3

.NCL

INC

UL

PAT

C

mus A

Næ c

quod

NCLU
INCLUT
ULTR
PATRES
CON
SEN

P
t
t
l
mus Aristote
Næ convenie
quod Pittaco
principium d
digetatur. D
plus qùàm di
triusque dixe
le, sed viribi
cipia quippè
, passioner
inest subjecto
tem propriu

ſubjecti, id dimidium ſcientiæ, inſuper noſſe cauſam ejus, id verò plus quàm dimidium: Sicut ignorare proprium affectum ſubjecti, id dimidium inſcitiæ, inſuper ignorare cauſã ejus, id verò plus quàm dimidium. Quod animadvertens divinus Plato ad ravim uſque inculcat, cùm alibi, tum in Craty-lo, & 2. de Rep: omnes in eo elaborare, atque iſtic eſſe debere, ut prudenter & ſolidè ante omnia conſtituantur principia. Neque alio nomine acerbiùs, vel Ariſtoteles in

principi oportet inſit a numer quæcu rare. Noſtr cutiſs princ re lig penai memo rudin quod

ſubjecti, id dimidium ſcientiæ, inſuper noſſe cauſam ejus, id ver plus quàm dimidium: Sicut ignorare proprium affectum ſubjecti, i dimidium inſcitiæ, inſuper ignorare cauſã ejus, id verò plus quàm dimidium. Quod animadvertens divinus Plato ad ravim uſque inculcat, cùm alibi, tum in Cratylo, & 2. de Rep: omnes in eo elaborare, atque iſtic eſſe debere, ut prudenter & ſolidè ante omnia conſtituantur principia. Neque alio nomine acerbiùs, vel Ariſtoteles in Pythagoréos, vel Tullius in Epicureos, invehuntur, quàm ob ipſam hanc oſcitantiam & ſupinitatem in definiendis rerum atque artium principiis. Non præter rationem meo judicio Quemadmodũ namque, qui à capite viæ aberrat, eum reliquo viæ corpore aberrare neceſſ eſt: ita qui in principiis, atque in prin

principia i
oportet inſ
inſit aut ſu
numerabil
quæcunque
rare. Qu
Noſtræ ant
cutiſſimi &
principiis,
re liquet un
pendiis, qua
memorata r
rudimenta,
quod Vobis
hâc dedicab
Et hæc hæc d
immò pluſq
continent po
quod decuma
volumina &
quod Timola
Popularibus
ſinuavit conſ

tenui labantur venâ, sic ut facil[e]
superari queant, at ubi cursum
suum explicuerint, alios quoque flu-
vios in progressu alvo suâ accipere,
neque placido jam, ut inantè, sed ra-
pido ferri alveo, ideoqué domi hos,
atque in propriis sedibus, armis in-
quietandos esse, antequam sociarum
civitatum auxiliaribus copiis in e-
gressu confirmentur: Similis consili[i]
bonæ mentis Studiosis autor ego, u[t]
artes domi, atque in suis hospitiis,
&, ut ita dicam, fontibus, id est,
Compendiis, invadant antè occu-
pentqué, quàm superinductis au[t]
superadditis aliundè Commenta-
riis, tanquam corrivationibus, in
vasta flumina, id est, volu[mina]
gredi[antur]

pulit
benè
Ac
mam
men
var
tiun
rem
dio
Pra
blic
Vest
tem
huju
ad R
regr

ris Græciæ concilio: Res Lac
noniorum fluviorum instar
bere, quæ circa exortum sun
nui labantur venâ, sic ut faci
uperari queant, at ubi cursu
uum explicuerint, alios quoque flu
vios in progressu alvo suâ acciper
neque placido jam, ut inantè, sed ra
pido ferri alveo, ideoqué domi ho
atque in propriis sedibus, armis in
quietandos esse, antequam sociarum
civitatum auxiliaribus copiis in e
gressu confirmentur: Similis consili
bonæ mentis Studiosis autor ego, u
artes domi, atque in suis hospitiis
&, ut ita dicam, fontibus, id est
Compendiis, invadant antè occu
pentqué, quàm superinductis au
superadditis aliundè Commenta
riis, tanquam corrivationibus, in
vasta flumina, id est, volumina, e
grediantur, quæ nec superari am
pliùs queant à discentium diligen
tiâ,

tia, vel saltem no
Compendia, quæ i
promittunt comp
rum. Hæc me rat
pulit, P.C, ut post
benè merendi de St
Academicæ certa
mam in medio ess
memineram, quò
varem nostrarum
tium Studiosos, ap
rem, de erigendo t
dio per universam
Practicam, cujus m
blica peculiari mun
Vestrate hâc Acade
tem à Domo initi
hujus facere, atqu
ad Rempublicam, h
regredi ad Vtramqu
atque in Propylæo
publicæ, loco anathe
pensis AUREIS
* 4

Ita primum, quod nunc lucem aſpicit, Compendium, Oeconomicum ſanè fuerit: Duorum reliquorum, quæ limen Veſtæ adhuc premit, alterum Politicum, alterum Ethicum. De hoc Trigario Compendiorum primum Vobis, P. C, majuſculis litteris INSCRIBO, *mole minimum, ſed primum tamen, & cui precium addat animus inſcribentis. Scilicet Deo lacte ruſtici ſupplicant, & molâ tantùm ſalsâ litant, qui thura non habent, neque ulli vitio fuit, Deum colere, quoquo modo poſſet: Item Patroni*

ſit: Ita nu
non bonu
eſt omni
multum
per veli
bis, P. C
teneo, q
veo, ri
abſit,
grege,
Πρὶν π
Dum

Ita primum, quod nunc lucem a ſit : I
ſpicit, Compendium, Oeconomi non
cum ſanè fuerit: Duorum reliquo eſt o
rum, quæ limen Veſtæ adhuc præ mu
mit, alterum Politicum, alterum E per
thicum. De hoc Trigario Compen bis
diorum primum Vobis, P. C, ma te
juſculis litteris INSCRIBO
mole minimum, ſed primum te
men, & cui precium addat animu
inſcribentis. Scilicet Deo lacte ru
ſtici ſupplicant, & molâ tantùm ſal
sâ litant, qui thura non habent
neque ulli vitio fuit, Deum colere
quoquo modo poſſet: Item Patron
Clientes reddunt officia, nō quæ d
bent ſemper, ſed quæ poſſunt. A
cipietis itaque de manibus m
munuſculum hoc levidēſæ, &, qu
deeſt ei ad ſummam, benignâ inte
pretatione ſupplebitis. Sicut en
nullum tam auguſtum officium
quod non vellicare malignitas p

J

cui debeo miser, obliviosus sum nimis. *Cujus criminis culpam a me quàm longissimè abesse volo, qui semper id operam dedi, daboque semper, ne quando audiam, nedum admittam in me Philippicum illud in stigmatiam:* HOSPES INGRATUS!

Valete, P.C. & benè rem domi forisque gerite. Ultrajecti VI. *Eid: Ian:* cIↄ Iↄc XLII.

VV. AA.

Dedicatissimus.

n p o

Ad p

lucem
tiorem
ste, ne
sub m
lata, &
ad form
maxi

cui debeo miser, obliviosus sum nimis. *Cujus criminis culpam me quàm longissimè abesse volo, qu semper id operam dedi, daboque semper, ne quando audiam, nedum admittam in me Philippicum illu in stigmatiam:* HOSPES IN GRATUS!

Valete, P.C. & benè rem dom forisqué gerite. Ultrajecti VI. *Eid Jan:* CIↃ IↃC XLII.

VV. AA.

Dedicatissimus,

DANIEL BERCKRINGER, Prof

Π P

Ad

luc
tio
ste
su
l

Hermete Ægyptic
opus. Illud ad ara
tis testorqué fatec
reæditione hujus
gisse unicè, salter
Almam Philosop
cum Almâ Iurisp
atũ irem, quas vu
torũ irreconcilia
spicatò, & cont
Imperatoris. H
vera illa Philos
no deprædicat
Iuris Civilis Ius
sophia, inquam
juncta cum Iuri
hic est ille Iar
Argus, προσω
tissimus, hic
drogynus, ex
cticâ, ut fœm
tiâ, ut mare,
duo studia qu

…rete Ægyptio, nihil heic…
Illud ad aram ingenuit…
…orqué fateorqué, me…
…one hujus breviarii id t…
…iccè, saltem maximè, u…
Philosophiam Practic…
…nâ Iurisprudētiâ cōcili…
quas vulgus Iuriscōsul…
…onciliat, verùm inau-
& contra mentem sui
…is. Hæc hæc est enim
…ilosophia, quam ple-
…icat ore instaurator
Iustinianus, Philo-
…iam, Practica, con-
…urisprudentiâ: Hic
…anus bifrons, hic
…ω καὶ ὀπίσσω ocula-
Platonis ille An-
Philosophiâ Pra-
…nâ, Iurispruden-
…ombinatus, quæ
…onjungunt, næ
illi

illi conjugium, qui disjungu…
divortium quæritant, digni…
non meliori fortunâ, sa…
mente. Valete, atque à me…
liticam, Oeconomicæ co…
mem, expectatote sultis, …
quantocyùs.

DANIEL BERCKRIN…
Phil: Pract: Prof.

AD EOSDEM.

Fundamenta domus, ac juris origo mariti,
Atque potestatis patriæ momenta, potenti
Stant autore Deo. Non mendax illa Pelasgûm,
Sed divina viri divini pagina Mosis
Prodidit; Adami thalamos Evæque recenti
Orbe docens primos caluisse. Hinc ordine longo
Nati, cum natis, & qui nascuntur ab illis,
Et qui nascentur, descendunt. Conjugis una,
Connubio sic juncta viro, fit fœmina conjunx,
Ac manet æternis ea lecti legibus una,
Hæc dum vita manet, nisi se sponte impia turpi
Crimine adulterii sanctorum privet honorum
Cestibus, & Venerem Iunoni præferat. Unam
Sufecisse decet complexibus usque, volente
Numine. Sed tamen & nobis permulta supersunt
Prisca exempla virûm, florentque hoc tempore gentes,

Queis amor indulgens arrisit pluribus idem.
Attamen & contra nunc fratris ad oscula pallet
Iure soror, refugitque illud, quod prima ferebat
Tunc ætas. Certos Lex sanciit alma Tonantis
Atque gradus fixit, quos nemo impune refigat.
Illi se debent dominus servusque, nec ambos
Læta Redemtoris tollunt oracula Christi,
Sed certa ratione regũt, dominetur ut alter
Iuste, alter dictis ut pareat, atque lubenter
Iussa capessẽdo sibi sortem edulcet amaram.
Nempe ita conveniunt coëuntque maritus & uxor,
Dispare conspicui titulo, nati atq; parẽtes,
Imperio hi clari, obsequio illi semper honesti,
Et dominis Davi servilia corpora præbent,
Constituuntque domum junctim, numerisque beatam
Omnibus absolvunt. Sic quando domestica rerum
Exposcunt operas, pulchre procedere cernas
Omnia; seu pastum deposcat bestia multa,
Utilis ad vitæ jucundæ gaudia; planta
Seu culturæ avida est: seu fundus, ditia fundens,
De locuplete sinu matris Telluris, in usum
Nutrimenta hominis, dextram desiderat. Inde

Pro-

Proveniuntque cibi potuſque alimenta, Deorum
Nectar & ambroſiam multum ſuperantia. Sed cur
Cuncta recenſere, & ſtudeã diducere, docti
Autoris quæcunque ſuis ſollertia cellis
Diſpoſuit? Fas eſt, adeas penetrale, Iuventus
Et ſophiæ & Iuris merito ſtudioſa; patẽtes
Inventura fores. Ita certo tramite pergens,
Neglectis albæ Sophies oſoribus atris,
Poſtmodo felici egreſſu donata laborum,
Sat ſcio, de officio hoc autorem ſemper amabis.

ABRAH. BOCSTADIUS.

SPONGIA
Erratorum Typotheticorum.

*P*Ag:11.*quæst*: 5.6. *lege emancipatis, emancipatâ.p*.40. *q*. 5. *pro Aff:l. Neg. p*. 54.*q*.12.*pro Post.l.Postr.p*.62 *q*. 1. *in med: pag: dele sis Post.p*.80.*q*. 10. *post verba*, *in secundo gradu*, *adde sis*, *cum fratre & sorore*, *tertioque*, *atque q*.12. *totam induc.p*. 91.*q*.2.*l. ac pro ad. p*. 113. *q*. 3.*pro Neg: l. Aff.p*.139.*q*.12. *pro ingenius l. ingenuis. p*. 141.*lin*:9.*pro qua l.quia.p*.166.*q*.8.*l. Iustinianus.p*.185.*q*.3.*l.Quid de istis? p*. 209.*q*. 11.*pro constitutæ l. constituendæ*, *& pro constituendæ l. constitutæ.p*. 224. *q*. 1.*pro castratus l. spado. ib*: *q*. 1. *circa med: post vocem abavus*, *adde*, *abavia*, *atavus. p*. 235.*q*.10. *pro Neg:l.Disq:p*.241. *circa fin*: *pro principalis l. minùs principalis.p*. 244.*q*. 1.*pro promisit l.prosit.p*.278.*q*. 6.*pro Post*: *l.Prius.p*.285.*q*.1.*pro quod l. quoad.p*.300. *q*.8.*l quindecim homines.p*. 308. *lin*: 3.*post vocem artificiales*, *adde*, *si Pecuniam excipias.p*. 313. *&* 332.*pro Cap*:XIII. *l*. IX.*p*. 350.*lin*:*ult*:*l. secundas.p*. 366. *q*. 14. *in fin: adde*, *huic cum Marco & Iohāne? p*.380. *in med: pag.pro cinctas l.cinctus.p*.413.*q*.3.*pro Aff.l.Aff:Prius.p*.428.*lin*:21.*redundat vox sive.p*.429.*lin*:5.*l. Sandaligerulorū.p*.448.*q*. 5.*pro Aff:l.Aff:Post.p*.449.*q. ult*: *l. veteramentariis.p*.453.*q*.7.*l. vetustissimi.p*. 467.

q. 1.

q.1. l. Neg: inductis reliquis. p. 472. in med: pag: pro nunquam l. unquam. p. 482. in med: pag: post vocem directus, adde vel. p. 505. circa fin: pro prinpales l. principales. p. 576. [illegible]d de religione. p. 591. q. 10. l. juventutem. p. 59[illegible]. q. 10. l. πληκτικοῦς. *p. 620. post vocem religionis, adde, & regionis. p. 621. in fin. cap: subde. Officium Proprium Compositum Domesticum appellatur: Complectiturque suo ambitu omnia officia propria simplicia hactenus enarrata. Idem quippè Patris & Matrisfamiliâs ac Domesticorum officium proprium conjunctim in familiâ seu domo, quod Mariti aut Vxoris, Parentum aut Liberorum, Heri aut Servi, in suis classibus ac societatibus separatim. Inde igitur illa iterum petenda, atque huc* ἀπὸ κοινοῦ *repetenda, adhibitio judicio Philosophico.*

INSTITUTIONUM OECONOMICARUM DIDACTICO-PROBLEMATICA

LIBRI PRIMI

Qui est

DE

SOCIETATIS DOM CONSTITUTIO

CAPUT I.

Σύνδεσμος sive Connexio Partis Philosophiæ Practicę Communis cum Speciali. Ejus Definitio, & Divisio in Oeconomicen ac Politicen. Oeconomica quid? Quod ejus Objectum Adæquatum? Consideratio Societatis Domesticæ duplex, ratione Materiæ seu Constitutionis, & ratione Formę seu Administrationis. Constitutio divisa in Personalem & Realem: Personalis subdivisa in Simplicem & Compositam: Simplex in Essentialem & Integralem. Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Simplex Essentialis quid? Quamvé ea

A conti-

continecat Societatem de tribus Simplicibus, nempè Conjugalem? Dubia, ſeu Quæſtiones Controverſæ, incidenter & pro re natâ.

PArs Philoſophiæ Practicæ Communis ſic habet: Succedit Specialis, quæ generalia illa vitæ practicæ principia, atque, ut ita dicam, ſemina & elementa, in parte communi propoſita atque expoſita, quorum obſervantia omnibus hominibus, in quolibet vitæ ſtatu ac conditione, tam neceſſaria eſt, quàm quæ maximè, deſcendens ad particularia, colligit, atque ad certam Societatis Humanæ ſpeciem, putà Societatem, vel Domeſticam, vel Civilem, diſtinctè applicat. Unde in Oeconomicen & Politicen ex objecto deſcribitur.

An Philoſophia Practica rectè dividatur in partem communem & ſpecialem? *Aff.*

An item rectè in monaſticam & ſymbioticam? *Neg.*

An pars Philoſophiæ Practicæ communis certam atque determinatam vitæ practicæ formet ſpeciem? *Neg.*

Adeoqué habeat reſpectum ad ullum aliquem definitum vitæ ſtatum? *Neg.*

Duæné an tres ſint vitæ practicæ ſpecies?

cies? *Aff*: *Prius*: *Neg*: *Post*.

An ergò formet hominem, ut κοσμοπολίτην? *Aff*.

OEconomica est Philosophiæ Practicæ Specialis ea pars, quæ vel justam Societatem Domesticam arte constituere novit, vel eam, quæ jam instituta, & partibus suis constituta est, administrare.

An Oeconomica sit pars Philosophiæ Practicæ? *Aff*.

An disciplina contradistincta à Politicâ? *Aff*.

An ante eam proximè Ethicam tradenda? *Aff*.

An, quemadmodum ordine doctrinæ, ita etiam ordine dignitatis, eam antecedat? Neg.

Adeoqué finis ejus respectu Politicæ sit ultimus, an verò subordinatus? *Aff*. *Post*.

An Oeconomica & Oeconomia, Oeconomicus & Oeconomus differant? *Aff*.

Objectum ergò Oeconomices proprium atque adæquatum, ex quo omnes ejus, tum partes, tum particulæ, primò educuntur, & ad quod ultimò reducuntur, est Societas Domestica.

An societas domestica à civili, non tantùm numero, sed etiam specie, differat? *Aff*.

An ordine naturæ & temporis prior sit civili? *Aff*.

 Etiam-

Etiamné ordine dignitatis? *Neg.*

Societas hæc Domeſtica eſt, partim naturalis, partim voluntaria, hominum unà victitantium, omnibuſque ad generationem, propagationem, & ſuſtentationem neceſſariis inſtrumentis inſtructorum, legitimà gubernatione adminiſtrata unio, ad ſtatum privatum ſeu familiam conſtituendam.

An Societas Domeſtica ſit inſtitutionis naturalis, ſeu de naturæ inſtituto? *Aff.*

An tantùm, & ſolitariè ſeu excluſivè? *Neg.*

Et ſi non, an ergò inchoativè quidem à naturâ, perfectivè verò à prudentiâ? *Aff.*

Si inchoativè, an quoad materiam tantùm, ſeu homines, an verò etiam quoad formam, ſeu unionem hominum? *Aff.*

An neceſſe ſit, ut illi homines ſemper ſimul vivant, ſimul habitent in eâdem domo, & ſub eodem tecto? *Neg.*

Societatis Domeſticæ ſpectanda, tum Conſtitutio, tum Adminiſtratio. Unde duæ reſultant partes hujus diſciplinæ, quarum alteram nomines licet Συστατικὴν, *Conſtitutivam, alteram* Διοικητικὴν, *Adminiſtrativam.*

An Oeconomica rectè diſtribuatur in partem Συστατικὴν καὶ Διοικητικὴν? *Aff.*

An item rectè præter has in Φυλακτι-

κὴν

κὴν ἢ Τηρητικὴν Conservativam, & Αὐξητικὴν Amplificativam? *Neg.*

An igitur, quemadmodum constitutio conservationem, ita administratio amplificationem, ambitu suo contineat? *Aff.*

Constitutio Societatis Domesticæ complectitur Materiam ejus, seu partes, vel quasi partes. Estque vel Personalis, seu Hominum Domesticorum, vel Realis, seu Possessionum Domesticarum.

An OEconomici sit tractare de hominibus & rebus? *Dist.*

An res seu possessiones domesticæ sint pars Oeconomices? *Aff.*

Etiamne Oeconomiæ? *Dist.*

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis universè vel Simplex est, vel Cōposita.

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Simplex est, quæ primò inter singulos homines necessitatis causâ ad constituendam hanc societatem est adinventa atque introducta.

Estque vel Essentialis, vel Integralis.

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Simplex Essentialis est, quæ continet partes ejus essentiales: Complectiturque primam simplicem, maxime cùm naturalem tum necessariam societatem, necessariam, inquam, ad τὸ εἶναι sive esse ejus οὐσιῶδες substantiale, putà Socie-

tatem, quam vocant, Conjugalem, quæ basis fundus ac fundamentum est reliquarum omnium societatum.

An societas conjugalis sit naturalissima omnium? *Aff.*

An maximè necessaria? *Aff.*

An essentialis pars societatis domesticæ? *Aff.*

An reliquarum omnium societatum basis fundus ac fundamentum? *Aff.*

Adeoqué an homo ζῶον συνδυαστικὸν μᾶλλον, ἢ πολιτικόν? *Aff.*

Omnesné ideò operam dare debeant conjugio? *Dist.*

An id præstantius cœlibatu absolutè? *Aff.*

Annon conjugio præstantior cœlibatus comparatè? *Aff.*

Omnisné indifferenter? *Neg.*

CAPUT II.

Societas Conjugalis definitur. Ejus proponuntur & exponuntur Causæ bis binæ numero. Causa Conficiens Conjugii Remota, Propinqua, Proxima, quæ Consensus, tam Parentum, quàm Personarum Contrahentium: Quo-cum inde pugnat Coactio, hinc Raptus, & Error. Coactio secatur in eam, quæ

quæ fit Vi, aut Metu: Vis in Præcisam & Conditionalem: Metus in Vanum & Iustum, ille iterum in Concussivum & Impressivum, hic in Reverentialem & Potentialem. Error & ipse diditur bipartitò, in Errorem Personæ videlicet & Fortunę. Error personæ in Substantialem & Accidentalem: Substantialis in Errorem Corporis & Corporalem: Accidentalis in Errorem Nominis, Conditionis, & Qualitatis. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Societas Conjugalis, ἡ Κοινωνία Γαμικὴ, *est prima societas domestica personalis simplex essentialis, quæ viget inter virum & mulierem, seu maritum & uxorem, liberè ac legitimè consentientes, individuam vitæ consuetudinem continens, instituta secundum naturam, ad sobolis generationem, & mutuum auxilium atque solatium.*

An conjugium sit conventio, an verò res, de quâ conventio? *Aff. Post.*

Et si, an ejus possessio esse possit sine vero titulo? *Neg.*

Causæ ejus bis binæ numero: Efficiens, Materia, Forma, & Finis.

Causa Efficiens Societatis Conjugalis, vel Remota est, vel Propinqua, vel Proxima.

Causa Efficiens Remota est Deus Optimus Maximus, qui occultos stimulos homini in primævâ creatione indidit, ad appetendam hanc conjugalis vitæ societatem, primusquè quasi paranymphus extitit in Adami & Evæ copulatione.

An conjugium sit institutionis divinæ? *Aff.*

Ideoquè status sanctus, & Deo placens? *Aff.*

An sacramentum? *Neg.*

Annon vita *μισογαμικὴ* sacræ huic institutioni reclamet? *Aff.*

Et consequenter quoque Cleri cœlibatus? *Aff.*

An huic rectè prætexatur Traditio Apostolica, sive ἔγγραφος, sive ἄγραφος? *Neg.*

Aut Ius Ecclesiasticum positivū? *Neg.*

Vel ἡ παλαιοπαράδοσις, seu τὸ πατροπαράδοτον? *Neg.*

Quod si conjugia institutionis divinæ, an ergò fatalia? *Aff.*

Causa Efficiens Propinqua, vel Interna est, seu Principalis, vel Externa, seu Minùs Principalis,

Interna

Interna seu Principalis est Natura, quæ cùm sit ordinaria Dei potestas, insitos ad libidinem stimulos potenter exerit, & subindè acuit atque instaurat, τῆς τεκνοποιητικῆς ἢ τεκνοποιΐας ἕνεκεν, liberorum procreandorum gratiâ. Neque enim diversos sexus optima mater fabricavit frustrà, potentiamq; generandi, ac desiderium sibi simile producendi, dicis, quod ajunt, causâ concessit.

An conjugium quoque sit institutionis naturalis, seu de naturæ instituto? *Aff.*

An ergò vita μισογαμικὴ etiam huic institutioni reclamet? *Aff.*

Nominatim Cleri cœlibatus, totiusque alicujus ordinis? *Aff.*

Adeoqué cœlibatus, tam negativus, quàm privativus? *Dist.*

Externa seu Minùs Principalis est Necessitas, quæ hanc conjugis vitæ consuetudinem homini mari & fœminæ quodammodò expressit, qui sibi solis ac soli, id est, extra torum genialem, adeoque solitariè viventes, non sufficiunt, neque ad generandum, cùm mas sit animal συνδυαστικὸν quod gignit in alio, non in se ipso; fœmina autem animal, gignens quidem in se ipso, at non à se ipso, neq; ad opitulandum, cùm nō tātùm homo hominis, quà homo, sed etiam, quà talis homo, id est, masculus fœ-

mellæ, fœmella masculi auxilio indigeat.

Annon necessitas quoque hominibus suaserit conjugium, aut imperaverit potiùs? *Aff.*

Et quæ eã comitari amat indigẽtia? *Aff.*

Causa Efficiens Proxima est Consensus, tam Parentum, adeoque eorum, qui parentum sunt loco, quàm ipsarum Personarum Contrahentium, aliàs Expressus, Specialis, Præcedens, aliàs Tacitus, Verisimilis tamen, Generalis, Comitans aut Sequẽs, universè verò Rationabilis utrinq; ac Legibus Qualificatus, Spõtaneus, Liber, Plenus seu Perfectus, Seriùs, Sincerus, Apertus, Mutuus, denique Authenticus sive Originarius. Vterque de honestate ac necessitate matrimonii, quamvis inæqualiter, hoc est, de necessitate necessitatâ parentum, de necessitate verò necessitante ipsarummet personarum contrahentium, alter de necessitate hypotheticâ, ut solennitas quædam necessaria, alter de necessitate absolutâ, ut substantiale quid, juxta Canonem Pragmaticum, quo consensus, non concubitus, dicitur facere matrimonium, qui usus potiùs ejus, quàm usia, existentia, quàm essentia.

An matrimonium contrahatur re, an verò solo consensu? *Aff. Post.*

An vel parentum consensu solo, vel personarum contrahentium? *Neg.*

An

An ergò parentum hîc requiratur, non tantùm consensus, sed etiam jussus, præceptum, licentia, decretum, mandatum, consilium, permissio, sententia? *Aff.*

Æqualiterné patris & matris desideretur consensus? *Neg.*

Si minùs comparatè, saltem absolutè? *Aff.*

Præsertim mortuo patre, in liberorum, cumprimis verò filiarum minorum nuptiis? *Aff.*

Etiamné in liberis emanicipatis? *Dist.*

Nominatim filiâ emanicipatâ, quantumvis viduâ, at minore 25. annis? *Aff.*

Etiamné majore? *Dist.*

An ergò filiafamiliâs, sive virgo, sive vidua, semper cum auctoritate patris debeat nubere? *Aff.*

An item filius miles? *Aff.*

Aut Doctor? *Aff.*

An sufficiat voluntas avi in nepotis, & aviæ in neptis collocatione? *Neg: Prius: Dist: Post:*

Quòd si diversa sit voluntas patris ab avi, matris ab aviæ, patrisné an avi, matris an aviæ, sit præferenda? *Dist.*

Adeoqué, annon avus paternus heic sit præferendus materno, avia paterna maternæ? *Aff.*

An item eorum, qui parentum sunt loco, attendi debeat consensus, præsertim in defe-

defectu parentum? *Aff.*

Nominatim tutorum? *Aff.*

Annon horum autoritas interim ſit minor, quàm parentum quorum ſunt loco? *Aff.*

Non tantùm patris, verùm etiam matris incluſivè? *Aff.*

An partium ſeu perſonarum quoque contrahentium efflagitetur conſenſus? *Aff.*

An magis, quàm parentum, aut eorum, qui parentum ſunt loco? *Aff.*

Adeoqué, an conſenſus liberorum requiratur abſolutè, in ordine ad parentes, in tractatu hoc matrimoniali? *Neg.*

An referat, uter contrahentium prior, vel interroget, vel interrogetur de cõſenſu, virné an mulier? *Diſt.*

An deſideretur ſemper conſenſus expreſſus? *Neg.*

Annon ſufficiat quandoque tacitus, veriſimilis tamen, atque æquè potens expreſſo? *Aff.*

Atque ita, an in matrimonialibus ſacris, præter conſenſum ῥηματικὸν verbalem, qui fit per ſermonem, locum quoque habeat conſenſus γραμματικὸς litteralis, qui fit per ſcripturam, & δεικτικὸς ſymbolicus ſive ſignificativus, qui fit per notas & ſymbola externa? *Aff.*

An hi conſenſus ſubſtantialiter, an verò ac-

rò accidentaliter tantùm differant? *Aff. Post.*

Universè, an consensus matrimonialis necessariò exposcat verborum adminicula? *Neg.*

Saltem in valentibus loqui? *Neg.*

Aut an verba de substantiâ matrimonii? *Neg.*

An ergò quoque sine expressis verbis possit contrahi matrimonium? *Aff.*

Vel à surdis, aut mutis? *Aff.*

Surdisqué & mutis, seu surdis-mutis, mutis-surdis? *Aff.*

An item à surdis-mutis-cæcis? *Disq.*

An quis ita sit mutus, ut nutu nequeat significare consensum? *Neg.*

An hunc consensum quoque significare possit surdus? *Aff.*

An non nutu tantùm, sed etiã sermone, adeoq; an natus surdus possit loqui? *Neg.*

Et an causa mutitatis sit in auribus, linguâvé, an verò in aurium & vocalium organorum mirabili κοινωνίᾳ? *Aff. Postr.*

An matrimonium possit contrahi sine interprete, etiam à non intelligentibus, si, v. g. unus Græcè, alter Latinè loquatur, masculus loquatur verba suæ linguæ, fœmina item suæ? *Aff.*

Per epistolam, & alias notas ac symbola externa, v. g. ut *a* significet promittis, *b* promitto? *Aff.*

Nomi-

Nominatim per annuli traditionem? *Dist.*

Quòd si enim annulus exhibeatur puellæ alicui ibi locorum, ubi etiam aliæ innuptæ solent gestare annulos, juvat heic quærere, an ex simplici hoc facto exprimatur protinùs sacer matrimonii consensus? *Neg.*

Annon saltem ex annuli pronubi subarrhatione, si præcedant verba immissionem, inferentia conjugium? *Aff.*

Titiusvé solenniter annulum induxerit digito Cajæ in ecclesià? *Aff.*

Aut consuetudo sit, ut annulus certâ formâ signatus detur in pignus matrimonii? *Aff.*

Morisvé sit, ut inductio annuli in digitum inducat matrimonium? *Aff.*

Quid, si non à sponso, sed à patre sponsi detur annulus, aut masculus tantùm sit locutus, mulier verò annuerit, passaqué sit digito annulum indi, indené inferetur matrimonii contracti præsumtio? *Aff.*

Etiamné, si hæc immissio fuerit facta extra ecclesiam? *Aff.*

Aut mulier recusârit annulum, vel jocabunda & ludibunda admiserit? *Neg.*

Quòd si viro vidente, qui in matrimonium consensisse dicitur, annulum & alium ornatum maritalem, viro illo dignum, portet fœmina, an quoque inde quis

quis rectè conjecerit de matrimonio? *Aff.*

Mulier ad interrogationem tertii, an vellet Titium pro ſuo legitimo viro, ſe velle reſpondeat, Titius contrà, atque ita tetigerint manus, ac tulerint ſibi invicem oſcula, an id argumentum contractus? *Aff.*

An item oſcula ſola abſque verbis? *Neg.*

Aut amplexus, & momentanea ductio in domum? *Neg.*

Annon ſaltem aliquandò matrimonium ratificetur per oſcula? *Diſt.*

Donavé, quæ donari tantùm nubentibus ſolent? *Aff.*

Aut per ductionem ſtabilem, putà, ſi per triduum perſeveretur in domo, idque cohabitandi causâ? *Aff.*

Atque adeò, annon oſcula, baſia, ſuavia, in hâc materiâ differant, ita ut oſcula ſint officii, baſia pudici affectus, ſuavia libidinis amoriſvé? *Aff.*

An hoc diſcrimen ſit perpetuæ obſervantiæ? *Neg.*

Ideoqué ſæpiſſimè oſcula pro baſiis & ſuaviis uſurpentur? *Aff.*

Quæro ulteriùs, an, ſi pater loquatur, & filia ſe patiatur ſubarrhari, intelligatur conſenſiſſe? *Aff.*

Aut, ſi patris voluntati non repugnet, non contradicat? *Aff.*

Etiamnê, ſi non intellexerit? *Neg.*

Vel

Vel ſi tacuerit ad ſponſum indignum? *Neg.*

Dolové tacuerit? *Neg.*

An omnis patiẽtia pro conſenſu? *Neg.*

Annon hîc potiùs intelligatur conſenſiſſe filiæ pater, quàm patri filia? *Aff:Prius.*

An conſenſiſſe judicandus ſit pater, qui non diſſenſit, aut non contradixit? *Diſt.*

Annon ſaltem continuata notitia parentis inducat præſumtionem conſenſus, ſi ab initio ſit requiſitus? *Aff.*

An ſufficiat conſenſus generalis, an verò inſuper exigatur ſpecialis? *Diſt.*

Si ſpecialis, an de ipſo individuo? *Aff.*

Adeoqué, an filius, ſi accepit ſolam poteſtatem quærendi, poſſit ſibi ſumere etiam poteſtatem ducendi? *Neg.*

An conſenſus parentum debeat præcedere? *Aff.*

Annon comitans vel ſequens conſenſus heîc ſufficiat quandoque? *Diſt.*

Adeoqué locum habeat ratificatio ſeu ratihabitio? *Aff.*

Quòd ſi diſſentiant fortè parentes à cupiditatibus & deſideriis liberorum, an teneantur allegare certas ac probabiles cauſas ſui diſſenſus? *Aff.*

Itemné liberi, ſi & ipſi diſſentiant à votis & ſtudiis parentum? *Aff.*

An diſſentiente filio à voluntate patris quævis paulò prægnantior cauſa diſſen-

ſus

ſus ſufficiat? *Aff.*

Etiamné diſſentiente filiâ? *Neg.*

An inter juſtas cauſas diſſentiendi ſit tenerior etiamnum filii ætas, imbecillior valetudo, occupatio militiæ, aut litteraria, item mores ſponſæ, ejuſque obſcuri ac humiles natales, & ſi qua ſunt generis ejuſdem? *Aff.*

An etiam votum cœlibatus? *Neg.*

Aut religionis ingreſſus? *Neg.*

An paupertas? *Diſt.*

An ergò filiusfamiliâs poſſit contradicere patri, jubenti duci imparem, infamem, propudioſam, criminoſam, adulterii damnatam, excommunicatam, illegitimam, legitimatā, turpem, ſcenicam famulam, viduam? *Aff.*

An filiafamiliâs pariter matri, jubenti nubere impari, protervo, dementi, melancholico, aleatori, vinario, guloſo, impoſtori, mendaci, avaro, iracundo, litigioſo, injurioſo, Simoniaco? *Aff.*

An indifferenter ac ſine diſcrimine quilibet conſenſus probetur, nominatim impuberis, aut ejus, qui in vetito gradu vult cōtrahere, vel ſub poteſtate eſt? *Neg.*

Annon is conſenſus debeat eſſe ſpontaneus & liber? *Aff.*

Atque adeò, an filius patrem cogere poſſit ad conſenſum? *Diſt.*

Vel ille adigere hunc ad matrimonium? *Diſt.*

Etiamné

Etiamné ad certum matrimonium? *Neg.*

Et convenienter, an videatur consensisse filius, si voluerit, utut gravatè? *Aff.*

An igitur coacta voluntas sit etiam voluntas? *Dist.*

Dumqué non permittitur liberis, ut sine consensu parentum contrahant, an propterea cogantur, vel nullas inire nuptias, vel eas, quas velint parentes? *Neg.*

An idem consensus quoque debeat esse plenus? *Aff.*

Et si, an matrimonium contrahatur, si quis dicat, vellem te uxorem, placeret te habere uxorem, placeres in uxorem? *Neg.*

Annon, si quis ita dicat, volo te in uxorem, volo te habere uxorem, placet habere uxorem, places mihi in uxorem? *Aff.*

Utrum horum verborũ ἐμφαλικώτερον, magis præcisæ atque expedientis naturæ, placet, an volo? *Aff. Post.*

An joco quoque contracta matrimonia valeant? *Neg.*

Matrimoniumqué sit res formaliter & substantialiter ardua? *Aff.*

An semper causa favorabilis? *Neg.*

An videatur consensisse in matrimonium, qui deceptoriis & captiosis utitur verbis? *Neg.*

Qui

Qui, v. g, promisit, se habiturum aliquā
ꝛorem, donec terra tegeret oculos, si
em mox oculos sibi curet terrâ tegi?
eg.
An sufficiat intus reconditus duorum
gnorantium consensus, ut, si velit intra
e Caja Titium sibi maritum esse, & Titi-
as velit Cajam sibi uxorem esse? *Neg.*
Aut sola cogitatio efficiat matrimoni-
um, etiam cum uterque habet volunta-
tem matrimonialiter cohabitandi? *Neg.*
An consensus inducens conjugium præ-
terea debeat esse mutuus ac simultane-
us? *Aff.*
An talis quoque detur inter absentes?
Aff.
Consentiat mulier in furiosum, & hoc
pòst sano ac consentiente non consentiat
an hîc τὸ mutuum? *Neg.*
Consentiat aliqua in aliquem, quem
putat in se consentire, cùm ille in sororem
ejus consentiat, an hîc τὸ mutuum? *Neg.*
Annon saltem, si cessante errore adhuc
consentiat, & ille alter ratificet atque ex-
cipiat consensum? *Aff.*
An matrimonium contrahatur ex con-
sensu alieno? *Neg.*
An ullâ autoritate possit suppleri?
Neg.
Vel ab ipsâ Majestate? *Neg.*
An si, v g. frater nuptias sororis pactus
sit

ſit Titio, teneatur ex eo ſoror? *Neg.*

Annon, ſi rogata reponat, velle ſe, ſi frater velit, Titius contrà, & ſe velle, ſi ille velit? *Aff.*

Aut, ſi ille, ſi placet ſorori, hæc, ſi fratri placebit? *Aff.*

An parentum conſenſus non tantùm de honeſtate, ſed etiam de neceſsitate ſit matrimonii? *Aff.*

Abſolutâné? *Neg.*

An neceſſarius ſit conſenſus patris abſentis, captivi, furioſi? *Diſt.*

Annon furioſo parenti poſsit dari curator, qui ipſius nomine conſentiat? *Aff*

Et annon poteſtas patria tum ſit in pendenti? *Neg.*

An ſit de eſſentiâ matrimonii ſeu ſubſtantiâ? *Neg.*

An verò deſideretur tantùm ad circumſtantias ejus, tanquam ſolennitas quædam neceſſaria? *Aff.*

Neque ut forma informans, ſed ut aſsiſtens? *Aff.*

An juris divini & naturalis? *Aff.*

Civiliſvé? *Aff.*

Et Canonici? *Diſt.*

An vitiet matrimonium omiſſus? *Aff.*

Et ſi, an quoad defectum in eſſentiâ, an verò in ſolennitate? *Aff: Poſt.*

An puniri poſsint liberi ob neglectum hunc conſenſum? *Aff.*

An

An ipſe pater poſsit punire ex hâc cau-ſâ, filium multare legitimâ, filiam dote? *Aff.*

Præſertim, ſi turpes nuptiæ ſic ſint contractæ? *Aff.*

Etiamné, ſi benè contraxerunt, abſque conſenſu tamen? *Aff.*

Aut ſi nupti non habeant, unde ſe alant? *Aff.*

Vel ad ſecundas nuptias tranſierint, parentibus inſalutatis? *Aff.*

Annon licitum ſit parentibus, diſſolvere etiam ipſis autoribus contracta matrimonia filiarum? *Neg.*

Pater filiæ dari juſſerit teſtamento, ubi nupſiſſet, & filia ſit nupta patre abſente atque ignorante, & quidem indigno, quæritur, an legatum ei nihilominùs debeatur? *Neg*

Adeoqué universè, an, qui duxit, vel quæ nupſit abſque parentum conſenſu, ſit maritus juſtus uxorvé juſta? *Neg.*

Quiqué ex tali matrimonio ſuſcipiuntur liberi, legitimi? *Neg.*

Saltem jure gentium? *Neg.*

Ideoqué, ſi quis contraxerit ſub conditione, ſi pater conſenſiſſet, ſecutuſqué interim ſit concubitus, ſubſiſtat matrimonium, non obſtante contrariâ patris voluntate? *Neg.*

Annon ſuſtinendo pœnam ſtet matri-

monium, etiam consummatum, quodqué secuta jam copula? *Dist.*

Annon interim huic matrimonio possint intercedere parentes, si jure suo uti velint? *Aff.*

Adeoqué pater jure potestatis abducere posit filiam, absque consensu suo alii nuptam? *Aff.*

Annon præstet, eos jure suo quodāmodò cedere ac concedere, imprimis si conjugii pignora accesserint? *Aff.*

An consensui huic parentū præjudicet cōtrarium Esavi & Thobiæ facinus? *Neg.*

An consensus ipsarummet personarum contrahentium sit & ipse, non tantùm de honestate, sed etiam de necessitate matrimonii? *Aff.*

Absolutâné? *Aff.*

An de essentiâ seu substantiâ matrimonii, de essentiâ, inquam, & substantiâ actus? *Aff.*

Consensusné hic, an concubitus, faciat matrimonium? *Aff. Prius.*

An & ipse sit de substantiâ seu essentiâ matrimonnii? *Neg.*

Et an ante concubitum aliquid desit ad perfectionem matrimonii? *Neg.*

Matrimoniumvé faciat solus? *Neg.*

Annon saltem sit consummatio matrimonii? *Aff.*

An hæc consummatio sit matrimonii con-

consummandi, aut veriùs consummati, usia, an verò usus, essentia, ac non potiùs existentia? *Aff*: *Post*.

Quòd si post tempus matrimonio contrahendo constitutum sequatur concubitus, annon matrimonium? *Aff*.

An ideò, quia secutus concubitus? *Neg*.

An ergò differant matrimonium & copula, quam sic vocant? *Aff*.

Et si, an matrimonium jam sit consummatum quoad essentiam etiam ante copulam? *Aff*.

Recteque conjugatus dicatur, qui matrimonium contraxit consensu perfecto, nondum verò consummavit per copulam? *Aff*.

A copulâ, inquam, civili, quæ consensu perficitur, non naturali, quæ perficitur concubitu? *Aff*.

Annon saltem ex concubitu transeatur de sponsalibus ad matrimonium, sequenti intra tempus nominatum conjugio? *Aff*.

Immò quoque post nominatum? *Aff*.

Etiamne, si pars contrà protestetur, aut dicat, se fornicario animo cōcubuisse, vel etiam utraque pars protestetur? *Aff*.

An ergò concubitus sequens sit satis, etiamsi sponsalia sic fuerint, promitto te ducere ante pascha, & concubitus sit secutus

cutus post pascha? *Aff.*

Adeoqué, an concubitus sequens faciat matrimonium, ubi purè unus, alter sub conditione contraxit? *Neg.*

Sit cōditio dicta: Si sines te cognosci: an per primum concubitum fiet matrimonium, an verò per secundum? *Neg: Utr.*

Sit dictum: Nolo me tangas, nisi ducas me in uxorem: & sequatur concubitus, matrimoniumné inde? *Dist.*

Aut promiserit quis, unam filiarum Titii ducere, cumqué unâ earum postea concumbat, matrimoniumné inde? *Dist.*

Consensum hunc evertit, ex parte Parentum Coactio, ex parte Personarum Contrahentium Raptus & Error.

Coactio est, cùm parentes liberos ad personam, à quâ abhorrent, ducendam, Vi Metuvè impellunt.

Vis illa vel Præcisa est, vel Conditionalis.

Metus vel Vanus, vel Iustus.

Metus Vanus iterum vel Concussivus, vel Impressivus.

Metus Iustus vel Reverentialis, vel Potentialis.

An coactio locum habeat in matrimoniis, adeoq; an quis cogi posit aut debeat ad matrimonium ineundum? *Dist.*

An posit prætexi coactio, si armati ad mulie-

mulierem accesserint, cum quorum uno contractum fuit matrimonium, cùm & progressa his obviam fuerit mulier, & matrimonium à se contractum narrârit hilariter? *Neg.*

Aut, si secuta sit copula, vel etiam attentatio, cui non restiterit mulier? *Neg.*

Annon spontè sponsâsse videatur, qui amavit, qui prædixit, se sponsaturum, qui lætũ se præbuit in sponsando & pòst, qui hortatus puellam tacentem, ut consensum expromeret, qui eam osculatus amanter est, quiqué adeò dixit, se cupere? *Aff.*

An matrimonium, coactum ex unâ parte, teneat ex parte cogentis? *Aff.*

Si adolescentis manum vi trahat alius, ad fœdus conjugii per dexterarum conjunctionem ineundum, an in vi hâc præcisâ sit consensus? *Neg.*

An plenè probet vim, si quid insolitum in contractu exactum? *Neg.*

Si, v.g., exactum jusjurandum insolentius? *Neg.*

Vel adhibita cautela abundantior? *Neg.*

Annon præsumere faciant vim arma, quamvis intentata non sint, immò etiam, si sint de manibus posita, sed ibi tamen, ubi accipere posit is, qui posuit, non is, qui vim patitur, præsertim si is non sit aptus armis tractandis? *Aff.*

Aut, si non appareant quidem, sed audiantur tantùm, verùm non vanus is sit strepitus, neque longulè dissitus? *Aff.*

Ostiumvé statim sit clausum, atque quis est ingressus? *Aff.*

Vel contractum in carcere? *Aff.*

Et sub tonsoris novaculâ? *Aff.*

Etiam sub conditione, & per necessitatem causativam? *Aff.*

Quid de metu? Valetné matrimonium contractum metu? *Neg.*

Vel juratum? *Neg.*

Annon convalescat ex post-facto, id est, ex consensu vel cõcubitu sequenti, aliové subsequentis consensus argumento? *Aff.*

Omniné consensu & concubitu, tam spontaneo, quàm non spontaneo? *Neg.*

Liberè quis contraxerit sponfalia, pòst autem per metum contrahat matrimonium, tenebitné? *Neg.*

An metum hunc purgent risus atque oscula? *Neg.*

Aut, si quid gestum extra locum metus? *Dist*

An satis sit, allegare metum in genere, an verò probandus sit testibus singularibus? *Aff.*

Duobusné ad minimum? *Aff.*

An his credatur magis affirmantibus de metu ac pro metu, quàm mille negantibus, cæteris paribus? *Aff.*

An

An directò possit probari metus? *Neg.*
Annon saltem per conjecturas, easqué verisimiles? *Aff.*
Adeoqué, an aliqua fiat & ab eo teste fides, qui ait, audivisse dici, matrimonium esse contractum metu, etsi non afferat, à quibus audiverit? *Neg.*
Et annon is probare habeat de metu, qui de metu asserit? *Aff.*
Pariaqué, facere coactè, vel metu coactionis? *Aff.*
An hic metus contradictoriè opponatur libertati? *Aff.*
An vanus quoque metus vitiet matrimonium? *Neg.*
Nominatim metus à nemine illatus? *Neg.*
Vel mali longè futuri? *Neg.*
An præsumatur metus incussus, si potentior sit is, cui metus dicitur incussus, aut vir sit religiosus, qui dicitur incussisse? *Neg.*
An contractus vincatur factus metu, si is incussus post contractum? *Neg.*
Præparationesqué ad nuptias nimis citò sint factæ? *Neg.*
Neque ad utilitatem inferentis, sed alterius, spectet metus? *Neg.*
Annon saltem justus metus vitiet matrimonium? *Aff.*
Veluti, si puella contrahat cum filio

notarii, vel procuratoris, qui rerum patris habet inſtrumenta, ſubvertereque ea ſtudet? *Aff.*

Aut cum viro magiſtratu, metu pœnæ trecentorum ducatorum? *Aff.*

An item metus, qui infertur juſtè? *Neg.*

Ut, ſi quis metu inductus contrahat nuptias, deprehēſus à patre cum filiâ in ipſo actu? *Neg.*

Vel de nocte in domo lectulovè? *Neg.*

Aut, ſi quis metu mortis contrahat cum concubinâ? *Neg.*

Et univerſè, ſi intervenerit metus, culpâ patientis metum: *Neg.*

An rectè definiatur juſtus metus, qui cadit in conſtantem, vel conſtantiſſimum virum? *Neg.*

Annon cadat etiam in fœminam? *Aff.*

Sufficiatque minor in muliere, & viro puſilli animi, timente timenda pariter, ac non timenda? *Aff.*

Et vel juſta ac veriſimilis ſuſpicio metus, non illati, verùm concepti probabiliter? *Aff.*

Neque tantùm metus præſens, ſed imminens? *Aff.*

An juſtus metus ex affectu ſeu qualitate agentium & patientium, id eſt, territantium ac territorum, ſit dignoſcendus? *Aff.*

An tantùm? *Neg.*

Annon

Annon metus mortis, vulnerum, verberum, carceris, amittendorum bonorum, ſive omnium, ſive majori ex parte, & ipſe ſit juſtus? *Aff.*

Si pallor apparuit, ſi ſuſpiria emiſſa ſunt inter contrahendum? *Aff.*

Si alteruter contrahentium dixerit, ſe non libenter contrahere? *Aff.*

Si ad minacias reſponderit, quoniam vis, ut ego illam vel illum accipiam, accipio, verùm ceſpitabundus, id eſt, hæſitabundus, & tantùm non plorabundus? *Aff.*

Quæro ulteriùs, an ex inæqualitate conjugum conjectare liceat de metu dignioris? *Aff.*

Aut, ſi juvenis aufugit ſtatim, ac potuit? *Aff.*

Annon proteſtatio præcedens probet metum? *Aff.*

Etiam clandeſtina? *Aff.*

An item ſequens, ſaltem æquè? *Neg.*

Præſertim, ſi fiat ex intervallo? *Neg.*

An neceſſaria ad probandum metum? *Neg.*

An ſufficiat ſola? *Neg.*

Adeoqué, an poſt proteſtationem nihilòminùs probari debeat metus evidentibus demonſtrationibus, ac perſpicuis ſignis? *Aff.*

Annon, ſi parte præſente, & non contradicente, fiat proteſtatio, & quidem in ipſo

ipſo actu, ſaltem arguat metum? *Aff.*

An matrimonium valeat, quod contractum eſt ob minas parentum, inducentes juſtum metum? *Neg.*

An igitur reſcindendum ſit promiſcuè omne matrimonium, ex reverentiali metu contractum, adeoqué, an contractus matrimonii fiat irritus ex reverentiâ ſolâ? *Neg.*

Annon, ſi intervenerit ſimul metus facti, quia pater verberibus coëgit filium? *Aff.*

An præſumatur metus reverentialis, niſi ſimul probentur minæ? *Neg.*

Aut enormiſſima læſio? *Neg.*

An etiam is filius-familiâs dicatur contraxiſſe metu reverentiali, qui propter nimiam importunitatem contraxit, indignationemvé? *Aff.*

Aut eo die, quo repugnaverat patri priùs? *Aff.*

Pater contrahat præſente filio, & tacente propter metum reverentialem, aliâs non tacituro, quæritur, an teneat contractus? *Aff.*

Annon metu reverentiæ impediatur cōſenſus? *Neg.*

Pariaqué, ſive quid metu fiat, ſive propter reverentiam? *Neg.*

Annon parentes liberos poſſint cogere vel invitos ad ducendas eas uxores, quas ipſi elegerunt? *Neg.*

Aut

Aut filia teneatur consentire, si eam det pater nuptui viro indigno invitam? *Neg.*

Saltem mortuo patre cogi possit filius, nunc pater-familiâs effectus, ad nuptias, quas contraxit olim, si nunc eas defugiat? *Dist*

An etiam is filius-familiâs videatur contraxisse metu, qui ingressus est matrimonium, quò satisfaceret tutoribus, & magistratibus provincialibus? *Neg.*

An illi possint ducere pupillas, hi uxorem provincialem? *Dist.*

Aut horum liberi eas, quæ sub tutelâ, vel in provinciâ? *Dist.*

An liberi ex tali conjugio nati sint successibiles? *Dist.*

Annon interim mater pupillæ justè nubat tutori? *Aff.*

Universè, annon magistratus saltem aliquandò cogere possit cives ad ineundum conjugium? *Aff.*

Et vel pœnis adigere? *Aff.*

An nominatim cogere eos, qui continentiæ donum non habent? *Aff.*

Aut extra connubium cohabitare volunt? *Aff.*

Vel de promissione conjugali sunt convicti? *Aff.*

Adeoquè & virginis violatorem, ut ducat violatam, siquidem ipsa velit? *Aff.*

An etiam patrem vitiatæ, ut vitiatam det ſtupratori vel ingratiis? *Neg.*

Annon ſaltem tunc, cùm fides de conjugio ultrò citroqué eſt data, inter eum, qui egit, & quæ paſſa? *Neg.*

Et, an valeat matrimonium, quod imperio magiſtratus, vel precibus, extra illum caſum & cauſam eſt contractum? *Neg.*

Et conſequenter ſtatutum, cogens ad matrimonium? *Diſt.*

An rectè Conſtantinus, & poſt eum Iuſtinianus, legem contra cœlibes & ὀψιγάμους, ſeu maritos tardiores, ſuſtulerint? *Aff.*

Atque ita, ſicut pœnæ cœlibum, ita privilegia quoque conjugatorum, ſint abrogata? *Neg.*

Denique, an univerſo alicui ordini piè interdicatur conjugio? *Neg.*

Annon interim bis rectè civibus conjugio forenſium? *Aff.*

Raptus eſt, cum quis fœminam, ſive nupta illa ſit, ſive innupta, ſive virgo, ſive vidua, ſive ingenua, ſive libertina, vel etiam ancilla, illâ aut illis invitis, in quorum poteſtate eſt, libidinis explendæ cauſâ abducit.

An differant raptus & rapina? *Aff.*

An rectè definiatur raptus à Canoniſtis, quòd ſit violenta abductio puellæ à domo

domo patris, ut eam corruptam postea uxorem habeat? *Neg.*

An, ut quis dicatur raptor, sufficiat intulisse metum puellæ? *Neg.*

Adeoqué sit raptor, qui abduxit, sed non stupravit, stupravit, sed non abduxit? *Aff.*

Etiamné, si quis effugientis vel luctantis mulieris vestem tantùm laceraverit? *Aff.*

Aut in cubiculo vel loco solo deprehensæ pudicitiam eripuerit? *Aff.*

Stuprumvé violentum commiserit? *Aff.*

An ergò stupro violento insit raptio & abductio? *Aff.*

Ut ad singularia & speciem descendamus, an igitur filii Dei, de quibus dicitur Gen:6.v.2, quòd videntes filias hominum eas acceperint, commiserint raptum? *Aff.*

An etiam Sichem, filius Hemor? *Aff.*

An Benjamitæ? *Neg.*

An Romani, rapiendo Sabinas? *Aff.*

Universè, atque in thesi, sic, ut dictum, rapta, potestné raptorem sibi exposcere maritum? *Neg.*

Annon saltem in ejus potestate constituta? *Neg.*

An ergò talia matrimonia inter raptores & raptas nullatenùs possint coire & subsistere? *Dist.*

An inter privatos? *Neg.*

Annon ſaltem tum conſtet matrimonium, ſi raptor & rapta poſtmodùm conſentiant, accedatqué ſuperveniens parentum conſenſus? *Neg.*

Sed quid, ſi puella ſpontè velit rapi, an etiam tunc committitur raptus? *Aff.*

Aut, ſi nolit quidem puella, ſed velint parentes, vel qui parentum ſunt loco? *Aff.*

Aut, ſi nolit quidem puella, ſed poſtea conſentiat matrimonio raptoris, vel invitis parentibus? *Aff.*

An in raptu puellæ ſemper injuria fiat, vel parentibus, vel puellæ, vel utriſque? *Neg.*

An puellæ raptæ, alteri deſponſæ, ſi eam nolit recipere, liberum ſit alii nubere? *Aff.*

An ſponſus, ſi eam nolit recipere, poſſit cogi, præſertim ſi probari queat, ipſam invitam eſſe raptam? *Diſt.*

An raptus quoque committi poſſit in propriam ſponſam? *Aff.*

An etiam in meretrices? *Aff.*

Nominatim in alienam ancillam meretricem? *Aff.*

An Iure Moſaico aliquid explicitè ſit cautum de pœnâ raptus? *Diſt.*

Quid ergò, ultimâné atque irrevocabili pœnâ, ad modum latronis aut homicidæ,

cidæ, plectendus raptor? *Aff.*

An etiam ii, qui raptori adfuerunt, eumqué in turpi actione defenderunt? Aut non adfuerunt quidem in raptu, sed tamen consuluerunt? Aut, cùm essent conscii participativè, non prodiderunt? Aut raptorem post factum scientes volentes in domum receperunt? *Aff.*

An in specie nutrices & pedissequæ, quarum ope suasu consilio raptus factus est? *Aff.*

Sive volentibus, sive nolentibus mulieribus raptis? *Aff.*

Et non extantibus parentibus? *Aff.*

An ipsi quoque parentes puellæ sint puniendi, si consenserint raptui? *Aff.*

Aut saltem patientiam præbuerint in ipsâ raptione? *Aff.*

Vel post perfectum facinus injuriam remiserint? *Aff.*

An raptus pœnâ quoque teneatur fœmina rapiens marem? *Aff.*

Et consequenter, vir rapiens meretricem, vilemvé aliam? *Aff.*

An in vetulâ raptâ quoque etiam teneat lex, quæ est de raptu? *Aff.*

Quid de bonis raptoris, & illorum, qui ei adfuerunt, cederené debent raptæ? *Dist.*

Etiamné, si Sanctimonialis aut Diaconissa fuerit rapta? *Neg.*

Annon liberis raptoris interim relinquenda legitima? *Aff.*

An jure communi possit appellare heic raptor, aut fori præscriptione uti? *Neg.*

Adeoqué, si provocet ad superiorem, an hæc ipsius provocatio debeat habere locum? *Neg.*

Annon saltem aliquid de pœnâ ei sit remittendum, si puella spontè voluerit rapi? *Neg.*

Aut, si raptor ad Ecclesiam confugerit, pœnitentiamqué egerit? *Neg.*

Multamvé pecuniariam obtulerit, quã solvat, vel parentibus raptæ, vel ipsi raptæ? *Neg.*

Et an in hujus arbitrio sit positum, utrùm suo jure uti velit, necné? *Neg.*

Annon aliquid de rigore pœnæ sit remittẽdum, cum raptor, seu is, qui rapuit, est persona illustris? *Neg.*

Vel rapuit è domo, in quâ nemo præter puellam erat? *Neg.*

Aut rapuit deprehensam in solitudine? *Neg.*

Quòd si raptor deprehensus fuerit in flagranti crimine, an à parentibus, fratribus, agnatis, cognatis, tutore, curatore, domino, patrono, in quorum aut cujus potestate est rapta, impunè possit interfici? *Aff.*

Etiamnê,

Etiamne, si non quidem deprenhensus fuerit in rebus Venereis, verùm in fugâ? *Aff.*

An vilis tantùm, an verò quicunque? *Aff. Post.*

Neque autor tantùm, sed & adjutor? *Aff.*

Error est, cùm quis in personà, aut personalibus, aliisque circumstantiis matrimonialibus errat.

Estque duplex: Personæ & Fortunæ, seu Bonorum.

Error Personæ, vel Substantialis est, vel Accidentalis.

Error Personæ Substantialis est, cùm quis errat in personà, vel eo personæ, quod impedit usum matrimonii. Estque vel Corporis, vel Corporalis.

Error Corporis est, quando dolus de ipso corpore, id est, hominis, qui-cum contrahendum aut contractum est, individuo intervenit: Ut cùm quis ducit Sulpiciam pro Severà, Terentiam pro Corneliâ.

Error Corporalis est, quando dolus de aliquo vitio corporis, quod contrahentem ad contrahendum matrimonialiter inhabilem reddit, intervenit: Ut, cùm quis ducit mulierem, quæ fieri mulier per naturam nequit, aut qua nubit viro non-viro.

Error Personæ Accidentalis est, cùm quis errat in personalibus. Estque vel Nominis, vel

vel Conditionis, vel Qualitatis.

Error Nominis est, quando erratur in nomine: Ut, cùm quis putat, quòd aliqua nominetur Seja, cùm vocetur Titia.

Error Conditionis est, quando erratur in conditione seu statu: Ut, cùm quis ducit servam, quam putabat esse liberam, aut libertinam, quam putabat esse ingenuam.

Error Qualitatis est, quando erratur in qualitate: Ut, cùm quis ducit vitiatam, quam putabat esse virginem, aut meretricem, quam putabat esse pudicam.

Denique Error Fortunæ seu Bonorum est, cùm quis errat in circumstantiis matrimonialibus: Vt, cùm quis ducit deformem, quam putabat esse formosam, pauperem atq; indotatã, quã putabat esse benè ditatã ac dotatam, ignobilem, quam putabat esse nobilem.

An differant, ignorantia, dubitatio, & error? *Aff.*

An, si error tantùm sit ex parte unius contrahentis, vitiet actum? *Aff.*

An detur matrimonium, quod vocant, putativum? *Aff.*

An eadem ejus ratio, quæ veri? *Neg.*

Annõ interim maritus putativus sit maritus? *Dist.*

Etiamné, si in personâ sit erratum? *Neg.*

An ergò, si cum errore personæ facta sint sponsalia matrimoniumvé, etiãsi concubitus sit subsecutus, actio illa sit nulla, sponsa-

ſponſalia nulla, matrimonium nullum? *Diſt.*

Adeoquè error perſonæ, tam ſponſalia, quàm matrimonium, diſſolvat? *Aff.*

Impediat contrahenda, dirimat contracta? *Aff.*

Et conſequenter, annon Patriarcha Iacobus, cùm ei Lea pro Rahele eſt ſuppoſita, jure repudii vel divortii experiri potuerit, ſi ſtrictum jus ſequi voluiſſet? *Aff.*

Annon interim matrimonium ſteterit ex ſequenti conſenſu? *Aff.*

An item error geminus Iſaaci Patriarchæ, in benedicendo Iacobo pro Eſavo, vitiârit benedictionem? *Neg.*

Et an Iſaacus omninò fuerit errans, an verò dubitans? *Aff. Poſt.*

An cœcus quoque committere poſſit errorem perſonæ ſeu coporis? *Diſt.*

Si minùs viſu, ſaltem tactu? *Aff.*

An contrahere matrimonium, ut eſt expoſitum ab aliis? *Aff.*

Annon referri debeat, ſaltem poſſit, ad errorem corporis, quando erratur in eo corporis, quod impedit matrimonium? *Aff.*

Etiamnè, ſi is, cui nubitur, ſit ſpado? *Diſt.*

An vitietur matrimonium ex errore in nomine proprio, ſi de corpore conſtiterit? *Neg.*

Annon

Annon, si in statu erratum sit, nuptiæ sint inutiles? *Neg.*

Adeoqué error conditionis, quemadmodum impedit matrimonium contrahendum, ita dirimat contractum? *Neg.*

Nominatim, an contractum cum servâ matrimonium, quæ libera credebatur, sit nullum? *Dist.*

Aut initum cum spuriâ, quam quis putabat esse legitimam? *Neg.*

Saltem cum viduâ, quam putabat esse virginem? *Aff.*

Etiamné matrimonium nullum, si per errorem meretriculam quis duxerit pro pudicâ? *Neg.*

Annon saltem sponsalia possint dissolvi cum vitiatâ? *Aff.*

Idqué, sive vitium antè sive pòst fuerit? *Aff.*

An, licet sit passa vim præcisam? *Aff.*

Et, an ratio, petita ab emtione virginis, quæ mulier venisset, aut aceti, dum quis se putat emere vinum, quibus in casibus resolvi potest emtio, accommodata sit ad resolvenda sponsalia cum vitiatâ? *Aff.*

An item ad resolvendũ matrimonium, sive vitium præcesserit, sive secutum sit? *Dist.*

Saltem ante concubitum, immò & post cõcubitum, si ignorans vitium concubuerit,

rit, qui duxit? *Aff.*

Aut si deceptio accessit? *Aff.*

An, quæ ab altero compressa, & tamen alteri tanquam virgo nupsit, si à viro hoc nomine accusetur, lapidibus etiamnum hodiè sit obruenda, vel ultricibus ustulanda flammis, id quod videtur velle Jurisprudentia Mosaica? *Neg.*

An ea pœna tenuerit in desponsatâ de præsenti, quæ pòst vitiata fuit, an verò etiam in eâ, quæ antè? *Aff. Vtr.*

Et, an lex Dei hîc distinguat, utrùm aliqua vitiata sit ante spõsalia, an verò post? *Neg.*

Annon huic legi per Iosephum sit derogatum, qui Mariam gravidam dimittere voluit occultè, ne eam infamaret? *Neg.*

Universè, dubitaverit fortassis quis, an hic casus quoque potis sit contingere, ut quis ducat devirginatam pro virgine, prægnantem pro impræguatâ, ecquid, caditné ergò hic casus in vitam humanam? *Aff.*

Et si, an certa, ut virginitatis, ita deflorationis, virginitatis, inquam, illibatæ & prælibatæ, dentur signa, quibus utraque deprehendi posset? *Disq.*

Et utra ex his certiora, antecedentiané, an sequentia? *Aff: Post.*

Adeoqué, an certò atque infallibiliter conjectare liceat de vitio oblato, vel ex lacte, vel ex sanguine, vel ex utero, molis, inquam,

quam, & molucris? *Neg.*

Quid de obstetricibus, annon has admittemus, vel ad cognitionem, vel ad probationem virginitatis? *Disq.*

Saltem ad ventrem inspiciendum, quem semper tractant? *Aff.*

Juratasné, an injuratas? *Aff. Prius.*

Et si, unamné, an plures? *Dist.*

An magis credendum sit testimonio harũ affirmativo, quàm negativo? *Aff. Prius.*

Annon saltem aliquandò negativo, nominatim, si astipulentur puellæ, negitanti se esse cognitam? *Aff.*

Annon quoque aliis conjecturis probari possit concubitus extra hunc casum vitiationis? *Aff.*

Atque adeò vel ex tempore partus possit cognosci, quòd quæ non pepererit ex viro suo? *Aff.*

Aut etiam inde, si solus quis cùm solâ, cum nudâ nudus, in lecto fuisse probetur, idqué contestes viderint succesşivè, unus post alium, per ostii rimam? *Aff.*

Vel probetur in cubiculo viri fuisse mulier osculis osculata? *Neg.*

Eové loci visa, ut vir ipsam cognoscere potuerit? *Neg.*

Et an matrimonii contractus percipi queat visu? *Aff.*

Annon testimonium auditionis quoque hîc recipi debeat? *Aff.*

An

An nominatim auditio auditionis, seu testimonium de auditu auditus, quando quis ait, audisse se ab alio, qui itidem ab alio audierit? *Dist.*

Saltem in iis, quæ excesserunt memoriam nostram, quæqué probari per testes nequeunt? *Aff.*

An ergò concubitus probetur vel per solam famam? *Neg.*

Cumqué testimonium hoc auditionis ampliùs stat pro unâ parte, illâc præponderent rationes, ubi ipsum stat? *Aff.*

Quid de ejus testimonio, qui ab alio audivit, qui ipse interfuit gesto, valeatné secunda hæc species auditionis? *Dist.*

Annon saltem in operis novi nunciatione, & probandis gradibus cognationis, præsertim si testes sint alicujus dignitatis & dignationis? *Aff.*

Et, an jus fasqué, rem vel auditam à mortuo, testari? *Aff.*

Adeoqué licitum, alienâ fide testari de re gestâ foris, cui interesse is non potuerit, qui nunc testatur? *Aff.*

Annon ille, cujus fides laudatur, teneatur nominare contestes? *Dist.*

Et si nominet, an pluris sit testimonium contestium, quàm testis? *Aff.*

Plurium, quàm unius? *Aff.*

Ideoqué tam notæ, quàm notissimæ, debeant esse voces? *Aff.*

Merito-

Meritoqué sit suspectus, qui ait, cognovisse se vocem, verùm non potuisse intelligere, qui diceret? *Aff.*

Et annon requiratur, ut talis testis, vel audiverit, vel viderit intra modicum tempus hunc, de cujus cōcubitu deponit? *Aff.*

Quid de ejus testimonio, qui testimonium perhibet de auditu suo, id est, qui ipse interfuit, sed audivit, non etiam vidit, quæ tertia species auditionis, valeatné? *Dist.*

An sic testis posit esse cæcus, qui notam habet vocem, aliusvé post parietem positus? *Neg.*

Atque adeò, an homo auditu vocis certò posit cognosci? *Neg.*

Vniversè, oculatiné testes sint majoris fidei, an auriti? *Aff: Prius.*

Oculatus unus, quàm auriti decem? *Aff.*

Sufficiatqué, ut testis audierit, non viderit? *Dist.*

Præsertim, si nulli alii sint in cubiculo, præter contrahentes? *Dist.*

An tales testes sint pleni, & probatio eorum perfecta? *Neg.*

An testes omni exceptione majores? *Neg.*

Annon teneantur citare contestes? *Aff.*

Et dicere sententiam nec rogati? *Dist.*

An

An admittantur quoque ad dicendam ſententiam in aliis civilibus & criminalibus? *Neg.*

Probentvé in causâ piâ? *Neg.*

Denique, ſi quis circumveniat partem, absconditis hominibus, qui auribus excipiant ea, quæ aguntur, agiqué arbitris remotis creduntur à parte alterâ, an, qui ita loquitur, quaſi nemine ſubauſcultante, ſervire auribus partis videatur potiùs, quàm id loqui, quod ſentit? *Aff.*

Annon valeat quoque heic teſtimonium, quod tactu perhibetur? *Aff.*

Et, ſi res percipiatur per plures ſenſus, per illos omnes ſit reddenda ratio, & per viſum, v.g, & per auditum? *Aff.*

Etiamné ab idiotâ, qui ſenſum ſolet ponere pro ſenſu? *Neg.*

Vironé in hâc causâ magis credendum ſit, an mulieri? *Aff: Prius.*

Semperné? *Neg.*

Annon ſaltem tunc, ſi concubitus ſit ad favorem matrimonii? *Aff.*

Annon interim probare contrariū poſſit mulier? *Aff.*

Etiamné, ſi tractatio matrimonialis acceſſerit? *Neg.*

Atque adeò, an certa probatio concubitus ſeu quaſi-poſſeſsionis matrimonialis petatur à tractatione hâc? *Aff.*

Annon error, quem vocant, fortunæ, impediat

pediat matrimonium purè contractum? *Neg.*

Annon saltem illud matrimonium, quod contractum est conditionaliter, hoc est, sub conditione? *Aff.*

Adeoqué, an omnis dolus circa bona, etsi det causam contractui matrimoniali, vitiet contractum? *Neg.*

Annon saltem ille, qui errorem inducit, & consensum impedit? *Aff.*

An nominatim error in pulchritudine, divitiis, nobilitate, valetudine, & similibus? *Neg.*

Ut, si quis ducat deformem, quam putabat esse formosam, pauperem, quam putabat esse divitem, ignobilem, quam putabat esse nobilem? *Neg.*

An ergò teneat matrimonium, & stet contractus matrimonialis, ad quem quis multis promissionibus pecuniarum, aliorumqué bonorum, est inductus, utut ea non præstentur? *Dist.*

Aut, si juvenis dives seductus fuerit à matre puellæ pulchræ, at pauperis? *Dist.*

Consensus feratur in nobilem, & humilis persona adducatur apparatu nobili, asseraturqué esse nobilis, inqué eam consentiatur, tenebitné contractus? *Dist.*

CAPUT III.

Materia Conjugii, ſeu Perſonę hujus Societatis Conſtitutivæ. Harum Quantitas, reſpectu Numeri atque Ætatis, & Qualitas, tum Abſoluta, reſpectu Sexus & Habilitatis, tum Relativa, aſpectu Propinquitatis & Vitæ Conditionis. Propinquitas in Conſanguinitatem & Affinitatem tributa. Conſanguinitas in Naturalem & Civilem: Naturalis in Agnationem & Cognationem, quæ unitæ ac combinatæ formant Arborem, quam vocant, *Conſanguinitatis*, cujus hîc Schema inſeritur. Quid dicta Arbor? Quæ ejus partes? Vbi de Lineis & Gradibus, & illarum quidem Diviſione, horum verò, tum Supputatione, tum Prohibitione. Regulæ aliquot Practicæ circa eam, cum neceſſariâ appendice de Nuptiis Illicitis, id eſt, Nefariis ſeu Inceſtis, atque Inutilibus. Conſanguinitas Civilis conſequenter definitur.

finitur. Affinitatis inde afferuntur Causæ, tum Regulę item Practicæ circa eam. Vitæ Conditionis hinc excipit Descriptio, aut Circumscriptio potiùs, eaq; quintuplex, Physica, Ethica, O Economica, Politica, atque Ecclesiastica seu Theologica. Dubia, sive Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

MAteria Societatis Conjugalis sunt ipsæ Personæ Societatis hujus Constitutivæ, quarum altera dicitur Vir sive Maritus, altera Mulier sive Uxor: Homines scilicet, non bestiæ.

Annon significantius heic sit vocabulum viri & mulieris, quàm maris & fœminæ? *Aff.*

An vox mariti rectè deducatur à maris, ritu, uxoris verò ab usu mariti? *Neg.*

An omnis alia conjunctio in diversâ specie sit detestabilis & detestanda? *Aff.*

Nominatim congressus cum bestiâ, seu bestialitas? *Aff.*

Annon ergò commixtio hominis cum brutis contraveniat naturæ conjugii? *Aff.*

Et si, an vindicanda vivicomburio utriusque

usque partis coeuntis? *Aff.*

Etiamne bestiæ, quæ in hâc conjunctione se habet passivè potiùs, quàm activè? *Aff.*

An ea mereatur pœnam, cùm nullam meruerit culpam? *Aff.*

Physicene seu materialiter, an verò Ethicé seu formaliter? *Aff: Prius. Neg: Post.*

Annon conjugium quoque locum habeat inter bestias? *Neg.*

Saltem quasi-conjugium, id est, coitus? *Aff.*

Maritus est persona princeps hujus societatis, habens uxorem propriam.

Uxor est persona deinceps hujus societatis, habens maritum proprium.

An vocabula meus & mea rectè adhibeantur ad denominationem mariti & uxoris? *Aff.*

An sponsus vel amasius possit dici maritus, sponsa item vel amasia uxor? *Neg.*

Adeoqué, an quis possit esse maritus, & quæ uxor, non contracto matrimonio? *Neg.*

Et cõsequenter, an uxorum usuraria cõmodatio aut commutatio sit licita? *Neg.*

Saltem, si consentiente marito uxor alii atque alii corporis sui faciat copiam? *Neg.*

Aut vir senex uxorem substituat juveni ad propagandam sobolem, & quidem

dem eâ lege, ut pro filio ſit, qui inde naſcitur? *Neg.*

Quid de Platonicâ & Anabaptiſticâ uxorum communione, an probanda, admittendavé? *Neg.*

An concubinatus intra conjugiũ? *Neg.*

Annon olim admiſſus ſub Patriarchatu, & ſi, an excuſabiliter? *Aff: Prius: Diſt: Poſt.*

An ergò cõcubinæ Patriarcharum fuerint veræ uxores? *Aff.*

An primariis uxoribus pares, an verò impares? *Diſt.*

An pares ſaltem quoad actus conjugii eſſentiales? *Aff.*

Etiamné quoad dignitatem? *Neg.*

An matronæ ac matresfamiliâs? *Neg.*

Et ſicut omnes concubinæ uxores, ita omnes uxores fuerint concubinæ? *Neg.*

Eademné concubinatus ratio in N.T, quæ in V? *Neg.*

An ſimpliciter culpabilis & damnabilis omnis in N.T? *Aff.*

An damnabilior reliquis fornicationibus? *Aff.*

Ideoqué Patriarcharum concubinatus Chriſtianis inimitabilis? *Aff.*

Adeoqué, an vel ipſum nomen concubinatus ferri poſſit uſpiam unquam in Rep: Chriſtianâ? *Neg.*

An exerceri ſine ſcandalo? *Neg.*

Saltem

Saltem per ſtatuta Papalia? *Aff.*

Etiamné de Jure Civili verè civili? *Neg.*

Et an illud probet concubinatum contra ſummum præceptum ſuum honeſtè vivendi? *Neg.*

Toleretvé, an verò probibeat? *Aff. Poſt.* Idqué tam intra conjugium, quàm extra? *Aff.*

An heic locum habeat diſtinctio inter concubinas, quæ uxorum loco habentur, & quæ non, ita ut illæ liciti ſint uſus, hæ illiciti? *Neg.*

An ergò concubina, etiam quæ uxoris loco habetur, ſit ſcortum, vel ſaltem rectè æquiparetur ſcorto? *Aff.*

Adeoqué Romanorum veterum concubinæ fuerint meretricum ſpecies? *Aff.*

Tam eæ, quæ cum ſolennitate ductæ, quàm quæ ſine, quæ cum ſpe prolis ductæ, quàm quæ ſine? *Aff.*

Annon his non obſtantibus potuerint interim accuſari adulterii, ſi minùs mariti, ſaltem extranei jure? *Aff.*

Aut, annon ſaltem tunc dignus matrimonii nomine ſit concubinatus, & matrimonii magna imitatio, ſi uterque concubinantium ſit ſolutus, neuter prolem defugiat, & alter alteri adhærere ſoli velit? *Neg.*

Stuprumvé cõmittat, qui liberam mulierem conſuetudinis causâ, non matri-

monii, continet? *Aff.*

Etiamné, si causâ matrimonii, non consuetudinis? *Aff.*

Sive corpore quæstum fecerit, sive non? *Aff.*

An in hujus casus decisione conveniat Legibus cum Canonibus, Legistis cum Canonistis? *Neg.*

Et, an vox consuetudo semper significet stuprum? *Neg.*

Annon subindè quoque consuetudinem maritalem? *Aff.*

Adeoqué in hâc materiâ differant concubina & pellex? *Aff.*

An à concubinatu abesse debeat accessus furtivus? *Aff.*

An hîc requirantur 10 vel 40 anni? *Neg.*

Annon interim concubinatus probetur atque evincatur ex tempore? *Aff.*

An rectè quoque inde inferatur consensus & matrimonium? *Neg.*

Annon concubinatus quoque quoquo modo probetur ex habitu, ut si vestitu viduæ aut virginis utatur mulier, aut vestimentis vilibus illa, quæ uxor divitis dicitur? *Aff.*

Circa has Personas attendi solet, tum Quantitas, tum Qualitas.

Quantitas, vel Numeri est, vel Ætatis.

Nume-

Numerus contrahentium debet esse binarius.

An unus possit facere matrimonium? *Neg.*

An matrimonium sit relatio quædam? *Aff.*

Et, si impedimentum sit ex unâ parte, impediatur & ex alterâ? *Aff.*

Quòd si duo petant eandem mulierem, & probent æqualiter, quæritur, an utrique sit adjudicanda? *Neg.*

An ergò neutri? *Disq.*

Quid de Bigamiâ seu Digamiâ, licitané, *Dist.*

Si minùs simultanea, saltem successiva? *Aff.*

Adeoqué, an qui duas uxores simul ducit, teneatur pœnâ? *Aff.*

Stupriné, an capitali? *Aff: Post.*

Itemné, qui duas habet sponsas? *Neg.*

Aut, qui vivâ uxore contrahit cum alterâ in omnem eventum? *Neg.*

Et, an procedat tale matrimonium eveniente eventu? *Disq.*

An bigamiæ successivæ officiant ac obstent exempla, Mosis, Zachariæ, Simeonis, Annæ μονογάμων? *Neg.*

Aut digamiæ interdictum? *Neg.*

Et consequenter rectè bimaritis seu binubis olim interdictum fuerit Sacro Ministerio? *Neg.*

Vel

Vel etiam bividuis? *Neg.*

Cumqué his diſpenſare ne diabolus quidem poſſit, nedum Papa, Majeſtaſvé? *Neg.*

An quovis ſcortatore vel concubinario indigniores? *Neg.*

Ideoqué malè Martialis nuptias ſecundas vocet adulteria, alii ſordes, aut fornicationem honeſtam? *Aff.*

Annon liceat ad tertia quoque vota ſeu tertias nuptias procedere? *Aff.*

Et an rectè has vetuerint ſequiores Imperatores Græci? *Neg.*

Annon interim inæqualitas quædam ſit inter eam, quæ tranſit ad tertias nuptias, & quæ ad ſecũdas, quæ ad quartas, & quæ ad tertias, & ſic conſequenter? *Aff.*

Adeoqué in infinitum nuptiarum iteratio ac reiteratio ſit concedenda? *Neg.*

Quid de Polygamiâ, id eſt, Polyandriâ & Polygynæciâ, licitané? *Neg.*

An expreſſâ aliquâ lege prohibita à Deo? *Aff.*

An in hanc peccârint Patriarchæ πολυγάμοι? *Aff.*

Probatané interim hæc eorum Polygamia fuerit, an verò permiſſa tantùm, ac non potiùs tolerata? *Aff. Poſt.*

An indifferens? *Neg.*

Saltem excuſabilis, ac ſine ſcandalo, perſuade ſecundum mores & conſuetudinem

nem ejus temporis? *Aff.*

An Christianis imitabilis? *Neg.*

Aut excusabilis in foro animæ seu conscientiæ, vel olim, vel nunc? *Neg.*

Annon saltem sub mundi initia, & ante Lamechum? *Neg.*

Adeoqué, an ante eum Polygamia fuerit usitati juris, aut exempli? *Neg.*

Et, an omnes patres sint excusandi à magnâ incontinentiâ hâc parte? *Neg.*

Annon his patrocinetur exemplũ Davidis, qui autore domino plures uxores habuisse videtur? *Neg.*

Aut exemplum Ecclesiæ Apostolicæ & Primitivæ? *Neg.*

An hâc specie Polygamiæ etiam comprehendantur illi, qui uxore unâ repudiatâ mox ducunt aliam, & hâc repudiatâ iterum aliam? *Aff.*

Turpiusqué nubat una pluribus, quàm unus ducat plures? *Aff.*

Adeoqué, an una pluribus nupserit apud Iudæos, sicut duxisse legimus unum plures? *Disq.*

Parqué heic ratio prohibitionis polygamiæ & adulterii? *Neg.*

Ipsaqué polygamia adulterium? *Neg.*

Saltem in fori poli? *Aff.*

An mortis pœnâ plectenda? *Aff.*

Ætas Contrahentium, nec justo minor, nec justo major esse debet.

An ætas conjugalis ſit definibilis? *Aff.*

An definitio hæc ſit juris naturæ, ac non potiùs juris poſitivi? *Diſt.*

An illa definitio ſeu deciſio quoque locum habeat in ſponſalibus, adeoqué an, quemadmodum in matrimonio, ſic & in ſponſalibus, certa ætas ſit definita definiendavé? *Aff.*

Et ſi, an ſicut in ſponſalibus, ita in matrimonio, eadem maſculo & fæminæ? *Neg.*

An de ætate hâc cōjugali poſſit diſpenſare princeps? *Diſt.*

An nominatim in eâ ætate, in quâ nemo unquā aptus fuit matrimonio, purà, anno ſeptimo, vel octavo? *Neg.*

Annon ſaltem nono, vel decimo? *Diſq.*

An in ætate hâc matrimoniali requiratur annus exactus, an exigēdus, in maribus decimusquartus, in fœminis duodecimus? *Diſt.*

Et, ſi exigendus quoque, an ſub finem, an verò ultimo die? *Quodl.*

An ergò univerſè, atque in theſi, deſideretur proximitas ad ætatē legitimam? *Aff.*

Ac ſi, ſitné illa intelligenda de dimidio duodecimo in fœminâ, & de dimidio decimoquarto in mare? *Neg.*

Aut denominanda à parte remotiori? *Neg.*

Annon

Annon anticipationi heic ſit locus, ubi natura ſupplet ætatem? *Diſq.*

Adeoqué, an rectè Jus Canonicum etiam minorem duodecim annis, viri tamen ut potentem ita petentem, ut petentem ita potentē, admittat ad hoc ſacramentum? *Diſq.*

Et, ſi natura fecerit fœminam anno duodecimo viri patientem, maſculum verò decimoquarto puberem, annon ſaltem his ſit facienda gratia conjugii? *Diſt.*

Undenam ſit judicandum, qui ſint apti, qui inepti matrimonio, ex habitune corporis, nullâ annorum habitâ ratione, an verò ex annis? *Aff: Poſt.*

Et, an vel niſus ſufficiat ad copulam, etiam longè ante vel poſt ætatem conjugalem? *Neg.*

An hæc ætas rectè vulgò terminetur in maſculis periodo annorum 60, in fœminis 50 definitivè? *Neg.*

An Philoſophi in hujus ætatis determinatione ſibi conſtent, nominatim Plato & Ariſtoteles, Heſiodus & Solon? *Neg.*

Platoniſné potiùs ſit ſequendus calculus, qui ætatem conjugalem in maribus extendit ab anno 30 uſque ad 55, in fœminis à 20 uſque ad 40, an Ariſtotelis, qui eandē in illis extendit ab anno 37 uſque ad 70, in iſtis à 18 uſque an 50? *Diſq.*

Aut Heſiodi, qui maſculorum conjugio

ponit annum 30, fœmellarum 15, an Solonis, qui illi 35, huic 22? *Disq.*

Et utri genuinè magis ac maſculè magis in hoc argumēti genere Philoſophenter, Canoniſtæné & Civiliſtæ, qui ætatem maritalē multò teneriorem admittunt, an Philoſophi & Politici, qui alias quoque qualitates attendunt? *Aff: Poſt.*

Adeoqué, an gentes quædam, & nominatim Spartani ac Romani, rectum tenuerint clavum, dum liberos ſuos nimiùm maturè nuptum dederunt, moti fine conjugii? *Neg.*

Annon ſaltem iſtactenus, ſi finem Reipublicæ in hoc inſtituto intueare? *Neg.*

An in ætate conjugali deſideretur æqualitas? *Aff.*

Arithmeticané ſeu Numeri, an Geometrica ſeu Proportionis? *Aff: Poſt.*

Annon ſubindè quoque locum habeat inæqualitas? *Aff:*

Et ſi, modicané, an immodica? *Aff: Prius: Neg: Poſt.*

Atque adeò, annon liceat ducere tricenario vicenariam, tricenario majori majorem vicenariâ, tricenario minori vicenariâ minorem, ſexagenario quinquagenariam, ſexagenario majori majorē quinquagenariâ, ſexagenario minori minorem quinquagenariâ? *Aff.*

An item ſeni annoſo virginem mino-
rennem,

rennem, aut viro-juveni matronam grandævam? *Neg.*

Et consequenter, an, quemadmodum mulier annorum octodecim bellè nubit viro quadragenario, itē bellè contrà quadragenariā ducat adolescens octodecennis? *Neg.*

An senibus capularibus & decrepitis etiam dandum sit jus nuptiarum, si minùs in officium naturæ, saltem in remedium? *Neg.*

Adjutoriumvé? *Aff.*

An par hac parte sit ratio puerorum & bis puerorum, id est, senum? *Neg*

Adeoqué, an rectè lege Iuliâ Papiâ fuerit vetitum, majorem sexagenario ducere, majorem quinquagenariâ nubere? *Neg.*

Ideoqué rectè, immò bis rectè, lex illa per senatusconsultum Claudianum fuerit abrogata? *Aff.*

Qualitas Contrahentium, vel Absoluta est, vel Relativa.

Qualitas absoluta respicit Sexum, & Habilitatem ejus.

In Sexu Distinctio: in Habilitate Capacitas pensitatur.

Distinctio Sexus Viro & Muliere circumscribitur.

Annon Nero ipsi naturæ conjugii quasi manus attulerit, dū & Doryphoro liberto ipse

ipſe enupſit, & ipſi iterum Sporus? *Aff.*

Eidemqué contraveniat Pædicatio, ſeu Venus Maſcula? *Aff.*

Nec non ἀνδρογυναικισμὸς? *Diſt.*

Atq; adeò, an ἀνδρόγυνος vel γύνανδρος, qui Ἑρμαφρόδιτος Græcis aliter, quaſi mixtus ἐξ Ἑρμοῦ Mercurio, καὶ Ἀφροδίτης Venere, poſſit inire matrimonium? *Diſt.*

Capacitas Sexus ex coëundi potentiâ æſtimatur.

An tempus opportunum conjugio rectè definiatur annis pubertatis? *Diſt.*

An ea deſideretur ad eſſentiam obligationis matrimonialis, an verò ad executionem tantùm? *Aff. Poſt.*

Et ſi, an ergò quando pubes contrahit cum impubere, teneatur expectare, donec alter pervenerit ad pubeſcentem ætatem? *Aff.*

Annon interim impubes factus pubes poſſit pœnitere, & à ſponſalibus, in ætate pupillarī contractis, recedere? *Aff.*

Siqué conſentiat, cogatur alter conſummare matrimonium? *Aff.*

Etiamné, ſi non conſentiat, atque adeò, an matrimoniū cum minore contractum, minore pubeſcente confirmetur per temporis curſum ſolum? *Neg.*

An impotentiæ causâ rectè prohibeantur matrimonium contrahere caſtrati? *Aff.*

Item-

Itemné ſpadones? *Diſt.*

Qualitas Relativa ſpectat, vel Propinquitatem, vel Vitæ Conditionem.

Propinquitas in Conſanguinitatem & Affinitatem reſolvitur.

Conſanguinitas, vel Naturalis eſt, vel Civilis.

An conſanguinitas tantùm naturâ conſtituatur, ſeu per cognationem, an verò etiam lege, ſeu per adoptionem? *Aff. Poſt.*

Annon detur adhuc tertia ſpecies, Cognatio, quam ſic vocant Canones, Spiritualis, quæ eſt inter ſuſcipientem & ſuſceptam de ſacro baptiſmate? *Neg.*

An, ſi maximè daretur, contraheretur inde ſpecies quædam cognationis, matrimonium impediens, & jam conſummatum dirimens? *Neg.*

Adeoqué, an ſuſceptor intuitu ſpiritualis hujus cognationis vetetur ducere eam, quam levavit de ſacro baptiſmatis fonte ſeu lavacro? *Neg.*

Recteque purior uſus antiquârit hunc morem? *Aff.*

Ideoque non non abſurdi Canones, qui prohibent matrimonium cum eâ, cujus filiam, vel ego, vel uxor mea, ſuſcepimus, nec non cum eâ, quam pater vel mater ſuſcepit? *Aff.*

Uti & cum filiâ ſacerdotis, qui aliquam ſacrâ aquâ aſperſit? *Aff.*

An-

Annon interim mos hic adhibendi spõsores sive susceptores in baptismo, qui de natalibus baptizandi testentur, & sanctam ejus educationem promittant, sit perantiquus? *Aff.*

Ideoqué probandus? *Aff.*

Consanguinitas Naturalis est propinquitas eorum, qui nati & coörti sunt ex eodem sanguine. Communiter Consanguinei vocitantur, quia de uno & communi sanguine sunt nati ac propagati.

Suntque vel Agnati, vel Cognati.

Agnati sunt Consanguinei, ex patre communi ortum trahentes.

C*ognati sunt consanguinei, ex matre communi ortum trahentes.*

An consanguinitas non tantùm sit vocabulum speciei, fraternam necessitudinem designans, sed etiam generis, designans vel omnes eos, qui ex eodem sanguine sunt nati, vel eos, qui per patrem & mares conjunguntur? *Aff: Post.*

Itemqué cognatio? *Aff.*

Etiamné agnatio? *Neg.*

An agnati, non solùm nati, sed & nascituri, neque solùm masculi, verùm & fœmellæ, sint de familiâ? *Aff.*

An agnati portent idem cognomen, eademqué insignia? *Aff.*

An etiam cognati? *Neg.*

Adeoqué, an statutum, excludens cognatos,

gnatos, & admittens agnatos, includat fœminas agnatas, vel proximiores? *Dist.*

Et, an ſpurii, ac vulgò quæſiti, ſicut cognatos, ita etiam agnatos habeant, de Jure Civili? *Neg.*

An cognatio quoque oriatur ex fornicatione, & coitu illegitimo? *Aff.*

Beneficiumqué, generi & poſteris conceſſum, pertineat etiam ad deſcendentes ex fœminis? *Dist.*

Ipſamqué adeò fœminam nuptam? *Dist.*

Et, an vocabulum ſtemma (ſtamm) quoque filias comprehendat? *Dist.*

Fœminaqué nupta, cùm tranſit in familiam mariti, remaneat nihilominùs in familiâ patris? *Dist.*

Adeoqué jure in diviſione mares præ fœminis retineant prædia familiæ, fœminæ verò recipiant æſtimationem ſuæ portionis? *Aff.*

Hæ perſonæ collectæ conſtituunt Arborem, quam vocant, Conſanguinitatis: Quæ nihil aliud, quàm ſeries perſonarum, ex eodem ſanguine conſurgentium, deſcripta per certas Lineas & Gradus, ideò excogitata, ut eſſet quædam demonſtratio ad oculum, ſecundum quam diſtantiæ perſonarum inter ſe diſcernerentur, ad ſimilitudinem arboris fructiferæ ſic dicta, verùm haud ſcio, an benè.

An

An diagramma agnationis & cognationis rectè à Canoniſtis nuncupetur Arbor Conſanguinitatis? *Neg.*

An alia Canonica, alia Civilis? *Aff.*

An illa tantùm locum habeat in cauſis matrimonialibus, hæc in ſucceſſionibus ab inteſtato, & tutelis? *Aff: Prius. Neg. Poſt.*

An eadem cum genealogiâ? *Neg.*

An nomẽ perſonæ in hoc argumẽto accipiatur abſolutè, an verò relatè? *Aff: Poſt.*

Linea eſt perſonarum, ab eodem ſanguine condeſcendentium, ordinata collectio.

Eſtque vel Recta ſeu Perpendicularis, vel Obliqua ſeu Tranſverſalis.

Linea Recta ſeu Perpendicularis eſt, quando perpendiculariter, id eſt, rectà perſona aliqua alteri ſubjicitur.

Eſtq; vel Aſcendentiũ, vel Deſcendentiũ.

Linea recta Aſcendentium eſt, quæ rectà ſurſum tendit, id eſt, quando incipio à perſonâ infimâ generatâ, & progredior ad perſonas ſuperiores generantes. Superior alio nomine, quia enim in eà cõtinẽtur perſonæ, à quibus nos duximus originem. Eſtque Parentum.

Aſcendentes in Lineâ Rectâ ſunt: Pater Mater, Avus Avia, Proavus Proavia, Abavus Abavia, Atavus Atavia; Tritavus Tritavia. Atq; hæ hæ perſonæ ἐυώνυμοι, *ulteriores* ἀνώνυμοι, *niſi quòd Majores appellentur.*

Is, Eavé, de cujus Cognatione anquiritur.

1

2

Avus
Avia.

Proavus.
Proavia.

Pater.
Mater.

Patruus.
Amita.
Avunculu
Materter

Frater.
Soror.

Fratris Soror
Filius.
Filia.

Filius.
Filia.

Nepos.
Neptis.

muni stipite: Inæqualis contra, quando u
persona aliam in gradu præcedit, adeoq
pe

An

nis re

Conf

An

An

matri

ab in

Post.

An

An n

piatu

Li

ne co

Es

vel O

Line

do pe

aliqu

Est

Li

sursu

sonà

sonas

nomi

à qui

rent

A

Mat

bavu

Tri

r, nisi quod Majores ap-
pellentur.

pellentur γενικῶς.

Linea Recta Descendentium est, quæ rectà deorsum tendit, id est, quando incipio à personâ generante, & progredior ad personas inferiores generatas. Inferior alio nomine, quia enim in eà continentur personæ, quæ à nobis duxerunt originem. Estque Liberorum.

Descendentes in Lineâ Rectâ sunt: Filius Filia, Nepos Neptis, Pronepos Proneptis, Abnepos Abneptis, Atnepos Atneptis, Trinepos Trineptes. Atque hæ hæ iterum personæ συνώνυμοι, ulteriores ἀνώνυμοι, nisi quòd Minores seu posteri nuncupentur γενικῶς.

Linea Obliqua seu Transversalis est, quæ ad latera utriusque se diffundit: Unde & Collateralis audit, quia complectitur illos, qui nobis ex latere juncti sunt, à quibus neque nos duximus originem, neque ipsi à nobis, licet ab unâ stirpe unoque sanguine interim simus propagati. Atque hæc linea est Fratrum Sororumve, & eorum, qui quæve ex his generantur, & convenienter Patrui, Amitæ, Avunculi, Materteræ.

Estque vel Æqualis, vel Inæqualis.

Linea Æqualis dicitur, quando gradus illorum, de quorum cōsanguinitate anquiritur, æqualiter & pariter distant à communi stipite: Inæqualis contrà, quando una persona aliam in gradu præcedit, adeoque perso-

personæ, de quarum consanguinitate anquiritur, inæqualiter & impariter distant à communi stipite. Verùm enimverò nos, qui cum Jure Civili hìc facimus, distinctionem illam Canonistis, quorum est, remittimus scilicet.

An una eademqué persona possit esse in diversis lineis, in unâ ratione situs, in alterâ ratione reductionis? *Aff.*

Adeoqué unus idemque diverso respectu, accedente videlicet ad cognationem affinitate, aut repititâ cognatione, modò propior, modò remotior esse queat, & consequenter ex agnato vel cognato, affinitate interveniente, fieri parens? *Aff.*

Annon in lineâ rectâ ascendente retrò numerare valeamus vel usque ad primum humani generis parentem Adamum? *Aff.*

Restené Ius Canonicum lineam collateralem secet in æqualem & inæqualem? *Neg.*

Gradus est personarum, singulis generationibus propagatarum, in lineâ consanguinitatis, mutua distantia: Sic dictus à similitudine scalarum, locorumqué proclivium, quos ita ingredimur, ut à proximo in proximum, id est, eum, qui quasi ex eo nascitur, transeamus. Ut ita consanguinitas sit ipsa tota proximitas, linea proximitatum separatio, gradus de uno proximo in a-

in alium transitus.

An ratio debeat aptari gradibus, an verò gradus rationi? *Neg: Prius. Aff: Post.*

An quilibet gradus respiciat duas personas, generãtem videlicet & generatã? *Aff.*

Annon una eademqué persona possit esse in diversis gradibus? *Aff.*

Et, cùm est idem gradus omnium, omnium quoque sit par gradus? *Neg.*

Graduum tenenda, tum Supputatio, tum Prohibitio.

Supputatio Graduum est ordinata generationum enumeratio, in hunc finem instituta, ut sciatur, quoto gradu personæ à se invicem distent.

Supputatio hæc Graduum secundum Ius Civile duplex est. Vel enim fit in Lineà Rectà seu Perpendiculari, vel in Lineà Obliquà seu Transversali: Illa à primo gradu incipit, hæc à secundo. Utrobique obtinet eadem regula: Quot sunt generationes, tot sunt gradus. Semper quippè persona generata adjicit gradum. Unde famosum Scitum Ictorum: Numera generationes, & simul numeraveris gradus.

Numerantur autem hoc modo.

Primo gradu est, suprà Pater Mater: infrà Filius Filia.

Secundo gradu, suprà Avus Avia: Infrà Nepos Neptis: Ex transverso Frater, tum Germanus, Ἀυτάδελφος, tum Consanguineus,

neus, Πατράδελφος ἢ Ὁμοπάτωρ, *item Uterinus*, Μητράδελφος ἢ Ὁμομήτωρ: *Soror & ipsa, tum Germana*, Αὐταδέλφη, *tum Cõsanguinea*, Πατραδέλφη ἢ Ὁμοπάτειος, *item Uterina*, Μητραδέλφη ἢ Ὁμομήτειος.

Tertio gradu, suprà, Proavus, Proavia: Infrà, Pronepos, Proneptis: Ex trãsverso, Fratris Sororisvè Filius, Filia, & convenienter, Patruus, Amita, Avunculus, Matertera. Patruus est frater patris, Græcè Πατράδελφος, *Avũculus est frater matris, Græcè* Μητράδελφος, *uterq; promiscuè* Θεῖος: *Amita est patris soror, Græcè* Πατραδέλφη, *Matertera est matris soror, Græcè* Μητραδέλφη, *utraque promiscuè* Θεία.

Quarto gradu, suprà, Abavus, Abavia: Infrà, Abnepos, Abneptis: Ex transverso, Fratris Sororisvè Nepos, Neptis, & convenienter, Patruus Magnus, seu avi frater, Amita Magna, seu avi soror, item, Avunculus Magnus, seu aviæ frater, Matertera Magna, seu aviæ soror, deniq; omnes, qui quævè ex duabus sororibus procreantur & progenerantur, ceu sunt, Fratres Patrueles, seu fratrũ duorum filii, Sorores Patrueles, seu fratrum duorum filiæ, Consobrini, seu sororum duarum filii, Consobrinæ, seu sororum duarum filii, Amitini, seu fratrum & sororum filii, id est, nati ex fratre & sorore filii, Amitinæ, seu fra-

fratrũ & sororũ filiæ, id est, natæ ex fratre & sorore filiæ, quæ & Matrueles alio nomine.

Quinto gradu, suprà, Atavus, Atavia: Infrà, Atnepos, Atneptis: Ex transverso, Fratris Sororisvè Pronepos, Proneptis, & convenienter, Propatruus, seu proavi frater, aliter Patruus Major, Proamita, seu proavi soror, aliter Amita Major, item, Proavunculus, seu proaviæ frater, aliter Avunculus Major, Promatertera, seu proaviæ soror, aliter Matertera Major, deniq; Fratris Patruelis vel Sororis Patruelis, Consobrini & & Cõsobrinæ, Amitini & Amitinæ, Filius, Filia, Propiùs Sobrino, Propiùs Sobrina, qui Patrui Magni, Amitæ Magnæ, Avunculi Magni, Materteræ Magnæ, Filius, Filia.

Sexto gradu, suprà, Tritavus, Tritavia: infrà, Trinepos, Trineptis: Ex transverso, Fratris Sororisvè Abnepos, Abneptis, & convenienter, Abpatruus, seu abavi frater, aliter Patruus Maximus, Abamita, seu abavi soror, aliter Amita Maxima, item, Abavunculus, seu abaviæ frater, aliter Avunculus Maximus, Abmatertera, seu abaviæ soror, aliter Matertera Maxima, denique Fratris Patruelis vel Sororis Patruelis, Cõsobrini & Cõsobrinæ, Amitini & Amitinæ, Nepos, Neptis, Propiùs Sobrino Sobrinàvè, Filius, Filia, qui Patrui Majoris, Amitæ Majoris, Avũculi Majoris, Materteræ Majoris, Filius, Filia.

Atq; hic supputationis processus etiam in ulterioribus gradibus inter Majores ac Mino-

res

res, in Agnationis Cognationisque Diagrammate servatur, cujus hic schema libuit repræsentare.

An supputatio Iuris Canonici differat à supputatione Iuris Civilis? *Dist,*

Si minùs quoad lineam rectam, saltem quoad collateralem? *Aff.*

An rectè graduum supputationem repetat à stipite? *Neg.*

Et an, quot gradibus lineæ æqualis unaquæque persona distat à cōmuni stipite, tot gradibus ipse personæ distent inter se? *Neg.*

Aut tot gradibus lineæ obliquæ inæqualis personæ distent inter se, quot gradibus distat persona remotior à stipite? *Neg.*

Totvé sint gradus, quot sunt personæ, stipite demto? *Neg.*

An Jus Civile heic faciat gradus, an verò factos à naturâ sequatur? *Aff: Post.*

Annon harmonia sive conciliatio institui possit inter utramque supputationem? *Neg.*

Ut ad speciem, & magis particularia, descendamus, an quis gradus in supputando inter patrem & filium? *Neg.*

Annon inter fratrem & fratrem? *Aff.*

An hi conjungantur in patre, an verò per patrem? *Aff: Post.*

Annon interim filius ac filia conjunctiores,

res,

res, quàm frater? *Aff.*

Aut avus & nepos, quàm frater & frater? *Aff.*

Et, an eodem gradu ſit trinepos ex uno filio, cum abnepote ex altero filio, & cum atnepote, & cum pronepote, & cum nepote, & cum illo altero filio? *Neg.*

An ultra ſextum gradum lineæ, tam rectæ, quàm tranſverſalis, temerè natura patiatur vitam cognatorum conſiſtere? *Neg.*

Prohibitio Graduum eſt generationum enumeratarum quædam quaſi ſubſequens recenſio, cum curâ atque animadverſione τοῦ πρέποντος, *in eum finem inſtituta, ut conſtet, quoto gradu coire vel non coire liceat in hanc ſocietatem.*

Prohibitio hæc Graduũ duplex cõſtituitur. Vel enim eſt Juris Divini ſeu Moſaici, vel Humani.

De jure Divino Moſaico tredecim, aut ſedecim potiùs, perſonæ prohibentur jungi matrimonio, quas veteres hoc tetraſticho memoriæ causâ comprehenderunt:

Nata, ſoror, neptis, matertera, fratris & uxor,
Et patrui conjunx, mater, privigna, noverca,
Vxoriſquè ſoror, privigni nata, nurusquè,
Atque ſoror patris, conjungi lege vetantur.

An

An omnes personæ graduum prohibitorum quaternione hoc contineantur? *Neg.*

Hic verò Regulæ quædã Practicæ etiam atq; etiam observitandæ sunt circa viridem juris hujus observantiam, quarum aliæ Generales, aliæ Speciales.

Regulæ Generales dicuntur, quæ se extendunt ad omnem Lineam, sive illa sit Recta, eaque vel Ascendens, vel Descendens, sive Obliqua. Suntque quinque numero.

1. *In gradibus de Iure Divino prohibitis nullum habet locũ dispensatio ac dispositio humana, cùm leges divinæ sint supra omnes homines, ut quæ non ab hominibus, verùm hominibus ab ipsomet Deo latæ sint, insuper naturales & morales, omnes omni loco ac tempore obligantes.*

An in gradibus de Iure Divino prohibitis dispensatio ab hominibus possit fieri? *Neg.*

Adeoqué, an cuiquam in terris liceat de circumstantiis permittentibus statuere, per quas addatur exceptio legi, & Dei, & naturæ, nuptias prohibenti? *Neg.*

Annon saltem Majestati, vel Pontifici Romano? *Neg.*

Et, an vel illa, vel iste, possint heic dispensare ex causâ? *Neg.*

Nominatim Pontifex, eò quòd jus divinum non adeò sit certum ac indubitatum,

tatum, quin varias admittat, & interpretationes, & decisiones? *Neg.*

Atque adeò, an Pontifex in præfato jure, quod variis modis intelligitur, magis possit unam partem, quàm alteram, interpretatione suâ approbare? *Neg.*

Facerevé, ut non peccet, qui quid agit contra legem divinam, cujus varii sunt intellectus? *Neg.*

Et consequenter, rectené, ac juri divino convenienter, Papa Paschalius Boleslao Polono nuptias cum filiâ, Alexander Sextus Ferdinando Neapolitano cum amitâ, Martinus Quintus fratri cum sorore, alter item Papa Sigismundo Poloniæ Induperatori cũ duabus sororibus successivè, concesserint? Neg.

Aut sicut P P est Canonum dominus, ita quoque sit morum, ut possit confirmare nuptias, quæ moribus, non Legibus, aut Canonibus, sunt vetitæ? *Neg.*

Aut qua detur dispositio contra bonos mores? *Neg.*

Atque adeò, an prohibitio graduum Mosaica ratione qualitatis sit tãtùm Juris Positivi, non etiã Naturalis & Moralis? *Neg.*

Omniané igitur præcepta, quæ habentur de gradibus in Levitico, naturalia? *Aff.*

An cõtra illa peccatum, etiam antequam eorum exemplar scripto extaret? *Aff.*

An obligatoria universaliter, tam quo-

D ad

ad Christianos, quàm quoad Paganos & Gentes? *Aff.*

Et an rectè Bellarminus naturalis hujus prohibitionis faciat tres gradus, primum omnimodæ, secundum citra necessitatem extremam, tertium citra permittentes circumstantias? *Neg.*

Annon interim Pontifex possit relaxare prohibitionem, quæ naturalis non est, hoc est, dispensare intra gradus, prohibitos suo jussu? *Aff.*

II. *In prohibitione graduum non est respiciunda sexuum diversitas, hoc est, in quo gradu mares prohibentur ducere fœminas propter carnis propinquitatem, in eodem gradu fœminæ prohibentur nubere maribus propter eandem carnis propinquitatem. Ergò, si filius non potest ducere matrem, nepos amitam, vel materteram, neque filia poterit nubere patri, neptis patruo, vel avunculo.*

An in graduum prohitione sit attendenda sexus differentia? *Neg.*

III. *Matrimonium non tantùm interdicitur illis personis, quæ in Iure Mosaico expreßè ponuntur, sed etiam, quæ expreßè non ponuntur, dum in eodem consanguinitatis gradu sint constitutæ modò. Quod ubi fit, ibi nulla diversitas ratione sanguinis aßignari potest. Iam verò, quæ non differunt ratione, nec juris dispositione dif-

ne differunt. Nam ubi eſt eadem ratio, ibi idem quoque ſtatuendum eſt jus, & ubi par gradus, ibi par quoque debet eſſe prohibitio. Ergò vi regulæ hujus, nec patri licebit ducere filiam, nec matri nubere filio, ſi cet hæ perſonæ in lineâ deſcendente diſertè non exprimantur, ſed gradus tantùm prohibeatur, qui niſi prohiberetur, tum verò quoque liceret nepoti ducere aviam, ſorori nubere patruo, eò quòd de his perſonis non extet expreſſa prohibitio apud Moſem. Hoc exemplo lex, dum prohibet miſceri amitæ, ſimul vetat conjungi cum fratris filiâ, dum prohibet ducere uxorem patrui, eâdem operâ vetat ducere uxorem avunculi, & ſic conſequenter.

An matrimonium tantùm interdicatur illis perſonis, quæ in Iure Moſaico nominatim cientur? *Neg.*

An ergò prohibitio illa ſit extendenda ad omnes alios conſanguineos & affines, qui in pari gradu conſanguinitatis & affinitatis ſunt cum iis perſonis, quæ diſertè exprimuntur? *Aff.*

Ideoqué gradus prohibeatur, non perſonæ tantùm? *Aff.*

IV. *Prohibitio graduum Moſaica ratione perſonarum, non eſt ἀνάςροφ⸗, ſed ἀντίςροφ⸗, quia lex perſonas, in pari gradu conſtitutas, ob relationem mutuam æqualem æqualiter attingit. Ergò, ſi privignus*

 nequit

nequit ducere novercam , frater ſororem , nec noverca nubere poterit privigno , ſoror fratri , per hunc canonem.

An prohibitio graduum Moſaica ſit ἀνάστρεφος , an verò ἀντίστρεφος , id eſt, reciprocè reciproca? *Aff:Poſt.*

v. *Omnes illæ perſonæ , quæ ſunt propinquæ carnis meæ , vel, quæ ſunt caro carnis meæ , matrimonii vinculo copulari prohibentur , ſive illæ ſint ſupra me , ceu ſunt , mater , avia , proavia , abavia, atavia , tritavia , ſive infra me , ceu ſunt , filia , neptis , proneptis , abneptis , atneptis , trineptis , ſive circa me , ceu ſunt, ſoror , item, patris & matris ſoror &c.*

An nuptiæ inter aſcendentes & deſcendentes ſint vetitæ in infinitum? *Aff.*

Etiamné ex tranſverſo in infinitum? *Neg.*

Annon, ſi ratio ſubſit paterna? *Aff.*

Atque adeò, an vitricus poſſit ducere privignam , privignus novercam , nepos amitam, aut materteram? *Neg.*

An Eſau vel Manaſſe Dinam? *Neg.*

Aut Iacob Rahelem & Leam? *Neg.*

Saltem ſucceſſivè? *Neg.*

Vel frater ſororem? *Neg.*

Ideoqué perperam Athenis conjugium

fuerit

ſuerit conceſſum cum germanâ, Spartæ cum uterinâ, Alexandriæ cum utrâque? *Aff.*

Annon ſaltem pater & filius duas ſorores, frater vitrici privignam fratris, filius ſororem ſuæ novercæ, frater filiam uxoris fratris, fratris filius matrem uxoris patrui, filius ſororis matrem uxoris avunculi, aut patruus filiam ejus, cujus ſororem filius fratris duxit? *Neg.*

Vel filius ſponſam patris, aut eorum, qui parentum ſunt loco, frater ſponſam fratris? *Neg.*

Aut, annon liceat contrahere cum eâ, quæ ſocrus fuit uxoris, vel cum uxore ejus, qui ſororem meam habuit uxorem, aut cujus ego ſororem habui uxorem, adeoqué cum eâ, quæ ſoror eſt ejus, cujus ego uxorem antea habui, vel cum uxoribus duorum fratrum, aut cum viris duarum ſororum? *Neg.*

Univerſè, an, cujus cum parente non licet inire nuptias, nec liceat cum liberis ejus? *Diſt.*

Annon interim pater poſſit ducere matrem, & filius filiam ejus matris? *Diſq.*

Vel filius matrem, pater filiam? *Neg.*

Duo item fratres matrem & filiam, duaſvé ſo-

vé sorores? *Neg: Prius. Aff: Post.*

Quid de Lothi & filiarum, Rubenis & Bilhæ, Ammonis & Thamaris congressu, fuitné incestuosus, & cōtra hanc regulam? *Aff.*

Etiamné contra Jus, quod vocant, Gentium? *Aff.*

Et an rectè de Jure Canonico excommunicentur incestuosi? *Aff.*

An committatur incestus, si quis ducat eam, cujus paulò antè cognovit matrem? *Aff.*

Itemné, si eam pòst cognoscat? *Aff.*

Regulæ Speciales dicuntur, quæ concernunt certā Lineam in specie, putà vel Rectam, vel Obliquam.

Regula Specialis, ad Lineam Rectam pertinens, est una numero: In Lineà Ascendente & Descendente cōjugia in infinitum sunt prohibita, quia inter parentes & liberos matrimonia jungi nequeunt, omnes autem personæ, in lineà rectà ascendente & descendente positæ, aut parentes sunt, aut liberi, cùm ad se invicem collatæ sint caro carnis, ascendentes seu superiores caro carnis inferiorum activè, ratione generationis activæ, quæ est parentum, descendentes seu inferiores caro carnis superiorum passivè, ratione generationis passivæ, quæ est liberorum. Ergò iterum, vi regulæ hujus, filius ducere nequit ma-

trem

trem, aviam, proviam, abaviam, ataviam, tritaviam, & ſic in infinitum, filia nubere nequit patri, avo, proavo, abavo, atavo, tritavo, & ſic in infinitum, & contrà, pater ducere nequit filiam, neptem, proneptem, abneptem, atneptem, trineptem, & ſic in infinitum, mater nubere nequit filio, nepoti, pronepoti, abnepoti, atnepoti, trinepoti, & ſic in infinitum.

An hæc regula quoque teneat in affinitate? *Aff.*

An, ſi hodiè reviviſcerent Adam & Eva, ille aliam uxorem ducere, hæc alii marito nubere poſſet per hāc regulam? *Neg.*

Regulæ Speciales, ad Lineam Obliquam pertinentes, ſunt binæ numero. 1. Conjugia ſunt prohibita in lineâ obliquâ, quando uterque contrahentium diſtat gradu ſecundo, aut tertio: In ulterioribus gradibus matrimonium nec ſimpliciter prohibitum eſt, nec ſimpliciter permiſſum: Prohibitum inter eos, qui ſunt parentum & liberorum loco, permiſſum inter reliquos. Ergò, vigore regulæ hujus, frater nequit ducere ſororem, fratris ſororiſvè filius amitam vel materteram, fratris ſororiſve nepos amitam vel materteram magnā, licet tam illa quàm iſta ſit ipſi juncta gradu quarto, qui interim non obſtat conſobrino, quò minùs ducat conſobrinam.

An in lineâ tranſverſâ inter cognatos ſolus

ſolus ſecundus gradus Jure Divino & Civili ſit prohibitus? *Neg.*

Saltem inter affines? *Neg.*

An ergò nuptiæ in ſecundo gradu affinitatis æquè ſint prohibitæ, atque in ſecundo gradu cognationis? *Aff.*

Adeoqué ea, quæ dicuntur hîc de conjunctis per unum tantùm latus, etiam accipienda ſint de conjunctis utrinque? *Aff.*

In ſpecie, an fratris & ſororis nuptiæ ſint vetitæ jure naturæ? *Aff.*

Etiamné gemellorum? *Aff.*

An jure quoque gentium? *Aff.*

Et, an jure gentium committat inceſtum, qui ex gradu hoc transverſo ducit uxorem? *Aff.*

Adeoqué inceſtus jure gentium quoque ſit ex latere? *Aff.*

Nominatim jure gentium committatur inceſtus à latere in ſecundo gradu cum patruo & avunculo, patrui item & avunculi uxore? *Aff.*

Vti & cum amitâ & materterâ? *Aff.*

Itemné cum fratris filiâ? *Diſt.*

Annon per Jus Moſaicum licitè quis potuerit ducere uxorem fratris improlis? *Aff.*

Viviné, an mortui? *Aff: Poſt.*

Et dimiſſamné, an viduam? *Aff: Poſt.*

Virginemvé? *Aff.*

Regu-

Regulané hæc fuerit, an verò exceptio à regulâ? *Aff: Prius.*

Naturaliné, an civili ratione introducta, quæ hîc anteſtat naturali? *Aff: Poſt.*

In totum, an in tantum? *Aff: Poſt.*

Annon aliquid habuerit Iuris Ceremonialis? *Diſq.*

Adeoqué, an etiamnum liceat ducere uxorem mortui fratris vel improlis? *Neg.*

Aut uxoris ſororem? *Neg.*

An nuptiæ quoque ſint prohibitæ in tertio gradu lineæ obliquæ, v. g, cum filiâ fratris ſororiſvé, amitâ item & matерterâ? *Aff.*

Et ſi, an naturaliter? *Aff.*

Adeoqué, an omnes perſonæ ſint prohibitæ, quæ in eodem tertio ſunt gradu, etiam illæ, quas lex divina non nominat? *Aff.*

An Abrahami exemplum operetur in contrarium, qui duxit Saram, fratris filiam? *Neg.*

Moſisvé parentum? *Neg.*

Annon nuptiæ ſaltem in quarto gradu ſint licitæ? *Diſt.*

Nominatim inter conſobrinos & affines ejuſdem gradus? *Aff.*

Et ſi, de Jurené Divino & Naturæ? *Aff.*

Etiamné Civili, & Canonico? *Aff: Prius. Neg: Poſt.*

Siqué consuetudo sit alicubi, ne nuptiæ contrahantur in quarto gradu, exqué contractis scandalizetur civitas, diriminé debeat matrimonium sic contractum? *Neg.*

Universè, atque in thesi, juvat heic quærere, an lex divina consobrinorum nuptias improbaverit, vel κατὰ τὸ ῥητὸν, vel κατὰ τὴν διάνοιαν? *Neg.*

Annon interim præstet illis abstinere in dubio propter vicinitatem illiciti, atque in foro animæ, ut ajunt? *Neg.*

Atque adeò, utri rectiùs, paterné Theodosius, qui hujuscemodi conjugia improbavit, prohibuit, an filii Arcadius & Honorius, qui prohibita restituerunt, atque in usum revocârunt? *Aff. Post.*

11. *Prohibitio hæc valet, sive ex utroque, sive ex alterutro parente tantùm consurgat propinquitas: Neque de fratribus & sororibus solùm, sed etiam de reliquis propinquis, sive illi oriantur & prodeant ex legitimo matrimonio, sive non.*

An cognatio ex solo matrimonio legitimo oriatur, an verò ex quovis concubitu, etiam illegitimo? *Aff. Post.*

Ideoqué nihil intersit, utrùm ex justis nuptiis cognatio descendat, necné? *Aff.*

An ergò, quemadmodum nemo potest filiam patris sui domi natam, id est, legitimam, accipere uxorem, sic nec natam foris, id est, illegitimam? *Aff.*

Aut

Aut uterinus uterinam, natus natam ex illicitâ coitione? *Aff.*

Et consequenter spurii ad matrimonia saltem sint agnati & cognati, licet non sint, quantum attinet ad successiones? *Aff.*

Quod attinet ad Ius Humanum, quod non item indispensabile, ut alterum illud, sed dispensabile ac dispositivum, utpote rogationi, obrogationi, derogationi, abrogationi obnoxium, id verò vel Canonicum est, vel Civile, vel Municipale.

An præter prohibitionem graduum matrimonialium, descriptam in Jure Divino, detur alia, quæ non sit ejusdem autoritatis atq; observantiæ cum illâ, neque ut ista obliget conscientiam? *Aff.*

An in hâc habeat locum dispositio ac dispensatio humana? *Aff.*

Privatâné an publicâ autoritate ea debeat fieri? *Aff. Post.*

Et si, ad Politicamné ea pertineat potestatem, an verò ad Ecclesiasticam? *Aff. Prius.*

An igitur à magistratu sit petenda venia contrahendi matrimonium in iis gradibus, in quibus contrahi matrimonium lex vetat? *Aff.*

An tales conjunctiones rectè numerentur inter scortationes? *Dist.*

Aut exautoretur rectè, qui ejusmodi nupti-

nuptiis benedixerit? *Aff.*

Annon perſonis publicis & illuſtribus diſpenſationis gratia heic poſſit fieri? *Aff.*

Saltem magis, quàm privatis & minùs illuſtribus? *Aff.*

Adeoque ſubindè concedi poſſit, ut ea nubat, ne fornicetur, cui alias nubendi jus non erat? *Aff.*

De Iure Canonico Veteri prohibitæ ſunt nuptiæ uſque ad ſeptimum gradum, de Novo uſque ad quartum incluſivè, hoc eſt, ut quartus gradus includatur.

Rectené, & Legibus Moſaicis convenienter, de Iure Canonico Veteri prohibitæ fuerint nuptiæ uſq; ad ſeptimum gradum? *Neg.*

Aut de Novo uſque ad quartum incluſivè? *Neg.*

Admittendané ratio prohibitionis, quæ affertur à Canoniſtis, petita vel à ſeptem ætatibus hominum, vel à ſucceſſione heredum, quæ ad ſeptimum uſque gradum protenditur, vel ab exemplis ſeu experientiâ, quòd experimentis ſit comprobatum, non poſſe ſobolem ex tali matrimonio ſuccreſcere, vel à quatuor humoribus corporis humani? *Neg.*

Universè, an Ius Canonicum ſit verè Canonicum, continens Canones, ſeu regulas immutabiles? *Neg.*

An rectè appelletur Divinum? *Neg.*

Ita

Ita, ut qui ei obloquitur, obloquatur Spiritui Sancto? *Neg.*

Theologiqué heic sint Pharisæis pares, Canonistæ Scribis? *Neg.*

Vel succedanei Levitarum? *Neg.*

Atque adeò, an, qui Jus Canonicum tulerunt, penes hos fuerit potestas nomothetica ferendarum legum? *Neg.*

An præferendum Civili? *Neg.*

Et, an ad Jus Canonicũ pertineat quæstio juris, ad Jus Civile quæstio facti tãtũ? *Neg.*

Aut, an Jus Civile de accidentalibus tantùm matrimonii judicet, putà, dote, arrhis, & similibus, Jus verò Canonicum de substantialibus? *Neg.*

An aptetur semper foro animæ seu conscientiæ? *Neg.*

Neque barbarum tantùm, sed barbaricum? *Aff.*

Ideoque, si quid in eo dubium, subindè corrigendum & declarandum sit ex Jure Civili aperto? *Aff.*

Annon saltem huic præferendum in suo foro, id est, ecclesiastico, inqué materiâ ecclesiasticâ? *Dist.*

Adeoque, si Leges & Canones, Jus Civile & Canonicum, inter se pugnent, secundum illud potiùs, an verò secundum hoc, sit pronunciandum? *Aff: Prius.*

Annon saltem illo casu, quo Jus Civile deficit, & variæ sunt opiniones? *Neg.*

An-

An propriè dictum jus? *Neg.*

Ideoqué admittendum in Republicâ Christianâ, tanquam αὐτοδίκαιον, & summa lex? *Neg.*

De Jure Civili iisdem ferè gradibus interdicitur conjugio, quibus de Jure Divino.

An matrimonium quoque sit juris humani, ideoqué sit juris humani, statuere de matrimonio, & interpretis juris humani, respondere de matrimonio? *Aff.*

An rectè ad se curam hujus humani juris traxerint Patres, cùm Jureconsulti Christiani non essent, nō essent Principes, non Magistratus, qui de sacris litteris curarent? *Aff.*

An item rectè Pontifices in Ecclesiâ illâ priscâ, cùm isthæc à Principibus Ethnicis, vel malè Christianis, parparùm, immò perperàm, curarentur? *Aff.*

Annon nunc extraordinaria illa cura cessare debeat? *Aff.*

An ergò, cùm de nuptiis quæritur, licitæné sint, necné, ejus rei cognitio pertineat ad Principem, seu Potestatem Politicam & Secularem? *Aff.*

Interpretatioqué hujus Juris ad Jurisconsultos? *Aff.*

Civilistasné seu Justinianicos, an verò ad Jurisperitos in genere? *Aff. Post.*

Adeoqué an, sicut Ius Divinum seu Primæ Tabulæ, spectat ad Theologum, sic

sic Ius Humanum seu Secundæ Tabulæ, ad Iureconsultum? *Aff.*

Etiamne præceptum decimum? *Neg.*

Et, an nullæ planè hîc sint partes Theologorum, an verò aliquæ, saltem quoad examen & censuram? *Aff. Post.*

Itemné quoad curationem & audientiam? *Neg.*

De Jure Municipali matrimonialis contractus quoad graduum prohibitionem aliàs alius alibi. Variat enim hoc jus pro varietate regionum, addo & religionum.

An Jus Municipale, quoad graduum matrimonialium prohibitionem, sit idem apud Pontificios, Lutheranos, & Reformatos? *Neg.*

Quæ Prohibitioni huic Juris Divini & Humani contraveniunt Nuptiæ Illicitæ dicuntur, item Injustæ, idque vel ἁπλῶς, vel πῶς, ἢ κατά τι: Illæ Nefariæ seu Incestæ, hæ Inutiles.

An Canonistæ rectè matrimonia distinguant in rata & legitima, legitima nec rata, rata nec legitima? *Neg.*

Annon uxor injusta, quæ ducta quidem, sed jure non potuit duci, veluti, si peregrina, vel à peregrino civis sit ducta, aut minor annis duodecim, aut ea, cum quâ incestum committitur, filiavé familiâs absque consensu parentum? *Aff.*

Annon quoque vetita matrimonia, & ipso

ipso jure nulla, possint convalescere? *Dist.*

Nuptiæ Nefariæ seu Incestæ dicuntur, quæ obstante Iure Divino, & Naturali seu Gentium, contrahuntur, tam inter ascendentes & descendentes in lineâ rectâ, quàm inter collaterales in gradibus prohibitis, nominatim secundo & tertio.

An in talibus nuptiis valeat dotis promissio, & donationis propter nuptias? *Neg.*

Filiiqué nati ex hujusmodi coitu sint in patriâ potestate? *Neg.*

Aut patri succedant? *Neg.*

An ab eo alendi? *Aff.*

An contrahentes tales nefarias atque incestas nuptias sint infames? *Aff.*

Etiamné approbantes ac defendentes? *Aff.*

Rectené eorum bona confiscentur? *Aff.*

Et, si honoratiores fuerint, relegentur in exilium, sin viles, corporis castigatione afficiantur? *Disq.*

An hæc pœna teneat tantùm in contrahentibus nuptias nefarias ac incestas scienter & dolosè, an verò etiam in ignorante atque errante in facto? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Vel eo, qui palàm contrahit? *Dist.*

Præsertim, si extra matrimonium sic coeat? *Aff.*

Nuptiæ

Nuptiæ Inutiles dicuntur, quæ obstante tantùm Iure Canonico, Civili, vel Municipali contrahuntur.

An pœnæ, quæ locum habent in contrahentibus nefarias & incestas nuptias, etiam locum habeant in contrahentibus inutiles nuptias? *Neg.*

Annon saltem aliæ pœnæ? *Aff.*

Etiamné, si ignorantes contrahant, & non scientes? *Neg.*

Vel alter sciens, alter ignorans? *Neg.*

Aut, quando facta est dispensatio in casu vel gradu à Canone vel Lege prohibito? *Neg.*

Denique, an vel illæ vel hæ pœnæ quoque locum habeant in contrahentibus sponsalia incesta inutiliavé? *Neg.*

Annon interim aliæ, saltem aliquæ? *Aff.*

Consanguinitas Civilis est propinquitas eorum, qui non quidem nati & coorti sunt ex eodem sanguine, sed fictione Juris Civilis habentur pro talibus: Propinquitas, inquam, adoptantium & adoptatorum, seu adoptivorum activè & passivè.

An etiam civilis cognatio, quæ fit per adoptionem, sit impedimento nuptiis? *Aff.*

An

An impediantur nuptiæ, etiamſi adoptatus non veniat ſub poteſtatem? *Aff.*

Ideoqué adoptatus à nuptiis earum, quibus agnaſcitur, debeat abſtinere? *Aff.*

Nominatim à nuptiis patris adoptivi, ſororiſvé adoptivæ? *Aff.*

An quoque à matre & uxore patris adoptivi, etſi verè eis non agnaſcatur? *Aff.*

Et convenienter ab amitâ ejus? *Aff.*

Idqué non durante tantùm, ſed etiam ſolutâ adoptione? *Diſt.*

Adeoqué univerſé ab iis, quibus in lineâ rectâ, aut verè, aut quaſi agnatus fuit? *Aff.*

Annon interim his non obſtantibus filius naturalis & legitimus poſſit ducere ſororem adoptivam? *Diſt.*

Quæ Conſanguinitati in Propinquitate connectitur Affinitas, hæc nihil eſt aliud, quàm perſonarum proximitas, ex quocunque coitu proveniens, maximè verò ex juſtis nuptiis, propinquitas, inquam, quâ per cohabitationem conjugalē maritus conſanguineis uxoris, & uxor conſanguineis mariti fit affinis. Quod vel ipſum nomen ſuggerit. Dicitur quippè affinitas, quaſi duorum ad unum finem unitas, quâ duæ cognationes, quæ diverſæ inter ſe ſunt, per nuptias ita copulantur, ut altera ad alterius cognationis finem accedat. Cujus acceſſionis hoc fundamentum, quòd, cùm duobus matri-

matrimonio junctis inter se duo fiāt unum, necesse sit, vinculo quoque isto utrinque cū iis connecti consanguineos. Quà quidem in connexione, vel, si placet, syncretismo, ii, quorum matrimonio interveniente coit affinitas, se habent activè, ii verò, qui in eam coëunt, id est, qui, cùm priùs essent unius duntaxat consanguinei naturà, postea propter intercedētes nuptias alteri quoq; affinitate junguntur, passivè, quoniam illi trahunt, hi trahuntur, ut ajunt.

An dentur distincta genera affinitatum, nominatim tria: Unum, quo cognati uxoris sunt viro affines, & cognati viri affines uxori: alterum, quo affines uxoris ex aliis nuptiis jam sunt viro affines, & contrà affines viri uxori affines: tertium, quo affines affinium sunt affines? *Neg.*

Et an rectè secundum ad tertium genus sit sublatum? *Aff.*

Ideoqué bis rectè Jus Canonicum retinuerit primum? *Aff.*

An ex nudâ desponsatione, seu nudis sponsalibus, quoque contrahatur affinitas? *Neg.*

Annon saltem ex sponsalibus purè & in præsens tempus conceptis? *Aff.*

An his solutis solvatur affinitas? *Aff.*

Etiamné soluto matrimonio? *Dist.*

Alterius putà spōsi vel cōjugis morte? *Dist.*

Causæ Affinitatis universè vel Externæ sunt,

næ ſunt, vel Internæ.

Cauſæ Externæ ſunt, Efficiens & Finis.

Cauſa Efficiens Affinitatis, vel Generalis eſt, vel Specialis.

Generalis eſt omnis Concubitus, ſive Legitimus, unde Affinitas Legitima, quæ mediante juſto matrimonio contrahitur, ſive Illegitimus, unde Affinitas Illegitima, quæ per illicitas nuptias, coitumvè fornicarium contrahitur.

Specialis eſt Concubitus Legitimus tãtùm.

An affinitas ex ſolo matrimonio legitimo oriatur, an verò ex quovis concubitu, etiam illegitimo? *Aff:Poſt.*

Itemné ex coacto concubitu, & cum dormiente? *Aff.*

Et, an illicitæ nuptiæ propterea cum eâ, qui-cum aut pater, aut frater, aut patruus rem habuit? *Aff.*

Vel, ſi ſponſus cum ſponſâ? *Aff.*

Itemné, ſi immaturè, & cum eâ, quæ per ætatem uxor eſſe nequit? *Aff.*

An, etſi puella illa non eſſet cognita à ſponſo, eaqué vel matura eſſet, vel proxima maturitati, cõtrahere cum hâc poſſint cognati ſponſi? *Neg.*

Et, ſi non, an propter affinitatem? *Aff.*

Atque adeò, an quis ducere poſſit cognatã iſtius fœminæ, cum quâ antea illegitimam conſuetudinem habuit? *Diſt.*

Vel conjugem ejus, quo-cum non licet

cet contrahere? *Neg.*

Finis Affinitatis vel Remotus est, vel Proximus.

Remotus, est generis humani: Proximus, diversarum familiarum conjunctio & coalitio. Quid enim aliud affinitas, quàm diversarum cognationum per nuptias copulatio?

An idem sit finis affinitatis, qui consanguinitatis? *Dist.*

Causæ Internæ sunt, Materia & Forma.

Materia Affinitatis sunt Affines, non ipsi conjuges, neque cognati utriusque conjugis, propriè loquendo. Dico propriè. Nam affinitas non tam est inter consanguineos mariti & uxoris, quàm inter maritum, & consanguineos uxoris, uxorem, & consangnineos mariti.

Ex his alii parentum & liberorum sunt loco, alii fratrum & sororum.

Parentum & liberorum loco sunt: Vitricus, seu maritus matris, ex alio viro natis, & Privigna, seu mariti ex aliâ uxore, vel uxoris ex alio marito, filia: Noverca, seu uxor patris, ex aliâ matre natis, & Privignus, seu mariti ex aliâ uxore, vel uxoris ex alio marito, filius: Socer, seu pater, vel mariti, vel uxoris, & Nurus, seu filii uxor: Socrus, seu mater, vel mariti, vel

vel uxoris, & Gener, ſeu filiæ maritus. His rectè junxeris, ſurſum verſus, Abſocerum & Abſocrum, Atſocerum & Atſocrum, Triſocerum & Triſocrum, Quadriſocerum & Quadriſocrum, deorſum verſus, Abnurum & Abgenerum, Atnurum & Atgenerum, Trinurum & Trigenerum, Quadrinurum & Quadrigenerum: Surſum verſus, Abvitricum & Abnovercam, Atvitricum & Atnovercam, Trivitricum & Trinovercam, Quadrivitricum & Quadrinovercam, deorſum verſus, Abprivignam & Abprivignum, Atprivignam & Atprivignum, Triprivignam & Triprivignum, Quadriprivignam & Quadriprivignum: Ad latus verò, ſocero, Soceri Sororem vel Fratrem, Socrui, Socrus Sororem vel Fratrem, Vitrico, Vitrici Sororem vel Fratrem, Novercæ, Novercæ Sororem vel Fratrem, & horum deinceps Filios ac Nepotes, Filias ac Neptes, quæ ratio in Abſocero & Abſocru, Atſocero & Atſocru, Triſocero & Triſocru, Quadriſocero & Qvadriſocru, Abvitrico & Abnovercâ, Atvitrico & Atnovercâ, Trivitrico & Trinovercâ, Quadrivitrico & Quadrinovercâ, convenienter fuerit ſervanda.

Fratrum & ſororum loco ſunt: Levir, ſeu mariti frater, & Glos, ſeu mariti ſoror: Sororius, ſeu ſororis maritus, & Fratria, ſeu fratris uxor. Etc. Atque hæ hæ adeò perſonæ ἐυώνυμοι, reliquæ ἀνώνυμοι, niſi quòd

quòd periphrasibus circumscribantur ferè.

An diagramma affinitatis rectè à Canonistis nuncupetur Arbor Affinitatis? *Neg.*

An & hæc alia Canonica, alia Civilis? *Aff.*

Et si, an utiliter à Jure Civili introducta? *Aff.*

Ob eandemné cum Jure Canonico causam, an verò aliam? *Aff. Prius: Neg: Post.*

Atque adeò, ob successionemné & tutelas, an verò casus & causas matrimoniales? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Forma Affinitatis consistit in accessu alterius ad fines cognationis alterius, sive in copulatione duarum diversarum cognationum, respectu mariti & uxoris alternatâ, mediante concubitu, sive legitimo, sive illegitimo, factâ.

Annon affinitas, non Grammaticè tantùm, & κατὰ τὸ γράμμα, sed Oeconomicè quoque, & κατὰ τὸ πρᾶγμα, perappositè derivetur à fine? *Aff.*

Neque nominaliter tantùm, verùm realiter, hoc est, tam materialiter quàm formaliter, tam formaliter quàm materialiter? *Aff.*

Affinitatis, suis causis descriptæ, suæ, hoc est, certæ ac definitæ, sunt regulæ, atque adeò quinæ numero.

I. Affi-

I. *Affinitas tantùm contrahitur inter maritum, & consanguineos uxoris, uxorem, & consanguineos mariti, non autem inter consanguineos & consanguineos earum personarum, quarum interventu coit affinitas, ut dictum.*

II. *Quoto gradu cognationis consanguinei junguntur marito, toto gradu affinitatis junguntur ipsius uxori, & contrà, quoto gradu cognationis junguntur uxori, toto gradu affinitatis junguntur ipsius marito.*

Annon affinitas mutet genus attinentiæ, licet non mutet gradum? *Aff.*

Et si, an ergò uxor fratris mei alio genere propinquitatis mihi sit conjuncta, quàm frater? *Aff.*

An etiam alio gradu? *Neg.*

III. *Quamvis inter affines propriè nullus sit gradus, cùm inter eos non intercedat generatio, hoc est, affines ab affinibus non generentur, datur tamen similitudo quædam graduum, id est, gradus analogicus, cùm affinitas sit quasi quoddam simulacrũ consanguinitatis, consanguinitas quasi quædam idea affinitatis. Unde eadem supputatio graduum in affinitate, quæ in consanguinitate, in illâ, quæ in istâ.*

An Ius Canonicum rectè in affinitatis definitione admittat gradus? *Aff.*

An ergò inter affines quoque detur gradus? *Dist.*

dus?

Saltem analogicus? *Aff.*

An alii gradus in affinitate, quàm in cognatione? *Neg.*

Et, si non, an proindè eadem sit graduum supputatio in affinitate, quæ in consanguinitate, in consanguinitate, quæ in affinitate? *Aff.*

IV. *Quibus gradibus prohibetur matrimoniũ ratione sanguinis seu consanguinitatis inter cognatos, iisdem ratione affinitatis inter affines, cùm consanguinei mariti sint uxori pro consanguineis, & contrà consanguinei uxoris marito pro consanguineis: ubi autem eadem ratio, ibi quoque eadem prohibitio.*

An affinitas impediat matrimoniũ? *Aff.*

Adeoqué, quibus gradibus prohibetur matrimonium respectu cognationis, iisdem prohibeatur contemplatione affinitatis? *Aff.*

Atque ita, quibus in cognationis gradibus nuptiæ sunt interdictæ, iisdem in afnitatis gradibus intelligantur prohibitæ? *Aff.*

Idqué tam in rectâ lineâ, inter affines ascendentes & descendentes, quàm in trãsversali, inter eos, qui parentum ac liberorum sunt loco, & quidem in infinitũ? *Aff.*

Etiamné inter reliquos? *Neg.*

An prohibitio hæc tantùm locum habeat in affinitate legitimâ, an verò etiam

etiam in affinitate illegitimâ? *Aff:Post.*

Et, an in primo tantùm genere affinitatis, an verò etiam in reliquis? *Dist.*

Annon saltem maximè in primo, minimè, immò planè non, in tertio? *Aff. Utr.*

Itemné in secundo? *Dist.*

Et, an secundum hoc genus affinitatis in totum moribus nostris sit sublatum? *Neg.*

Atque adeò, annon in secundo genere affinitatis affines in lineâ collaterali, sive illud ex uno, sive ex utroque latere contrahatur, possint inire matrimonium? *Aff.*

Similiterné in lineâ rectâ ascendente ac descendente? *Neg.*

Ut ad exempla veniamus: An nominatim possit ducere socer nurum, vitricus privignam, vel neptem ex privigno, uxoremvé viduam privigni, patruus uxorem filii fratris, avunculus uxorem filii sororis, maritus amitam uxoris suæ materteramvé, privignæ maritus novercam, sui quondam soceri uxorem quondam gener, etiamsi uxoris suæ illa nō mater verùm noverca fuerit, vel eam mulierem is, quam uxor ejus post divortium procreavit ex alio? *Neg.*

Annon interim, si superstes gener meus aliam duxerit, quamvis ea filiæ meæ successerit, illam, si vidua fuerit, queam ducere,

cere, tanquam extraneam? *Aff.*

An frater poſſit ducere uxorem fratris, maritus ſororem uxoris, levir, ſeu mariti frater, glorem, ſeu mariti ſororem, ſororius, ſeu ſororis maritus, fratriam, ſeu fratris uxorem? *Neg.*

Annon ſaltem quis viduam fratris uxoris ſuæ? *Aff.*

Aut ſororem ejus, quæ ſibi deſponſata, ſed ante nuptias mortua? *Neg.*

Fratrumvé alter matrem, alter filiam? *Aff.*

v. *Semper attendēdum in affinitatis contractibus, non quid liceat, ſed quid deceat, & honeſtum ſit. Neque enim ſemper, quod licet, etiam decet.*

Annon honeſtas, tam juris, quàm facti, in affinitatibus ſit attendenda? *Aff.*

Et ſi, utra magis, juriſné, an facti? *Aff. Prius.*

Ideoqué vel honeſtatis cauſâ ſit abſtinendum etiam à ſponſo & ſponſâ? *Aff.*

Atque adeò, annon, licet ex ſponſalibus non oriatur affinitas, oriatur tamen publica honeſtas, impediens contrahi matrimonium inter conſanguineos ſponſi & ſponſam, & inter conſanguineos ſponſæ ac ſponſum? *Aff.*

Univerſè, an ſemper hîc, quod licet, quoque deceat? *Neg.*

Et, ſi Titius duxerit filiam Mævii, con-

trà statim liceat Mævio ducere filiam Titii? *Neg.*

Expositis Speciebus Propinquitatis in Cōsanguinitate & Affinitate, Vitæ Conditio sequitur, quæ in conjugandis spectari & ipsa solet, immò debet.

Illa verò vel Physica est, vel Ethica, vel OEconomica, vel Politica, vel deniq; Theologica seu Ecclesiastica.

Respectu Cōditionis Physicæ personæ connubio copulandæ, ratione constitutionis seu temperamenti, vel formosæ sunt, vel deformes, vel sanæ ac firmioris, vel ægræ ac infirmioris valetudinis, ratione verò ætatis, vel juvenes, vel senes: Universè, cæteris paribus, illæ præferendæ his, non hæ illis.

An in matrimonio contrahendo, & uxore eligendâ, formæ sit habenda ratio? *Aff.*

Omnisné, an uxoriæ, id est, statæ? *Neg. Prius. Aff: Post.*

An contraria deformitas impediat matrimonium? *Dist.*

Ideoqué recusari possit deformis? *Aff.*

Omnisné, an notabiliter deformis? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Atque adeò, annon propter deformitatem parentū possint recusari liberi, quantumvis formosi, saltē non deformes? *Neg.*

An staturæ quoque heic sit habenda ratio? *Aff.*

Ideo-

Ideoqué rectè multatus ſit à popularibus ſuis Archidamus, quòd uxorem brevioris ſtaturæ duxerit? *Diſq.*

An item conſtitutionis & ſanitatis? *Aff.*

Atque ita valetudo quoque faciat penſationem, tam in valetudinario, quàm in valetudinariâ? *Aff.*

An igitur propter morbos recuſari poſſit matrimonium perſonarum morboſarum? *Diſt.*

Omneſné, tam contagioſos ſeu tranſitivos, quàm non contagioſos ſeu intranſitivos, tam immedicabiles, quàm medicabiles? *Aff: Prius: Neg: Poſt.*

Nominatim ob lepram, paralyſin incurabilem, frigiditatem, mutilationemvé inſanabilem genitalium? *Aff.*

Etiamné ob partiũ non genitalium privationem læſionemvé? *Diſt.*

An ſurdi quoque & muti poſſint contrahere matrimonium, non obſtante ſurditate ac mutitate, eâqué tã naturali, quàm accidentali? *Aff.*

Itemné, ſi iidem ſimul ſint cæci? *Neg: Saltem Diſq.*

An furioſi, phrenetici, inſani, mente capti, ſtulti, ſtolidi, dementes, fatui, ſimplices? *Diſt.*

Et, an hæc vocabula differant? *Aff.*

Annon ſubindè confundantur à Juriſtis, qui ſolent realiter diſputare, non verbaliter? *Aff.*

 An

An rectè interim ea distinguantur per plus & minus, idqué tam in genere, quàm in specie? *Aff.*

Hisqué non obstantibus, usu artis nihilominùs, furiosus, mente captus, demés, fatuus, sint idem effectu? *Aff.*

Itemné simplex, & mente captus? *Neg.*

Sed redeo ad furiosos: An omnis furor impedimento sponsalibus nuptiisvé? *Neg:*

Saltem continuus, si non periodicus? *Aff.*

Annon etiam periodicus, in ipso articulo furoris, si tum insanivisse constiterit contrahentem, cùm contraheret? *Aff.*

Aut furor ille sit prorsus intractabilis? *Aff.*

Annon saltem tunc teneat matrimonium, tali furore contractum, si in matrimonium furiosi consentiat mulier, illequé sanus factus ratum habeat atque accipiat consensum? *Aff.*

Aut, sanæ mentis cùm esset, non contradixerit? *Aff.*

Et, an dentur ejusmodi furiosi, qui habent dilucida intervalla? *Aff.*

Isqué, qui illicò à re gestâ quid fecerit fatuè, rectè præsumatur & in re gestâ fatuus fuisse? *Neg.*

Adeoqué actus, factus à furioso sapienter, valeat, si constet eum fuisse tunc furi-

furiosum? *Neg.*

Aut, si quædam sint facta sapienter, & aliquid minùs sapienter? *Neg.*

Universè, si regulariter sit furor, an dici possit factum in dilucidis? *Neg.*

Aut contrà ex eo, quòd quis olim fuit furiosus, etiamnum furiosus esse non irrationabiliter præsumatur? *Neg.*

Annon saltem, si probentur facta aliquot furiosa? *Neg.*

An ergò aliud sit, esse furiosum, agere furiosè, & agere furiosa? *Aff.*

Adeoqué an, ut aliquis brevi aliquo tempore sit furiosus, hoc esse possit etiam à non furore? *Aff.*

Ideoqué, qui aliquem insimulat furoris, debeat afferre causam, cur aliquem furoris arguat, & quidem nec rogatus? *Aff.*

Annon necessaria heic actuum insanorum specificatio? *Aff.*

Et si, uniusné & alterius, an verò plurium? *Aff. Post.*

Atque adeò, an directè possit probari furor? *Neg.*

Annon saltem indirectè per verba & facta, facta & verba? *Aff.*

An, v. gr., præsumatur esse furiosus, qui ingenio est obtuso, qui ægrotus non admittit medicos & pharmaca, qui nescit exprimere, quid velit, qui non loquitur ad

propositum, qui loquitur deridenda in publico, qui interrogat, cur hi venerint, cum quibus acturus est, qui conditionem ponit impossibilem, qui dicit, turres loco motas, quas non vidit propter caliginem, & repositas, quas vidit postea, qui spuit in faciem hominum, interrogatus, non respondet ad propositum? *Dist.*

Annon hæc omnia juncta probent furorem? *Aff.*

Aut, annon ille saltem præsumatur esse furiosus, qui dicit, quòd asinus suus sit bos, interrogatus, cui relinquat, respondet, diabolo, qui projicit sæpiùs, & sine causâ, lapides, panem, cibaria, qui spargit populo numos, trahit togam in foro, degit ac pascit cum bestiis in campo, qui verberat domesticos absque causâ, legat vetita legari sub pœnâ, qui non habet charitatem ordinatam, descendentibusqué alios cognatos præfert, qui testamentum facit in ædibus alienis, clausulâ derogatoriâ testamento adjectâ, quantumqué in ipso est, libertatem ambulatoriæ voluntatis sibi adimit, aut aliâs conditionem ponit insanam, qui pro eo habetur à medicis, vicinis, idqué publicè & communiter, etiam à magistratibus, à quibus propterea detinetur in custodiâ? *Dist.*

An

An ex adverſo probetur eſſe ſanæ mentis, qui ita habitus communiter? *Neg.*

Annon interim teſtes, deponentes in ſpecie de ſanâ mente, præferantur deponentibus in genere de dementiâ? *Aff.*

An item teſtimonium genericum de ſanâ mente teſtimonio generico de furore? *Diſq.*

An probetur ſana mens, ſi quis dicat, quòd non viderit aliquem facere actum furoris? *Neg.*

Annon ſaltem, ſi nec facere potuerit, quin vidiſſet? *Aff.*

Aut, an inde probetur ocyùs furor, quia pater filium habuerit pro furioſo, appellaverit furioſum, eiqué dederit curatorem, ut dare furioſis filiis ſolent patres? *Neg.*

Stentqué ſponſalia furioſæ, etiamſi pater eam collocaverit? *Neg.*

Aut perſonarum contrahentiũ una ſanæ mentis fuerit, altera verò furioſa? *Neg.*

An in tali caſu rectè ſponſa, furente ſponſo, teneatur expectare quinquenniũ, ſponſus, furente ſponsâ, triennium tantùm? *Diſq.*

Furori ira proxima, quæ furor brevis: Ecquid ergò, licetné etiam iraſcendo contrahere matrimonium? *Neg.*

Et, annõ ea, ſaltem cõſequẽter, atq; à poſteriori, colligitur ex vultu, voce, motu, ſtatu,

tu, colore, oculis, ore, clamore, ſpumâ, trepidatione, exultatione? *Aff.*

Furori quoque proxima ebrietas, quæ voluntaria furoris ſpecies, voluntaria, inquam, inſania: Ecquid ergò, licetné per ebrietatem cõtrahere matrimonium? *Neg.*

Teneatné interim ſic contractum, ſi ſequatur concubitus? *Aff.*

Annon heic ſit inſpiciunda qualitas ebrietatis? *Aff.*

Siqué intelligit ebrius, quod agit, dequé eo deliberat, annon ſic teneat matrimonium? *Aff.*

Itemné, ſi potiunculâ ad ebrietatem compoſitâ potionatus ſit ignarus? *Neg.*

Aut ad ſitim bibenti obrepſerit ebrietas, quam antea ſemper ſtudiosè cavit? *Neg.*

An ſufficiat probâſſe de potatione? *Neg.*

Ideoqué probandus ſit dolus ab eo, qui eum allegat? *Aff.*

Exquiſitené? *Aff.*

An hîc ſufficiant conjecturæ? *Neg.*

Atque adeò, annon dolus colligatur, ſi pars inebriavit? *Aff.*

Conſtetvé rem aliter ſe habere, vel in jure, vel in facto? *Aff.*

Aut annon, ſaltem conſequenter, atque à poſteriori, ebrietas rectè colligatur ex tremore, vertigine, inſomniâ, lacrimis, viſus obſcuritate, frigiditate? *Aff.*

Omniné? *Neg.*

Sed & amor furori proximus, qui quidam furor, atque affectus insaniæ vicinus: Ecquid ergò, licetné per talem amorem contrahere matrimonium? *Neg.*

Ex amore inordinato, in furore carnalis concupiscentiæ, solius copulæ appetitu? *Neg.*

Annon interim teneat sic contractum? *Dist.*

Etiamné, sive mente alienatus contraxerit, sive non, sive contractum secuta sit copula, sive non? *Aff*: *Prius*: *Neg*: *Post.*

Vel etiam adhibitæ fuerint incantationes ac veneficia? *Neg.*

Universè, annon consequenter, atque à posteriori, ex continenti palpebrarum motu, oculis concavis, pulsu debili, reciprocatis suspiriis, rationabiliter colligatur amor? *Aff.*

Etiam prodigalitas seu prodigitas furori proxima: Ecquid ergò, licetné saltem prodigo contrahere matrimonium? *Dist.*

Nominatim ei, qui in errore mentis constitutus dissipat facultates, quibus ei est interdictum? *Neg.*

Aut, qui ideò contrahit matrimoniū, vel turpissimum, ut bonis potiatur, quæ prodigat? *Neg.*

Et, an rectè furioso comparetur atque æquiparetur in jure hîc talis? *Aff.*

Quid de Hilarione & Gaudentio, tenet-

né matrimonium per gaudium, atque ex gaudio, per hilaritatem, atque ex hilaritate contractum? *Aff.*

Quid de jocabundo & ludibundo, tenetné matrimonium, compromissum per ludum & jocum, jocum & ludum? *Neg.*

Saltē in dubio, & si secuta sit copula? *Aff.*

Annon ætatis quoque heîc sit habenda ratio? *Aff.*

Et in eâ æqualitatis? *Aff.*

Arithmeticæné, an Geometricæ? *Aff. Post.*

Annon subindè quoque locum habeat inæqualitas? *Aff.*

Et si, modicané, an immodica? *Aff: Prius.*

Respectu Conditionis Ethicæ Personæ connubio copulandæ, vel sunt honestæ, vel inhonestæ, benè vel secùs moratæ. Universè iterum, etiam imparibus cæteris, illæ præferendæ his, non hæ illis.

An in matrimonio contrahendo, & uxore eligendâ, morum atque honestatis sit habenda ratio? *Aff.*

An mores illi sint Juris Gentium, Canonici, Civilisvé, ac non potiùs cujusque hominis? *Aff: Postr.*

An diversitas morum heic præscribat? *Dist.*

Saltem magna? *Aff.*

Nominatim turpitudo, lædens pudorem matrimonii, ac bonos mores? *Aff.*

Adeo-

Adeoqué vel parentes possint eligere sponsum turpem filiæ, sponsam turpem filio? *Neg.*

Aut contrahens eam, quæ non valet honestè esse uxor? *Neg.*

Annon in dubio præsumatur quælibet digna moribus? *Aff.*

An in specie ducenda ea, quæ se nimis ornat, polit, fuco oblinit, comtula, inquam, crispatula, politula, elegantula? *Neg.*

An ea, quæ benè semper olet? *Neg.*

Aut, quæ corpore turpiter meretur, infamis, propudiosa, eriminosa, adulterii damnata, ejecta, dimissa, scenica? *Neg.*

Proficiatvé in peccatorum remissionem, si quis cōtrahat matrimonialiter cum meretrice? *Neg.*

Præsertim si pio proposito id faciat, hoc est, animo convertendi? *Neg.*

Annon saltem vir nobilis honestè possit ducere scortum, aut ignobilis ejectam à nobili? *Neg.*

Denique, an universè virgo potiùs sit ducenda, quàm vidua, vidua iterum, quàm dimissa, quamvis legitimè? *Aff.*

Et, an improbanda viduitas? *Neg.*

Annon interim, redhostimenti loco, atque in cōpensationem virginitatis illibatæ, majorē illa dotē debeat soluto? *Aff.*

Respectu Cōditionis OEconomicæ personæ connubio copulādæ, ratione substantiæ, seu opum,

opum, vel divites sunt, vel pauperes, ratione qualitatis correspectivæ, vel liberæ, vel servæ. Universè iterum, cæteris paribus, illæ præferendæ his, non hæ illis.

An in matrimonio contrahendo, & uxore eligendâ, divitiarum sit habenda ratio? *Aff.*

Annon interim virum ditem quandoque abnuere possit pauperior puella, & contrà, vir pauper puellam, quantumvis divitem? *Aff.*

Quid, si uterque quidem dives, sed alter tamen ditior, quis cui præferendus, dives-né ditiori, an ditior diviti? *Dist.*

An nominatim dotis hîc sit habenda ratio? *Aff.*

Et, an ea debeatur absolutè, an verò respectivè, hoc est, pro sustinendis meliùs matrimonii oneribus? *Aff: Post.*

An ergò matrimonia quoque coire possint absque dote? *Aff.*

Aut, an mariti ante legem Mosaicam dotem acceperint, ac non potiùs dederint? *Disq: Prius: Aff: Post.*

Annon conducat extare in Republicâ leges de dote? *Aff.*

An illæ salutares, quæ indotatas jubent in thalamum venire puellas? *Neg.*

Magnitudoné dotis potiùs sit spectanda, quàm æqualitas? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Adeoqué dos debeat esse mercedula matrimo-

trimonii, & autoramentũ servitutis? *Neg.*

Annon quandoq; æqualiter possint videri dotatæ filiæ, etsi sint dotatæ inæqualiter? *Aff.*

Aut, an mulier, nubendo ignobiliori, indigeat æquè magnâ dote, ac si nupsisset nobiliori? *Neg.*

An non tantùm pecuniæ, sed etiam res, possint dari in dotem? *Aff.*

Si pecuniæ, an igitur res, à marito pecuniâ dotali emtæ, sint dotales? *Dist.*

Si res, singulæné, an universæ? *Aff. Utr.*

Sinat mulier, nullâ mentione factâ dotis, maritum omnibus suis bonis frui, an intelligetur ideò omnia sua bona dedisse doti? *Neg.*

Omnia sua bona dederit doti, videbiturné etiam dedisse futura? *Neg.*

Nomen eadem dederit in dotem, annõ usuras rectè exindè percipiet maritus? *Aff.*

Itemné, si reditum merè personalem in dotem promiserit, seu reditum ad vitam? *Aff.*

Quis dominus rerum dotalium, maritusné, an uxor? *Dist.*

Annon saltem maritus sit dominus earum civiliter, id est, fictione juris, si minùs naturaliter? *Aff.*

Et si, an ergò prædium dotale possit oppignorare alienarevé, invitâ & non consentien-

consentiente conjuge? *Neg.*

An ea, majoris cautionis ergò, ab ipso possit exigere fidejussorem dotis nomine, vel nolente? *Neg.*

Annon interim obligetur, si volens dederit? *Aff.*

Adeoqué, an conjux constante matrimonio repetere possit dotem, si maritus suâ culpá vergat ad inopiam? *Aff.*

Etiamné, si sciens obærato vel prodigo nupserit? *Neg.*

Dimidiam bonorum suorum partem doti dixerit uxor, annon penes eam, eligere, utrùm rem, an precium, præstare malit? *Aff.*

Quòd si in fundo dotali lapicidinas marmoreas aperuerit maritus, quæritur, an impēsam teneatur præstare uxor? *Neg.*

Sit dos intra annum & diem promissa à tempore cōtracti matrimonii, & mulier intra tempus illud moriatur, quæritur, an dotem petere possit maritus? *Neg.*

Annon interim eâ incolumi, aut superstite, impunè differre exactionem dotis in diem? *Aff.*

Aut stipulari dotem etiam in id tempus, quo matrimonium non sit futurum? *Neg.*

Quid, si sponsa uxorvé non solverit promissam dotem, ad condictum tempus, & condicto modo, vitiabunturné propterea sponsalia & matrimonium, ob defectum

fectum non ſolutæ dotis? *Neg.*

Annon ſaltem, ſi ſponſalia ſint facta ſub eâ conditione? *Aff.*

Et, an in tali contractu ſponſalitio locum habeat uſucapio pro dote? *Neg.*

Aut, annon uxor ob dotem non ſolutam juſtè videatur poſſe expelli? *Neg.*

Vel huic ſaltem negari alimenta? *Neg.*

Atque adeò, annon, ſi in tradendâ dote moram fecerit, teneatur præſtare fructum ex morâ, ad minimum ex die litis conteſtatæ? *Aff.*

Etiamné uſuras? *Neg.*

An ergò fructus rerum dotalium pertineant ad maritum? *Aff.*

Et hoc præmortuo ad heredes? *Neg.*

Atque adeò, annon, ſi maritus priùs deceſſerit, uxori debeat remanere ſalva dos? *Aff.*

Quòd ſi hæc prior deceſſerit, idqué ſine prole, an dos hæc recidere debeat ad cognatos ejus, vel etiam affines, an verò remanere apud maritum? *Diſt.*

An bona quoque conjugis prædefuncti abſque liberis pertineant ad ſuperſtitem? *Neg.*

Aut maritus lucretur dotem ob adulterium ſuperſtitis? *Aff.*

Itemné, ſi & ipſe admiſerit adulterium? *Neg.*

Quando dos ſic, ut dictum, eſt data, dan-

dandané necessariò antidos, hoc est, annon doti datæ semper, atque ex necessitate, respondere debeat donatio propter nuptias? *Neg.*

Saltem aliquandò, & pro voluntate donantis? *Aff.*

Etiamné facultate? *Aff.*

Atque adeò, an dos & antidos debeant esse æquales quantitate? *Neg.*

Aut, quemadmodum maritus percipit fructus dotis pro oneribus matrimonii, item uxor fructus antidotis? *Neg.*

Mutuæqué & reciprocæ donationes valeant? *Aff.*

Etiam simplices? *Disq.*

Et an rectè has prohibuerit Jus Civile? *Disq.*

Quid de eâ donatione, quæ facta ab injustâ uxore, valetné? *Neg.*

Aut, quæ à concubino concubinæ? *Neg.*

Stuprové cognitæ? *Neg.*

Perquiro ulteriùs, annon pater, vel filiusfamiliâs possit ducere ancillam, liber servam, & contrà, famulus matrem vel filiamfamiliâs, servus liberam? *Aff.*

An mulieres ingenuæ, copulatæ servis, propterea fiant servæ? *Neg.*

Ideoqué valeat matrimonium liberi hominis cum vilissimâ? *Aff.*

Et, an rectè punita quondam servitute fuerit

fuerit mulier ingenua, quæ contra edictum nupsit servo? *Neg.*

Ideoqué bis rectè senatusconsultum hoc à Justiniano fuerit sublatum? *Aff.*

Sicut & alterum, quo prohibebatur servus contrahere cum servâ? *Aff.*

Aut dignior ducere humilem, etiamsi vitæ conditionem humilis deseruisset? *Aff.*

Propterea qué non non laudandum Jus Canonicum, quod Juris Civilis duritiem hîc emendavit? *Aff:*

Respectu Conditionis Politicæ personæ cōnubio copulandæ, ratione ortus & nativitatis, vel sunt natæ toro legitimo, vel illegitimo: illæ iterū vel ingenuæ, sive nobiles illæ sint, sive plebeiæ, vel non ingenuæ, liberæ, inquam, & libertinæ, ratione status, vel publicæ, vel privatæ. Universè iterum, cæteris tamen paribus, illæ præferendæ his, non hæ illis.

Annon inæqualitas contrahentium Politicè impediat matrimonium? *Dist.*

Si minùs modica, saltem magna, & usque ad dimidium, vel supra dimidium? *Aff.*

Quæ Proportio hîc habeat locum, Arithmeticané, an Geometrica, an verò Musica seu Harmonica? *Aff. Postr.*

An matrimonium impar atque improportionatum, cùm pars in uno vincitur

tur, in altero vincit? *Neg.*

Adeoqué sanguinis imparitas sit attendenda, cùm paritas est ex aliis virtutibus? *Neg.*

Ideoqué pauper nobilis diviti ignobili, juvenis formosus ignobilis nobili vetulæ, vel etiam deformi, ritè jungatur? *Aff.*

Et sic nobilitas ac pulchritudo unius rectè cum divitiis nobilitatevé alterius pensetur? *Aff.*

Annon interim, propter majorem nobilitatem, aliamvé potentiam, subindè recusari possit conjux nobilior potentiorvé? *Aff.*

Universè, annon in matrimonio contrahendo, & uxore eligendâ, generis ac familæ, saltem ordinariè, sit habenda ratio? *Aff.*

Ideoqué rectè Jus Civile vetet nuptias patriciorum & plebejorum, ingenuorum & libertinorum, patronæ item & liberti, publicæ dignitatis respectu? *Aff.*

An propterea mulier ignobilis nubens nobili, plebeja patricio, liberis ex eo matrimonio prognatis, nonnulla privilegia nobilitatis ac patriciatus facto isto adimat? *Neg.*

Annon interim uxor senatoris, contrahens matrimonium cum plebejo, amittat dignitatem? *Aff.*

No-

Nobilitatemvé mulier nobilis nubens ignobili? *Aff.*

Etiamné, ſi nubat minùs nobili? *Diſt.*

Si minùs in totum, ſaltem in tantum? *Aff.*

Atque adeò, ut maximè ſenator ducat libertinam, nobilis ignobilem, an præpterea filia ſenatoris poſſit nubere libertino, aut filia nobilis ignobili? *Neg.*

Venio ad naturales & ſpurios, licetné etiam cum his contrahere matrimonium? atque inire pacta conjugii? *Diſt.*

An infames, quà tales? *Aff.*

Et ſi, infamiâné juris, an facti? *Neg: Prius. Aff: Poſt.*

An infamia hæc facti tantùm definiatur lege, ac non potiùs moribus atque opinione hominum? *Aff: Poſt.*

Conſequenterqué labes illa eis aſpergatur, non tantùm à diſpoſitione legis civilis, verùm ab ipſo jure naturali? *Aff.*

Ideoqué non alienas, ſed proprias maculas gerant, licet parentum vitio impreſſas? *Aff.*

Atque ita, ſicut nobilitatis honor, ita infamiæ macula, annaſcatur poſteris? *Aff.*

Et convenienter ſpuriis? *Aff.*

An

An ergò natales cuiquam debeant vel poſſint eſſe fraudi? *Diſt.*

Puniriqué adeò quis poſſit ſine culpâ, ex causâ tamen, præſertim publicâ? *Aff.*

Reſpectu Conditionis Theologicæ ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ connubio copulandæ, vel Chriſtianæ ſunt, & hæ Profeſſionis, vel Orthodoxæ, vel Heterodoxæ, vel Paganæ ſeu Gentiles. Universe iterum, etiam imparibus cæteris, illæ præferendæ his, non hæ illis.

An contrahi debeant nuptiæ inter homines ejuſdem religionis, aut ſectæ? *Aff.*

Annon ſubindè contrahi poſſint etiam cum diverſæ religionis hominibus, v.g, à Chriſtiano cum Iudæâ, Mahumetanâ ſeu Saracenicâ, Paganâ, adeoqué à fideli cum infideli? *Neg.*

An pro infideli habenda, quæ ſpondet tranſitum ad veram religionem, aut mutationem in melius? *Neg.*

An pari heic periculo ſe exponant, qui nurus, ac qui generos infideles quærunt? *Neg.*

Annon interim ſic contractum matrimonium teneat? *Diſq.*

Saltem, ſi ad religionem convertatur infidelis? *Aff.*

Aut matrimonium ſit ſubnixum liberis? *Diſq.*

Adeo·

Adeoqué, an liberi, ex tali matrimonio suscepti, sint legitimi? *Disq.*

Capitalivé pœnâ afficiundi, qui ita contraxerunt? *Neg.*

An lex, quâ Israëlitis interdicitur connubio cùm extraneis, teneat quoque Christianos? *Disq.*

Interdictumvé illud de conjugio alienigenarum pertinuerit ad omnes exteras atque extrarias gentes? *Disq.*

Annon saltem rata sint fidelis cum infideli sponsalia? *Disq.*

Minimùm tunc, si post spōsalia ejusmodi imparitas inciderit? *Neg.*

Quid de diversæ sectæ hominibus, liciténé cū his quis cōtrahit matrimoniū? *Disq.*

Nominatim Iudæus cū Samaritanâ? *Disq.*

Orthodoxus cum Papanâ? *Neg.*

An ergò loco eodē habendus sit Papista hâc parte, quo Ethnicus, aut Turca? *Neg.*

Atque adeò, uter minùs peccet, Turca, subterfugiens Ecclesiæ cognitionem, an Papista, declinans eandem? *Aff. Prius.*

Annon hæreticus cum hæreticâ? *Disq.*

Saltem teneat matrimonium hæretici, contractum cum hæreticâ? *Aff.*

Atque ita idololatra quoque possit esse bonus maritus? *Aff.*

Quid de excommunicato excommunicatavé, licetné matrimonialiter contrahere, vel cum illo, vel cum istâ? *Disq.*

Annon

Annõ interim præſtet nõ cõtrahere? *Aff. Scilicet, quod etiam ſubjiciũt verſiculi, qui in ore ſunt omni populo litterato, & moribus noſtris confirmantur atque obtinent:*

Invitus, conſanguineus, ne fœdera jungant,
Paganus, meretrix, infames, & furibundi,
Leproſus, conjunx, deſertor, ſpado, & ineptus.

CAPUT. IV.

Forma Conjugii, conſiſtens in Vnione Conjugativâ, quam ſic vocant. Vnitatis ejus Reſolutio & Diſſolutio per Repudium ac Divortium. Diſcrimen utriusque, & definitio: itemquè Cauſæ, tam Externæ, putà Efficiens & Finis, quàm Internæ, putà Materia & Forma. Efficiens diſtincta in Remotam & Propinquam, hæc in Poſitivam & Negativam. Finis tributus in Vniverſalem & Particularem. Materia inde ac Forma expoſitæ, cum utriuſque Notatione Grammaticâ, appoſitè ad pæſens inſtitutum. Dubia, ſive Quæſtiones Controſæ, incidenter & pro re natâ.

Forma

Forma Societatis Conjugalis consistit in obligatione, ex consensu legitimo prodeunte, inter Virum & Mulierem, sive Maritum & Uxorem: vel, quod eodem recidit, in legitimâ conjunctione, quâ duo fiunt caro una σωματικῶς, quam Unitatem Conjugativam appellat Bernhardus.

An consensus sit causa formalis conjugii? *Neg.*

Et, si non, annon saltem obligatio, consequens atque excipiens illum consensum? *Aff.*

Unitas hæc sive Unio, fit per συνδύασιν quandam animi & corporis utriusque conjugis, comitemque habet Individuam Vitæ Consuetudinem: Quam solvunt ac dissolvunt Repudium & Divortium, illud in fieri, & esse, hoc in esse tantùm. Sicut enim duobus gradibus solenne ac legitimum matrimonium perficitur, Sponsalibus videlicet & Nuptiis, ita totidem gradibus dirimitur, Repudio videlicet, quo Sponsalia, vel Nuptiæ, & Divortio, quo Nuptiæ tantùm dissolvuntur.

An maritus & uxor sint una caro σωματικῶς? *Aff.*

Etiamne φυσικῶς, ἠθικῶς, καὶ πνευματικῶς? *Aff.*

Et si, verené, an fictè? *Aff. Prius.*

An quoque una caro τῷ ἀριθμῷ, numero seu individuo? *Neg.*

Atque adeò, an consuetudo maritalis sit de essentiâ matrimonii, an verò de existentiâ? *Aff*: *Post*.

Si de existentiâ, an ergò sit necesse conjuges cohabitare? *Dist*.

Si minùs domesticè, saltem matrimonialiter? *Aff*.

Annon interim subindè possint habitare seorsim? *Aff*.

Aut, an is, qui fidem dedit, se habiturum aliquam perpetuò secum, propterea videatur contraxisse matrimonium? *Neg*.

An res indivisibilis, minimùm indivisa? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Post*.

Ideoqué dissolubile in hâc vitâ? *Aff*.

Cumqué, vel dividitur, vel dissolvitur, dividatur ac dissolvatur, loquendo κατὰ τὸ σαφὲς, atque in rigore? *Neg*.

Utrum nomen sit latius, repudiiné, an divortii? *Aff*: *Prius*.

An ergò differant repudium & divortium, divortium & repudium? *Aff*.

Repudium est, & sponsaliorum, & conjugii, sponsalitii, inquam, ac conjugalis vinculi legitima dissolutio.

Fitqué aut Bonà cum Gratiâ Partium, aut Malà.

Bonà, quando à sponsalibus mutuo contrahentium consensu receditur.

Malà, quando vel à sponsalibus, vel à ptiis, receditur altero invito.

An conjugium ſit diſſolubile in hâc vitâ, adeoqué ſponſam uxoremvé ſaltem aliquandò liceat repudiare? *Aff.*

An ergò repudium rectè dicatur in ſponsâ? *Aff.*

Etiamné in eâ, cum quâ matrimonium contractum eſt, etſi non conſummatū? *Aff.*

Atque adeò, an liceat renunciare ſponſalibus, vel juratis? *Diſt.*.

Annon juramentum heîc actum revocabilem reddat irrevocabilem, aut de ſolubili inſolubilem? *Neg.*

Saltem difficiliùs ſolubilem? *Aff.*

Universè, an ſponſalia ſolvantur per alia ſponſalia ejuſdem generis? *Neg.*

Ideoqué rectè Jure Civili infamiâ notetur, qui cōtrahit alia ſponſalia, ſi prioribus ſponſalibus priùs renunciatum non ſit? *Aff.*

Contraxerit quis bina ſponſalia de præſenti, utra præferenda, priorané, an poſteriora? *Aff: Prius.*

Itemné, ſi ad poſteriora coitus acceſſerit? *Aff.*

Sint contracta ſponſalia ſub conditione, licebitné ante conditionem exiſtentem mittere repudium, etiamſi non ſit juſta cauſa mittendi repudii? *Neg.*

Fuerint priora ſponſalia clandeſtina, poſteriora publica, illiſné an his ſtandum? *Aff. Poſt.*

Annon, ſi ad priora, quæ clam contracta ſunt, acceſſerit corporum cōjunctio? *Neg.*

In ſpecie, an ſolvantur ſponſalia per matrimonium ſequens, cum alio contractum, ſed non conſummatum? *Aff.*

Non obſtantibus oſculis, amplexibus, muneribus ſponſi prioris? *Aff.*

Eccleſiævé interdicto de ſequenti matrimonio non contrahendo? *Aff.*

Itemné matrimonium prius, necdum conſummatum, ſequenti, eoqué conſummato? *Neg.*

An ergò hîc prius matrimonium anteſtet poſteriori? *Aff.*

Etiamné, ſi quæ contraxit ſcienter cum impotente, & mox contrahat cum potente? *Neg.*

Annon interim pars deſerta ſit alenda? *Aff.*

Aut, ſi matrimonium prius ſit contractum ſub conditione, matrimonium verò ſequens contractum purè? *Neg.*

Saltem, ſi matrimonium illud prius ſit contractum ſub conditione honeſtâ, eâqué pendente ſecundum contractum purè? *Neg.*

Annon quoque etiam ſponſalia, quæ tranſierunt in matrimonium per concubitum, ſequenti anteſtēt matrimonio? *Aff.*

Itemné, ſi concubitus non præceſſerit ſequens matrimonium? *Neg.*

Qui

Qui contraxit, ſit pubes, ſive major, expectarené alterius pubertatem tenebitur, neq; antè poterit recedere à ſponſalibus? *Aff.*

Alter contrahentium pubeſcat citiùs, ecquid, tenebiturné expectare pubertatem alterius? *Aff.*

Annon interim à ſponſalibus recedere poſſit alter, factus mox major? *Aff.*

Pubes contrahat cum impubere, major cum minori, vel juratus, neque expectet legitimam ætatem alterius, verùm mutatâ voluntate interim contrahat cum aliâ, tenebitné matrimonium? *Aff.*

Etiamné, ſi impubes ſive minor, poſtea pubes factus ſive major, expreſsè ratificaverit priorem contractum? *Aff.*

Aut ſtipulatio pœnalis interceſſerit? *Aff.*

Uterq; contrahentium ſit impubes, ecquid, reſilirené poſſunt à ſponſalibus ante pubertatem, etiam tunc, quando concubitus eſt ſecutus? *Neg.*

Universè, an, ſicut conſenſu mutuo contrahuntur ſponſalia, ita contrario diſſenſu diſſolvantur? *Aff.*

Ideoqué mutuo conſenſu & pœnitentiâ recedi poſſit à ſponſalibus? *Aff.*

Miſſo repudio ex causâ probatâ, id eſt, juſtâ? *Aff.*

An ea ſemper debeat recitari? *Aff.*

Quòd ſi juſta cauſa nulla ſit, annon tum

tum pars dissolvens sponsalia jure perdat arrhas datas, vel acceptas? *Aff.*

Annon præter arrhæ dispendium liceat insuper stipulari pœnam? *Aff.*

Divortium est dissolutio conjugii tantùm, & quidem non solùm quoad torum & mensam, sed etiam quoad vinculum ipsum. Vel pleniùs: Divortium est legitima separatio mariti & uxoris, cum sufficiente causæ cognitione, apud competentem judicem facta, animo non redintegrandi consortii.

An, ut repudium, ita divortium, rectè dicatur in sponsâ? *Neg.*

Saltem pinguiori Minervâ? *Aff.*

An admitti & permitti debeat unquam? *Aff.*

Annon iterum sit tutius, id improbare, eò quòd difficiliùs distrahatur matrimonium, quàm contrahatur? *Aff.*

An adversetur rationi? *Neg.*

Iurivé Divino & Humano? *Neg.*

Saltem Canonico? *Aff.*

Atque adeò, an Jus Mosaicum seu V T, Jus Christianum seu N T, Jus Civile seu Justinianéum, & Jus Canonicum seu Pontificium, heic conspirent? *Neg.*

Saltem reliqua, præter Canonicum-Acanonicum? *Aff.*

An Euangeliũ respuat omne divortium? *Neg.*

Et convenienter typus Christi atque Ecclesiæ, tanquam sponsi & sponsæ? *Neg.*

An ratio petita à baptismi sacramento? *Neg.*

Vel metu calumniæ? *Neg.*

Aut ab occasione ex licentiâ novarum nuptiarum? *Neg.*

Scandalizationevé partis repudiatæ? *Neg.*

Prolisvé respectu? *Neg.*

Silentiové benè constitutarum Rerumpublicarum? *Neg.*

Omniumné id rerum afferat separationem, omnisqué vinculi, adeoqué abscissionem & abscessionem perpetuam conjugalem, oppositam perpetuæ consensioni ac consuetudini vitæ individuæ? *Aff.*

Ideoqué solvat matrimonium, id est, vinculum ipsum, non aliquid tantùm matrimonii, id est, lectulum, diætam, habitationem? *Aff.*

Annon interim plures ad tori mensæ & domicilii separationem sint causæ, quàm ad vinculi? *Aff.*

Plures item ad lectuli separationẽ, quàm ad habitationis? *Aff.*

Denique, annon possit esse divortium, saltem aliquod, ut nihilominus duret matrimonium? *Dist.*

Causa, tam Repudii, quàm Divortii, universè vel Externa est, vel Interna.

 Exter-

Externa iterum, vel Efficiens, vel Finis.

Causa Efficiens Repudii & Divortii vel Remota est, vel Propinqua.

Remota est Judex Competens, id est, Magistratus Christianus.

An absque legitimâ cognitione sit justum, sive repudium, sive divortium? *Neg.*

Adeoqué privatâ autoritate liceat mittere litteras repudii, facerequé divortium, magistratu inconsulto, vel etiam invito? *Neg.*

Ideoqué, si uxor sit expulsa ante publicam causæ cognitionem, debeat restitui? *Aff.*

Etiamné, si notorium sit, eam commisisse adulterium? *Aff.*

Annon cognitio causarum matrimonialium sit Mixti Fori, id est, Ecclesiastici & Civilis? *Neg.*

Saltem tunc, ubi Magistratus non est Christianus, divortium ad finem dissolutionis matrimonii fieri nequeat absque Ecclesiæ judicio? *Disq.*

An etiam illud divortium, quod fit ad tempus, putà ob valetudinem, de consensu utriusque conjugis, desideret magistratus cognitionem? *Neg.*

Sed quid, si magistratus & leges loci etiam in justum repudium vel divortiũ nolint cõsentire, aut facto repudio divortio-

vé

vé aliarum nuptiarum copiam facere, annon licebit abire in ea loca, ubi id liceat? *Aff.*

Universè, annon tam repudium quàm divortium fieri debeat secundum leges, præsertim Juris Divini? *Aff.*

Et, an aliqua heic sit hominum, immò angelorũ, autoritas, ad novas leges plenis ac veris repudiis ac divortiis ferẽdas? *Neg.*

Atque adeò, an possit Magistratus Politicus, & vel ipse Pontifex Summus, matrimoniũ perfectum jam consummatumqué, quodqué secuta est copula carnalis, absque legitimâ causâ dissolvere? *Neg.*

Ecclesiaq;, aut quisquam hominum, veteres divortii causas rursus admittere? Neg.

Ideoqué malè quidam ex ordine veterum Episcoporũ mulierculis facultatem dederint sese separandi à viris absq; fonticâ causâ, potestatemqué renubendi? *Aff.*

An requiratur hìc semper causa expressa? *Aff.*

Annõ divortiũ quoq; fieri possit ex causâ nõ expressâ, præsertim à Principe? *Neg.*

Propinqua Causa Repudii vel Positiva est, vel Negativa.

Positivæ Causæ Repudii sunt Justæ & Probabiles, ceu sunt: Odiũ Capitale, Insidiæ Capitales, Morũ Mutatio in deterius, Delictum, Capitis Diminutio Maxima, Ebrietas Profunda, Deformitas Superveniẽs, nec ea quæ-

ea quævis, verùm Enormis, Morbus Sonticus, Furor Perpetuus, Coëundi Impotentia, eaque tam Naturalis quàm Accidentalis, Stuprum, Mœchia, Absentia Dolosa, Desertio Malitiosa, Religionis Sectæve Diversitas, Apostasia, denique Error, Vis, & Metus. Dico Positivas, quia illis positis ponitur repudium.

An liceat quâvis de causâ libellum repudii mittere? *Neg.*

An ergò desideretur justa, saltem probabilis? *Aff.*

An nominatim sponsalia dissolvantur dissensu, vel unius, vel utriusque partis, si fortè se invicem odisse cœperint, si, v g, sponsus à sponsâ, sponsa à sponso, abhorreat nimis, vel alia affectio effrenatiùs sponsum sponsamvé invaserit, cui locum non dare sit periculosissimum? *Aff.*

Itemné, si concubitus sit secutus? *Neg.*

An detur repudium, si conjux, conscius conjurationis, eam non manifestaverit, aut vitæ conjugis continuè insidiatus fuerit, vel consenserit insidiantibus vitæ conjugis, aut non steterit contra insidiantes? *Aff.*

Ideoqué rectè conjugum interfectoribus omnis spes conjugii negetur à Canonistis? *Aff.*

An actio repudii institui possit in sponsam ob mores mutatos, putà, si sponso ignoran-

gnorante, vel nolente, convivia extraneorum appetierit, si turpibus ludis aut spectaculis interfuerit, si foris pernoctaverit, si cum impudicis fuerit, vel etiam cum honestis, verùm per loca occulta? *Aff.*

An detur eadem actio in sponsum, si & ipse cũ impudicis mulieribus cœtum inierit, sive domi, sive foris, siue in eâdem civitate, sive in aliâ, si sponsæ castitati insidiatus fuerit, vel eâ abuti tentaverit, id est, eam alteri subjicere? *Aff.*

An, si minùs divortii, saltem repudii, causa sit delictum, v g, furtum, latrocinium, veneficium? *Aff.*

An ergò à sponso fure, latrone, vel furum ac latronum susceptore seu receptatore, venefico, discedere possit sponsa? *Aff.*

Et in genere propter delictum, ex quo quis relegatur? *Aff.*

Itemné ab excommunicato? *Aff.*

An sponsalia dissolvantur, non tantùm morte naturali, sed etiam civili? *Aff.*

An, si sponsalia inter pocula contracta sint, & tanta fuerit ebrietas, ut usum rationis affligeret, ebrietas hæc profunda sit justa causa repudii? *Aff.*

Itemné, si sponsus, cùm edormivisset crapulam, fidem datam repetierit? *Neg.*

Aut, si ad fidem, de futuro matrimonio interpositam, corporum conjuctio

 acces-

accesserit? *Neg.*

An propter incidentem enormem deformitatem discedi possit à sponsalibus? *Aff.*

Ideoqué repudiari notabiliter deformis? *Aff.*

An hæc causa quoque teneat in matrimonio perfecto, sed nondum consummato? *Aff.*

Annon dirimantur sponsalia matrimoniumvé,(persuade inconsummatum,) per infirmitatem supervenientẽ, eamqué gravem? *Aff.*

Putà ob morbos, sive transitivos, sive intransitivos, verùm abominabiles incurabilesvé? *Aff.*

Et si, flagitantibusné liberationem partibus, an conniventibus? *Aff:Utr.*

Recusantibusvé? *Dist.*

Etiamné, si morbus fuerit ante contractum? *Dist*

Atque adeò,annon in tali casu non non retinenda sit sponsa uxor, quantumvis ægrotans incurabilirer? *Dist.*

Nominatim,atque in specie,annon sponsalia matrimoniumvé incõsummatum rescindi possint,si post contractum demum supervenerit lepra, elephantiasis, paralysis? *Aff.*

Morbusvé Gallicus? *Aff.*

Et si, an propter timorem contagionis,

an verò

an verò propter fornicationē, unde contractus ille morbus est? *Aff:Utr.*

An ergò inficere contagio possit? *Aff.*

An furor quoque sit sponsalibus impedimento? *Dist.*

Saltem infirmet sponsalia postea interveniens? *Aff.*

Itemné, si cum furente sponso vel sponsâ coitum sit? *Neg.*

An idem impedimēto matrimonio? *Dist.*

Et si, contrahendoné, an contracto? *Aff: Prius:Dist:Post.*

Etiamné tunc, si cum furente concubuerit conjux sanæ mentis? *Neg.*

An ergò retinenda talis uxor furiosa? *Aff.*

Eiqué cohabitandum matrimonialiter? *Aff*

Ut non in eodem cubili, ita in eâdem domo? *Dist.*

Indissolubili interim manente vinculo? *Aff.*

An sponsalia possint contrahi, quæ non possunt esse sponsalia, matrimonium, quod non potest esse matrimonium? *Neg.*

Matrimoniumqué etiam illic esse possit, ubi non potest esse copula? *Neg.*

Ideoqué eunuchorum & castratorum conjugium non sit conjugium? *Aff.*

Neque tam solvatur, quàm nullum declaretur? *Aff.*

Utut non videantur posse velle tantùm, sed

ſed etiam agere, & ſi, cum affectuné magis, quàm effectu? *Aff: Prius.*

An igitur impotentia, tam naturalis, quàm accidentalis perpetua, quæ ante matrimonium contigit, ſit cauſa repudii? *Aff.*

Et conſequenter eunuchiſmus, exſectio, putà, ſi ſponſus è viro gallus Cybeles ſit factus, genitalium, ut non deprivatio, ita depravatio, ſeu læſio inſignis, reddens homines inutiles ad matrimonium, muliebrium coarctatio, denique frigiditas, eaqué perpetua? *Aff.*

Itemné, ſi poſt nuptiarum benedictionem, & torum communem, hæc accidant & accedant, ſtante matrimonio? *Neg.*

Atque adeò, qui uxore ob frigiditatem uti nō poteſt pro uxore, an is eam habere poſſit pro ſorore, matrimonii nomine manente? *Neg.*

Exemplo Davidis, qui in matrimonium videtur duxiſſe Abiſagam, quantùmvis impotens, verené? *Neg.*

Aut an, qui frigidus cum unâ eſt, propterea rectè frigidus eſſe præſumatur cum omnibus? *Neg.*

Et, qui uno aut aliquo tempore talis, etiam alio? *Neg.*

Univerſé, annon eunuchorum, caſtratorum, frigidorum conjugium ſit conjugium, ſaltem hactenus, ſi mulier noverit illa

illa impedimenta, & nihilominùs contraxerit? *Aff.*

Et, an in tali casu rectè concedatur personæ, quæ naturæ vires adhuc habet integras, ut vivente altero impotenti possit contrahere cum aliâ? *Neg.*

Aut, annon rectè, si vir sciat se frigore laborare, & nihilominus uxorem ducat, talis impostor adigatur ad sumtus atque alimentationem ejus, quam decepit? *Aff.*

An stuprum quoque sit causa justa repudii? *Aff.*

Repudiariqué consequenter possit sponsa, quæ est passa vim, vel præcisam? *Aff.*

Adeoqué dissolvantur sponsalia ob fornicationem sponsæ? *Aff.*

Et si, an ipso delicto, an verò, si ex causâ delicti sponsus sponsæ mittat repudium? *Aff: Post.*

Annon interim sponsalia, etiam conditionata, transeant in matrimonium per concubitum sequentem? *Aff.*

Itemné antecedentem? *Neg,*

Atque adeò, an de sponsalibus omninò nullis fiat matrimonium per concubitum sequentem? *Neg.*

Et, si quis mulierem deduxerit domum, dequé eâ liberos susceperit, pòst verò eam sponsaverit per verba de futuro, prior concubitus heic operetur? *Neg.*

An talis virginali habitu prodire debeat

beat ad accipiendam benedictionem, quæ virginitatem ante tempus marito prodidit? *Neg.*

Aut, annon culpam coram Ecclesiâ præsante ministro nolens volens teneatur agnoscere? *Aff.*

An mœchia quoque etiam sit causa justa repudii? *Aff.*

Ideoqué, si citra repudium sponsa alii nupserit, lege Juliâ de adulterio possit accusari? *Aff.*

Sponsa item renunciare sponsalibus, seu discedere à sponsalibus, si sponsus habeat concubinam? *Aff.*

Atque adeò, annon sponsus de præsenti, secundam sibi desponsatam de facto cognoscens, committat adulterium? *Aff.*

Matrimoniumqué solvatur, si eam ducat, quam priùs polluit per adulterium? *Aff.*

Quòd si utrinque incidat adulterium, audiendusné sit, qui repudium petit? *Neg.*

Annon saltem, si alterutrâ ex parte? *Aff.*

Et, an mœchia, si pars innocens, dimissâ parte nocente, ducat, vel nubat? *Neg.*

An ex hâc quoque causâ repudium permiserit Moses? *Aff.*

An hoc Mosis repudium improbârit Christus? *Neg.*

Quid de absentiâ dolosâ, an & ea solvit spon-

ſponſalia matrimoniumvé? *Aff.*

Præſertim, ſi à principio ſit conventum in ſponſalibus de tempore nuptiarum? *Aff.*

Aut, an ſponſa vel ingratiis teneatur expectare ſponſum abſentem, etiam ultra tempus condictum in ſponſalibus? *Neg.*

Annon, ſi certum tempus non ſit appoſitum? *Aff.*

An in infinitum? *Neg.*

Aut per æquè multum tempus in provinciâ degentem, ac extra? *Neg.*

Quid de deſertione malitioſâ, an & ea ſolvit ſponſalia matrimoniumvé, præſertim ſi à principio convenerit in ſponſalibus inter contrahentes de tempore nuptiarum? *Aff.*

An deſertor, cui non placet individuæ vitæ conſuetudo, ſeu cohabitatio, quiqué adeò, ſi roget alter, tempus conſtitui. negat rogatus, dicitqué, ſe neque certo ullo conſtituendo, neque ullo unquam tempore, contracturum? *Aff.*

An deſertor, qui abeſt malo animo, ſponsâ incognitâ & inſalutatâ, ſi monitus ſit, aut, quoad ejus fieri potuit, de admonendo tentatum ſit, neque tamen compareт poſt trinam denunciationem? *Aff.*

An deſertor, qui ignotus, ubi ſit, & quæſitus diligenter, per annum, aut longius expectatus tempus eſt? *Aff.*

Spon-

Sponſus, inquam, peregrinans, aut peregrinaturiens potiùs? *Aff.*

An dies tollat obligationem ſemel natam, etiam conditionalem, adeoqué, qui ad certam diem ducere promittit, poſt illam abſolvatur? *Neg.*

Deſertioqué quævis faciat parti deſertæ jus alterarum nuptiarum? *Neg.*

Annon ſaltem deſertio, quæ religionis odio fit, in matrimonio impari? *Aff.*

Atque adeò, annon religionis ſectævé diverſitas, aut infidelitas ſuperveniens, diſſolvat ſponſalia & matrimonium, ideoqué fidelis poſſit ab infideli diſcedere, & ſacramentum conjugii abrumpere? *Aff.*

Etiamné, ſi infidelis ei velit cohabitare matrimonialiter? *Neg.*

Aut ob infidelitatem ſolam? *Neg.*

Annon, ſi aut vitæ periculum ſit adeundum, aut contra veram religionem quid faciendum perpetiendumvé, ut, ſi fidelem trahere velit ad peccandum infidelis, aut nolit ſine blaſphemiis ei cohabitare, cogere eum ad abominanda ſacrificia, atque alia impia patranda? *Aff.*

Vel, ſi ſponſus, derelictis Chriſtianorum ſacri, apertâ apoſtaſiâ ad Iudæos vel Paganos tranſierit? *Aff.*

An, ſi infidelis à fideli diſceſſerit, fideli vivente infideli liceat contrahere matrimonium? *Aff.*

Item-

Itemné parti impiè presſæ, ſi non diſceſſerit? *Neg.*

Utrum crimen gravius, ἀπιςίας, an adulterii? *Aff: Poſt.*

Et, annon infidelis poſſit eſſe bonus maritus? *Aff.*

Similiterné adulter? *Neg.*

Annon ſubindè repudii cauſam quoque præbeat error? *Diſt.*

Saltem error, qui vocatur, corporis, corporalis, conditionis, qualitatis? *Aff.*

Etiamné, ſi errore cognito de conſenſionis ſpecie conſtiterit? *Neg.*

Aut dolus intervenerit, qui induxit in errorem, ut, ſi vitium aliquod callidè diſſimulatum ſit? *Aff.*

Annon in tali caſu adigi poſſit ad ſumtus & alimentationem partis deceptæ is eavé, qui vel quæ decepit? *Aff.*

An ſponſalia valeant facta per vim? *Neg.*

Annon tunc, ſi ſubſequatur alter liber conſenſus? *Aff.*

Non quidem ſint ſponſalia facta per vim, ſed pòſt ſævitiæ maximæ metus acceſſerit, aut verbera ingenius aliena, ſolventurné ex hâc causâ? *Aff.*

Præſertim ſi tantus ſit ſævitiæ metus, ut mulieri trepidanti vix ſufficiens cautio & ſecuritas præſtari poſſit? *Aff.*

An ergò ſponſus maritusvé ſævus teneatur

atur præſtare cautionem de non offendendo? *Aff.*

Itemné, ſi hic ſævitiæ metus provenerit facto & culpâ ſponſæ uxoriſvé? *Neg.*

Aufugerit hæc dictam ob cauſam, an cogenda, ut redeat, abſque ſufficiente cautione? *Neg.*

Aut annon ille ſævus teneatur præſtare alimenta fugitivæ? *Diſt.*

Manente nihilominus vinculo? *Diſt.*

An idem quoque teneat in conjugio conſummato, adeoq; ſævitia, quemadmodum eſt cauſa repudii, ſit etiam divortii? *Neg.*

Atque adeò, an ſponſalia valeant facta per juſtum metum? *Neg.*

Annon ſaltem tunc, ſi ſubſequatur alter liber conſenſus? *Aff.*

Ideoqué, ſi ſponſalibus per metum initis poſtea de voluntario conſenſu apparuerit, ratum ſit conjugium? *Aff.*

Etiam injuratum? *Aff.*

Negativæ Cauſæ Repudii ſunt Injuſtæ & Improbabiles, ceu ſunt: Odium Amatorium, Inſidiæ bonis magis quàm vitæ factæ, Morum Alteratio ſeu Levicula Mutatio, Quaſi-Delictum, Capitis Diminutio Media & Infima, Ebrietas Superficiaria, Levis Deformitas, Invaletudo Modica, Furor Periodicus, Continentia ſeu Coeundi Inappetentia, Solicitatio ad Stuprum

Stuprum Adulteriumvè, Absentia Necessaria, aut saltem Probabilis, Desertio Innoxia, Religionis ac Sacrorum Ἀδιαφορία *seu Indifferentia, denique Error oppositus Errori, Vis Vi, Metus Metui. His adde Sterilitatem, Senectutem, Paupertatem, Religionis Ingressum, Votum, Iuramentum, & si qua sunt generis ejusdem. Dico Negativas, quæ illis positis negatur nihilominùs repudium.*

An levissimas quoque ob causas possint solvi sponsalia & matrimonium, v. g, si introiit in ædes ater alienus canis, anguis per impluvium decidit? *Neg.*

Atque adeò, annon Moses benè magnam repudiandi licentiam Iudæis popularibus suis concesserit? *Aff.*

Et si, an absque numine? *Neg.*

An libertate illâ ulli celebres pietate viri in V.T. sint usi? *Neg.*

Annon interim Iudæi etiamnum retineant sub Christianis Principibus eam repudiandi libertatem, tanquam jus speciale? *Aff.*

Non obstante Christi censurâ, qui indulgentiam hanc Mosaicam restrinxit, immò revocavit? *Aff.*

Itemné Christiani? *Neg.*

Ideoqué malè eam his obtrudat Bodinus? *Aff.*

An nominatim sponsalia dissolvantur ob

ob odium amatorium, id eſt, odium non odium amantium, quorum ira amoris redintegratio eſſe ſolet? *Neg.*

An ergò retinenda ſit ſponſa ſic ſatis odioſa, immò oneroſa? *Aff.*

Etiamné inſidioſa, ſi bonis magis, quàm vitæ, fortunis, quàm capiti, ſtruxerit inſidias? *Aff.*

An diſſolvantur ſponſalia accedente morum mutatione, verùm leviculâ? *Neg.*

Aut quaſi-delicto? *Neg.*

Si, v. g, ſponſus ſit ebrioſus, aut ebrioſorũ ſuſceptor, an inde, id eſt, ex hoc quaſi delicto, in eum detur actio repudii? *Neg.*

Annon, ſi cogat ſuam ad idem crimen? *Aff.*

An capitis diminutio, quam vocant, media & minima, & ipſa ſit cauſa repudii? *Neg.*

Solvanturqué ſponſalia & nuptiæ, ſi quis ſalvâ libertate amiſerit civitatem? *Neg.*

Aut in captivitatem inciderit, ſervitutemvé? *Neg.*

Quid de ebrietate ſuperficiariâ, venitné & ea in cenſum cauſarum, ex quibus inſtitui poteſt actio repudii? *Neg.*

Quid de deformitate levi, & invaletudine modicâ, annon ſaltem hinc naſcitur actio repudii? *Neg.*

Atque adeò, annon propter uxoris infirmi-

firmitatem liceat ducere aliam, aut propter mariti debilitatem nubere alii? *Neg.*

Saltem ob morbum diuturnum, quantumvis ſanabilem? *Neg.*

Vel ſuperveniens aliud incommodum, ut ſi alteruter conjugum non conſummati matrimonii ſit factus ſurdus, claudus, mutus? *Neg.*

An idem quoque teneat in ſponſo ſponsâvé? *Diſt.*

Venio ad furorem, omniſné præpedimento atque impedimento ſponſalibus nuptiisvé, præpedimento cotrahendis, impedimento contractis? *Neg.*

Nominatim furor, qui dicitur, periodicus? *Neg.*

Annon ad minimum in ipſo articulo furoris, ſi tum inſanivifſe conſtiterit contrahentem, cùm contraheret? *Aff.*

Aut, ſi furor ille ſit prorſus intractabilis? *Aff.*

Etiamné tunc, ſi in matrimonium intractabiliter furioſi, verùm per liquida ac dilucida, quod ajunt, intervalla, conſenſerit mulier, illequé ſibi redditus ratum habuerit atque acceperit conſenſum? *Neg.*

Aut, ſanæ mentis cùm eſſet, non contradixerit, nedum contravenerit? *Neg.*

Quid de continentiæ voto, & virginitatis propoſito, officitné ſpõſalibus & conjugio? *Neg.*

Atque

Atque adeò, an votum continentiæ jure possit concipi, aut, si conceptum sit, necessariò præstetur? *Neg.*

Annon interim, etiam absque legitimo consensu conjugis, alter conjux possit vel orationi vacare, vel continentiam aliquandò profiteri? *Aff.*

An virginis Mariæ factum heic duci valeat in exemplum? *Neg.*

Et vel ipsa, vel Ioseph, voverint virginitatem? *Neg.*

An vel sola solicitatio ad stuprum adulteriumvé ansam ac occasionem præbeat repudio? *Neg.*

Annon interim ejusmodi solicitator sit puniendus? *Aff.*

Etiam sponsus? *Aff.*

Et, an huic jus tori? *Neg.*

Contractusvé turpis, putà, si sines te cognosci, si te adulterandam tradideris, & si qui sunt generis ejusdem? *Neg.*

Absit sponsus ante ætatem jugalem, ex justâ & necessariâ causâ, vel saltē non improbabili, ut, si absit Reipublicæ valetudinisvé causâ, si peregrè sit profectus, sive in provinciam, sive extra provinciam, an dabitur actio repudii? *Neg.*

Absit sponsus invitus, & nullo suo dolo, vel quòd sit captivus, justo metu deterritus, pulsus per factionem, exilioqué multatus, atque ita ex infortunio sit necessitas,

tas, dabiturné actio repudii? *Neg.*

Annon, ſi neceſſitas illa ſit ex delicto, & abſentia ob cauſam improbabilem? *Aff.*

An ergò extra hunc caſum & cauſam ſponſa teneatur expectare ſpōſum abſentem? *Aff.*

Et ſi, an per biennium, triennium, quadriennium, immò ulteriùs, immò tantiſper, donec ceſſet neceſſitas, & cauſa abſentiæ? *Aff.*

An univerſè magis extra provinciam degentem, quàm in provinciâ? *Aff.*

An mora hæc ſive expectatio contraveniat naturæ ſponſaliorum? *Neg.*

Nuptiæqué ſic ſpondeantur, ut ſtatim contrahantur? *Neg.*

Ideoqué, ſi pòſt conſtitutus ſit dies taxativè, & die conſtituto non contrahantur nuptiæ, propterea ſolvantur ſponſalia? *Neg.*

In ſpecie, annon ſponſus in pacto dotali ſe poſſit aſtringere, quòd non velit diſcedere à loco ſponſæ? *Aff.*

An ſic aſtrictus nihilominus, non obſtante obligatione illâ, poſſit diſcedere, ſi oriatur nova cauſa, propter quam cogatur diſcedere, ſi, v g, non poſſit ferre aërem illius loci? *Aff.*

Et an tunc ſponſa, nunc uxor, teneatur eum ſequi? *Aff.*

An, quæ diximus de abſentiâ neceſſariâ & probabili, quoque teneant in deſertione innoxiâ? *Aff.*

Proqué deſertore ſit habendus ſponſus, qui abiit ob honeſtam cauſam, ſponsâ conſciâ, quiqué ſine culpâ abeſt, nec malo animo, aut ob causā à ſponsâ præbitam, vel per triennium? *Neg.*

Ideoqué perperam deſertor dicatur, qui valetudinis causâ abeſt, vel captivitate detinetur, aut, cui perſona, quæ ſe deſertam queritur, præbuit occaſionem deſerendi? *Neg.*

Atque adeò, an quævis diuturnior abſentia ſit habenda pro deſertione? *Neg.*

Pariaqué heic ſint, diſcedere ab aliquâ, & aliquam abs ſe abigere? *Neg.*

Ideoqué ſemper examinandæ ſint cauſæ emāſionis, cur & ubi fuerit, qui emanſit, quid egerit? *Aff.*

Atque, ut verbo abſolvam, annon impleantur ſpōſalia, etiam poſt longiſſimam moram, ſi aliæ nuptiæ interea contractæ non ſint, quando adjectum tempus non eſt? *Aff.*

Immò, ſi adjectum ſit tempus? *Aff.*

An religionis & ſacrorum ἀδιαφορία ſeu indifferentia vitiet ſponſalia matrimoniumvé? *Neg.*

Aut error nominis, fortunævé? *Neg.*

Nominatim error in pulchritudine, divitiis,

vitiis, nobilitate? *Neg.*

Aut vis non-vis, metus non-metus, id eſt, vis à nemine illata, metus à nemine incuſſus? *Neg.*

An ſterilitas rectè accenſeatur cauſis repudii? *Neg.*

Saltem comperta? *Neg.*

Atque adeò, an incurabilis ſterilitas poſſit liquidò demonſtrari? *Diſq*

Dato, quòd poſſit, an propterea notandus nigro thetâ, culpanduſvé, qui fœminam manifeſtæ ſterilitatis duceret? *Diſt.*

Itemné ſenectus? *Neg.*

An ergò ſenibus quoque dandum ſit jus nuptiarum? *Aff.*

Etiam capularibus, ſi minùs in officium naturæ, ſaltem in adjutorium? *Aff.*

Atque adeò, annon in articulo mortis poſſit contrahi matrimonium, vel ab eo morituro ſeu moribundo, qui in rebus Veneris nihil poteſt? *Aff.*

An articulus ille intelligendus ſit de illo morientis momento, in quo anima exhalatur, & quo de diſputatur, vitæné ſit an mortis tempus, an verò ἐν πλάτει, cum aliquâ latitudine, de habitu, inquam, reducibili ad exercitium? *Aff*: *Poſt.*

An igitur matrimonium quoque illic eſſe poſſit, ubi non poteſt eſſe copula? *Diſt.*

Morientisqué matrimonium teneat? *Aff.*

Ideoqué ægrotus, constitutus in extremis, queat cum concubinâ inire conjugium? *Aff.*

Iuvat quærere ulteriùs, annon paupertas quoque sit justa causa repudii, si, v g, sponsa post contracta sponsalia ad egestatem sit redacta? *Neg.*

Minimùm tunc, si certam summam dotis nomine promiserit, quam nunc præstare non potest, si, inquam, sponsalia sint facta sub eâ conditione? *Aff.*

Adhuc ampliùs, an religionis ingressus, votum, juramentum, aliquid hîc possint? *Neg.*

Atque ita, an, si quis juratam fidem dederit, se velle cum aliquâ contrahere matrimonium, & pòst cupiat ingredi religionem mutatâ voluntate, possit? *Neg.*

Annon interim liceat utrique parti pœnitere ante copulationem, etiam post desponsationem juratam? *Aff.*

Sponsalitiaqué promissio jurata sit obligatoria in quarto modo, ideoq; omninò cogens? *Neg.*

Annon saltem tunc, si quis conceptis verbis juraverit, se non dimissurum sponsam uxoremvé? *Neg.*

Atque adeò, annon is nihilominus ex causâ possit mittere repudium, non obstante

ſtante juramenti religione? *Aff.*

An Papa obtentu boni publici diſpenſare heic poſsit? *Neg.*

Denique, annon capite plectendus, ſi minùs naturali, ſaltem civili, qui temerè repudium facere præſumſerit, & aliis atque aliis nuptiis ſe irretierit? *Aff.*

Propinqua Cauſa Divortii & ipſa, vel Negativa eſt, vel Poſitiva.

Negativæ ſunt Injuſtæ & Improbabiles, ejuſdem prædicamenti & prædicationis cum prioribus, unde non datur actio repudii: Si non repudii, ergò multò minùs divortii, quia divortium repudio majus, repudium divortio minus. Inde igitur ἀπὸ κοινοῦ *huc repetenda, quæ hujus ſunt ſedis & loci.*

Poſitivæ ſunt Juſtæ & Probabiles. Quæ duûm generum. Vel enim ſunt Divortii Faciendi, vel Patiendi.

An pluribus, quàm duobus modis, conjugium conſummatum, ex Dei verbo, Deoquè autore, dirimatur, adulterio videlicet & deſertione? *Neg.*

An eadem heic adulterii, quæ deſertionis, ratio? *Neg.*

An ergò aliud Chriſtus, aliud Paulus, in hoc argumento, adeoquè Paulus loquatur de diverſo caſu à dominico, an verò de diverſo modo tantùm adulterii, id eſt, non tantùm de diſceſſione per di-

vortium, factum cum primâ, sed etiam de matrimonio contracto cum alterâ, hoc est, de adulterio? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Ideoqué de solâ dimissione seu desertione, non etiam alterius ductione? *Aff.*

Atque adeò, an mœchia committatur in dimittendo? *Neg.*

Saltem in ducendo aliam? *Neg.*

An ergò dictum Servatoris de adulterio, & alterum Apostoli de desertione, sint negativa seu exclusiva, an verò taxativa atque exceptiva? *Aff: Post.*

Ideoqué non extendenda ad alios casus extra adulterium & malitiosam desertionem? *Aff.*

Et, annon hîc Matthæus, Marcus & Lucas sibi contradicant? *Neg.*

Immò ipse Apostolus Paulus sibi, qui superioribus causis alibi addit infidelitatem? *Neg.*

Atque adeò, si infideli placeat consuetudo fidelis, an Paganismus solus sit justa causa divortii? *Neg.*

Aut cuiquam ad causas divortii, in verbo Dei expressas, liceat adjicere alias? *Neg.*

Causa Efficiens Propinqua Divortii Faciendi est Adulterium alterutrius Conjugis: Quod nihil aliud, quàm vitiatio ejus, quæ alteri nupta est, vel etiam non nupta, profecta ab eo, cui alia nupsit: sic dictum,

vel

vel quòd adulter alterius uterum terat, vel quòd ad alterum eat, ſitque ad alterius torum.

Duplex numero: Simplex & Compoſitum.

Adulterium Simplex eſt, cùm innuptus rem habet cum nuptâ, ſolutus cum ligatâ.

Adulterium Compoſitum eſt, cùm nuptus rem habet cum nuptâ, ligatus cum ligatâ.

Dico faciendi, quia hic pars innocens ſe habet ἐνεργητικῶς, *ſive activè, dum partem nocentem a ſe dimittit.*

An adulterium ſit cauſa legitima divortii? *Aff.*

An ſolùm & ſola? *Neg.*

Sempervé? *Neg.*

Ideoqué non ſemper in causâ adulterii detur actio divortii? *Aff.*

Non utique, ſi maritus ipſe ſit convictus de fornicatione adulteriové, aut ſi ipſe induxerit uxorem in adulterium, vel tentaverit eam proſtituere ac ſubjicere alteri, aut ſi uxor probabiliter maritum crediderit eſſe mortuum, atque ita nupſerit, vel cognita ſub mariti ſpecie fuerit, maritusvé aliam ſub ſpecie uxoris cognoverit, vel etiam vi oppreſſa & compreſſa fuerit, vel denique poſt alterutrius adulterium congreſsi denuò fuerint conjuges? *Aff.*

Ideoqué, cùm utrinque incidit adulterium, non audiendus ſit, qui divortium petit? *Aff.*

Annon interim actio adulterii, & ex eo divortii, inſtitui poſſit in uxorem, ſi marito ignorante, vel nolente, convivia extraneorum appetierit, ſi turpibus ludis aut ſpectaculis interſuerit, ſi foris pernoctaverit, ſi cũ impudicis fuerit, vel etiam cum honeſtis, verùm per loca occulta? Itemqué in maritum, ſi & ipſe cum impudicis mulieribus, ſive domi, ſive foris, ſive in eâdem civitate, ſive in aliâ, cætum inierit, aut uxoris caſtitati inſidiatus fuerit, eâqué abuti tentaverit, aut accuſaverit eam adulterii, quod non convicerit? *Neg.*

Si minùs quoad vinculum, ſaltem quoad torum & habitationem? *Diſq.*

An id propriè dictum divortium? *Neg.*

An ergò propriè dicto divortio non tantùm uſus conjugii abrumpatur, verùm etiam vinculum ipſum conjugale? *Aff.*

Adeoqué ipſo jure matrimonium diſſolvatur per adulterium, an verò eatenus, ſi maritus, acetum in pectore habens, petat divortiũ, probatoqué crimine mittat repudium? *Aff: Poſt.*

An adulterium quoque committi poſſit ſine duobus? *Diſt.*

An

An differat à ſtupro? *Aff.*

Et ſi, an ut ſpecies à genere, ita ut omne quidem adulterium ſit ſtuprum, non contrà omne ſtuprum adulterium? *Aff.*

Annon interim lex utroque verbo utatur promiſcuè, & καταχρηστικότερον, modò loco generis, modò loco ſpeciei? *Aff.*

Nominatim, atque in ſpecie, an adulterium cõmittat non tantùm is, qui cum alienâ matrefamilias rē habet, ſed etiam, qui cum innuptâ, ſaltem de Iure Divino? *Aff.*

Ideoqué, ſi maritus rem habuerit cum ſolutâ, putà virgine viduâvé, adulterium id ſit nuncupandum, non ſtuprum, de eodem Iure? *Aff.*

Immò adulterium committat, qui vel aſpexerit mulierem libidinoſo animo? *Aff.*

Etiamné in foro ſoli, & coram judice ſeculi, niſi quis ruperit latus in alienâ? *Neg.*

Atque adeò, an omnis violatio fidei conjugalis protinus ſit adulterium? *Neg.*

Aut adulterium, ſi quis duas ſimul uxores duxerit? *Neg.*

Saltem, ſi qua pluribus nupſerit? *Aff.*

Aut repudium miſerit, ſed non è lege, vel, ut licentioſiùs peccaret, alterq; eam, vel cognoverit, vel duxerit, ſciens, non è lege repudium miſſum eſſe, & eo fine miſſum

missum esse? *Aff.*

An cum sponsâ quoque alterius committi possit adulterium, sive desponsata sit verbis futuri temporis, sive præsentis, sive domum jam ducta sit, & à sponso cognita, sive non? *Aff.*

Ideoquè Vasallus, qui sponsam domini cucurbitaverit, rectè amittat Feudum? *Aff.*

An ergò adulterium quoque ibi esse possit, ubi non est torus, verùm initiatio aut spes quædam tori? *Aff.*

Universè, an adulterium tantùm committatur inter liberas personas, id est, ingenuas & libertinas? *Neg.*

An verò etiam in viles & abjectæ conditionis fœminas, tabernariam, furnariam, lenam, scenicam, servi contubernalem? *Aff.*

Causa Efficiens Propinqua Divortii Patiendi est Desertio Malitiosa alterutrius Conjugis. Dico Patiendi, quia hìc pars innocens se habet παθητικῶς *sive paßivè, dum à parte nocente ultrò deseritur. Addo Malitiosa, quia non audit desertio, ubi malus animus fallendi, & dolus malus abest. Desertio namque crimen est, at crimen non est absque dolo, & eo quidem malo. Quamvis enim, qui deserit, non adeat protinus alterius torum, ideoquè dolo vacare videatur, tamen reverà non vacat, quia eo ipso,*

quod

quod deserit, disturbat, quantum in se est, divini humanique juris consortium. Aliter Absentia Contumax nuncupatur, differentiæ causá: Sunt enim quinque genera Absentiarum: Necessaria & Probabilis simul, ut quando quis abest causá Reipublicæ, in legatione, vel militiá: Probabilis, verùm non ita Necessaria, ut quando quis abest causá studiorum: Necessaria, sed non Probabilis, qualis in relegatis, & his, qui metu criminis absunt: Voluntaria sine Contumaciâ, qualis in mercatoribus, & aliis, qui sui commodi causâ absunt: denique Voluntaria cum Contumaciâ, quæ & Malitiosa dici potest, qualis in iis, qui discedunt ab uxoribus, nulla honestâ causâ coacti, sed vel levitate, vel impatientiâ freni conjugalis, vel aliis non necessariis de causis, atque hæc hujus est loci, dummodò contumacia illa sit perpetua.

An quævis diuturnior absentia sit pro desertione habenda? *Neg.*

Aut quævis desertio tribuat parti desertæ jus divortii? *Neg.*

An paria heic, discedere ab aliquâ, & aliquam ab se abigere? *Neg.*

Proqué desertore habendus, qui propter causam à præsente præbitam abest? *Neg.*

Aut cui persona, quæ se desertam queritur, ac divortium flagitat, occasionem

præbuit deſerendi? *Neg.*

Vel, ſi quis ſuperſtitione ſuæ religionis detentus non ſequatur conjugem, aut quæ maritum profugum causâ religionis non comitetur? *Neg.*

Atque adeò, an deſertio malitioſa, ſi maritus causâ legationis, militiæ, negociationis, navigationis, peregrinationis, valetudinis, propter captivitatem, aut aliâs voluntate conjugis abſit in negocio honeſto, neceſſario, probabili? *Neg.*

Annon, ſi deſertioni titulum harum rerum præferat? *Aff.*

Extraqué territorium cùm ſit, abnuat redire, quantumvis requiſitus, & admonitus? *Aff.*

Atque ita non non ſit deſertor, qui ex pectatus decennium, quæſitus diligenter eſt abſens? *Aff.*

Quiqué dolosè abeſt, monituſqué eſt, aut, quoad ejus fieri potuit, de admonendo tentatum eſt, neq; tamen comparuit poſt trinam denunciationem? *Aff.*

Et in genere ille, cui non placet coha bitatio, atque individua vitæ conjugalis conſuetudo? *Aff.*

Finis Repudii & Divortii vel Univerſalis eſt, vel Particularis.

Univerſalis eſt Publica Ordinis Conjugalis Honeſtas, & Exemplum ad delinquentes contra eam.

An

An retinere olim licuerit de Jure Civili adulteram? *Neg.*

Annon ſaltem nunc de Jure Civili eodem? *Aff.*

Ideoqué pars innocens poſſit cogi, ut recipiat partem nocentem, ut maximè eam pœniteat probri? *Neg.*

Annon interim pœnitentem poſſit recipere, aut penes ſe retinere volens? *Aff.*

Aut, annon talis, qui uxorem adulteram à ſe dimittere non vult, & ipſe neceſſe habeat pœnitere ad tempus? *Neg.*

Et, an rectè David, quòd receperit Michol, Saulis filiam, ſibi ereptam, alteri traditam? *Aff.*

Universè, an facto ſemel legitimè divortio, etiam poſt divortium, matrimonium poſſit redintegrari honeſtè, interveniente reconciliatione mutuâ? *Aff.*

Aut pœnitudine partis pœnitendæ? *Aff.*

Præſertim, ſi per errorem fortè factum ſit divortium, aut adulterium ſupervenerit à parte illius, quæ petiit divortiũ? *Aff.*

An poſſit accuſare adulterii priùs admiſſi, qui reducit adulteratam, vel accuſari adulterii, qui retinet? *Neg.*

Et, annon videatur remiſiſſe crimen, cùm vel petiit conjunctionem, vel diſſimulavit? *Aff.*

Cumqué ſic reducitur repudiata, an idem præſumatur durare matrimonium, an

an verò ſuccedere novum? *Diſq.*

An hæc cōventio quoque locum habeat poſt nuptias dimiſsi dimiſſævé, contractas cum aliâ aliové? *Neg.*

Adeoqué dimiſſam recipere vir poſsit, poſt nuptias dimiſſæ, initas cum alio, recipere item repudiatum mulier, poſt nuptias viri alias? *Neg.*

Quòd ſi innocens certis legibus redierit in gratiam cum nocente, nec pareat nocens illis legibus, annon adhuc divortium facere potis ſit pars nocens? *Aff.*

Itemné, ſi corporum commixto facta fuerit? *Neg.*

Atque adeò, an danda ſit divortii licentia, ſi vel poſt compertum crimen privatim quis redierit in gratiam cum nocente, vel ab uſurâ corporis ejus non abſtinuerit? *Neg.*

Annon interim ſatius, immò bis ſatius ſit in foro animæ & conſcientiæ, ſuo loco nocentem perſonam deferre, eamqué cōvictam ablegare & dimittere? *Diſq.*

Ideoqué tantùm non lenocinii crimen incurrat, qui uxorem convictam adulterii reducit? *Neg.*

Aut propter famam & honorem liberorum delictum ei condonat, in favorem matrimonii? *Neg.*

Et, an rectè Juſtinianus quinquennii pœnitentiam adulteris impoſuerit, exa-

ctoq;

ctoqué illo ſpacio poteſtatem his novarum nuptiarum fecerit? *Diſq.*

Adeoqué unquam adulter poſsit ducere, adultera nubere? *Aff.*

Præſertim ſi ſolum vertant, ſcandali vitandi causâ? *Aff.*

Mortemqué oppetierit pars adverſa? *Aff.*

Mœchuſvé conſequenter poſsit ducere mœcham? *Diſq.*

Particularis & ipſe nõ Simplex, ſed Duplex.
Vel enim concernit Partem Innocentem, vel Nocentem.

Reſpectu Partis Innocentis eſt Liberatio à Parte Nocente. Ex alieno ſiquidem delicto puniri nemo debet, quod hic fieret cum parte innocente, ſi partem nocentem retinere cogeretur, aut per ejus abſentiam commodis ſecundioris conjugii carere.

An potior & penſior ſit ſponſi maritivé cauſa in repudio divortiové, quàm ſponſæ uxoriſvé? *Neg.*

Et, an aliquid hìc liceat illis, quod non liceat his? *Neg.*

Adeoqué par ducentis & nubentis ſit jus hâc parte, atque in his, quæ communia ducenti & nubenti, ideoqué correlativum? *Aff.*

Ita ut idem jus ſit nubenti adverſus ducentem, atque ducenti adverſus nubentem? *Aff.*

Et,

Et, quemadmodum poteſt vir repudiare mulierem adulteram, ita mulier poſsit repudiare virum adulterum? *Aff.*

Ideoqué libellum repudii ac divortii quoque mittere poſsit fœmina? *Aff.*

Eâque de re rectè Proculeja & Terentia nuncium remiſerint olim maritis? *Aff.*

Annō ſaltem deterior heic fuerit fœminarum conditio per legem & conſuetudinem, tam Hebræorum, quàm Romanorum, præſertim veterum, ita ut fuerit viro jus repudii & divortii, non item mulieri? *Aff.*

Atque adeò, an jus divortii voluntarii, conceſſi ob duritiem, mulieres quoque habuerint in V T? *Neg.*

Annon ſaltem in causâ & caſu adulterii? *Aff.*

Et, an juſtè moribus Romanis marito olim licuerit accuſare uxorē adulteram, privatâ autoritate vel capitaliter animadvertere in uxorem adulteram, deprehenſam in adulterio, repudium dare uxori adulteræ, non contrà? *Neg.*

Juſtiuſqué multò moribus Chriſtianis uxor, non tantùm generali capite injuriarum, privato judicio adverſus maritum adulterum poſſit agere, ſed etiam publico, neque civiliter tātùm, ad ſeparationem matrimonii, verùm criminalitet quoque, ad irrogationem pœnæ? *Aff.*

Neque

Neque ad divortium tantùm, ſed etiam conſequentia divortii? *Aff.*

Annon conſequenter juſté quoque moribus noſtris, tam huic, quàm illi, in caſu adulterii & malitioſæ deſertionis, novarũ nuptiarum fiat gratia? *Aff.*

Ideoqué parti innocenti debeat eſſe integrum, ſi ſe continere non poſsit, ut ſoluto adulterio deſertionevé matrimonio, vel ſuperſtite perſonâ nocẽte, novas ineat nuptias? *Aff.*

An inſcio magiſtratu? *Neg.*

Aut, ſi temerè diverterint? *Neg.*

Vel non ſimpliciter alter conjugum à mutuo convictu receſſerit, verùm etiam extra territorium auſugerit, animo non redeundi? *Aff.*

An ſufficiat heic citatio ac denunciatio trinundina, an verò expectandum ſit præcisè decennium, vel etiam mors? *Aff: Prius: Neg: Poſt.*

An, ſi deinde redeat deſertor ter citatus, debeat puniri? *Aff.*

Et, vel virgis cædi, vel capite plecti? *Aff: Prius: Diſq: Poſt.*

Nominatim, atque in ſpecie, an uxor marito ſuperſtitante, extra caſum deſertionis, poſsit alteri nubere, etiamſi benè longo tempore abſuerit, niſi de morte ejus ſit certiorata? *Neg.*

Ideoqué malè Jus Civile permittat jus alte-

alterarum nuptiarum præſenti , etiamſi non conſtet cerrò de morte abſentis? *Aff.*

Annon interim in dubio abſens maritus præſumatur mortuus , ſi , diligenti licet habitâ inquiſitione,ignoretur ? *Neg.*

Saltem , ſi navis , quâ vehebatur , paſſa naufragium ? *Neg.*

Aut conſtet eum ab hoſtibus , vel latronibus , piratiſvé interceptum ? *Neg.*

Nubat interea uxor alii , mariruſqué prior ſuperveniat , & conjugem ſuam repetitum eat , quid , tenebiturné redire ad priorem maritum , quamlibet poſt longum tempus reverſum , derelicto eo,quicum contractum per alterius abſentiam matrimonium eſt ? *Aff.*

Etiamné , ſi conjugii pignora liberi acceſſerint ? *Aff.*

An hi liberi illegitimi? *Neg.*

Adultervé , qui contraxit ? *Neg.*

An ergò uxor contracto matrimonio teneatur expectare maritum abſẽtem ex juſtâ causâ in infinitum ? *Neg.*

Saltem donicum ceſſet neceſſitas, cauſa abſentiæ ? *Aff.*

Reſpectu Partis Nocentis eſt Pœna partis Nocentis , cui ſic jus ſuum tribuitur , dum dimittitur , utut impropriè. Cum enim ſuſpenditur à matrimonio pars nocens, propriè jus ſuum non illi redditur, ſed parti innocenti ſeu læſæ , eò quòd ad eum jus

propriè

propriè ſpectet, cui facta injuria eſt, quoniam privatio & habitus in eodem.

An lex Moſaica de adulterii pœnâ ſit merè forenſis, an verò mixti generis, id eſt, partim forenſis, partim moralis? *Aff: Poſt.*

Ideoquè etiam nos obliget, ſaltem in tantum, quantum moralis? *Aff.*

Cumquè ut ſic ſit perpetuæ obſervātiæ, ideò non minore, quàm capitis pœnâ, ſit plectendum hoc crimen, ut quod homicidio par, & majeſtatis violationi proximum? *Aff.*

Et quidem, tam in viro, quàm in muliere, cùm uterque peccet æquè graviter, ſaltem de Jure Divino? *Aff.*

Etiamnè Canonico? *Neg.*

Et an rectè, ac verbo Dei convenienter, Triburienſe atque Aurelianenſe concilia ſtatuerint, ut, ſi vel adulter vel adultera confugiſſent ad Eccleſiam, non traderentur judici præſidivè loci, aut traderentur quidem, verùm interpoſitâ juramenti religione, ipſos non violatum iri? *Neg.*

Rectè item ſciverit Concilium Toletanum Octavum, ut, ſi adoleſcens adulterii convictus poſt publicam pœnitentiam timuiſſet incōtinentiæ lapſum, liceret ei ad priſtinum conjugium redire, verùm tantiſper, donec poſſet temporis maturitate adipiſci continentiæ ſtatum? *Neg.*

An

Annon ſaltem id rectè, quòd veteres Epiſcopi adulteris non dederint pacem, hoc eſt, à communione ſacrorum hos ſuſpenderint? *Aff.*

Itemné, quòd perpetuò? *Neg.*

Saltem relapſos peractâ pœnitẽtiâ? *Neg.*

Ideoqué convenienter perpetui anathematis uſus ex Eccleſiâ ſit ſublatus? *Aff.*

Etiam quoad Clericos ſeu Eccleſiaſticos? *Diſt.*

Atque adeò, annon in eccleſiaſtico munere cõſtituti, ubi adulterii ſemel ſunt cõvicti, rectè in perpetuum à miniſterio excludantur? *Aff.*

Itemné ab eccleſiæ ſinu? *Neg.*

An ergò aliud ſit ab eccleſiaſticâ functione arcere, aliud ab eccleſiæ gremio? *Aff.*

Annon ſaltem rectè, quòd ad quinquenniũ Laicos ſeu Seculares, ut Synodus Eliberina, vel etiam ad ſeptennium, ut Synodus Ancyrana? *Neg.*

Et quidem ſine ſpe ullâ matrimonii, ne quidem poſt ſolennem ſeptennalem pœnitentiam? *Neg.*

Eâque de re optimo conſilio decretum hoc Leo Papa abrogârit? *Aff.*

Quid de concilio Toletano primo, recténé Clericis conceſsit, ut uxores adulterii convictas domi vinctas tenerent, jejuniiſqué, non tamen mortiferis, macerarent?

rarent? *Neg.*

Quid de concilio Neocæſarienſi, rectené Clerico optionem dedit, ut, ſi uxor ejus eſſet lapſa in adulterium, vel uxorem adulteram, vel Clericatum dimitteret? *Aff.*

Itemné rectè idem concilium Laicum, cujus uxor & ipſa lapſa in peccatum adulterii, prohibuit miniſterio, niſi uxorem adulteram dimiſiſſet? *Diſq.*

Venio ad Jus Civile, conſtatné ſibi in articulo de pœnâ adulterii? *Neg.*

An ergò ſubindè aliud atque aliud ſanciat, aliud Vetus, aliud Novum, aliud Noviſſimum? *Aff.*

Atque adeò, an rectè de Jure Veteri à Romulo patre pœna adulterii arbitrio mariti patriſvé fuerit permiſſa, ita ut liceret marito in adulterum, deprehenſum in turpitudine, agere atque animadvertere privatim, tā plebeium quàm illuſtrem, patri item, ſi quo caſu ſuperveniſſet, occidere re recenti tam adulterum quàm adulteram, non etiam adulterum tantùm? *Neg.*

Aut jus necis rectè ab eodem jure ſit datum in adulteram conjugem vel prægnantem marito, non item in adulterum conjugem uxori? *Neg.*

Atque ita conſequenter malè Jus Vetus tribuerit privatis, quod denegatum eſt magi-

magiſtratibus? *Aff.*

Ideoqué caſtiùs aut caſtigatiùs multò Jus Novum, quod uxori adulteræ pœnam capitis vult infligi, ſive rem habuerit cum alieno marito, ſive cum cœlibe, marito verò tunc demum, ſi rem habuerit cum nuptâ? *Aff.*

An & Noviſſimum, quo pœna capitalis ſtatuto adulteris planè eſt remiſſa, atque ex eo intermiſſa? *Neg.*

An ergò vir & mulier in causâ adulterii peccent æquè graviter, ideoqué æquè graviter ſint puniendi? *Aff.*

An in pœnæ hujus definitione conveniat Iulio, Conſtantino, Juſtiniano, & Carolo Quinto? *Neg.*

Adeoqué pœna Legis Iuliæ in ſacrilegos temeratores alienarũ nuptiarum fuerit gladius, an verò relegatio? *Aff: Poſt.*

Annon ſaltem gladius de Conſtantini Magni Conſtitutione? *Aff.*

An hanc gladii pœnam rectè adulteræ Juſtianianus remiſerit, verberatamqué in monaſterium detrudi voluerit, repetendã à marito intra biennium, ſi minùs, tondendã, monaſterioqué in perpetuum mãcipandã, ereptâ ſpe omni ulterioris conjugii? *Neg.*

Aut in pecuniariam converterit Carolus Quintus, qui primum adulterium decem florenis Carolinis multari voluit, iteratum

ratum viginti, tertiatum arbitrariâ pœnâ? *Neg.*

Annon olim quoque pœna adulterii fuerit pecuniaria? *Disq.*

Vtri rectiùs, Parthiné & Saxones, quorũ illi nulla delicta adulterio graviùs vindicabant, hi adulteras strangulatas cremabant, mœchosqué super rogos suspendebant, donec morerentur, an Zaleucus, qui adulteros oculis privavit, Diogenes, qui testium suspensione, Ægyptii, qui narium mutilatione, Germani, qui verberatione ignominosâ hos multabant, Cumæi, qui dedecorosâ circumductione, Athenienses, qui ῥαφανιδῶσι, quam sic vocant? *Disq.*

Si maritus velit adulteram recipere, & propter famam ac honorem liberorum huic delictum condonare, annon planè remittenda esse videatur pœna in honorem matrimonii? *Neg.*

Ac non potius adulterii pœnâ plectendus maritus leno, qui quid de adulterio uxoris suæ cepit, sive jam precium pro comperto stupro acceperit, sive quid aliud, sive denique quâ obligatione ex eo liberatus fuerit? *Aff.*

Itemné, si nihil ceperit, sed aut precibus exoratus adulterum dimiserit, aut negligentiâ, vel culpâ, vel patientiâ, nimiâvé credulitate, uxoris adulteria indeprehensa

henſa tulerit,aut uxorem in adulterio deprehenſam retinuerit, vel damnatam receperit, ſi frugi ſit facta? *Neg.*

Annon ſaltem adulterii pœnâ teneantur ii, qui lenoni marito domum ſcientes locant, aut,cùm ignorantes locâſſent, eundem non expellunt? *Neg.*

Lenones, inquam,& lenæ, qui nuptas proſtituunt, qui domum,agrum,vineam, blaneum, adulterii causâ præbent? *Aff.*

Et in genere, quorum ope, conſilio, ſuaſu, dolo malo,factum eſt adulterium? *Aff.*

Aut curatum, ut vir fœminavé, in adulterio deprehẽſi,pecuniâ aliâvé pactione ſe redimerent? *Diſt.*

Internuncii, pararii, atque, ut ita dicam, proxenetæ ſceleſtæ libidinis? *Aff.*

Etiamné, ſi vel gratis id faciant? *Aff.*

Uti &, qui uxores habent quæſtuarias, etſi uni tantùm atque alteri earum faciant copiam? *Aff.*

Aut, qui infamandæ uxoris causâ adulterum ſubjiciunt? *Aff.*

Adulteriiqué damnatam ſcientes ducunt, damnatové nubunt? *Neg.*

Quiqué poſt tres denunciationes, à marito miſſas, cum uxore ejus deprehenduntur? *Diſt.*

Cubile alienum quis ſit ingreſſus, poſuerit veſtimenta, conſcenderit alterius

torum,

torum, concusserit, prostraverit alterius uxorem, aut non tam prostraverit vi invitam, quàm inclinaverit volentem, & cùm jamjam irruiturus esset, supervenerit maritus, vel quis alius, tenebiturné pœnâ adulterii, diceturq; admisisse hic talis capital? *Aff.*

An ergò solus adulterii conatus heic sufficiat, si verbis, litteris, munusculis quis solicitaverit, oscula sumserit, impudicè attrectaverit? *Neg.*

Et vel osculum vi extorserit, idqué in publico? *Neg.*

Ideoqué malè Publius Mænius, immò bis malè, quod criminaliter animadvertit in libertum, gratum admodum sibi, eò quòd nubilis jam ætatis filiæ suæ osculum dedisset? *Aff.*

Adeoqué, an propter osculum luxuriosum vel nupta mulier easdem debeat ferre pœnas, quas ferret ob adulterium? *Neg.*

Annon interim extra ordinem sint puniēdi hi alienarum nuptiarum solicitatores, & importuni matrimoniorum interpellatores? *Aff.*

Stuprare quis voluerit, sed præter expectationē adulteraverit, & contrà, adulterare quis voluerit, sed præter expectationem stupraverit, ille nuptam, quam rebatur esse innuptam, hic innuptam,

quam rebatur esse nuptã, quæstionis est, an vel ille teneatur pœnâ adulterii, vel hic stupri, licet uterque operam dederit rei illicitæ? *Neg.*

Cognoverit quis per errorem nõ suam, aut quæ se per errorem substraverit non suo, adulteriiné pœnam incurrit, vel ille, vel ista? *Neg.*

Sit maritus ab hostibus captus, aut suæ publicævé rei causâ diu absit, & uxor lõgo tempore transacto, falsis rumoribus inducta, quasi soluta priore vinculo, secundis nuptiis sit juncta, quæritur, an ab adulterii pœnâ sit immunis? *Aff.*

Itemné, si ficta mariti mors argumentum præstiterit faciendis nuptiis? *Neg.*

An hoc temperamentũ quoque locum habeat in militum uxoribus? *Neg.*

An concubina quoque teneatur lege Juliâ de adulteriis? *Neg.*

Saltem sponsa, sive futuri sive præsentis temporis verbis desponsata? *Aff.*

Adeoqué omnes, qui verè adulterium committunt, etiamsi illæ, cum quibus rem habent, sint vulgares, id est, viles genere & conditione? *Aff.*

Neque primus tantùm, qui alterius uxorem adulteravit, sed etiam secundus, tertius, quartus, & sequentes, donec alterius uxor est, quæ violatur? *Aff.*

Etiamné tunc, si marito deserto, passim

ſim ac ſine delectu, meretricio more ſe proſtituerit illa, quæ dicitur eſſe alterius uxor? *Neg.*

An lege Juliâ, nõ quà Juliâ tamen, quoq; etiã teneatur Chriſtianus, ducens Judæã, Mahumedanam, Paganam? *Aff.*

Itemné, ſi cognoverit tantùm? *Neg.*

Et, an perindè id habendum, ac ſi cum mare aut bruto quis eſſet cõgreſſus? *Neg.*

Denique, annon judex adulter quoque punire poſſit adulterum? *Aff.*

An idem punire unum adulterium per alterum? *Neg.*

Matéria Repudii & Divortii ſunt, illius Spõſus & Sponſa, Maritus & Vxor matrimonii cõſummandi, hujus Maritus & Vxor matrimonii conſummati, legitimâ conjunctione, & συζυγίᾳ γαμικῇ, devincti, ſed fidem ſponſalitiam ac conjugalem ex alterutrâ parte violantes. Mentionem facio vinculi & conjunctionis, quia ſunt caſus, quos repudii & divortii dicimus, qui nec ſunt tamen: Ubi autem nihil eſt ligatum, nec ſolutum.

An ſit propriè dictum repudium, vel divortium, quando perſonæ, quæ citra parentum conſenſum, eorumvé, qui parentum ſunt loco, vel in gradibus de jure divino prohibitis, vel per dolũ erroremvé, in ſubſtantiã conjugii impingentem, ſponſalia matrimoniumvé contraxerunt, à ſe

 invi-

invicem separantur? *Neg.*

Cum, inquam, sponsalia & matrimonium sunt ipso jure nulla, ita ut confirmari nullâ ratione possint, ne quidem, si benedictio Ecclesiæ accesserit, & copulatio corporum sit subsecuta? *Neg.*

An ergò tum demum sit locus repudio & divortio, cum vera & rata sponsalia nuptiævé dirimuntur? *Aff.*

Forma Repudii & Divortii consistit in dissolutione obligationis illius mutuæ, & legitimæ conjunctionis, ejusque tam mentalis, quàm corporalis, per competentem judicem factà, quemadmodum vel ipsum utriusque vocabuli etymon innuit. Dicitur enim repudium à re pudendà, eò quòd fiat ob rem pudendam, id est, à conjuge pudente contra conjugem pudendum: Divortium verò, vel à divertendo, quòd conjuges soluto conjugio divertant, inque diversas partes abeant, res suas sibi habere atque agere jußi, translatione sumtà à divortio aquarum, rerumque similium, quæ initio fuerunt simul, vel à mentium diversitate, quòd diremto matrimonio pars nocens mentem mutâsse convincatur, quam habuit, cum matrimonium contraxit, sic dictum εὐφημίας ἕνεκα, *mollißimo nomine, quòd alter contrahentium ab altero deflectat, & à cõtractu recedat, sicut dissolvi tunc emtio dicitur, cum ab eâ disceditur.*

An

An ſit verum repudium & divortium, an verò fribuſculum fribiuſculum friguſculum frivuſculum friviculum friviuſculum, id eſt, frivum & frivolum, ſi non fiat animo perpetuam conſtituendi diſſenſionem? *Aff:Poſt.*

Ideoqué malè Seneca appellet moroſæ uxoris quotidiana repudia, ſæpè litigantis, & in gratiam redeuntis? *Aff.*

Nec meliùs Canoniſtæ, qui ad ſolutionem vinculi cōjugalis nullam docent dari cauſam? *Aff.*

Atque adeò, annon divortium vinculum ipſum ſolvat matrimonii, non aliquid tantùm matrimonii? *Aff.*

Ideoqué afferat & inferat omnimodam abſciſſionem atque abſceſſionem conjugalem, oppoſitam perpetuæ conſenſioni ac conſuetudini vitæ individuæ? *Aff.*

Separationemqué, tam mentalem, quàm corporalem? *Aff.*

CAPUT V.

Finis Conjugii, iſqué duplex, quorum alterum proximè exprimit vocabulum Matrimonii, alterum cognatum vocabulum Conjugii. Vtriusque Notatio Grammatica. Conjugii duo gradus, Sponſalia & Nu-

Nuptiæ. Sponsalia definiuntur, & dividuntur in Pura ac Conditionata, utraque in Publica & Clandestina. Quid ea? Nuptiæ hinc & ipsæ definiuntur. Harum solennia & Ritus, tã apud Paganos, quàm Nostrates, id est, Christianos. Dubia, sive Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Finis Societatis Cõjugalis vel Primarius est, vel Secundarius.

Primarius est ἡ Γέννησις, Liberorum Procreatio, tum ratione Speciei, & sic tendit ad generis humani multiplicationem, tum ratione Individui, & sic consulit honori natorum, dum id operam dat, ut liberorum procreatio sit legitima, hoc est, fiat in conjugio, non extra illud.

Secundarius est ἡ Βοήθεια, Mutuum Adjutorium, consistens in animorum conjunctione, & officiorum conjugalium reciprocatione fideli.

An præter duos nominatissimos fines conjugii, descriptos in textu, detur tertiarius? *Neg.*

Adeoqué vagæ libidinis coërcitio & ipsa sit finis conjugii ex Dei instituentis institutione? *Neg.*

Ideoq;

Ideoqué verba illa,(non eſt bonum,hominem eſſe ſolum,) tantùm ſint accipienda de prænominatis duobus finibus? *Aff.*

Neque tantùm de fine conjugii ſecundario, verùm etiam primario? *Aff.*

An iſtic conſideratum remedium incontinentiæ? *Neg.*

Talequé remedium Adamo,pro conditione ejus temporis, fuerit neceſſarium? *Neg.*

Universè, annon matrimonium πρώτως καὶ κυρίως, ſuiqué naturâ, fiat τῆς γενέσεως ἕνεκα, liberorũ procreandorum gratiâ? *Aff.*

Ideoqué non valeat matrimonium,adjectâ conditione in contrahendo, quæ ſit contra iſtam matrimonii naturam? *Aff.*

Et conſequenter, annon huic inſtituto repugnet votum continentiæ perpetuæ, quale Monachorum, votum virginitatis, quale Monialium, & in genere perpetui cœlibatus profeſſio? *Aff.*

Etiamné viduitatis profeſſio? *Neg.*

Vagavé libido, & quæ hanc libidinantium libidinem ferè comitari amant, procuratio abortus, conceptionis eluſio, expoſitio liberorum natorum? *Aff.*

Cumqué hic ſit finis conjugii primarius atque architectonicus, an ergò matrimonium contrahi poſſit ad certum tempus, donec proles ſuſcipiatur? *Neg.*

Saltem interveniente Ecclesiæ dispensatione? *Neg.*

Adeoqué, an Ecclesia dispensare heic possit? *Neg.*

Annon finis conjugii, saltem δευτέρως, sit studiorum, consiliorum, operarum, officiorum communicatio, duobus verbis, Mutuum Adjutorium? *Aff.*

Ejusqué intuitu rectè senibus, si minùs in officium & remedium, minimùm in auxilium deficientis naturæ, detur concedatur jus nuptiarum? *Aff.*

Etiam depontanis, id est, capularibus & decrepitis? *Aff.*

Atque ita senes, licet uxoribus ob naturæ defectum non possint ampliùs uti pro uxoribus, eas nihilominnus habere possint pro sororibus, immò pro uxoribus, manente matrimonii, & nomine, & re? *Aff.*

An hunc finem quoque assequantur Eremitæ seu Anachoretæ? *Neg.*

Ideoqué ei non non repugnet vita Eremitica & Anachoretica? *Aff.*

An tam ille quàm hic locum habeat, non tantùm in hâc vitâ, sed etiam in alterâ? *Neg.*

Et convenienter conjugium sit tantùm status hujus seculi? *Aff.*

Ideoqué dissolvatur morte partium? *Aff.*

Aut

Aut finiatur potiùs, quàm dissolvatur? *Aff.*
Alterum horum finium subjicit vox Matrimonii, quæ à matris nomine, non jam adepto, sed cum omine mox adipiscendo, id est, non tam ab actu maternitatis, quàm à spe: alterum vox conjugii, quæ à junctâ fide, seu jugo, quo invicem jugantur mas & fæmina, vir, inquam, & mulier, ad perferendas res secundas pariter atque adversas, quoniam nubendo, non prosperæ tantùm, sed omnis vitæ ac fortunæ, initur societas. Aliter Connubium audit, quod nihil aliud, quàm jus legitimi matrimonii seu conjugii, uxorisque jure ducendæ nubendique facultas, sicut commercium emendi vendendique invicem cluit jus.

An matrimonium, conjugium, connubium, nuptiæ, sint vocabula synonyma, & termini æquipollentes, saltem usu loquendi? *Aff.*

Etiamné usu artis? *Neg.*

An conjugata? *Aff.*

Et si, realiané, an nominalia? *Aff: Prius: Neg: Post.*

An rectè Scholastici nugivenduli matrimonii originationem arcessant, jam à mare καὶ νόμῳ, quasi marinomium, jam à materiâ καὶ μόνῳ, quasi materinomium, jam a matre & monendo, quasi matrimonium, id est, matris monitum? *Neg.*

Annnon nubendo omnis vitæ ac for-

tunæ ineatur ſocietas? *Aff.*

An verba, omnis vitæ, hoc loco ſint accipienda de totâ vitâ, an de omni vitâ, hoc eſt, omni vitæ genere? *Aff:Vtr.*

Et ſi, an ergò matrimonium contrahi nequeat ad tempus? *Aff.*

Aut neceſſariò uxor comitari teneatur maritũ rebellem, homicidam, furem, proſcriptum, excommunicatum, extorrem, inquam, domo, penatibus, foro, eccleſiâ, urbe, putà, ſi domicilium alicubi conſtituerit? *Aff.*

Eâdemqué operâ ferre, quod ferendum eſt marito ex luxuriâ maleficiové? *Neg.*

Minimùm alimenta præſtare vel bannito? *Aff.*

Et, annon uxor Caini ſecuta Cainum in exilium ſit, poſt commiſſum homicidum? *Aff.*

Etiamné erronem & vagabundum tenetur ſequi uxor? *Diſt.*

Saltem tunc, ſi ſcivit eum eſſe talem tempore contracti matrimonii? *Aff.*

Itemné, ſi ignoravit? *Neg.*

Atque adeò, annon mulier uxor, ſi vir maritus antea ſolitus ſit ſæpiùs & longiùs peregrinari, videatur tacitè nupſiſſe in eam conditionem? *Aff.*

Aut, annon in caſu, quo non tenetur ſequi maritum peregrinantem, vel peregrinaturientem veriùs, interim alii poſſit nubere? *Neg.*

Annon

Annon teneatur ſequi peregrinantem, ſi modica ſit peregrinatio, vel maritus ex causâ ſe transferat ad alia loca, mutando domicilium? *Aff.*

Nominatim maritum, vitæ profeſſione hiſtrionem, ludionem, circumcellionem, circumforaneum? *Aff.*

Itemné, ſi probare poſſit, quòd de induſtriâ certâ ſede non maneat, vel quòd crudeliter aut turpiter ipsâ uti cōſtituerit, quodqué licentiam tantùm, quâ ipſi nocere poſſit, non verum conſortium, captet? *Neg.*

Annon contrà maritus teneatur uxorem circumducere? *Aff.*

Et, ſicut infortunium tanti ſccii, ita crimen, vel ille, vel illa, ferre? *Neg.*

Conjugio accidunt Sponſalia & Nuptiæ, tanquam duo quidam gradus, quibus matrimonium legitimum perficitur, ideò primitùs introducti, tum ne tanti momenti obligatio protinùs, ſed duobus diſtinctis actibus, abſolveretur, tum ut medio temporis intervallo diſpici poſſet, num aliquid eſſet, quod matrimonii conſummationem impediret, quoniā conſummato matrimonio res in integrum reſtitui in virgine nullo modo poteſt, in viduâ ſine maculâ non poteſt, tum denique, ut ſic honeſtati conſuleretur, quod non videbatur poſſe fieri, ſi ſtatim, poſtquam facta eſt ſtipulatio, ad concubi-

tum effreni libidinis impetu contrahentes proruerent.

An ſic ſpondeantur nuptiæ,ut illicò contrahantur ? *Neg.*

An ergò ad matrimonium requirantur præcedanea ſponſalia ? *Aff.*

Et conſequenter tempus aliquod intercedere debeat inter pactū matrimonium, & nuptias , id eſt , inter diem ſponſionis , & executionem ejus ? *Aff.*

Etiamné , ſi ſponſi ſint maturi , ſponſæ nubiles ? *Aff.*

Atque a deò , annon aliquantillum ſpacii dandum ſit paratui nuptiarum,conſuetudinibuſqué & dotibus expediundis , etiamſi primo die viripotentes ſponſi , viripatientes ſponſæ ſint ? *Aff.*

Annon ampliandum ſubindè ex causâ , proferendumvé ? *Aff.*

Saltem ante ætatem jugalem ? *Aff.*

Immò etiam poſt ætatem jugalem , juſtâ & neceſſariâ de causâ , probabilivé ? *Aff.*

An rectè his cauſis accenſeantur,abſentia . infortunium, invaletudo ſponſi ſponſævé , morbi & mortes ſuorum, luctus ? *Aff.*

Ideoqué non abs re laborent ſuſpicionibus contracta ſponſalia , agente parente in extremis ? *Aff.*

Annon præſtet ea trahere ? *Aff.*

An

An interjecto hoc tempore inter sponsalia & nuptias, post desponsationem, ante copulationem, alterutri parti liceat pœnitere? *Dist.*

Similiterné post juratam desponsationem? *Dist.*

Annon Ecclesia interim tales possit cogere ad matrimonium consummandum? *Neg.*

Saltem censurâ ecclesiasticâ notare subterfugientes judicium ejus? *Neg.*

Annon punire magistratus eum, qui cum sponsâ, sive virgine, sive viduâ, ante benedictionis solennia rē habuit? *Aff.*

Ideoqué meritò culpandus sit mos earum regionum, ubi sponsi peractis sponsalibus cum viduis mox cōsuescunt? *Aff.*

Ut rem mittam in compendium, annon culpam coram ecclesiâ, præeunte in verba ministro, publicè debeat agnoscere, quæ virginitatem ante benedictionem sacram sponso prodidit? *Disq.*

Quiq; ex tali concubitu tollitur filius, si ante nuptias ac solennē benedictionem mortem obeat sponsus pater, jure illegitimi veniat, & jure quidem? *Aff.*

Sponsalia sunt mentio & promissio sive repromissio futurarū nuptiarū, facta legitimè & ritè inter cōtrahētes, aliàs absētes, aliàs præsentes. Tribus, quod ajunt, verbis, futurarum nuptiarum promissa legitima. Vel plenius

pleniùs & planiùs. Sponſalia ſunt contractus, quo mas fœminæ, fœmina mari, conjugium legitimè promittit, eiquè ſe conjugem futurum ſtipulatur, ſic dicta à ſpondendo, quia moris fuit veteribus, ſpondere ac ſtipulari, ſeu ſtipulatione promittere, ſibi hanc, & non aliam, uxorem futuram. Hinc ſtipulatio, ſive promiſſio dotis, Sponſio appellatur, & qui puellam ſpondet, Sponſor, & cui ſpondetur, Sponſus, & quæ ſpondetur, Sponſa, actus verò ipſe ſponſalis, Sponſalia. Græci μνηστεία *exponunt, atque in eâ mentione promiſſionem nuptiarum ſubintelligunt, geminam ob cauſam. Vt ita* ἡ μνηστεία *ſit mentio promiſſionis in genere, in ſpecie verò mentio promiſſionis conjugalis, ipſa, inquam, petitio mulieris in uxorem, ipſa actio petendi mulierem in uxorem, ipſe actus exercitus ambiendi.*

An in hâc materiâ differant vocabula, ſpondere, ſponſare, deſpondere? *Aff.*

Annon interim autores claſſici utantur his promiſcuè, ita ut, ſicut deſpondere nihil eſt aliud, quàm ſe accepturum ſpondere, ita ſponſare nihil ſit aliud, quàm facere ſponſalia, compromittereque in matrimonium futurum? *Aff.*

An mentio hîc ſit quælibet verbificatio, an verò geſtio & diſpoſitio? *Aff: Poſt.*

Adeoque verba in hoc contractu non tã ſint enunciativa, quàm diſpoſitiva? *Aff.*

Atque

Atque adeò, an aliquid intersit, utrùm testatio interponatur, an quis sine scripturâ promittat? *Neg.*

Dumqué spondent consponsi, annon spondeant simul & semel omnes tres conjunctiones, persuade animorum, solennium, & corporum? *Aff.*

Pactoné nudo, an consensu? *Aff.: Post.*

An ergò sufficiat nudus cōsensus ad constituenda sponsalia? *Aff.*

Et si, an desideretur purus, absolutus, præsens, an verò cum tractu aliquo temporis? *Aff. Post.*

Ideoqué omnia sponsalia sint de futuro, nulla de præsenti, cùm sint spes nuptiarum, non ipsæ nuptiæ, aut nuptiæ quidem, verùm speratæ? *Aff.*

Eâqué de re Canonistæ malè hæc secent in ea, quæ de futuro & quæ de præsenti, per verba, ducam, duco, nubam, nubo? *Aff.*

Annon interim aliquo modo possint excusari Canonistæ, intuitu executionis matrimonii? *Aff.*

Ideoqué divisio hæc sponsaliorum Canonistica, utut vitiosa, & non recta, tamen, quia usu invaluit, sit suo loco retinenda, saltem non negligenda? *Aff.*

An ergò, admissâ hâc distinctione, sit aliquod discrimen inter sponsam & sponsam, sponsam de præsenti, & sponsam de futuro? *Aff.*

Et

Et illa verè ac propriè uxor, non etiam hæc? *Aff.*

Contrahantur sponsalia ab impubere verbis præsentis temporis, de præsentiné ea, an futuro? *Aff: Post.*

Annon verisimiliter ex parte puberis de præsenti, ex parte impuberis de futuro? *Aff.*

Iuvenis puellæ fidem dederit in hæc verba: Volo te habere uxorem, neque unquam deseram, nemo nos divellet, nisi mors: Sponsaliané de præsenti, an de futuro? *Aff: Prius.*

Itemné, si quis dicat: Iuro, promitto, quòd nunquam aliam accipiam uxorem, præter te? *Neg.*

Annon saltem inde oriatur obligatio conditionalis, & contra talem detur actio, si acceperit aliam? *Aff.*

An ideò, quia juravit? *Neg.*

Aut quasi juramentum solum efficiat sponsalia de præsenti? *Neg.*

An ergò propter conditionis appositionem? *Aff.*

Condictum sit: Si Titius moriatur, contraho: Sponsaliané, an matrimonium? *Aff: Prius.*

Dictum sit: Placet consentire per verba de præsenti in maritum: matrimoniumné, an sponsalia in hâc formulâ? *Aff: Prius.*

Quid

Quid de his formulis: Promitto, quòd te despõsabo, quòd te despõsavi: sapiuntné sponsalia, an matrimonium? *Dist.*

Quid de illis: Volo te accipere in sponsum & maritum, accipio te in sponsum & maritum: inferuntné sponsalia, an matrimonium, an verò spõsalia simul & matrimonium? *Disq.*

Quid istis: Promitto ducere & habere, accipiã & habebo: resipiuntné sponsalia, an matrimonium? *Aff: Prius.*

Sit dictum: Ducis me? Et redictum: Duco verò: matrimoniumné? *Aff.*

Sit dictum interrogatoriè: Sum tua uxor? Et redictum responsoriè: Tu es mea uxor: matrimoniumné, an sponsalia? *Aff: Prius.*

Etiamné, si non præcesserit interrogatio? *Dist.*

Sit responsum ad verba alterius partis, Promitto, quòd hodie te habebo uxorem: matrimoniumné? *Aff.*

Etiamné, si alter de sponsalibus egerit, alter de matrimonio, ille de alliis, hic de cæpis, ille de anseribus, hic de anatibus? *Neg.*

Atque adeò, an contractum sit matrimonium, si sit responsum, habebo, roganti matrimoninm præsens? *Neg.*

Saltem contracta sponsalia? *Neg.*

Sit dictum: Ego vos duco in uxorem, & singu-

ſingulæ reſpōdeant, ego te in virum accipio: contractumné matrimonium? *Neg.*

Dicat unus: Ab hoc die te habebo in uxorem: Alter ſive alius: Ego verò habebo te uxorem: contractané, vel ab illo ſponſalia, vel ab hoc matrimonium? *Neg.*

Annon ſponſalia, ſi ſic dicam: Placet mihi tecum contrahere matrimonium, volo tecum contrahere matrimonium, volo contrahere, volo ducere? *Aff.*

Annon matrimonium, ſi ſic dicam: Volo te habere, volo te tenere in uxorē, volo te accipere in virum? *Aff.*

Mulier viro dicat: Tu me perpetuò ludis, ego verò vellem, te agere ſeriò: Vir mulieri reponat: Ego verò agam ſeriò, eductumqué mox digito ſuó annulum digito immittat mulieris, contractumné ex eo contractu matrimonium eſt? *Aff.*

Aut pronuncientur verba, verùm deliberatò, accitis teſtibus, ſolennibuſqué aliis cōparatis, quæ aliâs videri inepta matrimonio poterant, inferuntné matrimonium? *Aff.*

Atque adeò, an ducam, accipiam, habebo, dabo, deſponſabo, nubam, ſint verba inepta matrimonio, an verò tempus verbi? *Aff: Poſt.*

Ideoqué, ſi dubitetur, utrùm ſponſalia ſint de præſenti, an de futuro, judicandū ſit ex verbis, an verò ex mente & ſenten-

ſententiâ cōtrahentium, aliiſqué circumſtantiis? *Aff: Poſt.*

Si item dubitetur, an verba ſe habeant ad matrimonium, an verò ad ſponſalia, ad matrimonium, ſeu pro matrimonio potiùs, quàm ad ſponſalia, ſeu pro ſponſalibus, ſint interpretanda? *Aff.*

Etiā contra fundantem ſe in verbis? *Aff.*

Annon interim, ſaltem ὡς πολὺ, & ſecūdum communem contrahendi ſtilum, ſponſalia exprimantur per verba futuri temporis, matrimonium per verba præſentis temporis γραμματικῶς? *Aff.*

Etiamné λογικῶς? *Neg.*

An obligent contracta? *Aff.*

Et ſi, an præcisè? *Neg.*

Adeoqué promiſſio ſponſalitia ſit peremtoria, atque omninò cogens, ita ut alter contrahentium ducere, alter nubere teneatur, uterque abſciſsè? *Neg.*

Annon interim ex his detur actio? *Aff.*

Perqué ſponſalia ſponſus obligetur in tantum ſponſæ, ſponſa ſponſo, ille ad ducendum, hic ad nubendum? *Aff.*

An per acceptionem munerum, oſcula, amplexus, deducantur in matrimonium? *Neg.*

Vlteriusvé tentamentum? *Diſt.*

Nominatim per cognitionem carnalem? *Aff.*

Universè, an contrahere poſſint omnes

nes ſponſalia, qui & nuptias? *Aff.*

An itē omnes nuptias,qui ſpōſalia? *Neg.*

Ideoq; etiā,qui ducere & nubere nequeunt, poſſint nihilominùs deſponderi? *Aff.*

Etiam impuberes? *Aff.*

An hi, ſicut poſſunt contrahere ſponſalia de futuro,ita poſſint cōtrahere ſponſalia de præſenti? *Neg.*

Aut quovis tempore? *Neg.*

Etiam à primordio ætatis? *Neg.*

Atque ante ſeptimum annum, ſeu expletum ſeptennium? *Neg.*

Annon ſufficiat, ſi ultimus anni dies ſit cœptus? *Aff.*

Aut modicum ſuperſit de nominatiſſimo anno? *Neg.*

Anticipationiqué heic ſit locus, etiam cis ſeptimum annum? *Neg.*

Præſertim, ſi malitia ſuppleat ætatem? *Diſq.*

Aut major ſeptennio, cum minore, proximâ tamen ſeptennio,cōtrahat? *Neg.*

Vel pro contrahentibus ſpondeant parentes? *Neg.*

An ergò contracturos ſponſalia,ſecundum legis taxationem,ad minimum conveniat eſſe ſeptennes? *Aff.*

Ideoqué, ſi contrahentes ſint infra aut intra illam ætatem, nullius momenti ſint ſponſalia? *Aff.*

Ne quidem, ſi parentum conſenſu juſ-

ſuvé

ſuvé ſint inita, vel inter utramque, vel inter alteram perſonā minorennem? *Aff.*

Annon nihilominùs ſic contracta convaleſcant temporis tractu, ſequenti habitatione? *Aff.*

Aut, ſi deſponſi ex parentum conſenſu impuberes, ætatis defectū ſupplente malitiâ, coërint? *Aff.*

Atque adeò, annon etiam in ſponſalibus his interpretativis, ut quidem ea vocant Canoniſtæ, neceſſarius ſit, non tantùm parentum, verùm etiam contrahentium conſenſus? *Aff.*

Ideoqué, ſi adultiores facti mutârint animum, & cōtraxerint aliud matrimonium, volentibus tamen ac faventibus parentibus, illud valere debeat, non ſponſalia? *Aff.*

Itemné, ſi nolentibus? *Neg.*

Eaqué propter, ne quidem completo atque exacto ſeptennio, contrahere poſſit filius abſque patre tutorevé? *Aff.*

An olim ante decimum vel undecimum annos ſolita fuerint contrahi? *Neg.*

Annon ſaltem ante duodecimum? *Aff.*

Eamqué ob cauſam valuerint ſponſalia, illo tempore contracta, ſi verbis res eſſet peracta, & ſic eſſet dictum: Ego te in uxorem accipio, ſuo videlicet tempore: etſi contrahentes eſſent impuberes? *Aff.*

Etiamné, ſi promiſſionem habuiſſent de nuptiis cōtrahendis ante duodecimum annum,

annum, & legitimam ætatem? *Dist.*

Aut in gradibus prohibitis? *Neg.*

An ergò, ubi nuptiæ inhibitæ, ibi etiam ſponſalia inhibita eſſe intelligantur? *Aff.*

An ſponſalitia, convivium, arrhæ, ſtipulationes, deſiderentur ad contrahenda ſponſalia? *Neg.*

Ideoqué ea ſine his quoque poſſint contrahi? *Aff.*

Atque adeò, an adhuc ſponſalia fiant interpoſitis ſtipulationibus, ſic dictis, quòd actum facerent ſtipulum, id eſt, firmum? *Neg.*

An fœminæ quoque potuerint ſtipulari? *Neg.*

Saltem parentes, & filiis, & filiabus? *Aff.*

An abſens abſenti quoque poſſit deſponderi? *Aff.*

Et conſequenter ſponſalia poſſint fieri per epiſtolam, interpretem, proxenetam, procuratorem, ſequeſtres nuncios ac renuncios? *Aff.*

Annon interim requiratur, ut ſit miſſus nuncius ille, per quem contrahi dicitur matrimonium? *Aff.*

Ideoqué non ſufficiat, ut quis ſponte ſuâ eat, & nunciet, ſe audîſſe, cum Titius dixit, velle ſe Cajam capere in uxorem? *Aff.*

Et,

Et, an tale matrimonium ratificetur, ſic contractum? *Neg.*

Ideoqué accedere debeat ratihabitio? *Aff.*

Annon ſufficiat tacita? *Diſq.*

An idem jus heic ſervetur & teneat in ſponsâ abſente, quod in ſponſo? *Aff.*

An ſponſi rectè appellentur conjuges? *Neg.*

Saltem conjuges initiati? *Aff.*

An his jus tori? *Neg.*

Eaqué propter ſint puniendi, ſi jure eo velint uti? *Aff.*

Annon interim ſponſa efficiatur eo ipſo, dum ſpondet, de foro & domicilio ſponſi? *Neg.*

Adeoqué, ſicut ſponſalia à nuptiis, ita ſponſa differat à nuptâ? *Aff.*

An ſit vidua, quæ fuit ſponſa? *Neg.*

Aut ab eâ lugendus ſit ſponſus? *Neg.*

Eademné, quæ pacta, ſperata? *Aff.*

An ergò ſperata, pacta, ſponſa, ſint vocabula ſynonyma? *Aff.*

Itemné vox deſtinata? *Neg.*

Sponſalia hæc universè vel Pura ſunt, vel Conditionata: Quorum illa ſine conditione, hæc cum conditione contrahuntur.

Conditio illa vel Licita eſt & Poſſibilis, vel Illicita & Impoſſibilis.

Conditio Licita eſt, quæ non eſt contra naturam aut honeſtatem matrimonii.

Con-

Conditio Poßibilis est, quæ in manu ac potestate est contrahentis.

Conditio Illicita atque Impoßibilis contrà: Quæ ideò habentur pro non adjectis, id est, aut nullis, aut annullativis.

An ſponſalia, ubi purè unus, alter ſub conditione contraxit? *Neg.*

Et, an ſponſalia poſſint contrahi ſub conditione? *Aff.*

An teneat conditio, ſi alter ei non conſenſit? *Neg.*

Matrimoniivé contractus conditionalis, non extante conditione? *Neg.*

Saltem tunc, quando ſponſalia ſub conditione ſecutus eſt concubitus? *Aff.*

Aut, ſi ſublata conditio eſt? *Aff.*

Conſenſuſné matrimonialis, an verò ſponſalitius, cum dico, accipio te uxorem, ſi centum dederis? *Aff: Poſt.*

Matrimoniumné, an ſponſalia ſub conditione, ſi dico, accipio te uxorem, cum id fiet? *Aff: Poſt.*

Contraxi ſub conditione, ſi patri placeret, ſponſaliané? *Aff.*

Sit conditio honeſta, pertinens ad conjugium, annon ſuſpenditur conſenſus, matrimoniumqué impeditur, donec impleatur conditio? *Aff.*

Aut annon, ſi conditio quidem ſit licita, verùm peregrina, ut, ſi Romanus vicerit Parthum, favore matrimonii habeatur

tur pro non adjectâ? *Neg.*

Quid de necessariâ conditione, si cras sol orietur, vitiatné & ipsa? *Neg.*

Quid de turpi, eâvé, quæ est contra naturam matrimonii, ut, si furtum feceris, si patrem occideris, si sines te cognosci cognitione fornicariâ, si te adulterandam tradideris, si quæstum, si abortum feceris, si vites generationem, si virginem te invenero, donec aliam, vel ditiorem, invenero, quàm diu mihi fueris bona, accipio te ad biennium, vitiantné? *Aff.*

Atque adeò, an matrimonium possit contrahi sub conditione turpi ac resolutoriâ matrimonii? *Neg.*

Omnesné turpes conditiones sint ejusdem generis? *Aff.*

Ideoqué vitient omnes? *Aff.*

An & hæ conditiones sint turpes, si castè vives, si conjugale debitum negaveris, quoties id mihi exigere non licet? *Neg.*

Aut contra substantiã matrimonii illa, si veneris ad exequias meas? *Aff.*

Quid de conditione palàm impossibili per naturam, ut, si quis dicat ad cæcam, & visu orbatam, accipio te uxorem, si me videris, aut de facto impossibili, ut si quis dicat, accipio te, si digito cœlum tetigeris, vitiantné? *Aff.*

Etiamné illa conditio sit impossibilis,

ſi Pontifex diſpenſabit, aut, ſi licebit ducere conſobrinam? *Neg.*

Utraque Sponſalia vel Publica ſunt, vel Clandeſtina.

Sponſalia Publica ſunt, quæ palàm contrahuntur, in præſentiâ teſtiũ idoneorum, & publicà autoritate eorum, qui matrimonio de jure, & poſsunt, & debent copulare.

An locus faciat, ut quid ſit publicum, vel privatum? *Neg.*

Inqué loco publico poſſit quid fieri clam, & contrâ in privato publicè? *Aff.*

In loco publico ſponſalia clandeſtina, & contrà in privato publica? *Aff.*

An ſponſalia publica ſemper valeant? *Neg.*

An nominatim in gradibus de jure divino prohibitis? *Neg.*

Annon anteferenda clandeſtinis, ſi hæc concurrant? *Aff.*

Etiamné, ſi antecedant, putà, ſi ſponſus & ſponſa cõfiteantur, ſe ſponſalia clãdeſtina priùs contraxiſſe, idqué probent per unum teſtem, vel publicam famam viciniæ? *Aff.*

Annon ſaltem hæc illis, clandeſtina publicis, ſi ad clandeſtina ſponſalia acceſſerit copula? *Neg.*

Quòd ſi utraque pars confiteatur ſponſalia publica, vel una pars neget, verùm per

per alteram probetur, quæritur, poſſintné compelli ad conſummandum matrimonium contrahentes? *Aff.*

An ergò per unius confeſſionem plenè probetur matrimonium? *Neg.*

Saltem utriuſque confeſſio partis probet plenè pro matrimonio? *Aff.*

Itemné, ſi videantur fateri ad vitandam pœnam? *Neg.*

Aut in præjudiciũ alterius matrimonii? *N.*

Annon ſaltem tunc probet plenè confeſſio unius, ſi currat adverſus cõtractum matrimonium in incommodum ipſius fatentis, ad tori ſeparationem? *Diſt.*

An uni huic, ſtante ſimul famâ, ſit credendum, alleganti propriam turpitudinem? *Diſt.*

An in ſpecie probetur matrimonium hâc confeſſione, ſi quis fateatur, ſe, ut muliere potiretur, non animo contrahendi eam ſponſâſſe? *Aff.*

Siqué probata verba ſint, quæ matrimonium indicunt, cenſeatur ſimul probatum matrimonium? *Aff.*

Etiamné, ſi probata ſint facta, quæ afferunt & inferunt matrimonium? *Aff.*

Annon facta verbis heic ſint pleniora & potiora? *Aff.*

Omnibuſné, etiam ſolennizatis? *Neg.*

Atque adeò, annon ex inſtrumento nuptiali quoque etiam probetur matrimonium? *Aff.*

Aut, annon præſumatur matrimonium contractum, ſi nec de contracto, nec de contrahẽdo matrimonio loquatur inſtrumentum, ſed de matrimonio ſimpliciter? *Aff.*

An item, ſi de ipſo matrimonio, & de verbis, per quæ illud eſt contractum, ſit inſtrumentum? *Aff.*

Aut in alio inſtrumento publico appellatio uxoris ſit perſcripta? *Diſt.*

Annon nominatio, cohabitatio, coitio, fama, ſimul juncta, probent matrimonium? *Aff.*

Æqualitaſvé magna? *Aff.*

Quid de teſtibus, an deſiderantur & ipſi in matrimonio contrahendo? *Aff.*

Et ſi, an ſemper? *Neg.*

Aut quivis? *Neg.*

Et, ſi non, an omni exceptione majores? *Aff.*

Vnuſné, an plures? *Neg: Prius: Aff: Poſt.*

Quinquené ad minimum, an verò ſeptem, octové, decemvé, quindecimvé? *Neg.*

Adeoqué fraudulentum ſit, quod cum minori numero fit? *Neg.*

An certus numerus poſſit definiri? *Neg.*

Ideoqué requirantur plures pauciores vé pro contrahentiũ qualitate, locorumqué ac temporum opportunitate? *Aff.*

Si

Si plures, uniné magis pro matrimonio ſit credendum, quàm pluribus contra matrimonium? *Diſq.*

Etiamné Doctori, dicenti pro? *Diſq.*

Vel ſi ſentiat contra communem? *Neg.*

Ut pertexam cœptam telam de teſtibus, poſſuntné eſſe teſtes in materiâ matrimonii aleatores, & in genere homines infames de facto? *Neg.*

Saltem ignobiles, tenues, humiles? *Aff.*

Etiamné pauperes? *Diſt.*

Nominatim pauperes, qui tales ſunt facti ſuâ culpâ? *Neg*

Neque pauperes tantùm, verùm etiam mendici? *Neg.*

Ipſæ quin etiam fœminæ? *Aff.*

Vel cum ſine viri volunt dicere teſtimonium conſenſu? *Aff.*

Quid de proxenetis, aut proxeneticum habẽtibus, poſſuntné eſſe mediatores hâc parte? *Diſt.*

Annõ ſaltem volente utrâqué parte? *Aff.*

Quid de nunciis & domeſticis, an horum teſtimonium valet in matrimonialibus? *Diſt.*

Annon domeſtici pro domeſtico, ſi commodum & incommodũ vertatur inſeparabile? *Aff.*

Quid de amicis & compatribus, annon ſaltem horum teſtimonium recipiendum in præſenti contractu? *Diſt.*

Quid de cognatis,ſtatné teſtimonium, quod perhibetur ab his in causâ cognatorum circa matrimonium? *Diſt.*

Annon, cum valdè ſunt honeſti, qui ſupra communem famam aliquid habēt, cum juncti utrique parti, cum ejus quoque cognati partis, quæ affectare matrimoniū non habet, pro quâ dicere ad matrimonium obligandum nunc volunt teſtimonium? *Aff.*

Itemné, ſi ſoli veniant dicere teſtimonium de matrimonio, quod coram multis aliis contractum eſt, ſi plures numero ſoli, cum teſtimonium venit contra matrimonium? *Neg.*

Annon, ſi nulli alii interfuiſſe dicantur contractui matrimonii præter cognatos, aut,ſi non repellantur penitus? *Aff.*

Similiterné, ſi affectio cognatorum ſit ad ipſum matrimoniū, ſequé percupidos eſſe oſtendant matrimonii, ſiqué injuria fieret ſic cognationi,non ſequente matrimonio, neque tam teſtimonium dent affectioni in cognatum, quàm affectioni ad rem præſentem? *Neg.*

Aut,ſi majorem habeant affectionem ad unam partem, cum dicunt contra matrimonium? *Neg.*

Sint uterque nobiles & divites, ſed alter nobilior & ditior, an excludentur à teſtimonio ferendo, qui cognati ſunt partis

tis minùs nobilis & divitis? *Neg.*

Virqué adeò ſit nobilis, qui plebejam admodum diligat, an admittentur cognati, ut de matrimonio contracto probent? *Diſq.*

Annon ſaltem, ut probent de vehementiâ amoris? *Aff.*

An mater heic ſuſpectior ſit conſanguineis? *Aff.*

Convenienterqué pater & frater? *Aff.*

Annon interim magis recipiatur teſtimonium patris pro filio, fratris pro fratre, quàm matris pro filio filiâvé? *Aff.*

Sponſalia Clandeſtina ſunt, quæ clam, remotis arbitris, & nullis teſtibus idoneis præſentibus, aut in præſentiâ teſtium quidem, ſed citra conſenſũ parentum, eorumvè, qui parentum ſunt loco, contrahuntur.

An ſponſalia clandeſtina ſint ſponſalia ſubſtantialiter? *Neg.*

Saltem apud Deum? *Neg.*

An ideò rectè prohibeantur legibus? *Aff.*

Omniané illa ſint clandeſtina ſponſalia, quæ contra prohibitionem generalem vel ſpecialem, expreſſam vel tacitam, contrahuntur? *Neg.*

Quæqué quid habent clandeſtinitatis? *Neg.*

Annõ interim ſola per ſe clandeſtinitas vitiet ſponſalia? *Aff.*

Etiamnê matrimonium? *Aff.*

Atque adeò, an dicantur clam facta sponsalia matrimoniumvé, quæ per interpositam personam sunt facta, aut quibusdam amicis intervenientibus? *Dist.*

Sine testibus omninò, vel cum testibus, verùm clam eos, quorum interest? *Aff.*

Noctuvé? *Dist.*

Aut in gradibus prohibitis? *Neg.*

Annon, cum testibus injungitur notariové, ne quid dicant? *Dist.*

An clandestinum matrimonium, quando in periculo mortis cõtrahitur cum eâ, ex quâ erat proles, & quidem absque testibus, quòd non vacet tum cõtrahere publicè? *Neg.*

An clandestinum matrimonium, si præmissa edicta non sunt, denunciationesqué factæ non sunt, quas præmitti ex consuetudine oportebat, etiamsi sit cõtractum in præsentiâ plurium testium? *Aff.*

Annon aliquâ suspicione laborent testes, qui dicunt, se matrimonio clandestino interfuisse? *Aff.*

Adeoqué, an ullus numerus testium sit satis, si secretò res acta? *Neg.*

Nuptiæ sunt solennis ligitimorum sponsaliorum benedictio & consummatio, sive, quod eodem recidit, legitima viri & mulieris conjunctio, individuam vitæ consuetudinem continens: sic dictæ à nuptu, hoc est,

est, opertione vel velamento, quòd velum lutei coloris, (flammeum vocabant,) capiti sponsæ obduceretur, in signum pudoris, vel etiam subjectionis, ut sciret, se viro subjectam esse, & disceret esse humilis.

An nomen nuptiarum denotet conjunctionem animorum & corporum, an verò solennitatem celebritatem & festivitatem circa illā conjunctionem? *Dist.*

Annon solennitas illa potiùs sit accidens nuptiarū, & concubitus seu corporum conjunctio usus atque opus nuptiarum? *Aff.*

An ut sic rectè dicantur solvi? *Neg.*

Aut an desiderent ut sic concubitum? *Neg.*

Atque adeò, an viri æquè ac fœminæ dicantur nubere? *Aff.*

Ideoqué vocabulum nubendi sit & activum, & passivum? *Aff.*

An de viro non dicatur, nisi fœdè atque inhonestè? *Neg.*

Annon interim nubere ad fœminas pertineat, ducere ad viros? *Aff.*

Et an illæ nubant viris, an verò cum viris? *Aff: Post.*

Aut annon sibi nubant invicem? *Aff.*

An vir absens posſit ducere, fœmina non item nubere absens, seu duci absens? *Aff.*

Annon saltem absenti, seu accipi absens? *Aff.*

An ergò nuptiæ poſsint fieri inter abſentes? *Aff.*

Omninė tempore, etiam quadrageſimali? *Aff.*

Et, an rectè menſe Majo non nupſerint priſci, viduæ feſtis tantùm diebus, virgines cæteris, exceptis iis diebus, qui vulgò inauſpicati habebantur? *Neg.*

Aut nonniſi vere Perſæ, noctu Lacedæmonii? *Neg.*

An aliquid interſit, utrùm ſimul an ſeparatim habitent nupti, conjunctim an ſeorſim? *Diſt.*

Annon interim unum idemqué uxori cũ marito ſit & eſſe debeat domicilium? *Aff.*

Ideoqué mulier nubendo mutet domicilium? *Aff.*

Domuſqué adeò mariti ſit domicilium matrimonii? *Aff.*

Eò quòd individua vitæ ſocietas nõ permittat, ut aliud uxoris aliud mariti ſit domicilium? *Aff.*

An domicilium quoq; mutet ſponſa ante contractas nuptias? *Neg.*

Quid de Caricarum mulierum conſuetudine, quarum nulla cum marito cepit cibum, probandané? *Neg.*

Earumvé, quæ maritum deſerunt, neceſſariò alium locum domicilii quærentem, approbandané? *Neg.*

Ritus

Ritus Nuptiarum & Nuptialium Sacrorum varii apud varios fuerunt, alii priscis moribus ac temporibus in Paganismo, alii nostris in Christianismo.

An solennitates nuptiales pertineant ad essentiam matrimonii? *Neg.*

Annon interim consensus, nuptias efficiens, per solēnia, velut per gradus quosdam, progrediatur? *Aff.*

Ritus Paganorum universè plus religiositatis quàm religionis habuerunt. His peragendis tres dies destinati, quorum primus appellitabatur προαύλια, *proximus* ἀπαύλια, *ultimus* ἐπαύλια.

Προαύλια *continebant desponsationem virginis, & ejus solennia.*

Ἀπαύλια *ipsas nuptias, & harum solennia.*

Ἐπαύλια *repotia, erantque quasi appendicula quædam nuptiarum, & nuptialium sacrorum.*

An rectè in despondendo Macedones Thraces Triballi panem gladio divisum, Numidæ lutum ex utriusque contrahentis sputo temperatum, Teutones capitis rasuram, Cimbri unguium segmenta, Armenii aurium incisionem, Elamitæ digitorum annularîum cæsuram, Sicyonii calceos, Pannones lares argenteos adhibuerint? *Neg.*

Aut, an rectè casci in nuptialibus sacris obſervârint auſpicia, ſecutiqué omina ſint immolato porco in honorem Iunonis, exemto felle, igne & aquâ luſtralibus in limine poſitis, accenſis facibus pineis, comâ novæ nuptæ haſtæ cuſpide diſcriminatâ, adhibitis ferreo annulo ſine gemmâ, & tribus aſſibus, quorum unum in manu ferre ſpōſa, alterū in pede, tertiū in ſacciperio, farre item toſto & cibis Venereis ſuperadditis, ducto hymenæo cū choreis, prælato aſparago, nucibuſqué ſparſis? *Neg.*

Annon ſaltem id rectè, quod ſponſæ prætulerunt colum cum lanâ, & fuſum cum ſtamine, tanquam futuri operis auſpicia? *Aff.*

Quodqué præcinuerunt hanc cantilenam: ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον? *Aff.*

Nodumqué Herculeum adhibuerunt? *Neg.*

Clavemvé tradiderunt ad deſignandum dominium? *Aff.*

Etiamné tunc rectè, ſi eam tradiderunt ad deſignandam partus felicitatem? *Neg.*

Aut, quod inunxerūt poſtes adipe, lectūqué in atrio domus ad ipſam januam poſuerunt, ad connotandam eandem? *Neg.*

Ritus Chriſtianorū conſtāt Proclamatione, Copulatione Publicâ, Mutuâ Arrharum Exhibitione, Officii Conjugalis Recitatione, Convivio Nuptiali, & Deductione ad Domum

mum Sponsi. Quorum rituum alii sunt de necessitate conjugii, alii de honestate: de necessitate duo primi, de honestate reliqui.

Annō propter homines & leges desideretur publicatio conjugii, denunciatioquè certificatoria? *Aff.*

Et consequenter, annon trinundina promulgatio in solenni cœtu ecclesiæ nostris moribus sit necessaria? *Aff.*

Sicut & solennis nuptiarum in ecclesiâ benedictio? *Aff.*

An vetus, & justis de causis introducta? *Aff.*

Annon videri possit profecta esse à primâ illâ benedictione, quâ Deus Adamo copulavit Evam? *Aff.*

An ergò necesse sit necessitate absolutâ, ut nuptiæ celebrentur in ecclesiâ? *Neg.*

Annon illic celebratæ sint maximè publicæ? *Aff.*

Atque adeò, annon conventus hominum fidelium faciat ecclesiam, atque ut in facie ecclesiæ dicatur contractum esse matrimonium? *Aff.*

An nuptiæ necessariò desiderent dotem, donationem propter nuptias, instrumenta dotalia? *Neg.*

Arrhasvé? *Neg.*

Annon interim dentur utiliter, tanquam signum argumentum & pignus contractus? *Aff.*

Et si,

Et si, an queant duplicari, triplicari, quadruplicari, & in genere augeri? *Aff.*

An in quâcunque quantitate augeri, ita ut excedant dòtem, & donationem propter nuptias? *Neg.*

Universè, parvænè potiùs sint dandæ, quàm magnæ? *Aff.*

Quòd si arrhæ traditæ non sint, & confessio sit de ipsis receptis, annon propter confessionem censeantur corporaliter traditæ? *Dist.*

An inducant sponsalia, nisi aliæ significationes concurrerint? *Neg.*

Annon saltem tunc, si accesserit osculum, manuum junctio, vel matrimonii tractatus? *Neg.*

Minimùm, si tractatum matrimonii consuetudo mox & concubitus sit secutus? *Aff.*

Tractatuivé de matrimonio tractatio maritalis fuerit juncta? *Aff.*

Atque adeò, annon hæc tractatio maritalis probet saltem quasi possessionem matrimonii? *Aff.*

Quid de convivio nuptiali, an necessarium? *Neg.*

Quid de deductione solenni sponsæ in domum mariti, an necessaria simpliciter? *Neg.*

An quid faciat, an verò potiùs ostendat factum? *Aff: Post.*

An-

Annon ſponſalia tranſeant in matrimonium per ductionem ſponſæ in domum ſponſi, ſi ductio facta ſit nuptiali formâ, atque ad manendum? *Aff.*

Itemné, ſi illa, quæ domum ducta eſt, ſit impubes? *Neg.*

Adeoqué teneat donatio, quæ fit in viâ, dum ducitur uxor ad viri domum? *Neg.*

Annon facta in domo viri? *Aff.*

An ergò inde, quòd vir domum adeat mulieris, mulier ædes frequētet viri, quòd domi fuerit puella, in mensâ, in lecto, ocyùs inferantur ſponſalia matrimoniumvé? *Neg.*

Annon tunc, ſi acceſſerit & nomen uxorium, & quid aliud, quod ſoli uxori convenit? *Aff.*

CAPUT VI.

Cōſtitutio Societatis Domeſticę Perſonalis Simplex Integralis Principalis, continens alteram Societatem Simplicem, quę dicitur Paterna. Societas Paterna definitur. Ejus proponuntur atque exponuntur Cauſæ, & ipſæ bis binæ numero. Cauſa Conficiens ejus Remota, Propinqua, Proxima, tam Ordinaria, quę Coitus, quàm Extraordinariæ, quę Legi-

Legitimatio & Adoptio. Quid utraq;, & quotuplex? Vbi de Conjunctione seu Vnione Prolis quædam παρεμβολικῶς: Convenienterqué de iis, qui per Naturam, vel Legem, nequeunt adoptare. Materia subindè, seu Personę Societatis hujus Constitutivæ. Earum definitio, & alterarum, putà Liberorum, divisio in Legitimos nec Naturales, Naturales nec Legitimos, & Legitimos & Naturales, nec Legitimos nec Naturales. Forma præfatæ societatis, & Finis, isqué duplex. Dubia, seu Quęstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Simplex Integralis est, quæ continet partes ejus integrantes.

Estque vel Principalis, vel Minùs principalis.

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Simplex Principalis complectitur alteram Societatem Simplicem, quam vocant Paternam, proximè cùm naturalem tum necessariam ad τὸ εἶναι *sive esse ejus*

ὁλομε-

ὁλομελὲς *integrale.*

An ſocietas paterna ſit pars eſſentialis familiæ, adeoqué neceſſaria ad eſſe ejus ſubſtantiale? *Neg.*

Annon interim concurrat ad ejus, non quidem ſupplementum, ſed complementum? *Aff.*

Et ſi, an ſicut res familiaris? *Neg.*

Aut ut effectus? *Neg.*

Vel ut finis? *Neg.*

Minimùm ut pars? *Aff.*

Annon finis aliquandò poſſit eſſe pars? *Aff.*

Etiamné tunc, ſi partium ea ſit conditio, ut ſuâ operâ producant finem? *Neg.*

An hæc conditio hîc habeat locum? *Neg.*

Adeoqué ſocietas hæc non tam inchoativè conſideranda ſit, ſeu ratione ortus, quàm perfectivè, ſeu ratione termini, id eſt, non tam in eſſe ſuo producibili, quàm in eſſe producto? *Aff.*

Neque ut pars familiæ conſtitutæ, verùm ut conſtituendæ? *Aff.*

Societas hæc Paterna, ἡ Κοινωνία Πατρικὴ, *eſt altera ſocietas domeſtica perſonalis ſimplex integralis principalis, vigens inter parentes & liberos, per naturalem conſecutionem aut civilem deducta ex primâ ſimplici, dividuam vitæ conſuetudinem continens, inſtituta ſecundum naturam, ad propagationem,*

nem, hoc eſt, generis conſervationem in ſpecie, quoniam in individuo id conſervare per naturæ leges non licet.

An ſocietas paterna ſit ſocietas contradiſtincta à conjugali? *Aff.*

Ideoqué per eam accedat relatio aliqua nova, quæ in conjugali ſocietate non fuit? *Aff.*

Cauſæ ejus & ipſæ bis binæ numero: Efficiens, Materia, Forma, & Finis.

Cauſa Efficiens Societatis Paternæ, vel Remota eſt, vel Propinqua, vel Proxima.

Cauſa Efficiens Remota eſt Deus Optimus Maximus, paternitatis & filiationis æternum ac caſtigatiſſimum exemplar, unde omnia alia exempla paternitatis & filiationis in hominibus.

An ſocietas paterna ſeu patria ſit inſtitutionis divinæ? *Aff.*

Et conſequenter ſancta, ac Deo placens? *Aff.*

Contrariaqué ſterilitas, oppoſita liberorum generationi, inter maledictiones divinas, atque in pœnis? *Aff.*

Semperné? *Neg.*

Saltem ὡς ἐπὶ τὸ πολύ? *Aff.*

Ideoqué, ſicut ἡ ἀτεκνία in malis, ita ἡ πολυτεκνία καὶ εὐτεκνία in bonis, diſpēſativè? *Aff.*

Et tam illa, quàm hæc, fatalis? *Aff.*

Cauſa

Causa Efficiens Propinqua est Natura, quæ dictis hominibus, quasi cum lacte materno, præter procreationis appetitum, insinuavit amorem erga natos.

An societas paterna seu patria quoque sit institutionis naturalis, seu de naturæ instituto? *Aff.*

Eaqué propter appetitus generandi convenienter ex naturâ & sexus discrimine deducatur? *Aff.*

Adeoqué, procreatio sobolis,& cura ejus, quod procreatum est, utraque in secundis sit accepta ferenda naturæ? *Aff.*

Causa Efficiens Proxima, vel Ordinaria est, vel Extraordinaria.

Ordinaria est Coitus, sive Legitimus, sive Illegitimus.

An relatio paternitatis & filiationis non tantùm oriatur ex congressu legitimo, sed etiam illegitimo? *Aff.*

Ideoqué nihil intersit, saltem istactenus, utrùm quis vago concubitu sit susceptus, an verò certo, ordinato, legitimo? *Aff.*

Extraordinaria est Legitimatio & Adoptio.

Legitimatio est actus, quo quis legitimatur, id est, ex illegitimo fit legitimus.

Estqué duplex. Vel enim fit per Principis Rescriptum, vel per Subsequens Matrimonium.

An

An legitimatio vitium ipſum extinguat, an verò prohibeat tantùm, ne edat effectus, qui illegitimos ſequuntur? *Aff*: *Poſt*.

Annon, ut legitimatio ſit valida, neceſſarius ſit conſenſus, non tantùm legitimantis, ſed etiam legitimati? *Aff*.

An id etiam teneat in legitimatione infantis? *Neg*.

Ideoqué legitimatio infantis valeat etiam abſque ejus conſenſu? *Aff*.

Annon ſaltem in legitimatione puerorum infantium deſideretur horum conſenſus, poſtquam fuerint facti majores? *Neg*.

An legitimatio faciat verè legitimos, an verò fingat potiùs? *Aff*: *Poſt*.

Ideoqué legitimati non tam ſint legitimi, quàm habeantur pro legitimis, hoc eſt, ſint legitimi Politicè atque Oeconomicè, non etiam Ethicè? *Aff*.

Conſequenterqué, legitimati quidem dici poſſint, non item legitimi? *Aff*.

An admittendi ad ſedilia nobilium, & principatuum ſucceſſiones? *Diſt*.

Saltem ad collegia? *Diſt*.

Nominatim opificum? *Aff*.

Eaqué propter ſtatuta opificum, de ſpuriis non admittendis ad artificia, ad legitimatos nequeant applicari? *Aff*.

Et in genere legiſlatorum ſanctiones, de his non admittendis ad dignitates atque honores? *Aff*.

Legi-

Legitimatio, quæ fit per Principis Rescriptum, nihil est aliud, quàm imputatio gratuita honoris jurium ac privilegiorum, quibus licet uti frui legitimis.

An Princeps tantùm possit dispensare, Pontifex verò Romanus legitimare, & quidem plenissimè, id est, tam collativè, quàm restitutivè? *Neg.*

Plusqué ad legitimandum valeat autoritas hujus, quàm illius? *Neg.*

Adeoq; Princeps tantùm in suo territorio queat legitimare, Pontifex etiam in alieno? *Neg.*

Si minùs directè, saltem indirectè? *Neg.*

Et consequenter legitimatio Pontificis corrigat ipsam radicem matrimonii, contra juris prohibitionem contracti, Principis verò legitimatio non extinguat vitium, sed supprimat tantùm secundum quid, ne edat effectus? *Neg.*

Atque adeò, an vel ille vel iste possit omnem maculam spurietatis, ortam ex defectu natalium, seu radicem vitiositatis illegitimæ, quâ infectus est spurius, delere funditus, ut nulla planè remaneat litura, à jure naturæ inusta, nulla cicatrix vulneris, in legitimato? *Neg.*

Tollere, inquam, causam, ex quâ exsurgunt illegitimi, atque abolere labem genituræ per restitutionem ad jus naturæ? *Neg.*

Concubitumq; vagum canonizare, hoc est,

est,ex fornicario facere conjugalem? *Neg.*

Et vel ipse Deus restituere virginem post ruinam? *Neg.*

An nominatim Pōtifex possit legitimare ad Feuda cujuscunq; generis, etiā ea, quæ vocant Dignitatum, seu Regalia? *Neg.*

Annon saltem Princeps? *Dist.*

Vel cum præjudicio populi, & legum fundamentalium? *Neg.*

Idcircoqué sic legitimatus ad successionem regni,jure ab eâ possit repelli? *Aff.*

Universè, an Princeps possit potestate hâc restituendi natalibus uti in præjudicium tertii? *Neg.*

Natalesqué suorum subditorum versare pro libitu? *Neg.*

Et vel in alterius territorio legitimare? *Neg.*

Annon interim, legitimati etiam extra territorium legitimantis, pro talibus debeant agnosci,vel vicinitatis jure? *Aff*

Atque adeò, annon Principis rescripto legitimari quoque posſit nepos ex filio spurio præmortuo? *Aff.*

Etiam infans? *Aff.*

Immò nondum natus? *Aff.*

Immò Principis ipsius, qui legitimat, filius illegitimus? *Aff.*

Et consequenter Princeps absolutus per se ipsum dispensare possit cum liberis? *Aff.*

Et si, an quà pater, an verò quà Princeps? *Aff*: *Post.*

Ut

Ut breve faciam: Annon in his omnibus legitimatio Principis omni vitio & obreptionis & ſurreptionis carere debeat? *Aff.*

Ideoqué, cum quem legitimat, citandi ſint omnes, quorum intereſt? *Aff.*

Nominatim legitimi, ſi qui ſunt, & agnati, præſertim proximiores? *Aff.*

Legitimatio, quæ fit per Subſequens Matrimonium, nihil eſt aliud, quàm poſticipatio legitimarum nuptiarum, conſenſu ſuperioris facta, ſuperinducta in favorem liberorum legitimandorum, & ſolatium ſterilis infæcundive conjugii.

An poteſtas legitimandi etiam competat privatis? *Neg.*

Et, ſi non, an in legitimatione, quæ fit per ſubſequens matrimonium, opus ſit publicâ autoritate? *Aff.*

Ideoqué neceſſe ſit, ut pater, qui legitimare cupit ſuum per ſubſequens matrimonium, exprimat Principi, ſe vel noluiſſe, vel etiam non potuiſſe dignè commodevé cum concubinâ contrahere matrimonium? *Aff.*

An ſubſiſtat legitimatio, etiamſi matrimonium contractum ſit in articulo mortis? *Aff.*

Aut à ſene decrepito, in quo non eſt ſpes prolis? *Aff.*

Annon requiratur, ut conjuges ſint æ-

qualis

qualis conditionis? *Neg.*

Atque adeò, an filius per ſubſequens matrimonium legitimetur, ex illegitimo coitu conceptus, tempore, quo matrimonium eſſe non poterat? *Diſt.*

Nominatim filius adulterinus, etiamſi natus ſit ex patre conjugato, & muliere ſolutâ? *Neg.*

Universè, an ſic, ut decet, legitimatus, mediante matrimonio juſto, in quod tranſiit mater, præferendus ſit fratri ſecundogenito, ante ejus legitimationem ſuſcepto? *Neg.*

Atque ita quidem præferendus, ut à jure promogenituræ, aliiſqué prærogativis, hunc excludat? *Neg.*

Annon ſaltem ſic legitimatus excludat fœminas à ſucceſſione ibi locorum, ubi viget ſtatutum, quòd maſculi fœminis præferantur? *Aff.*

Atque ita ſtatutum, excludens fœminas ſtantibus maſculis, etiam habeat locum ſtantibus legitimatis? *Aff.*

Et conſequenter ſic legitimatus ſuccedat in Feudis, nominatim in Feudis Dignitatum? *Diſt.*

Legitimatioqué, quæ fit per ſuperveniens matrimonium, porrigatur quoque etiam ad nepotes ex filio præmortuo? *Aff.*

Et ſi, an neceſſe ſit, ut filius tempore contra-

contracti matrimonii adhuc vivat, quò legitimentur nepotes ex eo nati? *Neg.*

Denique, annon ſubſequens matrimonium omne vitium fortean tollat, reſcriptum Principis non item? *Neg.*

Utraque Legitimatio vel Abſoluta eſt, vel Limitata: Harumqué altera in totum, altera in tantum legitimat, illa ad omnes juris effectus, hæc ad aliquos, atque in Principe Diſpenſatio, in Privato Diſpoſitio dicitur.

An præter enarratos modos legitimandi noſtris moribus recepti ſint alii, putà Legitimatio per Curiæ Oblationem, & Nominationem? *Neg.*

An rectè antiquati? *Aff.*

Inprimis Curiæ Oblatio, quam ſic vocant? *Aff.*

Annon huic ſucceſſerit Oblatio in Religionem, Curiæ Cœleſti factam? *Neg.*

Adeoqué legitimatio acquiri poſſit per religionis ingreſſum? *Neg.*

Uter modus efficaciùs operetur, naturales natalibus reſtituendi, reſcriptumné Principis, an matrimonium? *Diſq.*

An præter has ſpecies detur legitimatio pleniſſima, ſoli competens Pompifici Romano? *Neg.*

Quid de legitimatione abſolutâ, annon confert omnia jura legitimorum activè & paſsivè? *Aff.*

Quòd si legitimatio sit limitata, quæritur, an filius possit succedere, nisi in eo, quod patri placuit? *Neg.*

Filia item, si instituatur in minori portione, quàm in legitimâ, petere supplementum? *Neg.*

Sit legitimatio in principio restricta, sed habeat in fine clausulam generalem, quæritur, annon ab eâ reguletur, præsertim si patris precibus fuerit cõformis? *Aff.*

Ideoqué legitimationum efficacia pendeat & dependeat ex tenore institutionis? *Aff.*

Convenienterqué legitimatio dispensatio dispositio differant? *Aff.*

Et si, annon legitimatio restituat ad omnes juris effectus, dispensatio & dispositio ad aliquos tantùm? *Aff.*

Ideoqué, si quis à Principe legitimetur ad honores dignitates successiones per dispensationem, legitimatio hæc ultra casum factæ dispensationis non debeat extendi? *Aff.*

Adoptio est actus, quo quis adoptatur, id est, ex non filio in alicujus filium eligitur. Vel sic: Adoptio est legitima alicujus in locum filii electio sive optio, inventa in subsidium nuptiarum, & compendium eorum, qui filiis carent.

Bipartita ferè. Vel enim fit Principali Rescripto, & dicitur Arrogatio, vel Imperio

rio Magistratus Inferioris, & dicitur Adoptio Præcisè Sumta.

An adoptio & adoptatio differant? *Neg.*

An ejus causa liberorum orbitas? *Aff.*

An modus acquirendæ nobilitatis? *Neg.*

Ideoqué ignobilis à nobili adoptatus minimè per adoptionem consequatur nobilitatem? *Aff.*

Annon saltem modus acquirendæ patriæ potestatis? *Aff.*

Hincqué adeò, sicut mediante adoptione acquiritur patria potestas ex unâ parte, ita dissolvatur atque extinguatur ex alterâ? *Aff.*

Civiliterné tantùm, an etiam naturaliter? *Aff*: *Prius*: *Neg*: *Post.*

An adoptio insimul extinguat jus & onera patriæ? *Neg.*

Annon interim imperio unius civitatis subtrahatur, qui adoptatur à cive alterius civitatis? *Dist.*

An alia civilis, alia ecclesiastica? *Neg.*

Adoptioqué adeò ecclesiastica inducat spiritualem cognationem? *Neg.*

An semper nomen generis? *Neg.*

Arrogatio est, cùm hominem sui juris adoptamus, id est, eum, qui patrem non habet: sic dicta, quòd ille, qui adoptabat, rogaretur, utrùm eum, quem adoptaturus erat, justum sibi filium esse vellet, & ille, qui adoptabatur, utrùm id fieri pateretur: vel, quòd

quòd non nisi rogatione latâ ad populum fieret, translatoque populi imperio in Principem, principali autoritate.

An differant arrogatio & adoptio? *Aff.*

Et si, an ut species & genus, an verò ut species duæ sibi oppositæ? *Quodl.*

An temerè atque inexploratè permittenda? *Neg.*

Atque adeò, an arrogari possit is, qui non est vesticeps? *Dist.*

Saltem Principis rescripto, & causâ cognitâ? *Aff.*

An nominatim in arrogationem seu arrogandos dare possit pupillos tutor? *Neg.*

Adoptio Præcisè Sumta est, cùm filiumfamiliâs adoptamus, id est, eum, qui patrem naturalem habet.

An adoptentur semper, qui naturâ priùs fuerunt filii? *Neg.*

Annon sæpè, qui fuerunt quidem, sed exiêrunt? *Aff.*

Annon ii, qui sic adoptantur, & prænomen, & nomen, & cognomen sumant familiæ adoptantis? *Aff.*

An censeantur adoptati solenniter ii, quos loco filiorum alimus, atque etiam affectu quodam prosequimur, filiosquè appellamus? *Neg.*

An non tantùm in filii, sed & in nepotis locum, liceat adoptare? *Aff.*

Etiam-

Etiamné in nepotis locum, licet filium non habeat adoptans? *Aff.*

An, qui ſic adoptant, ſint propriè parentes, juraqué omnia parentum habeant? *Neg.*

Annon interim in adoptivos ejuſmodi ſeu fiduciarios patres transferantur onera adoptatorum? *Aff.*

Eâqué de re liberos adoptatos teneantur alere? *Aff.*

An item dare dotem? *Diſt.*

Adoptioni huic affinis eſt Conjunctio ſive Vnio Prolis, quæ nihil alıud, quàm pactum inter parentes, eorumque ex diverſo matrimonio utriuſque ſuſceptos & ſuſcipiendos liberos, præſuppoſito filiationis jure, de mutuâ invicem ſuccceßione, coram ordinario loci magiſtratu, cum cauſæ cognitione adhibitis iis, quorum intereſt, & actis intervenientibus ritè initum.

Annon parentes tale pactum, & talem contractum, poſſint inire privatim? *Neg.*

Cæterùm adoptare poßunt omnes, qui non Naturâ vel Lege prohibentur.

Naturâ prohibentur: Furioſi, ob vitium animi: Caſtrati, ob vitium corporis, ſeu generandi impotentiam: Minores decem & octo annis, uti & minores natu in genere, quia per naturam filium habere nequeunt: Qui in locum fratris geſtiunt alios adoptare, cùm per naturæ curſum frater à fratre

non

non poßit procreari.

Lege prohibentur: Minores ſexaginta annis, quia intereſt Reipublicæ, cives operam dare liberis: Fœminæ, niſi fortè ad ſolatium liberorum amiſſorum ipſis peculiari Principis indulgentiâ hæc gratia fiat extra ordinem: Servi, ut qui ipſimet ſunt in poteſtate.

An adoptio locum habeat in iis perſonis, in quibus natura non habet locum? *Neg.*

Adeoqué queat adoptare, qui nequit generare? *Diſt.*

Ideoqué tam in adoptante, quàm in arrogante, conſideranda ſit ætas, utrùm liberis gignendis ſit idonea? *Aff.*

Annon adoptantem conveniat eſſe ad minimum octodecem annis majorem eo, quem adoptat? *Diſq.*

Conſequenterqué nequeat adoptare infans, impubes? *Aff.*

Et universè ii, qui in poteſtate liberos habere non poſſunt? *Aff.*

Annon ſaltem tutor fidei ſuæ commiſſos? *Neg.*

Quòd ſi adoptetur ſervus, ecquid, conſequiturné jus & nomen filii? *Neg.*

Saltem libertatem? *Aff.*

Atque adeò, annon cæcus, ſurdus, mutus, claudus, poſſit adoptare, adoptarivé: *Aff.*

Item-

Itemné caſtratus? *Diſt.*

Materia Societatis Paternæ ſunt ipſæ Perſonæ, Societatis hujus Conſtitutivæ, Parentes putà & Liberi.

Parentes ſunt perſonæ principes hujus ſocietatis, habentes liberos.

Suntque Pater & Mater.

An parentum appellatione veniant, non tantùm pater & mater, id eſt, parẽtes primi gradus, ſed etiam avus & avia, proavus & proavia, abavus & atavia, tritavus & tritavia, id eſt, parentes reliquorum gradu-um? *Aff.*

Adeoqué omnes aſcendentes in infinitum? *Aff.*

Ideoqué ortum noſtrum non ſolùm patri & matri acceptum ferre debeamus, ſed omnibus aſcendentibus, etiam ultra tritavum & tritaviam? *Aff.*

Annon ſubindè parentum appellatione quoque veniant cognati & affines, verùm militari vulgariqué ſermone ſcilicet? *Aff.*

Pater eſt perſona princeps hujus ſocietatis, generans liberos ἐνεργητικῶς *activè.*

Mater eſt perſona deinceps hujus ſocietatis, generans liberos παθητικῶς *paſsivè, aut diſpoſitivè potiùs, id eſt, universè magis paſsivè, & per conſequens minùs activè, quàm pater,*

An patris & matris nomen ſit juris & poteſtatis? *Aff.*

Neque naturæ tantùm, sed imitationis seu similitudinis, doctrinæ seu informationis, honoris seu dignitatis, reverentiæ, ætatis? *Aff.*

An patris nomine etiam intelligatur avus, maximè in his, quæ benignè accipienda, atq; interpretatione adjuvanda sunt? *Aff.*

An nomine matris etiam avia? *Aff.*

Adeoqué differant pater & pater patrimus, mater & mater matrima, pater & paterfamiliâs, mater & materfamiliâs? *Aff.*

Annon in generatione sobolis pater se habeat activè? *Aff.*

Ideoqué vox patris non ineptè, (persuade ad præsens institutum,) derivetur à patratione rei Venereæ, vel quòd patefaciat omnia, & ipsum semen, quasi pantater, omnia conservans? *Aff: saltem Disq.*

Annon in generatione sobolis mater se habeat passivè, saltem universè magis passivè, quàm pater? *Aff.*

Ideoqué vox matris non ineptè iterum ducatur à materiâ, aut materia potiùs à matre? *Aff: saltem Disq.*

An ergò, sicut materia libri est membrana & atramentum, materia domus, calx, cæmenta, tigna, tegulæ, sic materia sobolis sit mater? *Neg.*

Ideoqué in generatione sobolis se illa habeat dispositivè potiùs, quàm merè passivè? *Aff.*

An in hoc argumento conveniat Aristoteli cum Medicis? *Neg.* Et,

Et, si non, utri rectiùs, Aristotelesné, qui asserit, marem exhibere vim generatricem alterius animalis similis, fœminam verò exhibere materiam conceptui, an Medici, qui virile semen volunt fungi munere agentis & materiæ simul, fœminam verò non solùm sanguinem menstruum exhibere, ut materiam generationis, verùm etiam semen emittere, vi agente ac generante præditum? *Aff: Post.*

An ergò ab utroque conferatur semen ad generationem, tam mare, quàm fœminâ? *Aff.*

Annon interim semen fœminæ, secundum communem naturæ cursum, sit liquidius tenuius & magis aquosum, maris autem crassius calidius & magis coctum, ideoqué γονικώτερον? *Aff.*

Atque adeò, annon in generatione prolis masculinæ prædominetur semen masculinū seu patris, & cōtrà in generatione prolis fœmininæ semen fœmininum seu matris? *Aff.*

Et consequenter mas & fœmina haud aliter differant in primâ conceptione, quàm per majorem minoremvé calorem? *Aff.*

An fœmina sit mas læsus, sive occasionatus? *Neg.*

An nemo, aut semo, id est, ne homo quidem, minimùm semihomo? *Neg: Utr.* Monstrumvé? *Neg.*

An præter naturæ, seu facultatis geneticæ & plasticæ, institutum? *Neg.*

Saltem principale, particularevé? *Dist.*
Etiamné universale? *Neg.*

An intendatur, ut finis, an verò pro fine tantùm? *Aff*: *Prius*: *Neg*: *Post.*

Ideoqué in suo genere sit perfecta, si minùs comparatè, saltem absolutè? *Aff.*

An in hâc materiâ differant mater & genitrix? *Aff.*

Et si, annon mater propriè dicatur de homine, genitrix de quovis animali? *Aff.*

Consequenterqué, mater propriè dicatur genitrix intelligentis personæ, impropriè verò & metaphoricè etiam ad alias animantes, immò ipsas quoque arbores, & res inanimatas, transferatur? *Aff.*

Liberi sunt personæ deincipes hujus societatis, habentes parentes.

Suntqué Filius & Filia.

An liberorum appellatione tantùm veniant filii & filiæ, id est, liberi primi gradus, an verò etiam nepotes & neptes, pronepotes & proneptes, abnepotes & abneptes, atnepotes & atneptes, trinepotes & trineptes, id est, liberi reliquorum graduum? *Aff.*

Adeoqué omnes descendentes in infinitum? *Aff.*

Etiam ii, quos parentes in potestate habere nequeunt? *Aff.*

An

An ergò frustrà sint inventa nomina singularum cognationum, ut aliter filii, aliter nepotes, & cæteri ex his descendentes, appellentur? *Neg.*

Ideoqué toties sit his utendum, quoties lex non omnibus descendentibus quid vult præstitum, sed solis his, qui nominatim enumerantur? *Aff.*

Hocqué intuitu differant liberi & posteri? *Aff.*

Liberi item & heredes? *Aff.*

Consequenterqué τέκνα ἢ παῖδες καὶ υἱοὶ? *Aff.*

Annon liberorum nomine plurativo etiam unus filius filiavé significetur, & filii appellatione omnes liberi? *Aff.*

Itemné filiæ appellatione? *Neg.*

An liberi, qui contra formam humani generis sunt procreati, id est, partus monstrosi? *Neg.*

Universè, annon liberi sint quasi partes & appendices parentum? *Aff.*

Et si, naturâné & rei veritate, an verò fictione juris tantùm? *Aff. Prius.*

Annon interim personam completam referant Physicè? *Aff.*

Eoqué non obstante pater & filius nihilominùs habeantur pro unâ personâ? *Aff.*

Et tam pater sit pars corporis filii, quàm filius pars patris? *Aff.*

Causa filii causa patris, vox filii vox patris,

tris, ita ut, quod unus fecit & dixit, alter fecisse & dixisse videatur? *Aff.*

Domus patris domus filii, patrimonium patris patrimonium filii? *Aff.*

Ideoqué, quod habet pater, illud etiam habere filius intelligatur, saltem naturaliter? *Aff.*

Et, si ille dives, etiam hic talis esse præsumatur? *Aff.*

Eâqué de re pater cum filio nequeat agere furti? *Aff.*

Filius est persona generata masculina, habens patrem & matrem.

Filia est persona generata fœminina, habens matrem & patrem.

Unde filii nomen sit deductum deducendumvé, an à Græco υἱὸς, addito ex more Æolico digammâ, an à φύω, quod est nascor, unde φύλον, genus, υ transeunte in ι, an verò ab amore, ut filii sint quasi φίλοι, an denique à filo, quòd filum, id est, faciem & lineamenta parentum ferè soleant referre? *Disq.*

Annon filiorum appellatione in genere veniãt omnes descendentes in infinitũ? *Aff.*

Etiam nepos? *Dist.*

Si minùs ex proprietate sermonis, saltem ex interpretatione? *Aff.*

Etiam posthumi sive postumi? *Aff.*

Etiam filiæ? *Aff.*

Etiam

Etiam filiæ posthumæ sive postumæ? *Aff.*

An contrà filiarum nomine etiam filii? *Neg.*

Annõ fortean ideò dicti liberi, ut parentes meminissent, se illis non perpetuò imperaturos? *Aff.*

Synonymaqué filius & filiusfamiliâs, filia & filiafamiliâs? *Neg.*

An quis duorum patrum possit esse filius? *Aff.*

Aut qua duarum matrum filia? *Neg.*

Saltem mater horum semper certa, pater incertus? *Aff*

Ideoqué probatione filiationis subindè sit opus? *Aff.*

An probatio filiationis naturalis sit possibilis? *Neg*

Et in manu ac potestate filii? *Neg.*

Adeoqué probatio filiationis, etiam post confessionem matris, detur alia, quàm probabilis & præsumtiva? *Neg.*

Annon ex solennitatibus, tabulis, deductione ad domum, & universè, conjecturis verisimilibus, certitudo parentis saltem probabiliter possit demonstrari? *Aff.*

Nominatim ex eo, si quis ex viro & uxore simul habitantibus domi sit natus? *Aff.*

Et, annon hæc conjectura adeò præponderet, ut, licet interim mulier cum aliis consuetu-

ſuetudinem habuerit, præſumatur tamen potiùs mariti filius, quàm adulteri? *Aff.*

An requiratur inſuper, ut filium ab iis, quos parentes aſſerimus, filiorum more tractatum educatumqué conſtet? *Aff.*

Nominatumqué ita à parentibus, tam in judicio, quàm extra judicium, datâ operâ, neque blandiendi animo? *Aff.*

Abſque hoc ſit, an ex ſolâ enunciativâ nominatione filii inducatur poſſeſſio filiationis? *Neg.*

Saltem quaſi-poſſeſſio? *Neg.*

Etiamſi nominatio filii ſæpiùs fuerit iterata atque reiterata? *Neg.*

Annon ad cumulum probationis etiam aliquid conferat fama? *Aff.*

Solané? *Neg.*

Aut, ſi ab uno ea manârit? *Neg.*

Nominatim fama viciniæ, ſi talis à vicinis quoque fuerit habitus? *Aff.*

Atque adeò, annon in dubiis fama, præſertim viciniæ, cæteris ſit præponenda conjecturis? *Aff.*

Liberi hi universè, vel Legitimi ſunt ſed non Naturales, vel Naturales quidem ſed non Legitimi, vel & Legitimi & Naturales, vel nec Legitimi nec Naturales.

An quadripartita hæc liberorum diſtinctio ſit Juris Civilis, an verò Naturalis? *Aff. Prius.*

An Theologorum hypotheſibus & Juri Divino

Divino consentanea? *Neg.*

Ideoqué cum grano salis accipienda, atque ad Lydium sacrarum litterarum lapidem examinanda? *Aff.*

Itemné ad naturæ? *Aff.*

Adeoqué regulariter lex naturaliter potiùs, quàm civiliter, sit intelligenda? *Aff.*

Etiam hîc? *Aff.*

An ergò nomen naturalis aptum natum sit comprehendere, tam legitimos, quàm illegitimos? *Dist.*

Liberi Legitimi sed non Naturales sunt, qui dicuntur Arrogati & Adoptivi: Factitii sive Fictitii alio nomine.

An adoptatus seu adoptivus & adoptatitius seu adoptativus differant? *Aff.*

An arrogati atque adoptivi filii sint verè filii, seu veri filii, an verò imaginarii tantùm? *Aff: Post.*

Ideoqué per fictionem tantùm, & non verè, liberorum nomine contineantur? *Aff.*

An impari jure cum reliquis? *Aff.*

Annon interim reverentiam filialem debeant patribus, à quibus sunt arrogati atque adoptati? *Aff.*

An his possint succedere, hereditatemqué eorum adire? *Dist.*

An nominatim succedere in Feuda arrogantibus atque adoptantibus? *Neg.*

Vel à successione excludere fœminas? *Neg.*

Ideo-

Ideoqué non necessarii, sed commodati tantùm atque insitivi sint heredes? *Aff.*

Liberi Naturales sed non Legitimi sunt, qui è concubinis more Romano suscipiebantur: sic dicti, quòd non lege civili, verùm ex generatione naturali tantùm essent filii, exqué eâ commixtione nati, quæ, si consensus accessisset, potuisset in matrimonium coälescere. Aliter Nothi nominantur, verùm strictè nimis.

Annon filius naturalis in genere sit is, qui sanguine & naturâ tuus, non factus adoptione? *Aff.*

In specie is, quem sola natura genuit, non honestas conjugii? *Aff.*

Specialissimè verò moribus Romanis is, qui ex parentibus solutis ortus, inter quos justæ nuptiæ contrahi potuissent? *Aff.*

Ex concubinâ, inquam, unicâ, atque in domo indubitato affectu concubino conjunctâ? *Aff.*

Annon rectè, legitimi respectu, filius naturalis dicatur privatus? *Aff.*

Ideoq; non nō odiosus sit Justiniani favor, quo ex concubinatu susceptos prosequitur, dum eos ad æqualem successionem vocat cum legitimis in bonis maternis? *Aff.*

An hic Imperatoris favor sit extendendus ad Bastardos, ex fornicatione, seu illicito pellicatu, susceptos? *Neg.*

Nedum ad bona paterna? *Neg.*

Atque

Atq; adeò, an naturales ex cōcubinis ad hereditatē patris cōcubini sint admittēdi? *Neg.*

Saltem his debeatur legitima ex bonis paternis? *Neg.*

Annon interim integrum sit patri, etiam naturalem filium, si legitimis liberis careat, heredem instituere, dummodò legitimam relinquat ascendentibus? *Dist.*

Si minùs de Jure Divino, saltē de Civili? *Aff.*

Liberi & Legitimi & Naturales sunt, qui ex justis nuptiis nascuntur.

An septimo mense legitimus partus nascatur? *Aff.*

An etiam ille partus sit legitimus, qui ante septimum post contractas nuptias mensem est natus? *Neg.*

Et, an eū maritus cogatur agnoscere? *Neg.*

Maritus diem obeat, & intra decem proximos ab excessu menses nascatur filius, quæritur, an sit legitimus? *Aff.*

Itemné, si nascatur mense undecimo? *Neg.*

Saltem initio undecimi? *Aff.*

Sponsus, antequam sponsam domum duceret, cum eâ sit congressus, quæritur, an filius, ex eo coitu natus, sit legitimus? *Dist.*

Etiamné tunc, si, qui post sponsalia concubuit, ante nuptias, ac solennem benedictionem, mortem obierit? *Neg.*

Liberi nec Legitimi nec Naturales sunt, qui vel ex meretricio coitu, vel ex stupro, adulterio, incestu concipiuntur. Communiter

niter Spurii appellantur, quasi passim & σποράδην, atque incerto patre, concepti, quem nuptiæ solùm ostendunt, σκότιοι καὶ ἀπάτορες Græcis: item Vulgò Quæsiti, quoniam vago concubitu & volgivagâ Venere suscepti patrem ostendere nequeunt, vel, si queunt, eum habent, quem habere non licet: Et in genere Nothi, sive Illegitimi, à νὸ καὶ ἔθος, quasi præter morem, id est, legem suscepti, vel παρὰ τὸ νὸ καὶ θεῖον, quasi privati eo, quod divinum censetur inter homines, id est, legitimis nuptiis. Quòd si virgo, vel vidua, in quam stuprum committitur, sit honestæ existimationis, sed ignobilis, mas verò stuprum in eam committens, sit nobilis, qui inde nascuntur, Bastardi propriè vocantur, von der boesen art/ *eò quòd sint degeneris ferè animi: Sicut vice versâ, si virgo, vel vidua, in quam stuprum committitur, sit nobilis, mas verò, stuprum in eam committens, sit ignobilis, qui inde nascuntur, Manseres indigetantur, voce barbaricâ, neque aliis notâ, quàm quorum ex linguâ desumta est.*

An spurii & nothi differant? *Neg.* Saltem secundum Justinianismum, id est, idiotismum Juris Civilis Romani? *Aff.*

Itemné naturales & nothi? *Dist.*

Saltem secundum idem jus? *Neg.*

Atque adeò, an ex libero & ancillâ, libe-

râ &

rà & servo nati, rectè vocentur spurii secundum idem jus? *Neg.*

Aut hodiequé dentur nothi secundum idemmet? *Neg.*

An ergò tam spurii quàm nothi nomen sit generale, comprehendens omnes eos, qui ex damnato coitu, id est, extra justum matrimonium, incerto patre, certá matre, nascuntur? *Aff.*

Aut certo quidem patre, extra matrimonium tamen? *Aff.*

An tam illi, quàm hi, sint in patris potestate, aut de patris agnatione civiliter? *Neg.*

Huicqué possint succedere civiliter, id est, jure agnationis? *Neg.*

Minimùm quoad legitimam? *Neg.*

Aut in defectu legitimorum, agnatorumvé? *Neg.*

Nunquid matri, si minùs civiliter, saltem naturaliter, id est, jure cognationis? *Aff.*

Etiamné illustri? *Neg.*

Atque adeò, annon spurii regulariter & rectè excludantur ab honoribus, qui integræ dignitatis hominibus conferri solent, immò debent? *Aff.*

Et si, an tam ii, qui certum patrem nequeunt demonstrare, quàm ii, qui eum queunt demonstrare? *Aff.*

Tam inferioris conditionis spurii, qui Manseres vulgò, quàm superioris, qui Bastardi? *Aff.*

Et

Et tam ipsi, quàm ipsorum descendentes? *Disq.*

Neque à majoribus honoribus seu dignitatibus tantùm, verùm etiam à minoribus? *Aff.*

Idqué de rigore Juris, tam Naturalis, quàm Divini & Canonici? *Aff.*

Ideoqué, si alius legitimè natus competitor extiterit, is spurio, vel imparibus cæteris, in honorum petitione meritò sit præferendus? *Aff.*

Annon interim admitti possint in subsidium, præsertim in defectu genuinorum? *Aff.*

Et si non patrissent, hoc est, non persistant in sordibus parentum? *Aff.*

Sed in subsidium scilicet, non præsidium? *Aff.*

An dispensatione ac veniâ Pontificis Episcopivé heic sit opus? *Neg.*

Saltem Principis? *Dist.*

Atque adeò, annon spuriorum suspensionem ab officiis ex lege positivâ princeps possit præscindere, sublatâ causâ suspensionis? *Aff*

Aut, annon mulier spuria, si nubat legitimo, absolvatur à maculâ spurietatis, fiatqué legitima? *Aff.*

Et si, an propterea probandus sit Davidis concubitus cum Bathsabéâ, quia ex eo prodiit regum sapientissimus Salomon? *Neg.*

Aut

Aut ideò minùs quis ſit ſpurius, quia eſt Clerici Beneficiati filius? *Neg.*

Vèl ſuſceptus ex virgine ſtupratâ per vim? *Neg.*

Fœminâvé auguſtæ conditionis? *Neg.*

Ex concubinâ, pellice, viduâ? *Neg.*

Denique, an, ſicut civiliter, ita etiam naturaliter, dentur S.P, id eſt, ſpurii, & conſequenter naturaliter quis naſcatur ſine patre? *Neg.*

Hocqué non obſtante extra conjugium pater nihilominùs ſemper ſit incertus? *Diſt.*

Si minùs incertitudine perſonæ, minimùm incertitudine conditionis? *Aff.*

Forma Societatis Paternæ conſiſtit in obligatione, partim naturali, partim voluntariâ, quæ eſt, ſaltem eſſe debet, inter Parentes & Liberos, ſive Natos, ſive Factos, prodeunte ex στοργῇ καὶ ἀντιπελαργίᾳ, *naturali vel civili, gignentis erga genitum, arrogantis atque adoptantis erga arrogatum atque adoptatum, & contrà.*

An conſenſus ſit cauſa formalis ſocietatis paternæ? *Neg.*

Et, ſi non, annon ſaltem obligatio, conſequens atque excipiens illum conſenſum? *Aff.*

An obligatio illa ſit ἀνάστροφος, an verò ἀντίστροφος? *Aff*: *Poſt.*

Si

Si ἀντίστροφος, an æqualis, an verò inæqualis? *Aff*: *Post*.

Si inæqualis, majorné liberorum, quàm parentum, an contrà? *Aff*: *Prius*.

Ideoqué faciliùs liceat patri abjicere curam filii, quàm filio patris? *Aff*: *iterum Prius*.

Atque adeò, an liberi unquam respondere possint beneficiis parentum? *Neg*.

Dumqué his benefaciunt, eis benefaciant, & non potiùs reddant gratiam pro beneficiis? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Post*.

Non tam promerendo novam, quàm exolvendo veterem? *Aff*.

Finis Societatis Paternæ vel Primarius est, vel Secundarius.

Primarius est Propagatio, seu Conservatio Generis in Specie, id est, Individuorum successivâ substitutione. Habet enim hoc natura, ut tendat ad sui Conservationem, & quidem vel in Individuo, vel in Specie. In conservationem individui vergit natura particularis: In conservationem speciei natura universalis.

Secundarius est Solatium Domesticum, in ipsâ dividuâ vitæ consuetudine.

An primæ causæ perennitas sit omnibus rebus imitabilis in individuo? *Neg*.

Et si non, an ergò natura universalis speciei conservationem intendat, etiam cum pernicie individui? *Aff*.

An

Annon interim parentes quasi renaſcantur in liberis ſuperſtitibus, & repueraſcant quodammodò in poſteritate? *Aff.*

Ideoqué liberorum fortuna ſaltem hactenus attineat ad parentes demortuos? *Aff.*

Et conſequenter eadem ſit familia, quæ centum ab hinc annis fuit, licet ex eâ memoriâ nullus ſuperſit, quemadmodum eadem navis Theſei, quæ novis ſubindè tabulis refecta ab Athenienſibus, ob toties reiteratam refectionem? *Aff.*

Annon finis ſocietatis paternæ, ſaltem δευτέρας, atque in ſecundis, ſit Recreatio & Solatium? *Aff.*

An ad hunc finem occupandum neceſſaria ſit cohabitatio partium, id eſt, neceſſe ſit, ut parentes ac liberi continenter habitent unà? *Neg.*

Ideoqué filius, peregrè profectus, non deſinat eſſe filius-familiâs, id eſt, non deſinat eſſè de familiâ, licet non ſit in familiâ, hoc eſt, loco familiæ? *Aff.*

CAPUT VII.

Cõſtitutio Societatis Domeſticę Perſonalis Simplex Integralis Minùs Principalis, continens tertiam Societatem Simplicem, quæ dicitur *Herilis.* Societas Herilis definitur.

Ejus

Ejus proponuntur atque exponuntur Causę bis binę numero. Causa Conficiens ejus Remota, Propinqua, Proxima. Materia, seu Personæ Constituentes. Harum definitio, & divisio, præcipuè Servi, in Naturalem, Legalem, & Voluntarium sive Conductitium. Servus Naturâ quis? Servus Lege quis, & quotuplex? Modus Servitutis ex Iure Gentium, ratione Captivitatis, unde Mancipia, & Nativitatis, unde Vernæ. Vbi de Manumissione quædam παρενθετικῶς, eiqué oppositâ Revocatione in Servitutem ob Ingratitudinem: Vti & de iis, qui dicuntur Censiti, & Glebæ Ascripti, qui non tam Servi, quàm Serviles. Modus Servitutis ex Iure Civili, tum ratione Venditionis seu Venundationis, unde Servus, qui dicitur Emtitius, Venalitius, item Aere Redemtus, tum ratione Sententię seu Damnationis, unde Servus Pœnæ. Servus Conductitius sive Mercenarius quis? Forma Societatis præsentis, & Finis, isqué duplex. Dubia, seu Quæ-

stiones

ſtiones Controverſę, incidenter & pro re natâ.

Conſtitutio Societatis Domeſticæ Perſonalis Simplex Integralis Minùs Principalis complectitur tertiam Societatem Simplicem. quam vocant Herilem; & ipſam cùm naturalem tum neceſſariam, non tam ad τὸ εἶ) ejus, hoc eſt, eſſe, quàm ad τὸ εὖ, hoc eſt, benè eſſe. Vivi ſiquidem ſine ſervis, at non commodè, poteſt.

An ſocietas herilis ſit pars eſſentialis familiæ? *Neg.*

An neceſſaria ſimpliciter ad τὸ εἶναι ejus, ſive eſſe? *Neg.*

Annon ſaltem ad τὸ εὖ εἶ), ſive meliùs eſſe? *Aff.*

Adeoqué neceſſaria, ſi non ἁπλῶς, ſaltem κατά τι? *Aff.*

An ergò per ſervorum miniſterium melior fiat noſtra conditio, non deterior? *Aff.*

Societas hæc Herilis, ἡ Κοινωνία Δεσποτικὴ, *eſt tertia ſocietas domeſtica perſonalis ſimplex integralis principalis, vigens inter dominum & ſervum, liberè ac legitimè conſentientes, orta ex mutuâ utriuſque d imperandum ac parendum obligatione, dividuam vitæ conſuetudinem continens, inſtituta ſecundum naturam, ad ſui & ſobolis*

ſuſtentationem, domeſticumque auxilium.

An peccatum ſit cauſa hujus vitæ ſtatus? *Diſt.*

An hic vitæ ſtatus quoque locum fuerit habiturus in ſtatu, quem vocant, innocentiæ? *Diſt.*

Et ſi, an ergò in illo ſtatu inſimul locũ fuerit habitura ſuperioritas & inferioritas, antecedentia & conſequentia, & in genere diſparitas, ut ætatis & ſexus, ita conditionis? *Aff.*

Cauſæ ejus & ipſæ bis binæ numero: Efficiens, Materia, Forma, & Finis.

Cauſa Efficiens Societatis Herilis, vel Remota eſt, vel Propinqua, vel Proxima.

Cauſa Efficiens Remota eſt Deus Optimus Maximus, conditor domini & ſervi, dominii & ſervitutis, quam latis legibus per ſervum ſuum Moſen ſanxit, & certis finibus circumſcripſit, quaſique cancellavit.

An ſocietas herilis ſit inſtitutionis divinæ? *Aff.*

Et conſequenter ſtatus ſanctus, ac Deo placens? *Aff.*

An Euangelium eum tollat? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò optimè conſiſtat cum Chriſtianâ, tum libertate, tum charitate? *Aff.*

Fraternitatevé ſpirituali? *Aff.*

Redemtionevé? *Aff.*

Ideoqué non omnis ſervitus ſit damnabilis inter Chriſtianos? *Aff.*

Chriſtianiqué adeò, ſalvo Chriſtianiſmo, Politi-

Politico gentium jure possint inter se constituere servitutes? *Aff.*

Annon interim, quemadmodum à Gentilibus peccatum fuit in excessu hâc parte, id est, immanitate, item à Christianis in defectu aliâ parte, id est, nimiâ humanitate? *Aff.*

Præsertim sub exortum renascentis Christianismi? *Aff.*

Atque adeò, annon saltem hactenus rectè Christiani, quòd propositâ libertate servitia gentilium ad amplectendam Christianam religionem prolectârunt? *Neg.*

Quodqué asyla Ecclesiarum his aperuerunt? *Neg.*

Proqué ipsorum liberatione distraxerunt clinodia seu cimelia sacra? *Disq.*

An ergò aliqua misericordia sit injusta? *Aff.*

Atque in ipsâ Ecclesiâ, ubi maximè quem misereri convenit, cautè remedium intercessionis ab Ecclesiâ sit usurpandū? *Aff.*

Neque omnis servus liberandus? *Aff.*

Eodemq; adeò loco hæc Christianorū liberalitas sit habenda, quo altera illa huic cognata, quâ impunitatem Judæis decreverunt, si recepissent baptisma, dum id non fecissent modò in fraudem, simulatevé, aut obstante delicti atrocitate? *Aff.*

Eamqué ob causam promiscuus ille zelus, in asserendis vindiciis secundum libertatem, uno impetu sit probandus, si indi-

gnis simul promisit cum dignis? *Neg.*

Nominatim iis, quos magnitudo sceleris, studium inveteratum rebellionis, libido latrocinandi, aut execrabilis ingratitudo, sub servitute continet ac detinet? *Neg.*

Adeoqué, an justæ vindiciæ, quibus restituitur is, qui suâ restitutione restituentem sit destructurus? *Neg.*

Aut pia liberatio illius, cui cum libertate extrema affertur pernicies? *Neg.*

Eaqué propter næ rectè Paulus & Petrus vetent, prætextu Christianæ libertatis dominis jus suum à lascivientibus servis eripi, ne Ecclesia malè audiat hoc nomine? *Aff.*

Atque adeò, annon servus fugiens peccet mortaliter? *Aff.*

Furtumqué sui faciat, contra Dei institutoris institutionem? *Aff.*

Et utriusque Instrumenti interdictum? *Aff.*

Causa Efficiens Propinqua est Natura, quæ alios animi dotibus, id est, necessariis dominationis instrumeutis, instruxit, hosque imperare, alios iisdem exarmavit, sed contrà corporis viribus, id est, necessariis servitutis adminiculis succinxit, quos parere superioribus voluit.

An societas herilis quoque sit institutionis naturalis, seu de naturæ instituto? *Aff.*

Et sicut mas ac fœmina affecti ad conjugium naturâ, ita dominus & servus ad societatem herilem? *Aff.* Ideo-

Ideoqué,tam dominatus,quàm servitutes, originaliter sint juris naturæ primævi? *Aff.*

Neque magis violenta, & contra naturam inducta, argui queat servitus, quæ contra jus naturale negativum, per jus naturæ secundævum, robur assumsit, quàm dominiorum distinctio, quam contra naturalem rerum omnium communionem induxit idem jus, dummodò non convellat dignitatem hominis positivam, quam quisque actu acquisivit, & inductâ servitute injustè perdit? *Aff.*

Convenienterqué ipsius naturæ ductu, meritissimo suo imperent, parentes liberis, seniores junioribus, prudentes imprudentibus, sapientes ignaris, meliores deterioribus, generosi minùs generosis, potentiores imbecillioribus, cultiores barbaris, superiores inferioribus, & in genere majores minoribus? *Aff.*

Annon interim Deus etiam contra jus naturæ possit imperare, ut major serviat minori? *Disq.*

Saltem illud declinare ex causâ, si scilicet sub jus naturæ factum, quo de agitur, non cadat? *Aff.*

Atque adeò, an alius dominatus, aut alia servitus naturalis, poni aut defendi possit, quàm qui quævé ex principiis naturalibus fluit, judicioqué rectæ rationis? *Neg.*

Ideoqué, tam ille, quàm ista, definiri de-

beant, non ex errore & opinione communi hominum, moribusqué corruptis, verùm ex eo, quòd conveniant principiis immotis, à Deo in primâ creatione, cùm lex naturæ implantaretur, hominibus insitis? *Aff.*

Neque tam ex omnium hominum catholico consensu, quàm saniorum, cultiorum, & meliorum? *Aff.*

Iccircò, si dominatus aliquis, aut qua servitus, fuerit introducta contra naturam, (id quod fit, cum prava consuetudo depravat naturam, aut pravæ opiniones præconceptæ delent nota naturæ principia,) *utut* multis hominibus ea videatur justa, an propter hanc errantium multitudinem queat possit excusari ab extremâ injuriâ? *Neg.*

Consequenterqué, utut jus ipsum Physicum positivum nequeat mutari, queat tamen negativum, id est, error homullorum seu homululorum, qui jus illud perperam arripiunt, atq ue in actum deducunt? *Aff:*

Universè, an fortunâ homines heic sint æstimandi, an verò moribus atque ingenio? *Aff: Post.*

Fieriqué adeò possit, ut sit dominus Oeconomicè, qui est servus Physicè, & contrà? *Aff.*

Et si, an sicut, qui est dominus vel servus Phy-

Physicè, est semper & ubique talis, item, qui est Oeconomicè? *Neg.*

Causa Efficiens Proxima est, partim Consensus, sive mavis, Contractus superveniens ac superinductus naturæ, privato partium contrahentium in hâc societate studio & commodo, partim Necessitas atque Indigentia. Cùm enim liberis & conjugi prospicere teneatur paterfamiliâs, non possit autem huic rei solus sufficere, hinc necessariò prodit tertia societas eorum, qui manus patrifamiliâs commodant, cùm non magis subsistere possit dominus sine servo, quàm cæcus sine claudo, quorum ille pedes claudo gressumque ministrat, hic lumina cæco pro pedibus, redhostimenti loco.

An consensus contrahentium quoque etiam desideretur in hâc societate? *Aff.*

Etiamné in iis, qui nascuntur tales, id est, vel domini, vel servi? *Aff.*

Annon interim quis honestè compelli possit ad serviendum? *Dist.*

Nominatim integer aliquis ordo, aut tota natio? *Aff*: *Prius*: *Neg*: *Post.*

Atque adeò, annon dominus & servus se appetant naturaliter διὰ σωτηρίαν, propter salutem? *Aff.*

Ideoqué, tam dominatus, quàm servitutes, favore necessitatis atque utilitatis privato-publicæ subsistant? *Aff.*

Neque coram justitiæ tantùm tribunali,

rùm etiam æquitatis? *Aff.*

Si justitiæ, distributivæné, an commutativæ? *Aff*: *Prius.*

Materia Societatis Herilis sunt ipsæ Personæ, Societatis hujus Cõstitutivæ, quarum altera dicitur Dominus seu Herus, altera Servus seu Famulus.

An dominus & servus referantur ad se invicem, sibiqué mutuò acceptum referre habeant, quod sunt? *Aff.*

Annon interim, non obstante hâc relatione æquali, se habeant inæqualiter? *Aff.*

Idqué tam naturaliter, quàm civiliter? *Aff.*

Et si, an sicut dominus est servi dominus, cætera suus, sic servus sit domini servus, cætera suus? *Neg.*

Aut, sicut dominus habet πρόσωπον, ita servus? *Neg.*

An ergò planè sit ἀπρόσωπος civiliter? *Neg.*

Mortuusvé? *Neg.*

Quadrupediqué similis? *Neg.*

Saltem rectè ei negentur actus liberi atque ingenui? *Aff.*

Omnesné, nominatim sententiæ dictio, testimonii perhibitio, testamenti-factio? *Neg.*

Civitasvé? *Neg.*

Jusvé? *Neg.*

Ideoqué affici possit injuriâ? *Aff.*

Etiam

Etiam à domino? *Aff.*
An ab eo distinguendus habitu? *Aff.*
Characteribusvé? *Neg.*

Dominus seu Herus est persona princeps hujus societatis, habens servum seu famulum. Nomenclatione suâ simul comprehendit Dominam seu Herã, cùm quasi commune nomen utrumque sexum contineat, non quidem ῥηματικῶς nominaliter, verùm πραγματικῶς realiter.

An vocabulum domini semper sit vocabulum conditionis, jurisvé? *Neg.*

Adeoq; is tantùm sit dominus, qui rei alicujus proprietatem atque usumfructum habet? *Neg.*

Annon subindè sit vocabulum honoris & reverentiæ? *Aff.*

Et ille δεσπότης Græcis, Latinis herus, hic κύριος? *Aff.*

An ergò vocabulum δεσπότου & heri sit dominii vocabulum potiùs, quàm honoris, vocabulũ κυρίου honoris potiùs, quàm dominii? *Aff.*

Annon filiifamiliâs quoque subindè vocentur domini? *Aff.*

Propriené, an abusivè? *Aff. Post.*

Atque adeò, annon κυρίως κύριος, qui plenum dominium habet, id est, jus ac potestatem re quâpiam, tum utendi, tum abutendi, quatenus Jure Civili permitti-

mittitur, jus, inquam, plenè ac liberè de re aliquâ disponendi, extra quàm, si quid lege prohibeatur? *Aff.*

An, ut sic, duo possint esse unius ejusdemqué rei in solidum domini? *Neg.*

Aut duplex numero & substantiâ dominium? *Neg.*

Servus seu Famulus est persona deinceps hujus societatis, habens dominum seu herum. Nomenclatione item suâ comprehendit Servam seu Famulam.

An omnium servorum sit eadem natura, & conditio? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Notioqué? *Neg.*

Et consequenter, an differant servus & famulus, serva & famula? *Aff.*

Annon interim subindè famulus accipiatur pro servo, famula pro servâ? *Aff.*

Differant item servus & minister, servitus & ministerium? *Aff.*

Immò servitus & servitium? *Aff.*

Et apud Græcè loquentes, οἰκέτης, ὑπηρέτης, δοῦλος? *Aff.*

Nec non servire atque in servitute esse? *Aff.*

An denominatio servi rectè ad ancillam quoque interpretando extendatur? *Aff.*

Ideoqué servis legatis etiam ancillæ debeantur? *Aff.*

An contrà ancillis legatis etiam servi? *Neg.*

An

An non tam comparentur ancillæ ideò, ut pareant, quàm ut operentur, ornent, comant, lavent, lanam ducant, focum instruant? *Aff.*

Atque adeò, annon liceat vel integras servorum familias alere? *Aff.*

An semper quoque deceat, & consultum sit? *Neg.*

Ideoqué meritò vapulet Lycurgus, quòd multitudinem Helotarum & Penestarum non sustulerit è Republicâ? *Aff.*

An clanculum vi Sophisticâ tollendi? *Neg.*

Saltem exarmandi? *Aff.*

Neque antè ad bellum armandi, quàm eis sit cautum de libertate? *Aff.*

Quiqué sunt animosiores cæteris, manumittendi? *Aff.*

Etiam extra casum necessitatis? *Aff.*

Itemné illi, qui ob ingenii hebetudinem seipsos alere nequeunt? *Neg.*

Aut à quibus nihil est periculi? *Neg.*

Universè, an servitus personalis solvatur morte ejus, cui debetur? *Dist.*

Non tantùm horaria seu temporaria, sed etiam perpetua? *Neg.*

An talis servitus fuerit nota apud Hebræos? *Aff.*

Et frequentata etiam inter ipsos Hebræos? *Dist.*

Aut eorum exemplo frequentanda inter

ter Christianos? *Disq.*

Servus sic sumtus universè vel Naturalis est, vel Legalis, vel Conductitius sive Mercenarius.

Servus Naturalis seu Naturâ est, qui propter rationis atque ingenii debilitatem, neque sibi consulere, neque seipsum aut alios regere potest, iis interim corporis viribus, & mentis viriculis est præditus, ut & labores perferre, & aliorum mandata dextrè exequi possit: Hederæ non absimilis, quæ, cùm suis viribus exsurgere nequeat, vicinæ domus patrocinium apprehendit, cumque proprio robore subsistere non possit, aliena fulcra circumspicit.

An detur servitus aliqua naturalis, vel, quod eodem recidit, an quædam servitus oriatur immediatè ex jure naturæ? *Aff.*

Ideoqué, si non omnis, saltem aliqua servitutis species, sit rationi & æquitati naturali consentanea? *Aff.*

Præsertim post lapsum, atque in naturâ corruptâ? *Aff.*

Particulariqué, non universali? *Aff.*

Neque negativè tantùm, & per non repugnantiam, sed positivè quoque? *Aff.*

An inde rectè inferatur contrarium, quòd homo ad imaginem Dei primitùs fuerit creatus, quæ inter alia in dominio consistebat? *Neg.*

Vel, quòd naturâ omnes homines ex æ-

quo

quo naſcantur liberi? *Neg.*

Servituſqué, prout quidem nunc eſt, ſit moleſta & miſerabilis ſervienti? *Neg.*

Atque adeò, annon illa voluntaria potiùs, atque utilis ſervienti? *Aff.*

Et ex omnibus ſervitutibus juſtiſſima? *Aff.*

Ideoqué minimè exterminanda è Republicâ? *Aff.*

Quin reducenda potiùs, ſi exulet? *Aff.*

Annon præter hanc ſervitutis ſpeciem quoque detur alia, quæ contra naturam? *Aff.*

An utrobique eadem ſit ſubjectionis ratio? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò ſervi naturâ ſubjiciantur domino, & quoad actiones, & quoad principium actionum, ſervi contra naturam quoad actiones tantùm, non etiam principium activum? *Aff.*

Quid de Florentini famosâ definitione, qui ſervitutem finit, quòd ſit conſtitutio juris gentium, quâ quis dominio alieno contra naturam ſubjicitur, curritné quatuor pedibus, atque exprimit ſpecificè omnes ſervitutes? *Neg.*

Et primò, an ſervitus ſit conſtitutio juris, ac non potiùs res aut jus conſtitutum? *Aff: Poſt.*

Adeoqué annon præter Jus Gentium, etiam nudum Naturæ Jus, Civilequé Romanum

num, Consuetudinariumqué, novam servitutis constitutionem introducat? *Aff.*

Ideoqué, cùm variæ servitutum sint species, eæqué diversæ, malè Florentinus ab unâ inferat ad alteram indistinctè, quasi quælibet servitus esset contra naturam, quia quædam deprehenditur esse contra naturam? *Aff.*

Annon saltem hactenus hæc ejus definitio possit admitti, si per jus gentium intelligatur jus humanum, perqué servitutem durior forma servitutis? *Aff.*

Neque tam natura, quàm privilegium ejus? *Aff.*

Servus Legalis seu Lege est, qui vel bello captus, vel propter alias causas alterius potestati est subjectus, ad cujus nutum atque arbitrium vivere, seseque componere cogitur.

Et quidem, vel Jure Gentium, vel Civili.

An præter servitutem naturalem quoque detur legalis? *Aff.*

An servitus hæc legalis sit justa ἁπλῶς καὶ ὅλως, simpliciter atque absolutè, an verò κατά τι tantùm, secundum quid? *Aff.* *Post.*

An juri divino contraria? *Neg.*

Ideoqué tolerabilis in Republicâ? *Aff.*

Etiam Christianâ? *Aff.*

Jure Gentium Servi fiunt dupliciter: Captivi-

ptivitate , & Nativitate.

An ex jure gentium ſit excogitare plures modos ſervitutis, quàm unum ? *Neg.*

Annon interim docendi causâ rectè constituantur duo , ſi minùs antecedenter , ſaltem concomitanter & conſequenter ? *Aff.*

An dictum jus queat derogare juri naturæ , vel collectivè, vel diſtributivè,id eſt, vel in totum, vel in tantum ? *Neg.*

Et confequenter , annon jus naturæ & gentium ſint ſubordinata ? *Aff.*

Ideoquè ſe invicem explicent , non tollant ? *Aff.*

Servus Legalis Jure Captivitatis eſt,qui in militiâ captus, cumque à victoribus jure belli occidi potuiſſet , ſervatus eſt : ſic dictus, quòd Imperatores,captâ civitate,ſub haſtâ captivos vendere, ac per hoc ſervare, neque occidere ſolerent. Romuli nepotibus Mancipium audit , quòd ab hoſtibus manu caperetur,captuſq; ſervituti mãciparetur , atq; in manum,id eſt,poteſtatem emtoris ageretur.Græcis hominibus Ἀνδράποδον, ἀπὸ τῦ ἀνδρὸς καὶ ποδὸς , *quoniam id domino olim, quod οἱ πόδες ſuperiori corpori : An quia ſine pede ab alieno ſit ſuſpenſus capite talis , quaſi diceres* ἄνδρα ἄποδα? *Ad hanc claſſem referas licet Servum Deditiium , qui ſe ex obſidione dedit dedidit in manum ac poteſtatem victoris.*

Annon , ſi non promiſcuè omnis , ſaltem

tem aliqua ſervitus bellica, jure divino, naturali, gentium, ſubſiſtat? *Aff.*

Præcipuè tunc, ſi vitæ captorum parcatur, perqué eam cogitet Princeps hoſtes ſuos punire, quos jure ſummo interficere poterat? *Aff.*

Pœnaqué contingat autores tantùm? *Aff.*

Iiqué, qui in vincula conjiciuntur ſervitutis, ſint homines perditi, corpus ac vitam ſtipendio vendentes? *Aff.*

Neque domeſtici fidei, & communium ſacrorum? *Aff.*

Aut membra ejuſdem Reipublicæ? *Aff.*

Adeoqué, annon etiamnum hodiè liceat captos ex hoſtibus vendere, donare, permutare? *Aff*

Neque capere tantùm, operiſqué ſervare pro beneficio conſervationis, verùm etiam cædere? *Aff.*

Immò occidere? *Aff.*

Præſertim ſi in eos deſæviat gladius, qui, ſi dimitterentur, bellum redintegrarent, victoriamqué eriperent? *Aff.*

Et vel internecione delere? *Aff.*

Subqué jugum mittere? *Aff.*

Multare quin etiam agris, atque ærarios ſtipendiarios & vectigales reddere? *Aff.*

Itemné deſtinare ludis & ſpectaculis? *Neg.*

Aut cum Sicyoniis in lupanari proſtituere? *Neg.*

Vel

Vel oculorum effossione, manuum pollicumvé præcisione, pedum amputatione in hos grassari? *Neg.*

Saltem tunc, si jus talionis exigat talem pœnam? *Aff.*

Et vel in mortuorum corpora sævire, horumqué insultare ossibus? *Neg.*

Atque adeò, annon dum parcitur victis, his parcatur solius humanitatis intuitu? *Aff.*

Ultraqué victoriam progredi prohibeat æquitas, non justitia? *Aff.*

Ideoqué non tantùm in acie liceat occidere hostem pugnantem, verùm etiam post victoriam, sive resistat, sive fugiat? *Aff.*

Et consequenter tam diu, quàm diu victus non est deductus intra præsidia nostra? *Aff.*

Sævire item promiscuè in eos, qui jussi ac necessitate compulsi in militiam sunt profecti, coactiqué partes sequuntur? *Neg.*

Quivé justam pro se habent allegare causæ ignorantiam? *Neg.*

Aut, qui exorto derepentè bello intra fines hostium sunt deprehensi? *Neg.*

Quorumqué adeò culpa media est inter infortunium & dolum? *Neg.*

Nominatim in milites, qui ad Rempublicam hostium non pertinent? *Neg.*

Provin-

Provincialesvé? *Neg.*

Cives, inquam, & rusticos amicos? *Neg.*

Eosvé, qui, etsi aliquo modo pertineant ad Rempublicam hostilem, tamen congruâ securitate lætari debeant? *Neg.*

In specie presbyteros, monachos, conversos, peregrinos, mercatores transeuntes, rusticos euntes ac redeuntes, vel in agriculturâ existentes, horumvé animalia, quibus arant, & semina portant ad agrum? *Neg.*

Et universè in homines ad bellum ineptos, senes, pueros, mulieres, adeoqué imbellem atque imbecillem turbam? *Neg.*

Litteratosvé? *Neg.*

Obsidesvé? *Neg.*

Saltem tunc, si sumant arma, & beneficium ætati, sexui, ordini, juri debitum, malitiâ ac spontaneâ insaniâ amissum eant? *Aff.*

Quid de ducibus hostium, necandiné? *Neg.*

Saltem tunc, cùm ab his in bellum impulsa est multitudo? *Aff.*

Et si, atrocibusné atque immanibus suppliciis, an verò militaribus? *Aff: Post.*

Convenientibusqué eorum dignitati? *Aff.*

Quid de regibus, & magnatibus, aleâ belli

belli victis, quomodo tractandi, humaniterné? *Aff.*

Quid de subditis, tenenturné de facto Reipublicæ hâc parte, licet nihil per se peccârint, obliganturqué pro peccato Reipublicæ? *Aff.*

Ita ut conveniri militariter possint, & vel capi, vel occidi? *Aff.*

Annon etiam hîc potior sententia, quæ mitior? *Aff.*

Adeoqué universè præstet, ita cum victis agere, ut & nocere ultrà non possint, & nocere ultrà nolint? *Aff.*

Immò doleant, se non citiùs victos esse? *Aff.*

Hocqué aspectu satius sit, captivos gratis dimittere? *Aff.*

Præstitové lytro? *Aff.*

Aut institutâ permutatione captivorum? *Aff.*

Universè, annon plura liceant hosti, dum bellum adhuc geritur, victoriaqué paratur, quàm cùm parta jam est victoria? *Aff.*

Justiqué mitiùs hostes sint tractandi, quàm injusti, & vix hostes? *Aff.*

Adeoqué ex injustitiâ quoque belli nasci possit justa servitus? *Aff.*

Convenienterqué jus servitutis concedendum quoque etiam sit injustis hostibus? *Dist.*

Si

Si minùs in foro conſcientiæ, ſaltem in foro contentioſo? *Aff.*

Atque ita, etiam qui juſto bello cadunt, fiant capientium? *Aff.*

Neque ſic captis liceat fugere? *Aff.*

Dominové reſiſtere? *Aff.*

An vindicanti domino redhibendi? *Diſt.*

Saltem jure mancipii ſive mancupii? *Aff.*

An mancipium quoque locum habeat in beſtiis? *Aff.*

Hæqué ſtatim, ut natæ ſunt, mancipia eſſe putentur? *Aff.*

Utra etymologia veriſimilior, priorné, quòd ab hoſtibus manu caperentur, an poſterior, quòd capta ſervituti mancipárentur, atque in manum, id eſt, poteſtatem emtoris, agerentur? *Aff: Prius.*

Annon ſaltem ἑπομένως, atque à poſteriori ſubſiſtat originatio poſterior? *Diſt.*

Si non moribus modernis, minimùm Romanis? *Aff.*

Hebræiſvé? *Aff.*

Quid de dedititiis, annon in hos mitiùs conſulendum, quàm in bello captos? *Aff.*

Præſertim, ſi eos facti pœniteat, ſiqué omnia victoris arbitrio permittant, nihilqué eorum, quæ petuntur, abnuant? *Aff.*

Itemné, ſi contumacia præceſſerit, perfidiavé? *Neg.*

Et, an venia his ſtatim danda, vel pœna omni-

omninò remittenda, quanquam extremè ſupplicibus? *Neg.*

Siq; jamjā capiendi ſe dedere velint? *Neg.*

An ergò ignominiâ ſint notandi, multandivé, v. gr, honore barbæ, pilei, veſtium, calceorum, ademtione privilegiorum, dejectione pinnaculorum uſque ad primam contignationem, murorum exarmatione, tributorum vel impoſitione vel exaſperatione, ſignorum cruētatione, perqué terram inſtar ſyrmatis tractione, aratri inductione, dextræ in ſiniſtram, capitis in pedes, ſexus maſculini in fœmininum Politicâ commutatione, criſtarum exilio ſeu deprivatione, & ſi quæ ſunt generis ejuſdem? *Diſt.*

Atque adeò, annon ſaltem tunc liceat ſævire in eos, ut in bello captos, ſi metus ſit à multitudine dedititiorum, vel non acceptetur deditio? *Aff.*

Annon interim humanius, ut diſpergantur in diverſas, & longè ab invicem diſſitas colonias? *Aff.*

An his ſervanda pacta? *Aff.*

Et, ſi ſine pactis ſe dedant, annon pro modo meritorum, nunc mitiùs, nunc duriùs, poſſint haberi? *Aff.*

Universè tamen potiùs mitiùs, quàm duriùs, eò quòd pro ipſis magis ſtet favor, quàm pro iis, qui vi armis aut munimentis ſunt ſubjugati? *Aff.*

Servus Legalis Jure Nativitatis eſt, qui ex tali

tali captivo natus, ipsâque nascendi conditione mox servus factus est, cùm partus jure naturali sequatur ventrem, quantum ad status differentiam, & dominium. Romanis Verna, Græcis propriè magis, immò distinctè magis, jam Οἰκογενὴς, *jam* Οἰκοτρεφὴς, *indigetatur, quasi tu dicas, vere, (quod tempus duce naturâ fœturæ est,) adeoque domi, & natum, & altum.*

An hæc servitus, sive hic modus constituendi servos, consurgat ex Iure Gentium, an verò ex Iure Civili? *Aff: Prius.*

Dubitatumqué adeò unquam usquam sit inter gentes, num soboles debeat sequi parentes, & non potiùs, quemnam ex parentibus, patremné, an matrem? *Aff. Post.*

Ideoqué servitus hæc nativitatis dependeat potiùs ex jure naturæ, stante distinctione juris gentium à jure naturæ? *Aff.*

Consequenterqué jure gentium quidem ex bello introducta sit hæc servitus, sed jure naturali interea fiat, ut ex captis capti nascantur, sicut ingenui ex ingenuis? *Aff.*

Jure item naturali fiant nostra, quæ nascuntur ex animalibus, dominio nostro subjectis? *Aff.*

Eaqué propter vernæ nomen rectè applicetur apris ac lupis, qui in vivariis ac pisci-

piſcinis hoſpitantur noſtris? *Aff.*

Ventris item nomen,non tantùm prægnanti mulieri, uterové prægnantis, verùm etiam animali, quod in utero? *Aff.*

Convenienterqué ſervitus hæc ſe extendat, non tantùm ad naſcendos, ſed etiam ad naſcituros,id eſt,ad poſteros captivorum, & quidem in infinitum? *Aff.*

Ideoqué omnes, qui poſt legitimam matris ſervitutem concipiuntur, naſcunturvé, ſequantur conditionem matris? *Aff.*

Neque interim habeant, quòd conquerantur de ſuâ calamitate,eò quòd fruantur jure communi, ſequanturqué conditionem omnium hominum? *Aff.*

Non magis, quàm plebs, quòd non ſit nata nobilis? *Aff.*

Atque adeò, annon naturæ conſentaneum, immò bis conſentaneum,ut partus non ſit meliori loco & conditione, quàm parientes? *Aff.*

Ideoqué rectè, immò bis rectè, partus ſequatur ventrem? *Aff.*

Servitioqué ſit ſubjectus uterus ſervientis? *Aff.*

Quicunque demum pater extiterit,ſervus, an liber? *Aff.*

An ideò calamitas matris quoque noceat ei, qui in ventre eſt, hoc eſt,natis jam actu exiſtentibus? *Neg.*

Eâqué

Eâqué de re, etiãſi mater ſerva pepererit, dummodò libera conceperit, quicquid inde naſcitur, non non judicetur liberum? *Aff.*

Et ſi, an ergò in favorabilibus, non nativitatis, ſed conceptionis, ſpectetur *dies?* *Aff.*

Hocqué præſuppoſito, ex eâdem matre, & ſervi naſci poſſint, & liberi? *Aff.*

Anquiro ulteriùs, an matris ſervitus retrò trahatur etiam ad antè natos liberos, aut antè conceptos, qui in favorabilibus habentur pro natis? *Neg.*

Venterqué capiatur cum matre, hoc *eſt*, ſervus fiat is, qui in utero capitur? *Neg.*

Annon ſaltem, ſi capientis animus fuerit, partum unà capere? *Aff.*

An ergò, non tantùm contactu corporeo, ſed animo quoque, quis poſſeſſionem poſſit adipiſci? *Aff.*

Partuſqué ſit res diſtincta à matre? *Aff.*

Ideoqué, ſi ancilla ſit legata, venditavé, non cenſeatur ſimul quoque legatus & venditus partus? *Aff.*

Annon interim rectè à Medicis fœtus dicatur appendix matris, cujus vitâ vivit, ab Ictis verò portio viſcerum maternorum? *Aff.*

An id referendum ad corpus, ſeu rem ipſam, an verò ad jus? *Aff: Prius.*

Et

Et ſi, an igitur duæ animæ duplex jus exigant? *Aff.*

Matrequé baptizatâ non ſimul etiam intelligatur baptizatus fœtus? *Aff.*

Denique, annon regulariter, qui mulierem cepit, incertus de utero, præſumatur partum voluiſſe unà capere? *Neg.*

Saltem regulariter partus ancillæ redeat ad dominum proprietatis? *Aff.*

Servus hic Legalis ſi libertate donetur, Manumiſſus Libertus, actioqué ipſa Manumiſsio dicitur, quaſi miſsio è manu, putà domini, qui caput ejus, aut aliud membrum tenens, pronunciabat hæc verba ſolennia: Hunc hominem ego liberum eſſe jubeo: Atque hæc dicens eum emittebat è manu, id eſt, poteſtate. Quid enim aliud manumittere, quàm de manu, hoc eſt, poteſtate emittere, ſeu poteſtate liberare? Quid aliud manumiſsio, quàm datio libertatis?

An manumiſſio coacta valeat? *Neg.*

Ideoqué manumiſſus ad populi clamorem, velut metu manumiſſus, rectè reſtituatur domino? *Aff.*

Annon interim Majeſtas ſervum libertumvé ad priſtinam poſſit reducere ingenuitatem? *Aff.*

Maculamqué, quam ſervitus inurere videtur, corrigere? *Aff.*

Vel diſſentiente patrono? *Neg.*

Atque adeò, annon interveniente ma-

numiſſione libertus redeat ad ſtatum naturalem? *Aff.*

Solidaqué huic præſtetur libertas? *Aff.*

Ideoqué non teneatur ampliùs ſequi domicilium patroni? *Aff.*

Omneſné ſervi manumittendi vel tandem? *Neg.*

Nominatim ii, qui vel ob ingenii imbecillitatem ſeipſos ſuſtentare nequeunt, vel maleficiis, morte nondum dignis, libertatem perdiderunt, vel vitam precio viliſſimè vendiderunt, vel deditâ operâ creditores pecuniâ emunxerunt, ſi nectātur, vel famam cum rebus decoxerunt, vel latrociniis ſe dediderunt, vel aliud aliquod inhoneſtum negocium exorſi ſunt? *Neg.*

Manumiſsioni adverſatur Revocatio in Servitutem ob Ingratitudinem, quando libertus manumiſſus iterum ſub jugum ſervitutis mittitur, eò quòd non præſtiterit patrono ſuo τὰ σωτήρια καὶ ἀντίδωρα, ad quorum præſtationem unuſquiſque naturaliter eſt obligatus.

Annon, qui legitimè manumiſſus, malam patrono refert gratiam, meritò amittat privilegium per ingratitudinem, quo abuſus eſt contra autorem privilegii? *Aff.*

Ideoquè juſtè in ſervitutem recidat? *Aff.*

Dequé

Dequé jure ſervus ſit, etſi de facto ſe fortè ſubtrahat, neque pareat revocanti in ſervitutem? *Aff.*

Et conſequenter, non novum in illo jus conſtituatur, ſed vetus tantùm repetatur? *Aff.*

Adeoqué omni manumiſſioni hæc tacitè exceptio ſit innexa, niſi probentur eſſe ingrati manumiſſi? *Aff.*

An hæc obligatio manumiſſorum ſit naturalis, an verò juris gentium? *Aff. Utr.*

Ideoqué is naturâ debeat, qui jure gentium debet? *Aff.*

Denique, annon jure optimo manumiſſi, ſi contumeliam aut convicium fecerint dixerintvé patronis, mitti poſſint in exilium temporale? *Aff.*

Et convenienter dari in metallum, ſi vel manus his intulerint, vel calumniam aliquam contra eos inſtruxerint, vel delatorem ſubornârint, vel quam aliam cauſam adverſus eos tentârint? *Aff.*

Atque ita non tantùm patronorum fiant ſervi tales, ſed etiam pœnæ? *Aff.*

Ad Servitutem Legalem proximè accedit ſervilis conditio eorum, qui cum agris unà ſerviunt dominis, atque adeò unà cum fundis, tum mancipantur, tum alienantur: quos Cenſitos Romani, eò quòd in libro cenſuali terræ alicui perpetuò colen-

dæ publico judicio essent destinati, & capitis cēsum dominis pensitarent: Ascriptitios, item Glebæ Ascriptos, eò quòd agris & glebæ ita essent ascripti, ita obnoxii, ut eorum pars esse censerentur, neque inde ullo pacto possent avelli, vendi quin etiam cum ipsis: Nec non Servos Conditionales, eò quòd certis conditionibus dominis suis essent addicti, atque ita quidem addicti, ut ne suum quidem peculium in potestate haberent, neque ullam contra eos actionem instituere possent, nisi ex superexactionis causâ. Germani vocant Leibeigene, *Galli* Mains Mortes, *geminam ob causam. Alii Servos Anonymos, vel Quasi-Servos, eò quòd mixtum quoddam genus, inter servos & liberos ambiguum, constituerent, serviles potiùs quàm servi, & liberti potiùs quàm liberi, libertini quàm ingenui.*

An glebæ ascripti differant à veris servis? *Aff.*

Et si, an ergò ingenui? *Neg.*

Liberivé, præsertim in summo libertatis gradu? *Neg.*

Saltem liberti, libertinivé? *Dist.*

An par ubique eorum conditio? *Neg.*

Origové? *Neg.*

Atque adeò, annon nostri illi homines proprii sint novum genus hominum, juri veteri incognitum? *Aff.*

Ortum ab inopiâ plebis, atque amplitudine

dine divitum familiarum, poſtquam inter Chriſtianos deſinere cœpit antiqua ſervitus? *Aff.*

An partes familiæ? *Neg.*

Aut iidem cum agricolis & colonis? *Diſt.*

Annon fruantur jure proprio, neque domino ſubjiciãtur, niſi ſecundum quid? *Aff.*

Huicqué obligari poſſint civiliter? *Aff.*

Ita ut cum hoc poſſint contrahere, & negociari in rem ſuam? *Aff.*

Itemné mutare domicilium originis ſine ejus veniâ? *Neg.*

Saltem tunc, ſi ſubſtituant alium æquè divitem? *Neg.*

Vel domino aliter ſatisfacere parati ſint? *Neg.*

Minimùm in causâ piâ, & caſu, quem vocant, conſcientiæ? *Aff.*

An ergò extra hanc cauſam & caſum ita ſint annexi ditioni domini, ut ipſo invito ſeſe emancipare, aut aliò conferre nequeant, nominatim ad municipia vicinarum civitãtum? *Neg.*

Et, annon his ſerviant exceptiones, ob quas ſervi ditione domini eximuntur? *Aff.*

Conſequenterqué loco excedere quoque poſſint ob ſævitiam, duritiem, famem? *Aff.*

Obſcœnitatemvé, putà, ſi dominus loci filiam compreſſerit, uxoremvé? *Aff.*

Et in genere ob tyrannidem? *Aff.*

Atque adeò, an domini horum ſervorum conditionalium in eos habeant jus vitæ & necis abſolutũ, ita ut eos poſſint verberare, affligere, torquere, cædere, immò occidere? *Neg.*

Saltem jus quæſitum in bona eorum? *Aff.*

Convenienterqué bona non ſint in eorum poteſtate, ſed ſolus uſus bonorum, ad nutum tamen & commoda domini? *Aff.*

Ideoqué ea mortuis poſſeſſoribus domino cedant, neque ad heredes ſint tranſmiſſibilia? *Diſt.*

Annon interim ea unus ex heredibus, certo interveniente precio, poſſit redimere? *Diſt.*

Aut aliâs manſa ſua queant oppignerare, alienarevé, conſcio tamen quod fiat domino fundi? *Aff.*

An is cauſam reluctandi habeat extra illum caſum? *Neg.*

Juvat quærere ulteriùs: Poſſuntné homines hi proprii matrimonium contrahere, cognationeſqué inire civiles, abſque conſenſu ſui ſuperioris? *Diſt.*

Aut liberos ſuos elòcare extra conſortium hominum propriorum ſine veniâ ejuſdem? *Diſt.*

Commerciavé exercere, & alios actus liberos edere, citra permiſſionem ejuſdem? *Diſt.*

Annon

Annon communiter dominis ſuis inſuper teneantur ad operas? *Aff.*

Et ſi, præſtetné eas eſſe arbitrarias, an verò diviſas, numeratas, ſcriptiſqué & pactis comprehenſas? *Aff: Poſt.*

Adeoqué, annon æquitati conveniens; ut ad operas ampliùs non obligentur, niſi ne ipſi egeant, nevé ad inediam operis adigantur? *Aff.*

Ideoqué meritò omnium ſermonibus vapulent Ruſſi, apud quos ſex dierum operas debent dominis, ſeptimum tantùm ſuis commodis integrum habent? *Aff.*

An hæ operæ & ſervitia alteri queant cedi ipſis invitis? *Neg.*

Aut converti in pecuniæ præſtationem? *Neg.*

An extra territorium debeant edi? *Diſt.*

Aut, qui ad diurnas tantùm obligati ſunt operas, hi ad vigilias, excubias, atque operas nocturnas poſſint cogi? *Neg.*

Annon ſubindè queant dividi inter plures heredes? *Aff.*

Nominatim, atque in ſpecie, an ad ædificationem caſtri dominici teneantur præſtare operas inſolitas glebæ aſcripti? *Neg.*

Aut, ſi dominus fundi plures ex ſe reliquerit filios, his teneantur plures novas domos extruere? *Neg.*

Siqué duo ſint domini alicujus loci, e-

orumqué unus habeat jurisdictionem civilem, alter criminalem, illiné, an huic, debeant præstare servitia? *Dist.*

Universè, annon heic requiratur scientia ejus, qui terram alienam ingreditur cum onere perpetuæ subjectionis? *Aff.*

Et, annon detur heic jus pœnitendi post factum? *Aff.*

An hi tales verè servi, quibus non permittitur in aliquo loco habitare, nisi se ex libertate in servitutem tradant? *Neg.*

Illivé, qui dominis quotidianas operas præstare tenentur? *Neg.*

Aut, qui annuatim *eine leibhenne*, vel post mortem *den hauptfall* solvunt, neque ullo alio onere dominis suis sunt astricti? *Neg.*

Annon saltem illi, qui glebæ ita sunt affixi, ut invitis dominis, nec secedere, neque etiam bona immobilia jure mancipi possidere queant? *Disq.*

Jure Civili Servi fiunt totidem modis: Venditione seu Venundatione videlicet, & Sententiâ seu Damnatione.

An rectè duo modi servitutum ex Jure Civili constituantur, Venditio putà & Sententia? *Neg.*

Annon reverà, ut ex Jure Gentium, ita Civili, non sit excogitare plures, quàm unum modum? *Aff.*

Ideoqué nulla servitus, etiam Jure subsistat

ſtat Civili, niſi quæ imponitur ut juſtum ſupplicium? *Aff.*

Annon interim ſervitus, quæ ex venundatione, rectè Jure Civili ſit permiſſa, ut puniretur temeritas eorum, qui libertatem tam vili pendunt? *Aff.*

Ideoqué ſaltem tunc liber homo ſe queat vendere in ſervitutem, ſi Reſpublica injuriam ſuam & damnum remittat? *Aff.*

Servus Legalis Jure Venditionis eſt, qui precium accipit, libertatemque ſuam vendit: vel, ut loqui amat Imperator, qui, cùm liber homo fuerit, major viginti annis, ad precium participandum ſe dolo malo venundari paſſus, aut aliâs captus ab hoſtibus, argento redemtus eſt. Ille Servus Emtitius ſive Venalitius, hic Ære Redemtus cluit.

Annon libertas ſit res inæſtimabilis, atque extra commercia humana? *Aff.*

Reſqùé publica? *Aff.*

Ideoqué, ſicut eam non licet reſpuere, ita nec liceat prodigere oblatam? *Aff.*

Et conſequenter ex hoc fundamento meritò puniantur, qui eam vendunt, libertatis amiſſione? *Aff.*

Eâqué de re ſubſiſtant pacta, quibus ſe ſpontè quis tradit in ſervitutem, turpis lucri causâ? *Aff.*

Si, v. gr., cum modernis Italis quis corpus

pus suum mancipet ad agendos remos pro frustulo panis? *Aff.*

Aut cum veteribus Hunnis & Germanis libertatem in fortunam jactus unius aleæ deducat, extremo & novissimo jactu de corpore contendens, vitamqué potestati victoris vel fœneratoris addicens? *Aff.*

Annon tales homines sint parissimi illis, qui se olim siverunt castrari, vel castrandos dederunt, emolumenti causâ? *Aff.*

Justequé tam illi, quàm hi, detrudantur in eum vitæ statum, quem suæ dignitatis atque honoris immemores, non sine sacrilegio elegerunt? *Aff.*

Annon necessariò intervenire in hâc venditione debeat dolus malus? *Aff.*

An ille etiam locum habere possit ante vigesimum annum? *Aff.*

Saltem subsistat quoque ante hunc terminum facta venditio, si eam postea quis probet, accipiendo precium? *Aff.*

An ergò dolus maximè præsumatur ex precii participatione? *Aff.*

An hæc servitus sit consona sacris litteris? *Aff.*

Adeoqué sapiat Esavi temeritatem, qui pro unius offulæ precio sive mercedulâ vendidit sacrum primogenituræ jus? *Aff.*

Consequenterqué temerarios hos nundinatores, qui improbitate facti, & sui ipsius furto, præter Deum lædunt Rempu-
blicam,

blicam, in ſervitute relinquat ipſum jus divinum? *Aff.*

Neque ipſos tantùm, qui ſe venum ire ſunt paſſi, ſed horum quin etiam liberos, natos tempore contractæ ſervitutis? *Aff.*

An hæc venditio emtori tradat dominium? *Aff.*

Adeoqué vendens jus libertatis ſuæ poſitivum privativè id transferat in emtorem? *Aff.*

Indequé adeò naſcatur obligatio talis, ut redimere ſe renumerato precio nequeat vendens invito domino? *Aff.*

Annon ſaltem ad libertatem proclamandi jus habeat, ſi aliâ ex causâ ſe quis paſſus ſit venundari? *Aff.*

Inprimis urgente neceſſitate ſummâ, quæ tollit legem? *Aff.*

Atque adeò, annon ſe quis vendere etiamnum poſſit ad redimendam vitam ex furore paupertatis? *Aff.*

Ideoqué rectè ſe olim Ægyptii, preſſi fame, in ſervitutem vendiderint Pharaoni? *Aff.*

An ergò neceſſitas tollat præſumtionem temeritatis ac doli? *Aff.*

Et conſequenter ſaltem aliquandò honeſtè quis ſe ipſum poſsit vendere in ſervitutem, dummodò non noceat publico? *Aff.*

Convenienterqué liberi hominis emtio

 etiam

etiam contrahi poſſit extra has cauſas & caſus? *Neg.*

Saltem inter ignorantes? *Neg.*

Annon interim inde contrahatur obligatio de evictione? *Aff.*

Et, ut emtio non teneat, tamen ex emto adverſus venditorem queat experiri emtor? *Aff.*

Ut maneam in hoc circo, annon adhuc alio modo per emtionem ſervitus conſtituitur Jure Civili, ſi ſcilicet captum ab hoſtibus quis redimat? *Neg.*

Adeoqué, ſi quis civem redimat, ſit redimentis redemtus, fiatqué per redemtionem redemtoris ſervus? *Neg.*

Minimùm tam diu, quàm diu precio nōdum ſoluto hæret apud redemtorem? *Neg.*

Annon interim retineri & detineri poſſit loco pignoris redemtus, donec refundatur redemtionis precium? *Aff.*

Eoqué refuſo mox reſtituatur ingenuitati? *Aff.*

Recipiatqué priſtinam libertatem, atque omnia priſtina jura, quaſi nunquam captus fuiſſet? *Aff.*

An ergò liber homo poſſit oppignerari? *Neg.*

Saltem redemtor cum redemtâ cōtrahere nuptias, remiſſo vinculo pignoris? *Aff.*

Annon ad minimū ſervus ab hoſte redētus ſit & maneat nihilominùs ſervus? *Aff.*

Jure-

Jureq; postliminii redeat ad dominũ? *Aff.*
Idq; dũ fit, inducatur nova servitus? *Neg.*
Universè, an bis captus sit dignus redemtione? *Dist.*

Aut servitus ex captivitate orta omninò plena & certa, an verò in suspenso ac pendenti? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Post*.

Ideoquè heic locum habeat jus postliminii? *Aff.*

Servus Legalis Jure Sententiæ seu Damnationis est, cui loco supplicii servitus imponitur, ita, ut si liber sit, amittat libertatem, si servus, familiam, neque unquam in domini sui redeat potestatem, ne quidem liberatus ab onere pœnæ. Vel brevius: Servus Legalis Jure Sententiæ seu Damnationis est, qui ad mortem damnatus servatur, atq; in servitutem voce prætoris addicitur. Cùm enim servitus sit mitior pœna, quàm mors, jure videtur in servitute retineri posse, quem aliàs mors absumsisset. Vulgò Servus Pœnæ nuncupatur, eò quòd pœnæ existat servus, non domini pœnæ.

An non tantùm dentur servi pœnæ, sed etiam servæ? *Aff.*

Et consequenter servæ pœnæ quoque possint fieri mulieres? *Aff.*

Ideoquè rectè servitute olim punita fuerit mulier ingenua, quæ contra edictum nupsit servo? *Neg.*

Annon, quicunque ad bestias, in metallum,

lum, opusvé metalli, ministeriumvé publicum, in lautumias sive latomias, in opus salinarum, ad triremes, ludum, ferrum seu gladium, & in genere, capite damnantur, aliâvé pœnâ, quæ vitam adimit, eo ipso efficiantur servi pœnæ? *Aff*:

Similesqué mortuis? *Aff.*

Et si, an in instanti, simulatque pronunciata est sententia condemnatoria, etiamsi diu pòst supervivant? *Aff.*

An idem, damnare ad bestias, ludum, ferrum? *Neg.*

Atque in metallum, & opus metalli? *Neg.*

Et utra pœna gravior, damnatio in metallum, an verò in opus metalli? *Aff*: *Post.*

Atque adeò, an, sicut licet damnare in metallum, & ad triremes, sic quoque liceat damnare ad ludum & bestias? *Neg.*

Ideoqué perperàm ad bestias sint damnati Christiani sub impiis Imperatoribus? *Aff.*

Et vel citra damnationem ad bestias dati, depugnandi tantùm causâ? *Aff.*

Malè item operas suas locârint nonnulli ad pugnam cum bestiis? *Aff.*

Quomodocunque damnentur, annon ocyùs amittant servi hi pœnæ, & civitatem, & libertatem, testamentiqué factionem? *Aff.*

Etiamné, qui damnantur ad triremes? *Dist.*

Annon

Annon hi plerunque perdant civitatem tantùm, non etiam libertatem, & testamenti faciendi copiam? *Aff.*

A Tarquinioné Superbo excogitata sit hæc servitus, an verò à Semiramide? *Aff: Post.*

Pessimoqué exemplo cassata à Leone Imperatore, nec multò meliori correcta à Justiniano Induperatore? *Disq.*

Annon servitus hæc pœnæ quoque locum habere potis sit in Republicâ Christianâ? *Disq.*

Adeoq; nō præter rationem servitute & olim punita fuerint,& nūc puniantur,cùm alia, tum hæc facinora, ingratitudo liberti erga patronum,contumacia manumissorū, si qui præfractè restitissent revocāti legitimè in servitutem, subministratio ferri, armorum, ligaminis galearum, facta Saracenis in præjudicium Christianorum, & in genere subministratio telorum ac pulveris pyrii cuicunque hosti præstita, venditio suiipsius, debitorum magnitudo, quam ponè ferè sequitur cessio bonorum? *Dist.*

Nominatim, atque in specie, annon rectè magnitudo debitorum hodiequé castigetur carcere, quem vocant, tædii? *Aff.*

Obæratiqué turribus portarum includantur, domové exire prohibeantur, donec solvant? *Aff.*

Vel in liberâ atque apertâ custodiâ tantisper

tiſper detineantur? *Aff.*

Etiamné tunc, ſi per cautionem parati ſint ſatisfacere? *Neg.*

Atque adeò, an juſtè hos creditoribus mancipârint, ſepulturâqué prohibuerint Ægyptii, oppignerato patris cadavere? *Neg.*

Servitiis addixerint Romani, & cōpedibus, primù domeſticis, hinc publicis? *Neg.*

Jus vitæ & necis carçeribus, exemplo Athenienſium, adjecerint Decemviri, lege duodecim tabularum conceſsâ dimembratione debitoris inter creditores? *Neg.*

Copiam creditori, alligandi ſervitiis debitorem, fecerint Saxones, idq; tā diu, donec de credito per operas ſatisfeciſſet? *Diſq.*

Hancq; porrò pœnā juſtè extenderint ad heredes, præter ſequiores Hebræos, Longobardi? *Neg.*

Alii ad privatos, ut liceret creditori manum injicere debitori propriâ manu atque autoritate? *Neg.*

Ideoqué meritò conventio de obſtagiis, quæ ſic vocant, ut ſcandaloſa, & juri communi adverſa, ſit rejecta? *Aff.*

Annon ſaltem aliquandò, qui non habet in ære, luere debeat in corpore? *Aff.*

Et ſi, an tunc tam puniatur damnum pecuniariū in improbis debitoribus, quàm fidei violatio, & animus doloſus? *Aff*: *Poſt.*

Hocqué in caſu, etiam ex causâ civili, liber homo queat capi, & carceribus mancipari? *Aff.*

Atque

Atque adeò, an magiſtratus indulgentiâ creditoribus jus ſuum poſſit auferri? *Neg.*

Sinequé præjudicio creditorum debitoribus ab eo indulgeri queant poſſint novæ tabulæ? *Neg.*

Aut ideò debitor liberetur obligatione, neque teneatur præſtare ſolutionem reſidui, quia ceſſione bonorum, quæ olim conjuncta cum infamiâ fuit, ex parte ſatisfecit? *Neg.*

Saltem à violentiâ creditorum liberetur miles, dum ſolvit, quantum poteſt, non quantum debet? *Aff.*

Universè, annon diſtinguendum heic ſit inter debitum leve & grave, debitorem, qui non poteſt ſolvere, & qui abnuit ſolvere, quod liquidò ſe debere confitetur, debitorem, qui nullâ ſuâ culpâ, præter expectationem, ex infortunio ad incitas eſt redactus, & eum, qui eò ſe redegit, vel incuriâ propriâ, vel luxuriâ, inter obæratum, inquam, abſque ſuâ culpâ, & decoctorem? *Aff.*

Tum inter ſervitutem, & mortem? *Aff.*

Quid ergò? Servituſné deterior morte ſimpliciter? *Neg.*

Saltem ſecundum quid, id eſt, hujus vel illius reſpectu? *Aff.*

Itemné naturæ reſpectu? *Neg.*

An ergò mors in & per ſe ſit terribilior ſervitute? *Aff.*

Eò

Eò quòd à ſervitute ad libertatem detur regreſſus, à morte ad vitam non item? *Aff.*

Annon interim aliquandò pejus ſit, ſervare in ſervitutem, quàm occidere? *Aff.*

Maximè, ſi non in ſua, ſed dominorum commoda ſerventur capti? *Aff.*

Aut ad laſciva, & morte deteriora ſervitia? *Aff.*

Perpetuamvé ſervitutem? *Aff.*

Adeoqué, annon perennitas ſervitutis momentaneâ ac gloriosâ morte multò ſit durior? *Aff.*

Et, qui lentè perit, graviùs pereat? *Aff.*

Ideoqué, invitum qui ſervat, idem faciat occidenti? *Neg.*

Saltem humaniùs ſæpè homines occidantur, quàm ad mille mortes reſerventur? *Aff.*

Neque magis ſint crudeles, qui volentes vivere occidunt, quàm qui mori volentes non ſinunt? *Aff.*

Atque adeò, annon duplici morte hos afficiant hi tales, & civili, & naturali, *illâ* antecedenter, hâc conſequenter? *Aff.*

Servus Conductitius ſive Mercenarius eſt, qui ob mercedulam domino alieno operam ſuam ad tempus profitetur, interveniente contractu. Voluntarius alio nomine: item Mercenarius abſolutè, ſed rariùs.

Annon

Annon ſervitus voluntaria ſit omnium juſtiſſima? *Aff.*

An contraria ſacris litteris? *Neg.*

Saltem ea, quam quis ſervit ſub domino diverſæ religionis? *Diſt.*

An contra legem libertatis naturalis? *Neg.*

Et, annon quis poſſit renunciare libertati, ſequé ipſum ſubdere de facto? *Aff.*

An dominus talem poſſit juſtè acceptare? *Aff.*

Atque adeò, annon etiam liberi homines, ſi operas ſuas locent, rectè appellentur mercenarii? *Aff.*

Itemné ſervi mercenarii? *Diſt.*

An non interim ſervus & mercenarius differant? *Aff.*

An ultronea hæc ſervitus in conſortium calamitatis quoque trahat poſteritatem? *Neg.*

Atque ex ſervitiis, à patre vel matre præſtitis, rectè inferatur ad eadem præſtanda à filio? *Neg.*

Saltem tunc, ſi utriuſque ſic tulerit voluntas? *Diſq.*

Ultroné potiùs ſit ſolvenda merces ſic ſervientibus, quàm petenda? *Aff.*

Et ſi, an ideò, quoniam perſona, quæ ſervit, ſit longè dignior, quàm merces, quæ ſolvitur? *Aff.*

An illa merces ſemper ſit pecunia nu

nume

numerata, an verò generaliter mercedis nomine hîc veniat quodcunque præmium, quod servis pro labore ac stipendio datur exhibetur? *Aff: Post.*

Nominatim pensio, quæ alioquin differt à mercede? *Aff.*

Didactrumvé seu Minerval? *Dist.*

Forma Societatis Herilis consistit in mutuâ ad imperandum & parendum obligatione, partim naturali, partim voluntariâ, quæ est, aut esse debet, inter Dominum & Servum.

An consensus sit causa formalis hujus societatis? *Neg.*

Et, si non, annon saltem obligatio, consequens atque excipiens illũ consensum? *Aff.*

An obligatio illa sit ἀνάστροφος, an verò ἀντίστροφος? *Aff: Post.*

Si ἀντίστροφος, an æqualiter æqualis utrinque? *Neg.*

Annon interim in illâ inæqualitate etiam ex parte servi maneat nihilominùs libertas? *Dist.*

Si minùs facti, saltem facultatis? *Aff.*

Et consequenter vel in ipsâ servitute servus etiam vinctus, in ipsis vinculis, sit maneatqué liber, minimùm mente? *Aff.*

Neque perdat libertatem contradictionis, quæ vergit in alterutrum contradictoriorũ, ita ut possit agere, & non agere, nisi simul tollatur voluntas, aut voluntatis radix intellectus? *Aff.* An

An eam radicem tollat ſervitus,ita ut ſerus,non tantùm quod actum voluntatis ſecundum ſive imperatum, ſed etiam quoad actum voluntatis primum ſive elicitum,nō ſit ſui juris & ſpontis? *Neg.*

Neque quoad factum tantùm, ſed etiam quoad faciendi principium internum? *Neg.*

An ergò libertas ex hoc potiùs ſit æſtimanda,quàm ex illo,ſervitus contrà ex illo potiùs, quàm ex hoc? *Aff.*

Et,ut ſic,haud dubiè deſtruat libertatem ſervitus,verùm in ſecundis,non in primis,à poſteriori, non priori? *Aff.*

Neque privativè tantùm, ſed etiam poſitivè? *Aff.*

Convenienterqué ſervi, non tam habeant libertatem circumſcriptam, & certis rebus alligatam, quàm penitus ademtā? *Aff.*

An ergò omnis detractio atque imminutio libertatis ocyùs inducat ſervitutē? *Neg.*

Aut omne impedimentum operationis, interjectum inter facultatem atque operationem facultatis,limitatioqué licentiæ, interveniens inter actum primum & ſecundum,protinùs tollat extinguat libertatem? *Neg.*

Imperiumvé Politicum, vel legum, vel regum? *Neg.*

Adeoqué cum libertate næ benè poſſit ſtare aliqua neceſſitas? *Aff.*

Si minùs quoad exercitiū, ſaltem quoad ſpecificationem actus? *Aff.*

An

An aliam necessitatem inferat aut afferat servitus? *Neg.*

Finis Societatis Herilis vel Primarius est, vel Secundarius.

Primarius est ἡ Σωτηρία, *Sustentatio Sui & Suorum.*

Secundarius ἡ Βοήθεια, *Domestici Auxilii Compendium & Commodum circa illam sustentationem, in ipsâ dividuâ vitæ consuetudine.*

An hæc vita sit vitalis absque servis, id est, an commodè vivi possit sine servis? *Neg.*

An ideò necesse sit, servos semper habitare in iisdem ædibus, & sub eodem tecto cum dominis? *Neg*

CAPUT VIII.

Constitutio Societatis Domesticæ Personalis Composita, continens trium Societatum Simplicium Συμπλοκὴν in Familiâ, quæ inde componitur. Vox Familiæ primò liberatur à suis ambiguitatibus, inde definitur definitè, & dividitur in Perfectam atque Imperfectam, tum ratione Essentię, seu Partium Essentialium, tum ratione Integrita-

gritatis, ſeu Partium Integralium, tum ratione Vtriuſque, hoc eſt, tam Eſſentiæ, quàm Integritatis, Partiumqué tam Eſſentialium, quàm Integralium. Ejus hinc proponuntur atque exponuntur Cauſæ, bis binæ numero. Cauſa Conficiens Familiæ Remota, Propinqua, Proxima. Materia, ſeu Perſonæ Conſtituentes. Harum Nomenclationes variæ, quà Græcæ, quà Latinę. Forma dictę Societatis, & Finis, iſque duplex. Dubia, ſeu Quæſtiones Controverſę, incidenter & pro re natâ.

EXpoſitâ Conſtitutione Societatis Domeſticæ Perſonali Simplici, tam Eſſentiali, quàm Integrali, ſuccedit Compoſita.

Conſtitutio Societatis Domeſticæ Perſonalis Compoſita eſt, quæ primò inter plures homines neceſſitatis causâ ad conſtituendam etiam hanc ſocietatem eſt adinventa atque introducta: Complectiturqué primam Conjunctam ſive Compoſitam Societatem, quam nominant Familiam.

Vox Familiæ universè accipitur vel Abſtrativè, vel Concretivè.

Abſtra-

Abstractivè capitur pro re...
tione plurium personarum, uni...
miliâs domestico imperio subje...
rumque rerum, quæ ipsis pr...
atq; ut sic societati domesticæ ...

Concretivè capitur adhuc ...
enim sumitur προσωπικῶς, ...
πικῶς*, hoc est, vel refertur* ...
sumiturque Personaliter, vel ...
Res, sumiturque Realiter.

Relata ad Personas iterum ...
vel Propriè, vel Impropriè.

Propriè accepta porrò ref...
Homines Liberos, vel ad Ho...

Ad Homines Liberos relat...
pitur, vel Latè, vel Strictè.

Latè sumta significat cor...
certum hominum, agnationi...
ne inter se conjunctorum, sive ...
torum plurium inter se, comm...
agnationis stipitem habentiu...
sunt capita plura, quæ vicis...
proprias habent, ex eâdem d...
deductas.

Strictè sumta significat co...
dam hominum, cujus capu...
ceps unus, cæteros, qui sunt eju...
liæ, in potestate ac ditione suâ ha...
que enim solis membris consta...
sed capite & membris, ut omne c...

Ad Homines Servos relata n...

rarg. , con

Neg

, ob nimm

reste, Cler

Clemens

dique rabe

nn. E rabe

, atquam

nalem

no

Abstractivè capitur pro rectà gubernatione plurium personarum, unius patrisfamiliâs domestico imperio subjectarum, earumque rerum, quae ipsis propriae sunt, atq; ut sic societati domesticae coëxtēditur.

Concretivè capitur adhuc bifariàm. Vel enim sumitur προσωπικῶς, *vel* πραγματικῶς, *hoc est, vel refertur ad Personas, sumiturque Personaliter, vel refertur ad Res, sumiturque Realiter.*

Relata ad Personas iterum accipitur, vel Propriè, vel Impropriè.

Propriè accepta porrò refertur, vel ad Homines Liberos, vel ad Homines Servos.

Ad Homines Liberos relata rursus accipitur, vel Latè, vel Strictè.

Latè sumta significat corpus quoddam certum hominum, agnationis necessitudine inter se conjunctorum, sive corpus agnatorum plurium inter se, communem quidem agnationis stipitem habentium, sed in quo sunt capita plura, quae vicissim familias proprias habent, ex eâdem domo ac gente deductas.

Strictè sumta significat corpus quoddam hominum, cujus caput ac princeps unus, caeteros, qui sunt ejusdem familiae, in potestate ac ditione suâ habens. Neque enim solis membris constat familia, sed capite & membris, ut omne corpus.

Ad Homines Servos relata notat vel conno-

connotat servos, idque vel exclusivè, hoc est, eos solos, sive reverà servi sint, sive liberi homines, bonâ fide servientes, vel inclusivè, hoc est, servos cum liberis hominibus non servientibus.

Impropriè accepta traducitur ad significandam Sectam, Hæresinve.

Relata ad Res indigetat totam possessionem seu patrimonium, quod cujusque, cum moreretur fuit.

Nobis in præsenti materiâ seu argumento Familia seu Domus, ὁ οἶκος ἢ ἡ οἰκία, *est prima, eademque ultima, societas domestica personalis composita, è conjugio simplicium societatum constans, vigens inter patremfamiliâs & domesticos, id est, matrem liberos & servosfamiliâs, libere ac legitimè consentientes, orta ex mutuâ illarum personarum obligatione relationevè, partim individuam partim dividuam vitæ consuetudinem inferens, instituta secundum naturam, præter sobolis generationem, propagationem, & sustentationem, quotidiani auxilii atque usus gratiâ.*

Annon vox familiæ rectiùs derivetur à femore, ut significet ex uno femore descendentes, quàm vel à voce Oscâ famul sive famel, vel à famâ? *Dist.*

Annon interim illa originatio prior quàm proximè accedat ad sacram scripturam? *Aff.*

An nomen collectivum? *Aff.*

Et ſi, an ergò uno numero ſingulari plura comprehendat? *Aff.*

Neque homines tantùm, ſed etiam res? *Aff.*

Illoſque ſignificet, has conſignificet? *Aff.*

Annon nomen juris? *Aff.*

Et magis quidem, quàm vel perſonarum, vel rerum? *Aff.*

Conſequenterque, annon per τάξιν potiùs ſit definienda, quàm per perſonas, aut res? *Aff.*

Iterumque univerſè magis per perſonas, quàm res? *Aff.*

Atque adeò, annon familiæ appellatione non ſervi modò veniant, ſed & liberi homines, qui in poteſtate noſtrâ ſunt? *Aff.*

Etiam homines liberi, bonâ fide nobis ſervientes? *Aff.*

Neque illi tantùm, qui in ſervitio ſunt, verùm etiam illi, qui in miniſterio? *Aff.*

Annon interim initiò hoc nomine tantùm venerint ſervi? *Aff.*

Annon ſubindè nomine familiæ intelligatur tota cognatio ſanguinis? *Aff.*

An, ut ſic, differat à gente? *Aff.*

Et ſi, an ut latius & anguſtius? *Aff.*

Adeoque, annon detur una familia, ad quam omnes ſtirpes referantur, præterque eam aliæ, quæ ex ſtirpibus conſtant? *Aff.*

An

An ergò, quot ſunt unius gentis diverſæ ſtirpes, totidem ejuſdem gentis ſint diverſæ familiæ? *Aff.*

Et convenienter familia, non ad cognomen ſolùm referatur, ſed etiam ad nomen, id eſt, tam ad gentem, quàm ad ſtirpem? *Aff.*

Ideoqué omnes, qui ejuſdem ſunt nominis, ejuſdem quoque ſint familiæ, gentis ſive generis reſpectu? *Aff.*

Et contrà, quot diverſæ ſtirpes, tot diverſæ familiæ, ſtirpium reſpectu, non quidem nomine, ſed cognomine? *Aff.*

An familia hæc tantùm conſtituatur naturâ, ſive per cognationem, quæ eſt ex ſanguine, & juſtis nuptiis, an verò etiam lege, ſive per adoptionem? *Aff: Poſt.*

Dequé familiâ ſint cognati, non nati tantùm, ſed & naſcituri, neque ſolùm maſculi, ſed & fœminæ? *Aff.*

Et ſi, an fœminarum liberi propterea ſint in familiâ earum? *Neg.*

Saltem de familiâ? *Aff.*

Quàntum ad præſens inſtitutum, accipiturné hoc loco nomen familiæ, vel pro gente, ſeu totâ ſerie agnatorum, vel pro certâ aliquâ ſtirpe? *Neg: Utr.*

An ergò pro pluribus perſonis, quæ ſub unius poteſtate in eâdem domo vivunt, naturâ aut jure ſubjectæ? *Aff.*

An hâc familiæ appellatione continea-

tur etiam ipse princeps familiæ? *Aff.*

Et, ut sic, familiâ legatâ comprehendantur singuli homines, qui sunt in familiâ? *Neg.*

Verumné ejus genus, personæ, multitudo, cœtus? *Neg.*

Societasvé? *Aff.*

An idem, quod domus? *Dist.*

Saltem metonymicè? *Aff.*

Atque adeò, annon vox οἶκος ἡ οἰκία & ipsa significet, nunc seriem universam agnatorum, nunc universam possessionem? *Aff.*

Et in genere, tam domum, quàm *familiam*, tam familiam, quàm domum? *Aff.*

Familia hæc universè vel Perfecta est, vel Imperfecta.

Familia Perfecta est, quæ constat omnibus societatibus simplicibus, cuique adeò nihil, neque ad essentiam, neque ad integritatem deest: Qualis eorum, qui præter uxorem & liberos, etiam familiam, id est, servos habent.

Familia Imperfecta est, quæ non constat omnibus societatibus simplicibus, cuique adeò aliquid, jam ad essentiam, jam ad integritatem, jam ad utramque deest.

Estque vel Minùs, vel Magis, vel Maximè Imperfecta.

Annon ad omnem perfectam familiam, ad ejus complementum, concurrant paterfa-

terfamiliâs, uxor, liberi, servi, id est, omnes tres societates simplices? *Aff.*

Itemné res familiaris? *Neg.*

Perindequé adeò liberi & servi requirantur in familiâ, quò evadat perfecta, atque omnibus numeris absoluta, quemadmodum pecunia, quæ sustentandæ conducit familiæ, neque tamen desideratur, ut pars constituens? *Neg.*

F*amilia Minùs Imperfecta est, cui nihil ad essentiam, aliquid ad integritatem deest: Qualis eorum, quibus sterilis est torus, & conjugium* ἄτεκνον, *improle, aut* εὔτεκνον *quidem, sivè prolificum, verùm* ἄδουλον, *sine servis.*

An familia imperfecta jure dici possit, quæ destituitur liberis & servis? *Aff.*

Etiamné tunc, cum nondum possunt esse liberi aut servi in familiâ, per naturam, artemvé? *Aff.*

Et si, an propter defectum finis, ac non potiùs partis? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Post.*

Essentialisné, an integralis? *Neg*: *iterum Prius*: *Aff*: *Post.*

Annon interim sic finis familiæ possint dici perhiberi liberi, sicut conclusio syllogismi? *Aff.*

An rectè inter bona possessa collocentur in sacris? *Aff.*

Atque adeò, annon quis possit esse paterfamiliâs, etiamsi sit ἄπαις vel ἄδουλος? *Aff*:

In ipsâ, inquam, liberorum aut ſervorum orbitate? *Aff.*

Verùm imperfectus ſcilicet? *Aff.*

Familia Magis Imperfecta eſt, cui nihil ad integritatem, aliquid ad eſſentiam deeſt: Qualis Viduorum & Viduarum, qui quæve, præter prolem ex conjugio, ſervum habent, ancillamvé.

Annon vidui & viduæ nomen næ appoſitè derivetur ab antiquo verbo iduare, quod eſt dividere, eò quòd ille divortio vel morte interveniente ſit diviſus à ſuâ uxore, hæc à ſuo marito? *Diſq.*

Annon veriſimiliter magis, immò verè magis deducatur à particulâ privativâ *ve*, & duitate, quaſi dicas, ſine duitate exiſtentes, quoniam mattimonium, neque plurium, neque pauciorum, quàm duorum? *Aff.*

An viduæ vocabulum ſemper denotet fæminam, quæ aliquandò nupta fuit? *Neg.*

Et, ſi non, annon ſubindè quoque virginem, quoque eam, quæ quidem nupta eſt, verùm mariti uſu caret, non ſecùs, ac ſi divortium interceſſiſſet, aut *nunquam* virum habuiſſet, quoque quin etiam eam, quæ ingreſſa religionem vidualiter vivit? *Aff.*

Annon ſaltem maximè propriè fœminam nuptam innuptam? *Aff.*

Itemné eam, quæ alteri poſt mortem prioris

prioris viri nupsit? *Neg.*

Convenienterqué legatum, factum mulieri, si vidua remanserit, non non requirat perpetuam viduitatis professionem? *Aff.*

Familia Maximè Imperfecta est, cui aliquid, tum ad essentiam, tum ad integritatem, deest: Qualis tenuiorum Viduorum Viduarumvé, prolem quidem habentium, sed non item servum, aut ancillam, vel habentium quidem servum, ancillamvé, sed non item prolem.

An etiam viduus possit esse paterfamiliâs? *Aff.*

Etiam cœlebs, habens famulum? *Aff.*

Itemné cœlebs, cui bos pro servo? *Neg.*

Causæ F*amiliæ, sicut cæterarum Societatum Oeconomicarum, unde coaluit, & ipsæ sunt bis binæ numero: Efficiens, Materia,* F*orma, &* F*inis.*

Causa Efficiens F*amiliæ vel Remota est, vel Propinqua, vel Proxima.*

Causa Efficiens Remota est Deus Optimus Maximus, numen verè κατοικίδιον, *cui domus domestici & domestica curæ cordiqué.*

An constitutio familiæ sit institutionis divinæ, seu à Deo? *Aff.*

Et consequenter vita, quæ vivitur in familiâ, sit sancta, & Deo placens? *Aff.*

Contrariaqué vita, quam quis vivit extra

familiam, contra Dei inſtituentis inſtitutionem? *Diſt.*

Saltem regulariter? *Aff.*

An hæc ſocietas quoque etiam locum fuerit habitura in paradiſo ante lapſum? *Diſt.*

Cauſa Efficiens Propinqua eſt Natura, quæ homines ſocietates ſimplices ad hoc exemplum copulare, commodaque ſingularum conjungere juſsit, imitatione ſymbolicarum cœnarum.

An conſtitutio familiæ quoque ſit inſtitutionis naturalis, ſeu de naturæ inſtituto? *Aff.*

Ideoqué ortum ſuum ducat ex naturâ, non ex jure? *Aff.*

Neceſsitatevé? *Diſt.*

Convenienterqué homines ipſius naturæ inſtinctu & ductu primitùs coierint in hāc vitæ familiaris ſocietatem? *Aff.*

Neque tam vivendi, quàm benè vivendi gratiâ? *Aff.*

Ideoqué vita lucifugarum & melancholicorum, qui ſectantur ſola loca, procul conſortio hominum, ſit contra naturam? *Diſt.*

Si minùs particularem, ſaltem univerſalem? *Aff.*

Annon hæc eorum natura privata ſit corrigenda ex communi? *Aff.*

Quid de Eremitarum & Anachoreta-

rum

rum vitæ instituto, annon cornibus adversis incurrit in Dei & naturæ dispositionem? *Aff.*

Causa Efficiens Proxima est, partim Consensus interveniens personarum coëuntium in hanc societatem, partim præsens immò præsentissima Necessitas atque Indigentia, quæ suadelæ vim habet.

An primi mortalium pecudum ritu vixerint, antequam condescendissent ad hãc familiaris vitæ consuetudinem? *Neg.*

An coierint primitùs in familiam ob ignis salutare & necessarium elementum, artisqué coquinariæ commoditates? *Neg.*

Eloquentiævé præstigium, aut Musicæ amicam vim? *Neg.*

An ergò proximè naturam ob victus ac vitæ necessitates? *Aff.*

Metumvé? *Aff.*

Atque adeò, annon magna familiarum semper sit, fueritqué semper, futuraqué sit semper necessitas in mundanâ hâc Republicâ? *Aff.*

Etiam Civili? *Aff.*

Et si, annon malè has misceat Plato, immò tollat, inductâ uxorum communione? *Aff.*

Eumq; secuti Scythæ Garamantes, qui & ipsi communes aluerunt uxores, liberos verò, ex promiscuo concubitu genitos, adjudicârunt ei, cui essent formâ quàm simillimi? *Aff.*

 Per

Per maresné, an fœminas, hæ continuentur Politicè? *Aff*: *Prius.*

Ideoqué rectè illi his præferantur Politicè in obtinendis familiæ bonis, præsertim inter familias illustres? *Aff.*

Annon interim fœminæ, quàm diu in potestate patris sunt, habeant familiam? *Aff.*

Itemné, cum per nuptias transierunt ex eâ familiâ, in quâ natæ sunt, in aliam? *Neg.*

Consequenterqué privilegium immunitatis, concessum generi ac posteris, hoc in casu non pertineat ad fœminas? *Aff.*

Et convenienter statutum, excludens cognatos, atque admittens agnatos, haud includat fœminas agnatas, ne proximiores quidem? *Aff.*

Cumqué ea familiarum sit necessitas, præsertim illustrium, annon operæ precium precium operæ sit, has quàm studiosissimè conservare? *Aff.*

Extinctisqué veteribus subindè substituere novas? *Aff.*

Materia Familiæ *sunt ipsæ Personæ, Societatis hujus Constitutivæ, inde Pater & Mater, hinc Liberi & Servifamiliâs. Uno nomine Domestici seu* Familiares, *qui* σύνοικοι ἢ ξύνοικοι, ὁμοσύπιοι, ὁμόσυπνοι, ὁμόκαπνοι, ὁμόκηποι, ὁμόκαποι, ὁμοέστιοι, ὁμοδίαιτοι, σύγαλοι, ὁμογάλακτες *Græ-*

Græcis: Latinè loquitantibus, condomestici, compenuarii, condormientes, eodem foco utentes fruentes, ejuſdem horti ac ſepti participes, contubernales, conviĉtores, conſalanei, collaĉtanei.

Annon domeſtici, laxè ſumtâ voce, ſint non tantùm ii, qui in eâdem domo habitant, ejuſdemqué ſunt familiæ, verùm etiam ii, qui ejuſdem ſunt gentis atque agnationis? *Aff.*

Itemné ſtriĉtè? *Neg.*

Atque adeò, quot perſonæ ad minimum conſtituant συςατικῶς familiam ſtriĉtè ſumtam, treſné, an quatuor? *Diſt.*

Annon ſaltem tres, ſi accipias eam de liberis perſonis excluſivè, quatuor, ſi de ſervis incluſivè? *Aff.*

Totidemné οὐσιωκῶς? *Neg.*

Annon ut ſic familia conſervari poſsit vel in unâ perſonâ? *Aff.*

Et ſi, an tunc jus omnium in unam illam perſonam recidat? *Aff.*

Ideoqué juſſus relinquere in familiâ reĉtè relinquat uni? *Aff.*

Universè, annon, prout accipitur nomen familiæ, quod variè mutat ſignificationem, ita nunc plures nunc pauciores in eâ requirantur perſonæ? *Aff.*

Adqué complementum ejus ſufficiat vel unus filius, unus ſervus? *Aff.*

Et conſequenter liberorum ac ſervorum

multiplicatio non multiplicet familiam? *Aff.*

Nedum ut parvam à magnâ, magnam à parvâ, faciat differre ſpecie? *Aff.*

Atque adeò, annon familia quandoque Rempublicam poſsit ſuperare perſonarum multitudine? *Aff.*

An propterea talis familia conſtituat Rempublicam? *Neg.*

Sequé illa habeat ut numerus, qui adjectione ſingularum unitatum mutat ſpeciem? *Neg.*

Eaqué propter tam familiæ cenſendæ ſint, quæ ex infinito ſervorum aut liberorum conſtant numero, quàm quæ ex parvo? *Aff.*

Et vel uno ſervo diſtributivè? *Aff.*

Ideoqué Apulejus, cum homines liberos dicit eſſe populum, totidem ſervos familiam, totidem vinctos ergaſtulum, numerum certum exprimere putandus ſit pro incerto? *Aff.*

Annon interim ex vi Latini ſermonis, quando familia capitur pro ſervis, in uno ſervulo nomen familiæ non vertatur, ſed in tribus ad minimum? *Aff.*

Et ſi, an ideò, quia nomen familiæ eſt collectivum, unitas autem eſt principium numeri, dualitas primus numerus? *Aff.*

Pater & Materfamiliâs ſunt perſonæ principes hujus ſocietatis, habentes liberos & ſervosfamiliâs. Utrum

Utrum nomen ſit gratius, pietatiſné, an poteſtatis? *Aff: Prius.*

Et ſi, annon in hoc veterum clementia atque humanitas ſit laudanda, quod omnem invidiam dominis detrahentes, eos patres potiùs, quàm dominos familiæ appellârint? *Aff.*

Annon patrisfamiliâs nomine non tantùm veniat rex & princeps familiæ, cui domeſtici ſubſunt, ſuo quiſque ordine, verùm in genere dux ac princeps generis? *Aff.*

Etiam pupillus? *Aff.*

Etiam filius cujuſcunque ætatis, morte patris ſui juris effectus, quantumvis inveſtis? *Aff.*

Adeoqué etiam is, qui id habet juris, ut, ſi naturâ non poſſit, adoptione ſibi procreet liberos? *Aff.*

Quin immò quoque is, qui in domo alienâ in uxorem liberos libertos velut dominationem exercet, licet nullius rei proprietatem habeat, ne ſui quidem ipſius? *Diſq.*

Saltem is, qui nec liberos, nec uxorem, nec libertos, nec mercenarios quidem ullos, ſed tamen ſervos in dominio habet? *Aff.*

Annon interim maximè propriè cluat paterfamiliâs is, in quo hæc omnia concurrunt? *Aff.*

An neceſſariò unus tantùm ſit & extet pater-

paterfamiliâs? *Aff.*

Ideoqué accipiendus ſit in individuo, ne biceps monſtrum ex juſtâ familiâ condatur? *Aff.*

An idem quoque teneat in matrefamiliâs? *Aff.*

Hocqué poſito ac præſuppoſito nequeant eſſe plures in unâ familiâ, præter unam? *Aff.*

An antè dicatur materfamiliâs, quàm vir ejus fuerit paterfamiliâs? *Neg.*

Et conſequenter nomen illa ſit mutuata inde, quòd non in matrimonium tantùm veniſſet mariti, ſed etiam in familiam? *Aff.*

An differat à matre? *Aff.*

Matronâvé? *Aff.*

Et ſi, an ut ſcropha à porcetâ? *Neg.*

Annon diſcrimine non obſtante ſubindè accipiatur pro matronâ? *Aff.*

Atque adeò, an interſit, nuptané ſit, an vidua, ea, quæ dicitur eſſe materfamiliâs, libertina, an ingenua? *Neg.*

Concubinavé? *Diſt.*

Virgové nondum viri potens, dummodò morte patris ſui juris ſit effecta? *Neg.*

Emancipatavé? *Neg.*

Liberi & Servi familiâs ſunt perſonæ deincipes hujus ſocietatis, habentes patrem & matremfamiliâs.

Annon etiam hîc veterum humanitas

ſit

ſit deprædicanda, quòd omnem contumeliam liberis & ſervis detrahentes, eos appellârint familiares? *Aff.*

An propterea ocyùs omnes liberi ſint liberifamiliâs? *Neg.*

Nominatim nati ex concubinâ? *Neg.*

Aut ex furtivo coitu ſponſi cum ſponsâ? *Diſq.*

Annon ſaltem adoptivi? *Diſt.*

Legitimativé? *Aff.*

Aut, qui nati ſunt ſeptimo menſe completo poſt conſummatum matrimonium? *Aff.*

Itemné liberi ſpirituales, id eſt, ii eævé, qui quævé ſunt ſuſceptæ de ſacro baptiſmatis lavacro? *Neg.*

Partuſvé monſtroſi? *Neg.*

Quid de Hermaphrodito, filiuſné-familiâs, an verò filiafamiliâs? *Diſt.*

Quid de ſervo, qui natus ex alterius ſervo, & noſtrâ ancillâ, communiſné? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò ejus, cujus eſt ancilla? *Aff.*

Sit quis natus ex furtivo coitu domini cum ancillâ, filiuſnéfamiliâs, an ſervus? Neg: *Prius: Diſt: Poſt.*

Sit alius natus ex ancillâ fructuariâ, fructuariiné is ſervusfamiliâs, an verò proprietarii? *Neg: Prius: Aff: Poſt.*

Forma Familiæ conſiſtit in obligatione, partim naturali, partim voluntariâ, prodeunte

deunte ex consensu relationeve, inter Patrem Matrem Liberos & Servosfamiliâs.

An consensus sit causa formalis familiæ? *Neg.*

Et, si non, annon saltem obligatio, consequens atque excipiens illum consensum? *Aff.*

An obligatio illa sit ἀνάστροφος, an verò ἀντίστροφος? *Aff: Post.*

Si ἀντίστροφος, an æqualis, an verò inæqualis? *Aff: iterum Post.*

Atque adeò, annon bis conveniens, immò utile sit, familias vigore hujus obligationis habere communionem consiliorum, sacrorum, nominis gentilitii, insignium, honoris, sive minorum illæ gentium fuerint, sive majorum? *Dist.*

Si minùs Oeconomicè, saltem Politicè? *Aff.*

Ideoqué familiæ facta meritò præsumatur scire is, qui est de familiâ? *Aff.*

Sacravé familiaria seu familiarica? *Aff.*

Convenienterqué, qui sunt de familiâ, non permittere temerè unquam debeant, ut familiæ immutetur nomen? *Aff.*

An ergò gentis nomen semper debeat manere, prænomina tantùm & cognomina mutari? *Aff.*

Aut, an ex eo solo, quod quis novum sibi assumsit nomen, oriatur præjudicium? *Dist.*

Ut

Ut veniam ad insignia, annon & ea sanctè debeant tueri familiares, nullo adjecto, nullo demto, praesertim si virtute majorum sint parta? *Aff.*

An permittere aliis, ad familiam non pertinentibus, ut eo honestamento insigniantur, insigniaqué ipsorum gentilitia prae se ferant? *Neg.*

Adeoqué, quoniam honor familiae ad omnes spectat, cavere suo loco debeant singuli, ne qui per fraudem & imposturam ipsorum se familiae inserere conentur, per quos labecula toti postmodùm cognationi aspergatur? *Aff.*

Ideoqué, quò imposturae illae evitentur faciliùs, hi, qui se familiae alicujus membra esse profitentur, apertissimis documẽtis fidem facere nolentes volentes teneantur ipsis familiae principibus? *Aff.*

Annon interim unicuique semper liceat sibi fingere insignia, dummodò ne usurpet ea, quae aliarum familiarum sunt propria, neque obstet mos patrius, seu consuetudo regionis? *Neg: Prius: Disq: Post.*

Atque adeò, annon distributio & collatio insignium rectè nostris moribus pertineat ad Heraldos, & artem Heraldicam, *die Wapenkunst*? *Aff.*

Rectè item nostris moribus desiderentur litterae authenticae, *der Wapenbrieff*? *Aff.*

An-

Annon pleraque omnia insignia constare soleant symbolis hieroglyphicis, significanter sculptis pictisvé, juxta Hierographiæ præscriptum? *Aff.*

Figurisqué animalium, præsertim eorum, quæ à fortitudinis notâ commendantur? *Aff.*

An rectè morem hunc more suo perstringat Cornelius Agrippa? *Neg.*

Annon saltem hactenus rectè, immò bis rectè, quòd hieroglyptæ nostri stultâ sapientiâ in animalibus ac coloribus philosophantur, astrologicantur, & theologizant? *Aff.*

Atque adeò, annon universè præstet cum Willigiso Moguntino clypeo suo inserere humilis ortus sui signacula ac memoracula? *Aff.*

Quid de eo more, quo olim, qui militabant, primò purum clypeum gestâsse perhibentur, usquedum aliquid fortiter laudabiliterqué gessissent, igitur demum, pro conditione viri ac facti, insignia sive intersignia accepisse, probandusné? *Aff.*

Transeo ab insignibus familiæ ad honores familiæ, annon, cum *injuria infertur* uni de familiâ, omnibus ea illata esse censeatur? *Aff.*

Ideoqué per liberorum, uxoris, servorum latus, injuriam patiatur tota familia? *Aff.*

Itemné

Iremné per mercenarios? *Dist.*
Atque instrumenta domestica? *Aff.*
Ad canes usque domesticos inclusivè? *Dist.*

Finis Familiæ vel Primarius est, vel Secundarius.

Primarius idem est conjunctim, qui trium Simplicium Societatum separatim, videlicet Generationi conjuncta, cùm Propagatio, tum Sustentatio.

Secundarius est Quotidianum Auxilium Domesticum, in ipsâ partim individuâ partim dividuâ vitæ consuetudine.

Quæstiones hujus loci huc repetantur ac revocentur ἀπὸ κοινῦ è superioribus, suis quæque è sedibus, adhibito judicio Philosophico.

CAPUT IX.

Constitutio Societatis Domesticæ Realis, seu Possessionum Domesticarum, quam Accidentalem indigetes licet. Quid Possessio Domestica? Genera ejus Summa duo, alterum Naturale; alterum Artificiale. Vtriusque Divisiones & Subdivisiones variæ, tum Descriptiones, nominatim Servi & Domus,

Domus, quæ nobilissimæ possessionum, ille inter naturales, hæc inter artificiales. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Vidimus Constitutionem Societatis Domesticæ quoad Personas: Sequitur ejusdem Constitutio quoad Res seu Possessiones, quibus personæ illæ indigent. Realem non inconcinnè ex re nuncupaveris: Item Accidentalem, non quidem in ordine ad Artem, sed in ordine ad Familiam.

Constitutio hæc Societatis Domesticæ Realis sive Accidentalis est, quæ continet Res, id est, Partes ejus Accidentales: Complectiturque universè Possessiones, quas vocant, Domesticas, & ipsas necessarias ad τὸ εἶ seu esse ejus, verùm ἐπουσιώδεις, accidentale.

An τὰ κτήματα sint pars Oeconomicæ; *Aff.*

Etiamne Oeconomiæ? *Dist.*

Si minùs ratione familiæ constituendæ, saltem ratione constitutæ? *Aff.*

Et consequenter accessorium principalis, non ipsum principale? *Aff.*

Possessio Domestica, (quæ eadem & Res Familiaris, & substantivè Res Familiæ,)

liæ,) nihil est aliud, quàm multitudo instrumentorum domesticorum, quæ necessaria sunt præmemoratis societatibus, tum ad vivendum, tum ad commodè vivendum.

Annon possessio, quasi pedum positio, *besitzung*, & quædam veluti κατοχὴ, detentio? *Aff.*

Et si, an ergò possidere sit omninò atque simpliciter sedere, an verò sedendi jus, hoc est, vim ac potestatem habere? *Aff. Post.*

Ideoqué possessio non sit ipsa res, sed proprietas, atque usus, sive actus rei? *Aff.*

Hocqué aspectu differant, possidere, atque in possessione esse, esse possessorem, atque in possessione esse, possidere juberi, atque in possessionem mitti? *Aff.*

Ita ut alterum sit facti, alterum juris? *Aff.*

An item possidere, habere, tenere? *Aff.*

Possidere animo, & possidere corpore, atque animo & corpore simul? *Aff.*

Possessio item, & quasi-possessio, ita ut propriè possideantur res corporales, non possideantur sed quasi-possideantur jura, cæteraqué incorporalia? *Aff.*

Convenienterqué possessio, & res possessa? *Aff.*

Possessio bonorum, & bonorum possessio? *Aff.*

Nec

Nec non possessio, & dominium? *Aff.*

Atque adeò, annon dominium juris, possessio facti? *Aff.*

Ideoqué possessio juris ordine autoritatequé dominio sit posterior, licet origine sit prior? *Aff.*

Dominiqué adeò ex unâ tantùm *causâ* possimus esse, possessores verò ex multis? *Aff.*

Annon hîc, si una causa non valeat, alicui per alteram possit consuli? *Aff.*

Quicquid sit, annon interim dominus rem suam possideat jure dominii, quod *in* eam habet, hoc est, ideò, quia est *dominus* rei, quam dicitur possidere? *Aff.*

Ideoqué, sicut non possunt ejusdem rei duo esse in solidum domini, ita nec possessores? *Aff.*

Neque naturaliter, neque civiliter? *Aff.*

Nedum unus civiliter, alter naturaliter? *Neg.*

Unus justè, alter injustè, unus vi, alter clam? *Neg.*

Annon saltem tunc duo pluresvé possint esse possessores in solidum, seu mitti in possessionem in solidum, si immittantur custodiæ causâ, non ut possideant? *Aff.*

Atque adeò, annon quis quid possit possidere etiam per alios? *Aff.*

An, qui sic possident, sibi credantur possidere,

idere, an verò domino rei? *Aff*: *Post.*

Ideoqué possessio remaneat apud eum, qui concessit possessionem, aut consensit in possessionem? *Aff.*

Præsertim, si ea fuerit precaria? *Aff.*

Immò etiam, si non fuerit precaria? *Aff.*

An ergò idem quoque locum habeat in iis, qui ex conducto possident? *Aff.*

Consequenterqué non conveniat appellari eos possessores, qui ita quid tenent, ut ob hoc ipsum solitam debeant præstare mercedem? *Aff.*

Annon interim hi tales teneant rem corporaliter? *Aff.*

An possessio sit continua, etiamsi non penes unum eundemq; semper sit, verùm ab uno ad alium transferatur, dummodò legitimè? *Aff.*

Itemné, si medius aliquis ex auctoribus non possedit? *Neg.*

An etiam rerum inutilium? *Aff.*

Prohibitarumvé possideri? *Neg.*

Annon interim fur possideat res ablatas? *Aff.*

An possessio rectè appelletur instrumentum? *Aff.*

Organumvé? *Dist.*

An igitur instrumentum atque organum differant? *Aff.*

Et si, an ut latius, & angustius, ita ut omne quidem organum sit instrumentum, sed

ſed non omne inſtrumentum organum *Aff.*

Annon tam illud, quàm hoc, relativum ad aliquid? *Aff.*

An ſemper pars ejus, cujus eſt inſtrumentum? *Neg*

Aut pars rei, quæ efficitur, vel producitur? *Diſt.*

An eadem ejus actio, quæ cauſæ principalis? *Diſt.*

Si minùs adæquatè, ſaltem inadæquatè? *Aff.*

Annon interim habeat quoque *ſuam*, id eſt, propriam actionem, quantumvis determinatam, per quam diſpoſitivè agit ad virtutem agentis principalis? *Aff.*

Atque ita agat, ſed ut motum? *Aff.*

Ut ad adjunctiora condeſcendam, annon cuique profeſsioni atque artificio ſua ſint inſtrumenta, lanionis inſtrumenta, v. g., menſæ, pondera, ferramenta, trutinæ, cultri, dolabræ, ſimiliaqué alia, laniandæ carnis causâ parata, cauponis inſtrumenta ſervuli & ancillæ, piſcatoris retia & naves, venatoris canes, aucupis plagæ, aliorum alia, ſingulorum aliqua? *Aff.*

Atque adeò, annon piſcatorio inſtrumento legato contineantur non tantùm navicellæ, quæ piſcium excipiundorum causâ ſunt paratæ, ſed etiam ipſi piſcatores? *Aff.*

Vena-

Venatorio item inſtrumento legato, inſtrumenti nomine veniant, non tantùm canes, & cætera, quæ ad venationem ſunt neceſſaria, ſed etiam ipſi venatores, & veſtigatores, præſertim ſi in agro ſint venationes, reditumqué ex venatione is habeat? *Aff.*

Aucupatorioqué inſtrumento legato, inſtrumenti appellatione currant, non tantùm auceps & plagæ, ſed etiam ipſæ aves, ſi ab aucupio ſit reditus? *Aff.*

Perqué inſtrumenta fundi, conſervandi fructus causâ, non ſolùm intelligantur ea, in quibus fructus componuntur, granaria, urcei, capſellæ, ſed & ea, quæ exportandorum fructuum causâ parantur, nominatim cuppæ, culei, vehicula, plauſtra, naves, jumenta, ſervi? *Aff.*

Et conſequenter piſtor, tonſor, faber, qui familiæ ruſticæ causâ ſunt parati, aut villæ reficiundæ gratiâ, uti & mulieres, quæ panem coquunt, item molitores, ſi ad uſum ruſticum ſint conducti, nec non focariæ, villicæ, lanificæ, quæ pulmentaria ruſticis coquitant, aut familiam ruſticam veſtiunt, adeoqué cellarius, oſtiarius, mulio, machinarius? *Aff.*

Annon inſtrumenta fundi quoque etiam ea, quæ ſolo continentur, ut harundineta, ſalicta, vepreta, arboreta, præſertim antequam ſunt cæſa? *Aff.*

Ut à specie ad genus me postlimin[...] recipiam, differuntné instrumentum fundi, & ornamentum fundi, instrumentum villæ, & ornamentum villæ, instrumentum domus, & ornamentum domus? *Aff.*

Et si, instrumentumné sit fundi, villæ, domus, quod voluptatis gratiâ paratur, an verò ornamentum? *Aff: Post.*

Annon saltem tunc instrumentum potiùs, quàm ornamentum, si arcendæ tempestatis, aut incendii causâ paretur? *Aff.*

Possessionis Domesticæ excutienda, tum Genera, tum Media seu Modi Acquirendi hæc ipsa.

Genera Possessionis Domesticæ Summa duo sunt. Omnis quippè Possessio Domestica, vel Naturalis est, vel Artificialis.

Annon detur tertia species possessionis domesticæ, naturaliter videlicet artificiosa, & artificiose-naturalis? *Neg.*

Aut præter naturalem naturalissima, artificiosam artificiosissima? *Neg.*

Possessio Domestica Naturalis est, quæ naturâ constat, quæque à naturâ in usum familiæ immediatè producitur.

Estque vel Animata, vel Inanimata.

Possessio Domestica Naturalis Animata est, quæ vitæ est particeps.

Estque vel Animal, vel Planta.

Animal est possessio domestica naturalis animata, sensu prædita, integro par[...]

suarum ordine.

Estque vel Rationale, vel Irrationale.

An sit animal, quod in utero est? *Dist.*

Si minùs re & actu, saltem spe atque potentiâ? *Aff.*

An ergò, si in lucem edatur vivus partus, tum demum sit re atque actu ipso animal? *Aff.*

Annon interim illud, quod in utero est, quoties de commodo ejus agitur, pro jam nato habeatur, licet nondum sit actu animal? *Aff.*

An rectè definiatur, quòd sit corpus vivens, sensu præditum? *Disq.*

Rectè saltem dividatur in rationale & irrationale? *Aff.*

Etiamne in rationabile & irrationabile? *Dist.*

An ergo τὸ rationale & rationabile, irrationale & irrationabile differant? *Aff.*

Animal Rationale est Servus: Qui nihil aliud, quàm ὄργανον τοῦ δεσπότου ἔμψυχον λογικὸν, πρακτικὸν, τῇ φύσει μὲν κλητὸν, ἀλλὰ χωριστὸν: *Instrumentum domini animatum, ratione præditum, aptum ad aliquid agendum, naturâ quidem in ejus potestate existens, sed tamen ab eodem separatum. Organum sive instrumentum: Quia ejus operâ ac ministerio paterfamiliâs utitur, velut instrumento, ad domestica negocia expediunda. Animatum: Ad dif-*

ferentiam inanimatorum, quibus idem uti solet in domesticis operibus perficiundis. Quemadmodum namque gubernatori navis inanimatum instrumentum est clavus, animatum verò is, qui sedet ad clavum: ita patrifamiliâs reliqua supellex instrumentum ferè inanimum, servus verò animatum. Ratione præditum: Ad differentiam eorum, quæ hujus sunt expertia, vel incapacia. Cùm enim instrumenta inanima per se non operentur, ipsa etiam animata, sed irrationalia, munere suo minùs rectè fungantur ob defectum rationis, ter necesse fuit, ut aliud natura instrumentum effabricaret, quod animo præditum, & illa, & ista; adgubernaret. Aptum ad aliquid agendum, sive activum: Ad differentiam instrumentorum effectivorum, qualia sunt opificum, quæ ab activis specie distinguuntur, ut effectio ab actione, actio ab effectione. Naturâ in domini potestate existens: Quia servus totus, quantus quantus, domini, nec suus, sed possidentis. Denique separatum: Ad differentiam membrorum corporis, & reliquorum instrumentorum conjunctorũ, quæ resecta à suo corpore, aut remota à suo opifice vel artifice, à quo regebantur, nihil ampliùs possunt agere, efficereve.

Estque vel Primi Ordinis, vel Secundi: Ille Ἐπίτροπος *Græcis, Latinis Procurator,*

tor, Dispensator, Atriensis, hic Ἐργάτης *Græcis, Latinis Operarius, item Mediastinus, sic dictus, quòd in mediâ domo ad imperia omnium nutusque soleret excubare, vilissimaque & sordidissima obire ministeria, qualia sunt, domum verrere, purgamenta efferre, ligna congerere, aliaque generis ejusdem.*

An servus rectè inter possessiones numeretur? *Dist.*

An pars familiæ? *Dist.*

Saltem instrumentum familiæ? *Dist.*

Si minùs, ut persona possidens, saltem ut res possessa? *Aff.*

Annon ut sic instrumentum summè necessarium? *Aff.*

Non ad operandum tantùm, sed etiam ad benè operandum? *Aff.*

Activumné, an verò effectivum? *Aff: Prius: Neg: Post.*

An ergò instrumenta activa differant ab effectivis? *Aff.*

Et si, speciené, sicut actio & effectio? *Aff.*

Annon subindè quoque sit instrumentum effectivum, putà, si opus faciat, vel nauticum, vel rusticum, vel fabrile? *Aff.*

Per sené, an verò per accidens? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Aut, quà servus, an verò, quà artifex? *Neg: Prius: Aff: Post.*

An ergò ſervus & artifex differant? *Aff.*

Et ſi, fortaſſiſan ideò, quòd ſervus ſit à naturâ, artifex à peritiâ & ſciētiâ, ſervus ad omnia officia atque obſequia ſit obſtrictus, artifex ad certum opus, ſervus omnia agat ex præſcripto domini, non item artifex, ſervus habitet in eâdem domo, non item artifex, ſervus opus habeat bono moris, artifex bono artis, non item moris, niſi ex eventu? *Aff.*

Neque tam ad operandum, quàm ad meliùs operandum? *Aff.*

An etiam ſervus & mercenarius inter ſe differant? *Aff.*

Et ſi, annon mercenarii domino ſubjiciantur ſecundum quid tantùm, ſervi ſecundum omnia, illi certo reſpectu tantùm ſint domini, cætera ſui, hi non item? *Aff.*

An ergò in eandem perſonam cadere potis ſit ſervitus, & Oeconomica, & Mechanica, ſicut unus idemqué homo, & gubernator eſſè poteſt, & paterfamiliâs, & remex? *Aff.*

Verùm altera per ſe ſcilicet, altera ex incidenti? *Aff.*

Anquiro ampliùs, conjunctumné ſervus ſit inſtrumentum, an disjunctum? *Aff. Poſt.*

Naturalené, an morale? *Diſt: Prius: Aff: Poſt.*

Atque

Atque adeò, annon instrumenta separata saltem aliquandò locum habeant in naturalibus? *Disq.*

Omniumné servorum sit eadem, ut natura, ita conditio? *Neg.*

Eademqué omnium nomina, officia, exercitia, ministeria? *Neg*,

Annon interim, quamvis officio, curâ, tempore differant, omnes sint æquè servi, hoc est, servi sint servi, licet subindè aliquid agere possint absque imperio aliquo speciali, dum à domino illud facere non prohibeantur modò? *Aff.*

Duoné tantùm universè sint servorum genera cum Aristotele, an verò præter hæc duo detur tertium cum Jureconsultis? *Aff: Post.*

Servorumqué adeò appellatione veniant, cùm alii, tum Dispensatores, Actores, Atrienses, Monitores, Nomenclatores, Notarii, Calculatores, Ministratores, Topiarii, Diætarii, Aquarii, Suppellecticarii, Cubicularii, Hostiarii, Balneatores, Fornicatores, Muliones, Venatores, Vestigatorès, Foracii, Coci, Obsonatores, Textores, Cellarii, Villici, Tonsores, Cursores, Lecticarii, Tabellarii, Scoparii, Saltuarii? *Aff.*

Animal Irrationale est Bestia: Eaqué duplex, Perfecta, & Imperfecta.

An Oeconomici sit, tractare de bestiis? *Dist.*

Si minùs absolutè, atque in & per se, saltem comparatè, id est, in ordine ad familiam? *Aff.*

An bestiarum nomine hîc veniant tantùm, quæ naturæ sunt feræ? *Neg.*

Et, si non, an ergò bestias heic accipere conveniat ex animalis genere potiùs, quàm ex feritate? *Aff.*

Adeoq; annon bestiæ vocabulo subintelligatur omne animal extra hominem, quod homini quoquo modo honestè & utiliter servire atque inservire potest in familiâ? *Aff.*

Bestia Perfecta universè vel Aquatilis est, vel Terrestris, vel Aquatilis & Terrestris Terrestris & Aquatilis simul.

An animalia tantùm sint in aquâ & terrâ, non etiam in aëre & igni inclusivè? *Aff.*

Ideoqué malè ignis hospitio à vulgo Physicorum ascribatur Salamandra, aëris elemento Chamæleon? *Aff.*

Bestia Perfecta Aquatilis est Piscis. Qui vel Tegumento Molli, vel Duro: Ille Squamosus, aut Cute Tectus, hic Crustaceus, aut Testaceus.

Pluranè, & longè majora in aquis reperiantur animantia, quàm in terris? *Aff.*

Adeoqué, quicquid in ullâ parte naturæ nascitur, id similitudine aliquâ deprehendatur in aquis, verùm cum hoc discrimine, ut, quæ in terris

terris noxia, in aquis ferè sint innoxia? *Disq.*

An pisces numero sint infiniti? *Neg.*

Specievé? *Neg.*

Et, an rectè Plinius genera eorum definiat centum atque septuaginta sex? *Neg.*

Cumqué hominibus felix annus contingit, eundem præsumat verisimiliter in piscibus? *Neg.*

An in omnibus piscibus detur uterque sexus? *Neg.*

Totumqué horum genus sit oviparum? *Neg.*

An brevioris vitæ, quàm genus, vel pedestre, vel volatile? *Disq.*

Annon terrenis animantibus frigidiores, humidioresqué? *Aff.*

Eaq; propter fortean nō respirent? *Neg.*

Saltem non tam crebrò, atque volucres & feræ? *Aff.*

An careant pulmone? *Aff.*

Auribusvé? *Dist.*

Vocevé? *Neg.*

Cumqué supersiliunt in labro, aërem captent, ac non potiùs fugitent captivitatem? *Neg: Prius: Aff: Post.*

An noctu dormiant? *Disq.*

Bestia Perfecta Terrestris vel in Solâ Terrâ degit, vel in Terrâ Aquâ & Aere successivè.

An detur animal, quod volucre tantùm sit, ut piscis natatile? *Neg.*

Adeoqué dentur aves, quæ vel in ſolo aëre, vel in ſolâ terrâ degant? *Neg.*

Annon, quæ in terrâ & aëre, terrâ & aquâ? *Aff.*

Vel in terrâ, aquâ, & aëre? *Aff.*

Annon interim universè magis in elemento terræ, vel aquæ degendo degant, quàm aëris? *Aff.*

In Solâ Terrâ degens Beſtia, vel Serpit, vel Graditur.

Serpit Serpens, & Limax.

An differant ſerpens & reptile? *Aff.*

Anguis item, ſerpens, draco, ita ut ille ſit aquarum, iſte terrarum, hic templorum? *Neg.*

Annon ſubindè anguis ſit vocabulum generis, & ut ſic complectatur totum genus ſerpentium, quod plicari & contorqueri poteſt? *Aff.*

Et quidem tam in aquâ, quàm in terrâ? *Aff.*

Atque adeò, annon universè tot ſerpentum ſint venena, quot genera, tot pernicies, quot ſpecies? *Aff: ſaltem Diſq.*

An venenum, antequam bibunt, deponant? *Neg.*

Caputqué ante omnia defenſitent? *Diſq.*

Et obturent aures ſuas contra exorcizantes? *Neg.*

Verequé novo ſenium exuant? *Diſt.*

Serpenſqué adeò fœmina necet marem in co-

in coëundo, fœtuſqué iterum matrem, quaſi in vindictam patris, alvum ejus ſurrodens atque erodens? *Neg.*

Annon naturæ ſint frigidæ,& ſiccæ? *Aff.*

Ideoqué ſanguinis exigui? *Aff.*

An careant pene & teſtibus? *Aff.*

Quid de limace, in limoné, an verò de limo? *Diſq.*

Saltem à limo, ſi minùs re, minimùm nomine? *Aff.*

Graditur Quadrupes. Quæ universè vel Cicur, vel Fera.

Quadrupes Cicur vel Campeſtris eſt, vel Domeſtica.

Campeſtris, Armentum, vel Grex: Illud majorum animalium, hic minorum.

Domeſtica, reliqua in hoc genere. Hæc, ſi operas noſtras adjuvet, vectando, aut arando, jugumqué ſubeat, Jumentum dicitur, quaſi juvamentum, vel jugimentum, eò quòd jugum ferat in noſtra commoda.

Undenam potiùs ducatur deducatur vocabulum cicur, an à ciendo, id eſt, movendo, quòd moveri poſſit ſine periculo, an verò ab adverbio cis, & verbo curro, quòd cis nos currat? *Aff: Poſt.*

Undenam item vox armenti, ab operené armorum, quòd armis, hoc eſt, humeris excellat, eoqué utamur in armis, hoc eſt, bello, an verò ab arando, quaſi aramentum? *Quodl.*

Annon armento legato quoque etiam contineantur boves? *Aff.*

Itemné oves & capræ? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò armentum propriè ſit majorum animalium tantùm, grex minorum? *Aff.*

An gregem faciat minor numerus pecorum pecudumvé, quàm decem? *Disq.*

Idemqué adeò grex, ſi pecora aliqua ſint mortua, inqué eorum locum mox ſint ſubſtituta alia? *Aff.*

Atque adeò, annon pecorum vel pecudum numero ſubindè veniant omnes quadrupedes, quæ gregatim habentur, veluti boves, equi, aſini, muli, cameli, elephanti, oves, capræ, ſues? *Aff.*

Itemné canes? *Neg.*

Feræve? *Neg.*

Annon interim aliquod ſit diſcrimen inter pecora & pecudes, ſi hæc vocabula capiantur κατὰ τὸ ἀκριβὲς, atque in rigore? *Aff.*

Et ſi, annon fortean hoc, quòd pecorum nomen accommodetur iis animalibus, quæ ſunt uſibus hominum commoda, pecudum verò illis, quæ apta ad veſcendum? *Disq.*

Quid de jumentis? Annon jumentorum appellatione continentur in genere animalia dorſuaria, in ſpecie, equus, equa, mulus, mula, elephanti quin etiam, & cameli,

cameli, quando jumentorum operam præstant? *Aff.*

Itemné boves, licet collo dorsové domentur, dum ne collo dorsové ferant modò? *Neg.*

Ideoqué legatis jumentis non insimul ex legato debeantur præstentur boves? *Aff.*

Atque adeò, annon armentorum potiùs, quàm jumentorum, nomine universè censeantur? *Aff.*

Quadrupes Fera, vel Fissipes est, vel Solidipes.

Fissipes iterum, vel Bifida, vel Multifida.

Annon quadrupedes magnâ ex parte sint uniparæ, quæ solidæ, pauciparæ, quæ bisulcæ, multiparæ, quæ multifidæ? *Aff.*

Et, quæ multifidæ, cœcos plerunque pariant catulos? *Aff.*

Harumqué pleræque semel tantùm pariant in anno? *Aff.*

Dentesqué habeant utrinque, maximè viviparæ? *Aff.*

Cæterisqué, nescio quomodo, sint timidiores, quæ cornua habent ramosa? *Aff*

Universè, annon feræ sic dicantur, vel quòd cum impetu & sine ratione ferantur, toto, inquam, corpore, vel quòd naturali utentes fruentes libertate, jugo servitutis humanæ non obnoxiæ, pro arbitrio suo ac desiderio ferantur? *Quodl.*

Ac

Ac non potiùs à fœcunditate, eò quòd fera animalia edant plures fœtus, quàm domestica? *Neg.*

Atque adeò, annon feræ in Jure dicantur nominentur præcisè eæ tantùm, quæ sunt naturâ feroces? *Neg.*

Et, si non, an ergò ferarum appellatione generaliter veniant omnes animantes, quibus immensa atque infinita liberè vagandi vis à naturâ est indita? *Aff.*

Quæqué in hâc libertate suâ, naturâqué agresti, manent, nondum ullius dominio assuetæ? *Aff.*

Consequenterqué hoc nomine contineneantur etiam pisces, aves, apes, pavones & columbæ agrestes, cameli item atque elephanti, licet jumentorum vicem præstent? *Aff.*

Annon interim maximè propriè appellentur feræ, quæ ferocitatem habent, ut leones, lupi, pantheræ, pardi? *Aff.*

Atque, ut sic, directè opponantur animalibus mansuetis, quibus illa liberè vagandi vis insita non est, nominatim ovibus, capris, suibus, bobus, asinis, mulis, equis? *Aff.*

Convenienterqué ferum à mansueto haud aliter sit discretum, quàm quòd nullo hominum commercio hoc sit mansuefactum, imperioqué domitum, verùm sponte naturæ ad manum venire suetum? *Aff.*

Annon

Annon interim ſubindè feri nomine veniat in ſpecie equus, feræ item nomine in genere omnis animans, rationis expers? *Aff.*

Propriené? *Neg.*

In Terrâ, Aquâve, & Aère degens Beſtia Volucris dicitur.

Quæ vel Planipes, vel Fiſsipes.

Unde avium nomen, ab adventuné, an verò à viâ, quòd vias certas non habeant, verùm per avia diſcurrant? *Neg: Prius: Diſq: Poſt.*

An omnes pennis præditæ? *Aff.*

Aut æquè volaces omnes? *Neg.*

Annon interim ſubindè volucris nomine in genere intelligatur omne id, quod volat? *Aff.*

Neque aves ſolùm, ſed apes, veſpæ, tabani? *Aff.*

Ipſe quin etiam veſpertilio? *Aff.*

Itemné in ſpecie? *Neg.*

Atque adeò, annon avibus legatis, etiam debeantur anſeres, gallinæ, phaſiani? *Aff.*

Ipſa quin etiam aviaria? *Diſt.*

Itemné phaſianarii, ac paſtores anſerum? *Diſq.*

Universè, ovumné priùs fuerit, an avis? *Neg: Prius: Aff: Poſt.*

Omneſvé adeò aves pariant ovum? *Aff.*

Et ſi, an eodem tempore omnes? *Neg.*

Aut

Aut plura omnes, præter cuculum? *Disq.*

Atque adeò, annon aliud aliis ſit coëundi ac pariendi tempus naturaliter? *Aff.*

Aliæqué harum omni ferè tempore coëant ac pariant, aliæ ſemel tantùm aut bis in anno, fœcundiùs aliæ, aliæ parciùs? *Aff.*

Annon interim ὡς πολὺ partus avium fiat ſemel tantùm in anno, idqué verno tempore? *Aff.*

Et æſtate potiùs, quàm hieme? *Aff.*

Æſtatequé adeò incubantes citiùs ac feliciùs excludant fœtum? *Aff.*

Annon pleræque nequeant generare aniculæ? *Aff.*

An terreſtribus animalibus, ut ſicciores, ita calidiores? *Aff.*

An omnes bipedes? *Aff.*

Annon ex his aliæ caudâ careant, nonnullæ criſtâ, omnes mammis, veſicâ, renibus? *Aff.*

Etiamné ullæ linguâ, ſtomacho, umbilico, clunibus? *Neg.*

Saltem auriculis & naribus omnes? *Aff.*

Annon interim meatus audiendi habeant in capite, odorandi in roſtris? *Aff.*

Adeoqué aures & nares analogicas? *Aff.*

Beſtia Perfecta Aquatilis & Terreſtris, Terreſtris & Aquatilis ſimul eſt, quæ Ἀμφίβιος, ἢ Ἀμφίβιον *Græcis, ſubaudi* ζῶον, *eò quòd ſit ambiguæ vitæ, ancipitemqué*

vitam

vitam vivat, modò in terrâ, modò in aquâ, & contrà.

Aquæné magis, quàm terræ, terræ, quàm aquæ, hoſpitio gaudeant, quæ dicuntur amphibia? *Diſt.*

An habeant pulmones? *Aff.*

Ideoqué dormiant ore fiſtulâvé extra aquam exertâ? *Diſt.*

Nominatim Crocodilus? *Aff.*

Unde denominetur Crocodilus, an παρὰ τὸ τὰς κρόκας δειλιᾷν, quòd littora refugiat, an verò παρὰ τὸ τὸν κρόκον, quaſi κρόκον δειλᾶν, fugiens crocum, cujus odorem reformidare dicitur? *Quodl.*

An animal, ſoli Ægypto notum, & iis regionibus, quæ Nilo alluuntur? *Aff.*

Nullâ ſui parte, niſi in imo ventre, penetrabile? *Aff.*

Elingue? *Aff.*

Et ſemper creſcens, quàm diu vivit? *Aff.*

Omnium, quæ à parvis initiis oriuntur, maximum? *Aff.*

Terribile contra fugaces, fugax contra inſequentes? *Aff.*

Oculis in & ſub aquâ hebetibus, extra eam acerrimis? *Aff.*

Quatuor menſibus hiemalibus non comedens? *Neg.*

Appetentiſſimum mellis? *Aff.*

Annon ſuos habeat hoſtes naturales, nominatim Delphinū & Ichneumona, quorū ille pinnâ,

pinnâ, quam in dorſo gerit, illi alvum ſubſecare dicitur, hic luto convolutus, in apertas dormientis fauces, teli in morem illapſus, inteſtina ejus erodere? *Diſq.*

An conſpecto homine ſolvatur in lacrimas, ſed approximātem nihilominùs crudeliter devoret? *Diſq.*

Beſtia Imperfecta eſt Inſectum: Quod nihil aliud, quàm animalculum cinctum, atque annulatum, ſive in annulos ſectum, ſic dictum ab inciſuris, quæ nunc cervicum loco, nunc pectorum atque alvi præcinctu, ſeparant membra, tenui modò fiſtulà cohærentia. Germani vocant Unzifer: *quæ vox infert hujus generis animalculorum magnam copiam, ſeu numeroſam multitudinem, ita ut* zifer *denotet numeru,* un *connotet multitudinem, & ſit particula δυσφημίας.*

Annon inſecta omnia ſint ſanguinis expertia? *Aff.*

Naturæqué ideò frigidioris? *Aff.*

Et timidiora ſanguineis? *Aff.*

An ratio vitalis, quæ eſt in eis, certis inſit membris, an verò toto in corpore, minimè autem in capite, maximè in pectore? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Poſt.*

An habeant omnes ſenſus? *Diſt.*

Saltem guſtatum & tactum omnia? *Aff.*

Itemné viſum, auditum, & oderatum omnia? *Neg.*

Ima-

Imaginationemvé, ſaltem indeterminatam? *Aff.*

An nervos, oſſa, ſpinas, cartilaginem, carnes, cruſtam, cutim? *Neg.*

An in ipſis habeat locum ſexus diſtinctio? *Diſt.*

Et ſi, an ergò generent? *Diſt.*

Et ſibi quidem ſemper ſimile? *Neg.*

Ideoqué iis coëuntibus gignatur ſubindè aliud quid, non illud? *Aff.*

An ex hoc iterum aliud? *Neg.*

Atque adeò, an temerè unquam manſueſcant? *Neg.*

Ut ad ſpecies condeſcendam: Quid de apibus, an rectè recenſentur inter inſecta? *Aff.*

An à pede, quòd ſe invicem pedibus teneant, an verò inde, quòd ſine pedibus primò ſint, quaſi ἄποδες, ac non potiùs ab api, quod eſt cohærere? *Aff: Poſtr.*

Et, ut ſic, *bien* rectè dicatur, quaſi *beiein*, eò quòd una ſoleat eſſe apud aliam? *Aff.*

Atque adeò, annon umbram aliquam Reipublicæ habeant inter ſe? *Aff.*

Suoſque agnoſcant duces? *Aff.*

Et ex his unum ferè? *Aff.*

An ultra ſextum aut ſeptimum annum producant vitam? *Neg.*

Examenqué earum duret ultra novem aut decem annos? *Neg.*

Annon

Annon favòs hibernis potissimùm temporibus construant, vere verò atque autumno mel conficiant? *Aff.*

Adqué ullam rem putridam advolent? *Neg.*

Convenienterqué oderint fœdos odores, atque unguentorum delicias? *Aff.*

Tempora item sicca, & ver serotinum? *Aff.*

Annon gaudeant sonitu & plausu? *Aff.*

Dumqué jactantur vento, lapillum gerant, quò se contra flatum stabiliant? *Neg.*

Coëantné, & pariant, an verò aliundè fœtum portent, putà ex flore corinthi, arundinis, oleæ, succorum? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Pluravé genera florum uno eodemq; profectu petant, an verò singulis singula? *Disq.*

Quodnam optimum earum sit genus, brevesné, variæ, & in rotunditatem compactiles, an verò longæ, grandes, nigræ, quæqué sunt alvi amplioris? *Aff: Prius.*

Quid de bombyce, ingreditumé & is definitionem insectorum, participatqué de naturâ eorum? *Aff.*

Et si, an ideò, quia vermis? *Aff.*

Annon evacuetur, dum fila generat, aëre solo in eo remanente? *Aff.*

Ideoqué meritò quasi bombus aëris dicatur? *Aff.*

Quid de formicis, suntné & ipsæ hujus loci & classis? *Aff.*

In-

Indené eis nomen, quia ferant micas, an quia forent, id eſt, incidant, ne germinent? *Quodl.*

Annon æſtate colligant, quod comedant hieme? *Aff.*

Inqué meſſe legant triticum, hordeum non item? *Aff*: *Prius*: *Diſq*: *Poſt.*

Cumqué compluit & perpluit frumentum, id totum ejiciant? *Aff.*

Quid de araneis, annon ſicut formicæ diligentiæ atque prudentiæ, ita hæ artis ſint antiſtites & magiſtræ? *Aff.*

Omneſné ore evomant filum, atque anteriori pede intexant? *Neg.*

Annon interim tabeſcant omnes, quando nimis ſe evacuant? *Aff.*

Et ſi, an ergò materia telæ ſit humidum fortean alimentarium, minimùm ſuperfluitas illius humidi? *Aff*: *Poſt.*

An quicquam, vel conficiant, vel recondant? *Neg.*

Ideoqué cibum ordinariè ſolo venatu acquirant, capiendo muſcas, erucas, parvas lacertulas, piſciculos, vermiculos? *Aff.*

Annon etiam heic fœmina ſit minor mare? *Neg*: *ſaltem Diſq.*

Atque adeò, annon, dum cöeunt, mas per ſua fila trahat fœminam, fœmina contrà marem? *Aff.*

Cumq; ætate proficiunt, qui quævé inde naſcuntur, nõ rarò matrẽ amplectentes ſtrãgulent,

gulent, ejiciantvé, & sæpè quoque patrem, si eum ceperint? *Disq.*

Denique, annon eodem utero pariantur subinde vel trecenti? *Aff.*

Quaterqué septem diebus incrementum naturale accipiant à primo ortus sui auspicio ad finem? *Aff.*

Venenosiores universè in autumno, quàm æstate, æstate, quàm vere? *Aff.*

Fuit Animal.

Planta Caule, vel Caudice nititur.

Caule Herba, Caudice Frutex & Arbor.

Annon detur medium aliquod genus, inter animal & plantam, plantam & animal interjectum? *Neg.*

Et, si non, an ergò illa, quæ vocant, plantanimalia sive stirpanimalia, universè sint vel stirpes, vel animalia? *Aff.*

Atque adeò, an ἡ φυτολογία pertineat ad Oeconomicam? *Dist.*

Si minùs absolutè, saltem comparatè, id est, in ordine ad familiam? *Aff.*

An in hâc doctrinâ differant radix, caulis, caudex? *Aff.*

Ramus item, surculus, & stolo? *Aff.*

Nec non stirps & planta? *Aff.*

Et si, annon stirps solis firmitate præditis sit peculiaris, sic dicta, quasi staripes, seu stans pes, στερρόπους ἢ στερεὸς ποῦς Græcis, planta verò iis, quæ talem firmitatem non habent, sic dicta à pangendo, quòd palo

palo pangeretur? *Aff.*

Annon interim hoc diſcrimine non obſtante, utriuſque ſignificatio ad omnem uſum, labente tempore, fuerit facta commodior? *Aff.*

Similiterné frutex & arbor? *Aff.*

Frutex item & ſuffrutex? *Aff.*

Et ſi, annon ſicut ab arbore parvitate atque multiplicatione caudicis differt frutrex, ſic à ſuffrutice magnitudine? *Aff.*

Licetqué non plenè ac probè ſignificet naturam rei, id eſt, fruticis, neque in juſtam excreſcat adoleſcat magnitudinem fruticis, herbarum tamen magnitudinem excedat ſuperet? *Aff.*

Atque adeò, annon dentur ſubindè herbæ, quæ caule careant? *Aff.*

Caulemvé in ſingulos annos mutent? *Aff.*

An ulla ſine radice? *Neg.*

Ut ad plantas redeam, habentné animam, an verò naturam tantùm? *Aff: Prius.*

An ergò nutriantur? *Aff.*

Et digerant? *Aff.*

An etiam ſentiant? *Neg.*

Annon interim eis competat fuga, odium, appetitus, perſecutio? *Aff.*

Et ſi, an iſta in iſtis ſint opus animæ ſentientis, ac non potiùs vegetantis? *Aff: Poſt.*

Omnesné calidæ & humidæ, vel frigidæ & ſic-

& ſiccæ? *Diſt.*

Si minùs ratione qualitatum, minimùm ratione effectuum atque operationum? *Aff.*

Annon quædam ex his venenatæ? *Aff.*

Per ſené, an verò per accidens? *Aff. Poſt.*

An illa inconvenientia naturæ ſit accepta ferenda primæ creationi, an verò lapſui hominum? *Aff: Poſt.*

Adeoqué, annon priùs illæ ſint venenatæ, quàm venenoſæ? *Aff.*

Tranſeo ad arbores: Omneſné è ſemine? *Neg*

Et, ſi non, an ergò aliæ è ſeipſis, putà è radice, ſtipite, ramis? *Aff.*

Annon præter has adhuc dentur aliæ viâ inſitionis? *Aff.*

Artiſné ea, an naturæ? *Diſt.*

Annon interim quandoq; arbores bonæ proveniant è ſeminibus malis, & contrà arbores malæ è ſeminibus bonis? *Aff.*

An facilè? *Neg.*

An ulla harum poſſit dici ſterilis? *Neg.*
Infructuoſavé? *Diſt.*

Utræ ex his magis ſint fructuoſæ, ſilveſtreſné, an hortenſes? *Aff: Prius.*

Annon interim fructus arborum hortenſium ſint meliores & mitiores? *Aff.*

An in eodem genere utræque, tam illæ quæ ferunt fructũ, quàm quæ non ferunt? *Aff.*

An

An ex fructiferis omnes fructus ferant eodem tempore? *Neg.*

Aut ſemel tantùm in anno? *Neg.*

Atque adeò, annon quædam ſint, quæ altero tantùm ferant anno fructus, quædam, quæ ſingulis annis bis, vel etiam ſæpiùs? *Aff.*

An temerè harum fructus matureſcant? *Neg.*

Juvat quærere ulteriùs: Annon detur reperiatur aliqua regio, ubi fructus arborei per totum annum habeantur maturi, ubi malum, v. gr, poſt malum, pyra poſt pyra nata ſeneſcant, uvaqué poſt uvam, poſt ficum muſtea ficus? *Diſq.*

Etiam ulteriùs: An omnes arbores fructiferæ fructus ſuos proferant producant poſt folia, an verò quædam etiam ante folia, vel cum foliis? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Poſt.*

An omnes folia protrudant eodem loci? *Neg.*

Et, ſi non, annon aliæ è radicibus, aliæ è trunco, aliæ è ramis, propè terram aliæ, in medio aliæ, longulè à terrâ aliæ? *Aff.*

An omnium folia ſint ejuſdem, vel quantitatis, vel qualitatis? *Neg.*

Arborumqué longævarum folia ferè ampla? *Aff.*

Fortiores per ſenectam aliæ, aliæ contrà? *Aff.*

Universè robuſtiores, quæ Aquiloni

 oppo-

oppoſitæ, quàm quæ Auſtro, aut Zephyro? *Aff.*

Etiamné meliores? *Neg.*

Atque adeò, an detur arbor ephemera, quæ eodem adoleſcat, eodem exoleſcat die? *Diſq.*

Utra magis ſit mira & miranda in arborum conſtitutione, proceritasné, an craſſities? *Aff: Prius.*

An omnes gaudeant iiſdem locis? *Neg.*

Montibus aliæ, aliæ vallibus, ſiccis aliæ, aliæ irriguis, haud paucæ mediæ naturæ ac conſtitutionis locis? *Aff.*

An inter eas ſit reperire ſexus differentiam? *Neg.*

Saltem hactenus, ſi per ſexum maſculinũm quis cum Plinio intelligat φύσιν efficaciorem, per ſexum verò fœmininũ φύσιν debiliorem? *Diſt.*

Si minùs abſolutè; ſaltem comparatè? *Aff.*

Atque ut ſic maſculus ordine naturæ ſit ſpiſſior, durior, multis ramis abundans, minùs humidus, aut humectans potiùs propior maturationi, foliiſqué differentibus, fœmella contrà? *Aff.*

Poſſeſsio Domeſtica Naturalis Inanimata eſt, quæ vitæ eſt expers.

Eſtqué vel Originalis, vel Originata.

Poſſeſsio Domeſtica Naturalis Inanimata Originalis eſt Fundus, *qui fundamentum,*

mentum, vel, si mavis, fundimentum rei, quæ solo fundatur, aut ex eo funditur.

An fundus dicatur à fundando, an verò à fundendo? *Disq.*

An differant fundamentum, fundum, fundus? *Aff.*

Et si, annon fundamentum capiatur propriè pro eo, supra quod quid struitur, fundum pro imâ parte cujusque rei, fundus verò pro agro? *Aff.*

An item differant possessio, ager, prædium, villa, vinea, fundus? *Aff.*

Et si, annon possessio ferè usum loci, ager proprietatem, prædium utrumque denotet, villa verò accessionem fundi, vinea partem? *Aff.*

Annon subinde possessio sit species fundi prædiivé? *Aff.*

Fundusqué in prædio, sicut locus in fundo? *Aff.*

Etiamné ager species fundi, tanquam totius integri? *Aff.*

Atque adeò, annon prædium latiùs pateat fundo, neque de solo tantùm dicatur, sed etiam de ædificio, nominatim villâ? *Aff.*

Tamqué ad possessionem referatur, quàm agrum, agrum, quàm possessionem? *Aff.*

Annon interdum vel unicus fundus faciat prædium? *Aff.*

Quid de vineâ, omnisné vinea fundus? *Aff.*

Itemné omnis fundus vinea? *Neg.*

Ideoqué fundo sublato tollatur quidem vinea, non item vineâ sublatâ fundus? *Aff.*

Universè, atque in thesi, annon fundus sit nomen generis? *Aff.*

Ideoqué integrum quid? *Aff.*

Itidemné tunc, quando pars fundi ponitur pro fundo? *Dist.*

Si minùs comparatè, saltem absolutè? *Aff.*

Atque adeò, annon vel modicus locus possit dici appellari fundus? *Aff.*

Et vel definita pars agri, sive ea culta sit, sive inculta? *Aff.*

Leget quis fundum cum instrumento, fundumné atque instrumentum intelligetur is legâsse, an verò fundum instructum? *Disq.*

Leget alius fundum instructum, annon videbitur legâsse fundum cum instrumentis? *Aff.*

Et consequenter boves, opus facientes in fundo? *Aff.*

Atque adeò, annon fundi instructi appellatione veniant, tam villicus hominesqué, quàm omnia, quæ paterfamiliâs, cùm ibi ageret, vel, ut fundus esset instructus, non temporis causâ, in eo habuit? *Aff.*

In-

Inſtrumenta, inquam, fructuum colligendorum ac conſervandorum? *Aff.*

Nec non pecora, ſtercorandi vel paſcendi causâ ibi conſtituta, ut de his fructus caperetur? *Aff.*

Fundusque hoc pacto eſſet inſtructior? *Aff.*

Poſſeßio Domeſtica Naturalis Inanimata Originata, vel Primaria eſt, vel Secundaria.

Primaria eſt Alimentum.

Quod vel Siccum, vel Humidum: Utrumque vel Simplex, vel Compoſitum.

Prioris generis ſunt Veſca atque Eſculenta, poſterioris, Potulenta omnia.

Annon alimento omnibus, quod dulciſſimum? *Aff.*

An illud alimentum omnibus ſit ex ſicco & humido, calido & frigido? *Aff.*

Annon universè magis ex humido, quàm ſicco? *Aff.*

Atque adeò, an alimentum ſiccum, niſi humidum priùs fiat, ſit alimentum, id eſt, alat alendum? *Neg.*

An corpus tangibile, & guſtabile? *Aff.*

Et ſi, alatné etiam ut tangibile, & guſtabile? *Diſt.*

Si minùs ſpecificativè, ſaltem reduplicativè? *Aff.*

Atque ut ſubſtantia? *Aff.*

An quid huic prosit sonus,color , odor? *Neg.*

Saltem sapor ? *Aff.*

Ideoqué sensus, alimentum discernens, sit gustus ? *Aff.*

Tactusvé ? *Dist.*

Annon universè in alimento requiratur, ut alito sit aliquo modo simile & contrarium ? *Aff.*

Simile, si digestum , contrarium , si indigestum ? *Aff.*

Ideoqué rectè dicamur ali contrario & simili ? *Aff.*

Annon insuper requiratur , ut sit *mole* præditum, & per calorem viventis aptum natum coqui ac permutari ? *Aff.*

Atque aptum augere ? *Aff.*

An ergò augeat semper ? *Neg.*

Saltem alat semper ? *Aff.*

Ideoqué alendi facultas in corpore animato meritò sit ultima, quæ moritur? *Aff.*

An in hâc materiâ differant, alimentum sive nutrimentum, cibus,victus,cibarium, diarium ? *Aff.*

Et si,annon alimentum & nutrimentum etiam sit plantarum,cibus animalium? *Aff.*

Alimentum nutrimentum cibus quoque etiam non hominum, victus hominum? *Aff.*

Et consequenter , cibus species alimenti, victus cibi , cibi cibarium , cibarii diarium? *Aff.*

An-

Annon interim alimenti appellatione abindè in Jure Civili veniant, præter cibaria, veſtiarium & habitatio, nutrimenti appellatione etiam medicamenta, cibi appellatione quoque potus, & non raró etiam expenſæ educationis ac ſtudiorum, victus verò appellatione omnia, quæ eſui potui cultuiqué corporis ſunt neceſſaria, veſtimenta, inquam, & ſtramenta, tegumenta, habitatio, miniſterium famulorum ac ſervorum, & ſi qua ſunt generis ejuſdem, neque hæc tantùm, verùm etiam ea, quæ corporis curandi gratiâ adhibentur, nominatim pharmaca, tam evacuantia, quàm confortantia? *Aff.*

Itemné cibariorum aut diariorum appellatione hæc ipſa? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò cibariis legatis non debeatur ocyùs habitatio, veſtiarium, calcearium? *Aff.*

Saltem legatis alimentis? *Diſt.*

Victuvé? *Diſt.*

Atque adeò, ſi quis de alimentis aut victu cum aliquo tranſigat, an is videatur eâdem operâ tranſegiſſe de habitatione & veſtimentis? *Neg.*

An idem bis dicat, qui dicit victum & amictum? *Diſt.*

Aut, annon veriſimiliter dici poſſit, ſi alimenta fuerint legata, etiam aquam legato ineſſe, quando in eâ regione ſunt le-

gata, ubi aqua ſolet venundari? *Aff.*

Quid de σαρκοφαγίᾳ, ſeu carnis viſceratione, licitané? *Aff.*

Et ſi, an ergò rejicula, immò ridicula, Pythagorica, ut à fabis, ita à carnibus, abſtinentia? *Aff.*

Quid de αἱματοφαγίᾳ, ſeu ſanguinis concreti comeſtione, licitané Chriſtianis? *Aff.*

Non obſtante prohibitione Apoſtolicâ? *Aff.*

Abſolutané illa fuerit, an verò relativa, ideoqué relativè tantùm neceſſaria? *Aff. Poſt.*

Quid de αἱματοποτίᾳ, ſeu ſanguinis hauſtione, licitané & ipſa? *Diſq.*

Aut de ἀνθρωποφαγίᾳ καὶ ἀνθρωποποτίᾳ, probatiné uſus aut exempli, vel olim, vel nunc? *Neg.*

Minimùm in caſu neceſſitatis? *Neg.*

Annon interim liceat uti cranio, medullâ oſſium, pinguedine, adipe, humanis? *Neg.*

Mumiâvé? *Neg.*

Si minùs loco alimenti, *minimùm loco* medicamenti? *Neg.*

Aut de trunco decollati hominis bibere ſanguinem ad depellendam epilepſiam? *Neg.*

Vel

Vel è venâ adoleſcentis haurire ſanguinem ad conciliandum vigorem corpori ſenili? *Neg.*

Universè, annon delectus aliquis ciborum etiamnum noſtris moribus ſit neceſſarius? *Aff.*

Liber interim atque arbitrarius in genere generis, id eſt, ſpeciebus,ut determinatis, ita determinandis, ratione humanitatis? *Aff.*

An idem heic tenuerit ãte lapſum,& poſt lapſum, ante diluvium, & poſt diluvium, ſub lege, & ſub euangelio? *Neg.*

Nominatim, atque in ſpecie, an etiam ante diluvium carnium eſus, & vini uſus, hominibus fuerit conceſſus, ſaltem non prohibitus? *Aff.*

Annon adventu ſecundi Moſis, delectus ciborum Moſaicus, ſeu primi Moſis, ſit antiquatus? *Aff.*

Atque ita quidem, ut omne, quod in macello venditur, jam liceat emere, nihil interrogantem aut tergiverſantem propter conſcientiam? *Aff.*

Secundaria eſt Stragulum, hoc eſt, quicquid ſternitur ac ſubſternitur naturaliter, nominatim Stramentum ſeu Stramen.

An vox ſtragulorum pro lecti operimento tantùm, an verò generaliter pro omni veſte,quæ inſternitur,accipiatur? *Aff:Poſt.*

Et conveniẽter quoq; pro equorũ inſtrato,

to, tapetibus, aulæis, mantilibus, mappis, toralibus, cortinis, conopio, velamine, cadurco, ſegeſtribns, centonibus? *Aff.*

Itemné vox ſtramentorum? *Neg.*

Annon interim nomine ſtramentorum ſubindè adſignificetur omne, quod ſolo quieſcendi causâ inſternitur? *Aff.*

Poſſeſsio Naturalis Domeſtica ſic habet.

Poſſeſsio Domeſtica Artificialis eſt, quæ arte conſtat: vel, quæ ab arte in uſum familiæ mediatè producitur.

Eſtqué vel Immobilis, vel Mobilis: Illa Continens, hæc Contenta.

An poſſeſſiones domeſticæ artificiales rectè ſecentur in immobiles & mobiles? *Aff.*

Et ſi, annon immobilium appellatione de Jure Civili veniant, non tantùm, quæ ſolo hærent, ut domus, ſed etiam, quæcunque rebus immobilibus adhærent, ut reditus perpetui, *Aff.*

Atque adeò, annon immobilia propriè dicantur invadi, mobilia rapi? *Aff.*

An eadem cum moventibus? *Neg.*

Et, ſi non, annon res mobiles propriè ac præcipuè vocentur, quæ animâ carent, quæqué ſupellectilis inſtrumenti penuſvé nomine continentur, ut vaſa, veſtes, lecti, menſæ, annui reditus, verùm brevi tempore duraturi, res verò moventes, quæ per ſe moventur, ut animalia, ſervi, quadrupedes,

pedes, pecudes? *Aff*:

Annon mobilium appellatione subindè quoque veniant animalia? *Aff*.

Idemqué & illis, & istis, rebus, inquam, mobilibus & movẽtibus, non raró significetur, præsertim tunc, si non appareat, testatorem animalia duntaxat, quæ per se ipsa moventur, moventia nuncupâsse? *Aff*.

Possessio Domestica Artificialis Immobilis sive Continens est Domus seu Ædes, tutissimum cuique refugium, ac receptaculum, ipsum patremfamiliâs cum domesticis, & omnia, quæ illic reponenda sunt, boná fide recipiens. Aliter Ædificium audit, &, si sola ac solitaria fuerit, parietum communione carens, in urbe Insula, in agro Villa dicitur, quasi vehilla, quòd in illam, tanquam in commune repositorium, omnis generis fruges & fructus, in vitæ familiaris subsidium ac præsidium, invehantur, si muro & vallo cincta, Castrum vel Arx nuncupatur, ab arcendo, quòd arceatur in se, sicque discludatur à communitate apertá.

Annon apud Græcos differant οἶκος καὶ δόμος, ita ut οἶκος cœtum privatũ, δόμος mansionem ejus cœtus significet? *Aff*.

Apud Latinos item ædes dicatur quoque illud ædificium, quod adhuc contectum non est, non etiam domus? *Aff*.

Et in genere, quicquid habitabile? *Aff.*

Ideoqué latior ædium Latinè loquentibus sit appellatio, quàm domus? *Aff.*

Annon interim sæpè ab his ipsis accipiantur promiscuè, ædes pro domo, domus pro æde? *Aff.*

Utraque pro ædificio? *Aff.*

Atque adeò, annon ædium & ædificii appellatio indifferēter, tam ad urbanas, quàm ad rusticas, habitationes referatur? *Aff.*

Ædiumqué designatione veniant omnes ædificiorum species? *Aff.*

Hoc tamen discrimine ferè, ut ædes *in* numero unitatis accipiatur pro templo, *in* numero multitudinis pro domo priv*atâ*? *Aff.*

An ut sic careat numero singularitatis? *Neg.*

Idemné, quod ædicula? *Neg.*

Adeoqué, an ædicula significet parvam domum, & non potiùs cellulam in domo, sacellumvé? *Aff: Post.*

Ab adituné sic dictæ, an verò ab edendo, vel etiam ævo, quòd in iis edatur, & ævum degatur? *Aff: Prius: Disq: Post:*

Ëditové à loco? *Neg.*

Quicquid horum sit, annon ædium ac domus appellatione interim contineatur omnis habitatio, sive propria, sive aliena, in quâ paterfamiliâs habitat, etiamsi ibi domicilium non habeat? *Aff.*

An

n ergò aliud domus, aliud domiciliũ? *Aff.*
atque adeò, an sola domus possessio fa-
it domicilium? *Neg.*

Annon interim ibi quis censeatur habe-
, ut domum, ita domicilium, ubi rerum
ıarum constitutionem fecit, laremqué, ac
ortunarum suarum summam, constituit,
tque ita quidem constituit, ut inde non
it discessurus, si nihil avocet? *Aff.*

Etiamné, si studiorum tantùm causâ ibi habitet? *Neg.*

Aut in publico hospitio, diversoriové? *Neg.*

Minimùm tunc, si decem annis continuis in eo loco habitaverit? *Disq.*

An ergò domicilium quis habere possit etiam in domo alienâ? *Aff.*

Et consequenter relegatus in eo loco, in quem relegatus est, sortiatur domicilium? *Aff.*

Annon interim habere aliud possit eo loci, unde relegatus est? *Aff.*

An idem quoque teneat in milite? *Neg.*

Adeoqué is quoque ibi domicilium consequatur, ubi meret? *Neg.*

Saltem, si nihil in patriâ possideat? *Aff.*

Quid de filiofamiliâs, ibiné domicilium habet, ubi pater? *Neg.*

Et, si non, an ergò ejus quidem sequatur originem, non domicilium? *Aff.*

Domumvé? *Dist.*

Ut à

Ut à domicilio ad domum redeam, annon prothyrum, quod in aditu domus ferè ſtrui ſolet, ſit domus ſive ædium? *Aff.*

Convenienterqué ſtatuæ, affixæ baſibus ſtructilibus, aut tabulæ, ligatæ catenis, adqué parietem fixæ? *Diſt.*

Saltem ornamenta ædium ſint ædium? *Aff.*

Quæqué iis arctè connexa juncta vincta fixaqué ſunt? *Aff.*

Ideoqué ædibus diſtractis legatiſvé, intelligantur quoque legatæ partes, & quæ propter ædes habentur, perpetuiqué uſus causâ in ædibus aſſervantur? *Aff.*

Itemné vina, non ſupellex tantùm? *Neg.*

In ſpecie, annon domus differat ab inſulâ? *Aff.*

Villâvé? *Aff.*

An vel illa ſemper in urbe, vel hæc in agro? *Neg.*

An agri pars? *Neg.*

Minimùm fundi? *Aff.*

Itemné villa à caſtro, caſtrum ab arce? *Aff.*

Domus expendere juvat, tum Conſtitutionem, tum Situm ſive Poſitum.

Conſtitutio Domus Complectitur Partes ejus, tum Primas, ſeu Integrales, Fundamentum, Parietes, Contignationem, tum Secundas ſeu Accidentales, Conclavia, Tabulæ-

Tabulata, Cellas, ex quibus illa Personis, hæ Rebus serviunt & inserviunt.

Annon fundamentum propriè locum habeat in ædificiis tantùm? *Aff.*

Itemné paries? *Aff.*

A paritatené, quòd semper duo sint pares, vel à fronte, vel à latere, an verò à parando, id est, struendo? *Disq.*

Ejusdemné, vel materiæ, vel formæ omnes? *Neg.*

Et si, annon ratione materiæ alii sint lateritii, cæmentitii, lapidei, marmorei, calcati, gypsati, testacei, arenati, cratitii, concratitii, loricati, ratione formæ intergerini seu mediani alii, fornicati, cæci, rudes, dealbati, directi? *Aff.*

Communis quin generis alii? *Aff.*

Annon ad communem parietem vicinus habeat jus adjungendi ædificii proprii *Aff.*

Huicqué adeò liceat parietem directum ducere in communem, eumqué vel solidum, vel fornicatum? *Aff.*

Atque adeò, annon in hâc materiâ differant, paries, murus, mœnia, maceria? *Aff.*

Et si, annon paries sit propriè domorum, murus urbis, mœnia munitionum, maceries nihil horum? *Aff.*

Annon interim paries subindè sit nomen generis, quo & murus contineatur, & maceria? *Aff.*

Ita

Ita ut murus sit ædificii privati paries exterior, maceries verò paries sine calce, aliâvé compactionis materiâ, *eine truckene mauer*, paries, ut sic dicam, siccus, solis lapidibus constans, nullo cæmento molli ferruminatus? *Aff.*

Semperné? *Neg.*

Atque adeò, annon paries, si ad muniendum hortum, vineam, ædes adhibeatur, sit murus quidam privatus? *Aff.*

Maceriesvé, si hortum, vineam, insulam ambiat, muniatvé, dummodò non sit alius murus intermedius, aut collateralis, latiùs quàm altiùs patens? *Aff.*

An ergò, si præter expectationem paries ædibus junctus altiùs se extollat, quàm in longum didat, tunc sit paries potiùs, quàm maceria? *Aff.*

Aut maceria qnidem, sed impropriè? *Aff.*

An contignatio semper significet tignorum conjunctionem? *Neg.*

Annon subindè lignorum, aliarumqué rerũ jugationem sive coaptationem? *Aff.*

Nominatim cöassationem trabium, ad tabulata cœnaculaqué construenda? *Aff.*

Et in genere tegmen? *Aff.*

Annon ut sic duæ ædes possint esse sub unâ contignatione, hoc est, uno eodemqué tegmine & contegmine? *Aff.*

Sicut

Sicut conclavia multa ſub unius imperio clavis? *Aff.*

Atque adeò, indené conclavia, quòd unâ clave claudantur, an verò, quòd intra eum locum, in quo ſunt, multa ſint cubicula clauſa? *Quodl.*

An tabulata, id eſt, planæ in ædibus ſuperficies, tabulis conſtratæ, rectè dicantur appellentur ſolaria? *Aff.*

Et ſi, ideoné, quòd ſoli pateant, atque ibi ſoleant homines apricari, tanquam in ſummâ & editâ ædium parte? *Aff.*

Aut, annon fortaſſiſan ideò, quia ſint ſolerata, ſeu contabulata? *Diſq.*

Quemadmodum cellas denominamus à celando, eò quòd ibi celemus, quæ occulta eſſe volumus, quæqué ſervata? *Aff.*

Univerſé, annon in domo debeant eſſe loca diſtincta, pro liberis, ſervis, mulieribus, hoſpitibus, civibus? *Aff.*

Accommoda frugibus & fructibus ſervandis, iiſqué tam aridis, quàm humidis, lectis item, veſtimentis, cæteroqué inſtrumento domeſtico? *Aff.*

Situs ſive Poſitus Domus cæteram ejus Conditionem ponit ac loquitur: Quæ vel Phyſica, vel Oeconomica.

Ad Conditionem Phyſicam Domus retuleris Poſitum ejus, ut ad convenientes cæli plagas ſit extructa, conclavia æſtate ſoli obver-

obverſa, hieme adverſa habeat, atque adeò æſtate Aquiloni, hieme Euro pateat, ut cellæ ejus partim perflabiles partim non perflabiles extent, aër ſit purus, ſolum puteis idoneum, & ſi qua ſunt generis ejuſdem.

Ad conditionem Oeconomicam Domus retuleris reliquam Commoditatem ejus, perſuade, ut opportuno pagi vel urbis loco excitetur, proximè forum, curiam, templa, archiva, in plateâ regiâ, ad præter fluentem, aut non longulè, & ſi qua ſunt generis ejuſdem.

Annon domus ædificationem referre conveniat, non tantùm ad facultates, ſed etiam, præter ſanitatem, ad jucunditatem, & commoditatem? *Aff.*

Annon, ut ſic, ædes, orientem ac ſeptentrionem verſus ſitæ, ſint ſalubriores, quàm quæ meridiem, ſoliſqué occaſum, ſpectant? *Aff.*

Compendioſioreſque benè, quàm malè, locatæ? *Aff.*

Atque adeò, annon ædificare ſit naturalis libertatis, jurequé ideò naturali liceat vel in infinitum ædificare? *Aff.*

Annon interim modus ædificandi congruè per ſervitutem Jure Civili ſubindè conſtringatur? *Aff.*

Præſertim, ſi alius inde damnum ſentiat? *Aff.*

Aut

Aut quis ædificet in alieno solo? *Aff.*
Nominatim in ripâ fluminis? *Aff.*
Littorevé? *Dist.*
Marivé? *Dist:*
Ita, ut usus littoris marisvé inde impediatur? *Aff.*

Possessio Domestica Artificialis Mobilis, sive Contenta, est Supellex Domestica.

Quæ vel Integralis, vel Accidentalis.

Supellex Integralis est, quæ competit familiæ per se, & suâ naturâ.

Estque vel Primaria seu Universalis, vel Secundaria seu Particularis.

A supplendoné supellex, an verò à sub & pelle? *Disq.*

Vel etiam à super & legi, aut super & lectus? *Neg.*

Omnisné supellex sit res mobilis? *Aff.*

Atque adeò, annon supellectilis appellatione subindè veniant omnes res necessariæ atque utiles ad quotidianum vitæ usum? *Aff.*

Et, ut sic, significatio ejus se extendat ad omnia domus utensilia? *Aff.*

Immò etiam ad alias res, quæ possunt esse ornamento? *Aff.*

Nominatim ad tapetia atque aulæa, quibus conclavia, subsellia, & cathedræ instrui solent? *Aff.*

Ad ipsa quin etiam vehicula? *Aff.*

Men-

Mensasvé? *Aff.*

Vestesvé? *Aff.*

Supellex Domestica Primaria seu Universalis est Pecunia, instrumentum illud instrumentorum, primum atque ultimum in commutatione, per quod paterfamiliâs non tantùm necessaria ad victum & amictum sibi suisque conciliat, verùm alia instrumenta de novo parat, ac deperdita reparat, quod nulli præterea instrumento Oeconomico competit per se. Sic dicta à pecore seu pecu, eò quòd omnis veterum substantia cònstiterit in pecuariâ, peculiumque patrisfamiliâs ex pecude olim æstimaretur: An, quia boum atque ovium figurâ primus hanc signârit Servius Romanus? Aliter Numus appellatur, vel à Numâ, qui eam primus imaginibus notâsse fertur apud Romanos, vel ἀπὸ τοῦ νέμειν, *eò quòd eò interveniente tribuatur suum cuique in contractibus, sitqué* νόμος, *mensura rerum, &* νομὴ, *grata cumprimis possessio mortalibus. Item Aes, Argentum, Aurum, eò quòd pecunia primò fuerit aerea, inde argentea, demum aurea.*

An τὰ χρήματα sint pars familiæ? *Dist.*

An in censu verarum divitiarum ponenda? *Dist.*

Si minùs ratione possessionis, saltem ratione usus? *Dist.*

An

An naturalis institutionis, seu de natu-institutuo? *Dist.*

Si minùs formaliter, saltem materiali-r? *Aff.*

Liceatné hæc appetere in infinitum? *Neg.*

Et, si sic appetantur, annon desinant esse possessio domestica? *Aff.*

Instrumentumvé? *Aff.*

Absque hoc sit, annon possessio domestica summè necessaria, instrumentumq;, tam utile, quàm utilissimum? *Aff.*

Primusné pecuniam certo charactere inter homines signârit Saturnus? *Disq.* Interqué Romanos Numa? *Disq.*

Saltem pecudum effigie inter Romuli nepotes primus Servius? *Aff.*

Utra appellatio sit strictior, pecuniæné, an numi? *Aff: Post.*

Et si, annon numis indistinctè legatis verisimiliter exiguiores tantùm præsumantur esse legati? *Aff.*

Atque adeò, annon æs subindè capiatur, & pro argento, & pro auro, pro argenteâ, inquam, atque aureâ monetâ, argenteis atque aureis numis? *Aff.*

Et in genere pro omni pecuniæ numorumqué genere? *Aff.*

Similiterqué argentum & aurum? *Aff.*

Etiamné stannum, plumbum, & ferrum? *Neg.*

Atque

Atque adeò, an perindè ſit, cujus cujus materiæ ſint numi, utrùm papyracei, teſtacei, ſcortei ſeu coriacei, figlini, vitrei, lignei, ſtannei, plumbei, ferrei? *Neg.*

An ergò materiam numi conveniat eſſe, non tantùm ex numero rerum utilium, verùm etiam tractabilem, ita ut facilè circumferri, condi, cudi, liquari, cogi, duci, figurari, verſari poſſit? *Aff.*

Neque tractabilem tantùm, ſed etiam durabilem, ita ut durare in his omnibus poſſit quàm minimo ſui detrimento? *Aff.*

Raram inſuper, & precioſam? *Aff.*

Molequé & quantitate parvam? *Aff.*

Inqué minimas partes diviſam? *Aff.*

Adhæc pondere ac valore diſtinctam? *Aff.*

Principiſqué ſimulacro, vel alio inſigni, inſignitam? *Aff.*

Inſigniendamvé fuſione, vel percuſſione? *Aff.*

Magis tamen illâ, quàm hâc? *Aff.*

Universè, an pecuniæ nomine ſemper veniat pecunia numerata? *Neg.*

Annon ſubindè omnes res, tam *ſoli*, quàm mobiles, tam corpora, quàm jura atque univerſitates? *Aff.*

Atque ita, annon vocabulum pecuniæ modò accipiatur generaliſſimè, pro patrimonio, ſive res, quæ in patrimonio ſunt, ſint corporales, ſive non, ſive mobiles, ſive non,

non, modò anguſtiùs, pro iis tantùm bus, quæ numero, pondere, menſurâ onſtant, modò anguſtiſſimè, pro pecuiâ numeratâ, numerato, inquam, & ſignao auro, argento, ære? *Aff.*

Ideoquè pecuniæ ſignificatio ſubindè reſtringenda ſit ex ſubjectâ materiâ? *Aff.*

Reſtrictionevé ſingulari, & notæ appoſitione, exigentibus ita rei circumſtantiis, atque uſu loquentis? *Aff.*

Convenienterqué accipienda, aliâs ὑπωδῶς, aliâs ἀναλογικῶς, modò ἀκριβῶς, atque in rigore, modò ὡς ἔγγιστα, atque ἐν πλάτει? *Aff.*

Supellex Domeſtica Secundaria ſeu Particularis eſt, quæ pecuniâ comparatur.

Eſtqué vel Activa, vel Factiva.

Supellex Domeſtica Secundaria ſeu Particularis Activa eſt, per quam nullum opus poteſt produci, vel, cujus operâ nihil acquiritur præter uſum. In hoc genere ſuppellectilium ſunt, cùm Veſtimenta, tum Ornamenta Domeſtica, nominatim Tapetia, Aulæa, Picturæ, Imagines, Lectiſternia. Etc.

Supellex Domeſtica Secundaria ſeu Particularis Factiva eſt, per quam opus aliquod poteſt produci, vel cujus operâ aliquid acquiritur præter uſum. Atq; in hoc genere ſupellectilium ſunt cætera inſtrumenta

menta domestica.

An actio post se relinquat opus? *Neg.*

Saltem ex eventu? *Aff.*

Itemné effectio? *Neg.*

An ergò effectio post se relinquat opus per se, atque ex intentione operantis? *Aff.*

Omnisné? *Neg.*

Ut ad speciem descendam: Annon vestis à vestimento differat? *Aff.*

Et si, an ut genus à specie, totum à parte? *Aff.*

Annon interim vestibus legatis, secundum communem Curiæ stilum, Jurisqué idiotismum Civilis, etiam vestimenta intelligantur esse legata, & contrà *vestimentis* legatis etiam vestes? *Aff.*

Vestibusq; adeò legatis etiam, quæ festis diebus paratæ sunt, debeantur? *Disq.*

Atque adeò, si testator solitus fuerit uti quâdam veste, quæ etiam mulieribus conveniens est, annon ea virilis vestis appellatione videatur contineri? *Aff.*

Universè, annon absolutâ vestis appellatione, tam virilis, quàm muliebris, comprehendatur? *Aff.*

Etiam tragica, etiam citharœdica? *Aff.*

Itemné restrictâ? *Neg.*

Adeoqué, ut sic, non tam intelligatur vestis, quam habet vir aut mulier, quàm ea, quam ex instituto habere debet? *Aff.*

Sufficiatné una quotannis, an vero requiran-

quirantur tot, quot ſunt viciſſitudines anni, vere una, æſtate una, autumno una, hieme una? *Diſt.*

Ut breve faciam: Annon veſtimenti nomine veniant, non tantùm indumenta, quæ induendi causâ parata ſunt, verùm etiam cingula, amicula, ſtragula, & ſubicula, quæ præcingendi, amiciendi, inſternendi, injiciendi accumbendiqué causâ parata ſunt? *Aff.*

Et convenienter id, quod detextum eſt, etſi deſectum non ſit? *Aff.*

An idem, quod ornamentum, munduſvé? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò veſtis, ornamentum, mundus differant, ita ut veſtis neceſſitati cultuiqué corporis inſerviat, ornamentum neque neceſſitatis neque cultus ſit gratiâ, verùm ut ornatius ſit corpus, mundus verò, neque veſtis, neque ornamentum, ſoli corporis venuſtati deſerviens, quò id reddat mundius atque nitidius? *Aff.*

Ideoqué ornamentum corporis ornandi, mundus venuſtatis gratiâ paretur, non etiam neceſſitatis, utilitatiſvé? *Aff.*

Et conſequenter ornamenta domeſtica ad nullam aliam rem comparentur, niſi corporis aut domus exornandæ gratiâ? *Aff.*

An ornamentorum cenſu etiam contineantur annuli ſignatorii? *Neg.*

Et, si non, an ergò necessitatis, non ornatus causâ, sint comparati? *Aff.*

Annon saltem tapeta, quibus subsellia & cathedræ insterni solent? *Aff.*

Aulæavé, quibus parietes atque aulæ ornatus causâ teguntur? *Aff.*

Itemné tapetes, quibus sternuntur insternuntur vehicula? *Neg.*

An ergò instrumenti sint viatorii potiùs, quàm ornamenti domestici? *Aff.*

Quid de picturis & imaginibus, veniuntné & ipsæ appellatione ornamentorum? *Aff.*

Simplexné tabulæ accessio pictura, an verò specificatio, formam addens tabulæ, ut non ampliùs tabula, verùm pictura sit & vocetur? *Aff. Post.*

An ergò picturæ cedat tabula? *Aff.*

Etiamné scriptura? *Dist.*

Atque adeò, annon pictura magis ad rerum verarum naturaliumqué similitudinem accedat atque accommodetur, ut eas oculis tanquam præsentes offerat, scriptura verò satis habeat, si animi alterius cogitata nobis declaret, & nobiscum tanquam vivo sermone colloquatur? *Aff.*

Legatum sit alicui instrumentum pictoris, cedentné legato quoque ceræ, colores, peniculi, cauteria, & conchæ? *Aff.*

Itemné tabula, legatâ imagine, hoc

eſt, ſimulacro picto? *Neg.*

An ergò aliud imago, aliud tabula? *Aff.*

Et conſequenter imago referatur, non ad picturã tantùm, ſed etiam ad ſtatuas, adeoqué ea, quæ fiunt ex marmore, ære, argento, & ſimilibus? *Aff.*

An ſemper εἰκὼν ἀρχέτυπος ἢ πρωτότυπος, id eſt, id, ad cujus exemplum fit vel eſt aliud? *Neg*

Annon universè magis, & propriè magis εἰκὼν ἔκτυπος, id eſt, id, quod repræſentat aliquid, nempè id, ad cujus exemplum eſt quid pictum fictum factumqué? *Aff.*

Venio ad lectiſternia: Lectoné legato intelliguntur inſimul legata fulcra? *Aff.*

Spondævé? *Aff.*

Cortinævé? *Diſt.*

Lodiceſvé? *Diſt.*

Periſtromatavé? *Diſt.*

Toraliavé? *Diſt.*

Et in genere ornamenta lecti acceſſoria? *Diſt.*

Supellex hæc Activa & Factiva communiter Materiâ atque Uſu diſtinguitur.

Ex Materiâ alia eſt Linea, alia Lanea, Bombycina, Serica, Holoſerica, Coccinea, Purpurea, Plumea, Coriacea, Pelliçea, ſive Scortea, Scirpea ſive Juncea, Viminea, Spartea ſive Stupea, Lignea, Vitrea, Fictilis ſive Argillacea, Lateritia, Lapidea, Gem-

mea, Aurea, Argentea , Stannea , Plumbea, Ferrea, Ærea. Etc.

Annon lineæ vestis usus , qui nunc vilis & plebejus, olim fuerit nobilium ? *Aff.*

Honoris causâ primùm concessus sacerdotibus ? *Aff.*

Hinc Monachis, sed inter sacra tantùm? *Aff.*

Annon linum metonymicè subindè accipiatur pro eo , quod est ex lino factum ? *Aff.*

Sic dictum, quasi lene, si minùs re , saltem virtute ? *Disq: Prius: Aff: Post.*

Annon eo legato, tam factũ,quàm infectum , contineatur, quodqué netũ , quodqué in telâ est , & neque dum detextum ? *Aff.*

Itemné tinctum ? *Aff.*

An idem quoque etiam teneat in lanâ , lino cognatâ , & quoad vocem , & quoad rem ? *Neg.*

Atque adeò , annon lanæ appellatione comprehendatur , quod tinctum non est , verùm αὐτοφυὴς , sive ea sit facta , sive infecta ? *Aff.*

Et consequenter lanæ appellatio eatenus extendatur , donec ad tincturam pervenerit, sive succida sit, sive lota, dummodò tincta non sit ? *Aff.*

Annon lanæ appellatione quoque contineantur lanatæ pelles ? *Aff.*

Sta-

ſtamen item & ſubſtamen? *Aff.*

An differat à lanugine? *Aff.*

Bombycinum item à ſerico? *Diſt.*

Atque adeò, annon illud ab hoc fuerit diſtinctum, ſaltem ætate Plinii, quæ ſerica vellera ex arborum lanugine depecti, non à bombycibus texi, credidit? *Aff.*

Itemné ætate Solini? *Neg.*

An ergò tum ſericum è bombyce fieri, à bombyce neri, omnibus tam fuerit perſuaſum, quàm quod perſuaſiſſimum? *Aff.*

Annon imperitè hæc confundat Iſidorus? *Aff.*

Malè quoque de hoc lanicii genere more ſuo philoſophetur Suidas, hiſtoricetur Pauſanias, poëtetur Servius, qui à ſere vermiculo denominatum volunt ſericum, nō à goſſypio, vel lanâ xylinâ, quam reperire eſt in arboribus apud Seres populos? *Aff.*

Utrum majori in precio fuerit, bombycinumné, an ſericum? *Aff*: *Poſt.*

Annon hoc uſæ fuerint fœminæ tantùm, illo verò etiam viri? *Aff.*

Immò & iſto, ſed ætate Solini ſcilicet? *Aff.*

An ergò ſeculo Solini ſericæ veſtes fuerint generis epicœni, id eſt, viris mulieribuſqué communes? *Aff.*

Atque adeò, annon telæ ſericæ conficiundæ uſus, uſque ad Imperatoris Juſtiniani tempora, Romanis hominibus fuerit ignotus? *Aff.*

Quin immò uſque ad Rogerii Siculi tempora in Occidente? *Aff.*

An ſericum differat ab holoſerico? *Diſt.*

Si minùs ſpecie completâ, minimùm gradu? *Aff.*

Itemné à byſſo? *Aff.*

Vel ſpecie? *Aff.*

Et convenienter coccus à purpurâ? *Aff.*

Purpura à purpuriſsâ? *Aff.*

Conſequenterqué color coccineus à purpureo? *Aff.*

Uterque à puniceo, croceo, luteo, roſeo, violaceo? *Aff.*

Annon interim ſæpè pro rubro colore ſumatur uterque, & in genere pro ſplendido ac pulchro? *Aff.*

Reverà autem color, qui dicitur, purpureus, ſit ſubrubidus ſeu rubicundulus, id eſt, ruboris quidem, ſed nigricantis, adinſtar roſæ nigellæ? *Aff.*

An, ut ſic, purpuræ appellatione contineatur coccus? *Neg.*

Perqué coccum adulteretur purpura? *Aff.*

An in hujus diſcriminis aſſignatione conveniat Ulpiano Jurecōſulto cum Matthæo Euangeliſtâ? *Diſq.*

Rerumqué naturalium ſcrutatoribus ac perſcrutatoribus inter ſe? *Neg.*

Saltem in eo, quòd purpura ſit piſcis, è concharum genere, habens florem ſeu ſuccum, tingendis veſtibus aptum, in mediis fauci-

faucibus,inter papaver ſcilicet & cervicem, quem cum vitâ evomat? *Aff.*

An valoris atque æſtimii majoris, quàm coccus? *Aff.*

Ideoqué meritò ejus tingendæ,fucandæ, diſtrahendæ,ferendæ facultas moribus Romanis privatis fuerit ademta? *Aff.*

An rectè, quod ſub capitis,fortunarumqué omnium periculo? *Neg.*

Annon nobiliſſima omnium fuerit purpura, quam vocant, Tyria? *Aff.*

Ideoqué,ſi quis generaliter ſit ſtipulatus purpuram, & deinde ſpecialiter petat Tyriam, is plus petere intelligatur? *Aff.*

An pluma hîc ſignificet pennam in genere,quæ avibus pro pilis eſt data, an verò pennam in ſpecie, id eſt, non tam majorem & duriorem, quàm minorem & molliorem? *Aff: Poſt.*

An ergò differant penna & pluma, ita ut illa denotet pennam groſſiorem ac craſſiorem,hæc minutiorem teneriorem q;? *Aff.*

Similiterné corium & pellis,perſuade in ſuo genere? *Aff.*

Et ſi, an ergò corium & ipſum cluat durius,craſſius,majorumq; animalium, pellis mollior,tenuior,minorum animaliũ? *Aff.*

Illud crudum,hæc macerata ferè ac ſubacta? *Aff.*

An rectè,vel illud à carne, quòd caro eo tegatur integatur, vel hæc à pellendo, ſive

quòd pelli ſoleat ab animali, cum mactatur, ſive, quòd externas injurias corporis tegendo pellat, pluviaſqué, & ventos, ſoliſqué ardores ferat perferat? *Neg*: *Prius*: *Aff*: *Poſt*.

An idem, quod cutis? *Neg*.

Adeoqué cutis hominum, pellis & corium animalium? *Aff*.

Annon ſaltem idem pellis, quod ſcortum? *Aff*.

Convenienterqué ſcorta nihil aliud, quàm pelles animantium? *Aff*.

Et, quæ his incubare olim ſolita, ſcorta bis ſcorta? *Aff*.

Itemné idem ſcirpus & juncus? *Aff*.

Non re tantùm, verùm etiam appellatione? *Aff*: *Prius*: *Diſt*: *Poſt*.

Atque adeò, annon ab eodem principio originali ſcirpus & juncus, ſi minùs nominaliter, ſaltem nominativè? *Aff*.

Id eſt, tam ille, quàm hic, à jungendo? *Aff*.

Sed ille Logicè, hic Grammaticè? *Aff*.

An dictet à vimine? *Aff*.

A viendoné, quòd ferat virgas admodum ſequaces ad vincturam, an vero à vi, quòd vim multam habeat viroris? *Quodl*

Vimen item à ſtupâ, ſpartové? *Aff*.

Ab aſperitatené, quaſi aſpartum? *Neg*.

Ac non potiùs, à Græco σπάω, eò quòd ſit trahi facile, lentũ, atq; obſequioſum? *Aff*,

Atque adeò, annon differendo differant, laqueus, reſtis, funis, lorum? *Aff*.

Et

Et si, annon restis, secundum communem loquendi stilum, sit minor, funis major crassiorque, illa lectorum & sellarum, hic navium? *Aff.*

Illa à verbo resto, non rate retivé, eò quòd auræ ac ventis restet resistat scilicet, stareque faciat ligata, hic à fundo, quòd, dum trahitur, fundat linum? *Aff*: *Utr.*

Lorum item, non quodvis vinculum, sed ex corio tantùm? *Aff.*

Annon interim, non obstante hoc discrimine, vox laquei complectatur, & restim, & funem, adeoqué omne vinculum, quo quid constringi solet? *Aff.*

Sicut & lorum? *Aff.*

Quid de ligno, à legẽdoné, an ligãdo? *Quodl.*

Annon vocabulum generale, comprehẽdens ambitu suo stipulas, cautes, caudices, arundines, spinas, vepres, cespites, herbulas, persuade in iis regionibus, ubi his utuntur pro ligno? *Aff.*

Annon aliud lignum simpliciter, aliud lignum, sumtum pro materiâ, sive materia lignorum? *Aff.*

Quid de vitro, à visuné, quasi visitrum, an verò à videndo, quasi viditrum? *Quodl.*

Et non potiùs à φάω καὶ θραύω, quòd sit quid splendens ac fragile, humor putà induratus, ex arenâ, calce, nitro, antè liquatis vi ignis? *Disq.*

Venio ad supellectilem fictilem, ficti-

lené, quod fictum est à figulo, an verò quod fingi potest? *Aff:Prius.*

Sicut lateres coctiles, qui cocti sunt, non qui coqui possunt? *Aff.*

An lapides simpliciter? *Neg.*

Saltem lapides coctiles? *Aff.*

Ductilesvé? *Aff.*

Unde ducendi, è sabulosoné arenoso atque calculoso solo, an verò è cretoso seu albicante? *Aff:Post.*

Rubicantevé? *Aff.*

Annon, quantò plus abluuntur, tantò plus exasperentur? *Aff.*

Sic dicti, vel à lato, quòd lati formentur & spaciosi, vel à lateo, quòd latere faciant ea, quæ illis teguntur? *Neg:Prius: Disq:Post.*

Ac non potiùs à Græco λᾶας λᾶς, & verbo τέιρομαι, quasi λᾶς τειρόμενος, lapis siccatus ad solem, ignemvé? *Aff.*

Ab artificialibus lapidibus juvat transitum facere ad naturales, id est, à fictis factisqué condescendere ad veros: Omnesné ejusdem naturæ genericæ? *Aff.*

Itemné specificæ? *Neg.*

Et, si non, an ergò differant lapis & petra, ita ut ille sit mollis, hæc dura? *Aff.*

Lapis item & saxum, ita ut ille sit minor, tenerior, mitior, hoc majus, asperius, durius? *Aff.*

Similiterné saxum & petra? *Neg.*

Saltem

Saltem lapis & lapillus? *Aff.*

Atque adeò, annon lapidis appellatione generaliter contineatur quodlibet ſaxum, ſive aptum ſit ad ædificandum, ſive non? *Aff.*

Ipſa quin etiam gemma, quæ lapis quidem, ſed non ſaxum? *Aff.*

Lapilli item appellatione omnes lapides parvi, precioſorum intellectu? *Aff.*

Nominatim margaritæ & gemmæ? *Aff.*

An in hâc materiâ conveniat Iureconſultis cum aliis autoribus, qui lapilli nomen communiter tribuunt & illis & iſtis, *ita ut lapillus* ſit commune nomen margaritarum pariter & gemmarum? *Neg.*

An ergò in Iure lapilli, margaritæ, gemmæ, diſtinguantur? *Aff.*

Diſtinctequé ſubinde nominentur illi, iſtæ, hæ? *Aff.*

Ita ut margaritæ, nec gemmis, nec lapillis, comprehendantur, & contrà? *Aff.*

Annon interim ſaltem aliquandò, ſub lapilli, & gemmæ nomine capiatur concipiatur margaritum? *Aff.*

Nominatim, atque in ſpecie, an gemmæ, incluſæ argento auroqué, auro argentové cedant? *Diſt.*

Annon ſaltem, cum argenti aurivé major eſt ſpecies, ejuſqué ornandi cauſâ adhibentur gemmæ, tanquam acceſſorium, & minùs principale? *Aff.*

Et consequenter gemmæ, inclusæ phyalis, lancibus, coronis mensarum, cedant concedant auro argentové? *Aff.*

Similiterqué margaritæ, auri vel argenti ornandi gratiâ adhibitæ? *Aff.*

Itemné, si contrà? *Neg.*

Atque adeò, annon gemmis legatis debeantur quoque vasa gemmea? *Aff.*

Etiamné gemmata? *Dist.*

An ergò gemmeus & gemmatus differant? *Aff.*

Unde gemmæ, à gumminé, quòd instar gummi transluceant, an verò à similitudine gemmarum, quas in vitibus cernimus? *Aff: Post.*

Annō hoc distent à margaritis, quòd illæ sint diversi coloris, hæ albæ, illæ integræ, hæ pertusæ? *Neg.*

Saltem isto, quòd margaritæ, vel pars, vel partus conchæ, gemmæ non item? *Aff.*

Atque adeò, annon margaritæ ita innascantur conchulis, quemadmodum grandines in suillis carnibus, aut sicut in cerebro piscium lapilli? *Aff.*

An rectè dicantur concharum abortus, vitia, purgamenta, verrucæ? *Neg.*

An concipiantur permixtione roris, densiùs oscitando? *Neg.*

Orianturqué ex æthereâ potiùs derivatione, quàm saginis pelagi? *Neg.*

Annon saltem guttæ matutini roris, iis infu-

insusæ, clariores efficiant lapillos, & magis teretes, vespertini verò roris guttæ flexuosos, rutilos, maculosos? *Neg.*

An frequentiâ tonitruum, atque imbrium vi, adjuvetur margaritarum sive unionum generatio? *Neg.*

Indené uniones quòd nunquam duo pluresvé reperiantur simul, seu nulli duo indiscreti, sed unus tantùm? *Disq.*

Annon in aquâ sit mollis unio, duretur evisceratus? *Neg.*

An majoris valoris & precii, quàm aurum? *Dist.*

Nominatim, quàm aurum obryzum? *Dist.*

Atpue adeò, an hodiequé detur aurum obryzum? *Neg.*

Universè, annon aurum sit omnium metallorum alpha, id est, primum & principalissimum? *Aff.*

Defecatissimumqué? *Aff.*

Idemqué durissimum simul, & mollissimum, porosissimumqué? *Aff.*

Maximequé ductile? *Aff.*

Minimequé consumibile, ut quod solum inter metalla non igniatur? *Aff.*

Ideoqué longè omnium metallorũ perfectissimum, non secundum opinionem hominum tantùm, sed etiam secundum naturam rerum? *Aff.*

An reliquorum metallorum finis, ita ut

ut omnia metalla, tanquam imperfectiora, in aurum, tanquam perfectius, accedente ad naturam arte, queant commutari? *Neg.*

Aurum futura, nisi ante tempus eruerentur è terræ visceribus? *Neg.*

Annon pinguius pinguiusq; argento? *Aff.*

Et hoc melius, quò rubicundus ac splendidius? *Aff.*

An tingibile? *Aff.*

Odorabilevé? *Neg.*

Operationisqué efficacioris, quàm alia metalla? *Aff.*

An quis ejus usus in specie in re medicâ, ad vires animales ægris augendas, confortandumqué cor? *Aff.*

Ab Auroné inventore sic dictum, an verò ab aurâ, id est, splendore? *Disq: Prius: Neg. Post.*

Ausové? *Neg.*

Aurorâvé? *Neg.*

Avendové, quòd ejus valdè avidi sint homines? *Neg.*

Auruncandové, quòd mentes hominum auruncare, id est, avertere soleat? *Neg.*

An ergò universè potiùs, ac verè potiùs à Græco αὐρὸς, sicut & cognatum vocabulum τοῦ θησαυροῦ? *Aff.*

Ita ut thesaurus nihil sit aliud, quàm theca, ubi aurũ, & ejus generis preciosa, εἰς αὔριον reponuntur? *Aff.*

Nomi-

Nominatim, atque in ſpecie, etiam argentum, metallum illud ἀργὸν, album, auro minùs, ut ponderoſum, ita precioſum? *Aff.*

Idqué tam factum, quàm infectum, ſignatumqué? *Aff.*

Atque adeò, annon auri argentiqué appellatione civiliter, tam factum, quàm infectum, indigetetur, id eſt, tam laboratum, quàm inelaboratum, grave, inquam, rude, atque in nulla opera conjectum? *Aff.*

Etiamné ſignatum? *Neg.*

An ergò factum à ſignato diſtet, ita ut factum ſit, quod neque in maſsâ, neque in *laminâ*, neque in ſupellectili, neque in *mundo*, neque in ornamentis, verùm in vaſis & ſignis, ſignatum contrà, quod in numis tantùm? *Aff.*

Proindè, quando aurum vel argentum legatur, omne omninò, ſive factum, ſive infectum, legato contineatur? *Aff.*

Ipſa quoque etiam vaſa aurea atque argentea, nominatim paropſides, matulæ, trullæ? *Aff.*

Ipſæ quin etiam ſubindè gemmæ, aureis annulis incluſæ, & cymbia argentea, cruſtis aureis illigata, aureaqué emblemata, quæ in lapidibus aſpidibuſqué argenteis ſunt, replumbariqué queunt, dum ea in auri argentiqué numero teſtator habuerit modò? *Aff.*

Neque

Neque in ſupellectilis nomen ceciderint? *Aff.*

Immò, ſi ceciderint, modò auri argentivé loco à teſtatore ſint habita? *Aff.*

Annon interim aurum argentumqué communiter interpretemur id omne, quod ita ex auro argentoqué eſt, ut neque ſupellectilis inſtrumento cedat, neque proprio alicui ac ſpeciali generi aſcribi poſſit? *Aff.*

Atque adeò, annon interdum infecto auro argento etiam contineatur factum, ſiquidem fractum ſit, colliſumvé? *Aff.*

Legatum ſit eſcarium ſive eſcale aurum argentumvé, debebiturné, quod ad epulandum teſtator in miniſterio habuit? *Aff.*

Neque id tantùm, ſed etiam illud, ex quo potare is eſt ſolitus? *Aff.*

Et in genere omnia vaſa, propter eſum ac potum parata, dummodò cocinatorii & doliarii inſtrumenti non ſint? *Aff.*

Quin immò etiam illa, quæ ad præparationem tantùm edendi ac bibendi ſunt comparata? *Aff.*

Annon aliud argentum alio ſit coctius? *Aff.*

Omniumq; coctiſſimum argentum, quod vocant, purum-putum? *Aff.*

Annon per illud intelligatur argentum puſulatum ſive puſillatum, puſtulatum ſive paſtillatum, quod omnium purgatiſſi-

tissimum? *Aff.*

An differat ab argento vivo, ita ut alterum sit minerale nativum, alterum artefactum? *Neg.*

Annon in argento vivo, præter humorem purum & glutinosum, quoque sit terra pura illi admista? *Aff.*

Omniané in eo innatent, præter aurum, quod solum dicitur subsidere? *Disq.*

Omniavé vasa metallica perforet? *Aff.*

Speciesqué ac colores rerum immutet? *Aff.*

Nominatim auri, quod fœdare perhibetur, verené? *Aff.*

Annon, sicut in infinitas partes dilabitur, nisi vinculis coërceas, ita contrà facilè coëat in unum, inqué unam massam confluat, ritè habitum? *Aff.*

Et convenienter, cùm vix quicquam eo sit gravius, nihil tamen sit mobilius? *Aff.*

Ideoné in pulvere rotundetur, seu fiat rotundum, quòd refugiat contactum? *Aff.*

Argento simillimum stannum, cujus colorem imitatur, splendoremqué æmulatur, ejusdemné cum eo dignitatis ac dignationis? *Neg.*

Annon eo, ut vilius, ita humidius & mollius? *Aff.*

Operationisqué ab eo diversæ, ut quod mixta atque adulterata inter se per ignem metalla dissociet, & ab auro atque argen-

argento æs plumbumqué secernat, alia quoque metalla ab igne defendat, ne exurantur, nominatim æs & ferrum? *Aff.*

Sic dictum fortean, vel à σάζω, fluo, vel à stando, eò quod in fornacibus primùm fluat, ac per se stet scilicet? *Aff: saltem Disq.*

Stanno non absimile plumbum, nisi quod illud albius & candidius, hoc minùs album candidumqué, adeoqué albicans potiùs, quàm album, candicans, quàm candidum: Omnené? *Neg.*

Et si non, an ergò præter plumbum albicans detur aliud diversæ sortis, purà cinereum? *Aff.*

Præterqué cinereum nigrum? *Dist.*

Si minùs absolutè, saltem comparatè? *Aff.*

Annon, ut sic, rectè derivetur, vel à Græco πελὸς niger, vel à Græcanio πηλὸς, quæ vox valet lutum, eò quòd sit metallum luteum, id est, valdè impurum? *Quodl.*

An proficiat crescendo? *Aff.*

Argentoqué supernatet? *Aff.*

An cum eo mistum possit deduci? *Aff.*

Siqué tegularium fuerit, sit ædificii? *Aff.*

Plumbo firmius ferrum, optimum pessimumqué vitæ instrumentum: A ferendoné, an à feriendo? *Disq.*

Vel quòd ferum sit, atque indomabile? *Aff.*

Ut

Ut quod non æquè liquefcat ac mollefcat bonâ fide? *Aff.*

Neque ita fundi fit pote? *Aff.*

An id intendat natura? *Aff.*

Æquè ac æs? *Aff.*

An æs incoctum? *Neg.*

Eové utilius? *Aff.*

Etiamné antiquius? *Neg.*

Atque adeò, annon ejus ufus poft alia metalla demum fuerit repertus? *Aff.*

Annon interim heroicis temporibus notus? *Aff.*

Omnené ejufdem valoris ac precii? *Neg.*

Aut ullum purum-putum, putum-purum? *Neg.*

Moveaturné ad magnetem naturaliter, an verò trahatur? *Aff. Prius.*

Ob occultam fortean analogiam, qualitatemvé? *Difq.*

An diftincta fpecies à chalybe? *Neg.*

Et, fi non, an ergò chalybs fit ferrum, verùm multo igni coctum, multâqué aquâ reftinctum? *Aff.*

Sed redeo ad æs: Undenam, an ab effe, quòd duret, neque ita tangatur rubigine, ut ferrum & chalybs, ac non potiùs à Græcâ voce αἶθος, quæ valet fplendorem? *Aff. Poft.*

Annon major ejus ufus fuerit apud cafcos, quàm nunc eft apud noftros homines? *Aff.*

Et

Et, annon in ejus locum videatur suc-cessisse ferrum? *Aff.*

Ex Usu alia Supellex est Vestiaria, alia Cubicularia, Culinaria seu Coquinaria alia, Mensaria alia.

Supellex Vestiaria amplitudine suâ continet omnis generis Vestes inclusivè.

Vestes hæ universè vel Viriles sunt, vel Muliebres, vel Viriles & Muliebres simul.

Vestes Viriles dicuntur, quibus communiter utuntur viri, quibusque adeò absque vituperatione nequeunt facilè uti mulieres. Hujus notæ sunt: Pileus sive pileum, petasus sive galerus, albogalerus, cudo, diadema, cidaris sive tiara, collare, thorax, rheno, mastruca, colobium sive collobium, abolla, diplois, chlæna sive læna, sagum, chlamys, balteus sive balteum, cinctus, folliculus sive pasceolus, vidulus, pera, ascopera sive mãtica, hippopera sive bulga, cincticulus, cãpestre, caligæ, casiola, paludamẽtũ, lacerna, cucullus, bardocucullus, deniq; ocreæ, mullei, perones, endromides, encentrides, grallæ.

Vestes Muliebres dicuntur, quibus communiter utuntur mulieres, quibusque adeò absque vituperatione nequeunt temerè uti viri. Hujus notæ sunt: Umbella, mitra, semimitra, redimiculum, capillare sive reticulum, calyptra. flammeum, plaga, plagula, rica, ricula, caliendrum, calantica, capitium, mammillare, strophium,

ami-

mictorium, præcinctorium, succinctorium, cingulum, ricinium sive recinium, theristrum, supparus sive supparum, palla, stola, cyclas, deniq; periscelides atq; sandalium.

Vestes Viriles & Muliebres simul dicuntur, quibus promiscuè absque vituperatione utuntur, tam viri, quàm mulieres. Hujus notæ sunt: Insula, vitta, tænia, spira, sudarium, muccinium sive strophiolum, interula sive camisia, subucula sive indusium, amiculum, epomis, endromis, tunica, toga, epitogium, manica, chirotheca, fibula sive ligula, orbiculus, uncinulus, zona, marsupium sive crumena, subligar sive subligaculum, quod & femorale sive feminale aliter, brachæ sive braccæ, penula, pallium, tibialia, genualia sive fasciæ crurales, denique cothurnus, soccus, soleæ, odones sive udones, calones, sculponeæ, præterque crepidam, calceus cum corrigiâ.

Annon appellatione supellectilis vestiariæ veniat tota res vestiaria, tam in genere, quàm in specie? *Aff.*

Consequēterqué vestes, tam viriles, quàm muliebres, tam totius corporis, quàm singulorum membrorum? *Aff.*

Idq; tā materialiter, quàm formaliter? *Aff.*

Nominatim vestes bombycinæ, sericæ, holosericæ, subsericæ sive tramosericæ, panneæ, cannabinæ, gossypinæ sive xylinæ, pelliceæ, laneæ, linteæ, inter-

interpoles, pannoſæ, pexæ, laciniatæ, undantes, undulatæ, vitreæ, ſegmentatæ, ſcutulatæ, Damaſcenæ, Attalicæ, Phrygiæ, Babylonicæ ſive verſicolores, quæ & polymitæ alio nomine, diſcolores, heteromallæ, amethyſtinæ, coccineæ ſive quiſquiliatæ, purpureæ ſive conchyliatæ, denique cœnatoriæ, viatoriæ, & promercales? *Aff.*

Et convenienter, appellatione veſtis virilis, quoque etiam veſtimentum virile? *Aff.*

Itemné appellatione veſtis muliebris quoque etiam mundus muliebris? *Diſt.*

Sigillatim atque in ſpecie: Annon in hoc argumento differant, pileus, galerus, albogalerus, umbella, cudo? *Aff.*

Etiamné galerus & petaſus? *Diſt.*

Saltem galerus & caliendrum? *Aff.*

Similiterqué diadema atque inſula, vitta & mitra, tænia hinc, redimiculum, ſpira? *Aff.*

Cidaris item & tiara? *Neg.*

Minimùm rheno & maſtruca, abolla & diplois, læna & ſagum, ſagum & chlamys? *Aff.*

Cinctus porrò, cingulum, cingula, zona? *Aff.*

Hæc & balteus? *Aff.*

Convenienterqué marſupium ſive crumena, folliculus ſive paſceolus, vidulus, pera, aſcopera ſive mantica, hippopera ſive bulga? *Aff.*

Itidem-

Itidemné marſupium & crumena, folliculus & paſceolus, aſcopera & mantica, hippopera & bulga? *Neg.*

Annon ſaltem cinctus, cincticulus, campeſtre, ſubligar? *Aff.*

Feminaliaqué adeò & femoralia? *Neg.* *ſaltem Diſq.*

Caligæqué & bruchæ ſive braccæ? *Aff.*

Tum lacerna & penula, cucullus & bardocucullus? *Aff.*

Et mox ocreæ ac perones, perones & mullei, endromides hinc atque encentrides, cothurnus & ſoccus, udones & ſculponeæ, calceus & ſolea, calones ac crepidæ? *Aff.*

Hæqué & ſandalia? *Aff.*

Capillare porrò & reticulum? *Neg.*

Hoc & capitium? *Aff.*

Calyptra inde & flammeum? *Aff.*

Plaga ſubindè ſeu rica à plagulâ ſeu riculâ? *Aff.*

Mammillare à ſtrophio? *Aff.*

Amictorium à præcinctorio, hoc à ſemicinctio ſeu ſuccinctorio? *Aff.*

Ricinium à ricâ? *Aff.*

Supparus ab interulâ ſive camiſiâ? *Aff.*

Hæc à ſubuculâ? *Aff.*

Iſta porrò ab induſio? *Neg.*

Palla hinc à ſtolâ? *Aff.*

Stola à cyclade? *Aff.*

Periſcelides à faſciis cruralibus? *Diſt.*

Mucci-

Muccinium à ſtrophiolo? *Neg.*

Saltem amiculum à tunicâ, epomis ab endromide, toga ab epitogio? *Aff.*

Sagoqué? *Aff.*

Pallioqué? *Aff.*

Itemné manica à chirothecâ? *Diſt.*

Fibula à ligulâ? *Neg.*

Minimùm à corrigiâ? *Aff.*

Supellex Cubicularia amplitudine ſuâ cōtinet omnia Inſtrumenta atq; Ornamenta Cubiculi, ceu ſunt: Cubile, triclinium, lectus, ſtragula, inſtragula, toralia, lodices, culcitæ, cervicalia, pulvinaria ſeu pulvilli, cubitalia; cortinæ, peripetaſmata, ſegeſtria, cadurcum, tapetia, aulæa, ſtoreæ ſive mattæ, centones, conopeum, gauſape, ſponda, riſcus, ſcrinium, capſa, capſella, cunæ, batillum, candelabrum, lucerna, pelvis, ad matulam & matellam ſive matellionem uſque incluſivè.

Annon appellatione ſupellectilis cubiculariæ in genere veniat tota res cubicularia? *Aff.*

Annon interim inter ſe & à ſe invicem uſu loquendi differant, cubiculum, cubile, triclinium? *Aff.*

Cubile item, & lectus? *Aff.*

Lectus item, & lectulus? *Aff.*

In ſpecie lectus cubicularis à triclinari ſeu diſcubitorio, communis à geniali? *Aff.*

Et universè lectus, torus, grabatum? *Aff.*

Stra-

Stragula porrò atque instragula? *Aff.*

Hæc iterum à culcitis? *Aff.*

Toralia à lodicibus? *Aff.*

Consequenterque cervicalia à cubitalibus? *Aff.*

Tapetia ab aulæis? *Aff.*

Capsa à capsellâ? *Aff.*

Matula à matellâ? *Aff.*

Utraque à mattâ? *Aff.*

Supellex Culinaria seu Coquinaria amplitudine suâ continet omnia Instrumenta atque Ornamenta Culinæ, ceu sunt: Ahenum sive caldarium, cacabus, lebes, diploma, olla, authepsa, echinus, tripus, chytropus, sartago, artopta, lardarium, fuscinula, furcula, spatha sive rudicula, tudicula, craticula, veru, veruculum, climacter, cribrum, colum, cilicium, qualus sive qualum, culleus sive culleum, & convenienter, forceps, batillus sive batillum, foculus, ignitabulum, fomes, sulphuratum, cereus, candela, candelabrum, lucerna, laterna, emunctorium, ellychnium, funale, lampas, torris, titio, pruna, carbo, scintilla, favilla, cinis, follis, pila sive mortarium, pistillum, spongia, peniculus, scopæ, baculus, ad cocum atque focariam usque inclusive.

Annon appellatione supellectilis culinariæ in genere veniat tota res culinaria, ad cocum & focariam usque inclusivè? *Aff.*

Annon interim inter se & à se invicem

differant ahenum ſive aënum & caldariū? *Neg.*

Saltem ahenum & cacabus, hic & lebes? *Diſq.*

Hæc & diploma? *Aff.*

Ollavé? *Aff.*

Authepſavé? *Aff.*

Echinuſqué? *Aff.*

Tripus porrò & chytropus? *Aff.*

Sartago & artopta? *Aff.*

Fuſcinulaqué adeò & furcula, rudicula & tudicula, craticula & veru, cribrum ſive incerniculum & colum? *Aff.*

Hoc & cilicium? *Aff.*

Qualumvé? *Diſq.*

Culleus item & uter? *Aff.*

Conſequenterqué forceps, forpex, forfex? *Aff.*

Batillus & foculus? *Aff.*

Hic & ignitabulum? *Aff.*

Tum lucerna & laterna, funale & lampas? *Aff.*

Torris & titio, pruina & carbo, ſcintilla & favilla? *Aff.*

Hæc & cinis? *Aff.*

Denique ſpongia & peniculus, baculus, ſcipio, rudis, pedum? *Aff.*

Supellex Menſaria amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta atque Ornamenta Menſæ, ceu ſunt: Abacus, ſedes, ſella, ſcamnum, ſcabellum, mappa, mantile, orbis,

qua-

quadra, ſalinum, cochlearia, cultri, labrum, pelluvium, malluvium, guttus, caniſtrum, panarium, catinus, lanx ſive diſcus, patina, poculum, calix, ſcyphus ſive crater, cyathus, culullus, cantharus, phiala ſive patera, ſcutella, cymbium, fidelia, lagena, hydria ſive ſitula, urceus, urna, orca, ſeria, uter, vas, cadus, cupa, dolium.

Annon appellatione ſupellectilis menſariæ in genere veniat univerſa res menſaria? *Aff.*

Annon interim etiam heic inter ſe & à ſe invicem differant ac diſtent menſa atque abacus? *Aff.*

Sedes item, ſella, ſubſellium, cathedra? *Aff.*

Nec non ſcamnum & ſcabellum, orbis & quadra? *Aff.*

Convenienterqué, labrum, pelluvium, malluvium, guttus? *Aff.*

Caniſtrum quin etiam & panarium, catinus & diſcus? *Aff.*

Poculumqué, calix, ſcyphus ſive crater, cyathus, culullus, cantharus? *Aff.*

Phialaqué adeò & patera? *Neg.*

Saltem ſcutella & cymbium, fidelia & lagena, hydria ſive ſitula & urceus, hic & urna? *Aff.*

Orca porrò & ſeria, hæc & uter? *Aff.*

Denique vas & cadus, cupa & dolium? *Aff.*

Supellex Accidentalis est, quæ non omni familiæ competit, nec semper, quâve adeò nec omnis paterfamiliâs utitur, nec, qui utitur, semper utitur, cùm familiæ inserviat per accidens.

Estque universè vel Ludicra, vel Seria.

Supellex Accidentalis Ludicra est, quâ paterfamiliâs sui suorumque oblectandorum gratiâ utitur.

Estque vel Lusoria in genere, vel Musica in specie.

Supellex Lusoria amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Lusoria, ceu sunt: Sphæristerium, alveolus sive abacus lusorius, fritillus sive pyrgus, annulus ferreus, scutica sive flagellum, reticulum, pila, sphæra sive globus, turbo, astragali sive tali, tesseræ, scrupi sive calculi, latrones sive latrunculi, denique chartulæ lusoriæ, quas sic vocitant.

Annon appellatione supellectilis lusoriæ in genere veniat universa res lusoria, ad sphæristerium usque inclusivè? *Aff.*

Annon interim inter se & à se invicem differant in hâc ipsâ materiâ, alveolus lusorius & fritillus, sive abacus lusorius & pyrgus? *Aff.*

Itemné alveolus & abacus, aut fritillus & pyrgus? *Neg.*

Scuticaqué & flagellum? *Dist.*

Sphæravé & globus? *Neg.*

Astra-

Aſtragalivé adeò & tali, hi & taxilli? *Neg.*

Saltem hi & malleoli? *Aff.*

Teſſeræqué? *Aff.*

Et ſi, an ergò aſtragaliſmus, ſeu ludus talarius, ſit fueritqué diverſus à ludo teſſerario? *Aff.*

Similiterné calculorum ludus à latrunculorum? *Diſt.*

Convenienterqué oſcillatio ab aſcoliaſmo, hic à cindaliſmo, uterque ab epoſtraciſmo? *Aff.*

Apodidraſcinda porrò à myindâ, myinda à chytrindâ, chytrinda ab oſtracindâ, oſtracinda à dielcyſtindâ, dielcyſtinda à ſchœnophilindâ, ſchœnophilinda à baſilindâ? *Aff.*

Supellex Muſica amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta Muſica, ceu ſunt: Tuba, claſſicum, buccina, lituus, cornu, tympanum, organum pneumaticum, utriculus, tibia, fiſtula, chelys ſive teſtudo, lyra, cithara, barbitus, ſambuca, pandura, fidicula, pſalterium, nablium, pectis, cymbalum, crotalum ſive ſiſtrum, denique plectrum ſive pecten, & fides ſive chorda.

Annon appellatione ſupellectilis muſicæ in genere veniat univerſa res muſica? *Aff.*

Annon interim inter ſe & à ſe invicem differant in hâc ipſâ materiâ, tuba,

classicum, buccina? *Aff.*

. Hæc & lituus? *Aff.*

Hic & cornu? *Aff.*

Tympanum porrò, atque organum pneumaticum? *Aff.*

Hoc & utriculus? *Aff.*

Tibiaqué adeò & fistula? *Aff.*

Testudo & chelys? *Neg.*

Hæc & lyra? *Aff.*

Lyra & cithara? *Aff.*

Barbitos & sambuca? *Aff.*

Pandura hinc & fidicula? *Aff.*

Convenienterqué, psalterium, nablium, pectis? *Aff.*

Cymbalum item & crotalum? *Aff.*

Hoc & sistrum? *Disq.*

Denique plectrum & pecten, fides & chorda? *Neg.*

Supellex Accidentalis Seria est, quà paterfamiliàs sui suorumque juvandorum atque adjuvandorum gratià utitur.

Estque Stabularia, Rusticà, Piscatoria, Aucupatoria, Venatoria, Nautica, Architectonica, Fabrilis, Aurifabrilis, Textoria, Sutoria, Sartoria, Pistoria, Pictoria, Iibraria, Chirurgica, & Polemica.

Supellex Stabularia amplitudine suà continet omnia Instrumenta Stabuli, ceu sunt: Vacerra, capistrum, præsepe sive linter, frenum, lupatum, retinaculum sive habena, aurea, orea, postomis, fiscella, cingula,

ula, antilena, postilena, dorsuale sive instratum, sagmata sive clitellæ, ephippium, stapes sive staticulum, calcar, scutica, frontale, tomices, bullæ, phaleræ, strigil sive strigilis, ferramentum concisorium, solea.

Annon appellatione supellectilis stabulariæ in genere veniant omnia instrumenta stabuli? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant, vacerra & capistrum? *Aff.*

Itemné præsepe & linter? *Dist.*

Retinaculum & habena? *Neg.*

Saltem frenum & lupatum, aurea & orea, hæc est postomis? *Aff.*

Fiscellaqué? *Aff.*

Cingula porrò & cingulum, antilena atque postilena? *Aff.*

Tum dorsuale sive dossuale & instratum, sagmata atque clitellæ? *Neg.*

Minimùm clitellæ & ephippium? *Aff.*

Stapes & staticulum? *Disq.*

Scutica inde, lorum, flagellum? *Aff.*

Bulla & phaleræ? *Aff.*

Supellex Rustica amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Rustica, ceu sunt: Aratrū, vomis sive vomer, bura sive buris, stiva, rastrū, rastellum, pecten, irpex sive urpex, marra, pastinum, furca, merga, bidens sive bipalium, tridens, falx, sarculum, ligo, pala, ventilabrum, rutrum, rutellum

sive hostorium, corbis, fiscella, mulctrale sive mulctrum, linter, aqualiculus, cylindrus, volvulus, vectis, phalanga sive palanga, palus, vallus sive sudes, stipes sive truncus, pertica, virga, fustis sive baculus, denique vehiculum, currus, plaustrum, tribulum, carrus sive carrũ, carruca sive cisium, rhedaq;.

Annon appellatione supellectilis rusticæ in genere veniant omnia instrumenta rustica & rusticana? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant, aratrum & vomer, buris & stiva? *Aff.*

Rastrum item & pecten, rastellum atque irpex? *Aff.*

Hic deinde autem & murra, hæc & pastinum? *Aff.*

Furca porrò & merga, hæc & bidens? *Aff.*

Convenienterqué sarculum & ligo, hic & pala? *Aff.*

Hæcqué adeò & ventilabrum? *Aff.*

Infurnibulumqué? *Aff.*

Rutrumqué? *Aff.*

Rutellumqué? *Aff.*

Corbis porrò & fiscella, mulctrum & mulctra? *Aff: Prius: Disq: Post.*

Linter hinc atque aqualiculus, cylindrus & volvulus? *Aff.*

Vectisqué inde & phalanga sive palanga? *Aff.*

Con-

Consequenterqué palus & vallus sive sudes? *Disq,*

Saltem stipes & truncus? *Aff.*

Perticaqué & virga? *Aff.*

Similiterné fustis & baculus sive baculum? *Neg.*

Vehiculumqué adeò & currus, hic & plaustrum sive plostrum? *Aff.*

Hoc & tribulum? *Aff.*

Et in genere, carpentum atque pilentum, hoc & petoritum sive petorritum? *Aff*: *Prius*: *Disq*: *Post.*

Istud porrò & essedum? *Neg.*

Carrus quin & carruca? *Aff.*

Hæc & cisium? *Neg.*

Rhedavé? *Disq.*

Supellex Piscatoria, Aucupatoria; & Venatoria, amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Piscatoria, Aucupatoria, & Venatoria, ceu sunt: Sagena, retia, casses, plagæ, reticulum sive rete jaculum, verriculum sive everriculum, tragula, nassa, fiscella, sirpiculus, excipulæ, excipulus, fuscina, hamus, linea, calamus, virga, ames, nebula sive tendicula, indago, venabulum, millus, numella, clava.

Annon appellatione supellectilis piscatoriæ, aucupatoriæ, & venatoriæ, veniant omnia instrumenta piscatoria, aucupatoria, & venatoria? *Aff.*

Hocq; stante, neq; tamen obstante, nihilo

inter se minùs differant, sagena, retia, casses, plagæ? *Aff.*

Retequé, quod vocant, jaculum & verriculum? *Aff.*

Tragula porrò & nassa, hæc & fiscella? *Aff.*

Fiscella hinc & sirpiculus? *Aff.*

Excipulæ & excipulus? *Aff.*

Tum calamus & virga? *Dist.*

Hæc & ames? *Aff.*

Deniqué tendicula & indago, millus & numella? *Aff.*

Supellex Nautica amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Nautica, ad navim usque inclusivè, ceu sunt: Malus, carchesium, antennæ, ceruchi, rudentes, funis, restis, pes, bolis sive linea, remulcus, retinaculum sive ancorale, ancora, tonsilla, chamulci, phalanges, contus, trudes, harpago, remus, haustrum, velum sive linteum, carbasus, siparum, artemon, orthrax, aplustre sive amplustre, thoracium, epidromus sive epidromum, dolon, prora hinc & puppis, in prorâ rostra, in puppi gubernaculum sive clavus, tutela, oculus, pyxidicula nautica, utrinque acroteria sive plutei navales, ad latus pergula sive agea, antlion, transtra, columbaria, scalmus, interscalmium, cinctus, pons, fori sive tabulata, stamina sive statumina, alvus hinc & alveus, sentina, carina, accedendoque à partibus navis ad spe-

species, mox ratis, ponto, pristis sive pistris, linter sive lembus, phaselus, cymba, acatium, celox sive dromas, scapha sive barca, corbita, denique biremis, triremis, quadriremis. Etc.

Annon appellatione supellectilis nauticæ in genere veniant omnia instrumenta nautica, ad navim usque, ejusqué partes & species, inclusivè? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant, malus & carchesium, antennæ & ceruchi, hi & rudentes? *Aff.*

Funis item & restis, pes & bolis sive linea? *Aff.*

Remulcus inde & retinaculum sive ancorale? *Aff.*

Ancora porrò & tonsilla? *Aff.*

Chamulciqué adeò & phalanges sive phalangæ? *Aff.*

Contus hinc, trudes, & harpago? *Aff.*

Remus & haustrum? *Aff.*

Consequenterqué velum & linteum? *Neg.*

Saltem velum & carbasus? *Disq.*

Siparum & siparium? *Aff.*

In specie, artemon atque orthrax, aplustre sive amplustre & thoracium, epidromus sive epidromum & dolon? *Aff.*

Prora dehinc & rostra, puppis & clavus? *Aff.*

Tutela inde atque oculus? *Aff.*

Prora & acroteria proræ, puppis & acroteria puppis? *Aff.*

Antlion & ſentina, tranſtra & columbaria, ſcalmus atque interſcalmium, cinctus & pons? *Aff.*

Convenienterqué fori & tabulata, ſtamina & ſtatumina? *Neg.*

Saltem alvus & alveus, carina & ratis, hæc & ponto, hic & piſtris ſive priſtis, hæc & linter ſive lembus? *Aff.*

Itidemné hic & phaſelus? *Diſq.*

Minimùm phaſelus & cymba, hæc & acatium? *Aff.*

Celox porrò & dromas, ſcapha & barca? *Neg.*

Corbitavé? *Aff*

Supellex Architectonica & Fabrilis amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta Architectonica & Fabrilia, ceu ſunt: Ergata, ſucula, cum fune ductario, chelonia, vectis, lingula, hypomochliũ, trochlea, tympanum verſatile, ciconia ſive tolleno, harpago, modiolus, hauſtrum, antlion, fiſtuca, pavicula, fibula, ſubcus ſubſcus ſuſcus, ſecuricla, cnodax, armillæ, anſæ ferreæ, amuſſis ſive linea, libella ſive perpendiculum, dioptra, regula, norma, decempeda, radius, circulus, cælum, tornus, terebra, dolabra ſive runcina, ſcalprum, aſcia, ſecuris, bipennis, ſerra, lupus, forceps, malleus,

leus, martulus, tudes, cuneus, clavus, bulla, follis.

Annon appellatione ſupellectilis architectonicæ & fabrilis in genere veniant omnia inſtrumenta architectonica & fabrilia? *Aff.*

Hocque ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant, ergata atque ſucula, hæc & chelonia? *Aff.*

Chelonia porrò & vectis, hic & lingula, hæc & hypomochlium? *Aff.*

Trochlea hinc & tympanum verſatile, tolleno & harpago, modiolus, hauſtrum, antlion? *Aff.*

Fiſtucaque adeò & pavicula, fibula & ſubſcus? *Diſt: Prius: Aff: Poſt.*

Hæc & ſecuricla? *Diſq.*

Cnodaxque? *Aff.*

Convenienterque armillæ atque anſæ ferreæ? *Aff.*

Amuſſis & linea? *Neg.*

Saltem hæc & libella, illa porrò & regula, iſta porrò & norma? *Aff.*

Tum decempeda atque radius, hic & circinus? *Aff:*

Cælum inde & tornus, terebra & dolabra ſive runcina, lima & ſcalprum, hoc & aſcia? *Aff.*

Hæc & ſecuris, ſecuris & bipennis? *Aff.*

Serra ſubindè & lupus? *Aff.*

Forceps, forſex, forpex? *Aff.*

Malle-

Malleus, martulus, tudes? *Aff.*

Denique, cuneus & clavus, bulla & follis? *Aff.*

Supellex Aurifabilis amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Aurifabrilia, ceu sunt, cùm alia, tum hæc: Lacus, thermastris, testum sive sepium, scobina, acrophysium.

Annon appellatione suppellectilis aurifabrilis in genere veniant omnia instrumenta aurifabrilia? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant, lacus & thermastris, lima & scobina, acrophysium & follis? *Aff.*

Supellex Textoria amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Textoria, ceu sunt: Pecten, liciatorium sive jugum, scapus, tibicines, insilia, harpedone, radius, pecten.

Annon appellatione supellectilis textoriæ in genere veniant omnia instrumenta textoria? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant pecten & pecten? *Aff.*

Liciatorium & scapus? *Disq.*

Saltem tibicines & insilia? *Aff.*

Harpedone & radius? *Aff.*

Supellex Sutoria & Sartoria amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Sutoria

ria & Sartoria, ceu ſunt: Muſtricula ſive modulus, ſmilium ſive ſcalprum ſutorium, ſubula, cheleuma, filum, acus, aciarium, digitale, forfex.

Annon appellatione ſupellectilis ſutoriæ & ſartoriæ in genere veniant omnia inſtrumenta ſutoria & ſartoria? *Aff.*

Hocqué ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant, muſtricula ſive modulus & forma, ſubula & acus, cheleuma & filum? *Aff.*

Supellex Piſtoria amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumēta Piſtoria, ceu ſunt: Furnus, infurnibulum, rutabulum, rutellum, ventilabrum, cribrum pollinarium, arca pollinaria, hoſtorium, mactra.

Annon appellatione ſupellectilis piſtoriæ in genere veniant omnia inſtrumenta piſtoria, ad furnum uſque incluſivè? *Aff.*

Hocqué ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant, infurnibulum, rutabulum, rutellum, ventilabrum? *Aff.*

Tum cribrum pollinarium & arca pollinaria? *Aff.*

Itemné hoſtorium & rutellum? *Diſq.*

Saltem hoſtorium & radius? *Diſt.*

Supellex Pictoria amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta Pictoria, ceu ſunt: Colores, conchæ, penicillus, pluteus ſive pluteum.

Annon

Annon appellatione ſupellectilis pictoriæ in genere veniant omnia inſtrumenta pictoria, ad colores uſque incluſivé? *Aff.*

Hocqué ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant, peniculi, penicilli, penicilla? *Neg.*

Saltem pluteus & pluteum? *Neg.*

Supellex Libraria amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta Libraria, ceu ſunt: Pluteus, graphium, ſcalpellum ſive cultellus ſcriptorius, calamus ſcriptorius, theca calamaria, atramentum ſcriptorium, atramentarium, papyrus, charta, philyra, ſittyba, membrana, palimpſeſtus, cera, ad librum, codicillos, tabulas, adverſaria, & pugillares uſque incluſivè.

Annon appellatione ſupellectilis librariæ in genere veniant omnia inſtrumenta libraria? *Aff.*

Hocqué ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant, papyrus, charta, philyra, ſittyba, membrana, palimpſeſtus? *Aff.*

Codicilli item & pugillares, tabulæ atque adverſaria? *Aff.*

Supellex Chirurgica amplitudine ſuâ continet omnia Inſtrumenta Chirurgica, ceu ſunt: Involucre ſive linteum humerale, concha ſive pelvis tonſoria, novacula ſive

ſive culter tonſorius, aut raſoriùs potiùs, xyrotheca ſive capſula novacularia, forpicula, volſella ſive vulſella, odontagra ſive dentarpaga, (dentiducum Latinè appelles licet,) pericharacter, dentiſcalpium, auriſcalpium, phlebotomum ſive ſcalprum chirurgicum, excipulum, cucurbitula, clyſter, catheter, embryorectes ſive ungula, modiolus, ſerperaſtra, cauterium, ſcolopomachærium, pyulcus, ſpathomela ſive ſpecillum, ſpathula ſive ligula, fibula, faſciola, plagella, mitella, pittacium, ſplenium, hapſus, turunda, lemniſcus, peniculus, cuneolus, & convenienter linamentum ſaniarium, lucernarium, carptum ſive volſum, raſile, tortile, denique pyxis, tragematotheca, narthecium, myrothecium.

Annon appellatione ſupellectilis chirurgicæ in genere veniant omnia inſtrumenta chirurgica? *Aff.*

Hocqué ſtante, neque tamen obſtante, nihilo inter ſe minùs differant involucre & linteum humerale, concha & pelvis tonſoria? *Diſt.*

Culterqué tonſorius atque raſorius? *Aff.*

Forpicula hinc & volſella ſive vulſella, hæc & odontagra ſive dentarpaga? *Aff.*

Hæc & pericharacter? *Aff.*

Dentiſcalpium porrò atque auriſcalpium? *Aff.*

Et

Et consequenter, scalprum umbilicarium atque chirurgicum, excipulum atque cucurbitula? *Aff.*

Clyster & catheter? *Aff.*

Tum embryorectes sive ungula & modiolus? *Aff.*

Hic & cauterium, hoc & scolopomachærium? *Aff.*

Scolopomachærium hinc & pyulcus, spathomela ac spathula? *Aff.*

Ligulaqué adeò & fibula? *Dist.*

Convenienterqué fasciola, plagella, mitella? *Aff.*

Pittacium & splenium? *Aff.*

Præterqué turundam, hapsus, lemniscus, peniculus, cuneolus? *Aff.*

In specie linamentum saniarium, lucernarium, carptum, rasile, tortile? *Aff.*

Denique pyxis & tragematotheca, narthecium & myrothecium? *Aff.*

Supellex Polemica sive Militaris amplitudine suâ continet omnia Instrumenta Militaria, ceu sunt: In genere, arma, in specie, galea, caßis, conus, crista, buccula, thorax æneus sive ferreus, lorica, ocreæ ferreæ sive tibialia ferrea, scutum, clypeus sive clypeum, parma, pelta, cetra, umbo, gladius, ensis, machæra, xiphomachæra sive rhomphæa, harpe, acinaces, parazonium, pugio, sica, dolo, culter, vagina, telum hinc sive mißile, & convenienter, spicu-

piculum, hasta sive lancea, hastile, gesum, pilum, sarissa, framea, verutum, tragula sive trahula, jaculum, sagitta, pharetra, corytus, arcus, funda, balista, catapulta, sclopus sive stlopus, bombarda, tormentum æneum, glans, igniarium sive fomes igniarius, pulvis pyrius, pyroboli, malleoli, siphones, hamæ sive amæ, securis, bipennis, cestra, clava, proque cedendo, helepolis, testudo, vineæ, plutei, cuniculi, aries, onager sive scorpio, ericius, murices sive triboli, conque cludendo, castra, stativa, æstiva, hiberna, statio, prætenturæ, tentoria sive papiliones, tabernacula, pelles, casæ, signa militaria sive vexilla, tessera, ad milites atq; exercitum usque inclusivè.

Annon appellatione supellectilis militaris in genere veniant omnia instrumenta militaria, ad milites atque exercitum usque inclusivè? *Aff.*

Hocqué stante, neque tamen obstante, nihilo inter se minùs differant, arma, armamenta, armatura? *Aff.*

Tum galea & cassis, thorax æneus & lorica? *Aff.*

Scutum item & clypeus, parma, pelta, cetra? *Aff.*

Umbové? *Aff.*

Gladius hinc & ensis, machæra & rhomphaea, harpe & acinaces? *Aff.*

Consequenterqué, parazonium, pugio, sica,

ſica, dolo, culter? *Aff.*

Similiterné telum & miſſile, haſta atqu lancea? *Neg.*

Saltem haſta & haſtile, geſum, pilum, ſariſſa, framea? *Aff.*

Verutumqué? *Aff.*

Spiculumqué? *Aff.*

Jaculumqué? *Aff.*

Hoc & ſagitta? *Aff.*

Pharetraqué adeò & corytus, arcus, funda, baliſta ſive balliſta, atque catapulta? *Aff.*

Sclopus hinc ſive ſclopetum, bombarda, tormentum? *Aff.*

Pyroboli inde autem malleoliqué, ſiphones & hamæ, ſecuris & bipennis, ceſtra & clava? *Aff.*

Proqué cedendo, helepolis & teſtudo? *Aff.*

Vineæ, plutei, cuniculi? *Aff.*

Tum aries & onager ſive ſcorpio, ericicius & murices? *Aff.*

Conqué cludendo, caſtra, ſtativa, æſtiva, hiberna? *Aff.*

Caſtra item ſtativa & ſtatio, hæc & prætentura? *Aff.*

Tentoria hinc & papiliones? *Neg.*

Saltem tentoria & tabernacula, utraque & pelles? *Aff.*

Hæ & caſæ? *Aff.*

Signa denique & vexilla? *Neg.*

CA-

CAPUT X.

Media sive Modi Domestici Acquiquirendi prænominatas Possessiones, quos tradit ac tractat ἡ Κτητικὴ, Acquisitoria. Divisio ejus in Ordinariam atque Extraordinariam: Ordinariæ in Naturalem, Artificialem, & Mixtam. Τῆς Κτητικῆς Naturalis subdivisio in Simplicem & Compositam. Vtriusque Species: Simplicis tres, Pastoritia, Venatoria, Agricultura: Compositæ quatuor, Pastoritia conjuncta cum Venatoriâ, vel Agriculturâ, hæc cum Venatoriâ, demum Pastoritia cum Venatoriâ atque Agriculturâ. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Tantum de Generibus Possessionum Domesticarum. Excipiunt Media seu Modi Acquirendi has ipsas: Quæ pars Græcis Κτητικὴ, *Latinis Acquisitoria dicitur.*

Η' Κτητικὴ, *Acquisitoria, est Constitutionis*

tionis Domesticæ Realis ea pars, quæ tra-dit Modum ritè Acquirendi τὰ Κτήματα *hoc est, Possessiones Domesticas.*

An ἡ κτητικὴ differat ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς? *Aff.*

Et si, an ut pars, an verò, ut ministra, ministrans huic instrumenta, quomodo pectinaria est ministra textoriæ, materiamvé, quomodo æraria est ministra statuariæ? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Annon acquisitio afferat atque inferat dominii translationem? *Aff.*

Proprietatemqué? *Aff.*

Consequenterqué liceat habere *bona* propria? *Aff.*

Etiam homini pio? *Aff.*

Omniané possint fieri propria? *Neg.*

Atque adeò, annon jure naturali omnia primitùs fuerint communia, jurequé gentium demùm sit introducta rerum divisio, cùm crescentibus hominum cupiditatibus in commune ampliùs vivi non posset? *Aff.*

Rationabiliterné? *Aff.*

Atque adeò, an possibile fuerit, *absolutam* & simplicem omnium rerum servare communionem? *Neg.*

Ideoqué rectè ea, & à Philosophis, & à Jureconsultis sit improbata? *Aff.*

Theologisqué? *Aff.*

Ut

Ut quæ pugnet, præter liberalitatem,& justitiam commutativam, cum jure divino, nominatim octavo & decimo præceptis? *Aff.*

An ergò ἡ ἀκοινωνησία ἢ ἰδιοκτησία præstet τῇ κοινοκτησίᾳ? *Aff.*

Sicutqué natura mater bona fecit communia, ita usus pater meritò ea diviserit? *Aff.*

An vel illi deroget communio bonorum animi, quodqué divisio ferè parit lites, vel huic patrocinetur status primævus atque indistinctus? *Neg.*

Dictumvé Christi, quo jubemur renunciare omnibus possessionibus? *Neg.*

Aut exemplũ Ecclesiæ Apostolicæ? *Neg.*

Communiové sanctorum? *Neg.*

Amicorumqué? *Neg.*

Quodqué bonum, quò communius, hoc melius? *Neg.*

Communioqué adeò bonorum magis, nescio quomodo, unam videatur facere civitatem? *Neg.*

Saltem æquatio atque exæquatio bonorum? *Neg.*

An etiam huic contraveniat proprietas possessionum? *Aff.*

Ideoqué non non præferenda, & illi, & isti? *Aff.*

Annon, ut sic, acquirere possit homo, donec vivit? *Aff.*

Etiam

Etiamné nancisci atque adipisci? *Aff.*

Convenienterqué quoque etiam acquirere queat poſſit is, qui vult, aut nititur acquirere? *Disq.*

An ſic acquirens fiat locupletior? *Neg.*

Modus ille Acquirendi, vel Ordinarius eſt, vel Extraordinarius.

Modus Acquirendi Ordinarius eſt, qui fit ordinariè, id eſt, per recepta ac legitima media.

Eſtqué vel Naturalis, vel Artificialis, vel Mixtus.

Annon modus acquirendi naturalis anteſtet artificiali? *Aff.*

· Uterque mixto? *Diſq.*

Modus Acquirendi Ordinarius Naturalis eſt, qui proximè fit per media naturalia.

Eſtqué vel Simplex, vel Compoſitus.

Annon tot dentur atque extent vivendi modi naturales, quot modis alimentum poteſt quæri ſine commerciis? *Aff.*

Modus Acquirendi Ordinarius Naturalis Simplex eſt, qui fit per media ſimplicia, cumqué certo uno genere vitæ rem familiarem paramus.

Eſtque triplex numero: ἡ Νομαδικὴ, *Paſtoritia ſive Pecuaria,* ἡ Ἀγρευτικὴ ἢ θηρευτικὴ, *Venatoria,* & ἡ Γεωργικὴ, *Agricul-*

Agricultura. Τὴν Λῃστεικὴν, *Prædatoriam, tanquam minùs probatum, minusquè probandum acquirendi modum, ex hoc albo dispungimus scilicet.*

An præter tres nominatissimos naturales acquirendi modos detur quartus, captura videlicet hominum? *Neg.*

Et, si non, an ergò hæc ratio acquirendi victum ex venatione hominum, sit violenta, ideoqué contra naturam? *Aff.*

Præsertim, si homines, qui capiuntur, non sint hostes? *Aff.*

Agrestesvé? *Aff.*

Aut agrestes quidem, verùm sibi, non aliis? *Aff.*

Atque adeò, an bestiæ hi tales, ita ut, quemadmodum non est contra naturam, capere bestias, ita non sit contra eandem, capere barbaros? *Neg.*

Minimùm tunc, si naturâ facti sint ad parendum, neque tamen velint parere? *Neg.*

Annon saltem magistratui Politico liceat bellum gerere adversus hos, idqué eo fine, ut domentur atque subigantur? *Neg.*

Et, si non, ideò bellum non sit legitimum medium adducendi homines ad cultum atque humanitatem? *Aff.*

Consequenterqué tale bellum pugnet

 cum

cum humanitate? *Aff.*

Christianitatequé? *Aff.*

Quin immò cum ipsâ ratione, tam naturali, quàm civili, quarum illa non permittit, nocere ei, à quo non sis lacessitus, hæc non permittit, jus dicere extra territorium, in quo fundata est jurisdictio? *Aff.*

Atque adeò, an fides Christiana tollat jus naturale & humanum, ex quo nata atque profecta rerum dominia sunt? *Neg.*

Barbariesvé rerum dominium, aut jus, ex quo illud descendit? *Neg.*

Ideoqué meritò prædones hi tales audiant, & malæ fidei possessores, ut qui interrogati, quare possideant, nullam possessionis possint dicere causam justam? *Aff.*

Ac ne probabilem quidem? *Aff.*

Ἡ Νομαδικὴ, *Pastoritia sive Pecuaria, est modus acquirendi ordinarius naturalis simplex, quo rem familiarem paramus ex pasturâ animalium mansuetorum.*

An pecuaria sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Omnisné indifferenter? *Neg.*

An à naturâ? *Aff.*

Ideoqué perantiqua? *Aff.*

Annon nominatim, atque in specie, antiquior mercaturâ? *Aff.*

Itemné agriculturâ? *Neg.*

Saltem quasi viva quædam agricultura? *Aff.*

Ve-

Verùm pigrior? *Aff.*
An consentanea sacris litteris? *Aff.*
Et frequentata piis? *Aff.*
Etiam regibus? *Aff.*

Ἡ Ἀγρευτικὴ ἢ Θηρευτικὴ, *Venatoria, est modus acquirendi ordinarius naturalis simplex, quo rem familiarem paramus ex capturâ animalium ferorum. Hæc, si terrestrium fuerit, appellatur* Θηρευτικὴ, *Venatio: Si volatilium,* Ὀρνιθοθήρα, *Aucupium: Si aquatilium,* Ἁλιευτικὴ, *Piscatio.*

An venatoria sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

An rectè secetur in venationem, aucupium, & piscationem, tanquam tres species subordinatas? *Aff.*

Annon præter has detur quarta, id est, præter terrestrem venationis modum, aëreum, & maritimum, etiam igneus? *Neg.*

An juris gentium? *Aff.*

Ideoqué jus venandi, aucupandi, & piscandi, jure gentium cuilibet competat vel privato? *Aff.*

Idqué ob affinitatem, quæ est inter hæc tria studia? *Aff.*

An ergò heic ab uno genere venationis rectè arguatur inferatur ad alterum, saltem tunc, cum libera adhuc est omnibus venandi facultas? *Aff.*

Annon interim rationabiliter jus hoc sit coangustatum? *Aff.*

Ademtumqué privatis? *Aff.*

Fortean ideò, ne officia atque opificia desererentur, & prætextu venationis exercerentur latrocinia? *Aff.*

Nevé interiret fortassisan species? *Disq.*

Quodqué videretur esse studium Centauricum, id est, non periculosum modò, sed cruenum insuper & crudele? *Aff.*

Servilequé? *Aff*

Ideoqué Silvanis Satyris & Faunis committendum? *Aff.*

Si ademtum, in totumné? *Neg.*

Annon saltem possit adimi in totum? *Dist.*

Atque adeò, annon ad minimum persecutio noxiarum bestiarum privatis sit relinquenda? *Aff.*

Præsertim in propriis fundis? *Aff.*

Et libero aëre, flumineque? *Aff.*

Immò etiam non noxiarum? *Aff.*

Dummodò alius in quasi-possessione illius juris non sit? *Aff.*

Neque quid decedat publico? *Aff.*

Contrà si fiat, annon pœnâ possit affici, qui contra edictum venationibus dat operam? *Aff.*

Capitaliné? *Neg.*

Minimùm tunc, si in loco illicito petiturus feram trajiciat hominem? *Neg.*

Univer-

Universè, annon, si minùs ipsum jus venandi, saltem prohibitio venandi, pertineat ad magistratum? *Aff.*

Et si, jurené communi, an verò consuetudine, ac præscriptione immemorali? *Aff: Post.*

Omnimodané? *Neg.*

Ideoqué, ne ipse quidem supremus princeps venationem passim possit prohibere absque justâ causâ? *Aff.*

Siqué prohibeat, injuriarum jure communi teneatur? *Aff.*

Gentiumvé? *Aff.*

Ut ad singulas species me dimittam: An, jus venandi restrictum sive civile habens, id cedere possit alteri? *Neg.*

Quiqué venandi jure gaudet, is insimul gaudeat quoque etiam jure glandis legendæ, pro usu esuvé ferarum? *Aff.*

Vel in alienâ silvâ? *Aff.*

Annon hanc possit sepimento cingere, vel invito domino? *Aff.*

Lignaqué ad hunc usum cædere? *Aff.*

Convenienterqué, venandi gratiâ ingredi alienum fundum, insalutato domino fundi? *Aff.*

An suum faciat, quod in tali fundo capit? *Aff.*

Annon interim cavere debeat, ne domino fundi immodicè noceat, segetibusqué ac messibus damnum inferat? *Aff.*

Quòd si id faciat, annon teneatur ad refusionem damni? *Aff.*

Dominusqué adeò fundi, vel silvæ, sic venantem, possit fundo silvâvé prohibere? *Aff.*

Itemné ita jure ac dominio suo uti, ut jus venandi habenti, incidendis arboribus, aggeribusqué vel fossis ducendis, officiat? *Neg.*

Annon interim ligna ex silvâ suâ possit cædere, ad usum atque refectionem ædificiorum, aliisqué hæc vendere? *Dist.*

Atque adeò, annon, qui sepimento circumseptas feras aufert, committat furtum? *Dist.*

Si vel maximè dominus fundi silvæqué id faxit? *Dist.*

Anquiro ulteriùs: Ferané animalia, semel occupata, semper sint occupantis? *Aff.*

Etiamné tunc, si evaserint custodiam, sequé in naturalem libertatem ac laxitatem receperint? *Neg.*

Aut ab alio occupata sint, cùm sic aufugerint? *Dist.*

Vulneret alter feram bestiam, alter verò sic vulneratam capiat, vulnerantisné ea, an capientis? *Aff*: *Post.*

Itemné, si alter eam adhuc persequatur. *Neg.*

Afficiat quis in suo fundo vel nemore morti-

mortiferâ plagâ feram, verùm ea in aliam ſilvam fundumvé, antequam cadat, aufugiat, licetné eam perſequi atque apprehendere vel in fundo vicini? *Aff*.

Et ſi, adhibitoné clamore, aut buccinæ ſono, ſive cornu venatorio? *Neg*.

Retia tendat quis in alieno, fera illaqueata ſit, eximentiſné ea, an tendentis? *Aff*.

Annon ſaltem tunc tendentis, ſi ita hæſerit, ut diutiùs luctando ſe nequeat expedire? *Diſt*.

Lupus invaſerit ovem, vulpes gallinam, accipiter columbam, alius obviam ventans eam prædam ex faucibus eripiat, quæſtionis eſt, an hic ſibi acquirat, an verò priori domino eam teneatur reſtituere? *Aff. Poſt*.

Stante ſtatuto, quo capienti vulpem vel lupum ponitur præmium, ſi quo caſu quis capiat vulpem vel lupam prægnantem, quæſtionis eſt, debeaturné huic unum præmium, an plura? *Aff*: *Prius*.

Capiat alius aves feras, ſed arte cicuratas, quæqué animum revertendi necdum depoſuerunt, quæritur, an ſuas faciat, qui capit? *Neg*.

An ergò furti nomine teneatur hic talis? *Aff*.

Ideoqué velit nolit redhibere eas cogatur domino avium? *Aff*.

Atque adeo, terræné magis elementi censeri debeant aves volucres, an verò aëris? *Aff*: *Post*.

Et si, annon ideò aëris potiùs, in quo spirant, conditione debeant æstimari, qui omnibus communis est, quàm terræ? *Aff*.

Proptereaqué rectè solo non censeantur cohærere, cùm nec feræ bestiæ, quæ tamen solo sustinentur, huic ascribantur? *Aff*.

Annon fructus aëris, sicut pisces fluminis? *Aff*.

Parsvé? *Aff*.

Ideoqué, quemadmodum cuilibet *licet* aucupari in libero aëre, ita liceat *cuivis* piscari in libero aquæ elemento, saltem de jure gentium? *Aff*.

Annon interim, jure hoc stante, neque tamen obstante, jus aucupii atque piscationis meritò sit restrictum ad certa loca & dies? *Aff*.

Certos quin etiam homines? *Aff*.

Quin immò aves & pisces? *Aff*.

Atque adeò, an perindè sit, utrùm quis calamo, reti, hamo, aucupetur piscetur-ué? *Neg*.

Quovis indifferenter instrumento, pro libitu, sine ullâ recognitione atque recompensâ? *Neg*.

Etiam in fundo ac flumine privato? *Neg*.

Non

Non observato discrimine inter aves & aves, pisces & pisces? *Neg.*

Ἡ Γεωργικὴ, *Agricultura, est modus acquirēdi ordinarius naturalis simplex, quo rem familiarē paramus ex terrâ, & iis, quæ è terrâ nascuntur, Frugibus, inquam, & Fructibus. Unde in Agrariam seu Frumentariă, & Fructuariam sive Hortensem; tribuitur.*

Annon agricultura & ipsa sit ordinarius atque legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Inter omnia media acquirendi maximè omniū naturalis, necessaria, utilis? *Aff.*

Antiquissima insuper, sanctissima, justissima, strenuissima? *Aff.*

Ideoqué longè omnium honoratissima? *Aff.*

Divinissimaq; ? *Aff.*

An infinita? *Neg.*

Infelixvé? *Neg.*

Mendaxvé? *Neg.*

Inq; oblectamento potiùs, quàm fructu, numeranda? *Neg.*

Militiæ, ut postposita, ita postponenda? *Neg.*

Annon ejus studium etiam conveniat viris principibus, ac personis illustribus? *Dist.*

Modus Acquirendi Ordinarius Naturalis Compositus est, qui fit per media composita, cumque non certo uno genere vitæ,

ſed diverſis, rem familiarem nobis paramus.

Eſtquė quadruplex numero. Vel enim in eo componitur Paſtoritia ſeu Pecuaria cum Venatoriâ, atque ita res familiaris paratur comparatur, partim ex paſturâ animalium manſuetorum, partim ex capturâ animalium ferorum: Vel Paſtoritia ſeu Pecuaria cum Agriculturâ, atque ita res familiaris paratur comparatur, partim ex paſturâ animalium manſuetorum, partim ex frugibus ac fructibus terræ: Vel hæc ipſa Agricultura cum Venatoriâ, atque ita res familiaris paratur comparatur, partim ex frugibus ac fructibns terræ, partim ex capturâ ferorum animalium: Vel Paſtoritia ſeu Pecuaria cum Venatoriá & Agriculturâ, atque ita res familiaris paratur comparatur, partim ex paſturâ animalium manſuetorum, partim ex capturâ animalium ferorum, partim ex frugibus ac fructibus terræ conjunctim.

An hi modi poſſint inter ſe miſceri? *Neg.*

Saltem conjungi? *Aff.*

An in his ſemper ſervetur temperamentum ſive æquilibrium? *Neg.*

Prædominumvé? *Neg.*

Minimùm in ipsâ intemperie aliqua temperies? *Aff.*

C A-

CAPUT XI.

Ἡ Κτητικὴ Artificialis. Ejus definitio, & divisio, in Μεταβλητικὴν, Commutatoriam, & Χρηματιστικὴν, Pecuniariam latè sumtam. Hujus Species bis binæ: Commerciaria videlicet seu Mercatura, Mercenaria seu Operaria, Cauponia seu Tabernaria, denique Numularia præcisè sic dicta. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Modus Acquirendi Ordinarius Artificialis est, qui proximè fit per media artificialia.

Estque vel Minùs Artificialis, vel Magis.

An modus acquirendi artificialis sit contra naturam? *Neg.*

Saltem inferior naturali, seu infra naturam? *Aff.*

Et quodammodò præternaturalis, sive præter naturam? *Aff.*

Modus Acquirendi Ordinarius Minùs Artificialis est ἡ Ἀλλακτικὴ ἢ Μεταβλητικὴ, *Permutatoria seu Commutatoria, modus*

modus acquirendi , quo rem familiarem paramus per Commutationem Rerum cum Rebus, Poßeßionum cum Poſſeßionibus.

An ἡ μεταβλητικὴ ſit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Artiſné ea, an naturæ? *Diſt.*

An ergò natura quid generet propter permutationem, ac non potiùs propter nutritionem, atq; ſuſtẽtationem? *Aff. Poſt.*

Hocqué ſtante, neq; tamen obſtante, non ſit cõtra naturã, res naturales, artis intervẽtu, accommodare ad permutationem? *Aff.*

Atque adeò, annon rerum naturalium principalis ac proprius finis ſit quidem nutritio, ſicut calcei calceatio, ſecundarius interim ac minùs proprius finis quoque permutatio, propter nutritionem tamen, ſicut calcei finis in ſecundis permutatio cum aliâ re permutabili? *Aff.*

Et, ut ſic, non abs re permutatio dicatur eſſe juris naturæ? *Aff.*

Gentiumqué? *Aff.*

Orta primulùm ab indigentiâ? *Aff.*

Eaq; propter heroicis temporibus fuerit tam neceſſaria, quàm quæ maximè? *Aff.*

Tam uſitata, quàm quæ maximè? *Aff.*

An pars Oeconomiæ? *Diſt.*

Saltem Oeconomicæ? *Aff.*

Omneſné res naturales, ſint commutabiles? *Neg.*

Homogeneævé? *Neg.*

Æqualeſvé? *Neg.*

Sal-

Saltem comparabiles inter ſe, ſi minùs ἀληθεία, minimùm uſu, qui in permutationibus potiſſimùm ſpectari ſolet? *Diſt.*

Atque adeò, annon ab uſu potiùs res permutabiles ſint æſtimandæ, quàm à naturæ prærogativâ? *Aff.*

Denique, an quis commutare poſſit rem, cujus dominus non eſt? *Neg.*

Ideoqué commutatio, præter actum commutandi, prærequirat fundamentum? *Aff*

An differat à conventione atque contractu? *Aff.*

Emtioneve? *Aff.*

Annon interim ejus nomen ſæpè ſit generale, omnibus conventionibus atque contractibus, in quibus utrinque aliquid intervenit, commune? *Aff.*

Modus Acquirendi Ordinarius Magis Artificialis eſt ἡ χρηματιστικὴ, Pecuniaria, modus acquirendi, quo rem familiarem paramus per Commutationem, vel Rei ſeu Poſſeſſionis, vel Operæ, vel Utriuſque, vel Pecuniæ pro Pecuniâ.

An ἡ χρηματιστικὴ ſit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Ideoqué ejus cognitio futuro Oeconomo ſit, tam utilis, quàm neceſſaria, tam neceſſaria, quàm utilis? *Aff.*

An pars Oeconomiæ? *Diſt.*

Saltem

Saltem Oeconomicæ? *Aff.*

Atque adeò, annon pecunia ſit medium permutationis, & quidem cōſtantius, quàm vel indigentia? *Aff.*

Naturalené, an artificiale? *Aff: Poſt.*

An in ejus copiâ conſiſtant veræ divitiæ, ac non potiùs in copiâ quorumlibet utilium atque utibilium? *Aff: Poſt.*

Proptereaqué Plutus non immeritò Græcis hominibus ſit dictus quaſi πλῆθος, id eſt, multitudo, cùm aliarum rerum, tum pecuniæ? *Aff.*

An hanc appetere liceat in infinitum? *Neg.*

Atque ut finem? *Neg.*

Minimùm ut inſtrumentum vivendi? *Aff.*

Immò benè vivendi? *Diſt.*

Atque adeò, an pecunia, quæ in infinitum augetur, ſit poſſeſſio domeſtica, inſtrumentumqué œconomicum? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò eatenus tantùm ſit ac cluat inſtrumentum patrisfamiliâs & familiæ, quatenus in eâ acquirendâ ſervatur modus? *Aff.*

Ideoqué eam conveniat eſſe, ut terminabilem, ita terminatam? *Aff.*

An ille terminus ſit idem atque æqualis omnibus abſolutè, an verò idem & conſimilis omnibus proportione geometricâ? *Aff: Poſt.*

Iſ-

Iſqué terminus conſequenter temperamentum accipiat, non tantùm ex materiâ, ſed etiam ex fine? *Aff.*

Animoque ſapientis, qui pecuniam appetit propter uſum? *Aff.*

An ergò uſus ſit finis divitiarum? *Aff.*

Ideoqué veræ divitiæ conſiſtant ἐν τῇ χρήσει potiùs, quàm ἐν τῇ κτήσει? *Aff.*

Cùm ſint bonum perutile, præſertim paratæ pro bono honeſto? *Aff.*

Annon ut ſic moraliter bonæ? *Aff.*

Cæteroquin indifferentes, id eſt, neque bonæ, neque malæ moraliter? *Aff.*

Animiné, an corporis, an verò compoſiti, hoc eſt, hominis? *Aff: Poſtr.*

An eædem cum opibus? *Neg.*

Et, ſi non, annon divitiæ ad uſum magis, opes ad auxilium, referantur, illæ ad neceſſaria, hæ ad adventitia atque acceſſoria? *Aff.*

Magnificentiam, inquam, ornatum, ſplendorem, dignitatem? *Aff.*

Commutatio Rei ſeu Poſſeſſionis pro Pecuniâ dicitur Ἐμποριϰὴ, *Commerciaria ſeu Mercatura, modus acquirendi ordinarius artificialis, quo rem familiarem paramus, permutatione omnis generis mericum pro pecuniâ.*

Hæc, ſi dictas merces navibus importet, aut exportet, appellatur Ναυϰληρία, *Nautica*

tica, *Navicularia*, *Naviculatoria*, *item Maritima*: *Si plaustris*, Φορτηγία, *Oneraria sive Subvectoria*, *item Terrestris*: *Si domi has distrahat*, Παράστασις, *Stataria seu Institoria*, Αὐτοπωλικὴ, *cum suas*, Ἑτεροπωλικὴ, *cum alienas distrahit*.

An ἡ ἐμποςικὴ sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

An juris naturæ & gentium? *Dist.*

Saltem inchoativè, si non perfectivè? *Aff.*

An rationi consentanea? *Aff.*

Justitiæqué, quam vocant, commutativæ? *Aff.*

Omnisné? *Neg.*

Nominatim illa, per quam pecunia non ad usum quæritur, verùm ad augmentum? *Neg.*

Atque adeò, annon contra naturam, augmento pecuniæ studere in infinitum? *Aff.*

Ideoqué mercatoribus lucrum debeat esse propositum, non tanquam finis, sed tanquam stipendium laboris & periculorum? *Aff.*

An necessaria ad familiæ sustentationem? *Dist.*

Ejusqué esse? *Neg.*

Saltem melius esse? *Aff.*

Præsertim ἐν λεπτογαίῳ, seu solo sterili? *Aff.*

An

An ergò idem ejus uſus, qui pecuniæ, putà, ſupplementum naturæ, ac naturalis defectus? *Aff.*

Annon interim ſit modus acquirendi admodum imperfectus, atque improprius, ſumta comparativè ad modos purè naturales? *Aff.*

Etiamné collata ad artificiales? *Neg.*

An profeſſio ſordida? *Diſt.*

Si minùs mercatura ſummaria, ſaltem ſummularia? *Aff.*

An vel illam vel iſtam liceat exercere magiſtratui? *Diſt.*

Nobilivé? *Diſt.*

Eccleſiaſticiſvé? *Neg.*

Atque adeò, utrum ſit conſultius, magiſqué è re publicâ pariter & privatâ, ut neceſſaria eſculenta vendant ii ſolùm, quorum operâ ejuſmodi fructus fuerunt producti, an verò propolæ? *Aff: Prius: aut Diſq: potiùs.*

An eadem heic ratio teneat in potulentis, quæ in eſculentis? *Neg.*

Uter hîc ſtatuere debeat precium, emtorné, an venditor? *Aff: Prius: Neg: Poſt.*

Eaqué propter contractus meritò cenſeatur cœpiſſe ab emtore, velut indigente re emtâ? *Aff.*

Tanquam contractus emtionis & venditionis, non contrà? *Aff.*

Atque

Atque adeò, an rectè Jure Civili contrahentium deceptio toleretur uſque ad dimidium juſti precii? *Diſq.*

Annon interim liceat rem pluris vendere, minoriſvé emere, quàm precium ejus ferat? *Aff.*

Viliùs, inquam, emere, quò cariùs vendas? *Aff.*

Præſertim tunc, ſi res venalis in utilitatem, non vendentis, ſed ementis, cedat, aut res commutabilis artificio aliquo, putà, vel operâ tranſportationis ſeu tranſvectionis, vel diuturnâ conſervatione, reddita ſit melior, ſaltem non facta deterior? *Aff.*

Siqué indigentia fuerit major? *Aff.*

Plenariuſvé venditoris atque emtoris conſenſus intervenerit? *Aff.*

Aut aliquid temporis inter venditionem & emtionem interceſſerit? *Aff.*

Reſqué illa non ſit à naturâ proximè producta in uſum alimenti? *Aff.*

Hiſce conditionibus poſitis ac præſuppoſitis, annon juſtè poſſit mercator diteſcere? *Aff.*

Omniſné ocyùs mercator, qui aliquid emit, vel vendit? *Neg.*

Saltem is, qui res, quæ in emtionem deduci, uſibuſqué hominum ac dominio ſubjici, alienariqué & acquiri queunt, hocqué fine paratæ ſunt, ut veneant, lucri faciendi,

nego-

negociandique causâ, eo animo comparat, ut rursus distrahat? *Aff.*

Importat has, ut exportet alias? *Aff.*

Quive adeò res emit, quas in eâdem specie vendat cariùs? *Aff.*

Mercibusqué negociatur? *Aff.*

Atque adeò, an possit esse mercatus, ubi nulla est merx? *Neg.*

Mercatura, inquam, sine merce? *Neg.*

Annon interim inter se & abs se invicem benè multum differãt ac distent hæc duo, ita ut merx sit species ipsa, quæ emitur vendíturvé, mercatura verò ipsum vendendi emendiqué invicem jus, ipse promiscuus mercandi invicem usus & actus? *Aff.*

Convenienterqué vocabulum generis, ad omnes contractus pertinens, in quibus vertitur merx? *Aff.*

Negociatiové? *Aff.*

Omnisné? *Neg.*

Atque adeò, an appellatio mercis etiam ad servos & homines extendatur? *Neg.*

Et appellatio mercatoris quoque etiam ad mangones? *Neg.*

Negociatoresqué? *Dist.*

Fœneratoresqué? *Neg.*

Adeoqué ad publicanos & argentarios usque inclusivè? *Neg.*

Universé, an mercatorem possit agere is, cui possidendi jus non est? *Neg.*

Com-

Commerciũvé alicujus rei poſſit habere is, qui ejus habendæ non eſt capax? *Neg.*

Aut indifferenter omnes, vel merces, vel mercatores, uno impetu ſint probandi? *Neg.*

Nominatim ii, qui invehunt merces damnoſas, quæqué ad effœminandos animos pertinent, neque tam ad neceſſitates faciunt vitæ, quàm ad luxum, pompam, fucum, ludum, mollitiem, voluptatem? *Neg.*

Quiqué cum peregrinis mercibus important morum peregrinitatem? *Neg.*

Aut novis rebus ſtudent? *Neg.*

Argento poſt omnia ponentes? *Neg.*

Nominatiùs monopolæ? *Neg.*

Saltem in publicâ pecuniarum indigentiâ? *Diſq.*

Et ſi ab antiquo ita fuerit obſervatum? *Neg.*

Atque adeò, annon monopoliorum negociatio frontibus adverſis pugnet cum naturâ juſtitiæ commutativæ? *Aff.*

Et lege Chriſtianæ charitatis? *Aff.*

Jurequé Civili? *Aff.*

Immò cum ipsâ ratione? *Aff.*

Et naturali æquitate? *Aff.*

Ideoqué neutiquam permittenda privatis? *Aff.*

Quin prohibenda potiùs? *Aff*

Com-

Commutatio Operæ pro Pecuniâ dicitur Μισοτικὴ ἢ Μισθαρνία, *Mercenaria seu Operaria, modus acquirendi ordinarius artificialis, quo rem familiarem paramus permutatione, id est, locatione operarum pro pecuniâ.*

Estque, universè vel Obsequialis, vel Artificialis in specie sic dicta, vel Mediæ Conditionis, id est, partim Obsequialis, partim Artificialis.

Operæ Obsequiales dicuntur, quæ non in arte ullâ certâ, sed in aliis quibuscunque obsequiis vertuntur, v. gr, reverentiâ exhibendâ, colendo, comitando, deducendo, reducẽdo, idque magis ex obsequio, quàm officio, & necessitate causativâ, quam sic vocare amant Scholastici.

Operæ Artificiales dicuntur, quæ artis alicujus sunt propriæ, neque sine illâ queunt præstari, perficique.

Operæ Mediæ Conditionis dicuntur, quæ & obsequium & artem secum ferunt, Obsequiales ratione illius, Artificiales ratione hujus.

Suntque universè, vel Δουλικώταται, *vel* Τεχνικώταται, *vel* Βαναυσώταται, *vel* Ἀγεννέσταται, *id est, perquam Serviles, Artificiosæ, Sordidæ, denique Ignobiles, atque, ut ita dicam, Degeneres.*

Operæ Serviles dicuntur, in quibus plurimus

rimus est corporis, nullus aut perexiguus animi atque ingenii usus, ceu sunt, Operæ Typographorum, & Typothetarum, Bibliopegorum, Librariorum, Tabellariorum, Cursorum, Bajulorum, Fossorum, Lignatorum, Caudicariorum, Vespillonũ, Apparitorũ, Lictorũ, Carnificũ.

Operæ Artificiosæ dicuntur, in quibus nihil vel parum loci fortunæ, ceu sunt, Operæ Artificum in genere ferè, in specie Histrionum, Saltatorum, Gladiatorum, Pictorum, Fictorum, Sculptorum, Fusorum, Plumariorum, Architectorum, & his contrariæ, Venatorum, Piscatorum, Aucupum, Aleatorum.

Operæ Sordidæ dicuntur, quibus corpora tractantium fœdantur, inquinantur, aut læduntur, ceu sunt, Operæ Opificum ferè in genere, in specie, Fabrorum Ferrariorum, Lignariorum, Carpentariorum, Murariorum sive Cæmentariorum, Cerdonum, Coriariorum, Pellionum, Textorum, Fullonum, Mangonum, Tinctorum sive Infectorum, Suterum, Veteramentariorum, Victimariorum, Laniorum, Fartorum, Molitorum, Pistorum, Coquorum, Nautarum, Pharmacopæorum, Pigmentariorum, Unguentariorum, Chirurgorum, Barbitonsorum, denique Vitriariorum seu Fusorum Vitri.

Operæ Ignobiles seu Degeneres dicuntur,

tur, in quibus nullus virtutis est usus, sive animi, sive corporis, ceu sunt, Operæ Unctorum, Balneatorum, Fornacariorum, Mediastinorum, Scopariorum, Janitorum, Scandaligerulorum, seu Famulorum Gynæcei, adeoque eorum, qui in gynæconitide malunt agere, quàm in andrcnitide, ad fœminea ministeria viri, ad virilia fœminæ.

An mercenaria seu operaria sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Et si, an ergò liceat operam suam mercede locare? *Aff.*

Ultroné ea solvenda? *Aff.*

An verò petenda? *Neg.*

Fortean ideò, quia omnis operarius dignus mercede suâ? *Aff.*

Aut, quia persona, quæ operam præstat, preciosior quovis precio, quod vicissim solvi potest? *Aff.*

An præter sumtum huic quoque debeatur insuper victus? *Dist.*

Instrumentorumqué, pro opere atque in opere fractorum, æstimatio? *Neg.*

Atque adeò, an merces sit tantùm pecunia numerata, an verò generaliter quodcunque præmium, quod pro labore sive stipendio datur? *Aff: Post.*

Annon interim usu loquendi propriè ac presè sumta merces differat à didactro? *Aff.*

Nauloqué? *Aff.*

Operæ

Operæ quin etiam precio, quod artifici pro artifice operâ præſtatur? *Aff.*

Et convenienter à conductionis atque locationis precio, quod ἐνοίκιον Græcis? *Diſq.*

Penſionequé? *Aff.*

Mercenarius item à gratuito, qui ex merâ liberalitate exhibet ac præſtat operas? *Aff.*

Omniſné ſordidus? *Neg.*

Atque adeò, an nomine mercenariorum veniant tantùm ſervi alieni, quorum conductis operis utimur, an verò etiam liberi homines, ſi operas ſuas locent? *Aff. Poſt.*

Nominatim pædagogi? *Diſt.*

Et in genere officiales? *Diſt.*

Operariiqué? *Aff.*

Ab operané ſic dicti, an ab opere? *Diſq.*

Saltem universè magis ab operâ, quàm ab opere? *Diſq.*

An ergò differant opera & opus, opus & opera? *Aff.*

Conſequenterqué operam dicatur locare is, qui operatur, conducere verò is, cui opera præſtatur, contrà opus conducere is, qui operatur, locare verò is, cui opus præſtatur? *Aff.*

Atque ita opera ſit ipſa actio, induſtria, labor, conatus, ſtudium, quo in opere faciendo

ciendo utimur, opus autem operæ effectum, illa ἐργασία ἢ ἔργον, hoc ἀποτέλεσμα? *Aff.*

An unius operæ non ſit niſi unum opus, & contra unius operis non niſi una opera? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò unâ operâ plura opera poſſint effici, vel confici, & contrà in uno opere cõplures operæ cõſumi? *Aff.*

Annon officium diurnum? *Aff.*

Ideoqué juſtæ operæ, quæ diei æquales? *Aff.*

Numeroqué definitæ, ſaltem definibiles? *Aff.*

An harum pars per horas poſſit ſolvi? *Neg.*

An idem hîc pro operis, atque ex operis? *Neg.*

Locare operas, atque ex operis mercedem capere? *Neg.*

Annon interim, qui hoc poteſt, & illud poſſit, & contrà, qui hoc non poteſt, neque illud poſſit? *Aff.*

An rectè tribuantur in officiales ſive obſequiales, artificiales, & medias? *Aff.*

Et ſicut artificiales tranſeunt ad heredem, ita officiales? *Neg.*

Annon præter has detur quartum genus, operarum videlicet gratuitarum, quales eæ, quæ à clientibus, aluminis, hoſpitibus, amicis, collactaneis, educatoribus,

ex merâ liberalitate præſtantur? *Diſq.*

An hæ conſtituant novum genus? *Diſq.*

Annon ſubindè nomine operarum intelligantur perſonæ, quæ operantur? *Aff.*

Nominatim, Typothetæ, Typographi ſive Chalcographi, Bibliopegi? *Aff.*

Annon horum artificium longè utiliſſimum, verùm nonnihil ſervile? *Aff.*

Et ſordidiuſculum, ſi non ſordidum? *Aff.*

Honeſtior interim universè bibliopegorum profeſſio, quàm typographorum? *Diſq.*

Saltem tutior, & magis innoxia? *Aff.*

Atque adeò, an differant Typographi moderni à Librariis antiquis? *Diſt.*

Saltem hi à Tabellariis? *Aff.*

Et ſi, annon librarius propriè ſcriptor tabellarum è libris, tabellarius verò portitor? *Aff.*

An idem, quod tabularius ſive tabellio? *Neg.*

Curſorvé? *Neg.*

Viatorvé? *Neg.*

Aut ille, qui equo transvehitur, vel παρεγπλεῖ, navi prætervehitur? *Neg.*

Quid de Bajulis, à Bajiſné, Campaniæ opido, an verò à Græcanico βαιὸς, parvus,

eò

eò quòd parva bajulentur, magna vehantur? *Aff*: *Post*.

Atque adeò, annon differant, bajulare, portare, ferre? *Aff*.

Et si, annon tam bajulare quàm portare sit propriè φόρτος sive onus propriis humeris ferre; sed τὸ bajulare corporis tantum, τὸ portare etiam animi? *Aff*.

Aliquandò etiam plus, quàm ferre? *Aff*.

Quid de Fossoribus & Lignatoribus, an vel illi iidem cum fossariis, vel hi cum lignariis? *Neg*.

Quid de Caudicariis, annon saltem hi ejusdem commatis cum lignatoribus? *Dist*. *Si minùs re, minimùm usu? Aff*.

Quid de Vespillonum, Libitinariorum, Bustuariorum, Sandapilariorum, Atratorum Anteambulonum, Præconum Feralium, Pollinctorum, Præficæ item, & in genere, τῶν Νεκροφόρων καὶ Νεκροκόμων, qui cadavera defunctorum vel ad sepulturam deferebant, vel ad eam parabant ac præparabant, opere atque operâ, servilisné? *Aff*.

Et si, an ergò minùs liberale atque ingenuum sit, libitinariam exercere, atque sandapilarium seu defunctiferum agere? *Aff*.

Codonophorumqué? *Aff*.

Pollinctoremqué? *Aff*.

Atque adeò, à veſpiſné veſpillo, an verò à veſtium ſpoliatione, & non potiùs à veſperâ? *Aff: Poſtr.*

Aqué polluo & ungo potiùs pollinctor, quaſi pollutorum unctor, quàm vel à polio & ungo, quaſi polinctor, id eſt, poliens unctor, vel à pelle & ungo, quaſi pellinctor id eſt, pellis unctor? *Aff: Prim.*

Utrum munus fuerit honeſtius, ſaltem minùs ſervile, libitinariiné, qui quæſtui inſerviens libitinam exercebat, neceſſaria funeribus vendens, funeraqué conducens, an pollinctoris, qui cadavera defunctorum pollinciebat ſive pollingebat, id eſt, ungebat? *Aff: Prius.*

Itemné libitinarii, quàm deſignatoris, qui funera comitabatur tantùm, diſponebat, atque ordinabat, cùm ille funera efferenda conduceret, cæteraqué in eum apparatum adornaret, univerſequé rationibus Libitinæ Deæ præeſſet? *Aff: Prius.*

Annon vox libitinarii ex Ethnicâ Theologiâ ſit quaſi mutuò ſumta, ideoqué Chriſtiano uſu parùm digna? *Aff.*

Saltem id non omninò indignũ, prætérqué rationem, quòd Romani juxta templum Veneris Libitinæ vendiderunt, quibus erat opus ad funus, ut homines, cum vel maximè libidinibus operam darent, meminiſſent, ſe aliqnandò morituros? *Aff.*

An etiam id rectè, quòd in ſepulcralibus

bus ſacris adhibuerunt ſiticines ſive ſicinniſtas, & choraulas monumentarios? *Neg.*

Præficaſqué? *Neg.*

Quid de Apparitoribus & Lictoribus, differuntné? *Aff.*

Lictor item & Carnifex? *Aff.*

Atque adeò, annon apparitor jus ligandi tantùm habuerit in civilibus, lictor verò etiam in criminalibus? *Aff.*

A ligandoné, vel quòd, cùm magiſtratus quem virgis verberari juſſiſſet, crura ejus ac manus mox ligaret lictor, vel quòd virgarum faſces ligatos gereret? *Quodl.*

An quaſi litor, à litando, quòd litaret, *hoc eſt*, interficeret reos, tanquam λειτουργὸς ſeu miniſter publicus? *Neg.*

Annon interim lictores antiquitus carnificum officium fuerint functi, neque tantùm reis in carcere cuſtodiendis, verùm etiam carnibus ex homine faciendis, id eſt, mutilandis damnatorum membris, fuerint præfecti? *Aff.*

Annon tam horum, quàm illorum officium, moribus fuerit probroſum, adeò, ut non ipſi tantùm pro infamibus haberētur, verùm etiam filii eorum, filiæqué, præſertim apud caſcos Romanos, apud quos lege cenſoriâ fuit cautum, ne quis carnifex eſſet civis Romanus, neu in urbe domiciliū haberet, nevé cōcioni intereſſet, ne ejus præſentiâ illa funeſtaretur? *Aff.*

An rectè vel illis etiamnum negentur gradus Academici, vel his nuptiæ liberaliores? *Aff*.

Annon interim officium eorum, si per se, & remotis circumstantiis, consideretur, utut servile, necessarium tamen? *Aff*.

Honestumqué? *Aff*.

Horridum interim, & horrendum, sordidumqué, vel quia natura ipsa humana hujusmodi homines aversatur, qui exequuntur mortis etiam meritæ supplicium, vel quia plerunque sunt homines notæ haud bonæ, qui eliguntur ad hoc officium, vel quia ad sordida ministeria ferè adhibētur, velut ad cloacas purgandas, ad cadavera excorianda, deponendaqué? *Aff*.

Quid de Artificibus atque Opificibus in genere, differuntné? *Aff*.

Et si, annon artifex, qui arte quid facit, opifex verò, qui opus? *Aff*.

Ideoqué sicut hic ab opere denominationem accipit, ita ille ab arte? *Aff*.

Artuvé, quòd per artus scientiam suam subindè exerceat? *Disq*.

Atque adeò, an artificium accipiendum sit pro scientiâ cujusque artis, an verò potiùs pro artis exercitio? *Aff*: *Post*.

Ideoqué saltem hactenus non inappositè ducatur deducatur ab artu? *Aff*.

Quid de Histrionibus in specie, Pantominis, Ludionibus, annon horum operæ, ut

ut artificiales, ita artificiosæ? *Aff.*

Infames interim, præsertim si ob præmium in scenam descendant, & vitia mimeticè repræsentent,& quidem larvati sive personati? *Aff.*

Sive piam causam agant, sive non? *Aff.*

Eaqué propter rectè Tiberius hos Italiâ quondam pepulerit, horumqué ædes vetuerit ingredi senatores? *Aff.*

Ius item Saxonicum eosdem arcuerit ab honestis hominum unionibus? *Aff.*

Fortassisan ideò, quòd plerique omnes essent perditissimis moribus, ac deploratæ nequitiæ? *Aff.*

Studiaqué eorum ad effœminandos atq; emasculandos civium animos pertinerent? *Aff.*

Quid de Saltatoribus, etiamné horum opera artificiosa? *Aff.*

Verùm infamis? *Dist.*

Saltem saltatio histrionica, & gesticulatoria seu mimica? *Aff.*

Ionicaqué? *Aff.*

Quæqué est generis epicœni? *Aff.*

Et in specie ὁ κορδακισμὸς ἢ κόρδαξ? *Aff.*

Itemné saltatio solitaria? *Dist.*

Nominatim saltatio, quæ dicitur Pyrrhica? *Neg.*

Quid de Gladiatoribus, Retiariis, Mirmillonibus,& horum operâ, artisné? *Aff.*

Annon differant à laniſtis? *Aff.*
Athletiſqué? *Aff.*
Palæſtritiſqué? *Aff.*
Pugilibuſqué? *Aff.*
Venio ad Pictores, Fictores, Sculptores, Fuſores, ejuſdemné, vel artis, vel artificii? *Diſt.*
Ingenuitatiſqué? *Diſq.*
Atque adeò, annon pictoria ſit ars liberalis? *Neg.*
Saltem ſtudium liberale? *Aff.*
Et vel Principe dignum? *Diſt.*
Annon quid commercii habeat cum Oratoriâ & Poëticâ? *Aff.*
Præcidatur precioſo pictori pollex, atque intra annum, quo præciſus fuit, occidatur, annon eo precio æſtimari conveniat quanti fuit priùs, quàm artem cum pollice amiſiſſet? *Aff.*
Legetur pictoris inſtrumentum, annon legato eâ legatione inſimul cedant colores, peniculi, cauteria, conchæ, ſimiliaquê? *Aff.*
Nominatim ceræ? *Aff.*
An ergò ceræ pictoris inſtrumento annumerentur? *Aff.*
Ideoqué ceræ uſus non tantùm obtinuerit in ſcribendo atque obſignando, verùm etiam in pingendo? *Aff.*
Etiamné in fingendo? *Aff.*
Atque adeò, annon fingi propriè dicantur, quæ é materiâ molli, iiſqué rebus, quibus

bus facile eſt figuras indere, in ſtatuas formantur? *Aff.*

An idem heic fingere, quod formare? *Neg.*

Cumqué fictor dicit, fingo, imponat figuram ſcilicet, cum dicit, informo, formam? *Aff.*

Sicutqué fingi propriè dicuntur, quæ è materiâ molli in ſtatuas formantur efformantur, ita ſculpi atque cælari, quæ è durâ? *Aff.*

Fundi verò, quæ ex utrâque? *Aff.*

Annon, ut ſic, differat imago à ſtatuâ? *Aff.*

Ita ut illa ſit, modò picta, modò cerea, hæc jam ænea, jam eborea, jam gypſea, jam lapidea, jam marmorea? *Aff.*

Neque ſculptilis tantùm, verùm etiam fuſilis? *Aff.*

An piè vel illa vel iſta poſſit frequentari? *Diſt.*

Decerniqué benè de Republicâ meritis? *Aff.*

Quævisné? *Neg.*

Et abſque Principis conſenſu? *Neg.*

Quid de Plumariis, & Phrygionibus ſive Acupictoribus, differuntné? *Aff.*

A plumâné plumarius, an verò à plumando? *Aff: Poſt.*

Vel quòd acu pingeret ſuper culcitis plumeis? *Neg*

Atque adeò, inſtrumentumné plumarii pluma, an materia? *Aff:Poſt.*

Annon antiquiſſimi ars hæc plumaria inſtituti? *Aff.*

Ab Indiſné inventa, an verò ex noſtrâ continente unâ cum ipſis hominibus eò traducta? *Aff: Poſt.*

Annon deſita apud noſtros? *Aff.*

Quid de Architectis, & horum operâ, artificioſané? *Aff.*

Mage quàm τοῦ χειρoτέχνου? *Aff.*

An quid ipſe operetur architectus, an verò tantùm præſcribat operas atque opera operis? *Aff:Poſt.*

Convenienterqué differant, dominus, qui locat, architectus, qui conducit, officinator, qui fabrili ſubtilitate conſarcinat? *Aff.*

Quid de Venatorum, Piſcatorum, Aucupum profeſſione, ab artené ea pendet ac dependet, an à caſu? *Diſt.*

Annon ſaltem aliquid includat artis, ſed aliquid? *Aff.*

An ergo hîc prædominetur caſus? *Aff.*

Ideoqué non abs re emere vel vendere aleam dicatur, cum quis captum ferarum piſcium vel avium emit venditvé? *Aff.*

Iactum retis, v.g. piſcator, auceps pantheram? *Aff.*

Quid de Aleatoribus, & horum exercitio

citio inexercibili, in artené consistit, an casu? *Aff:Post.*

An ergò lusus aleæ sit lusus fortunæ, id est, lubricus & erraticus? *Aff.*

Ideoqué homine ingenuo & cordato indignus? *Aff.*

Itemné, si modicus ejus sit usus? *Aff.*

Inqué eo quis versetur, non ut in re seriâ, sed ludicrâ? *Aff.*

Citra, inquam, patrimonii exhaustionem, blasphemiamqué? *Aff.*

Iccircoqué lusus aleæ meritò legibus sit, ut vetitus, ita vetandus? *Aff.*

Ad sponsiones usque, quæ aleæ causâ fiunt, inclusivè? *Aff.*

An ergò nemini unquam usquam liceat lusitare aleâ? *Aff.*

Ac ne spectare quidem ludentem? *Aff.*

Annon saltem familiæ integrum sit, ludere de eo, quod postmodum comedatur? *Neg.*

Militibusvé adeò in genere? *Neg.*

Si minùs in procinctu, atque expeditione, minimùm extra operas? *Neg.*

Nominatim, an episcopi, presbyteri, diaconi, vel ipsi debeant ludere aleâ, vel alios spectare ludentes? *Neg.*

Secusqué facientibus meritò fuerit posita atque imposita pœna? *Aff.*

Vel detrusionis? *Disq.*

Atque adeò, an lusus aleæ exerceat lu-

ludentes? *Neg.*

Iuſtamvé habeat delectationis cauſam? *Neg.*.

Et annon omnis aleator ſemper anxius, querulus, iracundus, moroſus, difficilis, mœſtus? *Aff.*

Inqué ſatiabilis? *Aff.*

Ideoqué meritò exoſus omnibus, qui habent vel micam ſalis pietatiſqué? *Aff.*

Hocqué nequior, quantò in arte eſt melior? *Aff.*

An hoc exercitii ludicri genus in ocio Trojani belli à quodam milite, cui nomen Alea, primitus ſit inventum? *Neg.*

Et annon ſubindè capiatur pro omni fortunæ luſu in genere, non talorum ſolùm, aut teſſerarum ex pyxide, hoc eſt, fritillo? *Aff.*

Nominatim pro calculorum quoque ludo, latrunculorumqué? *Aff.*

Annon interim ludus talarius differat à teſſerario, calculatorius à latrunculari? *Aff:Prius:Diſt:Poſt.*

Aleator item à teſſerario? *Neg.*

Quid de Opificibus, omnesné in turpi, ſaltem ignobili, exercitio? *Aff.*

Et ſi, fortean ideò, quòd horum, non tam artes, quàm operæ, emantur, in quibus ipſa merces autoramentum ignobilitatis & ſordium? *Aff.*

Annon interea ordo eorum ſit ſummè ne-

necessarius atque utilis in Republicâ? *Aff.*

Inqué suo genere honestus? *Aff.*

Ipsis quin etiam probatus sacris litteris? *Aff.*

Ideoque maximi semper factus? *Aff.*

Atque à regibus, vel exercitii, vel valetudinis causâ, frequentatus? *Aff.*

Atque adeò, annon rectè Athenis juvenibus, postquam proximè pubertatem venissent, proposita fuerint publicè variorum opificiorum instrumenta, ut in eo instituerentur, cujus instrumentis maximè delectarentur? *Aff.*

Universè, annon faber, quasi faciber, à faciendo, eò quòd ex quâvis materiâ durâ quid faciat, efficiat, conficiat? *Aff.*

Atque ut sic, differat à plastâ, qui ex gypso, argillâ, cerâ, quid facit? *Aff.*

Annon oppidò quàm generale nomen, quodqué ex adjectione soleat distingui, ita ut alius sit aurarius, alius argentarius, alius carpentarius, murarius alius, parietarius alius, cæmentarius alius, vascularius alius? *Aff.*

Qualis faber fuerit Iosephus, nutricius Christi? *Disq.*

Annon saltem antiquissima, eaqué communissima, sit opinio, eum fuisse fabrum lignarium? *Aff.*

Faberné ipse quin etiam Christus, ὁ τρισάγιος καὶ τεισμέγιστος, an verò filius tan-

us tan-

us tantùm fabri? *Quodl.*

Annon interim probabilius ſit, eum, antequam prædicare inciperet, fabrilem artem domi exercuiſſe? *Aff.*

Ut ad ſpecies deſcendam: Annon fabri tignarii appellatione largè intelligatur omnis, qui ædificat? *Aff.*

Ideoqué tigni appellatione contineatur non tantùm id, cui tectum ſuperimponitur, ea, inquam, ædificii pars, quæ tegit, non quidem continuatione lignorum perpetuâ, ſed contignatione atque appoſitione, verùm abſolutè atque in genere omnis materia, unde domus confici poteſt, ad tegulas uſque, lapides, cæmenta, calcem, arenam incluſivè? *Aff.*

Annon interim in ſpecie faber tignarius capiatur uſu loquendi pro lignario, id eſt, non ſolùm eo, qui ſolaria lignea, hoc eſt, trabes, cæteraqué ad tabulata domus utilia, fabricat? *Aff.*

Itemné murarius pro parietario? *Neg.*

Cæmentarioqué? *Neg.*

An ergò murus & paries differant? *Aff.*

Cæmentum item & calx? *Aff.*

Ideoqué malè per cæmentum vulgò intelligatur illud intritum, quod fit ex terrâ, aquâ maceratâ, vel ex arenâ & calce? *Aff.*

Saltem non malè alterum intritum, quòd fit ex calce, arenato tectorio, & lapidum

dum fragmentis ſive aſſulis? *Aff.*

Convenienterqué cæmenta nihil ſint aliud, quàm lapides parvi, rudes, informes, vulgares, de grandiori lapide decuſſi, vel temerè inventi, lapilli, inquam, cæſi incæſivé? *Aff*

Annon ſubindè vox cæmenti accipiatur pro ipſo opere, quod ſtruitur? *Aff.*

Vaſcularius item pro cælatore, inauratore, bracteario? *Aff.*

Unde ſcandularius, à ſcanduliſné, an ſcindulis, id eſt, ſectilibus aſſerculis? *Aff: Poſt.*

Adeoqué à ſcindendo potiùs, quàm ſcandendo? *Aff.*

Annon ſaltem, dum una ſcandula ſuper aliam imponitur, ſcandere alia ſupra aliam, ſquamarum more, gradatim videatur? *Aff.*

Sed nimirùm ſcandula ſit ſcandula, etiamſi non ſcandat, ſcanſitet? *Aff.*

Quid de Cerdonibus, Coriariis, Pellionibus, annon de tribu eorum, qui illiberalem & ſordidam artem τῦ κέρδους, id eſt, lucri causâ exercent? *Aff.*

Coriumqué aut pellem parant? *Aff.*

Quid de Textoribus, etiamné horum opera ſordida, ſaltem ſordidiuſcula? *Aff.*

Omniſné? *Neg.*

Neceſſaria interim, & bis tolerabilis, præ-

præſertim ſi corpori, non tanquam ſervo, telam paret, ſed tanquam domino? *Aff.*

A tegendonė, an verò à τάξει, id eſt, filorum doctâ coordinatione? *Aff*: *Poſt.*

An opus muliebre? *Diſt.*

Et, annon rectè olim, tam Græci, quàm Romani, filias ſuas in texturâ ac neturâ informandas curârint, ut colo fuſo atque acui aſſuetæ, non torperent, neu laſcivirent per molle ocium? *Aff.*

Idemné texēdi modus obtinuerit ſemper, an verò diverſus apud gentes diverſas? *Aff.*

Quid de Fullonibus, qui pannos excandidant, veſtimentaqué nitidant, hoc eſt, eluunt, atque in unum cogunt, inde cretâ candefaciunt ſeu incretant, annon ſorditiem ſordet hæc eorum profeſſio fullonia? *Aff.*

Hocqué non obſtante liceat nihilominus inſtituere fullonicas? *Aff.*

Etiam meritorias? *Aff.*

An ergò differant fullonia & fullonica? *Aff.*

Quid de Mangonibus, qui merces *manu* agunt, id eſt, comunt, ornant, fucant, poliunt, quò hoc cariùs vendant, &, ſi quid eſt, quòd ipſis diſpliceat, aliquo lenocinio abſcondunt, fallendi propoſito, etiamné horum artificium ſordidum? *Aff.*

Neque

Neque ſordidum tantùm, ſed etiam improbum? *Aff.*

Annon mercis appellatione heic quoque etiam veniant canes & equi? *Aff.*

Hocqué aſpectu mango ſit & dicatur rectè, non tantùm ὁ κυνοτρόφος, qui canes alit in uſum porrovenditionis, ſed etiam ὁ ἱπποβοσκὸς καὶ ἱπποκόμος, qui equos alit mangonizatos, ut hos multo cum fœnore vendat? *Aff.*

Itemné ὁ ἀνθρωποκάπηλος καὶ σωματέμπορος, qui corpora, hoc eſt, ſervos nundinatur, id eſt, emit venditqué? *Neg.*

Atque adeò, annon hic venalitiarius potiùs, quàm mango? *Aff.*

An ergò mango & venalitiarius differant? *Diſt.*

Annon ſubindè ſumantur promiſcuè atque indiſtinctè? *Aff.*

Quid de Tinctoribus ſive Infectoribus, horumqué operâ, annon ſordidior, quàm vel fullonum, vel mangonum? *Aff.*

Iidemné cum offectoribus? *Neg.*

Et, ſi non, annon infectores, qui alienum colorem in lanam conjiciunt, offectores verò, qui proprio colori novum officiunt? *Aff.*

Quid de Sutoribus & Vetramentariis, qui calceos vel conficiunt, vel reficiunt, nun-

nunquid ſutores ſunt ſutores, id eſt, ſordidi? *Aff.*

A ſuone, an à ſetâ, quaſi ſetores? *Aff: Prius: Diſq: Poſt.*

Aqué calce calceus, an verò ἀπὸ τῦ κάλυ ſeu ligno? *Aff:Prius:Diſq:Poſt.*

Atque adeò, utri calcei fuerint vetuſtiores, ligneiné, an verò linei, vel etiam lanei, coriaceiqué? *Aff:Prim.*

An idem calceus, quod calcearium? *Neg.*

Et, ſi non, an calcearium denotet calceum unum, ac non potiùs, quantum calceorum uſui eſt ſatis? *Aff.*

Conſequenterqué id, quod ad calceatum alicui eſt relictum? *Aff.*

Univerſè, annon calcei geſtamen ſit perutile, tum ad tegendos pedes, tum ad protegendos? *Aff.*

Ideoqué præſtet calceari, quàm diſcalceatum incedere? *Aff.*

Vtiqué calceis, quàm ſandaliis, crepidis, aut ſoleis? *Aff.*

An rectè Lycurgus calceorum uſu pueris interdixerit, quò ipsâ nuditate pedes eorum redderentur, & duriores, & expeditiores, ſervitutequé hâc pedum liberarentur? *Neg.*

Annon proximè ad Sutores ſtudii vicinitate accedant Sartores, ad Veteramentarios verò Sarcinatores? *Aff.*

Itemné

Itemné ſorditie? *Neg.*

Utri interim majore gaudeant libertate in exercitio artis ſuæ, ſutoreſné, an ſartores? *Aff:Prius.*

Atque adeò, annon ſartores non non teneantur pœnâ, ſi contra leges veſtiarias concinnent veſtes, undiculatas, raſas, rallas, foriculatas, papaveratas, denique tales, in quibus nihil, quo defendi, aut corpus, aut pudor, poſſit, quibuſqué ſumtis mulier parùm liquidò nudam ſe non eſſe juret, ne adulteris quidem plus ſui in cubiculo, quàm in publico, oſtenſura? *Aff.*

Quid de Victimariis, Laniis, Fartoribus, qui ad cultrum emunt pecudes & pecora, ut mox diſcindendo lacerent, id eſt, lanient, ſordidæné profeſſionis & ipſi? *Aff.*

Ideoqué rectè olim relegati extra urbem ob ſordes, præſertim lanii? *Aff.*

Annon iidem cum macellariis, qui carnes in canario publicè vendunt? *Aff.*

Etiamné cum laniſtis? *Neg.*

Quid de Molitoribus, Piſtoribus, Coquis, & horum miniſterio annon quid habet ſordium atque inquinamenti? *Aff.*

Pluſculum tamen coquinaria, quàm piſtoria? *Aff.*

Molitoriavé? *Aff.*

Atque adeò, annon cocus antiquitus, tam

tam apud Lacedæmonios, quàm apud Romanos, viliſſimum mancipium æſtimatione & uſu fuerit, poſtea verò demùm, quod miniſterium antea fuerat, ars haberi cœperit? *Aff.*

An majori multò in precio fuerit piſtor? *Neg.*

Et, an tam illi, quàm huic, licuerit vel aſpirare ad aliquam dignitatem? *Neg.*

Annon fuerit tempus, cùm Lacedæmone nulli tolerarentur coqui, exceptis illis, qui jus atrum coquitarent? *Aff.*

Cumqué, qui in coquinarià paulò peritiores erant, ſcitamentorum, inquam, fabri, (quibus addas licet piſtores dulciarios, & qui Marzompane Italicum præparant,) urbe exeſſe juberentur? *Aff.*

Fuerit item tempus, quo piſtores planè nulli fuerint Romæ? *Aff.*

Fuerit porrò tempus, cùm coqui & piſtores iidem eſſent? *Aff.*

Fuerit denique tempus, cùm, ut coquere, ita panes facere, eſſet opus mulierum? *Aff:*

Quid de Nautis, & horum miniſterio, vilené, immò ſordidum? *Aff.*

Quid de Pharmacopœorum, Pigmentariorum, & Unguentariorum operâ, conjunctané & ipſa cum ſordibus? *Aff.*

Itemné Pharmacopolarum? *Neg.*

An

An ergò Pharmacopœus & Pharmacopola differant? *Aff.*

Hic & Pigmentarius? *Diſt.*

Saltem Pigmentarius & Aconitarius? *Aff.*

Unguentarius item & Unctor? *Aff.*

Quid de Chirurgis, ſeu Medicis Vulnerariis, etiamné horum profeſſio ſordida? *Diſt.*

Si minùs à priori, ſeu ratione artis, minimùm à poſteriori, ſeu ratione uſus atque exercitii? *Aff.*

Annon vetutiſſimi inſtituti, ita ut olim Medici ſimul etiam fuerint Chirurgi? *Aff.*

An Clericis jure interdicta? *Aff.*

Atque adeò annon Chirurgi vocabulum ſit generale, ſignificans omnem operarium manuarium, chirurgiæ quoque vocabulum commune, denotans omnem artem, quæ actionem habet conjunctam cum manuum operatione? *Aff.*

Annon interim ſtrictè magis, immò propriè magis, Chirurgice dicatur de eâ parte Medicinæ, quæ ſectione, uſtione, aut aliâ quâvis ratione, quæ manu administratur, vulnera curat? *Aff.*

Quid de Barbitonſoribus, annon horum officium olim fuerit ignotum, & flagitii loco habitum? *Aff.*

Raderequé adeò barbam ſervitutis indicium? *Aff.* Dedi-

Deditionisqué? *Aff.*

Et in genere calamitatis, quà privatæ, quà publicæ? *Aff.*

Ignominiæ quin etiam & ludibrii? *Aff.*

Immò pœnæ? *Aff.*

Atque adeò, annon pro delicatulis quondam fuerint habiti in seculo illo intonso, qui barbam rasitâssent? *Aff.*

Rectené? *Disq.*

An ergò non omnis rasura tonsuravé promiscuè sit improba atque improbanda? *Aff.*

Non utique inaffectata? *Aff.*

Necessariaqué, putà, si vel illa vel *ista* adhibeatur, ne pili capitis nimium luxuriantes visum impediant, &, qui in superiori labri sunt parte, inter comedendum obstaculum aliquod objiciant, molestiamqué creent? *Aff.*

Quid de Vitrariorum seu Fusorum Vitri Vitriariâ, rectené accensetur artificiis sordidis, *Aff.*

Etiam eorum vitriariorum, qui fusis vitris utuntur, fusiliaqué vitreamina vendunt? *Aff.*

Venio ad Unctores & Aliptas, qui paratis ac præparatis unguentis utuntur in commoda utentium, deteriorisné juris & conditionis, quàm Vnguentarii, qui hæc parant, præparant? *Neg.*

Et, annon unctores valetudini, unguentarii

arii voluptati inserviant? *Aff.*

Ideoqué meritissimo suo, cùm aliis urbibus, tum Spartâ, sint ejecti, eò quòd suppeditarent materiam luxus maximè supervacui? *Aff.*

Non item unctores? *Aff.*

Annon interim horum opera sit ignobilis? *Aff.*

Sicut & Balneatorum? *Aff.*

Annon consultum sit, extare balnea publica in Republicâ? *Aff.*

Et si, annon conveniat ea pro diversitate sexuum esse distincta? *Aff.*

Uti & ordinum? *Aff.*

Annon universè magis probentur privata? *Aff.*

Et diurna potiùs, quàm nocturna? *Aff.*

Balnea, inquam, magis, quàm balneæ? *Aff.*

An ergò aliud balnea, aliud balneæ? *Aff.*

Illa privata, hæ publicæ? *Aff.*

Annon nonnunquam balneæ à privatis hominibus publicè præberi sint solitæ? *Aff.*

Hæqué legatæ domus sint portio? *Aff.*

Atque adeò, annon balneario sive balneatorio instrumento legato contineatur etiam balneator, id est, servus, qui balnei usibus deservit? *Aff.*

Fornacatorqué, qui ignis in fornace balnei

nei accendendi curam habet & gerit? *Aff.*

An differat à fornacario? *Neg.*

Saltem à furnario? *Aff.*

Fornax item à furno? *Aff.*

Furnus à clibano? *Aff-*

Uterqué à camino nostrate? *Aff.*

Et, annon nobis ferè nunc caminus veniat pro structurâ fumariâ, quæ fumum excipit, & per quam, velut per canalem, fumus sine noxâ extra tectum emittitur? *Aff.*

Quid de Mediastinorum operâ atque ministerio, qui mediis in ædibus stant ad obsequia, ut ad cujusvis jussa atque imperata præstò sint, vilissimaqué & abjectissima quævis munia obeunt, annon *vile*, atqué ignobile, inhonoratumqué? *Aff.*

Derivatané sit vox mediastini, an composita, vel à medio & stando, quasi μεσοστάτης, vel à medio & ἄστυ, quasi qui in mediâ civitate versetur, sicut bajulus in mediis urbis quadriviis, vel à medio & stabulo, quasi qui in medio stabulo, seu medio stabuli, stet? *Aff. Prius.*

Et si, annon simpliciùs ducatur deducatur à medio, ita ut reliquum in vocabuli productione sit numerandum potius, quàm ponderandum, mensurandumqué? *Aff.*

Atque ita, sicut mesonauta est medius inter nautas summos & imos, sic media-

stinus

ſtinus ſit medius inter ſervos ſummos & imos? *Diſq.*

Oppoſitus artificibus ſervis, qui aliquod artificium callent, atque in eo verſantur, cùm ipſe nullam certam artem exerceat, verùm in mediis ædibus præſtò adſit, ad quævis obſequia pranſus paratus? *Aff.*

Quid de Scopariorum operâ, qui ſcopant, vel ſcopunt, hoc eſt, ſcobem ſeu pulverem everrunt, ſordentiaqué pavimenta purgant, annon eorum ſcopæ ſunt ſcopæ, id eſt, viles & abjectæ, ſicut illi, qui has tractant? *Aff.*

Quòd ſi villa paulò ſit cultior, annon tacitè accedant inſtrumento fundi ſcoparii? *Aff.*

Quid de Ianitorum & Portitorum operâ, annon tam ignobilis, quàm quæ maximè? *Aff.*

An differant janua, fores, valvæ, oſtium, porta? *Aff.*

Et ſi, annon januâ ſit parietis & domorum, primus, inquam, domus ingreſſus, ſic dicta à Iano, cui conſecratum omne principium, fores, quæ foris aperiuntur, valvæ, quæ intus revolvuntur, oſtium cætera intra januam, ſive fores ſint, ſive valvæ, ſic dictum ab obſtando, ſicut aditus ab adeundo, porta porrò propriè urbis, arcis, munitionum, caſtrorum, ſic

dicta à portando, id est, importando atque exportando? *Aff.*

Quid de Sandaligerulorum operâ denique, annon abjectissima, & muliebre potiùs, quàm virile, ministerium? *Aff.*

Immò ne muliebre quidem? *Dist.*

Commutatio tam Operæ quàm Rei pro Pecuniâ dicitur Καπηλικὴ, *Cauponia seu Tabernaria, modus acquirendi ordinarius artificialis, quo rem familiarem paramus permutatione, id est, commodatione servitiorum, alimentorum, lectorum, stragulorum atque instragulorum, candelarum, ipsiusque adeò domus sive hospitii, pro pecuniâ. Duobus verbis: Modus acquirendi per Cauponas & Tabernas Meritorias, unde nomen habet hæc vitæ professio.*

An cauponia seu tabernaria sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Omnisné promiscuè? *Neg.*

Nominatim cauponia furunculorum & latrunculorum? *Neg.*

Lenunculorumqué? *Neg.*

Aut tabacopolarum seu tabacivendorum tabernaria? *Neg.*

Convenienterqué eorum, qui aquam fortem, sive aquam vitæ, institorum in morem, per tabernulas vendunt? *Neg.*

Atque adeò, an vel hâc, vel illo, liceat uti, ut potu, alimento, condimentové? *Neg.*

Vel

Vel etiam συγκαταβάσεως ἕνεκα, conversationis gratiâ? *Neg.*

Temporiſqué fallendi ergò? *Neg.*

Saltem, ut medicinâ, id eſt, ob uſum atque in uſum medicinalem? *Aff.*

Atque valetudinis causâ? *Aff.*

Et, annon rectè, immò bis rectè, Clericos, exercentes tabernariam, Clemens Quintus exautorârit, ingrediqué tabernas, niſi in caſu peregrinationis, vetuerit? *Aff.*

Nimiam quoque tabernarum & tabernariorum frequentiam leges civiles inhibuerint? *Aff.*

Sed nimiam ſcilicet, id eſt, abuſum, non uſum? *Aff.*

Abſque eo ſit, annon liceat exercere cauponiam? *Aff.*

Tabernariamqué? *Aff.*

Cœnaculariamqué? *Aff.*

Unde caupo, à copiâné, an à cupis, quaſi copo, vel cupo? *Quodl.*

Annon universè magis à cupis, quàm à copiâ, ut qui ſit eſculentorum quidem & potulentorum, eduliorum, inquam, & vini venditor, ſed maximè propriè vini? *Aff.*

Convenienter Græcæ nomenclationi, originationiqué, cujus tenore ὁ κάπηλος, ἀπὸ τῆς κάπης, à præſepi, καὶ τῷ πηλῷ, vi

no, vel à τῷ πηλῷ, & verbo καπηλεύειν, quod est adulterare, eò quòd hoc genus hominum ferè soleat adulterare, id est, aquâ diluere vinum, idqué propinare hospitibus? *Quodl.*

Unde deinde autem taberna, à trabibusné, quasi traberna, an à tabulis, quasi taberina? *Disq:Prius:Aff:Post.*

Si à tabulis, ideoné, quòd claudatur tabulis, an, quia fiat confiat ex tabulis? *Quodl.*

Annon, ut sic, tabernæ nomine veniant quoque ædiculæ parvæ simplices *in* vicis, axibus & tabulis clausæ? *Aff.*

Omnequé adeò πανδοχεῖον, sive *omnis* locus, ædificio tectus tabularum, *in* quo & merces vendi, & opera quæcunque fabricari solent, non taberna cauponia tantùm? *Aff.*

Cellaqué vinaria? *Aff.*

Atque adeò, annon subindè tabernæ appellatio declaret in genere omne omninò utile atque dispositum ad habitandum ædificium? *Aff.*

Ipsum quin etiam in specie locum, in quem confabulandi causâ convenitur, qui λέσχη Græcis? *Aff.*

An sicut nomen, ita etiam speciem veterum tabernarum, retineant nostrates? *Neg.*

An idem taberna quod officina? *Neg.*

Diver-

Diverſoriumqué? *Neg.*

Hoſpitiumqué? *Neg.*

Et, ſi non, annon taberna propriè fuerit ædificium in loco publico, ubi merces, & quæcunque alia opera venum proponebantur exponebanturqué, officina verò ædificium, in quo ipſa opera fiebant, artificeſqué operas ſuas exercebant? *Aff.*

Atque ita omnis quidem officina fuerit taberna, non contrà, omnis taberna officina? *Aff.*

Taberna mercenaria, diverſorium atque hoſpitium etiam gratuitum? *Aff.*

Illud divertēdi tantùm causâ, hoc commorandi? *Aff.*

A pedené & hoſtio hoſpes, quaſi hoſtipes, id eſt, oſtio pedem inferens, an ab hoſte, hoc eſt, peregrino? *Quodl.*

Significationiſqué, tam activæ, quàm paſſivæ? *Aff.*

Sed univerſé magis activæ, quàm paſſivæ? *Aff.*

Annon apud Græcè loquentes detur diſcrimen inter προξενίαν & ἰδιοξενίαν? *Aff.*

Itemné apud Latinè loquentes inter hoſpitium & hoſpitiolum? *Aff.*

Fortean, quòd illud publicum, hoc privatum? *Aff.*

Atque adeò, annon hoſpitia priſcis temporibus publicè fuerint dari ſolita? *Aff.*

Consequenterqué hospitii necessitudo olim non solùm inter privatos fuerit contracta, sed etiam inter populos? *Aff.*

Quin immò inter singulos homines & civitates? *Aff.*

Onusné patrimonii, an personæ? *Aff:Prius.*

Ideoqué ad heredes transitorium sive transmissorium? *Dist.*

Commutatio Pecuniæ pro Pecuniâ dicitur Χρηματιστική τις, *Numularia præcisè atque abscissè sumta, modus acquirendi ordinarius artificialis, quo rem familiarem paramus permutatione, id est, locatione sive locitatione pecuniæ pro pecuniâ.*

Species ejus famosæ duæ sunt: Ὁ Τοκισμὸς, *Usura,* & ἡ Κολλυβιστική, *Cambium.*

An numularia sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Itemné Pensionaria eorum, qui ex reditibus suis annuis vivunt? *Aff.*

Annon interim pensio differat à reditu? *Aff.*

Hic ab usufructu? *Aff.*

Fructuqué? *Aff.*

Proventuqué? *Aff.*

Usuraqué? *Aff.*

Usura est modus acquirendi artificialis, quo rem familiarem paramus permutatione, id est, expositione pecuniæ pro pecuniâ.

Estque

Estque vel Compensatoria, vel Punitoria.

Usura Compensatoria est, quæ præstatur, ut sarciat ac resarciat justum interesse, quod habet creditor, eò quòd pecuniâ suâ careat, dum eâ debitor utitur: Propter indemnitatem, inquam, mutuò dantis, mutuationisque indebitum officium.

Usura Punitoria est, quæ propter moram non solventium, pro pœnâ, aut à lege, aut ab homine, infligitur.

An usura sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Præsertim taxata ac prætaxata? *Aff.*

Quæqué per modum, sive sub formâ, emtionis & venditionis exercetur? *Aff.*

Et in quâ ex creditoris parte hæc duo concurrunt, ut neque quæstus causâ ab illo sit facta, ejusqué intersit, usu pecuniæ suæ caruisse, ex debitoris verò parte, ut non modò damnum in exercendâ pecuniâ non senserit, verùm etiam lucri aliquid per ejus pecuniæ occasionem perceperit? *Aff.*

Annon his positis ac præsuppositis in mutuo, ratione ejus, quod interest, possit aliquid peti supra sortem? *Aff.*

Etiam à pauperibus, qui parum distant à mendicis? *Neg.*

Indigentibusqué, qui possunt aliquandò reddere? *Dist.*

Saltem iis, qui negociationes exercent exqué his lucrum accipiunt? *Aff.*

Vel ante moram? *Aff.*

Immò etiam post moram? *Aff.*

An ergò debitor possit puniri, propter damnum creditoris, ex morâ solutionis? *Aff.*

Etiam præsumtum? *Neg.*

Annon saltem, si indubitatum & propinquum creditoris damnum, vel lucrum, propter mutuationem cessans, appareat, rectè permittatur stipulatio de eo quod interest, etiam ante moram? *Aff.*

Convenienterqué ex futuro tempore moræ liceat stipulari pœnam? *Aff.*

An hæc pœna ad priores solutas usuras possit trahi, retrotrahi? *Neg.*

Aut ab eâ excusetur debitor ex eo, quòd adfuerit minor, cui solvere non potuerit? *Neg.*

An jure hoc pœnali seu punitorio quoque etiam possit uti mercator venditor, exqué morâ semestrali, vel paululùm diuturniori, percipere usuras precii ab emtore pœnæ loco? *Neg.*

Accipiat quis centum eâ conditione atq; lege, ut, nisi eadem centum intra calendas Martias persolvat, decem præstare nomine pœnæ teneatur, intraqué eum diem calendarum partem debiti totius exsolvat, quæritur, annon cesset integra pœ-

næ

næ præstatio, quamvis summo jure agi posset, ut tota præstetur? *Aff.*

An jus hoc exigendæ pœnæ, ob negligentiorem solutionem, eò usq; se extēdat, ut liceat creditori ex pacto propriâ autoritate ingredi possessionem, apprehendere rem, atque accipere in solutum, pro debiti quantitate? *Dist.*

Et vel custodiæ mancipare debitorem? *Dist.*

Annon mora, mercatori facta, ut tali, graviori pecuniæ summâ debeat puniri, quàm ea, quæ facta est non-mercatori, v. g, illustri? *Aff.*

Aut, annon quis citiùs solvere possit, quod debet, adeoqué tempus solutionis queat occupare? *Aff.*

Verùm cum onere scilicet? *Aff.*

Itemné, si quis acceperit mutuum sub usuris, cum pacto speciali, ne intra annum solvat? *Aff.*

Dico mutuum sub usuris: An ergò aliud usura, aliud mutuum? *Aff.*

Contractusqué specie differens usura à mutuo? *Aff.*

Hoc à commodato? *Aff.*

Annon interim analogus mutuo, ut commodatum locato? *Aff.*

Alienationé rei simpliciter mutuum, an verò secundum quid tantùm, secundum, inquam, individuum seu speciem, an

verò genus ſeu æquivalens? *Aff:Prius.*

Et ſi, ad idemné reddendum obligemur in mutuo, an verò ad tantundem? *Aff: Poſt.*

Universè,an uſura ſit res per ſe mala, actio, inquam, per ſe ac ſuo genere mala, an verò media, ita ut ab uſu vel abuſu judicetur, & moderatio quidem probetur, exceſſus verò damnetur? *Aff:Poſt.*

Iuriqué adeò Naturali, *Divino*, Canonico, Civili non non conſentanea, putà, ſi modus ſeu moderatio adhibeatur? *Aff.*

Iuri Naturali hactenus, ut quod *non* poſtulet gratis quid dari,gratis quid utendum concedi, cujus lucroſa & fructuoſa futura ſit uſurpatio, quodqué in his,quorum dominium nobis ſervamus, reſervamus, aliquid pro uſu ſumere permittat, v g, pro locatione ædium, navis, equi veredarii, aureis atque argenteis vaſis? *Aff.*

An ergò uſus rei ſit diſtinctus à re? *Aff.*

Conſumtio à conſumibilitate, id eſt, generatione lucri, quod ex conſumtione gignitur? *Aff.*

An vel illa, vel iſta, non ens, ita ut, qui quid utendum dant ſub uſuris,ex eo, quod non eſt, neque unquam fuit, generent, dequé nihilo aliquid efficiant? *Neg.*

Anno

Annon, si minùs contra naturam communem, saltem contra naturam singularem pecuniæ, quæ, cùm sit organum commutationis, interveniente usurâ fieri videtur res commutabilis, cùm sit precium mercis, fieri videtur ipsa merx, cumqué sit res sterilis, gignere videtur ex se aliud atque alterum? *Neg:Prius.Aff:Post.*

Atque adeò, an pecunia reverà sit res sterilis? *Dist.*

Saltem Physicè, si non Ethicè? *Aff.*

An hoc impediat, quò minùs sit fructuosa Ethicè, id est, usu, cùm sit infructuosa Physicè, id est, naturâ? *Neg.*

Sicut mulam sterilem dicimus naturâ, cùm tamen ex ejus locatione liceat capere percipere fructum, domum sterilem arte, cùm tamen ex ejus locitatione liceat agere exigere mercedulam? *Aff.*

Convenienterqué pecunia, licet non habeat usum activum, habeat tamen passivum? *Aff*

Respectu negociationis non ampliùs res sterilis, verùm ultra ac præter simplicem functionem alias functiones habens? *Aff.*

Iuri Divino hactenus, ut quod non vetet usuram simpliciter, sed mordacem? *Aff.*

An usuræ simplici obstet, vel lex Mosis

generalis, non occides, non furtum faciès, non concupiſces, vel ſpecialis de uſuris? *Neg.*

Et, annon hæc certo ac circumſcripto ſubjecto fuerit accommodata? *Aff.*

Neque nos liget ſimpliciter? *Aff.*

Annon ſaltem ejus ratio nos liget atque obliget? *Aff.*

Itemné, ſimiliter vé, vel dictum Pſalmiſtæ, quo beatus prædicatur, qui pecuniam non dedit ad uſuram, vel parallelum dictum Chriſti, quò jubemur mutuum dare, nihil inde ſperantes? *Diſt.*

Conſiliumné dictum hoc contineat, *an* edictum ſive præceptum? *Aff: Poſt.*

Dequé ſorte agat, an verò appendice ſortis? *Aff: Utr.*

Iuri Canonico hactenus, ut quod non damnet indifferenter omnem *uſuram*, non utique liquidum *intereſſe*, ſed tantùm eam uſuram, quando pro ſolo mutuationis officio quid ſumitur lucri, lucrandi animo? *Aff.*

Annon, ut ſic, intereſſe Cano*nicum* reverà ſit Iureconſultorum uſura *compenſatoria*, nihil ſignificans aliud, quàm penſationem damni emergentis, lucrivé ceſſantis, ob mutuationis officium? *Aff.*

Iuri Civili hactenus, ut quod non tam improbet uſuram, quàm uſurariam? *Aff.*

Et ſi, an ergò ejus, tanquam rei diſpenſabilis,

ſabilis, determinatio atque taxatio ſit fori civilis, ſive juris civilis? *Aff.*

Verùm anagogicè ad ius Dei & naturæ, legem, inquam, præſcriptam & inſcriptam? *Aff.*

Atque adeò, an jus civile, vel legislator Politicus, poſſit concedere uſuram, quæ contraveniat, vel illi, vel iſti? *Neg.*

Quæqué uni parti proſit, alteri noceat? *Neg.*

Annon interim majorem uſuram concedere poſſit illis in locis, ubi majus ex pecuniæ uſu percipi ſolet emolumentum? *Aff.*

Siqué alio modo publicis neceſſitatibus nequeat ſubveniri? *Aff.*

An reſcripta moratoria eam tollant? *Neg.*

Edictumqué reprobatorium monetale? *Neg.*

Atque adeò, an debitor poſſit ſolvere pecuniâ tali, quam ſcit brevi reprobatum iri? *Neg.*

Maximè, ſi citò, atque ante terminum factâ ſolutione, antevertere velit illud edictum? *Neg.*

Quomodo uſurarum modus conſtitui debeat, ex morené regionis, ubi contractum eſt, an ubi petitur? *Diſt.*

An idem quoque etiam teneat in ſortis æſtimatione? *Diſt.*

Depo-

Depoſitarius, pecuniâ utens, plus lucretur, quàm communes uſuras, quæritur, an id faciat deponenti? *Diſt.*

Promittantur alicui centum dotis nomine poſt tres annos, eoqué tempore non ſolvātur, quæritur, curratné uſura ex nunc, an ex tunc? *Diſt.*

Detur anno currente agricolæ alicui modius frumenti mutuò, ut anno vertente modium cum octavâ parte uſuræ nomine reddat, quæritur, an teneatur ad ſolutionem octavæ? *Diſq.*

Det alius cui mutuò argentum fabrefactum, quæritur, an is poſſit æſtimare inſimul artificium? *Neg.*

Sit quis alicui obligatus ex aliquo contractu, ut ſolvat annuatim denarios certos groſſos, vel in tali monetâ, quæ eſt majoris valoris, perqué triginta integros annos ſolverit de aliâ monetâ, valoris ac ponderis minoris, quæritur, annon is intelligatur præſcripſiſſe jus ampliùs non ſolvendi de meliori monetâ? *Aff.*

Non petierit alius ex benè longo tempore uſuras, quæritur, an has nihilominus poſſit petere? *Diſt.*

Saltem repetere ſortem? *Aff.*

Et, an huic quoque poſſit præſcribi? *Diſt.*

Cambium eſt modus acquirendi ordinarius artificialis, quo rem familiarem paramus

mus permutatione, id est, prænumeratione ac præministratione pecuniæ pro pecuniâ, idque viâ repræsentationis, quam sic vocant. Græcis Κόλλυβος dicitur, quæ vox denotat deductionem sive detrimentum pecuniæ, quod ex summâ apud numularios manet, cum pecunia ad exteras gentes est exportanda, & apud eos aliis numis commutanda, verbi gratiâ, argentea moneta aureâ, aut genera pecuniæ antiquata, vel quovis modo repudiabilia in unâ provinciâ, aliquo alio genere rato receptoque in ea provinciâ, idquè vel ob mercedem, vel quia ipsorum intersit, pecuniam, quam permutationis vice exhibent, potiùs retinere, ob mirabilem illum Vertumnum, & Protea in horas mutabilem, pecuniam: sic dictus παρὰ τὸ κολλᾶσθαι βοῦν, quòd pecuniæ illi collybisticæ quasi agglutinatus esset bos, hoc est, imago bovis incusa incussavè.

An cambium sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

Et quidem pernecessarius, ut quem ipsa indigentia humana introduxerit, ut sic securitati ac saluti viatorum, peregrinantiumquè, & in genere mercatorum, consuleretur? *Aff.*

An contra naturam pecuniæ? *Neg.*

Permutationisquè? *Neg.*

An saltem ab hâc differat? *Aff.*

Ita ut permutatio sit vocabulum generis, cam-

cambium verò ſpeciei? *Aff.*

An vox Latina? *Neg.*

Veteribuſqué Iureconſultis cognita? *Neg.*

Annō interim interpretū & vulgi uſu receptiſſima, præſertim apud Feudiſtas? *Aff.*

Sicut verbum cambire, campſare, cambitor, campſor? *Aff.*

Annon videatur deductum à Græco κάμπτειν, quod eſt flectere? *Diſq.*

Τὴν Ὀβολοστατικὴν ἢ Δανεισμὸν, *Fœneratoriam Trapeziticā ſive Daniſticā, hoc eſt, Uſurā Lucratoriam, quæ ex mutuo contra naturā contractus improbius lucrū facit, acceptis pignoribus, ſecura periculi, tanquā minùs probatū, minuſqué probandū acquirendi modum, hinc in Morboniam abire jubemus: Sicut & τὸν Ἀνατοκισμὸν, Superuſurariā, quæ ſemper creſcendo ſortem, ne nunquam exolvatur, veluti mergit.*

An fœneratoria trapezitica ſive daniſtica ſit ordinarius & legitîmus modus acquirendi? *Neg.*

Negociatioqué juſta? *Neg.*

An pars Oeconomiæ? *Neg.*

Inſtrumentumvé? *Neg.*

An conſentanea Iuri Naturali, Divino, Canonico, Civili Poſitivo? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò contraveniat æquitati naturali, proportioniqué juſtitiæ commutativæ, quæ exigunt, ut in rerum commutationibus ita ſervetur æqualitas, ne al-

tera

tera pars commutantium ab alterâ injustè circumveniatur? *Aff.*

An hanc æqualitatem servet fœneratio? *Neg.*

Et, annon crescat in infinitum, à quo abhorret natura? *Aff.*

Verè fœnus, id est, fœtus? *Aff.*

Immò funus? *Aff.*

Ut quod ex alieno damno & jacturâ, ex negociatione, inquam, incertâ certum lucrum captet? *Aff.*

Dominoqué invito ex re alienâ fructum quærat? *Aff.*

Idqué sine periculo? *Aff.*

Hominemqué tantum non vivum excoriet? *Aff.*

Contra prohibitionem divinam, & propheticum interdictum, quibus vetamur, ex creditis pecuniis tale compendium aucupari, aqué paupere fratre pignus accipere? *Aff.*

Annon interim Iudæis fuerit permissum, stãte legis sanctione de re fœnebri, ut usuram caperent ab alienigenis? *Aff.*

Sed permissum scilicet, sicut divortium? *Aff.*

Atque adeò, annon fœnerationem quoque damnet Ius, quod vocant, Canonicum? *Aff.*

Fœneratoresquê excommunicationis infamiâ notet? *Aff.*

Neque

Neque hos tantùm, ſed cooperantes quoque in fœnore, auxiliumqué præbentes uſurarum extorſioni? *Aff.*

Næ convenienter Iuri Civili, verè civili? *Aff.*

An ergò & ipſum infames pronunciet uſurarios, fœneratorumqué ratiocinia exercentes? *Aff.*

Atque adeò, annon uſurarii in benè moratâ civitate poſſint puniri, vel criminaliter? *Neg.*

Minimùm tunc, ſi malitia adſit, & habitus fœnerandi? *Diſq.*

Saltem ad reſtitutionem & ſatisdationem adigi? *Aff.*

Et vel quadruplione multari? *Diſq.*

Exterminiové? *Diſt.*

Nominatim illi, qui centeſimam uſuram exercent, id eſt, non ſimplarem, ſed duplarem? *Aff.*

Majoremvé? *Aff.*

An magiſtratui in hujus argumenti deciſione liceat magiſtrare, hoc eſt, definire uſuræ modum pro libitu? *Neg.*

Arbitramentoqué Politico? *Neg.*

Et, ſicut mitigare, ita exaſperare? *Diſt.*

Si minùs præter atque ultra modum, minimùm intra? *Aff.*

Annō universè præſtet, collybū potiùs in ejus locum inſtituere, Montemqué Pietatis erigere? *Aff.*

Vel

Vel aliâ ratione commodis ſubditorum conſulere? *Aff.*

Prohibere quin lege etiam τὸν ἀνατοκισμὸν, uſuram uſuræ? *Aff.*

Munuſculorumqué acceptilationem? *Aff.*

An protinùs ſit uſura uſuræ, ſi minori uſuræ, non hâc die ſolutæ, major ſuccedat, legitima tamen? *Neg.*

Annon uſuræ uſurarum ſimile, quicquid ultra taxationem ligitimam commodi habet creditor, damno debitoris? *Aff.*

Vel, ſi pecuniam leviori uſurâ quis mutuetur, & mox majori locet? *Aff.*

Annon ſaltem tunc uſura uſuræ ſubſiſtat, cùm in ſortem redigitur, neque uſuræ, ſed ſortis, habet rationem? *Neg.*

Cumqué legitimus modus uſurarum capitalium non exceditur? *Neg.*

Redeo ad munuſcula: Annon hæc liceat aliquandò capere, nominatim in mutuo gratuito? *Aff.*

Adeoqué, an liberalis & merè ſpontanea debitoris remuneratio, debeat dici uſura, ac nõ potiùs mera donatio? *Aff: Poſt.*

Donum, inquam, non munus? *Aff.*

Itemné, ſi creditor eâ ſolâ ſpe, & quidem principaliter, ab initio motus ac commotus fuerit ad mutuandum? *Aff.*

Quid de auctionibus, ſectionibusqué hoc

hoc eſt, venditionibus,quæ fiunt licitatione, id eſt, aucto à minimâ quantitate ad majorem à licitatoribus precio, eâ lege, ut res tradatur plus offerenti,ſub eandemné cum daniſmo vel anatociſmo cadunt rationem? *Neg.*

Legemqué? *Neg.*

Prohibitionemqué? *Neg.*

An idem illa, quod iſta, auctio, quod ſectio? *Neg.*

Hæc, quod ſubhaſtatio? *Diſt.*

Et, annon ſectio videatur ſucceſſiſſe in locum dimembrationis, hoc eſt, debitorum in partes ſectionis ſic dicta à ſecando, quòd haſtâ poſitâ obæratorum fortunæ ſecarentur, id eſt, diſtraherentur, vociqué præconis ſubjicerentur, per auctionarias tabulas, & programma publicum? *Aff.*

An ergò aliquæ partes hîc fuerint præconis? *Aff.*

Fortean illæ, ut ad haſtam ſtans nunciaret precia oblata? *Aff.*

Annon præter hunc ſuas quoque partes habuerit coactor,collector ſive *collectarius*, convectarius, cujus erat, exigere precium in auctionibus ab iis, quibus res ſingulæ attributæ erant, atque ita pecunias cogere, colligere, collectare, convectare? *Aff.*

Annon coactoris nomine ſubindè quoque

que veniat is, qui modico precio mala nomina redimit, publicanorumqué reliqua, quæ illi, vel ob graviores curas, vel ob procraſtinationem debitorum, nequeunt exigere, exigit? *Aff.*

Argentariorum, inquam, qui, ceu divites, ſummam rerum poſſident, miniſter mercenarius? *Aff.*

Argentariæqué menſæ exercitor? *Aff.*

Atque adeò, annon ad argentariorum tabernas auctiones olim fuerint fieri ſolitæ, rerum, non ad eſum, ſed ad uſum, pertinentium? *Aff.*

Universè, annon in materiâ de numis, morando in his, qui eos publicè privatimqué, & olim tractârunt, & nunc tractant, differant, collybiſta ſive cambitor & campſor, numularius & menſarius, hic & argentarius? *Aff.*

Et ſi, annon cambitor propriè, qui cambit, campſor, qui campſat? *Aff.*

Numularius, qui majoris precii numis acceptis, numulos, id eſt, minuſculam pecuniam pro majuſculâ permutat, atque ita numariam mercaturam exercet, faciendo quæſtum mutandis commutandis pecuniis, menſarius verò is, qui publicâ autoritate fidequé numariam negociationem exercet, poſitis tabernis ac menſis in foro cum ære, adeoqué publicam rationem conficit, cùm argentarius privatam, nego-

negociationisqué privatæ? *Aff.*

CAPUT XII.

Ἡ Κτητικὴ Mixta, id est, partim Naturalis, partim Artificialis. Ejus tres species: Lignicidina, Lapicidina, & Metallica. Harum Definitiones. Dubia, seu Quæstiones Cõtroversæ, incidẽter & pro re natâ.

MOdus Acquirendi Ordinarius Mixtus est, qui partim fit per media naturalia, partim per artificialia, Naturalis, quoad materiam, Artificialis, quoad formam.

Estque triplex numero. Continet enim τὴν Ὑλοτομικὴν, *Lignicidinam,* τὴν Λατομικὴν, *Lapicidinam,* & τὴν Μεταλλευτικὴν, *Metallicam.*

An ἡ κτητικὴ mixta universè magis sit naturalis, quàm artificialis? *Neg.*

Ἡ Ὑλοτομικὴ ἢ Ὑλοτομία, *Lignicidina, est modus acquirendi ordinarius mixtus, quo rem familiarem paramus ex cæsurâ lignorum, seu silvis cæduis.*

An lignicidina sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

An privatus seu privatorum? *Dist.*

Annon

Annon differant, lignicida, lignator, lignarius, & faber lignarius? *Aff.*

ἡ λατομικὴ ἢ λατομία, Lapicidina, est modus acquirendi ordinarius mixtus, quo rem familiarem paramus ex cæsurâ lapidum, seu lapidibus cæduis.

An lapicidina sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

An privatus seu privatorum? *Dist.*

An rectè à nonnullis sub unum genus redigatur cum metallicâ? *Neg,*

Annon interim metalli nomine generalissimè accepto quoque etiam comprehendantur lapides? *Aff.*

Ipsa quin etiam arena? *Aff.*

Et terra metallaris? *Aff.*

Annon minùs minusqué ductiles, quàm metalla? *Aff.*

Immò vix ductiles? *Aff.*

An liquescant? *Dist.*

Saltem aliqui? *Aff.*

Accessorio putà ignis calore, eoqué maximo? *Aff.*

E solâné terrâ constent, an verò etiam ex aquâ, aëre, & igne? *Aff.*

Annon crescant? *Aff.*

Etiam excisi? *Neg*

An nutriantur? *Neg.*

Vivantvé? *Neg.*

Ideoqué, cum crescunt, non crescant per alimenti intraassumtionem, ut viventia,

tia, verùm per juxtaappositionem? *Aff.*

Ἡ Μεταλλευτική, *Metallica, est modus acquirendi ordinarius mixtus, quo rem familiarem paramus ex fossurâ metallorum, & mineralium omnis generis*

An metallica sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Aff.*

An privatus seu privatorum? *Dist.*

Annon differant metallarius & metallicus? *Aff.*

Metallum item & minerale? *Aff.*

Hoc & minera? *Aff.*

Ita ut minera sit vena metallica, ipsa quin metallorum fodina in genere, minerale verò id, quod in venis, fodinisqué? *Aff.*

Unde nam τὸ μέταλλον, indené, quòd μετ' ἄλλο, id est, ubicunque inventa vena est, non procul inde inveniatur alia, vel quòd horum scrutatio excogitata demùm sit post alia vitæ utilia, vel quòd unum post aliud fiat, aliaqué pars ex aliâ trahatur, an verò à verbo μεταλλαγεῖν, quod est commutare? *Dist.*

Atque adeò, an per metallum intelligatur ipsa auri argenti stanni plumbi æris ferri materia, an verò horum fodinæ? *Dist.*

Universè, atque in thesi, annon omne metallum sit corpus fossile, similare, fusile, ductile? *Aff.*

Continuumqué? *Aff.*

Id.

Idqué continuitate triplici, & eâ, quæ eſt à propinquitate partium, quâ fit denſitas, & eâ, quæ à duritiâ, quâ fit reſiſtentia, & eâ, quæ à glutinoſitate, quâ fit pertinacia cohæſionis? *Aff.*

Annon gravius terrâ, putà eâ, quæ reperitur? *Aff.*

Etiamné purâ? *Neg.*

An creſcat? *Aff.*

Etiam exciſum? *Neg.*

Nutriaturvé? *Neg.*

Saltem nutriat? *Neg*

Vivatvé, licet non nutriat, nec nutriatur? *Neg.*

Quid de pulvere metallico Alchymiſtarum non fucato, metallumné? *Neg.*

Minimùm aliquid metalli? *Neg.*

An ejus virtutis atque operationis, ut arte accedente ad naturam potis ſit facere aurum ex non auro? *Neg.*

Et quodnam optimæ notæ, generoſiuſqué cæteris, illudné, quod in montium ruinis inſtar germinis alicujus, filamenti ſpecie, provenit, an iſtud, quod è puteorum ſcrobibus effoditur, ac non potiùs hoc, quod è fluminibus aurifluis excipitur, curſu ipſo fluminis perfectionem ejus adjuvãte? *Aff: Poſtr.*

Ita, ut auro comico Alchymiſtarum nihil ſit opus? *Aff.*

Plura ſis vide ſuprà de metallis in

specie, cap: 11. pag: 373. & seqq: quæ huc repete, adhibito iterum judicio Philosophico.

CAPUT XIII.

Ἡ Κτητικὴ Extraordinaria, divisa in Directam & Indirectam. Vtriusque species aliquot famosæ. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Modus Acquirendi Extrarodinarius est, qui fit extraordinariè, id est, per legitima quidem, sed minùs familiaria ac consueta media.

Estque vel Directus, Indirectus.

Modus Acquirendi Extraordinarius Directus est, quo res familiaris paratur comparatur, directè quidem, sed non ordinariè, veluti per Dotem, Donationem, Legatum, Hereditatem, Occupationem, Captionem seu Captivitatem, Inventionem Thesauri, &c.

An acquisitoria, quæ fit per dotem, donationem, legatum, hereditatem, occupationem, captionem seu captivitatem, inventionem thesauri, sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Neg: Prius: Aff. Post.*

Saltem extraordinarius? *Aff.*

An

An ergo homini marito liceat capere dotem, compendiumqué inde quærere? *Aff.*

Fructuſqué rerum dotalium percipere? *Aff.*

Annon, & illorum, & harum is dominus ſit civiliter? *Aff.*

Abſolutuſné? *Diſt.*

Minimùm tunc, ſi adulterio ſe polluat uxor? *Aff.*

Annon hoc in caſu lucretur dotem? *Aff.*

Dotaliaqué bona? *Aff.*

Vel ſuperſtite conjuge? *Aff.*

An rectè ea, (putà dos,) numeretur inter donationes ab antiquis? *Neg.*

Vel ſimplices? *Neg.*

Et, ſi non, an ergò dos differat à donatione ante nuptias, ſive propter nuptias? *Aff.*

Atque adeò, annon donatione propter nuptias comprehendatur in genere omne lucrum dotale, quod conjux ſuperſtes ſibi paciſcitur in bonis primùm morituri? *Aff.*

Et, ut ſic, ſoluto matrimonio, donatio propter nuptias maneat apud conjugem ſuperſtitem ad vitam ejus? *Aff.*

Annon interim, non ſequente matrimonio, res donata ſit reſtituenda à viro, nolente contrahere? *Aff.*

Quid de donationibus, factis inter virum & uxorem, constante matrimonio, rectené sunt prohibitæ? *Aff.*

Itemné donationes, quæ fiunt mortis causâ, id est, non tantùm causâ infirmæ valetudinis, verùm etiam periculi propinquæ mortis, vel ab hoste, vel à prædonibus, vel ab hominis potentis crudelitate, odiové, aut navigationis ineundæ ergò, atqué ituro per loca insidiosa, ætatequé fesso? *Neg.*

Sive suæ tantùm mortis causâ *illæ* fiant, sive alterius? *Neg.*

Annon pœnitentia heic habeat locum? *Aff.*

Revocatioqué, cùm aut pristinæ incolumitati restitutus est, qui donavit, aut prior decessit, cui donatum est? *Aff.*

Eaqué tam expressa, quàm tacita? *Aff.*

Quid de donationibus inter vivos, etiamné hîc pœnitentia habet locum? *Neg.*

Annon saltem revocari possit ob ingratitudinem donatarii? *Aff.*

Vel si donator adjiciendo adjecerit clausulam, irrevocabiliter? *Aff.*

Donatioqué sit jurata? *Aff.*

Universè, annon donatio sit contractus juris gentium, solo, inquam, jure gentium institutus, gratiâ dominii, sine ullâ, præterquam liberalitatis ac munificentiæ, causâ in aliquem transferendi? *Aff.*

Et si,

Et ſi, an ergò donationes fieri debeant ex merâ liberalitate, nullo jure cogente? *Aff.*

Annon hodiè donatio perficiatur ſolo conſenſu? *Aff.*

Donationiſqué obligatio contrahatur nudo pacto? *Aff.*

Atque adeò, annon in hâc materiâ differant donatio & donum, ita ut donatio ſit quaſi doni datio, donum verò datum donantis? *Aff.*

An neceſſe ſit, ut ad donationem inde accedat rei traditio, hinc acceptio? *Aff.*

Conſequenterqué donatio abſenti haud aliter rectè fiat, quàm ſi abſens rem ſibi miſſam acceperit, vel apud ſe jam conſtitutam ſibi donatam ſciverit, donantiſqué liberalitatem agnoverit, ratamqué & gratam habuerit? *Aff.*

Annon peræquè differant donum & munus? *Aff.*

Ita ut donum ſit nomen generale, munus verò donum cum causâ, putà natalitium, nuptiale, donum genus, munus ſpecies, donum voluntarium, quod nullâ neceſſitate, jure, officio, ſed ſponte præſtatur, quod ſi non præſtetur, nulla reprehenſio ſit, ſin præſtetur, plerunque laus inſit, munus verò neceſſarium, lege, imperio, more, illud plus, hoc minus, illud rerum

majorum, hoc minorum, illud rerum absentium, hoc præsentium, illud ferè deorũ, hoc hominum, aut utrumque quidem deorum, sed illud superiorum, hoc inferiorum scilicet? *Aff: Saltem Disq.*

Omne, inquam, munus donum, non contrà? *Aff.*

Ideoqué, quæ muneri dantur, etiam dono dentur, non contrà? *Aff.*

Annon interim munus honorarium *sit &* cluat idem, quod donum gratuitum? *Aff.*

Uti & legatum, præsertim pium, quod religioni, bonis litteris, aut paupertati relinquitur? *Aff.*

An idem cum donatione, quæ *fit mortis* causâ? *Neg.*

Hereditatevé? *Neg.*

Et, si non, annon hereditas sit successio in universum jus, quod defunctus habuit tempore mortis, legatum verò delibatio quædam illius hereditatis, quâ testator ex eo, quod universum heredis foret, alicui quid collatum vult? *Aff.*

Donatio, inquam, à defuncto *in ultimâ* voluntate relicta, ab herede *præstanda*? *Aff.*

Omniané legata sint ejusdem naturæ specîficæ? *Neg.*

Ideoqué ademtum differat à translato, utrumque, à caduco? *Aff.*

Ita ut legatum ademtum sit, quod testator

tor adimit legatario voluntate mutatâ, trãſlatum, quod legatario ademtum transfert in alium, caducum verò, quod defuncto eſt relictum, quem teſtator in vivis eſſe credebat, aut ei, qui prius, quàm teſtator, deceſſit, cumqué res legata non invenitur, vel legatarius legatum reſpuit, conditiové, ſub quâquid eſt relictum, deſit, aut capitales utrinque oboriuntur inimicitiæ? *Aff.*

Caducum porrò ab inutili, cum deficit legatum, vel ex perſonâ legantis, aut ejus, cui quid legatur, vel ex re, quæ legatur, ut, ſi uterque ſit inhabilis, & qui legat, & cui legatur, reſqué legata ſit ſacra, vel propria ejus, cui relinquitur? *Aff.*

Itemné hereditas ab hereditatis aditione? *Aff.*

Ita ut hereditas ſit juris, hereditatis aditio facti? *Aff.*

An adeunda præcisè, & quidem intra dies centum? *Neg.*

Aut ab inteſtato, cùm ex teſtamento eam liceat adire? *Neg.*

Atque adeò, annon hereditatem paternam poſſit recuſare filius, & adire fraternam? *Aff.*

Itemné avitam? *Diſt.*

Universè, annon adeatur hereditas, cum heres eam ſe accipere, vel dicto, vel facto, teſtatur? *Aff.*

Contrà verò repudietur, cum is, ad quem delata est, eam adire recusat? *Aff.*

Aut se ab eâ tempore excludi est passus? *Neg.*

Annon interim hereditas defuncti non adita fiat caduca? *Aff.*

An possit usucapi? *Neg.*

Minimùm res hereditariæ? *Aff.*

An ergò aliud hereditas, aliud res, quæ hereditate acquiruntur? *Aff.*

An harum nomine etiam veniant nomina? *Aff.*

Hereditatisqué adeò appellatione etiam contineatur damnosa? *Aff.*

Convenienterqué ea adita obliget æri alieno adeuntes, etiamsi non sit solvendo? *Aff.*

An viventis? *Neg.*

Ideoquè non deferatur, nisi successione? *Aff.*

Annon inferat dominium? *Aff.*

Sic dicta, vel ab erâ, id est, terrâ, vel ab hero, id est, domino, vel ab ære? *Disq.*

An appellatione heredis tantùm veniat filius, id est, heres proximus? *Neg.*

Annon quoque heredis heres, id est, heres remotus? *Aff.*

Et postea-nati? *Aff.*

Omnes quin immò successores? *Aff.*

Neque masculi tantùm, sed etiam fæminæ? *Aff.*

Non

Non ſcripti tantùm heredes, verùm etiam nuncupati? *Aff.*

Neque inſtituti tantùm, verùm etiam ſubſtituti? *Aff.*

Ab hereditatis aditione, quæ occupatio quædam, juvat vicinitatis jure tranſitum facere ad occupationem in genere: Ecquid, annon & ipſa eſt apprehenſio rei juſta? *Aff.*

Sed rei ſcilicet, quæ nullius eſt, quæqué in medio poſita in neminis privatim eſt bonis? *Aff.*

Atque adeò, annon occupare propriè ſignificet id, quod in commune erat, ante alios capere? *Aff.*

Convenienterqué, annon occupationis titulo protinùs ſua fecerint, qui primi in vacua venerunt? *Aff.*

An ſolâ apprehendentis voluntate conſtet occupatio, an verò præter apprehenſionis animum deſideret alium titulum? *Aff: Prius: Neg: Poſt.*

An idem, quod invaſio? *Neg.*

Et annon, ut nunc res ſunt, ordinariè occupentur mobilia, invadantur immobilia? *Aff.*

Etiam captivitas ſeu captio occupatio quædam, jure belli quæ fit, ſive ea ſit hominum, ſive rerum: Ecquid, an ergò hoſti liceat eripere, tam homines, quàm res, tam res, quàm homines? *Aff.*

Utqué prædæ quid ſit, ſufficiat illuc hoſtile eſſe? *Aff.*

Neque referat, utrùm is, qui capitur, ſit liber, an ſervus, res, quæ capitur, mobilis, an immobilis, ſacra, an profana, privata, an publica? *Aff.*

Atque adeò, annon liberi homines captivitate fiant ſervi capientium, libertatequé amiſsâ, qui in dominio antè non erant, interventu captivitatis in dominio eſſe *incipiant*? *Aff.*

Quiqué ante captivitatem ſervi erant alterius, poſt captivitatem ſervi fiant capientis? *Aff.*

Quæqué ante captionem res *erant alterius*, poſt captionem fiant occupantium, militum, ſi mobiles, principis, ſi immobiles? *Aff.*

Itidemné res ſacræ, & religioſæ, modò capientibus deſinant eſſe tales? *Aff.*

Et conſequenter res privatorum, ſacro commendatæ? *Aff.*

Quæqué in prædâ ſunt? *Aff.*

Neque primò à nobis profectæ, *verùm* ab hoſtibus captæ? *Aff.*

Aut poſt fœdus demùm captæ, quo de milites, in terris remotioribus verſantes, nihil dum ſcire potuerunt? *Aff.*

Alterutrum ſi ſit, ſi qua recuperentur ex hoſtium poteſtate, annon ea redeant ad priores dominos jure poſtliminii, quod ſic vocant? *Aff.*

Sive

Sive hostibns devictis ea recuperentur, sive nondum devictis, sive finito bello, sive stante & durante? *Aff.*

Etiam inventio occupatio quædam est, verùm rerum aliarum, quàm animatarum: Ecquid? an ergò inventione interveniente res fiant occupantis, quæ aliquandò alicujus fuerunt, ejus autem esse desierunt, ita ut, cum occupantur, nullius sint, vel nullius unquam fuerunt, alicujus tamen esse possunt? *Aff.*

Convenienterqué fiat ejus, qui invenit, quod non sit alterius? *Aff.*

Nominatim thesaurus, id est, depositiva pecunia, quæ longâ vetustate competentes dominos amisit? *Aff.*

Et in genere mobilia, condita ab ignotis dominis, tempore vetustiori? *Aff.*

An dici possit thesaurus, etiamsi multò minus, quàm immemoriale, tempus sit elapsum, dum dominus ignoretur modò? *Neg.*

Et, annon contra talem inventorem, qui sic inventa non reddit, furti actio possit institui? *Aff.*

Rapinæqué? *Aff.*

An necdum inventi thesauri sit aliqua possessio, vel, quod eodem recidit, necdum inventus atque occupatus thesaurus sit in alicujus bonis? *Neg.*

Atque adeò, an, ut thesauri dominium

quis acquirat, sufficiat, ut eum videat, an verò requiratur, ut eum insuper apprehendat? *Neg:Prius:Aff:Post.*

Etiamné, si alicui totus thesaurus, vel pars ejus debeatur? *Aff.*

Ut ab universalibus ad particularia, ab his ad singularia, digrediar, aut degrediar veriùs, annon thesaurus, in proprio fundo inventus, totus inventoris, tanquam domini fundi? *Aff.*

Etiamsi servus communis, in fundo domini unius proprio, illum invenerit? *Aff.*

Itemné, si thesaurum in re dotali invenerit maritus? *Neg.*

Saltem, si in re emtâ emtor? *Aff.*

Sit quis à tutore pupilli mercatus domum, adqué refectionem ejus induxerit fabrum, isqué pecuniam invenerit, quæritur, ad quem inventa pecunia pertineat, ad vendentemné, an ementem, qui induxit fabrum? *Dist.*

Etiamné, si non thesaurus fuerit illa pecunia, sed pecunia fortè perdita, vel per errorem ab eo, ad quem pertinebat, non ablata? *Neg.*

Quid de thesauro, in alterius fũdo, vel territorio, invẽto, v g, in loco civitatis, in Cæsaris locis privatis & patrimonialibus, vel etiã fiscalibus, religiosisq;, domininé fundi, vel territorii, an verò invenientis? *Dist.*

Saltem tunc domini fundi ac territorii, civi-

civitatis, Cæſaris, fiſci, ſi inventus datâ operâ, illiſque invitis? *Aff.*

Itemne, ſi fortuitò? *Neg.*

Atque adeò, annon dimidia pars theſauri inventi ſit inventoris, ſive cum domini voluntate, ſive ſine eâ, in alieno fundo theſaurus ſit invẽtus, dũmodò fortuitò? *Aff.*

Vel per mercenarium? *Aff.*

Etiamne, ſi ſpecialiter ad fodiẽdum theſaurum mercenarius ille ſit cõductus? *Neg.*

Abſque hoc ſit, annon, ſi theſaurus deditâ operâ, invitoque domino, ſit inventus, inventor pro re natâ poſſit puniri? *Aff.*

Inveniens theſaurum partem fiſco debitam ſupprimat, annõ juſtè totus theſaurus fiſco tum applicatur in pœnam, inventorque ſimul alterum tantum ſolvere cogitur? *Aff.*

Magicis artibus inveniatur theſaurus, fiſcine, an invenientis? *Aff: Prius.*

Itemne, ſi inventus in alieno? *Neg.*

An ergò tunc pars tantum ſit fiſci? *Aff.*

Atque adeò, an vel ipſe fiſcus liberam in alieno fundo theſauri ſcrutandi facultatem concedere poſſit? *Neg.*

Vel requiſitus? *Neg.*

Annon aliud hîc invenire, aliud reperire? *Neg.*

Saltem communiter aliud invenire, quàm reperire? *Aff.*

Illud artis & induſtriæ, hoc caſus & fortunæ? *Aff.*

Modus

Modus Acquirendi Extraordinarius Indirectus est, quo res familiaris paratur comparatur indirectè admodum, atque ex eventu quodammodò, veluti per Alluvionem, Præscriptionom, Usucapionem, Contractum Assecurationis, Certamina Pigneratitia, Etc.

An acquisitoria, quæ fit per alluvionem, præscriptionem, usucapionem, assecurationem, certamina pigneratitia, sit ordinarius & legitimus modus acquirendi? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Saltem extraordinarius? *Aff.*

Et si, directusné, an indirectus? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Nominatim, atque in specie, annon alluvio sit accessionis naturalis species? *Aff.*

Et si, an ergò, quod per alluvionem agro alicujus flumen adjicit, jure gentium acquiratur ei, cujus est ager? *Aff.*

Itemné, si vis fluminis partem aliquam ex alterius agro detrahat, adjiciatqué prædio alterius? *Neg.*

Incrementumné lateus alluvio, *id est, id,* quod paulatim alicujus fundo *accedit latenter*, an verò ipse appulsus fluminis ad ripam? *Aff: Post.*

Idemné, quod circumluvio, aut eluvio? *Neg.*

Vel jus, quod vocant, accrescendi? *Neg.*

Annon huic oppidò quàm cognatum

fit

ſit jus, quod vocant, naufragii, quo, ſi qua navis expulſa ad littus, quid inde acquiritur fiſco? *Aff.*

Rationabiliterné? *Diſt.*

Minimùm tunc, ſi rerum ejectarum ignoretur dominus, neque reſciri poſſit? *Aff.*

Vel res ad littus delatas intra longiſſimum tempus ſibi non vindicet? *Aff.*

Et, annon tali in caſu majeſtas jure ſibi arroget compendia naufragiorum, ſive bona naufragorum? *Aff.*

Iuſtequé ea dividantur inter principem atque inventorem, adinſtar theſauri in loco publico inventi? *Aff.*

Abſque hoc ſit, annon rectè, immò bis rectè, ex naufragiis emolumentum captantes, vel naufragium paſſos ſpoliantes, ipſo facto excommunicet Ius Canonicum? *Aff.*

Quid de præſcriptione, id eſt, definitione ſeu diffinitione temporis legitimâ, intra quod acquiritur dominium per poſſeſſionis continuationem, ſecundum legis diſpoſitionem, ſubſiſtitné? *Aff.*

Annon contractus vim habeat? *Aff.*

Privilegiiqué, ſeu ſingularis conceſſionis? *Aff.*

Præſertim, ſi præter temporis continuationem, ſine interruptione legitimâ currentem, bonus titulus, & bona fides acceſſerint? *Aff.*

Reſ-

Resqué sit talis, ut teneri præscriptione possit, dominioqué nostro subjici? *Aff.*

Absque hoc sit, in defectu bonæ fidei, an quis exceptione præscriptionis se possit tueri? *Neg.*

Vel immemorialis? *Neg.*

Atque adeò, an possessor malæ fidei ullâ temporis longinquitate præscribat? *Neg.*

Nominatim, qui furto aut rapinâ quid cepit, intercepit? *Neg.*

Quamvis benè diu rem possederit? *Neg.*

Annon præter bonum titulum, persuade successionis, hereditatis, donationis, legati, emtionis, & similium, bonamqué fidem, sive bonam conscientiam, ne quid fortean dolo agatur, nevé ignorantia, quæ obtenditur, sit fortassisan affectata, vel sophistica, desideretur insuper temporis diuturnitas? *Aff.*

An necessariò decem viginti triginta quadraginta anni? *Dist.*

An idem heic teneat in rebus mobilibus, quod in immobilibus, in immobilibus, quod in mobilibus? *Neg,*

In corporalibus, quod in incorporalibus, in incorporalibus, quod in corporalibus? *Neg.*

Et, annon in rebus mobilibus sufficiat vel triennium, in rebus verò immobilibus inter præsentes decennium, inter absentes alterum tantum? *Aff:*

In rebus corporalibus tempus minus, in

incor-

incorporalibus, ceu sunt, jura, servitutes, imperium, jurisdictio, vectigalia, tempus majus? *Aff.*

An rectè secetur in favorabilem, odiosam, rigorosam, mixtam? *Neg.*

Et, si non, an ergò omnes præscriptiones sint ex eâdem causâ, à brevissimâ ad longissimam usque inclusivè? *Aff.*

Omnes, inquam, favorabiles, quippè propter bonum publicum introductæ, hoc est, ideò, tum ne dominia rerum diu aut semper in incerto essent, tum ut sic finis esset litium? *Aff.*

Annon, ut sic, coram Deo justè teneantur res, quarum domini sumus præscriptione? *Dist.*

Convenienterqué justè quis v. g. possideat tunicam suam, etiamsi fortassis non sciat, quomodo lana ad eum pervenerit, qui fecit pannum? *Aff.*

Itemné alterius uxorem justè ille, qui hoc ignorat? *Neg.*

Quòd si non, an ergò scelera non admittant præscriptionem? *Aff.*

Ut inexcusanda, ita inexcusabilia tempore? *Aff.*

Et quæ nullâ præscriptione possint fieri justa? *Aff.*

Atque adeò, annon in præscriptionis argumento principaliter, inde lex, hinc nostra conscientia, sit inspiciunda? *Aff.*

Hisqué

Hisqué addicentibus rem, verè ejus dominus sit, qui eam tenet, non qui tenuit? *Aff.*

Et, an in præscriptione, contra jus gentium, quo de inducta rerum dominia sunt, transferatur jus alienum? *Neg.*

Cumqué alterius injuriâ locupletur præscribens, ejus videlicet, contra quem præscribit? *Neg.*

Et, annon saltem aliquandò liceat sentire privato lucrum ex alterius damno? *Aff.*

Delictové? *Aff.*

Negligentiâvé? *Aff.*

Ut breve faciam; Annon aliud præscriptio, aliud consuetudo? *Aff.*

Usucapioqué? *Aff.*

Atque adeò, annon usucapio in rebus mobilibus atque immobilibus locum habeat, præscripto verò in immobilibus tantùm, atque incorporalibus? *Aff.*

Universè, annon, ut sit justa usucapio, ad ejus dico justitiam, ex parte usucapientis requiratur similiter bonus titulus, & bona fides, quâ sibi sit conscius, quòd jus alicujus non intervertátur, ex parte verò ejus, cujus bona usucapiuntur, negligentia? *Aff.*

Hisqué concurrentibus non non peccato vacet usucapio, subsistens, & de Jure Divino, & de Naturali, & de Civili? *Aff.*

Annon exemplum Iephthæ hîc operetur

rur efficaciter ad aſſerendum jus divinum hâc parte, qui præter belli titulum, & donationis divinæ, uſucapionis uti nitiqué videtur argumento, fundatæ inde in temporis præſcriptione ac præſcriptibilitate, hinc in vindicantium oſcitantiâ ac ſupinitate? *Aff.*

Næ convenienter rationi naturali, quæ ſuadet, ne crimina maneant impunita, quodqué ſibi quis fieri non vult, (voluntare putà ordinatâ ſive regulatâ,) id ne facere præſumat alteri? *Aff.*

Civiliqué, quâ jacturâ rerum neglectarum meritò punitur dominus, qui res ſuas tam negligenter habuit, ut toto illo intervallo, quod uſucapioni largitur conniventia principis, earum curam non habuerit? *Aff.*

Ut ita uſucapio non tantùm ſubſiſtat in foro animæ ſeu conſcientiæ, ſed etiam in foro fori, bono publico inducta, quò dominia rerum hoc certiora eſſent, in infinitâ rerum varietate, quâ fit, ut incertum plerumque ſit, utrùm tradens ſit dominus rerum? *Aff.*

Et, annon utilitate publicâ, cui inſervire debet privata, purgetur deteratur aſperitatis vitium, ſi quod hîc eſt? *Aff.*

Atque adeò, annon lex ex causâ poſſit uni auferre, & alteri dare? *Aff.*

Nominatim ex causâ ſupinitatis, quò cæte-

cæteri à simili oscitantiâ, quam puniri publicitùs interest, metu similis pœnæ prohibeantur? *Aff.*

Ex causâ verò, quin immò ex culpâ? *Aff.*

Atque adeò, annon in usucapione sit proportio inter culpam & pœnam, pœnam & culpam, si minûs antecedenter, & concomitanter, saltem consequenter? *Aff.*

Id est, propter exemplum? *Aff.*

Dispendiumqué publicum? *Aff.*

Annon sufficere posse videatur pœna pecuniaria, salvâ re? *Neg.*

Saltem magna, major, maxima? *Dist.*

Quid de assecurationis contractu, idemné quod fides, aut fidepromissio? *Neg.*

Indemnitatisvé cautio? *Dist.*

Fidejussiové, sive cautio fidejussoria, quæ fit per fidejussores, vel pignora? *Neg.*

Et, si non, annon indemnitatis possit conveniri, qui assecuravit seu cavit, non item, qui fidejussit? *Aff*: *Prius*: *Dist*: *Post.*

Saltem non ante principalem? *Aff.*

Quid de certaminibus pigneratitiis, id est, sponsionibus, quæ fiunt deposito pignore, licitamqué obligandi, ut causam, ita effectum, habent, prohibitænè? *Neg.*

Prohibendævé? *Neg.*

Minimùm illæ, quæ ludi causâ fiunt? *Aff.*

Atque

Atque adeò, an ludus ſit legitimus modus acquirendi? *Neg.*

Ideoqué næ rectè leges ſponſionibus, quæ non virtutis causâ ſunt factæ, interdicant? *Aff.*

Victumqué nullo modo teneri pronuncient? *Aff.*

Præſertim ſi ex inhoneſtâ ludi causâ ſponſio interceſſerit? *Aff.*

Annon, quicquid eo nomine amiſſum, datumqué, poſſit repeti? *Aff.*

Inqué pauperes erogari, ut, qui perdidit, afficiatur damno, & qui lucratus eſt, non fruatur malè parto? *Aff.*

Idem de Ollâ Fortunæ judicium, quam huc revoces licet, propter rationis ſimilitudinem, atque argumenti paralleliſmum.

Finis Libri I.

INSTI-

INSTITUTIONUM OECONOMICARUM DIDACTICO-PROBLEMATICARUM

LIBRI SECUNDI,

Qui est

DE

SOCIETATIS DOMESTICÆ ADMINISTRATIONE,

CAPUT I.

Σύνδεσμος sive connexio partis *unius* cum alterâ, Constitutionis cum Administratione. Administratio divisa in Personalem & Realem. Administratio Personalis subdivisa in Partem, quæ continet Virtutes Personarum Domesticarum, & eam, quæ Imperium, Obsequium, & Officium. Virtutes *distinctæ* in Ἀρχικὰς, Principes, & Ὑπηρετικὰς ἢ Διακονικὰς, Ministras sive Ministeriales. Singularum species, per formam ὑποθέσεως, aut ἀντιθέσεως potiùs. Dubia, seu Quęstiones

ſtiones Controverſæ, incidenter & pro re natâ.

DEſcripta eſt pars Oeconomices prior, quam diximus continere Conſtitutionem Societatis Domeſticæ quoad Materiam ejus, ſeu Partes, vel Quaſi-Partes : Adoffert ſe nunc altera, quæ expedit Adminiſtrationem ejus, id eſt, Formam, ſeu Ordinem illarum Partium, ac Regimen.

Adminiſtratio hæc, ſicut Conſtitutio, & ipſa vel Perſonalis eſt, ſeu Hominum Domeſticorum, vel Realis, ſeu Poſſeſſionum Domeſticarum.

Adminiſtratio Societatis Domeſticæ Perſonalis, Virtutibus, indeque emergentibus, Imperio, Obſequio, & Officio, abſolvitur.

Virtutes Perſonarum Domeſticarum univerſè vel Ἀρχικαὶ *ſunt, Principes, vel* Ὑπηρετικαὶ ἢ Διακονικαὶ, *Miniſtræ ſive Miniſteriales.*

An tractatio de virtutibus ſit argumenti OEconomici? *Neg.*

Saltem tractatio de virtutibus perſonarum OEconomicarum? *Aff.*

An ergò aliæ ſint virtutes perſonarum domeſticarum in ſpecie, aliæ perſonarum ſeu hominum in genere? *Aff.*

Et

Et si, annon domestici, quà homines, teneantur ad easdem virtutes, ad quas reliqui homines, qui sunt ejusdem speciei, quà verò tales homines, id est, domestici, hâc præcisione insuper teneantur ad peculiares virtutes, illo modo ad virtutes, quas vocant, viri, quæ habentem reddunt bonum virum, hoc ad virtutes, quas vocant, officii, quæ eundem reddunt bonum domesticum? *Aff.*

Atque adeò, annon Oeconomica præsupponat hominem, jam imbutum virtutibus? *Aff.*

Hocqué supposito, omnis domesticus bonus quoque etiam sit vir bonus? *Aff.*

Præsertim in familiâ optimè constitutâ? *Aff.*

Immò & in non constitutâ optimè? *Aff.*

Et, an virtutis, per quam quis constituitur vir bonus, accommodare se familiæ pessimæ? *Neg.*

Ideoqué, quando Aristoteles dicit, non esse eundem virum bonum, & domesticum bonum, vocabulum virtutis non sit accipiendum propriè pro virtute morali, verùm communiter pro quâvis facultate, proprioqué rei munere ac functione? *Aff.*

Quicquid horum sit, annon interim differat vir bonus à domestico bono? *Aff.*

Convenienterqué virtus viri à virtute officii? *Aff.*

Ethica

Ethica ab Oeconomicâ? *Aff.*

Ipſæ quin virtutes Oeconomicæ abs ſe, atque inter ſe? *Aff.*

Et ſi, gradunè tantùm cum Platone, an verò ſpecie cum Ariſtotele? *Aff:Poſt.*

Annon hoc ſtante, neque tamen obſtante, nihilominùs conveniant quoad formam & finem communem, licet differant quoad formam propriam, quemadmodum aliud munus, v g, gubernatoris, aliud proretæ, aliud remigis, quæ tamen in eo conveniunt, quòd omnia illa munera ſint nautica, quodqué ad ſalutem navis tendant omnia? *Aff.*

Universè, an ſocietas domeſtica ſtare & conſiſtere poſſit ſine virtute? *Neg.*

Vitamqué domeſticam quis vivere ſine hâc? *Neg.*

Beatitudinemqué domeſticā conſequi? *Neg.*

Benequé, tum imperare, tum parere in domo, abſque commnni hoc Mercurio? *Neg.*

Ideoqué non inappoſitè virtutes Oeconomicæ tribuantur in ἀρχικὰς & ὑπηρετικὰς ἢ διακονικὰς? *Aff.*

Virtutes Ἀρχικαὶ, *Principes ſive Prinpales, ſunt, quæ perſonis principibus conveniunt in ſocietatis domeſticæ adminiſtratione.*

Suntque quatuor numero, loquendo a generibus singulorum, non singulis generum Prudētia, Tēperātia, Fortitudo, & Iustitia.

Prudentia est virtus Ἀρχικὴ, *gubernans* τὸ βουλευτικὸν *in societatis domesticæ administratione.*

Temperantia est virtus ἀρχικὴ, *gubernans* τὸ ἐπιθυμητικὸν *in societatis domesticæ administratione.*

Fortitudo est virtus ἀρχικὴ, *gubernans* τὸ θυμικὸν *in societatis domesticæ administratione.*

Iustitia est virtus ἀρχικὴ, *gubernans* τὸ ἡγεμονικὸν *in societatis domesticæ administratione.*

Virtutes Ὑπηρετικαὶ ἢ Διακονικαὶ, *Ministræ sive Ministeriales, sunt, quæ personis deincipibus conveniunt in societatis domesticæ subministratione.*

Suntque totidem numero: Prudentiæ supposita, aut opposita veriùs, Vigilantia, Temperantiæ Modestia, Fortitudini Patientia, Iustitiæ Fides.

Vigilantia est virtus ὑπηρετικὴ ἢ διακονικὴ, *adgubernans* τὸ βουλευτικὸν *in societatis domesticæ subministratione.*

Modestia est virtus ὑπηρετικὴ ἢ διακονικὴ, *adgubernans* τὸ ἐπιθυμητικὸν *in societatis domesticæ subministratione.*

Pa-

Patientia est virtus ὑπηρετικὴ ἢ διακονικὴ, *adgubernans* τὸ θυμικὸν *in societatis domesticæ subministratione.*

Fides est virtus ὑπηρετικὴ ἢ διακονικὴ, *adgubernans* τὸ ἡγεμονικὸν *in societatis domesticæ subministratione.*

Annon virtutes personarum domesticarum, tam principum, quàm deincipum, næ commodè cum Theage Pythagoréo tribuantur distribuantur secundum facultates animæ, putà, τὸ βουλευτικὸν, ἐπιθυμητικὸν, θυμικὸν, καὶ ἡγεμονικὸν, ita ut pro ratione, inde stet prudentia, hinc vigilantia, pro cupiditate, inde temperantia, hinc modestia, pro appetitu irascendi, inde fortitudo, hinc patientia, pro utroque sensuũ appetitu, inde justitia, hinc fides? *Aff.*

Et, annon reliquæ virtutes Oeconomicæ non incommodè ad has quasi familias καθ' ἀναγωγὴν possint revocari? *Aff.*

Nominatim, atque in specie, annon in uxore & liberis, ipsis quin etiam servulis, præter τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν, quoque locum suo loco habeat τὸ βουλευτικὸν, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν? *Dist.*

Si minùs κύριον, id est, ἀνδρικὸν, πατρικὸν, δεσποτικὸν, minimùm ἄκυρον, id est, γυναικικὸν, παιδικὸν, δουλικὸν? *Aff.*

Atque adeò, annon in uxore, liberis,

servis, præter virtutes sexus, ætatis, conditionis, id est, γυναικικὰς, παιδικὰς, δουλικὰς, desiderentur aliæ honoratiores, putà Ethicæ? *Aff.*

Perfectæné? *Dist.*

Si minùs comparatè, saltem absolutè? *Aff.*

Et, annon his indigere videatur omnis omninò persona Oeconomica? *Aff.*

Verùm personæ imperantes in ipsâ comparatione perfectioribus scilicet, parentes imperfectioribus? *Aff.*

Iisqué diversis? *Dist.*

Si minùs quoad essentiam animi, saltem quoad existentiam officii? *Aff.*

Et, annon, ut sic, justitia, v g, imperantis, sit diversa à justitiâ parentis, viri à mulieris, juvenis à senis? *Aff.*

CAPUT II.

Personarum Domesticarum, ex Virtutibus earum descendens, Imperium & Obsequium, tam Simplex, putà Maritale & Vxorium, Paternum & Filiale, Herile & Servile, quàm Compositum, quod Domesticum appelles licet. Vtriusque collatio cum Imperio atque Obsequio Civili, convenienter Aristotelismo maximam partem. Dubia,

fer

seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

EX hoc Virtutum fonte & capite emergit proximè Personarum Domesticarum, cùm Imperium, & Obsequium? tum Officium.

Imperium Personarum Domesticarum, ro Societatum Domesticarum Constitutione, universè vel Simplex est, vel Comositum.

Imperium Personarum Domesticarum implex iterum vel Maritale est, vel Paernum, vel Herile.

Imperium Maritale est, quod Maritus ure Naturali Divino & Civili, exercet n Vxorem, eam gubernando, id est, dirigenlo & corrigendo.

Repræsentat Imperium Politicum, sive Rempublicam, quia est inter æquales, reerturque ad commune utriusque commodum. Sicut enim magistratus in Republicâ ivibus imperat secundum leges, quas conensus fecit, sic maritus in domo secundum onditiones uxori, cui dominatur, non ut doninus servis, sed ut magistratus liberis. Quamvis enim in eo non sint vices imperanli ac parendi, ut in civili, tamen perindè it in illo magistratus differt à privato, veitu, cultu, sermone, insignibus, ita in hoc naritus ab uxore, ornatu, oratione, honore.

Annon imperium, quod vocant, maritale, marito competat jure naturæ, ex cujus lege atque ordine mulier ferè mollior, & minùs minuſqué inſtructa iis dotibus, quibus ornatos eſſe convenit eos, qui imperium cum fructu ſunt geſturi? *Aff.*

Hocqué intuitu monſtroſum; cōtraqué naturam, ut vir mulieris, mulier viri occupet munia, viri, v g, texant, *penſa trahant*, culinas curent, lectos ſternant, *lavent*, fœminæ contrà negocientur, per roſtra, per caſtra volitent, nunc exercitus hortentur ad prœlium, nunc ſeditioſos cives ad pacem, leges quin ferant, ſequé iis *implicent* rebus, quas verecundia ſexus non *fert*, imbecillitas naturæ non permittit? *Aff.*

Et, annon brutorum quoque atque herbarum fœminæ cedant ac concedant maribus hâc parte, leæna, v g, leoni, gallina gallo, oves hœdo, cervæ cervo, plātæ minùs ſpecioſæ, minuſqué efficaces, ſpecioſioribus, magiſqué efficacibus? *Aff.*

Ideoqué ordinem à naturâ dictatum inverſum eant, immò everſum, qui ſe mulierum arbitrio comiter ſubmittūt, *ſimiles* iis, qui, cùm mulieres peperiſſent, loco puerperarum in lectulo cubitabant? *Aff.*

Quid de Sacarum inſtituto, quibus placuit à pugnâ imperium exauſpicari, ita ut haud aliter mulier ad obſequium viro teneretur, quàm ſi virtute ejus victa atque

evicta

evicta in certamine succubuisset, probaturné? *Neg.*

Atque adeò, annon rectè, naturæqué convenienter, mulierculæ in aliena falcem missitantes, vocentur reocentur ad focum, colum, fusum? *Aff.*

Templaqué & preces? *Aff.*

Annon idem imperium marito quoque competat jure divino, ex cujus lege atque ordine maritus caput uxoris, sicut Christus Ecclesiæ? *Aff.*

Etiamné ante lapsum? *Aff.*

Et si, fortassisan ideò, quòd vir non sit creatus ex muliere, sed mulier ex viro, nec vir creatus propter mulierem, sed mulier propter virum? *Aff.*

Quodqué vir conditus, ut in ejus dominio gloria Dei elucescat, fœmina verò, ut in ejus subjectione gloria viri? *Aff.*

Nedum post lapsum? *Aff.*

Iterum fortassisan ideò, quòd priùs seducta fœmina, quàm vir, Eva, quàm Adam? *Aff.*

Annon idemmet imperium marito competat etiam jure civili positivo, ex cujus lege atque ordine maritus omnium actionum, quæ uxori conceduntur, est arbiter, cujus prædiis fruitur, communicans huic nomen, familiam, dignitatem, statum, conditionem? *Aff.*

An ea judicio potis sit sisti absque auto-

ritate mariti? *Neg.*

Veniâvé judicis, absente marito? *Neg*

An sapiat jurisdictionem? *Neg.*

Amicum atque amicabile, si quod aliud, ut quod in humanitate consistat, non immanitate? *Aff.*

Neque tam fuste indigeat, quàm palpo? *Aff.*

Et, annon humanior tractatio liberaliorqué, non tantùm incundiores *reddat* fœminas, sed etiam fœcundiores? *Aff.*

Obsequentioresqué? *Aff.*

Cùm optabilius sit amari, quàm vapulare? *Aff.*

Atque adeò, annon uxoris *vitium*, si leviusculum sit, salvoqué honore ac pudore dissimulari queat, spesqué sit, errorem cum tempore conniventiâ superatum iri, sit decoquendum, non recoquendum? *Aff.*

Nedum excoquendum? *Aff.*

Neque verò jurgandum, si sine jurgio res possit confici? *Aff.*

Absque hoc sit, si blandis remediis uxoris animus nequeat expugnari, *annon* fortiora tunc adhibenda remedia sint? *Aff.*

Siqué cum gratiâ obsequi detrectet, cogi possit vel ingratiis? *Aff.*

Et vel verberari? *Aff.*

Idqué sine injuriâ, dum ne sine causâ id fiat modò, nec præter modum? *Aff.*

An realis hæc castigatio maritum verberonem

peronem infamet? *Neg.*

Indevé conſciſcatur divortii actio? *Neg.*

Minimùm tunc, ſi verberibus ingenua indignis ſit affecta? *Neg.*

Atque adeò, an maritus, qui caſtigando uxorem modum tranſivit, puniatur, quòd verberaverit uxorem, ac non potiùs, quòd modum tranſiverit? *Aff:Poſt.*

Et vel virgis ceciderit, vel flagellis? *Aff.*

Loriſvé? *Aff.*

Annon heic, antequam à verbis ad verbera veniatur, etiam atque etiam diſtinguendum ſit inter delicta mulierum, atque ingenia mulierùm? *Aff.*

Moreſqué? *Aff.*

Duroqué demùm nodo durus quærenrendus cuneus? *Aff.*

An huic vindictæ verbereæ obſtet, quòd ita quis videatur ſeipſum odio habere, ſeipſum verberibus afficere, cum uxor cum marito ſit una perſona, una, inquam, caro? *Neg.*

Et, annon diſcriminandum heic ſit inter perſonam & perſonam, carnem & carnem? *Aff.*

An huic cenſuræ quoque obſtet, quod natura mater diſtinxerit fœminam à ſervo? *Neg.*

Liceatné ergò uxore uti ſerviliter? *Neg.*

Vt quæ ideò dicatur facta coram viro, quò huic ſit præſtò ad miniſtrandum, at-

qué serviendum, more astantium servulorum coram dominis suis, horumqué, non verba tantùm, sed & nutus, observitantium? *Neg.*

Atque adeò, annon insignitam injuriam huic sexui faciant Barbari, qui mulieribus promiscuè utuntur loco servitiorũ, tenerisqué earum corporibus abutuntur ad suffodiendos & confodiendos agros, agenda armenta? *Aff.*

Quid multis? Annon cum uxore agendum sit, ut cum sociâ, non ut cum servâ? *Aff.*

Nedum, ut cum bestiâ, quam occidere fas & jura sinunt? *Aff.*

Ideoqué malè, immò bis malè, à veteribus marito in eam sit datum jus vitæ & necis, jus, inquam, uxorem domi necandi, ad mortem damnandi? *Aff.*

Idqué ob clavium suppositionem, viniqué prægustationem? *Aff.*

Veneficiumqué? *Aff.*

Adulteriumqué? *Aff.*

Ita, ut liceret marito in causâ adulterii cum cognatis de adulterâ privatim cognoscere, inqué deprehensam in adulterio capitaliter animadvertere? *Aff.*

Etiam in deprehensum in turpitudine adulterii? *Aff.*

Vel in continenti? *Aff.*

Domiqué suæ? *Aff.*

Pessimo,

Pessimo, & in præsens, & in futurum, instituto atque exemplo? *Aff.*

Atque adeò, an ex integro à crimine cædis possit excusari, qui manus cruentas in uxorem atque adulteros temerè expedierit? *Neg.*

Saltem in foro interiori? *Neg.*

Licet agat ex permissione? *Neg.*

Sanctionequé legis? *Neg.*

Annon interim cædes illa, ut non probetur, ita excusetur aliquo modo ex justo dolore? *Aff.*

Sed excusetur scilicet, non justificetur? *Aff.*

Ne per potestatem maritalem quidem? *Aff.*

Quodqué in manu ac ditione virorum mulieres? *Aff.*

Et, annon consultius, ut coërcitio horum criminum, hujusqué noxæ, sit penes magistratum? *Aff.*

Maritusqué, qui per se ad ultionem nimis quàm præceps, adulteram publico judicio vindicet? *Aff.*

Contrà item maritum adulterum uxor? *Aff.*

An ergò maritus & uxor heic pari passu ambulent, ita ut liceat uxori in maritum, quod marito in uxorem? *Aff.*

Ideoqué iterum malè marito olim fas fuerit, uxorem, in adulterii crimine de-

prehensam, impunè necare, illi, si vir adulterâsset, judicio agere non item? *Aff.*

Eâqué propter jure metitissimo potestas hæc maritis novissimè sit ademta, tanquam adversa atque adversaria juri naturali, ut quæ pugnet cum amore maritali, qui omnium amores & amicitias superare dicitur, immò cum amore sui ipsius, eò quod uxor una caro cum marito σωματικῶς, ita, ut illam interficiendo, se quodammodò interficere videatur maritus, adversa *juri* divino, ut quæ pugnet cũ præcepto sexto, quo de nõ licet hominem occidere, nedũ uxorem, cui maritus cohabitare *jubetur* secundnm scientiam, huicqué, tanq*nam vasculo* infirmiori, honorem tribuere, adversa juri civili verè civili, quo de omnis privata vindicta est prohibita, cognitioqué adulterii remissa ad prætorem & judices, fortean ideò, ut sic consuleretur innocẽtiæ fœminarum, maritiqué hoc pacto deterrerentur metu infamiæ à facili delatione, peccataqué conjugum mussitare mallent, sciendoqué nescire, quàm se in publicam infamiam ponere, adversa denique *rationi*, ut quæ tribuat privatis, quod denegatum est magistratibus, imperiumqué, à Deo & naturâ marito concessum, ad conservandam tuendam ac defendendam vitam ac salutem uxoris, in pestem & perniciem ejus vertat? *Aff.*

Con-

Convenienterquè næ magnum errorem erret Bodinus, qui jus privatæ castigationis malè votitis votis optat reduci, ne publica accusatio utrumque conjugem diffamet? *Aff.*

Sed quid, si uterque conjugum pari laboret vitio, etiamné tunc alter alterum deferre publicè poterit, immò debebit, de vitio? *Neg.*

Et, si non, an ergò in tali casu mutuis vitiis pensata crimina conveniat manere impunita? *Neg.*

Universè, Politicumné, an verò Aristocraticum, sit mariti in uxorem imperium? *Aff: Prius.*

Saltem Aristocraticum, simul sumtum cum uxoris imperio, respiciendo non maritum patremfamiliâs, cui subordinatur uxor materfamiliâs, sed familiam, quæ utriusque imperium comiter exaudire tenetur, cùm imperent ad communem utriusque, ac totius familiæ, utilitatem? *Aff.*

Utqué sic degeneratio hujus imperii, quando uxor potentior opibus distinctam ducit familiam, mariti nullâ in re, nisi ad officia lecti, indigens, sit Oligarchica, similis Oligarchiæ ex censu? *Aff.*

Cumqué uxor ornatu oratione honore maritum vincit, hæc degeneratio & ipsa sit Oligarchica, similis Oligarchiæ ex tribu? *Aff.*

Impe-

Imperium Paternum est, quod Parêtes, Iure Naturali divino & civili, exercent in Liberos, eos gubernando, id est, dirigendo & corrigendo.

Repræsentat Imperium Basilicum, sive Regnum, quia enim parentes hîc se habent ita erga communes liberos, quemadmodum se habet rex erga suos subditos. Rex genere, sive naturâ specificâ, idem est cum subditis & parentes cum liberis: Rex ætate, prudentiâ, autoritate, benevolentiâ, beneficientiâ superior est subditis, & parentes peræquè liberis: Rex imperat subditis, secundum leges, quas ipse sanxit, & parentes perindè liberis: Plena est autoritas regis in subditos, nec minùs plena parentum in liberos.

Annon imperium, quod vocant, paternum, parentibus competat jure naturæ, cujus lege generatum subjicitur generanti, inferius superiori, imperfectum perfecto, indignius digniori, minùs utile utiliori, junius seniori, id, quod beneficium accepit, ei, à quo accepit? *Aff.*

Nominatim, atque in specie, annon imperium in liberos quoque competat matri naturaliter, quæ plusculum molestiæ devoravit, dum eos utero suo per novem menses gessit, gestavit, plusculum periculi subjit, exantlavit, dum cum dolore peperit, plusculum oneris sustinuit, dum in

lucem

lucem editos lactavit, plusculum diligentiæ impendit, dum ablactatos eduxit, educavit? *Aff.*

Atque adeò, annon liberi sint quasi germina & partes, non tantùm patris, verùm etiam matris, cùm nascantur ex semine & sanguine utriusque, modò non caro utriusque aucta, novâque animâ animata, caro, inquam, de carne, atque os de ossibus? *Aff.*

Fictionené juris civilis, an rei veritate? *Aff: Post.*

Vtut personam completam, contradistinctam à personâ parentum, referant Physicè, nunquid? *Aff.*

Annon interim liberi universè magis sint in manu ac potestate patris naturaliter, eò quòd pater, cujus vel ipsum nomen includit dominium, sit totius generationis principium, matremqué ætate, prudentiâ, perfectione exuperet, inqué potestate propterea habeat? *Aff.*

Annon idem imperium parẽtibus proximè competat jure divino, cujus lege liberi jubentur obsequi suis parentibus, & quidem sub comminatione pœnæ, quâ vitæ usurâ privantur, qui vitæ autores non justo habuerunt in precio? *Aff.*

An hujus præcepti dominici autoritas quoque tendatur extendatur ad matrem? *Aff.*

Ideoqué par huic debeatur obedientia, & per

per consequens par imperium, saltem in genere generis, cùm obedientia præsupponat potestatem, tanquam suum correlatum? *Aff.*

Annon idemmet imperium parentibus quoque etiam competat jure civili positivo, cujus lege liberi sunt in manu ac potestate parentum? *Aff.*

Ita ut à naturâ quidem sit hoc imperium, aliquam tamen formam à jure civili habeat, quod immorigeris liberis ponit pœnas, morigeris verò præmia? *Aff.*

Annõ etiã hujus legis autoritas benignè interpretando extendatur ad matrem? *Aff.*

Sed universè tamen magis applicetur ad patrem, quàm matrem, quæ cùm ipsa sit in potestate, alios non videtur posse habere in potestate? *Aff.*

Definitané, an verò indefinita, immò infinita, sit hæc potestas? *Aff:Prim.*

Ideoqué non omnis potestas parentibus in liberos sit data, sed modificata? *Aff.*

Atque adeò, annon jus patriæ potestatis in pietate, non atrocitate, humanitate, non immanitate, consistat? *Aff.*

Consequenterqué contra pietatem naturalem peccet pater, quoties filium privatâ autoritate acriori remedio corrigit? *Aff.*

Et, an delictum filii extinguat naturam? *Neg.*

Iusqué,

Iusqué, quod in eâ fundatur? *Neg.*

Conjunctionem, inquam, paternam? *Neg.*

Agnationisqué vinculum? *Neg.*

Annon interim jura, tam divina, quàm humana, parentibus tribuant jus castigandi liberos? *Aff.*

Vel corporaliter? *Aff.*

Atque adeò, annon à primâ pueritiâ usque ad adultam adolescentiam coactione aliquâ sit opus, intra tamen quod fiat terminos privatæ ac domesticæ animadversionis? *Aff.*

An hæc animaduersio etiam se extendat ad verbera? *Aff.*

Virgationemqué? *Aff.*

Operasqué rusticas? *Aff.*

Aliaqué opera pœnalia? *Aff.*

Ipsam quin etiam necem? *Neg.*

Saltem de Romuli constitutione? *Aff.*

Et, annon sensim postremum mitigaverit cultura, deleverit dies, cætera, quæ ex jure gentium prodeunt, servaverit usus? *Aff.*

Et meritò quidem? *Aff.*

Vniversè, annon jus illud exoletum vitæ & necis, quo de lege Romuli curiatâ licuit patri liberos, non tantùm naturales, seu naturâ adgenitos, verùm etiam adoptivos, neque injuges tantùm, sed etiam conjuges sive conjugatos, occidere, cognitâqué

tâqué domi causâ necare, adversando adversetur juri naturæ, quæ potestatem dedit in liberos, vitæ tuendæ, non tollendæ causâ, cùm liberi sint quasi membra, ac viscera parentum, quæ tueri ac conservare condecet, non autem in ea sævire? *Aff.*

Ideoqué rigor hic à pietate patriâ, quam implantavit omnium animis naturæ providentia, sit alienissimus? *Aff.*

Convenienterqué pater, interficiendo filium, violet jus naturæ? *Aff.*

Graviusqué multò peccet, quàm si interficiat extraneum? *Aff.*

Atque adeò, annon pater, occidendo filium, vitricus privignum, licet se *impiaverint*, ille erga patrem, hic erga vitricum, committant parricidium? *Aff.*

Sive auditos, sive inauditos, occiderint? *Aff.*

Abdicatosvé? *Aff.*

Emancipatosvé? *Aff.*

Itemné, si ex justâ irâ, in ipso fervore, in flagranti, inquam, crimine, atque ἐν ἔργῳ, in facinore deprehensam *filiam* obtruncaverit pater, & quidem in continenti, domiqué suæ, vel generi? *Aff.*

Fortean ideò, quòd patri non competat jurisdictio in liberos, sed potestas tantùm, verùm circumscripta, intraqué dominium vitæ consistens? *Aff.*

An contrarium inferat, vel excellentia natu-

naturæ paternæ, vel laborum paternorum magnitudo & multitudo, multitudo & magnitudo, ut vitam, quam non dedit pater, neque ablatam restituere potest, pro arbitrio diripere possit ex hoc fundamẽto? *Neg.*

Et, annon laboribus parentum precium persolvi possit alio modo, putà ex operis, bonis, reverentiâ, obsequio liberorum? *Aff.*

Annon idem jus quoque adversando adversetur juri divino, tam generali, non occides, quàm speciali, quo immorigeri liberi ad judicem duci jubentur, ut ab eo, ad patris arbitrium, secundum, inquam, sentẽtiã, quam dixisset pater, plecterentur? *Aff.*

Ideoqué, si quid graviùs delinquat filius, pater eum castigandum debeat offerre judici, dicturo ex ipsius præscripto sententiam? *Aff.*

Annon idem jus quoque etiam adversando adversetur juri civili verè civili, quo de pater, occidens liberos, annumeratur parricidis, teneturqué lege Pompejâ de parricidiis, judiciumqué datur prætori, neque cuiquam in se & suos jurisdictio conceditur? *Aff.*

Immò ipsi rationi? *Aff.*

Atque adeò, annon ordinariè magistratus, qui exemplo, non ultioni, pœnam infligit, prærerquam quòd majori juris prudentiâ sit præditus, meliùs sibi moderari possit

possit, quàm parentes, quorum judicium pervertit amor, qui facit, ut parentes plerumque adjumento esse soleant liberis cōtra alienas injurias, penitus penitusquè evertit amori succedens par odium, quo fit, ut fortiori affectu suffocetur debilior, quemadmodum ignis major consumit minorem, nunquid? *Aff.*

Et, annòn, quò injuria gravior, quæ benemeritis infertur ab iis, à quibus minimè conveniebat, hoc graviùs soleant irasci, adeò, ut quæ apud concordes vincula fuerunt charitatis, incitamenta irarum sint apud infensos? *Aff.*

Ita ut nullæ parentum heic sint partes, neque quoad internum judicium seu conscientiæ, quod Dei, neque quoad externum seu scientiæ, quod, si Ecclesiasticum, ministerii, si Politicum, magistratus, cùm judicare sit munus publicum? *Aff.*

Annon saltem parentibus liceat liberos, salvo pietatis jure, offerre supplicio? *Aff.*

Immolarevè? *Neg.*

Devoverevè? *Neg.*

Minimùm vovere? *Aff.*

Aut attinere in custodiâ privatâ, siquè aliter ad obedientiam redigi nequeant, domi hos pœnæ loco detinere, donicum resipiscant, adquè se, id est, frugem redeant? *Aff.*

Itemnè in servitutem redigere dominicè? *Neg.*

Eam-

Eamqué perpetuam? *Neg.*

Saltem in ſervitium? *Neg.*

Atque adeò, an parentes in liberos habeant dominium, ita ut idem illis liceat in liberos, quod dominis in ſervos, an verò poteſtatem patriam tantùm? *Aff: Poſt.*

An hæc impediat, quò minùs liberi ſint liberi? *Neg.*

Vtqué tollat poteſtas illa libertatem facti, relinquat nihilominùs libertatem juris? *Aff.*

Liberis obtinentibus juris libertatem, ita ut ne parentes quidem, vel liberorum ſervitute, ſuam redimere ipſi poſſint libertatem, cùm ſicut vita liberorum, ita libertas, manu ac poteſtate parentum ſit exemta, parentibus interim retinentibus facti libertatem, quoad perſonam liberorum, & res? *Aff,*

An ergò parentibus non tantùm ſit poteſtas in perſonam liberorum, ita ut corporis ſui uſum, invitis parentibus, quorum intereſt, non poſſint in alium abalienare, ſed etiam in res, ita ut omnia à liberis acquiſita, vi patriæ poteſtatis, non ipſorum ſint, verùm parentum, in quorum ſunt poteſtate? *Aff.*

Idqué olim omnimodò, ac pleniſſimè, adeò, ut pater acquiſita poſſet alii filio, vel etiam extraneo, donare, vendere, & quocunque modo alienare, hodiè ex parte tantùm,

tùm, & quoad certa, quod ex substantiá patris, totum & totaliter, quod verò aliundè, quoad administrationem atque usumfructum fructumusum, patris, quoad proprietatem, acquirentium, peculiis castrensibus & quasi-castrensibus exceptis, in quibus nihil juris habet pater? *Aff.*

Atque adeò, an filiusfamiliâs possit, sine parentum consensu, mortis causâ donare? *Neg.*

Legarevé, aut testari, vel permittente patre? *Neg.*

Codicillosvé facere? *Neg.*

Consequenterqué, donare quidem, patre permittente, testari non item? *Aff.*

Annon interim convalescant codicilli, si sui juris factus hos confirmet? *Aff.*

A potestate patriâ reali libens relabor ad personalem, anquiroqué, ulteriùs, an vigore potestatis hujus, generationisqué præsumtâ autoritate, parentibus liceat liberos distrahere sive venundare, permutarevé, victus causâ, ut solvant gulæ eorum summum, propter summam, inquam, tum egestatem, tum necessitatem, si nec liberos suos tueri possint, nec velit alius quisquam, aut capti redimendi sint ab hostibus, vel illic occidendi? *Neg.*

Et quidem vel sanguinolentos, id est, recèns natos, atque à matre adhuc rubentes? *Neg.*

Gran-

Grandioresvé naturâ seu natu? *Neg.*

Saltem loco pignoris, hoc est, oppignerationis potiùs, quàm venditionis, jure, id est, hactenus, ut emtor quidem obtinendi servitii habeat facultatem, sed liceat illi, qui vendidit, itemqué ei, qui alienatus est, adeoqué cuilibet alii, eum repetere ad propriam ingenuitatem, dummodò precium offeratur, quanti valeret, si servus esset, aut aliud mancipium ejusdem æstimationis pro precio præstetur? *Neg.*

Provè parentum debitis, seu æris alieni parentum luendi causâ? *Neg.*

Idqué vel ter, de Romuli Romulidarumqué constitutione, quam hodiequé amplectuntur Moscovitæ? *Neg.*

Saltem hactenus, si tertiùm venditi liberi non ampliùs redeant in parentum potestatem? *Neg.*

Et, annon rectè hæc constitutio, tanquam nimis dura, abolita sit à Diocletiano & Maximiano Imperatoribus? *Aff.*

A Constantino verò relicta illo solo casu, si quis propter nimiam paupertatem, vitæ victusqué causâ, filium filiamvé sanguinolentos, (ter sanguinolentus ipse,) vendidisset, rectené? *Neg.*

Fortean ideò, quia non sit permittendum, ita agi cum liberis, non secùs ac cum merce, eò quod liberi capitis nulla possit esse æstimatio? *Aff.*

Annon

Annon interim veteri jure Iudæorum vendi potuerint liberi in servitutem, utut ad tempus? *Aff.*

Ejici quin etiam è domo? *Aff.*

Uerùm citra præjudicium juris communis scilicet? *Aff.*

Atque adeò, annon parentes possint liberos, si minùs venum dare, minimùm vi patriæ potestatis abdicare, id est, domo, immò familiâ, exigere? *Dist.*

Exheredareve? *Dist*

Quâvisné de causâ, v g, si patri manus cõmodare nolit filius ad occidendam matrem, quantumvis in adulterio deprehensam? *Neg.*

Ideoqué licentia exheredationis salutariter sit constricta intra ambitum ingratitudinis, ob quam exheredari possunt liberi vel maximè, & modò non unicè, emancipatiqué retrahi in potestatem patriam, putà, si convicium dixerint patri vel matri, atriociqué aliâ injuriâ hos affecerint, vel egentibus, & jamjam morituris, alimenta denegaverint? *Aff.*

Atque adeò, an, licet sit scortator filius, homicida, nequam, nulliusqué frugi, exheredatione plecti possit, quàm diu pietatem paternam ingratitudine enormi insigniter non læsit, violavit? *Neg.*

Annon saltem tunc filius possit exheredari, si quæstum ex lenocinio fecerit, vel

arena-

tenarium egerit? *Aff.*

Et, annon majore contumeliâ parentes afficiat hic talis, qui deditâ operâ, in opprobrium parentum, quæstum facit in prostibulis, arenâ, aut scenis, quàm qui in homicidium, calore iracundiæ, in adulterium, furore libidinis, aut alia crimina, stultâ quâdam pertinaciâ, ruit? *Aff.*

Ut breve faciam: Annon exheredatio sit consentanea juri naturæ, quo de parentibus licet liberis, qui se non habent secundum naturam, privilegiumqué naturale non naturali maleficio perdiderunt, remittere debitũ, eosq; ab hereditate semovere, non item liberis ejurare parentes, quibus naturaliter semper sunt & manent obligati, cùm semper debeant parentibus, quantacunque tandem munera iis reddiderint, non sic parentes liberis? *Aff.*

Atque adeò, an iisdem ex causis parentes possint abigi à percipiendo officio liberorum, ex quibus excluduntur liberi ab hereditate parentum? *Neg.*

Convenienterqué, si, v g, impias manus parentibus intulerit filius, hunc contrà pater pugnis plagisqué coërcuerit; ille non non plecti debeat, atque omni hereditate abigi, hic non item, cùm multa liceant parentibus in liberos, quæ nefas liberos vel præsumere in parentes? *Aff.*

Annon eadem exheredatio quoque sit

consentanea juri divino, ut quæ fundetur in maledictione Simeonis, Rubenis, & Levi? *Aff.*

Necnon juri civili, quod utramque hic facit paginam? *Aff.*

Itemné, si ex odio atque invidiâ parentes uni filiorum totam hereditatem abjudicent, & ex favore inconsulto in alterum translatum eant? *Neg.*

Et, annon excipi soleant quidam casus, in solatium præteritorum, aut supplantatorum indignè liberorum, utputà, si patres à novercis contra propria viscera incitentur, vel à parasitastris artibus parasiticis à naturali storge abducantur, ut *non dubitent in fraudem juris heredes exheredes* scribere? *Aff.*

Sed redeo ad patriam potestatem in genere, perpetuané, ita ut in filios maritos, & nepotes, se extendat? *Aff.*

Annon hoc stante, neque tamen obstante, eximantur nihilominùs aliquandò liberi è manu ac potestate parentum? *Aff.*

Nominatim morte naturali, quæ omnia solvit, dominiumqué aufert? *Aff.*

Etiamné civili? *Dist.*

Si minùs naturaliter, saltem civiliter *Aff.*

Consequenterqué maximâ & mediâ capitis minutione, id est, libertatis civitatisque amissione? *Aff.*

Et congruenter ſervitute? *Aff.*

Deportationequé? *Aff.*

Itemné relegatione? *Neg.*

Patriſqué vel filii captivitate? *Neg.*

Saltem impiâ tractatione? *Aff.*

Expoſitionequé? *Aff.*

Vti & profanâ ad quæſtum meretricium proſtitutione? *Aff.*

Similiterné alimentorum negitatione? *Neg.*

Minimùm præſcriptione, veluti ſi annis decem ſe filius geſſerit pro patrefamiliâs? *Aff.*

Adoptionequé? *Diſt.*

Si minùs iterum naturaliter, cùm ut ſic poteſtas patria in alium reverà tranferri nequeat, eò quòd ſit perſonalis, & à naturâ non detur ad tempus, verùm in perpetuum, ſaltem civiliter? *Aff.*

Emancipationequé, quæ & ipſa actus civilis? *Aff.*

Annon interim ſic emancipati liberi, licet ſibi acquirant ac negocientur, non parentibus, teneantur nihilominùs exhibere illis reverentiam, non ſecùs, atque in poteſtate conſtituti? *Aff.*

Petere quin etiam conſenſum in nuptiis? *Aff.*

Et, an majeſtas patrem cogere poſſit, emancipare filium? *Neg.*

Saltem invito patre hunc emancipare, hoc

hoc est, patriæ potestatis nexu liberare ex causâ, si videlicet exemtio illa vergat in salutem publicam, convenienterqué quoque prosit patri? *Aff.*

Promovere quin etiam ad honores, vel reluctante patre, salvo tamen quod fiat jure naturali, quod potestas humana ne ex hâc quidem causâ perrumpere potest, eò quod à Deo & naturâ sit constitutum? *Aff.*

Hocqué aspectu, patriæ potestatis vinculum videatur fortean solvere ac resolvere civiliter dignitas, nominatim principatus, consulatus, patriciatus, magisterii militaris, licet neminem absolvere possit ab obsequiis naturalibus, cùm contra jus naturale non valeat dispositio ac creatio humana? *Aff.*

Dico civiliter. Atque adeò, annon, ut sic, pietas, patri debita, cedat & concedat publicæ potestati? *Aff.*

In perpetuumné, an verò eo articulo tantùm, quando filius in munere publico occupatur? *Aff: Post.*

Quòd si filius fuerit absque officio publico, publicamqué personam exuerit, atque ad privatam redierit, vel vitam, vel conversationem, annō tunc recidat in potestatem privatam patris filius civiliter, redeatqué ad potestatem patriam, quia desiit repræsentare Rempublicam, extinctaqué est

causa,

causa, quæ exercitium patriæ potestatis suspendebat? *Aff.*

Et, an unquam filio, ac non potiùs Reipublicæ, cedat pater, cui eum subjecit natura, sicut filium patri? *Aff.*

Repugnetqué adeò, quò minùs quis uno respectu sit pater, altero filius? *Neg.*

Annon, ut sic, si filius, v. g. sit prætor, patris judex esse queat? *Aff.*

Huncqué reluctantem possit cogere? *Aff.*

Annon interim, ad vitãdam suspicionem, supersedere potiùs debeat filius à jure dicundo, hancqué provinciam proprætori committere, cùm aliud sit, quid posse, aliud debere? *Aff.*

Quid de doctoratus dignitate, magisteriiqué, etiamné & ipsa patriæ potestatis nexibus exuit filium Doctorem, Magistrumvé, persuade civiliter? *Disq.*

Saltem episcopatus dignitas? *Aff.*

Monachismusvé? *Neg.*

Et in genere spiritualitas? *Neg.*

Venio ad matrimonium, in quo etiam finio, annon saltem per illud, tanquam per solẽnem modum solvendæ patriæ potestatis, liberi liberentur à jure, quod in ipsos habent parentes? *Neg.*

Ita ut uxor, cum venit in potestatem mariti, desinat esse in potestate parentum? *Neg.*

Quòd si non, an ergò cum potestate maritali

ritali commodùm poſſit conſiſtere patria, ita ut in utriuſque poteſtate ſimul ac ſemel queat eſſe filia, in poteſtate mariti, quoad obſequia matrimonii, in poteſtate verò patris, quoad obſequia filialia & ratione aliorum effectuum? *Aff.*

Convenienterqué maritali poteſtati ita meta ſit ponenda, ne perturbet, aut omninò ſupprimat, jus patrium, quod Deus & natura aſſignârunt parentibus? *Aff.*

An ergò una perſona poſſit eſſe in duorum poteſtate? *Aff.*

Annon interim diſtinctæ ſint & maneant poteſtates, maritalis & patria? *Aff.*

Dividuariqué poſsint? *Aff.*

Vtra harum alteri cedat in hypotheſi, quando verſantur circa idem objectum, cum non diſtinguantur, niſi ratione lecti & domus, maritaliſné patriæ, an contrà? *Diſt.*

Cumqué adeò mandata mariti ac parentum in diverſa eunt, maritoné potiùs debeat morem gerere uxor, an parentibus? *Diſt.*

Saltem universè magis marito in theſi? *Aff.*

Atque adeò, annon lex divina mariti alliget imperio conjugem, non patris? *Aff.*

An ea lex obſtet, quò minùs, tam ille, quàm iſta, ſint in poteſtate parentũ, etiamſi ille fortaſsis jam ſit pater, iſta mater? *Neg.*

Uni-

Universè, an imperium hoc paternum rectè comparetur conferatur cum imperio regio? *Aff.*

Ideoque malè in tyrannicum mutârit Romulus, commutârint Romulidæ? *Aff.*

Imperium Herile est, quod Herus & Hera, Iure Naturali Divino & Civili, exercent in communes Servos & Servas, eos gubernando, id est, dirigendo & corrigendo.

Repræsentat Imperium Civile Despoticum, sive Dominatum, quia hic omnia referuntur, non solùm ad unius nutum atque arbitrium, sed etiam ad unius commodum & utilitatem. Quicquid enim servus acquirit, id hero suo acquirit, eodemque exemplo serva heræ, peculio excepto.

Annon imperium, quod vocant, herile, hero competat jure naturæ, quæ alios animi dotibus, id est, necessariis dominationis instrumentis, instruxit, hosque imperare, alios iisdem exarmavit, sed contrà corporis viribus, id est, necessariis servitutis adminiculis, succinxit, hosque parere superioribus voluit? *Aff.*

Quæ, inquam, servum fecit propter usum, qui in recto illius regimine vertitur? *Aff.*

Annon idem imperium hero, proximè naturam, quoque competat jure divino, quod servos jubet parere suis dominis, etiam in speciem asperioribus? *Aff.*

Annon

Annon idemmet imperium hero quæque etiam nimis quàm competat jure civili positivo, quod parùm civiliter servos heris suis, non tam subdit, quàm subjicit, detrahens his omnia jura, quibus jure communi gaudent homines, nominatim matrimonium, familiam, genus, cognomen, testimonii dictionem, testamenti-factionem, tam activam, quàm passivam, hereditatis aditionem, usucapionem, stipulationem, obligationem, contractum, *fidejussionem*, actionem, præterqué libertatem, atque officia civilia, etiam bona? *Dist.*

Quodqué adeò servos, æquè pro *nullis*, ac pro mortuis, habet, ideoqué *vivis, & caput habentibus*, non annumerat, rectené? *Dist.*

Et, an servus per servitutem desinat esse homo naturalis, perdatqué jus humanitatis, ipsi commune cum dominis? *Neg.*

Sitqué accessorium sui domini, ac non potiùs ejus concivis, immò conservus, in civitate hâc mundanâ? *Aff.*

Eâqué tam universali, quàm particulari? *Aff.*

Ideoqué habendus, ut homo, non naturaliter tantùm, sed civiliter? *Aff.*

Suo tamen loco atque ordine? *Aff.*

Utrum majoris artis sit, regere, an possidere servos? *Aff: Prius.*

Fortean ideò, quòd regimen præsuppponat

ponat ſcientiam, poſſeſſio non item? *Aff.*

Atque adeò, annon univerſa virtus heri conſiſtat in benè regendis ſervis? *Aff.*

Convenienterqué is demùm frugi ſit herus, non qui habet ſervos, ſed qui iis benè ſcit uti? *Aff.*

Et, annon habere ſervos quilibet poſſit, regere non item? *Aff.*

Ipſorummet quin inſuper dominorũ interſit, ne ſeveriùs, quàm par eſt, tractentur ſervi? *Aff.*

Immò Reipublicæ? *Aff.*

Eò quòd nimia crudelitas ex ſervis faciat hoſtes? *Aff.*

Proptereaqué prudenter apud omnes ferè gentes variis modis ſit cautum innocentiæ ſervulorum? *Aff.*

Verùm in ſcelere non ſcelere ſcilicet, involuntariiſqué atque inſciis delictis? *Aff.*

Abſque hoc ſit, annon vel ab arâ miſericordiæ à dominis poſſint avelli, proqué meritâ noxâ puniri? *Aff.*

Et, vel virgis cædi, vel loris, quæ propriæ pœnæ ſervorum? *Aff.*

Etiamné capite plecti? *Neg.*

Atque adeò, annon poteſtas dominica ſe, præter libertatem, etiam extendat ad corpus? *Aff.*

Itemné ad vitam? *Neg.*

Et, annon rectè huic conſuetudini, quæ dominis olim dabat jus vitæ & necis in ſer-

vos, cum die per æquitatem sensim sit *de*tractum? *Aff.*

Dominisqué in servos dati judices, qui sicut de pervicaciâ servorum, ita de sævitiâ dominorum, cognoscerent? *Aff.*

Consequenterqué generale præceptum, de non occidendo homine, de nō profundendo sanguine humano, etiam passivè applicandum sit ad servos? *Aff.*

Immò activè ad dominos? *Aff.*

Idqué argumento legis specialis, *quæ* pœnam irrogari jubet ei, qui servum suum aut ancillam virgâ percussisset, ita ut ex ictu illo moreretur? *Aff.*

Et, quòd nemini fas, re suâ in *præjudi*cium salutis publicæ abuti? *Aff.*

Convenienterqué nec domino servo? *Aff*

Ideoqué magnum iterum errorem erret Bodinus, qui antiquum jus servitutis, herilemqué potestatem, postliminiò vult revocari? *Aff.*

Annon saltem rectè olim, suspecto de crimine aliquo domino, servi in caput ejus sint torti? *Neg.*

Propterqué suspicionem cædis dominicæ omnes aliquandò ad supplicium rapti, omnis, inquam, familia ad contagium pœnæ tracta, quæ sub eodem tecto mansitaverat? *Neg.*

Confectiqué, vel ætate, vel morbis, im-

mò

mò integri ætate & viribus, venum expositi, instar possessionis, quæ non possidet, sed possidetur? *Neg.*

Atque adeò, annon, licet servus, quatenus consideratur, ut possessio, non secùs, ac alia bona mobilia, videatur posse distrahi, alienari, tamen quia idem quoque constituit personam Oeconomicam in certâ societatis classe, saltem hâc præcisione sit extra commercia humana seu hominum? *Aff.*

Sibiqué acquirat? *Neg.*

An ergò, etiam ut sic, quicquid acquirit, illi acquirat, in cujus potestate est, cùm ex jure gentium bona in sua potestate habere nequeat, qui non est suæ potestatis? *Aff.*

Atque ita quidem acquirat, ut ne momento quidē res acquisita consistat in personâ acquirētis, sed statim transeat ad eum, cui acquiritur, id est, dominum, sicut filiisfamiliâs rescula ad patrem? *Aff.*

Universè, annon imperium hoc herile rectè conferatur cum imperio civili despotico? *Aff.*

Rectiùs, quàm cum tyrannico? *Aff.*

Imperium Personarum Domestiearum Compositum alio nomine dicitur Domesticum.

Imperium Domesticum est, quod Pater & Materfamiliâs, Iure Naturali Divino

& Civili, exercent in Domesticos, eos gubernando, id est, dirigendo & corrigendo.
Repræsentat Imperium Civile Mixtum, hoc est, partim Politicum, partim Basilicum, partim Despoticum. Nam politico imperio hic paterfamiliâs utitur erga matremfamiliâs, basilico hæc cum illo erga communes liberos, despotico uterque erga communes servos & servas.

Annon imperium, quod vocant, domesticum, patrifamiliâs competat jure naturæ divino & civili positivo, quo de paterfamiliâs caput familiæ, hoc est, id in domo, quod Deus in mundo, præsul in choro, princeps in Republicâ? *Aff.*

Etiamné ab eo matrifamiliâs? *Aff.*

Immò cum eo? *Dist.*

Verùm subordinatum scilicet? *Aff.*

Hocqué aspectu materfamiliâs næ rectè dicatur appelletur domina, si minùs in ordine ad patremfamiliâs, saltem in ordine ad familiam, ad quam regendam unâ cum eo concurrit? *Aff.*

Annon imperium hoc domesticum sit diversum, ob personas diversas, quibus pater & materfamiliâs præsunt, quæ nõ sunt ejusdem status & conditionis omnes, verùm diversæ? *Aff.*

Ideoqué diuerso quoque modo administrandum? *Aff.*

Atque adeò, annon aliter imperium hoc sit

ſit exercendum in uxorem, aliter in liberos, aliter in ſervos? *Aff.*

Et ſi, ideò bis rectè comparetur conferatur cùm imperio civili mixto? *Aff.*

Annon interim ab imperio civili ſimplici differat ſpecie, eò quòd domeſtici imperii unus ſolùm & ſemper ſit dominus, & quidem in impares, civilis verò, nec unus ſolùm dominus, ſed quandoque plures, neque ipſi plures ſemper cum imperio, ſed viciſſim; neque pari jure ac conditione omnes, illius materia etiam ſervi, hujus tantùm liberi homines, illius finis ſalus unius familiæ ſeu domus, hujus ſalus multarum familiarum ſeu domorum, in pagi, urbis, provinciæ, regni, imperii, hoc eſt, Reipublicæ modum deſcriptarum? *Aff.*

Quod imperio huic ſubordinatur, ac correlativè correſpōdet, Obſequium, illud verò & ipſum, vel Simplex eſt, vel Compoſitum.

Obſequium Perſonarum Domeſticarum Simplex iterum vel Vxorium eſt, vel Filiale vel Servile.

Obſequium Vxorium eſt, quod Uxor, Iure Naturali Divino & Civili, Marito ſuo præſtat, ei parendo, id eſt, directioni ac correctioni ejus locum dando.

Repræſentat Obſequium Politicum, hoc eſt, civium democraticorum.

Annon obſequium, quod vocant, uxorium, uxori competat jure naturæ, quo de-

omne

omne fœmineum minùs aptum natum ad imperandum masculeo,cujusqué instituto deterius parere debet meliori, imperfectius perfectiori, ignobilius nobiliori, non contrà? *Aff.*

Et, annon vel ideò non ex capite viri desumta sit mulier, ut Minervàm fabulantur poëtæ, ne dominium affectaret in virum,verùm ex latere, eoqué sinistro,ut imbecillitatis suæ meminisset, quæqué eam comitari amat, subjectionis? *Aff.*

Ideoqué imperium uxorium non non sit contra naturam, si minùs particularem, ut cum maritus,vel propter naturæ vitium, vel propter prudentiæ defectum, ad *imperandum* est ineptus, ita ut ipse opus habeat moderato uxoris regimine, saltem universalem? *Aff.*

Quemadmodum contra naturam, corpus imperare animæ, appetitum rationi? *Aff.*

Annon idem obsequium uxori,proximè naturam, quoque competat *jure divino*, quo de uxor subjecta est viro, huicqué dominari prohibetur? *Aff.*

Ideoqué imperium uxorium in secundis etiam sit contra scripturam, quæ mulieres jubet comas alere,caputqué velare,in signum subjectionis? *Aff.*

Annon idemmet obsequium uxori quoque etiam competat jure civili positivo omnium

nnium populorum, quorum leges in hoc conueniunt, marito ab uxore deberi obsequium? *Aff.*

Ideoqué imperium uxorium in tertiis quoque sit contra judicium rectæ rationis, quæ anima legum, mulieremqué subesse, non præesse, jubet? *Aff.*

Atque adeò, annon perquam ignominiosum in & per se muliebre imperium, servumqué nimis servitium, cum mulier, quæ parere debebat, imperat, vir, qui imperare debebat, paret? *Aff.*

Quando, inquam, fulmenta scansitant mensam, & gallina cantat, gallus tacet? *Aff.*

Atque adeò, annon mulieres viris, uxores maritis, imperium cedere ac concedere conveniat, vel propter famam, ne videantur affectare superbam γυναικοκρατείαν? *Aff.*

Aut, an qua mulier tam effrons, quæ de imperio in maritum privato publicè se ausit efferre? *Neg.*

Convenit ergò uxoribus obsequium: at quale, absolutumné, an verò limitatum? *Neg: Prius: Aff: Post.*

Saltem absolutum in iis, quæ non lædunt pietatem & bonos mores? *Disq.*

Quæqué non impediunt jus conjugii? *Disq.*

Remqué familiarem spectant, cui soli dedita

dedita debet esse uxor? *Disq.*

Etiamne in adiaphoris seu adiaphoricis, ut si febricitanti marito jubeatur porrigere vinum ab ipsomet febriente? *Disq.*

Universè, annon voluntarium debeat esse uxoris obsequium? *Aff.*

Dilectionisque potiùs, quàm conditionis? *Aff.*

Politicumque adeò, & politum, non servile, & servum? *Aff.*

Obsequium Filiale est, quod Liberi, Iure Naturali Divino & Civili, Parentibus suis præstant, eis parendo, id est, directioni ac correctioni eorum locum dando.

Repræsentat Obsequium Basilicum, hoc est, civium monarchicorum.

Annon obsequium, quod vocant, filiale, liberis competat jure naturæ, quo de generatum subjicitur generanti, junius seniori? *Aff.*

Annon idem obsequium liberis, proximè naturam, quoque competat jure divino, quo de liberi subjiciuntur parentibus, idque tam activè, quàm passivè? *Aff.*

Annon idemmet obsequium liberis quoque etiam competat jure civili positivo, quo de, sicut imperii gloria relicta parentibus, in quorum potestate sunt liberi, ita obsequii honos relictus liberis, qui in potestate sunt, quæ subjectionem præsupponit correlativè? *Aff.*

Uni-

Universè, absolutumné sit hoc liberorum obsequium erga parentes, an verò limitatum? *Neg:Prius:Aff:Post.*

Saltem in iis, quæ non lædunt pietatem & bonos mores? *Aff.*

Quæqué non impediunt libertatem liberorum? *Aff.*

Etiamné in adiaphoris seu adiaphoricis? *Aff.*

Absque hoc sit, si, v g, parentes quid præcipiant contra Deum, & naturam, annon isto casu plus valere debeat parens æternus, quàm temporalis, cùm hic illi sit subjectus? *Aff.*

Plus, inquam, valere honestas, quàm potestas, si, v g, parentes jubeant incendere Capitolium, sibiipsis mortiferum offerre poculum, inqué se lethalem stringere gladium, contrucidare matrem, prodere patriam, patrem patriæ perdere? *Aff.*

Sicut &, si pater vetet alere matrem, fratrem, patruum? *Aff.*

Frigidamvé sibi poscat contra præscriptum medici, dum febri torretur, aut conditionem nuptiarum obtrudat liberis invitis, jubeatqué ducere infamem, causam orare pro Clodio aliquo, aut Tubulo? *Aff.*

Annon saltem parentibus istactenus mos sit gerundus, si, v g, jubeant ire in militiam, rus colere, hoc vel illud vitæ genus capessere,

capeſſere, hanc vel illam veſtem ſumere, cauſas defenſitare, uxorem ducere, ut juſſum proficiſci, ut accerſitum venire? *Diſt.*

Atque adeò, an expediat, ut per omnia, atque in omnibus, liberi ſubjiciantur parentibus? *Neg.*

Et, annon ſubindè ab obedientiâ liberetur filius, nominatim per officium publicum, ſaltem civiliter? *Aff.*

Ideoqué, ſi pater ſit perſona privata, filius verò publica, ille huic parere teneatur, non contrà? *Diſt.*

Si minùs in congreſſibus privatis, in quibus obſervari ſolet jus domeſticum, ſecundum quod filius eſt filius, minimùm in cõgreſſibus publicis, in quibus obſervari ſolet jus publicum, ſecundum quod filiusfamiliâs, in magiſtratu cõſtitutus, vicem gerit patrisfamiliâs, pater verò filiifamiliâs? *Aff.*

Itemné vitâ parentum improbâ atque improbatâ, ſi, v. g, impudicè, laſcivè, inhoneſtè vixerint, ſi in arenariorum, mimorum, veneficorum ordinem ſe receperint, beneficioqué ſuo, id eſt, vitæ, quam poſt Deum liberis dederunt, venenis aut maleficiis inſidiati fuerint, adqué interitum liberos tradiderint, exqué ſervitute, aut carcere indigno, non redemerint, aut furore correptos inhumaniter tractaverint? *Diſt.*

Et in genere, parum liberaliter domi foriſ-

forisqué habuerint? *Neg.*

Quomodo hîc se gerere debeant liberi, sævientibusné resistere parentibus, sive illi verbis sæviant, sive verberibus, sive flagris coërceant, sive à mensâ abigant, sive penates claudant, atque ædibus proturbent, de testamento, de spe successionis dejiciant, & vel vinculis onerent manus? *Neg.*

Et, annon mali quoque parentes retineant nihilominùs jura parentum? *Aff.*

Etiamsi fortassis modum excedant, dum dolo careat excessus modò? *Aff.*

Atque adeò, annon satius sit, injurias parentum cum laudabili patientiâ mussitare, quàm cum execrabili impietate vindicare? *Aff.*

Præsertim, cùm persolvi dignè gratia nequeat, ne malis quidem parentibus? *Aff.*

Et verò etiam verbera eorum æquioribus multò animis sint ferēda liberis, quàm vel servis dominorum? *Aff.*

Ergoné, dicat aliquis, quicquid privatim statuerint parentes, dummodò in sævitiam intolerabilem non exeant, id omne ferendum? *Aff.*

Quid, si supra modum sæviant, contraqué pietatem ac potestatem afficiant ex se genitos, annon saltem tunc licebit liberis modestè obsistere, leniter, inquam, & verecundè? *Aff.*

Atque adeò, annon vel vultu sæpè lædatur

datur pietas? *Aff.*

Verbisvé? *Aff.*

Ideoqué vel in bonâ causâ humilis esse debeat oratio liberorum apud parentes, in quantum res sinit? *Aff.*

Dico, in quantum res sinit. Si enim hæc non sinat, annon liberis, vegrandi injuriâ affectis, in parentes detur actio, ita ut hos in jus vocare, & legibus cum iis possint experiri? *Aff.*

Sive in potestate sint constituti, sive non? *Dist.*

Et, annon ob nimiam sævitiam erga liberos teneantur parentes hos emancipare? *Aff.*

An id facere facilè sint cogendi? *Neg.*

Aut actio in parentes liberis indulgenda facilè, atque absque veniâ? *Neg.*

Præcipuè, si actio sit famosa, quæ pudorem parentum suggillet, dolumqué arguat? *Neg.*

Atque adeò, annon meritissimo suo exheredari possint liberi ex hâc causâ, si in criminalibus accusaverint parentes? *Aff.*

Sicut &, si percusserint? *Aff.*

Testimoniumqué contra parentes dixerint non compulsi? *Aff.*

Sequé advocatos conduci sint passi contra eos? *Aff.*

Iudicesvé in eorum causâ sederint extra ordinem? *Aff.*

Annon

Annon hoc ſtante, neque tamen obſtante, pater à filio, in magiſtratu conſtituto, poſſit judicari? *Aff.*

Et vel damnari? *Aff.*

Salvâ pietate ac poteſtate? *Aff.*

Stare item, ſi ſit Vaſallus, pro domino feudi contra patrem? *Diſq.*

Saltem pro patre patriæ contra eundem? *Aff.*

Atque adeò, annon patrem perduellem reum perduellionis agere, & vel occidere poſſit filius? *Diſq.*

Patremvé bannitum? *Neg.*

Annon ſaltem fratri fas occidere fratrem bannitum, ſororemvé bannitam? *Neg.*

Aut filio matrem, deprehenſam in adulterio, juſſu patris? *Neg.*

An ergò parricidium committat filius, qui, quantumvis juſſus à patre, ſanguine materno ſe conſcelèrat, inſanoqué ferro matris jugulum haurit? *Aff.*

Atque adeò, annon inter jubentem patrem, & vetantem naturam, hæc plus poſſit? *Aff.*

Convenienterqué plus tribuendum ſit æquo naturæ interdicto, quàm iniquo patris juſſo? *Aff.*

Universè, an parricidia unquam vacent impietate? *Neg.*

Inqué his ulla ſatis juſta cauſa ad ſceleris patrocinium poſſit prætexi? *Neg.*

Ideo-

Ideoqué ea tolerentur magis, quàm probentur, vel publicæ utilitatis causâ patrata? *Aff.*

Sed non priùs ſcilicet, quàm ſi in eas anguſtias res ſit redacta, ut niſi per cædem patris Reipublicæ conſuli nequeat? *Aff.*

An, utut hæc neceſſitas factum per ſe impium quâdamtenus excuſet, &, quicquid coëgit, defendat, propterea factum illud in laude ponat, præmioqué dignum faciat? *Neg.*

Et, annon parricidium caput criminum, inter peſſima ſcelera peſſimum, improbiſſimumqué immò complexus quidam ſcelerum? *Aff.*

An cadat in hominem ſanum? *Neg.*

Nedum filium, cui ſanum eſt ſynciput? *Neg.*

Ideoqué non abs re Perſæ neminem apud ſe fieri parricidam crediderint, ſed, ſi quid tale perpetratum eſſet, eum, qui perpetrâſſet, ſpurium judicaverint? *Aff.*

Alii, immanitate facti quaſi extra ſe rapti, occultæ fati malignitati imputârint tanti ſceleris impulſum, rectené? *Neg.*

Annon parricidium committatur, non tantùm cæde, ſed etiam ſolo conatu patrandæ cædis paternæ? *Aff.*

Manuumqué erectione, ac verberum intentatione? *Diſq.*

Criminationequê, ſeu verborum inſectatione? *Diſq.*

Etiam-

Etiamné is accuſari poſsit parricidii, qui venenum tantùm in domo patris trivit, incertâ ſuſpicione, utrùm illud patri paràſſet? *Neg.*

Annon, ut humanam non ſentiant ſemper vindictam parricidæ, divinam tamen non effugiant nemeſin? *Aff.*

Et ferè puniantur pœnâ talionis? *Aff.*

Atque adeò, an impunè unquam contemnantur parentes? *Neg.*

Aut ullas imprecationes faciliùs exaudiat Deus, quàm quæ à parentibus funduntur contra liberos? *Neg.*

Ideoqué horum diræ ſummo ſint cavendæ opere? *Aff.*

Venio ad ſupplicium parricidarum, quod his poſuerunt leges, annon, ſi parentem puer verberit, vel mala huic verba duit, aſt ille ploràſsit, hic puer divis ſacer eſſe debeat? *Aff.*

Minimùm, vel manus præciſione plecti, vel linguæ? *Aff.*

Sin vitam ei improbè intercepſit, inſui culeo potiùs cum cane, & gallo gallinaceo, & viperâ, & ſimiâ, interqué eas ferales anguſtias comprehenſus, ſecundum quod regionis qualitas tulerit, vel in vicinū mare, vel in amnem projici, ut omnium elementorum uſu vivus carere incipiat parricida, huicqué cœlum ſuperſtiti, & terra mortuo, auferatur, quàm deficiente aquâ ad

ad bestias damnari, quam pœnam in locum prioris videtur surrogâsse Adrianus? *Aff.*

Sed cur parricidarum supplicio adjecta hæc animalia? Fortaſsisan ideò, quòd enumerata animalia intestino odio se persequantur, vipera simiam, gallus viperam, simia hominem? *Disq.*

Utqué sic tanti criminis reo, quo divino & humano jure munita pietas evertitur, major horror incuteretur? *Aff.*

Ad augendam, inquam, supplicii atrocitatem? *Aff.*

Sed cur nominatim vipera? Fortaſsisan ideò etiam in secundis, quòd nihil videretur magis horrendum, quàm serpentum, quos ipsa natura, aut maledictio divina potiùs, nobis adversos constituit, contubernio misceri, proptervé paritatem fortean criminis viperæ, quæ maternam alvum, ut in lucem prodeat, exedere creditur, sic dicta, quasi vi suâ pereat? *Aff: Post.*

Cur deinde autem simia? Fortaſsisan ideò, quòd osculando fœtus suos necet, ob paritatem, inquam, & parilitatem delicti, an, quia parricidam oportuerit non esse nativum hominem, sed mõstrum aliquod, humanâ pelle obductum, quale præ se fert simia? *Aff: Prius.*

Cur denique culeus? Fortaſsisan ideò, ut cœlum, sol, aqua, terra, ex quibus omnia

mnia nata ac ſata eſſe dicuntur, adimerentur ei, qui eum necâſſet, unde natus eſſet? *Aff.*

Nevé aqua pollueretur, quâ cætera, quæ violata ſunt, expiari putantur? *Aff.*

Obſequium Servile eſt, quod Servi & Servæ, Iure Naturali Divino & Civili, Hero ac Heræ præſtant, his parendo, id eſt, directioni ac correctini eorum locum dando.

Repræſentat Obſequium Civile Deſpoticum, hoc eſt, civium in dominatu, ſeu regno dominico.

Annon obſequium, quod vocant, ſervile, ſervis competat jure naturæ, quo de ſubjiciuntur inferiores ſuperioribus, deteriores melioribus, imprudentes prudentioribus, ignari ſapientibus, minùs generoſi magis generoſis? *Aff.*

Annon idem obſequium ſervis, ſecundum naturam, quoque competat jure divino, quo de ſervi ſubjiciuntur dominis, tam activè, quàm paſſivè, etiam in ſpeciem aſperioribus? *Aff.*

Annon idemmet obſequium ſervis quoque etiam competat jure civili poſitivo, quo de ſervus eſt ſervus, id eſt, domino ſuo ſubjectus, ad obſequium obnoxium uſque? *Aff.*

An hoc ſervorum obſequium ſit abſolutum, an verò limitatum? *Neg: Prius: Aff: Poſt.*

Saltem in iis, quæ non lædunt pietatem, & bonos mores? *Aff.*

Etiamné in adiaphoris seu adiaphoricis? *Aff.*

Absque hoc sit, si domini quid præcipiant contra Deum & naturam, annon isto casu pluris esse debeat dominus æternus, quàm temporalis, cùm hic illi sit subjectus? *Aff.*

Plus, inquam, apud servos valere honestas, quàm potestas? *Aff.*

Convenienter obsequio servili, quod magnum quidem, sed tamen non indefinitum, nedum infinitum? *Aff.*

Obsequium Personarum Domesticarum Compositum alio nomine dicitur Domesticum.

Obsequium Domesticum est, quod Domestici, Iure Naturali Divino & Civili, Patri & Matrifamiliâs præstant, his parendo, id est, directioni ac correctioni eorum locum dando.

Repræsentat Obsequium Mixtum, hoc est, partim Politicum, partim Basilicum, partim Despoticum. Nam politico obsequio respectivè utitur materfamiliâs erga patremfamiliâs, tanquam uxor erga maritum, conjux erga conjugem, basilico liberi erga utrumque, tanquam communes parentes, convenienterque patrem & matrem, despotico verò servi & servæ erga eósdem,

tan-

tanquam communes dominos, herum, inquam, & heram.

Annon obſequium, quod vocant, domeſticum, domeſticis competat jure naturæ divino & civili poſitivo, quo de domeſtici membra familiæ, quam jure repræſentationis referũt pater & materfamiliâs, ille πρώτως, hæc δευτέρως? *Aff.*

Annon obſequium hoc domeſticum ſit diverſum, ob perſonas diverſas, quæ id præſtant? *Aff.*

Ideoqué diverſo modo exolvendum, aliter ab uxore, aliter à liberis, aliter à ſervis? *Aff.*

Et ſi, ideò næ rectè comparetur conferatur cum obſequio civili mixto, licet differat à ſimplici, & quidem ſpecie? *Aff.*

CAPUT III.

Perſonarum Domeſticarum conſequens Officium. Diviſio ejus in Commune & Proprium. Officium Commune ſectum in Simplex & Compoſitum. Officium Simplex iterum in Maritale & Vxorium, Paternum & Filiale, Herile & Servile. Officium Compoſitum alio nomine dicitur Domeſticum,

cõtinetqué Simplicia Officia coll ctivè. In utroq; genere Officioru spectatum τὸ Ἠθικὸν, Οἰκονομικὸν Πολιτικὸν, καὶ Θεολογικὸν, atque in de ipsa in Ethica, Oeconomica Politica, & Theologica tributa, singulaqué sigillatim recẽsita. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Officium Personarum Domesticarum universè vel Commune est, vel Proprium.

Officium Commune Personarum Domesticarum est, quod ab iis conjunctim in societate domesticâ personali præstatur, id est, ab utrâque personâ simul.

Estque pro duplici ejus constitutione duplex, Simplex & Compositum.

Officium Commune Simplex, vel Conjugale est, seu Maritale & Uxorium, vel Paternum & Filiale, vel Herile & Servile.

Vnumquodque horum iterum, vel Ethicum, vel Oeconomicum, vel Politicum, vel Theologicum sive Ecclesiasticum.

Officium Commune Simplex Conjugale, hoc est, Maritale & Vxorium, seu, Mariti atque Vxoris, Ethicum est: Reddere utrinque bonâ fide debitum conjugale, per legitimum,

*timum, sobrium, moderatum, & tempe-
vum congressum: Se mutuo, eoque vero
minimè fucato amore & honore prose-
ui: Fidem conjugalem inviolatam servare:
itare cane pejus & angue ζηλοτυπίαν: A-
nicitiam atque concordiam inter se colere:
Infirmitatibus, si corporis sint, condescen-
dere, si animi, cedere ac concedere: Secre-
ta tori non efferre. Oeconomicum: Individuo, quoad ejus fieri potest, contubernio convivere & cohabitare: Sibi invicem vitæ conjugalis præsidia & subsidia præstare, alimenta, vestimenta, operas, consilium, auxilium: Demùm, communia bona & mala habere. Politicum: Officia hæc ad commodum Reipublicæ, egregiumque publicum, architectonicè referre. Theologicum sive Ecclesiasticum: Pro se invicem precibus apud Deum intercedere: Tum commune numen, communiaque sacra conjugalia, habere.*

Annon ad naturale, aut conjugale potiùs, debitum præstandum ex æquo obligetur uterque conjugum? *Aff.*

Ideoque neuter possit continẽtiam perpetuam vovere, virginitatem perpetuam fovere, absque consensu alterius conjugis? *Aff.*

Atque adeò, an fovendæ perpetuæ virginitatis, vovendævé perpetuæ continẽtiæ causâ, sint quo casu contrahendæ nuptiæ, ac non potiùs liberorum procreandorum

 animo

animo & voto, ut ex prole diuturnitati memoria relinquatur? *Neg*: *Prius*: *Aff*. *Post*.

Et, annon heic tantùm non paria, non habere maritum, & habere maritum *non* maritum, qui aut non eſt ſolvendo, aut non vult eſſe, cùm poſſit? *Aff*.

Fruſtraqué petat debitum, qui, quod debet, non impendit, & contrà, fruſtrà *neget* debitum, qui, quod negat, debet? *Aff*.

Teneturqué impendere? *Aff*.

Universè, annon utrumque conjugem nullius æquè rei ſtudioſum eſſe conveniat, atque liberorum rectè & legitimè procreandorum? *Aff*.

Ideoqué uterque ſuo loco ſtudere debeat ſobrietati & caſtitati? *Aff*:

Fortean ideò, quòd liberi, ex coitu parentum ebrioſorum & libidinoſorum ſeu libidinantium geniti, ferè & ipſi ſoleant eſſe propenſi ad ebrietatem ac libidinem? *Aff*.

Hocqué coitu ſatos innumerabilia maneant ac comitentur mala vitioſæ generationis? *Aff*.

Siqué illegitimo inſuper coitu ſint editi, præter alia incōmoda, per totā vitā indelebilis macula inhoneſtæ generationis? *Aff*.

Annon deinde autem conjuges conveniat ſe mutuo amore, & honore, qui veri amoris

moris consectarium esse solet, prosequi, idque sine fuco & fumo? *Aff.*

Atque adeò, annon τὸ amare, quod videtur ἐγγὺς εἶναι τοῦ τιμᾷν, sit optimum poculum amatorium, potentius omni medicamento, omni carmine veneficæ? *Aff.*

Annon eosdem conveniat fidem conjugalem, quæ, sicut fama & oculus, ludum non patitur, inviolabiliter servare? *Aff.*

Vitare quin etiam, sanguine viperino cautiùs, τὴν ζηλοτυπίαν, quæ venenum conjugii, molestissimusque & periculosissimus omnium affectuum, præsertim in fœminâ? *Aff.*

Et, neque amor, neque pars amoris? *Aff.*

Sed nec consequens amoris? *Aff.*

Universè, τύπος ζήλου potiùs, quàm ζῆλος τύπου? *Aff.*

Neque tam species invidentiæ, quàm odii? *Aff.*

Contraque colere inter se amicitiam, & concordiam, præsertim practicam? *Aff.*

An ad hanc necessariò atque antecedenter requiratur concordia theorica, sive ὁμοδοξία, id est, sententiarum atque opinionum corresponsus? *Neg.*

Idem, inquam, scire & nescire, sentire & non sentire? *Neg.*

Saltem idem velle & nolle? *Aff.*

Atque adeò, annon dictis convenienter, conqué gruēter, conjux conjugis vitia quidem debeat nôsse, sed non odîsse? *Aff.*

Nedum cognita atque agnita efferre? *Aff.*

Annon interim, hoc stante, neque tamen obstante, ea amicis liceat quandoque aperire, salvo pudore domestico, quemadmodum, quæ in pudendis corporis partibus eveniunt, inflammationes, pustulæ, herniæ, has detegimus medicis, aut iis, *ad* quorum curam hæc cura pertinet? *Aff.*

Transeo ab officiis conjugum Ethicis *ad* Oeconomica, interqué principia *quærito*, an individua illa vitæ societas, quæ *est* inter conjugatos, permittat, ut aliud mariti, aliud uxoris sit domicilium? *Neg.*

Ideoqué domus mariti reverà sit, & dicatur verâ re, domicilium matrimonii? *Aff.*

Consequenterqué mulier nubendo mutet domicilium? *Aff.*

Cumqué dotem debet exigere, ibi teneatur eam exigere, ubi maritus habet suum domicilium? *Aff.*

Eundem quin etiam sequi, si domicilium necessariò quærendum huic sit alibi? *Aff.*

Etiamné sponsa sponsum ante contractas nuptias, siquidem domicilium suum aliò transferat? *Neg.*

An

An ergò cohabitatio pertineat ad essentiam matrimonii? *Neg.*

Annon interim sit ejus accidens inseparabile? *Aff.*

Ideoqué nōnon vituperanda Caricarum mulierum consuetudo, quarum nulla cum marito cepit cibum, pransitavit, cœnitavit? *Aff.*

Annon dispar interim sit ratio & conditio hujus cohabitationis, quàm vel cohabitionis moralis in amicitiâ, vel civilis in civitate? *Aff.*

Cumqué inter conjuges fingitur societas quædam constituta, operarum, putà, & bonorum, societas hæc matrimonialis ad cohabitationē potiùs sit directa, quàm ad synallagma, & negociationem communem? *Aff.*

Atque adeò, annon quæsita bona, constante matrimonio, solius mariti dominio rectè adjudicentur? *Neg.*

Saltem viro plus ex acquisitis bonis, rationabiliter atque in hypothesi, debeatur, quia plus contulit operæ, studii, periculi, industriæ, laborum? *Disq.*

Et, an consultum sit, ut tantum possideant fœminæ, quantum viri? *Disq.*

Certioresvé fiant de parte, quam soluto matrimonio sint habituræ? *Aff.*

Annon interim in thesi æquius esse videatur, unioniqué conjugali, necnon amori

mori conjugali, convenientius, ut, Gi[cu]
in corporum, ita in bonorũ quoque communionem, conveniant? *Aff.*

Convenienterqué Jus noſtrum Municipale, probans communionem omnium bonorum, præferendum ſit hâc parte Juri Civili Romano? *Aff.*

Conqué ſequenter, vi hujus communionis, omne uxoris æs alienum ſit etiam æs alienum mariti, & contrà? *Aff.*

Ideoqué omne æs alienum, quod ſtante matrimonio eſt contractum, de communi ſit ſolvendum? *Aff.*

Geminamqué ob cauſam, ne donatio quidem inter conjuges heic inveniat *locum?* *Aff.*

Venio ad alimenta, veſtimenta, operas, conſilium, auxilium, quaſi ὑςερο-πρωτο-λεγόμενον, quæſtionis eſt, annon etiam hæc ſibi invicem ex officio debeant conjuges? *Aff.*

Sed alia ſcilicet magis maritus uxori, alia magis uxor marito, ille huic alimenta, veſtimenta, conſilium, auxilium, hæc illi operas atque adjutorium, nunquid? *Aff.*

Saltem regulariter, & ſecundum naturam communem utriuſque ſexus? *Aff.*

Idqué non ſui tantùm causâ, ſed Reipublicæ? *Aff.*

Denique, annon conjugium, ſicut affert communionem corporum, domicilii, & bonorum,

norum, ita afferat, aut inferat potiùs, communionem eorundem ſacrorum, religioniſqué ſyncretiſmum? *Aff.*

Abſciſſené, ut illud, ita hoc? *Neg.*

Annon interim universè præſtet conjuges communicare in verbo eodem, iiſdem eodem modo uti ſacramentis, eundem eodem modo agnoſcere patrem Deum, eandem eodem modo recognoſcere matrem Eccleſiam, in privatis quin etiam preculis communicare? *Aff.*

Siqué qua hîc ſit conſequentiæ neceſſitas, (dico conſequentiæ, non conſequentis,) ut eſt, annon universè uxor potiùs venire debeat in participatum ſacrorum ſui mariti, quàm hic uxoris? *Aff.*

Annon idem de ſepulcrorum religione in ſpecie, quod de religione in genere, judicium? *Aff.*

Et, annon etiam hâc parte uxor debeat ſequi maritum, non contrà? *Aff.*

Officium Commune Simplex Paternum & Filiale, ſeu, Parentum & Liberorum, Ethicum eſt: Perſolvere utrinque τὰ ἀντίδωρα, *inde* στοργὴν καὶ θρεπτήρια, *hinc* ἀντιπελαργίαν καὶ ἀντιθρεπτήρια: *Horſum inter ſe, cum amicitiâ conjunctam, in ipsâ inæqualitate, concordiam colere. Oeconomicum: Arcto quidem, veruntamen dividuo in futurum, contubernio convivere &*

 coha-

cohabitare: Se invicem defensitare. Politicum: Dicta officia ad commodum Reipublicæ, egregiumque publicum, architectonicè referre. Theologicum sive Ecclesiasticum: Pro se invicem precibus apud Deum intercedere: Tum commune numen, communiaque sacra patria, habere.

Annon parentes & liberi reciprocè obligentur ad ἀντίδωρα, tam naturaliter, quàm moraliter? *Aff.*

Æqualiterne? *Neg.*

Quorum in comparatione major sit obligatio, parentumne, an liberorum? *Aff: Post.*

Et si, fortean ideò, quòd, cùm mors sit omnium terribilium terribilissimum, vita verò in opposito ordine optabilium primas teneat, sitque quasi basis & inchoamentum omnium operationum, hanc post Deum proximè liberi debeant parentibus? *Aff.*

Convenienterque, quicquid est, quod dant parentibus, id verò multis partibus sit minus eo, quòd hanc ipsam dandi facultatem in antecessum parentibus debent, quibus acceptum ferre debent, quod habent, cùm eis debeant, quòd sint? *Aff.*

Atque adeò, an parentibus unquam par gratia possit referri à liberis? *Neg.*

Et, an unquam liberi benefaciant parentibus, ac non potiùs reddant tantùm beneficia? *Aff: Post.*

Hoc

Hoc religiosiùs obstricti parentibus, quò magis quis tenetur reddere, quod debet, quàm novum beneficium in alium collocare? *Aff.*

Et, annon priùs exolvenda sit vetus gratia, quàm promerenda nova novo beneficio? *Aff.*

Honestiusqué, debito se potiùs exolvere alieno, quàm debitores sibi novos constituere? *Aff.*

Nisi fortè ex beneficio major elucescat honestas, quàm ex debiti redditione? *Aff.*

An ea exceptio etiam hîc teneat? *Neg.*

Atque adeò, an liberi, ante ulla debita, quæ quocunque modo possunt contrahere, ulli mortalium quicquam debeant ante parentes, sive de collocando beneficio, quod debitis semper postponendum, sive de aliis aliundè contractis debitis, agatur? *Neg.*

Utqué omnia, quæ à parentibus acceperunt, reddant, assequantur gradum beneficii paterni? *Neg.*

Fortean, inter ac præter alia, etiam ideò, quòd parentes, quicquid faciunt erga liberos, ex benevolentiâ gratuitâ faciant, ex solo, inquam, naturæ impulsu, seu, voto naturali, liberi verò, præter affectū à naturâ implantatum, ex debito, ita, ut non tam de novo sibi obligent parentes, quàm se ex veteri debito extricent? *Aff.*

Parné

Parné horum, persuade parentum, sit conditio, quæ obstetricum, nutricum, nutritorum, educatorum, institutorum, medicorum? *Neg*:

Et, annon his ex contractu debeamus, quod debemus, illis verò gratis? *Aff*.

Annon fortean vel ideò amplius quid debeatur, minimùm bonarum artium doctoribus, quàm parentibus, eò quòd sint altores & curatores, non corporis nostri, sed nostri ipsorum, neque necessitate naturali, ut parentes, sed bonâ voluntate? *Neg*.

Annon interim multò pluris sint horum merita, quàm emuntur? *Aff*.

An ideò venditori quid ultra precium debeat precii, qui benè emit? *Neg*.

Annon nominatim parentes obligentur ad στοργὴν, liberi verò ad ἀντιπελαργίαν? *Aff*.

Utrique utrinque ad amorem? *Aff*.

Quorum, in comparatione, major sit amor, parentumné, an liberorum? *Aff*. *Prius*.

Vel, quod eodem recidit, annon naturaliter parentes impensiùs & teneriùs ament liberos, quàm hi illos? *Aff*.

Fortean ideò, quòd omne generans, nescio quomodo, magis amet generatum, sicut artifex suum opus, quodqué amor descendat, non ascendat, parentesqué certiùs

nôrint,

nôrint, hos esse suos liberos, diutiusqué amárint, ob majorem, inquam, perfectionem generantis, producentisqué ac producti similitudinem, majorem item certitudinem ac notitiam, amorisqué diuturnitatem? *Aff.*

Addo & vehementiam? *Aff.*

Atque adeò, an ullus affectus sit supra paternum? *Neg.*

Saltem conjugalis? *Neg.*

Et, annon hunc multis parasangis post se relinquat ille alter? *Aff.*

An quis rectè hunc affectum percipere possit, nisi habeat, vel habuerit, liberos? *Neg.*

An quo pacto possit abscondi? *Neg.*

Supprimivé? *Neg.*

Annon interim in ipsâ comparatione, universè impensiùs ac intensiùs liberos amet naturaliter mater, quàm pater? *Aff.*

Iterum fortean ideò, quia certiùs noverit, quòd sint sui, longioriqué tempore amaverit, ut quæ novem integros menses hos in utero suo portaverit, proprioqué nutriverit sanguine, cum magno quin etiam labore ac dolore enixa sit, aqué partu propriis mammillis aluerit, frequentiùs denique cum illis conversata sit? *Aff.*

Interqué hos illa universè magis filios, quàm filias, hic filias, quàm filios? *Aff.*

Sicut avus neptes, avia nepotes? *Aff.*

Præ-

Præsertim, ubi parentes ad secunda vota transeunt? *Aff.*

Vtrique utrinque magis infantes provectioribus, pueros adultis, eos, ex quibus fructum educationis conspiciunt, quosqué honori sibi esse sentiunt, iis, in quibus hæc non conspiciunt, sentiuntqué? *Aff.*

Annon, præter στοργὴν, parentes in secundis quoq; etiam obligentur ad τὰ θρεπτήρια, cōgruēterqué liberi, præter ἀντιπελαργίας officium, ad τὰ ἀντιθρεπτήρια? *Aff.*

Æqualiterné, & pari jure, utrique? *Neg.*

Atq; adeò, annon minori cum injuriâ liceat curam liberorum abjicere parentibus, hisqué denegare alimenta, quàm liberis abjicere curam parētum, hisqué negitare eadem? *Aff.*

Et, annō vel ipsi egere teneantur liberi, ut parētibus, in paupertatem lapsis, siqué ipsi se exhibere nequeant, sit, unde vivant? *Aff.*

An ad denegationem hujus officii sufficiat, quòd parentes non imbuerint ipsos aliquibus disciplinis? *Neg.*

Constitutionemvé, quæ filios cogit alimenta præstare parentibus, siquidem ejus facultatis sint, ut id queant facere, possint relaxare homines? *Neg.*

Annon interim uterque parens suo loco vel præstando præstare teneatur alimenta ex se natis, loquendo absolutè? *Aff.*

Idqué ex fundamento patriæ pietatis,

neque

neque tam civiliter, quam naturaliter, cùm naturaliter omnes res incrementum expectare habeant inde, unde nactæ ſunt initiũ, & verò etiam natura omnibus animalibus affectum hunc indiderit, ut fœtum ſuum quàm enixiſſimè cupiant alere, de alimẽto quin etiam his proſpexerit, donicum ipſa ſibi cibum quærere poſſent? *Aff.*

Ideoqué næ rectè Paulus Iureconſultus, juriquénaturæ perquam cõvenienter, eum, quem natura ad alimenta ſubminiſtranda obligavit, ſi vadimonium ſuum deſerat, neque à debito ſeſe expediat, inter homicidas condemnet, eò quòd parẽtes, qui non alunt liberos, hos necare videantur, ſiquidem deditâ operâ id fecerint? *Aff.*

Non tantùm ii, qui partum præfocant, qui abortui malitiosè cauſam dant, vel percinctura nimiã, vel per ſaltationem immodicã, vel per variorũ ciborũ ingurgitationem, vel per aſcititia alia media & remedia? *Aff.*

Sicut &, qui publicis locis miſericordiæ causâ exponunt, quam ipſi nõ habent? *Aff.*

Atq; adeò, an vel ipſum jus civile permerè civiles modos poſſit adimere liberis jure naturæ debita alimẽta, quæ in ſubſidium, nõ ex cõmiſeratione, iis præſtantur, quàm diu impotẽtia ſeſe nutriẽdi eos comitatur? *Neg.*

Ac non potiùs ad naturale debitum nutricationis perſolvendum parentes cogat, ſi munere hoc alendi ſuperſederint abſque

que ſonticâ causâ? *Aff.*

Congruenter Juri Canonico, quod parentes, qui neceſſaria alimenta liberis ſuis negant, anathemate ferit? *Aff.*

Annon interim parentes de bonis ſuis ſuo arbitratu poſſint diſponere, dum liberis conſtent alimenta modò? *Neg.*

Saltem, ſi legitima, in cujus portionem ferè imputantur alimenta? *Aff.*

Et, an ea illi cogantur ſubminiſtrare, in quantum, vel quàm diu, cupiunt liberi? *Neg.*

Aut, quàm diu liberi ſunt liberi, filius filius, filia filia? *Neg.*

An ergò ad certam uſque ætatem? *Aff.*

An præcisè uſque ad annum duodevigeſimum? *Diſq.*

Proqué modulo facultatum? *Aff.*

Et dignitate perſonæ? *Aff.*

Nominatim, atque in ſpecie, an non tantùm liberi, in poteſtate conſtituti, ſint alendi, ſed etiam emancipati? *Diſt.*

Si minùs civiliter, ſaltem naturaliter, cùm ex inſtituto naturæ non minùs filius ſit & maneat, qui emancipatur, quàm qui poteſtati ſubjicitur? *Aff.*

Neque pauperes tantùm, & qui nullam callent artem, artificium nullum, quo ſe poſſint exhibere, id eſt, ſibiipſis de alimentis proſpicere, ſuiſqué ſe ac ſuos ſuſtentare operis atque operationibus, ſed

etiam

etiam divites, quibus aliundè eſt proſpe-ctum, etiam docti aliquam artem, aliquod artificium, vel opificium, dummodò illam, vel illa, ſumtibus aut ſtudio paterno non didicerint, neque pecuniam loco alimentorum acceperint, pecuniæqué impenſis eam illud iſtud addidicerint, condidicerint, perdidicerint? *Diſq.*

Atque adeò, an, quæ ſine ope paternâ obtingunt, liberent parentes à debito naturali, quo obligati ſunt liberis, ut totum parti? *Diſq.*

Aut, an propterea parentes deſinant debere, quia liberi deſierunt egere? *Diſq.*

Adeoqué, an cuiquam fortuna ſua debeat eſſe damnoſa? *Neg.*

Sed nec legitimi tantùm, verùm etiam illegitimi, ſpurii, vulgò quæſiti, adulterini, inceſto coitu nati? *Aff.*

Si minùs de Iure Civili, minimùm de Iure Canonico, quod illius rigorem hâc parte correxit, rectené? *Aff.*

Ipſi quin immò fœtus monſtroſi, imperfectivé? *Aff.*

Itemné monſtra, in quibus nihil eſt humanitatis, ſive illa ex homine & homine, ſive ex homine & beſtiâ, ſint producta? *Neg.*

An ergò, ſi quid mulier prodigioſum ediderit, ita ut nihil humani inſit, liceat illud, vel abjicere, vel occidere? *Aff.*

Etiamné

Etiamné fœtum imperfectum? *Neg.*

Quid de liberis prodigis, ingrati své, obliganturné parentes quoque ad hos alendos? *Neg.*

Et, si non, ideò his non sit subveniendum, ne pietas paterna damno, & impietas filialis commodo afficiatur? *Aff.*

Præsertim tunc, si parentes in antecessum ratam bonorum partem his assignârint, eamqué illi futiliter atque inutiliter prodegerint? *Aff,*

Liberiqué ingrati pertinaciter perstiterint in suâ ingratitudine? *Aff.*

Neque parentibus offensis, interveniente pœnitentiâ, aut aliâ aliquâ satisfactionis specie, fuerint reconciliati? *Aff.*

Vniversè, annon ante omnia mater, cujuscujus etiam illa sit status & conditionis, uberibus suis teneatur alere liberos infantes, semel ob rationem naturalem, eò quòd natura mater non frustrà ipsi largita sit geminas mammas, non tam venustatis, quàm necessitatis, causâ, lactisqué copiam statim à partus tempore dederit, *quodqué magna mater terra nativo suo succo alat* plantas ex se genitas, bestiæqué proprio lacte nutriant suos fœtus, & in genere omnia alantur iisdem, ex quibus sunt, quodqué sic naturalis amor inter matrem & liberos, qui permagnam habent cum lacte materno cognationem, magis magisqué intendatur,

tur,

tur, cùm major matris nativæ erga prolem sit, nescio quomodo, affectio, quàm nutricis mercenariæ, & quòd secùs dictus amor, matri debitus, derivetur in nutricem, iterum ob rationē moralem, eò quòd contrario lactandi instituto totum non rarò temperamentum, quod in infantibus nondum est confirmatum, sed instar ceræ mollicellæ omnium adhuc impressionum capax, immutetur, convenienterqué unà cum lacte nutricio ab his, præter morbos, novi bibantur imbibantur mores, demùm ob rationem civilem, ut sic majori diligentiâ ac curâ habeantur subnascentes fœtus, qui seminarium Reipublicæ? *Aff.*

Atque adeò, annon vel plantis insensibiliores, brutis immaniores, sint tales matres, quæ natis suis negant, quod nec stirps ramis, aut turpis simia catulis? *Aff.*

Quæ, inquam, impiè erubescunt fieri nutrices, cùm sint factæ matres, sanctissimumqué illum fontem, generis humani educatorem, temerè sine ullâ necessitate sinunt arescere? *Aff.*

Dico, sine ullâ necessitate. Annon enim hinc excipiendus casus infirmitatis, in quo matres nutricationis officium piè delegare posse videntur aliis, nominatim ancillis, aut nutricibus, nunquid? *Aff.*

Indiscriminatimné quibusvis? *Neg.*

Quòd

Quòd ſi non, annon in optandâ nutrice ſpectandæ veniant eædem rationes, naturalis,ut ſit corporis benè ſani, habeatq; lac ſubſtantiæ mediocris quoad craſſitiem & tenuitatem,tũ omni ex parte æquale,colore candidum, ſapore dulciculum, odore gratum,moralis,ut ſit honeſta & proba,hilaris, placida, ſobria, caſta, ſermonis expediti & blandi,non locutuleja ſive garrula,civilis, ne peregrina ſive transmatina? *Aff.*

Tenetur ergò mater alere liberos infantes: Etiamné adultos? *Aff.*

Æquené, atque pater, iſqué idoneus? *Neg: ſaltem Diſq.*

Et, ut non, ſi illo ſuperſtite atque ſuperſtitante liberos nihilo ſeciùs aluerit,potiſné eſt petere ac repetere impenſas? *Neg.*

An avus quoque maternus cogatur alere liberos, ſi aut pater non ſit, aut non ſit idoneus? *Diſt.*

Fratervé ſororem, ſi non habeat, unde vivat? *Aff.*

Itemné reliqui cognati cognatos inopes? *Neg.*

Nominatim patruus fratris filium? *Neg.*

Aut ſuſceptor ſuſceptum, compater ſpiritualem filium? *Neg.*

Iuvat quærendo incedere ulteriùs, rogitarequé,annon inter parentes & liberos detur amicitia aliqua? *Diſt.*

Si minùs ἐν ἰσότητι, ſeu æquiparantiæ, ſaltem

altrem ἐν ὑπεροχῇ, seu disquiparantiæ, orta
ex inæqualitate personarum, quæ inferiorem subjicit superiori, indigniorem digniori, imperfectiorem perfectiori, minùs utilem utiliori? *Aff.*

Et, annon ex lege hujus inæqualis amicitiæ denuò obligentur, inde parentes, tanquam superiores, ad beneficia præstanda liberis, tanquam inferioribus, hinc liberi, tanquam inferiores, ad honorem ac reverentiam præstandam parentibus, tanquam superioribus, unà cum recompensatione acceptorum inantè beneficiorum pro virili? *Aff.*

Itemné ad cohabitationem & convictum? *Aff.*

Defensionemqué? *Aff.*

Idqué non sui tantùm causâ, sed Reipublicæ? *Aff.*

Denique, annon obligatio, quæ est inter parentes & liberos, sicut affert communionem habitationis & victus, ita afferat, aut inferat potiùs, communionem eorundẽ sacrorum, religionisqué syncretismum? *Aff.*

An vel illud vel istud absciſſè? *Neg.*

Annon interim universè præstet, hos communicare in verbo eodem, iisdem eodem modo uti sacramentis, eundem eodem modo agnoscere patrem Deum, eandem eodem modo recognoscere matrem Eccle-

Ecclesiam, in privatis quin etiam preculis communicare? *Aff.*

Siqué qua omninò heic sit consequentiæ necessitas,(dico cōsequentiæ,non consequentis,) ut est,annon universè liberi potiùs venire debeant in participatum sacrorum suorum parentum, quàm hi illorum? *Aff.*

Annon idem de sepulcrorum religione in specie,quod religioue in genere,judicium? *Aff.*

Et, annon etiam hâc parte liberi debeant potiùs sequi parentes, non hi illos? *Aff.*

Officium Commune Simplex Herile & Servile, seu, Heri & Servi,Heræ & Servæ,Ethicum est: Ordinem naturæ imperantis vel parentis in se agnoscere, eumque suo loco laudare àc sequi: Colere inter se cum amicitiâ quâdam conjunctā in summâ inæqualitate concordiam, adeoque paria in ipsâ imparitate facere. Oeconomicum: Dividuo in futurum eventum contubernio convivere & cohabitare: Se invicem defensitare. Politicum: Officia hæc ad commodum Reipublicæ, egregiumque publicum, architectonicè referre: Theologicum sive Ecclesiasticum: Pro se invicem precibus apud Deum intercedere: Tum commune numen, communiaque sacra dominica, habere.

Annon

Annon doctrina de officiis heri & servorum etiam includat doctrinam de officiis heræ atque ancillarum? *Aff.*

Fundamentumqué habeat in naturâ, quæ ordinem hunc in particularibus subjectis sanxit, inducto, ut corporum, ita animorum, discrimine, diversaqué cuique, ut instrumenta, ita munia, attribuit? *Aff.*

Annon ordinem hunc naturæ, tam dominum, quàm servum, cōveniat in se grato animo agnoscere, illumqué se componere ad imperandum, hunc ad parendum, nisi velint θεομαχεῖν, id est, naturæ repugnare? *Aff.*

An inter hos locum habeat amicitia strictè sumta? *Neg.*

Si minùs amicitia, quæ ἐν ἰσότητι, minimùm ea, quæ ἐν ὑπεροχῇ? *Neg.*

Annon saltem quasi-amicitia, id est, quidam animorum consensus, inter impares, in bono utili? *Aff.*

Immò etiam in bono honesto, putà, si uterque sit bonus, dominus frugi, nec servus nauci? *Aff.*

An hæc conspiratio in virtute inducat veram amicitiam, ita ut servus sit alter ego, hoc est, is, qui dominus, ac non potiùs etiam sic sit maneatqué ejus, qui est dominus? *Neg:Prius:Aff:Post.*

Non dominus, sed domini? *Aff.*

Neq; tam amicus amici, quàm amicus amico? *Aff.*

 An

An obligentur ad officia simpliciter patria? *Neg.*

Cohabitationemqué & convictum simpliciter? *Neg.*

Saltem ad defensionem reciprocam, atque æqualem simpliciter? *Aff*: *Prius*: *Neg. Post.*

Idqué, non sui tantùm causâ, sed rei quoque causâ publicæ? *Aff.*

Denique, annon obligatio, quæ quoquo modo intercedit inter dominum & servum, sicut affert communionem habitationis & victus, ita afferat, aut inferat potiùs, communionem eorundem sacrorum, religionisqué syncretismum? *Aff.*

Abscissené? *Neg.*

Annon interim universè præstet, hos communicare in verbo eodem, iisdem eodem modo uti sacramentis, eundem eodem modo agnoscere patrem Deum, eandem eodem modo recognoscere matrem Ecclesiam, in privatis quin etiam preculis communicare? *Aff.*

Siqué qua omninò heic sit consequentiæ necessitas, (dico cōsequentiæ, non consequentis), ut est, annon universè servi potiùs venire debeant in participatum sacrorum suorum dominorum, quàm hi illorum? *Aff.*

An etiam hìc idem de sepulcrorum religione in specie, quòd de religione in genere,

...ere, judicium? *Neg.*

Et, si non, an ergò alius domini tumulus, alius servi? *Aff.*

Alia illius justa, alia hujus? *Aff.*

Illius exequiæ, hujus sepultura? *Aff.*

Officium Commune Compositum alio nomine dicitur Domesticũ: Complectiturque suo ambitu omnia officia communia simplicia, hactenus enarrata. Idem quippè Patris & Matrisfamilias ac Domesticorum officium commune conjunctim in familiâ seu domo, quod Mariti & Uxoris, Parentum & Liberorum, Heri & Servi, in suis classibus ac societatibus separatim. Inde igitur illa petenda, atque huc ἀπὸ κοινοῦ repetenda sunt, adhibito judicio Philosophico.

Annon familia sit cœtus hominum, ex uno patrefamiliâs, aliisqué, qui sub ejus imperio domestico vivunt, consociatus? *Aff.*

An necesse sit, ut hæ personæ semper unà habitent in eâdem domo? *Neg.*

Ideoqué ad constituendam familiã sufficiat, si familiares sub unius patrisfamiliâs, imperio degant, etiamsi in diuersis forsitan regionibus vel locis habitent? *Aff.*

Plaustrisqué pro domibus utantur? *Aff.*

Laresqué habeant instabiles, atque ex loco in locum volubiles? *Aff.*

Atque adeò, annon habitator arcæ natantis,

tantis, quæ seminarium generis hum servabat, cùm omnia tecta mergerent familiam nihilominùs retinuerit, dest ctis domibus? *Aff.*

An ergò familia quoque esse possit sin parietibus ac domo? *Aff.*

Si vel nulla unquam fuerit, vel, qu fuit, incendio, ruinâ, tempestate, ætate interierit? *Aff.*

Et si, ideò natura ejus atque essentia, non in materiali domo, quæ fundamento parietibus ac tecto constat, sed in formali, consistat? *Aff.*

Ideoque ad sui conservationem indigeat officiis formalibus earum personarum, unde materialiter consurgit? *Aff.*

An ea sint alia in compositione, atque sunt extra compositionem? *Neg.*

Nisi quod illic sint composita, hîc incomposita? *Aff.*

CAPUT IV.

Personarum Domesticarum Officium Proprium. Et ipsum duplex: *Simplex* & Compositum. Illud continet Officium Peculiare, inde Mariti, Parentum, Heri, hinc Vxoris. Liberorum, Servi: Hoc Officium Peculiare, inde Patris & Matrisfa-

trisfamiliâs, hinc Domesticorum. In utroq; genere Officiorum pari modo consideratum τὸ Ἠθικὸν, Οἰκονομικὸν, Πολιτικὸν, καὶ Θεολογικὸν, atque hâc occasione Officia illa in Ethica, Oeconomica, Politica, & Theologica dissecta, singulaqué ordine exposita. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

Officium Proprium Personarum Domesticarum est, quod ab his seorsim in societate domesticâ personali præstatur, id est, ab alterutrâ personâ separatim.

Estque & ipsum, pro duplici ejus constitutione, duplex, Simplex & Compositum.

Officium Proprium Simplex, vel Maritale est, vel Uxorium, vel Paternum, vel Filiale, vel Herile, vel Servile denique.

Unumquodque horum rursus, vel Ethicum, vel Oeconomicum, vel Politicum, vel Theologicum sive Ecclesiasticum.

Officium Proprium Simplex Maritale, seu Mariti, Ethicum est: Uxori bono exemplo ad virtutem & honestatem præire: Nævos ejus ferre, hosque condonare sexui, con-

conjugio, & communibus, si qui sunt, liberis. Oeconomicum: Uxorem prudenter humaniterque regere: Huic alimenta & vestes, victum, inquam, & amictum, omniaque ad esum usum & lusum necessaria, subministrare: Præstare ei defensionem contra vim & injurias: Demùm, accuratam curam prægnantis, parturientis, parientis, aliovè malo detentæ, habere. Politicum: Huic nomen, familiam, dignitatem, statum, conditionem, conferre: Theologicum sive Ecclesiasticum: Instituere eam in religione, & ceremoniis sacrorum.

An ullâ re faciliùs & feliciùs uxor regatur, quàm exemplis? *Neg.*

Ideoqué huic maritus suo exemplo ad virtutem & honestatem domi sedulò debeat præire? *Aff.*

Siqué eam ea, quæ honesta sunt, & laudabilia, non docuerit, hanc omissionis culpam, velit nolit, teneatur præstare? *Aff.*

Sicut & illam commissionis, si, v g, præter modum studuerit corporis cultui, si voluptatibus, atque inde uxor mota fuerit ad luxum & libidinem? *Aff.*

Atque adeò, an marito heic quid liceat, quod uxori non licet? *Neg.*

Et, annon hæc faciliùs delictis suis atque erratis inveniat veniam, quàm ille? *Aff.*

Magisqué ille hujus, quàm hæc illius,

nævos

nævos teneatur ferre? *Aff.*

Vitare quin insuper in hujus regimine duos fatales scopulos, qui multos maritos præcipites dedêre, nimiam videlicet indulgentiam ex unâ, asperitatem ex alterâ parte? *Aff.*

Annon idem huic quoque etiam teneatur præstare alimenta, tam ea, quæ nutritioni, quàm ea, quæ corporis cultui inserviunt? *Aff.*

Hoc est, præter cibaria vestiarium? *Aff.*

Calceariumqué, *Aff.*

Nominatim, mundum muliebrem? *Aff.*

Idqué, sive ea sit dotata, sive indotata? *Aff.*

Utqué promissam inantè dotem fortè non solverit? *Dist.*

Quòd si suum heic maritus officium non fecerit, verùm id neglexerit, posthabueritvé, annon meritò propterea privari possit lucro dotis? *Aff.*

Annon interim suo loco atque ordine etiam atque etiam cavere debeat, ne liberaliori sumtuū erogatione impotenti sexui ansam præbeat superbiendi, cæterasqué ordinis sui fœminas exquisitori vestitu antecellendi? *Aff.*

Annon præter alimenta atque vestimenta maritus uxori, tanquam costæ sub bra-

chiis sitæ, insimul debeat necessariam defensionem? *Aff.*

Naturaliterné tantùm, an etiam civiliter? *Aff: Post.*

Fortean ideò, quòd sicut uxoris omne decus à marito pendet, cujus honore erigitur, genere nobilitatur, ita omne ejus dedecus in eundem recidat? *Aff.*

Ideoqué, cùm qua injuria uxori est illata, meritò agendi potestatem habeat? *Aff.*

Siqué, cùm uxorem defensitaret, aggressorem occiderit, servato atque observato moderamine inculpatæ tutelæ, pœnam propterea haud incurrat? *Aff.*

An perindè aut peræquè uxor *maritum* teneatur, vel alere, vel defendere? Neg.

Minimùm inopem, absentemvé? *Dist.*

Si minùs civiliter, saltem naturaliter? *Aff.*

Annon heic illud quoque sit de officio mariti, ut curam nön inaccuratam uxoris prægnantis, parturientis, in morbo cubitantis, habeat? *Aff.*

Hoc majorem, quò majus, ex imprægnatione, partu, morbo, periculum? *Aff.*

Annon supra hæc omnia maritus uxori communicet nomen, familiam, dignitatem, statum, conditionem? *Aff.*

Convenienterqué, ut nobilitatem, ita ignobilitatem? *Aff.*

An ergò nuptiis concilietur nobilitas, si

v. g, plebejæ conditionis fœmina in viri nobilis transierit matrimonium, iisdem quoque perdatur nobilitas, si, v g, nobilis familiæ fœmina in viri ignobilis transierit matrimonium? *Aff.*

In specie, clarissimatus honorem amittant senatorum filiæ, non nuptæ clarissimis? *Aff.*

Proqué cedendo, maritus nobilis nobilitet uxorem rusticam, & contrà, maritus ignobilis uxorem nobilem faciat ignobilem? *Aff.*

Amittat nobilitatem maritus, quæstionis est, an præjudicet eo in casu nobilitati conjugis? *Dist.*

Uxor ignobilis nubat nobili, quæsticnis est, an præjudicet liberis, eo matrimonio natis, nascendisvé? *Neg.*

An hoc nobilitatis honestamentum, & oppositæ ignobilitatis dehonestamentum, (loquor comparatè, non absolutè,) etiam transeat ad sponsam? *Neg.*

Saltem viri defuncti nobilitas ignobilitasvé adhæreat etiam viduæ, viduali durante statu? *Aff.*

Itemné privilegia, atque immunitates personales, quæ marito sunt concessæ ad dies vitæ, vel officii solummodò ratione competierunt? *Neg.*

Denique, annon maritus cum uxore quoque etiam teneatur communicare jura

religionis ,& conjugalium sacrorum? Af.

Convenienterque eam instituere in religione, ac ceremoniis sacrorum? Aff.

Officium Proprium Simplex Uxorium seu Uxoris, Ethicum est: Ad mariti exemplum & mores se componere, ingeniumque ejus pro lege ac normâ habere: Eum vereri, & revereri, pro capite, inquam, ac domino agnoscere. Oeconomicum: Mariti regenti modestè locum dare: Nihil sine ejus consilio agere: Dotem ad eum pro sublevandis matrimonii oneribus afferre: Operas huic domesticas præstare: Tum in omni fortunâ sequi, comitari. Politicum: Defunctum conjugem lugere secundum leges, neque temerè, aut festinanter, ad secunda vota, seu nuptias, transire. Theologicum sive Ecclesiasticum: Iura religionis, & ceremonias sacrorum, eo docente ac ducente discere.

Annon mores atque humores mariti debeant esse pro lege uxori? *Dist.*

Si minùs incompositi, saltem compositi & regulati? *Aff.*

Annon huic in secundis debeat *honorem*, tanquam præstantiori ac *præstabiliori*? *Aff.*

Eumque vocare dominum? *Aff.*

Itemne ille eam vice versâ dominam? *Dist.*

Saltem comiter, familiariterque? *Aff.*

Annon huic, benè atq; in loco monenti, tenea-

teneatur in tertiis modestè locũ dare? *Aff.*

Nihil quin etiam sine ejus consilio agere? *Aff.*

Tum dotem ad eum, pro sublevandis matrimonii oneribus, afferre? *Aff.*

Sed & operas huic domesticas præstare? *Dist.*

Ministeriumqué? *Dist.*

Si operas, obsequialesné sive officiales, an verò industriales sive artificiales? *Aff: Prius: Disq: Post.*

Eò quòd omnium operarum societas mediante conjugio videatur esse contracta, nunquid? *Disq.*

Atque adeò, annon, si præter operas domesticas uxor negocietur, vel alio aliquo artificio, absque operâ atque impensis viri, quid lucretur, lactandové lucrum faciat, etiam id huic acquirat? *Disq.*

Annon interim maritus possit talem uxorem domi potiùs ad operas, sibi ac familiæ debitas, detinere, quàm permittere, ut cum familiæ dispendio, communiumqué rerum neglectu, foris, rebus propriis intenta, circumcursitet, propriorum satagens, communium incuriosa? *Aff.*

Si ministerium, liberalené tantùm, an verò etiam illiberale, ita ut teneatur, v. g. lectum sternere, coquinam facere, aquam portare, secare frumenta, aliaqué famularia ac rusticalia agere? *Dist.*

 Annon

Annon uxor, ut ad ulteriora c- ſcendam, maritum teneatur ſequi, co- ri, & quidem in omni fortunâ, quo nubendo, non proſperæ tantùm, ve omnis fortunæ, initur ſocietas? *Aff.*

Etiamné vagum & vagabundum? *A*

Saltem tunc, ſi tempore contracti trimonii ſciverit, eum talem eſſe, con ſuſvé aliquis, & approbatio ſubſequens, ceſſerit? *Aff.*

Itemné, ſi uxorem vitium hoc latueri *Neg.*

Deficiatqué poſt-factum, quod vera accuſari ante-factum? *Neg.*

Quid de marito bannito, damnatoqué in exilium, etiamné hunc tenetur ſequi uxor, comitari, præſertim ſi domicilium alicubi conſtituerit, vel injuriâ judicis fuerit pulſus, aut per ſeditionem civitate ejectus? *Aff.*

Mortuové, nō quidem civiliter, ſed naturaliter? In ſanirené heic eam cōvenit Indicarum & Thracicarū fœminarum inſaniam, quæ inſiluerunt defunctorum conjugum rogos, ſequé præcipites in flammas miſerunt, aut uxoris Senecæ delirare delirium, quæ ſibi unà cum marito curavit incidi venas, quò eum ad ditis regiam, ac ſubterranea regna, ſequeretur? *Neg.*

Annon ſaltem hunc debeat lugere? *Aff.*

Immò

Immò elugere, hoc est, per integrum gitimi temporis spacium lugere, sive nnum vertentem? *Aff.*

Qualis annus hîc intelligatur, Romueusné, decem mensium, an Julianus, duorum & decem? *Dist.*

Annon liceat uxori maritum etiam diutiùs lugere, neque præcisè tam diu? *Aff.*

Annon per plures fortean annos? *Neg.*

Aut plura lustra? *Neg*

Inqué genere, per reliquum vitæ? *Neg.*

Atque adeò, annon modus inesse debeat luctui, cogitarequé deceat uxores, se cum hominibus vixisse? *Aff.*

Ideoqué non non improbanda sit earum superstitiosa pietas, quæ se lentâ ægritudine, aut pertinaci inediâ, domi conficiunt, lamentisqué ac fœmineo ululatu utuntur, surdis ad solantium interpellationes auribus? *Aff.*

Annon quandoque liceat etiam minùs diu lugere, & vel intra annum luctus, intra, inquam, tempus legibus definitum, transire ad secunda vota? *Aff.*

An statim primo, secundo, vel tertio, ab excessu mariti, mense? *Neg.*

Et, an talis, quæ sic ad secundas nuptias convolat, videatur nubere in domino? *Neg.*

Utqué viro mortuo soluta sit mulier, Pauli oraculo, lege viri, propterea etiam soluta sit lege pudoris tantilli temporis? *Neg: contra Canonistas.*

Ideoqué

Ideoqué punienda in talibus sit irregulata festinantia sive festinatio matrimonii vel infamiâ? *Aff:cum Civilistis*.

Dico irregulara. Quòd si enim aliqua non eluxerit, sed intra tempus luctus animum adjecerit ad novũ matrimonium, domesticis necessitatibus compulsa, illiconé censoriâ notandi virgulâ, & quae nupsit, & qui duxit? *Neg*.

Atque adeò, an vir quoque teneatur geminâ pœnâ, qui aliam superinduxit intra annum currentem à prioris uxoris obitu? *Neg*.

Annon saltem aliis pœnis, quæ in favorem liberorum prioris matrimonii sunt constitutæ, in recompẽsationem injuriæ, quàm illi pati à tali patre creduntur? *Aff*.

Annon subindè viduis remitti soleat necessitas illius luctus, permittiqué, ut nubant intra legitimum tempus, dummodò non sint prægnantes? *Aff*.

Nominatim ob publicam lætitiam? *Aff*.

Rectené? *Disq*.

Atque adeò, an hæc prohibitio sit tantùm juris merè positivi, ita ut ei pro libitu derogare possit princeps, ac non etiam insimul rationis naturalis, fundata in lege sanguinis, atque uteri incertitudine? *Aff*.

Publicâqué honestate, quæ dictat, non facilè connivendum esse nimiæ mulierum levitati, ad secunda vota, ex mero libidinis

incendio, properantium? *Aff.*

Quòd si contingat nasci prolem intra annum luctus, priorinè, an posteriori marito, sit adjudicanda? *Dist.*

Annon liquidò priori primo semestri? *Aff.*

Itemnè, æquequè liquidò, altero? *Neg.*

Si minùs exeunte, saltem ineunte? *Aff.*

Universè, annon præstet, uxorem viduam perpetuam viduitatem fovere, quàm transire ad secundas nuptias? *Dist.*

Si minùs in hypothesi, saltem in thesi? *Aff.*

Fortean, quòd, quæ proportio virginitatis ad matrimonium, eadem sit viduitatis perpetuæ ad secundas nuptias? *Aff.*

Annon interim liceat etiam post obitum conjugari? *Aff.*

Præsertim viduis juveniculis? *Aff.*

Immò & seniculis? *Aff.*

Ideoquè malè Tertullianus secundas nuptias vocet lascivas atque illegitimas, Ecclesia verò Græca famosas? *Aff.*

Nec meliùs tertias & quartas damnatas eadem? *Aff.*

Atque adeò, an reiteratæ nuptiæ absolutè sint damnandæ? *Neg.*

Cùm habeant eundem finem sibi propositum, quem primæ? *Aff.*

Et verò etiam viduæ sæpiculè indigeant hoc remedio? *Aff.*

Annon

Annon interim secundæ nuptiæ raro fœcundæ? *Aff.*

Vel ideò, quòd secundò nubentes obliviscantur ferè liberorum, horumque curam novi conjugis amori postponant, annon? *Aff.*

Atque ita haud dubiè paratus sit vitricus iis liberis, quibus superinducitur noverca? *Aff.*

Denique, ut verbo absolvam officia uxoris, annon, sicut maritus tenetur cum uxore communicare jura religionis, & conjugalium sacrorum, eamque instituere in religione, ac ceremoniis sacrorum, ita uxor è cõverso teneatur sequi religionem & sacra sui mariti, convenienterque jura religionis, & ceremonias sacrorum, eo docente ac ducente discere, salvâ tamen, quod fiat, arbitrii libertate? *Aff.*

Officium Proprium Simplex Paternum, seu Parentum, Ethicum est: Liberis bono exemplo ad virtutem & honestatem præire: Eos in bonis moribus ac litteris formare, informare. Oeconomicum: Hos convenienter regere, atque educare: Certo eos vitæ generi cum judicio consecrare: Adultos, ac maturos jam conjugio, honestè elocare, dotareque: His thesaurizare: Demùm, eos heredes bonorum suorum instituere, sique nondum puberes fuerint, tutores his constituere. Politicum: Eos partici-

pes

es reddere statu s & familiæ , patriæque ommodis antecedaneo voto destinare. Theologicum sive Ecclesiasticum: Instituere eosdem in religione, & ceremoniis sacrorum.

An ullâ re faciliùs & feliciùs regantur liberi, quàm exemplis? *Neg.*

Ideoqué his parentes suo exemplo ad virtutem & honestatem domi sedulò debeant præire? *Aff.*

Siqué eos ea, quæ honesta sunt, & laudabilia, utiliaqué, non docuerint, hanc omissionis culpam, velint nolint, teneantur præstare? *Aff.*

An hæc sola culpa, putà, quòd parentes liberos non imbuerint liberalibus disciplinis, sufficiat ad alimentorum denegationem, reverentiæqué debitæ subtractionem, id quod videtur voluisse Solon? *Neg.*

Et, annon, licet his non habeant acceptam ferre liberi doctrinam atque eruditionem, vitam tamen nihilominùs debeant atque victum? *Aff.*

Atque adeò, annon parentes, præter generationis & nutricationis officium, liberis quoque debeant τὴν παιδείαν institutionem, ita, ut vel ipsi hos instituere teneantur, vel pro eorum institutione institutoribus mercedem solvere? *Aff.*

Quando institutio hæc puerorum infantum sit inchoanda, ab ipsisné mox incunabulis? *Neg.*

Aut,

Aut intra primum triennium? Neg.
Quadrienniumvé? *Neg.*
Et, annon hoc tempus tribuendum nutricibus ac gerulis, quæ fabellis ac narratiunculis ingenuis, in ſpecie verò directis atque accommodatis inſtituto vitæ, quod infantes de parentum conſilio aliquandò ſunt ſecuturi, eorum animos paſcant? *Aff.*
Saltem intra primum ſeptennium? *Aff.*
Annon à quinto anno ad ſeptimum conveniat eos eſſe ſpectatores potiùs earum diſciplinarum, quas diſcere aliquandò debebunt, quàm diſcipulos & actores? *Aff.*
Immò & actores quodammodò, *quoniam* quieſcere nequeunt, & verò etiam litterarum initia ſolâ memoriâ conſtant, quæ non modò jam eſt in parvulis, *verùm* etiam tenaciſſima? *Aff.*
Cumqué corpuſcula horum tenera *dirigantur*, ne in obliquum curventur, cur non & tenelli animuli? *Aff.*
Annon quàm ſtudioſiſſimè hîc *ſit* cavendus ὁ ἀναποδισμὸς, perverſus *in docendo* diſcendové ordo? *Aff.*
Incipiendumqué ab inferioribus, ac progrediendum ad ſuperiora, à magis neceſſariis atque utilibus, ad minùs neceſſaria atque utilia, & inde inde demùm ad jucunda? *Aff.*
Neque tam multa docenda, diſcendavé, quàm

uàm multùm, eò quòd, qui ubique eſt, uſquam ſit, qui ubique habitat, nuſquam abitet, turbaqué diſcentem oneret, non nſtruat? *Aff.*

Annon nominatim, atque in ſpecie, ſint erudiendi in artibus? *Aff.*

Liberalibuſné tantùm, an verò etiam illiberalibus? *Diſt.*

Tum, privatimné, an publicè? *Diſt.*

Utra inſtitutio alteri præſtet, privatané publicæ, an contrà? *Aff:Poſt.*

Fortean ideò, quòd illa ferè laxior, & magis luxata, hæc ſtrictior & aſtrictior? *Aff.*

Sed & utilior, eò quòd ſic excitentur ipſâ comparatione erecta ingenia, quæ luce ac celebritate gaudent, interqué eorundem ſtudiorũ commilitones ex ipsâ ſtudiorum ſimilitudine tacitè adoleſcat amicitia, magno Reipublicæ cum commodo, cujus liberi ſunt quoad uſum? *Aff.*

Morumné major ac penſior hîc ſit habẽda ratio, an verò eruditionis & doctrinæ? *Aff:Prius*

Iterum fortean ideò, quòd illi plus conferant ad vitam rectè inſtituendam, quàm iſtæ, cùm mali mores plùs noceant Reipublicæ, quàm inſcitia & ruditas? *Aff.*

An, ſi vel in moribus, vel in doctrinâ, ceſpitent delinquantvé pueri, propterea ocyùs ſint cædendi virgis? *Diſt:Prius:Diſq. Poſt.*

Aut

Aut, nisi maturè indolem prodant, à studiis mox removendi? *Neg.*

Vel cum Spartanis in Taygetum projiciendi? *Neg.*

Atque adeò, utra ingenia sint meliora, præcociané, similia imitantibus spiculas herbulis, quæ inanibus aristis ante messem flavescunt, salici, quæ adolescit quidem maturè, sed sterilis est, fœminis, quæ, quò pariunt maturiùs, hoc senescunt citiùs, hoc breviora, quò illustriora, sicut ignis, quò luculentior, hoc propiùs periculum extinctionis, an verò dura atque acerba, quæ seriùs maturescunt, haud absimilia vino acerbo, atque pomis immaturis, quæ cum tempore mitescunt, olivæ, quæ serò quidem provenit, verùm fructum fert profert egregium, tabulis æneis, quæ ægerrimè scripta percipiunt, at retinent tenacissimè? *Aff: Post.*

Usque adeò nullum maturè magnum ingenium vitale, senilisqué juventa prææmaturæ mortis prodromus! *Aff.*

Imminentisqué exitii argumentum ipsa maturitas! *Aff.*

Quòd si liberi natu jam sint grandiores, annon sit consultum, equé re privatâ pariter & publicâ, eos studiorum causâ peregrè mittere? *Aff.*

An parentes his domo teneantur submittere necessarios sumtus? *Aff.*

An

An etiam hi contineantur alimentorum ppellatione; si verbi proprietatem spe-ctes? *Neg.*

Omnesné sine delectu in sacram illam peregrinationem sint mittendi, etiam ple-bejæ animæ, & terræ, quod ajunt, filii, qui suæ sic affixi sunt glebæ, ut cochlea domi-porta testæ? *Neg.*

Minimùm illustres? *Aff.*

Illustriqué loco nati? *Dist.*

Verùm ita, ut in peregrinatione vitent peregrinitatem? *Aff.*

Neque animo peregrinentur, sed corpo-re? *Aff.*

Aut animo quidem, verùm scientiæ, prudentiæ, morum causâ? *Aff.*

Quales præceptores institutioni puero-rum sint præficiundi, annon, qui præter pietatem, probitatem, amorem, patiẽtiam, diligentiam, fidem, experientiam, ad in-stitutionem afferant necessariam doctrinam & methodum? *Aff.*

Quales contrà conveniat esse discipu-los, annon εὐφυεῖς, φιληκόους, φιλομα-θεῖς, φιλοπόνους, φιλαλήθεις, φιλεταίρους, denique φιλοδιδασκάλους, qui præcepto-res suos, tanquã alteros parẽtes, ament? *Aff.*

Etiam πληκτικὸς, plagosos? *Aff.*

Itemné pædagogos? *Dist.*

An ergò præceptores differant à pæda-gogis, saltem moribus Romanis? *Aff.*

Et,

Et si, fortean ideò, quòd pædagogi olim fuerint ut plurimùm servi domestici, non item præceptores? *Aff.*

Annon hi quantovis honore sint digni ob meritum institutionis? *Aff.*

Cumqué discipuli beneficia propterea in eos conferunt, persoluto didactro, donationisné ea veniant nomine, ac non potiùs remunerationis? *Aff:Post.*

Ac tantùm non tacitæ obligationis? *Aff.*

Quæ præsumitur esse tanta, ut discipulus, ejus intuitu, non videatur posse esse testis in causâ præceptoris, præsertim favorabili, quæqué stat pro præceptore, rectené, & foro justitiæ convenienter? *Aff.*

Annon præter officium hoc institutionis parentes quoque debeant educationis regimen ex se natis? *Aff.*

An ergò educatio distet ab institutione, ita ut altera non contineatur in & sub alterâ? *Aff.*

Annon pernecessaria domi familiæqué, adeò, ut quæ officium hoc negligit familia, ea verò videatur quodammodò θηειοτροφεῖν, hoc est, beluas alere, & serpentes in sinu fovere, in matris viscera mox grassaturos? *Aff.*

Cùm educatio & disciplina mores faciant, neque magis vitia educationis infantilis corrigantur in puerili, puerilis in juvenili, atque vitia primæ concoctionis in se-

cundâ,

cundâ, secundæ in tertiâ? *Aff.*

Et quòd, vulgi verbo, consuetudo sit altera natura? *Aff.*

Identicené, & per formalitatem, an verò identificè, & per æquipollentiam? *Neg. Prius: Aff: Post.*

Ideoqué, cùm ea educationis sit necessitas, bis consultum sit, revocare in usum veterum παιδονομίαν, adhibito tamen quod fiat humanitatis temperamento? *Aff.*

Atque adeò, annon vel ipse stimulus naturalis parentes ad liberorum suorum educationem hortetur, exhortetur? *Aff.*

Infraqué tantùm non animalium sortem consistant, qui natorum curam hâc parte ejurant? *Aff.*

Neque in liberos tantùm peccent, verùm etiam in Rempublicam? *Aff.*

Quòd si parentes non possint vacare huic officio per occupationes, aut paulò numerosior his sit soboles, annon isto casu præstet educationis curam demandare probis honestisqué viris, ne industria eorum in infinitum distendatur? *Aff.*

Itemné similitervé servis? *Dist.*

Minimùm iis servis, qui conditionem servilem virtute sarciunt? *Aff.*

Vel ideò etiam, quia videas liberos, paternarum opum ac dignitatis præproperè gnaros, educatosqué dominicè, cristas ferè erigere, obedientiæqué jugum in antecessum excutere? *Aff.* Uni-

Universè, blandené, an duriter, liberi ſint educandi? *Diſt.*

Aliter infantes, aliter pueri, aliter adoleſcentes? *Aff.*

Duobuſné primis tantùm annis circumſcribatur infantia, an verò primo ſeptennio? *Aff:Poſt.*

Etiamné in fœminis? *Neg.*

Annon in illis ſufficiat ſexennium? *Aff.*

Lactené alendi infantes, an vino? *Aff. Prius:Neg:Poſt.*

Et, utri rectiùs, qui vini uſum his indulgent anno quarto, cum Haliabâ, an verò, qui anno decimoquarto, cum Galeno, aut decimooctavo, cum Platone? *Aff. Poſtr.*

Annon ad parentum curam etiam pertineat, præter victus providentiam, ſolicitudo de rectâ membrorum corporis conformatione ac confirmatione, rectitudine, inquam, partium, ne quid gibboſum diſtortumvé in lumbis, brachiis, cruribus, appareat? *Aff.*

Huicqué cognata cura inceſſus, ſermonis, ac pronunciationis? *Aff.*

Atque adeò, annon, ſi quid in pedibus vel linguâ occurrat impedimenti, id quàm primùm arte atque induſtriâ ſit corrigendum? *Aff.*

Neque verò tolerandum, ut, qui cum tenero alumno agunt, balbutiem ejus, per blan-

blanditias ac jocos, imitentur? *Aff.*

Nedum circa eum ferendi, qui non valent vocis articulatione, cumqué Doribus habent πλατυςομίαν? *Aff.*

Annon ploratus quoque infantum parentibus sit habenda ratio, clamorisqué? *Aff.*

An temerè, vel ille, vel iste, sit cohibendus, cùm exercitii loco his à naturâ videatur uterque esse concessus? *Neg.*

Et, an ploratus abs & per se infantes reddat morosos ac querulos? *Neg.*

Ac non potiùs conducat sanitati, dum superfluos humores, vel exonerat, vel discutit, impellit, inquam, expellitvé? *Aff.*

Venio ad exercitia, isti ætatulæ competentia: Annon subindè moderato motu exercenda tenella infantum corpuscula, agitandi in cunis, gestandi in ulnis, nunc in trivium, nunc in campos, jam ad parentes, jam ad cognatos, jam ad familiares & æquales? *Aff.*

Itemné in templa, atque ad bella & prælia? *Neg: Post: Dist: Prius.*

Et perindè ac peræquè hieme, atque æstate, quò frigidiusculum aërem sic ferre condiscant? *Neg.*

An imitanda hîc consuetudo veterum, qui gelu, nive, undis, sale hos durârunt, nihil somni causâ his substraverunt, statue-

runt in terrâ, quò auſpicarentur recti eſſe atque erecti, nudis verticibus incedere voluerũt, quò ſic munitaretur caput contra frigoris appulſus, circumſtantiſquê aëris aſperitatem? *Neg.*

Nominatim Celtarum ac Germanorum, qui perhibentur rapido dubios in gurgite partus explorare ſoliti, ſpurios mergi, legitimos innatare credentes? *Neg.*

Sed perhibentur ſcilicet, verùm ἀνιστορικῶς, minimùm ἀνιστορήτως, cùm ex antiquis annalium monumẽtis liquido liquidiùs liqueat, hunc ab illis baptiſmum inſtitutum in Rheno, qui inde Rein, id eſt, purus, & ἐλεγχιγάμος, quaſi judex vindexq; cõjugii nõnullis, non tam, ut impuri lecti ſobolem à caſti tori ſobole diſcernerent, quàm ut, dum modò editum infantem, adhuc ab utero calentem, in frigidum humorem mergerent, ſimul de naturæ rigore periculum facerent, ſimul corpus ejus roborarent, rectenê vel ſic? *Neg.*

Et, annon meritò, inter ac præter alia, Spartanorũ exercitationes Ariſtoteles rejiciat quoque hoc nomine, quòd deformarent corpora, frangerent vires, impedirent & ſtrãgularent augmentationem, morum quin immò immanitatem ac barbariem inducerent, neque tam fortes efficerent pueros, quàm feroces? *Aff.*

Univerſè, annõ in exercitatione juvẽtutis, adeoquê

adeoq; circa τὴν παιδοτριβικὴν, præter modũ, attendendus ſit locus, advertendũ tempus, ipſa quin exercitiorum quantitas & qualitas conſideranda? *Aff.*

Modum ſi ſpectes, annon illa in hoc genere ponderoſiora, quæ inter exceſſum & defectum tenent medium? *Aff.*

Si locum, illa, quæ inſtituuntur ſub dio, ſpacio libero à maligno aëre, ad Orientem Septentrionemvé, atque extra ferè, non intra, urbem? *Aff.*

Si tempus, annon præſtet antemeridianum pomeridiano, matutinum veſpertino? *Aff.*

Itemné æſtivum hiberno, vernum autumnali? *Diſt.*

Atque adeò, annon temperata exercitia conducat exercere vere, frigida æſtate, calida hieme, media inter hæc autumno? *Aff.*

Sin ipſa exercitia, annon heic præferri jus fas liberalia illiberalibus, virilia effœminatis, dura mollibus, remiſſa violentis, humana inhumanis, civilia incivilibus, uſitata inuſitatis, patria forenſibus ſive foraneis, denique ſeria ludicris? *Aff.*

Annon interim, præter ſeria exercitia, quibus ſanitati atque agilitati corporis lacertiſqué conſulitur, bellicaqué civitatis ſeges nutritur, ceu ſunt, deambulatio, curſus, ſaltus, diſcus, lucta, pugilatio, natatio, et-

jam huic ætati sint danda concedenda exercitia ludicra, relaxationi animi quæ serviunt, ceu sunt, globuli, trochus, pila, sphæra, pyramides, latrunculi, folia, gemmæ, cæteriqué id genus ludi, qui vel solo aspectu aut auditu oblectāt, inqué industriâ aut peritiâ vertuntur, vel solâ operâ detinent, famosis, ac purè casualibus, cujusmodi sunt, actiones scenicæ, mistæ ex eroticis & satyricis, ludusqué talarius & tesserarius, à canone exceptis, sequestratis? *Aff.*

Atque adeò, annon pueri infantes, vel ab aspectu, auditu, & loquelâ rerum turpium sint arcendi, eò quòd cerei sint in vitium flecti, & verò etiam catena quædam sit inter hæc ordine, videre turpia, audire turpia, proloqui turpia, ac tandē facere? *Aff.*

Ideoqué maxima puero debeatur reverentia, si quis quid turpe parat, neque ejus temnendi contemnendi sint anni? *Aff.*

Inter capita bonæ educationis etiam referas licet deliberationem de genere vitæ, quod liberi aliquandò debent sequi: Quæro ergò, annon certo vitæ generi à teneris statim unguiculis sint consecrandi? *Aff.*

An in eo deligendo parentes suum tātùm judicium debeant sequi, an verò etiam ingenium atque inclinationem liberorum? *Aff: Post.*

Sed & illud de officio parentum, ut liberos adultos, & maturos jam conjugio, ho-

aestè elocent, convenienter oraculis divinis, quæ volunt, filio uxorem accipi à parentibus, filiam locari elocari à parentibus: Quæro ergò iterum, annon præstet hos collocare in matrimonium volentes, quàm domi detinere invitos, dum angustia rei familiaris non obstet modò? *Aff.*

Præsertim filias nubiles? *Aff.*

Fortassisan propter periculum? *Aff.*

Et, an parentes unquam pudicitiam suarum filiarum satis possint servare, harumqué castitatem custodire ab amatorum technis atque insidiis? *Neg.*

An ad hoc elocationis officium, quod de circũstantiis veriùs ac solẽnitatibus matrimonii, quã essẽtiâ, parẽtes possint cogi? *Aff.*

Sicut & ad cognatũ dotationis officiũ? *Aff.*

Etiamné, si filia sit locuples, atque aliundè habeat, unde se possit dotare? *Disq.*

Turpiterqué vivat? *Neg.*

Vel insciis parentibus, ante vigesimum quintum ætatis annum, nubat marito indigno, hoc est, ei, qui ex turpitudine vitæ laborat infamiâ? *Neg.*

Saltem tunc, si nubat ei, qui moribus non est conveniens dignitati ac decori familiæ, inferiori své conditionis? *Disq.*

An parentes teneantur dotare liberos, sive eos habeãt in potestate, sive non habeant? *Aff.*

Etiam naturales & illegitimos? *Dist.*

Minimùm mater? *Aff.*

In ſubſidiumné tantùm, & jure ſecundario, an verò primario? *Neg*:*Prius*:*Aff*: *Poſt.*

Itemné avus maternus? *Aff.*

Sed in ſubſidium ſcilicet, idqué matris? *Aff.*

An ad hoc officium etiam teneantur patres adoptivi? *Diſt.*

Patruuſvé? *Neg.*

Fratervé? *Diſt.*

Parẽtes aſſignaverunt dotem filiæ, quam ea poſtea culpâ ſuâ amiſit, quæritur, an teneantur illam redotare, id eſt, iterum dotare? *Neg.*

Filia à parentibus non condignè eſt dotata, & horſum petit ſupplementum, quæritur, an ſit audienda? *Diſt.*

Minimùm tunc, ſi ex exiguâ dote fuerit enormiſſimè læſa? *Aff.*

Filia à parentibus competenter eſt dotata, dotequé ſuâ contenta, verùm poſtmodùm augentur parentum facultates, quæritur, an & hæc poſſit agere ad ſupplementum dotis? *Neg.*

Parentes legaverunt filiæ pro dote, tempore nubilis ætatis, mille ſcutatos, eâ lege, ut interim deponerentur, dequé fructibus aleretur, quæritur, annõ huic debeatur illud plus, quod ultra alimenta ſupereſt ex fructibus? *Aff.*

Quic-

Quicquid ſit, annon parentes potiùs teneantur liberis colligere theſauros, quàm liberi parentibus? *Aff.*

Ideoqué per accidens, atque ex eventu, eveniat, ut liberi parentibus, in paupertatem prolapſis, ſubveniant, turbato mortalitatis ordine? *Aff.*

An ergò, quicquid liberi contraxerunt æris alieni, id omne, vi obligationis hujus, parentibus ſolvendum? *Neg.*

Aut, quod eodem redit, an parentes pro liberis regulariter obligentur ex contractu? *Neg.*

Saltem, ſi fidejuſſerint ſimpliciter pro liberis, vel mandatores extiterint, juſſuvé eorum illi contraxerint, aut pecunia in rem ipſorum fuerit verſa? *Aff.*

Vel parentes ex delictis liberorum fuerint facti locupletiores? *Aff.*

Annon his jure naturæ nominatim debeant hereditatem? *Aff.*

Tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento? *Aff.*

Et quidem ante omnes alios? *Aff.*

Convenienterqué liberi ſint neceſſarii heredes contemplatione naturæ, quæ eos vocat ad ſucceſſionem parentum, horumqué hereditatem ipſis addicit? *Aff.*

Ideoqué teſtamentum, in quo liberi ſine causâ ſunt exheredati, vel præteriti, ipſo jure perimatur, proqué inutili habeatur? *Aff.*

Immò pro nullo? *Aff.*

Annon interim parentes, utut teneantur liberos instituere heredes naturaliter, minimùm in legitimâ bonorum, civiliter, ultra atq; extra eam queant possint de suis bonis ad libitum disponere, eáqué inter heredes distribuere inæqualiter, dum certam modò portionem prægravatis sartam tectam seponant, quam legitimam vocant? *Aff.*

Vel alimenta his relinquant loco legitimæ, siquidem ea præfinita non sit? *Aff.*

Alterutrum si sit, si legitimam alimentavé habeant liberi ex bonis parentum, etiamsi omnia distrahant, an liberis ideò detur querela inofficiosæ alienationis? *Neg.*

Fortean ideò, quòd legitima non assignetur à vivis, & verò etiam ante obitum parentum in bona eorum liberi nihil habeāt juris, annon? *Aff.*

Ad quem pertineat determinatio legitimæ alimentorumqué ad certam quātitatem, annon ad eum, qui potestatem condendæ legis habet in suo territorio? *Aff.*

Pro arbitrioné? *Neg.*

Atque adeò, annon tam illa quàm ista assignāda sint pro modo facultatum, quantitatequé bonorum, quæ in articulo mortis, deducto ære alieno, ac sumtibus funeris, superant, secundum item dignitatem personæ,

næ, & consuetudinem familiæ ac loci? *Aff: Prius: Neg: Post.*

Annon excipiantur quidam casus nominatim in solatium supplantatorum liberorum, putà, si patres à novercis, aut matres à vitricis, contra propria viscera incitentur, vel à parasitastris artibus parasiticis à naturali storge abducantur, ut non dubitent, in fraudem heredum, bona vel dilapidare, vel in combibones ante obitum conferre, turpemvé testamento instituere personam, vel multò minoris ea vendere, subvé specie contractus inofficiosè donare? *Aff.*

Et, annon eveniente tali casu pater dissipator videatur posse cogi ad assignandam liberis legitimam vel ingratiis? *Aff.*

Quòd si acceperit quid filius vivis parentibus loco legitimæ, quæritur, an possit plus petere, si auctæ sint postea parentum facultates? *Neg.*

Aut quid teneatur reddere, si sint diminutæ? *Neg.*

An in legitimam quoque etiam computentur donata in vitâ per parentes? *Neg.*

Minimùm tunc, si eâ conditione sint data, ut imputentur? *Aff.*

Annon nominatim, atq; in specie, in partem & portionem legitimæ imputentur dos, ac donatio propter nuptias? *Aff.*

Itemné studiorum sumtus? *Neg.*

 Omni-

Omnibusné ea debeatur liberis? *Neg.*

Etiam illegitimis, spuriis, naturalibus, adulterinis, nefario coitu natis? *Neg.*

Annon saltem alimenta omnibus de æquitate Canonicâ? *Aff.*

Legitimaqué maternorum bonorum? *Aff.*

Annon integrum sit liberis, corporané velint, an æstimationem? *Aff.*

Donareq; adeò possint mortis causâ? *Neg.*

Testarivé vivis parentibus? *Neg.*

Minimùm consentientibus? *Dist.*

Dequé rebus propriis? *Aff.*

Atque adeò, an libertas testandi de re suâ, jure gentium & naturali competens, cuiquam sine causâ possit auferri? *Neg.*

Nedum liberis? *Neg.*

Annon interim, si impuberes fuerint, his tutores possint dare parentes? *Aff.*

Itemné, delatam ipsis hereditatem, sine horum consensu cum effectu repudiare? *Neg.*

Annon præter bona parentes, (imprimis pater,) liberis quoque communicatum eant nomen, familiam, statum, & conditionem? *Aff.*

Honoremqué, qui familiæ est annexus? *Aff.*

Convenienterqué, ut nobilitatem, ita ignobilitatem? *Aff.*

An ergò nativitate acquiratur nobilitas,

tas, ignobilitasvé? *Aff.*

Parentesqué nobiles nobilitent ex se natos, ignobiles contrà? *Aff.*

Quòd si parentes amittant nobilitatem, præjudiciumné eo in casu creetur nobilitati liberorum? *Dist.*

Quid de privilegiis atque immunitatibus personalibus, quæ parentibus ad dies vitæ sunt concessæ, vel officii solummodò ratione competunt, transeuntné ab ipsis ad liberos? *Neg.*

Annon interim in honorem parentum plerumque privilegia concedantur horum liberis? *Aff.*

Præsertim masculis? *Aff.*

Atque adeò, annon filii omnium honorum, munerum, dignitatum, perindè sint capaces, atque pater quilibet? *Aff.*

Neque solùm volente, aut sciente eo, sed vel ignorante, invitové? *Aff.*

An his quoque gaudeant filiæ? *Dist.*

Si minùs omnibus, saltem aliquibus? *Aff.*

Idqué tantisper, quantisper manent in familiâ? *Aff.*

Denique, annon parentes teneantur cum liberis quoque communicare jura religionis, patriorumqué sacrorum? *Aff.*

Convenienterqué eos instituere in religione, ac ceremoniis sacrorum? *Aff.*

Officium Proprium Simplex Filiale, seu

Liberorum, Ethicum est: Ad parentum exemplum & mores se componere, ingeniumque eorum pro lege ac normâ habere: Eos vereri ac revereri: Nævos horum ferre. Oeconomicum: Parentibus regentibus modestè locum dare, locum, inquam, in loco: Nihil sine horum consilio agere: Operas his domesticas præstare: Nunquam eos destituere. Politicum: Parentes defunctos lugere, verùm ita, ut patriæ amorem usque anteferant amori parentum, patriam patri. Theologicum sive Ecclesiasticum: Iura religionis, & ceremonias sacrorum, his docentibus ac ducentibus, discere.

Annon mores & humores parentum debeant esse pro lege animatâ liberis? *Dist.*

Si minùs incompositi, saltem compositi & regulati? *Aff.*

Annon his, præter hoc civilitatis officium, in secundis debeant honorem ac reverentiam, tanquam præstantioribus ac præstabilioribus? *Aff.*

Et quasi mortalibus diis? *Aff.*

Ideoqué coram his nihil eos deceat agere lascivè, nihil indecenter? *Aff.*

Ac ne ridere quidem effusè, sed nec spuere aut oscitare vel tussire inciviliter, nedum loqui inciviliùs? *Aff.*

Etiamsi fortassis minùs bonæ sint frugi? *Aff.*

Atque adeò, annon etiam pravi atque in-

justi

justi parentes, etiam banniti ac publicè infames, latrunculi, furunculi, mœchunculi, quoad naturam nihilominùs sint parentes, ideoqué reverenter habendi? *Aff.*

Etiam à spuriis, quos ab hoc debito perversè liberavit Solon? *Aff.*

Et, an natura, quæ communis est omnibus, extinguatur scelere, vel banno? *Neg.*

Ideoqué jura naturæ ac gentium retinere quis possit, utut amittat jura civitatis? *Aff.*

Annon tam illorum, quàm horum, tam frugi, quàm nauci, parentum nævi æquo animo sint ferendi? *Aff.*

An sine sacrilegio detegantur, sive illi sint corporis, sive animi? *Neg.*

Annon his in tertiis, benè atque in loco monentibus, liberi debeant modestè locum dare? *Aff.*

Immò etiam non monentibus in loco, cùm persona parentum liberis semper sancta esse debeat, dummodò nihil præcipiant, quod sit contra religionem & regionem, hoc est, sacra & leges? *Aff.*

An hanc reverentiam atque obedientiam etiam parentibus debeat filius in magistratu constitutus? *Dist.*

Si minùs in causis publicis, in quibus non attenditur ratio patriæ potestatis, minimùm in causis privatis, ubi observatur jus

jus domeſtici? *Aff.*

An ergò diverſa ſit poteſtas patria à publica, ita ut, qui eſt filiusfamiliâs ratione illius, poſſit eſſe paterfamiliâs ratione hujus? *Aff.*

Et, annon fœtus priùs naſcatur Reipublicæ, quàm familiæ, patriæ, quàm parentibus? *Aff.*

Ideoqué nemo mortalium jure patriæ poteſtatis poſſit queat prohibere, quò minùs liberi obſequātur patriæ potiùs, quàm parentibus? *Aff.*

Quoqué minùs illius amorem anteferant horum charitati? *Aff.*

Abſque hoc ſit, annon illorum conſilium domi foriſqué teneantur ſequi? *Aff.*

Operas quin etiam domeſticas his præſtare? *Aff.*

Obſequialeſné tantùm ſive officiales, an verò etiam induſtriales ſive artificiales? *Aff. Utr.*

Atque adeò, annon liberi, quicquid ope operarum domeſticarum acquirunt, non ſibi acquirant, verùm parentibus, à quibus aluntur? *Aff.*

Ideoqué hi eos, ſi præter operas domeſticas velint negociari in ſuam rem, domi poſſint detinere, ad operas ſibi debitas præſtandas? *Aff.*

Annon illud quoque de officio liberorum, ne quo caſu parentes ſuos deſtituant? *Aff.*

Utqué

Utqué defunctos lugeant? *Aff.*

An hodiequé illud sit necessarium, an verò ex ratione affectatæ pietatis tantùm, civilitatisqué? *Aff: Prius.*

An nominatim lugendus sit pater post cædem, qui ad interficiendos liberos, delendamqué patriam properat, si à filio, dum se aut patriam defenderet, servatis terminis legitimæ defensionis, fuerit occisus? *Disq.*

Denique, ut verbo absolvam officia liberorum, annon, sicut parentes tenentur cum liberis cōmunicare jura religionis, & patriorum sacrorū, hosqué instituere in religione, ac ceremoniis sacrorū, ita è converso liberi teneantur sequi religionem, & sacra suorum parentum, convenienterqué jura religionis, ac ceremonias sacrorum, his docentibus ac ducentibus, discere, salvâ tamen quod fiat iterum arbitrii libertate? *Aff.*

Officium Proprium Simplex Herile, seu, Heri & Heræ, Ethicum est: Communibus servis & ancillis bono exemplo ad virtutem ac honestatem ritè præire: Hos in moribus, &, haud scio, annon etiam in artibus, formare, informare. Oeconomicum: Eosdem decenter regere: Pensa his laborum tempusque præscribere: Operas beneficè compensare, horsumqué eis præbere demensum, non negare peculium:

culium: Contrà oscitantiam ac supinitatem pro meriti qualitate plectere. Politicum: Non abuti servitiis in fraudem atque præjudicium Reipublicæ: Neque horum familias, vel multas, vel magnas, alere. Theologicum sive Ecclesiasticum: Instituere servos in religione, & ceremoniis sacrorum.

An etiam servi nullâ re faciliùs & feliciùs regantur, quàm exemplis? *Neg.*

Regantur tamen, verùm in secundis scilicet, non primis? *Aff.*

Eaque propter dominos conveniat his suo exemplo ad virtutem atque honestatem domi sedulò præire? *Aff.*

Et vel instituere eos? *Neg.*

Minimùm curare instituendos in bonis litteris atque artibus? *Disq: Saltem Dist.*

Annon eosdem deceat hos decenter regere? *Aff.*

Inque horum regimine vitare sævitiam, tenere severitatem? *Aff.*

Universè, ad opus atque cibum, condimenti loco, subindè addere fustem sive animadversionem, eò quòd opus sine cibo faciat servos asinos, id est, segnes, cibus sine opere porcos, id est, luxuriosos, castigatio sine utroque canes, id est, impudentes? *Aff.*

Annon asinina hæc segnities servulorum, porcina luxuria, ac canina impudentia eorundem, dominis sit præstanda? *Aff.*

Con-

Convenienterqué teneantur pro horum delictis ex hâc causâ? *Aff.*

Nominatim, si incendium, v g, in domo oriatur culpâ stabularii in stabulo, coqui in coquinâ? *Aff.*

Itemné, si illud accidat culpâ alterius, qui illi officio non erat deputatus? *Neg.*

Aut, si constet, ab illis officio deputatum fuisse hominem frugi, & bonæ famæ? *Neg.*

Annon liberentur exhibendo servos delinquentes? *Aff.*

Annon præter hoc demensum, id est, opus, cibum, fustem, (fas ita fari,) domini servis debeant adhuc aliud demensum, putà peculium? *Dist.*

Si minùs civiliter, saltem naturaliter? *Aff.*

Ita, ut ex humanitatis officio his quid pecuniolæ, sive pusillæ ac pauperis substantiæ, quam peculium à pecu dixerunt, separatum à rationibus dominicis, deducto inde, si quid ipsis debeatur, concedant? *Aff.*

An his possint abuti pro libidine, adigendo eos ad inhonesta servitia, ut, v g, visu orbati fistulas, genitalibus equarum impositas, ore inflent, lactis emulgendi gratiâ, vocando ad scelera, ut, v g, Capitolium incendant, impia arma contra patriam expediant, sicâ veneno aggrediantur oppor-

portunos insidiis? *Neg.*

Atque adeò, annon rectè, immò bis rectè, præter Adrianum, qui servos atque ancillas lenoni vel lanistæ vetuit vendi, castrari item ac thlibias fieri, Severus imperator, qui eosdem vetuit prostitui, hisqué potestatem dedit ad statuas confugiendi, siquidem ad impudicitiam, turpemqué violationem, essent compulsi? *Aff.*

Annon dominis liceat vel integras servorum familias alere? *Aff.*

Easqué bene multas? *Neg.*

Magnasqué? *Neg.*

Denique, annon domini cum servis teneantur cõmunicare jura religionis, & dominicorum sacrorum? *Aff.*

Convenienterqué eos instituere in religione, ac ceremoniis sacrorum? *Aff.*

Hocqué fine illis diebus feriatis vacationem dare ab opere? *Aff.*

An ergò diebus feriatis penitùs sit abstinendum à laboribus quotidianis? *Dist.*

Minimùm die jejunii, & dominico, qui successit in locum sabbathi? *Aff.*

Annon interim die dominico liceat vacare operibus charitatis, & necessitatis? *Aff.*

Convenienterqué agere, quæ pridiè nequeunt confici, neque in crastinum possunt differri? *Aff.*

Officium Proprium Simplex Servile, seu

Servi

Servi & Servæ, Ethicum eſt: Ad heri & heræ exemplum ac mores ſe componere, ingeniumque eorum pro lege ac normâ habere: Eos vereri, aut timere potiùs: Moroſitatem horum ferre. Oeconomicum: Heris regentibus modeſtè locum dare, locum, inquam, in loco: Nihil ſine mandato dominico agere: Operas his domeſticas dies noctesque præſtare: Penſa laborum diligenter curare: Nunquam eos deſtituere: Horum charitatem propriæ anteferre: Demùm, peculium adminiſtrare ſobriè. Politicum: Non obſtringere ſe dominis ſcelere contra leges & patriam, neque pileum, id eſt, libertatem, majoris facere, quàm pallium, id eſt, honeſtatem & bonos mores. Theologicum: Iura religionis, & ceremonias ſacrorum, his docentibus ac ducentibus, diſcere.

Annon mores & humores dominorum debeant eſſe pro lege animatâ ſervis? *Diſt.*

Si minùs incompoſiti, ſaltem compoſiti & regulati? *Aff.*

Immò & incompoſiti, ac ſic ſatis mori & moroſi? *Aff.*

Annon præter hoc officium his in ſecundis quoque debeant honorem, tanquam præſtantioribus ac præſtabilioribus? *Aff.*

Timoremqué, tanquam ſuperioribus, & potentiâ armatis? *Aff.*

Ideoqué his, benè atque in loco quid mandantibus, teneantur in tertiis ſub-

miſsè

missè locum dare? *Aff.*

Immò, & non mandantibus in loco, dummodò nihil præcipiant, quod ſit contra dominum religionis, hoc eſt, ſacra & leges? *Aff.*

Annon inſuper his teneantur præſtare operas domeſticas, eaſqué, tam obſequiales, quàm induſtriales, tam officiales, quàm artificiales? *Aff.*

Ideoqué, ſi alias res velint agere, ad operas domeſticas poſtliminiò poſſint revocari? *Aff.*

Et vel cogi? *Aff.*

An per operas aliæ intelligantur, quàm quæ fieri poſſunt, & debent? *Neg.*

Hocqué poſito, cùm ad ſcelera vocantur à dominis, operam ſuam his meritò poſſint negare? *Aff.*

Itemné, cum ad defenſionem? *Neg.*

Annon pro his officiis ipſis debeatur peculium? *Diſt.*

Si minùs de jure, minimùm de æquitate? *Aff.*

An alio titulo, quàm filiisfamiliâs? *Aff.*

Denique, ut verbo abſolvam officia ſervorum, annon, ſicut domini tenentur cum ſervis communicare jura religionis, ac dominicorum ſacrorum, eoſqué inſtituere in religione, ceremoniiſqué ſacrorum, ita è converſo ſervi teneantur ſequi religionem & ſacra ſuorum dominorum, convenienterqué

terqué, jura religionis, & ceremonias sacrorum, iis docentibus ac ducentibus, discere, salvâ tamen quod fiat iterum arbitrii libertate, quæ manet vel in ipsâ servitute, atque ita quidem manet, ut in iis, quæ colendo Deo, & curandæ saluti animarum faciunt, nullo dominio queat impediri? *Aff.*

CAPUT V.

Administratio Societatis Domesticæ Realis. Divisio ejus, in Φυλακτικὴν, Conditoriam seu Repositoriam, & Χρηστικὴν, Promtuariam seu Vsuariam. Τῆς Φυλακτικῆς exponuntur Causæ, tum Conservantes, quæ sunt, Commoda Depositio & Dispositio, tum Corrumpẽtes, quæ sunt, Contraria Indepositio & Indispositio. Dubia, seu Quæstiones Cõtroversæ, incidenter & pro re natâ.

FUit Administratio Societatis Domesticæ Personalis, seu Hominum Domesticorũ: Restat Administratio ejusdem Societatis Realis, seu Possessionum Domesticarum.

An

An ſatis ſit, rectè acquirere rem familiarem? *Neg.*

Annon oporteat rectè acquiſitam rectè etiam adminiſtrare? *Aff.*

Et ſi, ideò perquam neceſſaria ſit ejus adminiſtratio? *Aff.*

An magis, quàm familiæ? *Neg.*

Quod ſi non, an ergò patremfamiliâs univerſè magis ſolicitum eſſe conveniat de hâc, quàm de illâ? *Aff.*

Fortean ideò, quòd ad domus conſtitutionem magis requiratur familia, quàm res familiaris, cùm ſine illâ hæc conſiſtere nequeat? *Aff.*

Vtra adminiſtratio mala ſit peior, familiæné, an rei familiaris, & contrà, utra adminiſtratio bona melior, illiuſné, an hujus? *Aff: Prius.*

Si illius, putà familiæ, annon iccircò patrēfamiliâs plus ſtudii ponere conveniat circa homines in Oeconomiâ, quàm circa poſſeſſiones, circa virtutem illorum, quàm circa virtutem harum, ſicut Politicus plus curæ impendit circa populum, quàm circa rem populi? *Aff.*

Adminiſtratio Societatis Domeſticæ Realis continet τὴν φυλακτικὴν, *Conditoriam ſeu Repoſitoriam, &* τὴν χρηστικὴν, *Promtuariam ſeu Vſuariam.*

Ἡ φυλακτικὴ, *Conditoria, eſt adminiſtrationis ſocietatis domeſticæ realis ea pars,*

quæ

quæ moderatur custodiam ac conservationem dictarum possessionum, unde & Τηρητικὴ *audit: Complectiturque harum Causas, tum Conservantes, seu Virtutes, tum Corrumpentes, seu Vitia.*

Annon, non minor virtus, quàm quærere, parta tueri? *Aff.*

Cumque hoc ita sit, paterfamiliâs non non suo loco vitare debeat luxuriam in victu, luxum in amictu? *Aff.*

Mater item familiâs eundem in mundo suo muliebri. quem sic vocitant? *Aff.*

Vterque in symposiis ac syssitiis, sive illa symbolica sint, sive natalitia, sive alterius generis? *Aff.*

Festa profesta, privata publica? *Aff.*

Ad utrum conjugum in comparatione magis pertineat cura custodiendi rem familiarem, ad patremne familiæ, an matrem? *Aff: Post.*

Fortean ideò, quòd ille robustior, hæc timidior & imbellior? *Aff.*

Annon frugi patremfamiliâs deceat, non tantùm invētarium suarum possessionum, sed etiam tabulas accepti & expensi, ad manum habere, non solùm, quò sic majorem ac distinctiorem curam rerum singularum gerere possit, verùm etiam, quò meliùs queat animadvertere, quid sit, vel amissum, vel corruptum, vel dolosè subtractum, summam item annuorum redituum

tuum meliùs ſcire, ſumtuſqué ſecundum eos inſtituere, nec non diſcere, utrùm plures habeat poſſeſſiones fructuoſas, quàm infructuoſas, quiqué fructus, aut non proveniant, cùm poſſint provenire, fieriqué queant majores, cùm ſint exigui? *Aff.*

Annon eundem deceat, vendacem potiùs eſſe, quàm emacem? *Aff.*

Uter modus hîc ſit præferendus, Atticuſné, an Perſicus? *Diſt.*

Annon ſaltem Atticus in parvis Oeconomiis, ubi exigui ſunt fructus annui, ita ut neceſſe habeat paterfamiliâs, omnes fructus ſuorum agrorum quotannis integrè vendere, nullis ſervatis, aut meliores vendere, ac viliores, quibus ipſe utatur, aliundè emere, atque ita ex illâ permutatione aliquid lucrari, contrà Perſicus in magnis Oeconomiis, ubi magni ſunt fructus annui, ita ut non neceſſe habeat paterfamiliâs omnes fructus ſuorum latifundiorum quotannis integrè diſtrahere, nullis ſervatis, aut vendere ac divendere meliores, vilioreſqué, quibus ipſe utatur, aliundè emtitare, ſed ſuperfluos tantùm, neceſſariis retentis? *Aff.*

Vter horum modorum minùs ſit periculoſus, & fraudibus aliorum expoſitus, Atticuſné, an Perſicus? *Aff: Poſt.*

Vter item minùs moleſtus, Atticuſné, an Perſicus? *Aff: iterum Poſt.*

Cauſæ

Causæ Conservantes Possessionum Domesticarum sunt binæ numero, Commoda videlicet earum, cùm Depositio seu Conditura, tum Dispositio seu Ordinatio: Quarum altera operam dat, ut possessiones domesticæ idoneis locis, tabulatis, conditoriis, cellis, rectè deponantur, altera, ut ritè, hoc est, ordine atque ordinatè, in suis illis hospitiis ac diversoriis, disponantur, habeanturve, quam partem Philosophus vocat τὸ Λακωνικὸν, *seu rationem Laconicam.*

Causæ Corrumpentes Possessionum Domesticarum sunt totidem numero, Contraria videlicet earum, cùm Indepositio, (fas ita loqui,) tum Indispositio: Quarum altera peccat in depositione, dum possessionibus assignat peregrina, atque aliena ab earum ingenio loca, altera in dispositione, seu modo depositionis, dum easdem illic locat & collocat inordinatè, habet quin etiam negligenter.

Annon supellex domestica, ut ordinabilis, ita ordinata, id est, quemadmodum disponibilis, ita disponenda, suo quæque ordine, loco, tempore? *Aff.*

Annon huc in specie accommodanda sit domus ædificatio atque descriptio? *Aff.*

Annon in hujus architecturâ nominatim ratio sit habenda commoditatis & salubritatis, non solùm respectu hominum seu

personarum, ut sit suis conclavibus distincta, pro viris, mulieribus, liberis, servis, hospitibus, sed etiam respectu possessionum seu rerum, ut sit suis cellis, partim perflabilibus, partim nō perflabilibus, apta, pro frugibus & fructibus servandis, tam aridis, quàm humidis, nec non vestimentis, lectis, aliisqué supellectilibus atque utensilibus, ne situm contrahant, aut putredinem, aliové modo vitium capiant, ut ad convenientes cœli plagas sita, æstate ventis, inqué his Aquiloni, hieme soli, Euroqué, vel Austro, exposita? *Aff.*

CAPUT VI.

Administrationis Societatis Domesticæ Realis pars altera, quæ dicitur Χρηστική. Canones ejus aliquot Generales, secundum triplicem Κτητικὴν, Naturalem, Artificialem, & Mixtam, id est, partim Naturalem, partim Artificialem. Τῆς Κτητικῆς Naturalis Canones quatuor: Simplicis tres, de Pastoritiâ, Venatoriâ, Agriculturâ, singulis singuli: Compositæ unus, ex conjugatione & complicatione priorum ortus. Τῆς Κτητικῆς Artificialis quinque,

que, de Commutatoriâ seu Permutatoriâ, Mercaturâ seu Commerciariâ, Mercenariâ seu Operariâ, Cauponiâ seu Tabernariâ, & Numulariâ ac Quæstuariâ coincidenter, singulis iterum singuli. Τῆς Κτητικῆς Mixtæ, id est, partim Naturalis, partim Artificialis, tres, de Lignicidinâ, Lapicidinâ, & Metallicâ, singulis singuli. Operosior horum omnium tractatio rejecta ab Oeconomicâ Generali, cujus hic systema adornamus, ad Oeconomicam Specialem, adeoqué ab Oeconomico ad Oeconomum. Dubia, seu Quæstiones Controversæ, incidenter & pro re natâ.

H Χρηστικὴ, *Promtuaria seu Usuaria, est administrationis domesticæ realis ea pars, quæ moderatur usum sive regimen possessionum domesticarum.*

Annon rei familiaris natura magis consistat ἐν χρήσει, ἢ ἐν κτήσει, in usu, quàm possessione? *Aff.*

Sicut instrumenti, cujus omnis vis in

 usu,

uſu, non poſſeſſione? *Aff.*

Ideoqué bonus Oeconomus non tam dicendus ſit is, qui multa acquirit ac poſſidet, quàm qui acquiſitis benè utitur, quiqué adeò eſt χρηστικὸς τῶν ὑπαρχόντων? *Aff.*

Cùm Oeconomi, quatenus Oeconomi, officium ſit, non conquirere, (nam hoc facere poteſt etiam non-Oeconomus,) verùm conquiſitis in adminiſtrandâ re domeſticâ rectè uti? *Aff.*

Secùs ſi faxit, ſi vel Crœſi aut Craſſi divitias poſſideat, neque tamen his utatur, aut utatur quidem, ſed non benè, an Oeconomus? *Neg.*

Atque adeò, annon poſſeſſiones domeſticæ ſint de numero facultatum? *Aff.*

Ideoqué ſe habeant ad utrumlibet oppoſitorum, ita, ut & benè his quis poſſit uti, & malè? *Aff.*

An bonus Oeconomus, qui his ſic utitur indifferenter, id eſt, tam benè, quàm malè, tam malè, quàm benè? *Neg.*

An ſufficiat, ut bonus Oeconomus aliorum tantùm ſcripta legat, qui de rationibus Oeconomicis ſcripſerunt, an verò inſuper requiratur, ut eorum facta obſervet atque imitetur, qui in conquirendis opibus novas & peculiares vias excogitârunt? *Neg: Prius: Aff: Poſt.*

Moderamen hoc certis Regulis ac Canonibus, Practicis, dicam, an Practicabilibus,

bus, circumscribitur, quorum alii pertinent ad τὴν Κτητικὴν Naturalem, alii ad Artificialem, alii ad Mixtam, hoc est, partim Naturalem, partim Artificialem.

Canones τῆς Κτητικῆς *Naturalis universè vel Simplicis sunt, vel Compositæ.*

Canones τῆς Κτητικῆς *Simplicis sunt tres numero, pro triplici ejus specie, Pastoritiâ videlicet, Venatoriâ, & Agriculturâ: Inter quas hoc intergerini discriminis, quòd Pastoritia non sit conjuncta cum labore, conjunctæ reliquæ, & quidem, vel cum periculo, ut Venatoria, vel sine, ut Agricultura.*

De Pastoritiâ hic est Canon: Ut frugi Oeconomus non inaccuratam rationem habeat animalium cicurum, pecudum, dico, pecorumque, adeoque videat, quæ in his, & ex his, sint, tum compendiosiora, tum fructuosiora, v g, præstetne alere oves potiùs, quàm boves, vaccas, quàm capras? Quæ item quibus locis optima sint, optimeque proveniant, v g, ubi optimum sit pecus bubulum? ubi optimum equitium, capritium? Idem de avibus altilibus seu cohortalibus judicium & præceptum.

De Venatoriâ ille: Ut frugi Oeconomus subindè, atque in secundis, rationem quoque habeat animalium ferorum, hisque ita de jure naturali utatur fruatur in suum suorumque compendium, ne vim fraudem-

vè interim faciat Iuri Civili, quod naturalem venationis licentiam, sic ferentibus ac poscentibus publicis necessitatibus, utiliter coangustavit. Ergò piscinas atque aviaria habebit ille quidem, verùm haud scio, an etiam vivaria. Universè autem & in his constituet, quæ quibus sint, tum commodiora, tum utiliora.

De Agriculturâ iste: Ut frugi Oeconomus diligentem curam gerat agrorum, tam frumentariorum, quàm pascuariorum, hortorum item pomariorum, vinearum, adeoquè videat, ubi meliùs segetes proveniniant, ubi olera & pecudum pabulum? Quæ loca magis commoda atque opportuna sint arboribus, quæ vitibus, quæ oleis? Tum, utra prædia sint fructuosiora, urbanane, an ructica? Et, si qua sunt generis ejusdem.

Canones τῆς Κτητικῆς *Compositæ iidem sunt conjunctim in compositione, qui singularum specierum divisim extra compositionem, alius Pastoritiæ, conjunctæ cum Venatoriâ, alius Pastoritiæ, conjunctæ cum Agriculturâ, alius Venatoriæ, conjunctæ cum Agriculturâ, alius denique Pastoritiæ, conjunctæ, & cum Venatoriâ, & cum Agriculturâ.*

Canones τῆς Κτητικῆς *Artificialis concernunt, vel Commutatoriam seu Permutatoriam, vel Pecuniariam laxè sumtam.*

De Commutatoriâ seu Permutatoriâ hic est

est Canon: *Ut frugi Oeconomus familiariter noverit rationes, secundum quas fiunt & instituuntur permutationes, quæque ex his sint honestiores, utiliores, & magis necessariæ. In quâ comparatione, honestas utilibus, magis necessarias minùs necessariis, præferre debebit, si sapit.*

De Pecuniariâ laxè sumtâ non unus est Canon, sed vel quadruplex, pro quadruplici ejus specie.

De commerciariâ seu Mercaturâ hic: Ut frugi Oeconomus etiam atque etiam videat, quæ ex ejus speciebus sit artificiosior, vel minùs artificiosa, liberalior, vel minùs liberalis, fructuosior, vel minùs fructuosa, tutior, vel minùs tuta. Est enim inter has ordo, ut artis & honestatis, ita utilitatis ac securitatis. Ac artificior quidem, in quâ minimùm est fortunæ, hoc est, ubi acumen magis, atque industria, quàm casus, valet, minùs artificiosa contrà, in quâ plurimum est fortunæ, hoc est, ubi casus magis, quàm acumen atque industria, valet: Liberalior, quæ magnis summis exercetur, quæque merces summariè vendit, non per minutas mensuras, & quæ tractat ejusmodi merces, quibus non inquinatur corpus, sordidior cōtrà, quæ fit minutioribus summulis, talibusque mercibus, quibus fœdatur corpus, inquinantur coinquinantur membra: Fructuosissima

porrò mercatura naviculatoria, præsertim maritima, proxima subvectoria seu oneraria, huic inde proxima stataria: Tutissima denique hæc ipsa statarìa, minùs tuta, magisque periculosa, oneraria, minimè verò omnium tuta, adeoque maximè periculosa, naviculatoria, cumprimis maritima.

Enimverò, (ut hoc obiter addam, immò verò non obiter,) in ordinatâ negociandi ratione frugi Oeconomo insuper non negligendum, τὸ Vnde, & Quomodo, quorum illud continet loca & personas, hoc tempus & formam. De locis tenendum, ex quibus, & ad quæ, hæc vel illa mercium genera, sint asportanda. Alibi namque alia supersunt, alia desunt, alia pluris, alia minoris, æstimantur. De personis tenendum, vitandos in contractibus & commerciis esse callidos ac malitiosos κύμβικας cuminisectores ex unà parte, parte alterâ non esse captandos ac capiundos imperitos & simplices. De tempore tenendum, quo quidque maximo aut minimo veneat, & quanto dierum intervallo quantum emolumenti præstare valeant merces. De formâ negociandi commodùm, quæ fori sunt mercatorii, tradi nequeunt, ob versatile ac volatile ingenium magni illius Vertumni Mercurii. Quare ista iis, qui ad medium Ianum sedent, remittimus. Illud tantùm

heic

heic insusurramus in aurem, expedire , ut mercatores habeant scrinium cum loculis, in quo separatæ sint rationes agendorum, hasque vesperi aut manè excutiendas esse, atque ita initâ ratione negociandum.

De Mercenariâ seu Operariâ ille: Ut frugi Oeconomus accuratè hic distinguat inter sordidam operæ elocationem , & liberalem , atque illam vitet , si pote, hanc non defugiat.

De Cauponiâ seu Tabernariâ iste: Ut frugi Oeconomus inviolata servet jura hospitii, alimenta & pabula divertentibus apud se hominibus ac jumentis bonâ fide præstet, non vinum adulteret, non fœnum, neque in minuto quæstu erga peregrinos improbè agendi occasiones fraudulenter captet.

De Numulariâ iste: Ut frugi Oeconomus teneat laudabilem modum in elocādâ ac collocandâ pecuniâ, conque sequenter numo, tanquam danti pariter atque accipienti opportuno ad lucrum organo, opportunè utatur, id est, citra contrahentis, vel noxam, vel fraudem.

Canones τῆς Κτητικῆς *Mixtæ, hoc est, partim Naturalis, partim Artificialis, sunt tres numero.*

De Lignicidinâ hic: Ut frugi Oeconomus solicitè caveat , ne surgentia ac nascentia ligna cædantur , tum , ut cedantur per inter-

tervalla, quò habeant respirandi & recrescendi spacium, demùm, ut cedantur dextrò tempore, id est, Lunâ minuente. Nam tempore lævo cæsæ arbores, nescio quomodo, citò tarmites faciunt, adeoque universè omnia, quæ cæduntur, carpuntur, conduntur, innocentiùs decrescente Lunâ, quam proficiente, cæduntur, carpuntur, conduntur.

De Lapicidinâ ille: Ut frugi Oeconomus parem solicitudinem adhibeat circa cæsuram lapidum, ne continuum lapidicidium excidium tandem afferat lapidibus.

De Metallicâ iste: Ut frugi Oeconomus in fossurâ metallorum ac mineralium rationem habeat incrementi & decrementi, opulentiæ & inopiæ, neque iisdem semper venis fidat ac confidat, sed subindè quærat novas.

Verùm hæc explorare diligentiùs, atque perscrutari examinatiùs, alterius fortean fuerit, & artis, & artificis, neque tam Oeconomicæ Generalis, quàm Specialis, atq; Oeconomi potiùs, quàm Oeconomici. Quare manum de tabulâ.

Quæstiones Practicas singulorum Canonum repete sis ab horum studiorum artificibus: Me Pythagoras jubet heic silere, Plato quiescere, Aristoteles ἐπέχειν, ἐπέχειν.

FINIS.

